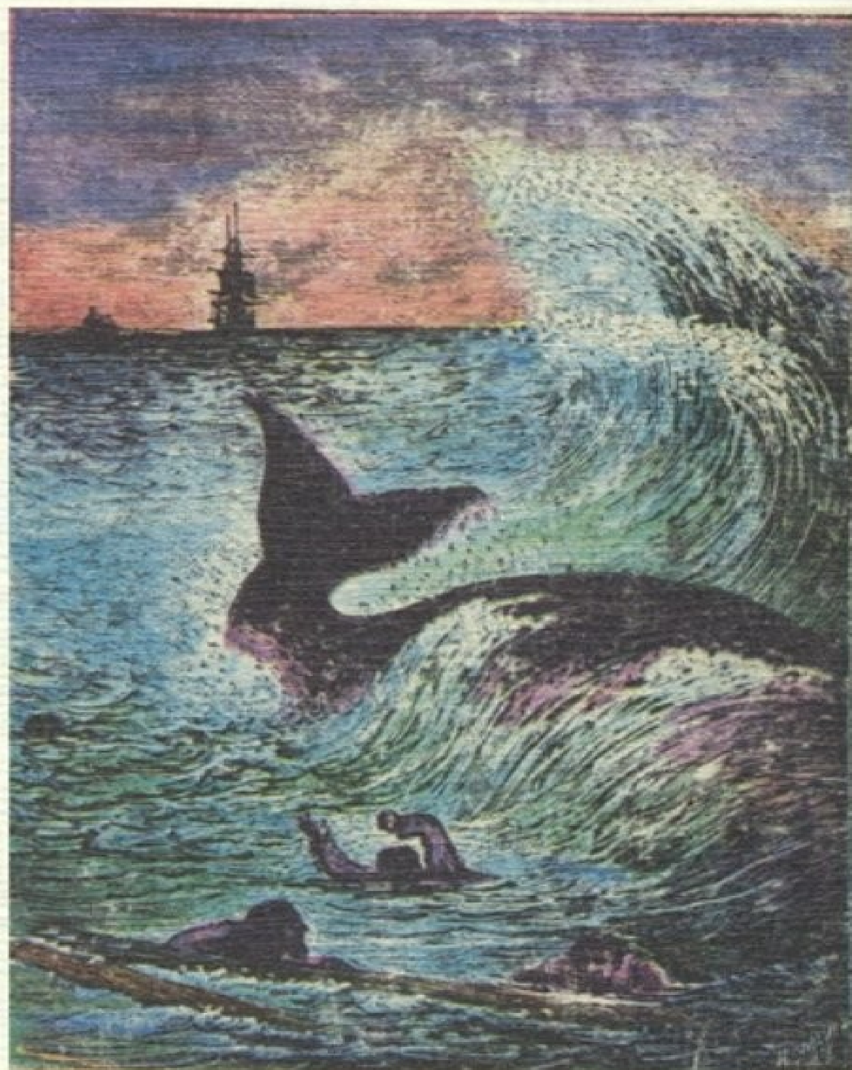
Jules Verne

Căpitan la cincisprezece ani

EDITURA ION CREANGĂ

Jules Verne
26

Jules Verne

Căpitan la cincisprezece ani

ÎN ROMÂNEŞTE DE
SIMONA SCHILERU
ŞI

ANGHEL GHIŢULESCU

Partea întâi

Capitolul I

BRICUL-GOELETĂ PILGRIM

În ziua de 2 februarie 1873, bricul-goeletă Pilgrim se afla la 43°57' latitudine sudică şi la 165° 19' longitudine vestică faţă de meridianul de la Greenwich.

Nava aceasta, de patru sute de tone, armată special la San Francisco pentru marile vânători de balene din Mările Sudului, aparţinea lui James W. Weldon, un armator californian bogat, care de mai mulţi ani încredinţase căpitanului Hull comanda vasului. Pilgrim era una dintre cele mai mici, dar şi din cele mai bune nave din flotila pe care James W. Weldon o trimitea la pescuit în fiecare sezon, atât dincolo de strâmtoarea Behring, până în mările nordice, cât şi prin apele Tasmaniei sau ale Capului Horn, până în Oceanul Antarctic. Pilgrim naviga minunat. Greementul[1] era foarte uşor de manevrat, aşa că nava putea să se aventureze cu un echipaj redus până în apropierea banchizelor de nepătruns din emisfera de sud. Căpitanul Hull ştia — vorba marinarilor — «să se descurce» în mijlocul gheţarilor, care în timpul verii rătăcesc mânaţi de valuri până prin dreptul Noii Zeelande sau al Capului Bunei Speranţe, la o latitudine cu mult mai mică decât cea pe care o ating în mările nordice ale globului. E drept însă că e vorba doar de nişte gheţari mici, măcinaţi din cauza deselor ciocniri dintre ei, roşi de apele calde şi care se topesc mai toţi în Pacific sau în Atlantic.

Căpitanul Hull, marinar cu experienţă şi unul dintre cei mai dibaci vânători cu harponul din toată flotila, avea sub comanda sa un echipaj compus din cinci marinari şi un elev-

---

1 Ansamblul de catarge, cu toate parâmele şi celelalte accesorii.

marinar. Erau puţini pentru o vânătoare de balene, care cere un personal destul de numeros. E nevoie de oameni atât pentru manevrarea bărcilor de atac, cât şi pentru hăcuirea animalelor prinse. Dar, urmînd pilda altor armatori, James W. Weldon socotea că este mai economic să îmbarce la San Francisco numai atâţia marinari câţi erau necesari pentru manevrarea corăbiei, în Noua Zeelandă se găseau destui vânători cu harponul, marinari de toate naţionalităţile, dezertori sau nu, care căutau de lucru pe timpul sezonului şi se pricepeau destul de bine în meseria de pescar. După ce trecea vremea pescuitului, oamenii aceştia erau plătiţi şi apoi debarcaţi pe ţărm, unde aşteptau să vină anul următor ca să fie din nou angajaţi pe vasele de pescuit balene. Era mai bine, aşadar, să foloseşti marinari neangajaţi permanent, profitul de pe urma muncii lor fiind mai mare.

Tot astfel se petrecuseră lucrurile şi la bordul vasului Pilgrim.

Bricul-goeletă terminase pescuitul din acest sezon în regiunea Cercului polar antarctic, dar nu-şi completase încărcătura de butoaie cu untură de balenă şi cea de fanoane[2]. Încă de pe vremea aceea, pescuitul de balene ajunsese un lucru greu. Cetaceele, vânate fără măsură, deveneau din ce în ce mai rare. Balena propriu-zisă, numită «nord-caper» în Oceanul îngheţat de Nord şi «sulpher-boltone» în Oceanul îngheţat de Sud, era pe cale de dispariţie. Pescarii fuseseră siliţi să se repeadă asupra balenelor din specia «jubart» — un mamifer uriaş, ale cărui atacuri erau destul de primejdioase.

Aşa făcuse şi căpitanul Hull în cursul acestei campanii de pescuit; avea de gând însă ca în viitoarea călătorie să înainteze mai departe spre Pol, chiar dacă ar fi trebuit să pătrundă până în preajma insulelor Clarie şi Adelie, insule descoperite, fără îndoială, de ilustrul comandant al corăbiilor Astrolabe şi Zelee, francezul Dumont d'Urville, deşi americanul Wilkes contestase acest lucru.

Pe scurt, sezonul nu fusese deloc prielnic pentru Pilgrim. Cam pe la începutul lunii ianuarie, adică spre mijlocul verii australe, căpitanul Hull fusese silit să părăsească locurile de vânătoare, deşi încă nu era timpul de înapoiere pentru baleniere. Cei din echipajul auxiliar — o adunătură de puşlamale

---

2 Lamele cornoase din gura balenei.

— începuseră «să-i caute nod în papură», încât se gândi să se descotorosească de ei cât mai degrabă.

Aşadar, Pilgrim se îndreptă spre nord-vest, către Noua Zeelandă, care putu fi zărită la orizont în ziua de 15 ianuarie. Sosi la Waitemata, portul oraşului Auckland, situat în fundul golfului Chouraki, pe coasta de răsărit a insulei nordice, şi debarcă pescarii angajaţi pentru sezon.

Echipajul nu era mulţumit. Din încărcătura corăbiei lipseau cel puţin două sute de butoaie cu grăsime de balenă. Niciodată nu avuseseră o vânătoare atât de slabă. Din această călătorie, căpitanul Hull se înapoia dezamăgit, ca un vânător iscusit care pentru prima dată s-ar întoarce cu tolba goală... sau aproape goală. Era în joc mândria lui şi nu putea să-i ierte pe acei oameni de nimic a căror nesupunere compromisese rezultatele vânătorii.

În zadar încercă să mai recruteze la Auckland un alt echipaj de vânătoare. Toţi marinarii fără angajament permanent se îmbarcaseră pe celelalte baleniere. Aşadar, se văzu silit să renunţe la gândul de a completa încărcătura lui Pilgrim. Se pregătea tocmai să părăsească definitiv Auckland-ul, când i se făcu pe neaşteptate o cerere de a lua pe cineva la bord, cerere pe care nu o putea refuza.

Doamna Weldon, soţia armatorului corăbiei Pilgrim, se afla atunci în Auckland, însoţită de fiul ei Jack, în vârstă de cinci ani, şi de o rudă căreia i se spunea «vărul Benedict». James W. Weldon, pe care afacerile îl obligau uneori să viziteze Noua Zeelandă, îi adusese acolo pe toţi trei, cu gândul ca tot el să-i ducă înapoi la San Francisco.

Dar tocmai când întreaga familie era gata de plecare, micul Jack se îmbolnăvi destul de grav, şi tatăl său, chemat într-altă parte de o afacere urgentă, trebui să părăsească Auckland-ul, lăsându-şi aici soţia, fiul şi pe vărul Benedict. Trecuseră de atunci trei luni — timp lung de despărţire, pe care doamna Weldon îl suportase cu greu. Între timp, copilul se făcuse bine, aşa că ar fi putut pleca imediat, când i se aduse la cunoştinţă sosirea navei Pilgrim.

Pentru a se înapoia la San Francisco, doamna Weldon ar fi trebuit, pe vremea aceea, să se ducă mai întâi în Australia, unde să aştepte plecarea unuia din vasele companiei transoceanice «Golden-Age» care făceau drumul de la Melbourne la istmul

Panama, trecând prin Papeiti. Pe urmă, odată ajunşi la Panama, urmau să aştepte plecarea vaporului american care făcea regulat cursa între istm şi California. O asemenea călătorie însemna, deci, întârzieri şi transbordări, care sunt întotdeauna neplăcute pentru o femeie şi un copil. Tocmai atunci sosi şi Pilgrim la Auckland. Fără a şovăi o clipă, doamna Weldon îl rugă pe căpitanul Hull s-o ia la bord împreună cu fiul ei, vărul Benedict şi Nan, o negresă bătrână care o servea din copilărie, pentru a-i duce înapoi la San Francisco. O călătorie de trei mii de leghe marine, adică peste şaisprezece mii de kilometri pe un vas cu pânze! Dar corabia căpitanului Hull era aşa de bine îngrijită şi timpul se menţinea încă atât de frumos de ambele părţi ale Ecuatorului! Căpitanul Hull acceptă cererea doamnei Weldon şi puse de îndată cabina sa la dispoziţia pasagerei. Dorea ca în tot timpul călătoriei, care putea să dureze între patruzeci şi cincizeci de zile, soţia armatorului să se simtă cât mai bine cu putinţă la bordul balenierei.

Călătorind în asemenea condiţii, desigur că doamna Weldon se bucura de o mulţime de avantaje. Singurul dezavantaj era că această călătorie avea să dureze mai mult din pricină că Pilgrim urma să facă un ocol, spre a ajunge mai întâi la Valparaiso, în Chile, unde trebuia să-şi descarce marfa. După aceea, nu-i mai rămânea decât să urce de-a lungul coastei americane, mânat de vânturile dinspre continent, care fac atât de plăcută clima acestor meleaguri.

De altfel, doamna Weldon era o femeie curajoasă, pe care marea nu o înspăimânta. Avea treizeci de ani, era sănătoasă şi, deoarece înfruntase cu soţul ei oboselile multor drumuri pe mare, se obişnuise cu călătoriile lungi; poate că şi din această pricină nu se temea să se îmbarce pe o corabie de mic tonaj. Pe căpitanul Hull îl ştia ca pe un marinar foarte bun, în care James W. Weldon avea toată încrederea. Pilgrim era un vas solid, care naviga bine şi era preţuit în flotila balenierelor americane. Şi cum doamnei Weldon i se prezentase această fericită ocazie, ea n-o lăsă să-i scape.

De bună seamă, vărul Benedict urma s-o însoţească.

Vărul acesta era un om cumsecade, în vârstă cam de cincizeci de ani. Dar cu toţi cei cincizeci de ani ai săi, n-ar fi fost prudent să-l laşi de capul lui. Mai curând lung decât înalt, mai curând subţire decât slab, cu chipul osos, cu craniul enorm şi

acoperit de o claie de păr, recunoşteai imediat în făptura lui deşirată pe unul din acei respectabili savanţi cu ochelari de aur, fiinţe inofensive şi bune, sortite să rămână toată viaţa copii mari şi să sfârşească la adânci bătrâneţe asemenea unor oameni care ar rămâne prunci, deşi ar împlini o sută de ani.

«Vărul Benedict», cum îi spuneau toţi, chiar şi cei ce nu erau rudă cu el, era într-adevăr unul dintre acei oameni care par să fie veri primari cu toată lumea. Stânjenit mereu de lungimea braţelor şi a picioarelor, vărul Benedict n-ar fi fost în stare să se descurce singur nici măcar în împrejurările cele mai obişnuite ale vieţii. E drept că, prin felul lui de a fi, nu supăra pe nimeni cu nimic, ci cel mult îi încurca şi pe alţii aşa cum se încurca şi pe el. Deloc mofturos, obişnuindu-se cu orice situaţie, uitând chiar să mănânce sau să bea dacă nu i se da de mâncat şi de băut, nebăgând de seamă dacă era frig sau cald, vărul Benedict părea să facă parte mai curând din regnul vegetal decât din regnul animal. închipuiţi-vă un copac absolut nefolositor, fără fructe şi aproape fără frunze, nefiind în stare nici să hrănească, nici să adăpostească pe cineva, dar care ar avea totuşi o inimă bună. Aşa era vărul Benedict. Ar fi făcut de bunăvoie multe servicii oamenilor, dacă — aşa cum vine vorba — ar fi fost în stare să le facă.

În sfârşit, era iubit tocmai pentru slăbiciunile lui. Doamna Weldon îl privea ca pe copilul ei, ca pe un frate mai mare al micului ei Jack.

Trebuie însă adăugat că, în ciuda tuturor aparenţelor, vărul Benedict nu era nici trândav, nici lipsit de ocupaţie. Dimpotrivă, era un om muncitor. Ştiinţele naturii, singura lui pasiune, îl absorbeau cu totul.

A spune însă «ştiinţele naturii» ar însemna să mergem cam departe...

Se ştie ca ramurile din care se compune această ştiinţă sunt: zoologia, botanica, mineralogia şi geologia. Dar vărul Benedict nu era câtuşi de puţin nici botanist, nici mineralog, nici geolog.

Atunci era oare un zoolog în toată puterea cuvântului, un fel de Cuvier al Lumii Noi, care descompune animalul prin analiză sau îl reconstituie prin sinteză, unul dintre acei adânci cunoscători ai celor patru tipuri în care ştiinţa modernă înglobează pe oricare din animale, şi anume vertebrate,

moluşte, articulate sau radiate? Oare naivul, dar studiosul nostru savant îşi concentrase atenţia asupra diverselor clase, cercetase el oare ordinele, familiile, subfamiliile, genurile, speciile şi varietăţile care caracterizează aceste patru diviziuni ?

Nu.

Se dedicase oare vărul Benedict studiului vertebratelor, adică mamifere, păsări, reptile şi peşti?

Nicidecum.

Preferase oare să se ocupe de moluşte, de la cefalopode până la briozoare, cu atâta migală şi competenţă încât ştiinţa malacologiei să nu mai aibă nici un secret pentru el?

Nici pomeneală de aşa ceva!

Atunci, oare radiatele, adică echinodermele, acalefele, polipii, entozoarele, spongierii şi infuzorii erau de vină că arsese atâta vreme uleiul din lampă, în lungile sale ore de studiu?

Trebuie să mărturisim că nici radiatele nu-l interesau.

Şi cum nu mai rămâne de citat din zoologie decât diviziunea articulatelor, este de la sine înţeles că unica pasiune a vărului Benedict era îndreptată asupra acestei diviziuni.

Asta-i situaţia; dar tot mai trebuie precizat ceva.

Încrengătura articulatelor numără şase clase: insectele, miriapodele, arahnidele, crustaceele, chilopodele şi anelidele.

Dar vărul Benedict n-ar fi ştiut să deosebească, ştiinţificeşte vorbind, o râmă de o lipitoare, un păianjen de casă de un scorpion, o crevetă de un rac sau o scolopendră de o urechelniţă.

Dar ce era, atunci, vărul Benedict?

Un simplu entomolog, şi atâta tot.

O să se spună însă, desigur, că, în înţelesul etimologic al cuvântului, entomologia este partea ştiinţelor naturii care se ocupă de toate articulatele. E adevărat, în general, dar se obişnuieşte să se dea acestui cuvânt un sens mult mai restrâns. El nu se aplică decât studiului insectelor, adică al «tuturor vietăţilor al căror corp compus din inele aşezate cap la cap formează trei segmente distincte, vietăţi care au trei perechi de picioare, din care cauză au fost numite hexapode».

Prin urmare, deoarece vărul Benedict se mărginise doar la studiul articulatelor din această clasă, el nu era decât un simplu entomolog.

Dar să nu ne înşelăm! În clasa aceasta a insectelor există

nu mai puţin de zece ordine[3]: ortopterele (lăcuste, greieri), neuropterele (leii-furnicilor, libelule), himenopterele (albine, viespi, furnici), lepidopterele (fluturi), coleopterele (cărăbuşi, licurici), hemipterele (păduchi de flori, purici), dipterele (ţânţari, muşte), rhipipterele (stilopi[4]), paraziţii (acarieni) şi tisanurele (peştişorul-de-argint, peştişorul-de-sobă). Dar cum în cadrul unora dintre aceste ordine, cum ar fi la coleoptere, de pildă, sunt cunoscute vreo treizeci de mii de specii, iar la diptere şaizeci de mii, subiecte de studiu erau destule şi trebuie să recunoaştem că ar fi ajuns pentru a răpi tot timpul unui om.

Aşadar, viaţa vărului Benedict era consacrată în întregime numai şi numai entomologiei. Ştiinţei acesteia îi închina fără excepţie toate orele, până şi pe cele de somn, pentru că şi în vis vedea numai şi numai hexapode. Nici nu s-ar fi putut număra acele cu gămălie înfipte în manşetele şi în gulerul hainei, în fundul pălăriei şi în şiretul cu care era tivită vesta! De câte ori se întorcea din vreo preumblare ştiinţifică, preţioasa-i pălărie, mai ales, arăta ca un adevărat insectar, fiind plină atât pe dinăuntru, cât şi pe dinafară cu tot felul de insecte străpunse cu ace.

Şi nu mai rămâne nimic de spus despre acest om ciudat, dacă se va arăta cinstit că tot din pasiune pentru entomologie îi însoţise pe domnul şi doamna Weldon în Noua Zeelandă. Acolo îşi îmbogăţise colecţia cu câteva exemplare rare şi se înţelege cât era de nerăbdător să se întoarcă acasă, pentru a le clasa în vitrinele din biroul său de la San Francisco.

Cum doamna Weldon şi fiul ei se întorceau în America la bordul lui Pilgrim, era foarte firesc ca vărul Benedict să-i însoţească şi în această călătorie. Numai că nu pe dânsul trebuia să se bizuie doamna Weldon dacă s-ar fi găsit în vreo situaţie critică. Din fericire, nu era vorba decât de o călătorie destul de uşoară, pe timp de vară, la bordul unui vas al cărui căpitan merita toată încrederea.

În cele trei zile cât poposi Pilgrim la Waitemata, doamna Weldon îşi făcu în grabă pregătirile, căci nu voia să întârzie plecarea bricului-goeletă. Indigenii care o serviseră în locuinţa sa din Auckland fură concediaţi, aşa că la 22 ianuarie doamna

3 Datorită dezvoltării impetuoase a ştiinţei, astăzi împărţirea în subclase, supraordine, ordine şi subordine a clasei insectelor este mult mai vastă şi are cu totul alt aspect.

4 Astăzi, stilopii fac parte din ordinul strepsiterelor.

Weldon se îmbarcă pe Pilgrim, luând cu ea numai pe micuţul Jack, pe vărul Benedict şi pe Nan, bătrâna negresă.

Vărul Benedict ducea într-o cutie specială toată colecţia lui de insecte. În colecţie figurau, între altele, câteva exemplare noi de staphylinide, un fel de coleoptere carnivore, cu ochii aşezaţi deasupra capului şi despre care se crezuse până atunci că s-ar găsi numai în Noua Caledonie. E drept că în Noua Zeelandă i se atrăsese atenţia asupra unui anumit păianjen veninos, numit «katipo» de către băştinaşii maori, a cărui muşcătură este adesea mortală. Dar păianjenul nu face parte din ordinul propriu-zis al insectelor; el îşi are locul în cel al arahnidelor şi, ca atare, nu preţuia nimic în ochii vărului Benedict. Prin urmare, nu catadicsise să-i dea atenţie, aşa că mărgăritarul colecţiei sale rămânea o remarcabilă staphylinidă neozeelandeză.

Bineînţeles că vărul Benedict plătise o sumă straşnică pentru a-şi asigura colecţia, care, de altfel, i se părea mult mai preţioasă decât toată încărcătura de grăsime şi fanoane de balenă, depozitată în cala vasului.

În timpul pregătirilor de plecare, doamna Weldon şi tovarăşii săi de călătorie veniră pe puntea bricului-goeletă. Căpitanul Hull se apropie de pasagera sa şi-i spuse:

— Aşadar, ne-am înţeles, doamnă Weldon: dacă vreţi să călătoriţi pe Pilgrim, o faceţi pe răspunderea dumneavoastră.

— De ce-mi spui asta, domnule Hull? întrebă doamna Weldon.

— Pentru că n-am primit nici un ordin de la soţul dumneavoastră în legătură cu această îmbarcare pe Pilgrim şi pentru că, în general, un bric-goeletă nu vă poate oferi garanţia unei călătorii bune, aşa cum ar fi cazul cu un pachebot special amenajat pentru transportul pasagerilor.

— Dacă soţul meu ar fi aici, răspunse doamna Weldon, crezi oare, domnule Hull, că ar pregeta o clipă să se îmbarce pe Pilgrim, împreună cu soţia şi copilul lui?

— Nu, doamnă Weldon, desigur că n-ar pregeta o clipă, cum de altfel n-aş pregeta nici eu! La urma urmei, Pilgrim este o corabie straşnică, deşi n-a avut noroc în această campanie de pescuit. Sunt sigur de ea, în măsura în care poate fi sigur un marinar de corabia pe care o conduce de mai mulţi ani. V-am spus toate acestea, doamnă Weldon, numai pentru a mă pune la adăpost de răspunderea îmbarcării dumneavoastră şi pentru a vă repeta că nu veţi avea aici confortul cu care sunteţi obişnuită.

— Deoarece nu e vorba decât despre confort, domnule Hull, lipsa acestuia nu mă poate opri, răspunse doamna Weldon. Nu sunt una din pasagerele acelea mofturoase, care se plâng tot timpul că-i cabina strâmtă sau că-i masa proastă.

Apoi, după ce îl privi câteva clipe pe micul Jack, pe care-l ţinea de mână, doamna Weldon adăugă:

— Să plecăm, domnule Hull!

Ordinul de plecare fu dat imediat, pânzele fură ridicate şi Pilgrim manevră în aşa fel, încât să iasă din golf pe drumul cel mai scurt, îndreptându-se spre coasta americană.

Dar, după trei zile de la plecare, bricul-goeletă, împiedicat de vânturi puternice dinspre est, fu obligat să pună murele velelor în babord, pentru a înainta totuşi.

Din această pricină, la 2 februarie, Pilgrim se afla încă la o latitudine mult mai spre sud decât ar fi trebuit; căpitanul Hull părea că ar voi mai curând să ocolească extremitatea de sud a continentului american pe la Capul Horn, decât să ajungă la coasta Noului Continent pe drumul cel mai scurt.

Capitolul II

DICK SAND

Marea era liniştită şi călătoria pe corabie se desfăşura în condiţii mulţumitoare, numai că vasul nu înainta destul de repede.

Doamna Weldon fusese instalată pe Pilgrim cât mai confortabil cu putinţă. În partea din spate a punţii nu exista nici obişnuita dunetă şi nici vreo altă cabină care ar fi putut-o adăposti pe tânăra femeie, aşa că ea trebui să se mulţumească cu cabina căpitanului Hull — o modestă cămăruţă de marinar, situată la pupa. Căpitanul se văzuse însă silit să insiste mult pentru a o face să primească până şi cabina aceasta. Acolo, în cămăruţa aceea strâmtă, doamna Weldon se instalase împreună cu copilul şi cu bătrâna Nan. Tot acolo luau masa, împreună cu căpitanul şi cu vărul Benedict, pentru care se aranjase alături un fel de odăiţă.

În ce-l priveşte pe căpitanul Hull, el se instalase într-o cabină din postul echipajului, cabină care ar fi fost ocupată de secund, dacă ar fi existat un secund la bord. Dar, după cum se ştie, bricul-goeletă naviga în condiţii care permiteau să se renunţe la serviciile unui ofiţer secund.

Oamenii de pe Pilgrim, marinari vânjoşi şi cu experienţă, erau foarte uniţi prin ideile şi obiceiurile lor comune. Acest sezon de vânătoare era al patrulea pe care-l petreceau împreună. Erau cu toţii americani din vest, se cunoşteau de multă vreme şi locuiau pe acelaşi ţărm al Californiei.

Oamenii aceştia de treabă se arătau foarte îndatoritori faţă de doamna Weldon, soţia armatorului lor, căruia îi erau devotaţi. Trebuie să spunem că erau cointeresaţi la ceea ce se câştiga de pe urma vânătorii de balene şi că realizaseră până acum sume destul de bune de pe urma călătoriilor întreprinse. Munceau din răsputeri, deoarece făceau singuri toată treaba; ştiau însă că la sfârşitul sezonului de vânătoare, când se încheiau socotelile, munca aceasta le mărea câştigul. E drept că de data asta câştigul era o nimica toată şi tocmai acest lucru îi făcea să tune şi să fulgere împotriva pungaşilor acelora din Noua Zeelandă.

Un singur om de la bord nu era de origine americană. Portughez de neam, dar vorbind bine limba engleză, omul acesta se numea Negoro şi îndeplinea modesta slujbă de bucătar al echipajului de pe bricul-goeletă.

Fostul bucătar de pe Pilgrim dezertase la Auckland, iar acest Negoro, pe atunci fără slujbă, se oferise să-i ia locul. Era un om scump la vorbă şi care nu prea da ghes nimănui cu prietenia, veşnic retras şi necăutînd prilej de conversaţie, dar făcându-şi cu destulă pricepere meseria. După cât se părea, căpitanul Huli o nimerise bine angajându-l, căci de la îmbarcare şi până acum bucătarul nu dăduse niciodată prilejul să i se facă vreo observaţie.

Cu toate acestea, căpitanul Hull nu era împăcat în cugetul său, pentru că nu avusese destul timp să se intereseze mai amănunţit asupra trecutului acestui om. Figura sau, mai curând, privirea acestuia nu-i prea plăcea, şi apoi ştiut este că atunci când e vorba să introduci un străin în viaţa de pe navă, viaţă atât de apropiată, de restrânsă, trebuie să faci totul pentru a lua cât mai multe informaţii asupra trecutului noului venit. Negoro

părea să aibă vreo patruzeci de ani. Era slab, nervos, de statură mijlocie, cu părul foarte negru şi faţa oacheşă, iar după înfăţişare arăta foarte puternic. Că avea oarecare educaţie, se putea deduce după anumite expresii care-i scăpau uneori. încolo, nu vorbea niciodată de trecut şi nu pomenea nimic despre familie. Nimeni nu putea ghici nici de unde venea, nici unde trăise până atunci. Şi nici ce avea să facă de acum înainte nu se putea ghici mai uşor. Spunea doar că are de gând să debarce la Valparaiso. Hotărât lucru, era un om ciudat. În orice caz, nu părea să fi fost marinar de meserie. Ba chiar părea să fie mai străin de viaţa de marinar decât este de obicei un bucătar care şi-ar petrece o bună parte din viaţă pe mare. Totuşi nu era stingherit de ruliul sau tangajul[5] navei, cum se întâmplă cu cei care n-au călătorit niciodată pe mare; şi asta e destul de mult pentru un bucătar de vas.

De fapt, nici nu prea era văzut. În timpul zilei stătea mereu retras în bucătăria lui strâmtă, în faţa plitei de tuci, care ocupa aproape tot locul. Când se înnopta, după ce stingea focul în cuptor, Negoro se ducea în «vizuina» care-i fusese rezervată în fundul postului echipajului. Se culca îndată şi adormea.

După cum s-a mai spus, echipajul bricului Pilgrim era compus din cinci marinari şi un elev-marinar.

Tânărul elev-marinar, în vârstă de cincisprezece ani, era un copil găsit. Bietul băiat, părăsit de la naştere, fusese luat şi crescut de asistenţa publică. Se numea Dick Sand şi era, probabil, originar din statul New York, ba, aproape sigur, chiar din capitala acestui stat.

I se dăduse numele Dick — prescurtare de la Richard — pentru că aşa se numea trecătorul milos care-l găsise la câteva ore după ce se născuse. Numele de Sand îi fusese dat în amintirea locului unde fusese găsit, adică pe Sandy-Hook[6] — limba de pământ de la estuarul fluviului Hudson care formează intrarea în portul New York.

Se cunoştea de pe acum că nici atunci când va fi matur Dick Sand nu va trece de talia mijlocie, dar era bine legat. Totul în înfăţişarea lui îţi spunea că e de origine anglo-saxonă. Deşi era brun, avea ochi albaştri scânteietori. Meseria de marinar îl

---

5 Ruliu — legănarea navei la dreapta şi la stânga: tangaj — legănarea înainte şi-napoi.

6 «Sand» înseamnă «nisip» în limba engleză, (n.a.)

pregătise destul de bine pentru lupta cu viaţa. Figura lui inteligentă arăta energie. Nu avea chip de om îndrăzneţ, ci de om cutezător. Se citează adesea aceste trei cuvinte dintr-un vers neterminat al lui Vergiliu:

Audaces for luna juvat...

dar se citează incorect. în realitate, poetul a spus:

Audentes fortuna juvat...[7]

Cutezătorilor, nu îndrăzneţilor le surâde aproape întotdeauna norocul. Îndrăzneţul poate merge la întâmplare; cutezătorul, însă, mai întâi chibzuieşte şi abia după aceea acţionează. În aceasta constă deosebirea.

Dick Sand era un audens. La cincisprezece ani, ştia să ia o hotărâre şi, odată luată, s-o ducă până la capăt, fără şovăire. Înfăţişarea sa vioaie şi totodată serioasă atrăgea atenţia. Nu-şi pierdea vremea pălăvrăgind sau făcând gesturi inutile, cum obişnuiesc băieţii de vârsta lui. La o vârstă când altora de seama lui nici nu le trece prin minte să-şi pună problema existenţei, el cugetase adânc asupra situaţiei grele în care se afla şi luase hotărârea să ajungă un «om» în toată puterea cuvântului. Şi se ţinuse de cuvânt, ajungând aproape un adevărat bărbat la o vârstă când alţii nu sunt decât nişte copii.

Fiind în acelaşi timp şi foarte sprinten şi foarte priceput la toate exerciţiile fizice, Dick Sand era una din acele fiinţe înzestrate de la natură cu multă îndemânare şi pricepere.

După cum s-a mai spus, micul orfan fusese crescut de asistenţa publică. La început a fost dus într-un orfelinat, aşa cum sunt multe în America, iar mai târziu, pe la patru ani, Dick învăţase să citească, să scrie şi să socotească într-una din şcolile din New York întreţinute cu generozitate prin subscripţie publică. La opt ani, dragostea de mare, pe care Dick o purta în sânge, îl făcu să se îmbarce ca mus pe un vas de cursă lungă din Mările Sudului. Acolo a învăţat meseria de marinar aşa cum trebuie ea învăţată, adică încă din fragedă copilărie. Puţin câte puţin, se instrui sub supravegherea ofiţerilor, care se interesau mult de omuleţul acesta. Astfel, Dick Sand nu întârzie să ajungă elev-marinar, ţintind, bineînţeles, şi mai departe. Copilul care înţelege dintru început că munca este legea vieţii, cel care află de timpuriu că pâinea se câştigă cu sudoarea frunţii sale — precept vechi care este lege pentru omenire — acela este

7 Eneida, cartea a X-a, versul 284. Soarta îi ajută pe cei cutezători.

desigur hărăzit unor fapte mari, căci odată şi-odată va avea nu numai voinţa, dar şi puterea de a le înfăptui.

Căpitanul Hull îl remarcase pe Dick încă de pe când băieţaşul era mus pe o corabie de comerţ. Bravului marinar îi plăcu imediat acest flăcăiandru dârz şi îl prezentă mai târziu armatorului său, James W. Weldon. Acesta arătă un interes deosebit pentru orfan, dându-l mai departe la o şcoală din San Francisco, unde fu crescut în religia catolică, religie care era şi a familiei Weldon.

În timpul studiilor, lui Dick Sand îi plăcu mai ales geografia, ca şi tot ce era în legătură cu călătoriile pe apă, aşteptând cu nerăbdare să ajungă la vârsta când avea să înveţe şi acea parte a matematicilor care privea navigaţia. Apoi nu neglijă să-şi completeze prin practică, instrucţia teoretică pe care o primise. Aşa se face că, atunci când se îmbarcase pentru prima dată pe Pilgrim, o făcuse în calitate de elev-marinar. Un bun marinar trebuie să cunoască tot atât de bine cum se vânează balenele, ca şi navigaţia de cursă lungă. Meseria de marinar cere să fii pregătit pentru orice împrejurare. De altfel, Dick Sand se îmbarcase pe o corabie a lui James W. Weldon, binefăcătorul său, şi comandată de căpitanul Hull, protectorul său. Se afla, deci, în condiţiunile cele mai favorabile.

Este inutil să se mai spună cât de devotat era faţă de familia Weldon, căreia îi datora totul. Dar mai bine să lăsăm faptele să vorbească.

E uşor de înţeles cât de mare a fost bucuria tânărului elev-marinar când a aflat că doamna Weldon va călători la bordul lui Pilgrim. Timp de câţiva ani, doamna Weldon fusese o adevărată mamă pentru el, şi Dick îl considera pe Jack un frate mai mic. Sămânţa cea bună, după cum ştiau prea bine protectorii săi, căzuse pe pământ rodnic. Inima orfanului era plină de recunoştinţă, şi dacă ar fi trebuit vreodată să-şi dea viaţa pentru cei care-i ţinuseră loc de părinţi, apoi tânărul marinar n-ar fi şovăit o clipă. Într-un cuvânt, un băieţandru de cincisprezece ani, cu capul şi cu voinţa unui bărbat de treizeci — iată cine era Dick Sand.

Doamna Weldon ştia cât preţuieşte protejatul ei. Putea să i-l încredinţeze fără grijă pe micul Jack. Dick Sand îndrăgise copilul, care, la rândul său, simţindu-se iubit de acest «frate mai mare», căuta să fie mereu cu el. În lungile şi desele răgazuri

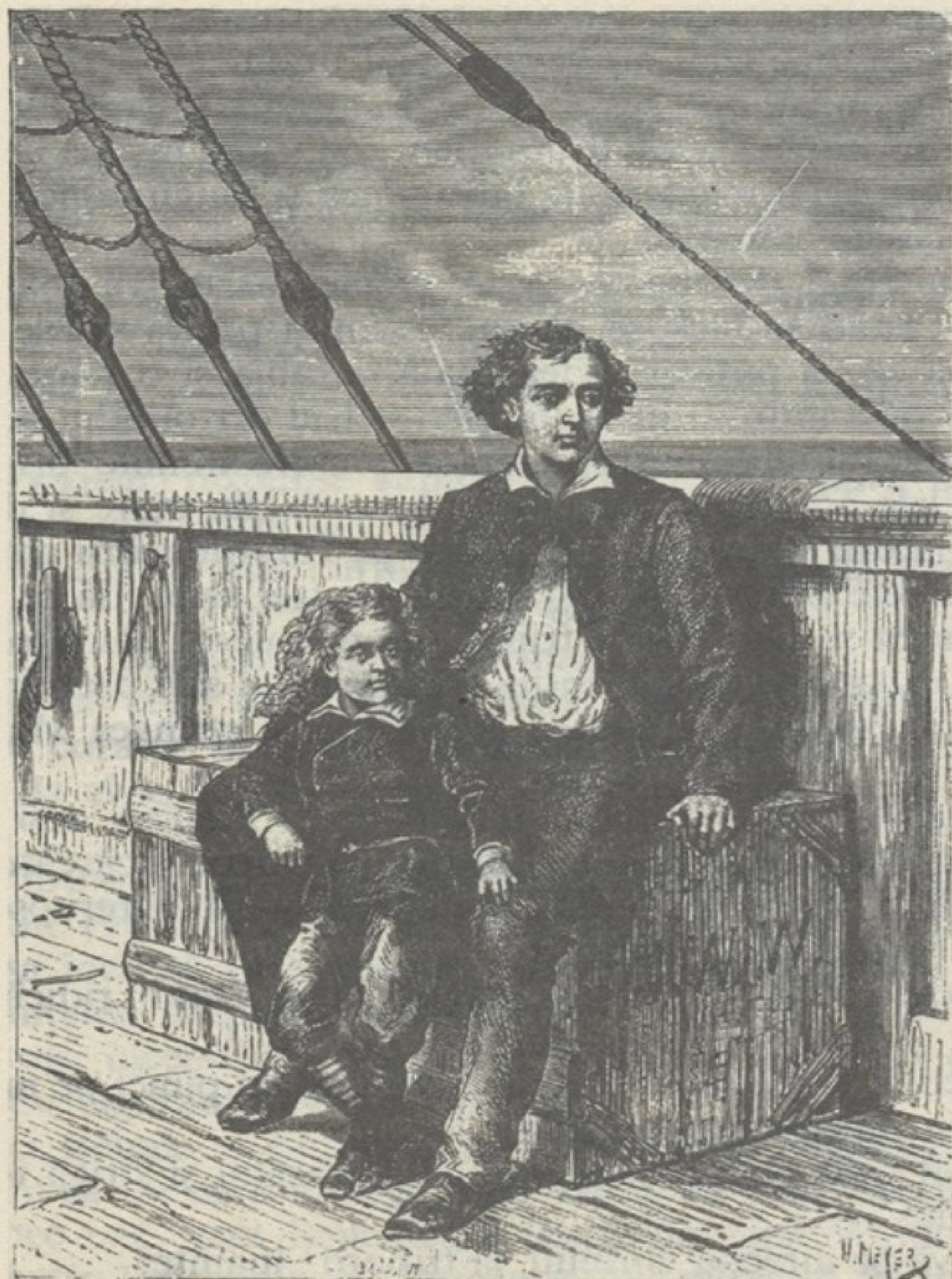
dintr-o călătorie pe apă, când marea-i liniştită şi pânzele nu cer noi manevre aşa cum era cazul cu Pilgrim acum Dick şi Jack erau aproape întotdeauna împreună. Tânărul elev îi arăta băieţaşului tot ce l-ar fi putut distra în legătură cu meseria de marinar. Doamna Weldon rămânea liniştită când îl vedea pe Jack alături de Dick Sand, lansându-se de-a lungul parâmelor, căţărându-se până la gabia arborelui trinchet sau pe cruceta arborelui gabier şi coborând ca o săgeată de-a lungul şarturilor. Dick Sand era când în faţa, când în urma lui Jack, gata să-l sprijine sau să-l oprească dacă braţele copilului de cinci ani ar fi obosit în timpul exerciţiilor. Toată joaca aceasta îi făcea bine micului Jack, pe care boala îl slăbise. Rumeneala îi revenise treptat în obraji mulţumită acestor exerciţii zilnice şi înviorătoarelor brize ale mării.

Aşa decurgea călătoria şi, de n-ar fi fost timpul nefavorabil, nici pasagerii, nici echipajul lui Pilgrim n-ar fi avut de ce să se plângă.

Dar vânturile care băteau neîncetat dinspre răsărit îl necăjeau mereu pe căpitanul Hull căci din pricina lor nu reuşea să aducă nava pe drumul cel bun. Îi era teamă că mai târziu, când corabia se va găsi aproape de Tropicul Capricornului, va da peste regiuni lipsite de vânturi, care îl vor încurca şi mai mult, fără a mai vorbi de curentul ecuatorial, care îl va arunca spre vest, fără să-i poată rezista. Îi era grijă mai ales de doamna Weldon, gândindu-se că vasul va întârzia pe drum, deşi nu avea nici o vină pentru această întârziere. Şi, cum era preocupat tot timpul de acest lucru, hotărâse ca, în caz că ar întâlni vreun vapor de pasageri în drum spre America, să o sfătuiască pe doamna Weldon să se îmbarce pe el. Din nefericire, însă, era silit să navigheze la o latitudine mult mai spre sud de drumul pe care l-ar ţine vreun vas cu aburi navigând spre Panama. De altfel, pe vremea aceea, comunicaţiile prin Pacific, între Australia şi Lumea Nouă, nu erau atât de dese cum au devenit mai târziu.

Lucrurile trebuiau deci lăsate să se desfăşoare în voia lor. Se părea că nimic nu va tulbura acest drum monoton, când, în ziua de 2 februarie, avu loc un prim incident, la latitudinea şi longitudinea arătate la începutul acestei povestiri.

Dick şi Jack erau aproape întotdeauna împreună

Către ora nouă dimineaţa, pe o vreme foarte frumoasă, cu cer senin, Dick Sand şi Jack se găseau cocoţaţi pe traversele arborelui trinchet. De acolo puteau vedea toată corabia şi o mare parte din ocean, pe o rază întinsă. În spate, perimetrul orizontului nu era tăiat decât de catargul mare care susţinea pânzele numite brigantina şi săgeata. Velele acestea le ascundeau o parte din mare şi din cer. În faţă, însă, puteau vedea cum se întinde pe valurile mării umbra bompresului, cu cele trei focuri desfăşurate ca trei aripi din ce în ce mai mici. Dedesubt se umfla vela trincă, iar deasupra, zburătorul şi rândunica, ale căror margini de întinsură zbârnâiau sub presiunea brizei. Bricul-goeletă naviga cu murele la babord şi strângea vântul pe cât era posibil.

Dick Sand tocmai îi explica lui Jack de ce Pilgrim, deşi se apleca tare spre tribord, nu se putea răsturna, deoarece încărcătura fusese bine aşezată şi bine echilibrată, când băieţaşul îl întrerupse.

— Ce se vede acolo? spuse el.

— Vezi ceva, Jack? Unde? întrebă Dick Sand, ridicându-se în picioare.

— Uite colo! răspunse micul Jack, arătând un punct pe mare, printre două din pânzele bompresului.

Dick Sand privi cu atenţie spre punctul arătat şi strigă imediat, cu glas puternic:

— O epavă pe direcţia vântului, la tribord[8] înainte!

Capitolul III

EPAVA

La strigătul lui Dick Sand, tot echipajul sări în picioare. Cei ce nu erau de cart se urcară pe punte. Ieşind din cabină, căpitanul Hull se îndreptă spre prova.

Doamna Weldon, Nan şi până şi nepăsătorul văr Benedict veniră cu toţii pe punte şi se sprijiniră în coate pe balustrada de

---

8 Tribord — partea din dreapta a navei, privită dinspre pupa spre prova; babord — partea din stânga.

la tribord ca să poată vedea mai bine epava semnalată de tânărul elev-marinar.

Numai Negoro nu părăsi cabina care-i servea de bucătărie şi, ca întotdeauna, el fu singurul din tot echipajul pe care părea că nu-l interesează descoperirea unei epave.

Toată lumea privea cu atenţie obiectul plutitor pe care valurile îl legănau la trei mile de Pilgrim.

— Ei, ce mai poate fi şi asta? întrebă un marinar.

— Vreo plută părăsită! răspunse un altul.

— Poate că pe pluta asta se găsesc nişte bieţi naufragiaţi, spuse doamna Weldon.

— O să vedem, răspunse căpitanul Huli. Dar epava asta nu-i o plută, ci o corabie răsturnată pe o coastă.

— Ei! Nu credeţi mai curând că este vreun animal marin, vreun mamifer uriaş? intră în vorbă vărul Benedict.

— Nu cred, răspunse elevul-marinar.

— Dar tu ce crezi că e, Dick? întrebă doamna Weldon.

— Este o corabie răsturnată, doamnă Weldon, aşa cum a spus şi căpitanul. Ba chiar mi se pare că-i văd carena de aramă strălucind în soare.

— Da... într-adevăr... răspunse căpitanul Hull. Pe urmă se adresă timonierului: Prova sub vânt, Bolton! Laşi să devieze un cart spre dreapta, aşa încât să ne apropiem dintr-o parte de epavă.

— Am înţeles, răspunse timonierul.

— Şi totuşi, începu din nou vărul Benedict, sunt sigur de ceea ce am spus. Cu siguranţă că-i un animal.

— Atunci trebuie să fie un cetaceu de aramă, răspunse căpitanul Hull, pentru că tot cu atâta siguranţă văd şi eu cum luceşte la soare!

— În orice caz, vere Benedict, adăugă doamna Weldon, trebuie să ne faci hatârul să recunoşti că cetaceul ar părea să fie mort, căci e lucru sigur că nu face nici o mişcare!

— Ei, verişoară Weldon, răspunse vărul Benedict, care ţinea cu încăpăţânare la părerea lui, n-ar fi prima dată când se întâlneşte o balenă adormită pe valuri.

— Într-adevăr, n-ar fi prima dată, răspunse căpitanul Hull, dar în cazul nostru nu e vorba de o balenă, ci de un vas.

— O să vedem noi, răspunse vărul Benedict, care, de altminteri, ar fi dat toate mamiferele din mările arctice sau antarctice pentru o insectă dintr-o specie rară.

— Cârmeşte, Bolton, cârmeşte, strigă din nou căpitanul Hull, şi nu ciocni epava! Apropie-te până la un cablu[9]. Dacă noi nu-i mai putem face mult rău acestei corăbii, ea în schimb ne-ar putea pricinui oarecări stricăciuni, aşa că n-am poftă să se ciocnească de coastele lui Pilgrim. Cârmeşte să prinzi vântul la pupa, Bolton.

Prova navei, care fusese îndreptată spre epavă, îşi schimbă direcţia în urma unei scurte mişcări a timonei.

Bricul-goeletă se afla încă la o milă depărtare de corabia naufragiată. Marinarii o priveau cu ochi lacomi: poate că avea vreo încărcătură de preţ care s-ar putea transborda pe Pilgrim! Se ştia doar că în asemenea cazuri o treime din valoare aparţine salvatorilor şi, dacă încărcătura aceasta nu ar fi fost încă avariată, oamenii echipajului ar fi prins, cum se spune, «un flux straşnic». Ar fi fost o oarecare consolare după rezultatul atât de slab al pescuitului. Peste un sfert de oră, epava se afla la mai puţin de o jumătate de milă de Pilgrim.

Era într-adevăr o corabie care plutea cu coasta tribordului în sus. Cufundată până la parapet, epava era atât de culcată pe o parte, încât nimeni n-ar fi putut sta pe punte. Din catarge nu se mai vedea aproape nimic. De port-sarturi nu mai atârnau decât bucăţi de parâme şi lanţurile rupte ale capetelor de berbec. În tribord se căsca o gaură între coca de metal şi coastele bordului.

— Corabia aceasta a fost ciocnită! strigă Dick Sand.

— Fără îndoială, răspunse căpitanul Hull, şi este o adevărată minune că nu s-a scufundat pe loc.

— Dacă a fost ciocnită, interveni doamna Weldon, să sperăm că echipajul ei a fost salvat de cei care au ciocnit-o.

— Să sperăm, doamnă Weldon, răspunse căpitanul Hull, dacă nu cumva echipajul s-a salvat cu propriile lui bărci după ciocnire, în cazul când nava care i-a lovit şi-a continuat drumul, aşa cum din nefericire se întâmplă câteodată.

— Să fie oare cu putinţă ? Ar fi o dovadă de mare lipsă de omenie, domnule Hull.

— Aveţi dreptate, doamnă Weldon... aveţi dreptate!... Şi totuşi asemenea cazuri se-ntîmplă destul de des. Cât despre oamenii din echipaj, cred că au părăsit corabia, deoarece nu văd nici o barcă de salvare; bănuiesc că au încercat să ajungă singuri la

---

9 A zecea parte dintr-o milă marină, adică 185,2 metri.

ţărm, dacă n-or fi fost salvaţi de vreun vas. Dar tare mă tem că, găsindu-se la o distanţă atât de mare de continentul american sau de insulele Oceaniei, n-au să poată reuşi!

— Poate că niciodată n-o să se afle taina acestei catastrofe! spuse doamna Weldon. Şi totuşi, s-ar putea să se mai găsească la bord vreun marinar din echipaj.

— Nu cred, doamnă Weldon, răspunse căpitanul Hull. Apropierea noastră l-ar fi făcut să dea vreun semnal. Dar o să aflăm îndată. Cârmeşte mai mult, Bolton, mai mult! strigă căpitanul Hull, arătând direcţia cu mâna.

Pilgrim se găsea acum doar la vreo trei cabluri de epavă; nu mai încăpea nici o îndoială că vasul fusese părăsit de tot echipajul.

Dar în clipa aceea, Dick Sand făcu un gest care impunea tăcere.

— Ascultaţi! Ascultaţi! spuse el.

— Ascultară toţi, cu urechile ciulite.

— Parcă aud un lătrat! strigă Dick Sand.

Într-adevăr, un lătrat îndepărtat răsuna dinăuntrul epavei. Cu siguranţă că se afla acolo un câine viu, poate încuiat în vreo încăpere, căci se putea ca uşile să fie ermetic închise. Dar deocamdată nu se ştia încă nimic, deoarece puntea navei răsturnate nu se vedea din partea aceea.

— Chiar de-ar fi numai un câine, domnule Hull, tot o să-l salvăm! spuse doamna Weldon.

— Da... da, strigă micul Jack, o să-l salvăm! Eu am să-i dau de mâncare... iar el o să ne iubească... Mămico, mă duc să caut o bucăţică de zahăr!...

— Stai liniştit, puiule, îl potoli doamna Weldon, zâmbind. Cred că sărmanul animal e mort de foame, aşa că ar fi mai bucuros să înfulece o bucată de pâine în loc de zahăr!

— Bine, atunci dă-i supa mea! strigă micul Jack. I-o dăruiesc bucuros!

În clipa aceea, lătratul începu să se audă mai desluşit. Între cele două nave era o distanţă de cel mult trei sute de picioare[10]. Aproape în acelaşi timp, un dulău se ivi pe parapetul tribordului şi se sprijini pe labele dinainte, lătrând mai deznădăjduit ca niciodată.

---

10 Un picior = 0,324 metri, aşadar 300 de picioare — aproximativ 100 metri.

— Howik, spuse căpitanul Huli, întorcându-se spre şeful echipajului, opreşte corabia şi lasă la apă barca mică!
— Aşteaptă niţel, cuţule, aşteaptă niţel! îi strigă micul Jack animalului, care păru că-i răspunde printr-un scheunat.

Pânzele lui Pilgrim fură imediat orientate în aşa fel, încât nava rămase aproape nemişcată la mai puţin de o jumătate de cablu de epavă.

Barca fu lăsată la apă. Căpitanul Huli, Dick Sand şi doi marinari se îmbarcară imediat.

Câinele lătra mereu. Încerca să se ţină de parapet, dar aluneca mereu pe punte. S-ar fi putut spune că lătratul nu se mai adresa celor care veneau spre el. Se adresa oare unor marinari sau pasageri închişi în nava naufragiată?

«Să mai fie oare vreun supravieţuitor pe bord ?» se întreba doamna Weldon.

După câteva lovituri de vâslă, barca de pe Pilgrim ajunse foarte aproape de corabia naufragiată.

Deodată însă atitudinea câinelui se schimbă. După primele lătrături, prin care chemase salvatorii, urmă un lătrat plin de furie. Acum, ciudatul animal era mânia întruchipată.
— Dar ce-i cu câinele ăsta? spuse căpitanul Hull, în timp ce barca ocolea epava pentru a ajunge la puntea intrată sub apă.

Ceea ce nu putea să observe atunci căpitanul Hull şi ceea ce nu putea să fie văzut nici de la bordul lui Pilgrim era faptul că furia câinelui se dezlănţuise exact în clipa în care Negoro, ieşind din bucătărie, se îndreptase spre balustrada punţii.

Să-l fi recunoscut,oare, câinele pe bucătar? Nu prea era de crezut.

După ce se uită la câine fără să arate cea mai mică surprindere, Negoro, ale cărui sprâncene se încruntaseră totuşi o clipită, intră în postul echipajului.

Între timp, barca ocolise pupa vasului naufragiat pe care era scris un singur nume: Waldeck. În afară de Waldeck nu era indicat nici un nume de port. Dar după formele carenei, după unele amănunte, pe care un marinar le observă de la prima vedere, căpitanul Hull îşi dădu îndată seama că această navă era de construcţie americană. De altminteri, chiar numele vasului întărea această constatare. Acum, însă, dintr-un bric de cinci sute de tone, mai rămăsese numai coca.

În partea din faţă a vasului, o spărtură largă arăta locul în

care se produsese ciocnirea. În urma răsturnării, spărtura se ridicase cu vreo cinci-şase picioare deasupra apei; aşa se explica de ce epava nu se scufundase încă. Pe puntea pe care căpitanul Hull o vedea acum în întregime nu era ţipenie de om.

Câinele părăsise parapetul: se lăsase să alunece în jos, până la bocaportul din mijlocul punţii, care era deschis, şi lătra când spre interiorul vasului, când în afară.

— Animalul ăsta nu-i singur pe bord, zise Dick Sand.

— Nu, sigur că nu, răspunse căpitanul Hull.

Barca pluti de-a lungul parapetului de la babord, care era pe jumătate scufundat. Dacă marea ar fi fost ceva mai agitată, cu siguranţă că Waldeck s-ar fi scufundat în câteva minute.

Puntea bricului fusese măturată de la un capăt la altul. Nu mai rămăseseră decât ciotul arborelui mare şi cel al arborelui trinchet, rupte la două picioare deasupra etambreului? Catargele trebuie să se fi rupt chiar în clipa ciocnirii, trăgând după ele toate straiurile, şarturile şi manevrele. Cât cuprindeai cu ochii nu se vedea nici o epavă în jurul lui Waldeck, fapt care arăta că trecuseră câteva zile de la catastrofă.

— Dacă unii nefericiţi vor mai fi supravieţuit ciocnirii, spuse căpitanul Hull, probabil că foamea sau setea i-a doborât, căci apa a pătruns cu siguranţă în cambuză. De aceea cred că la bord nu mai pot fi decât cadavre.

— Ba nu, strigă Dick Sand, nu! Atunci câinele n-ar mai lătra aşa! Trebuie să fie acolo oameni în viaţă!

În clipa aceea, animalul, răspunzând chemării tânărului marinar, se aruncă în valuri şi începu să înoate cu greu spre barcă, părând istovit.

Când fu scos din apă, câinele se azvârli cu înfrigurare nu spre bucata de pâine pe care i-o întindea Dick Sand, ci spre o găleată în care se mai găsea puţină apă dulce.

— Bietul animal e mort de sete! strigă Dick Sand.

Vâslaşii căutară un loc bun pentru a se apropia mai uşor de epavă; pentru aceasta, barca se îndepărtă puţin. Câinelui i se păru, desigur, că salvatorii lui nu mai aveau de gând să urce pe epavă, căci îl apucă cu colţii de haină pe Dick Sand şi începu din nou să scheaune jalnic.

L-au înţeles. Privirea şi lătrăturile câinelui erau atât de grăitoare, cum numai vorba omenească ar mai fi putut fi. Barca înaintă imediat spre vinciul ancorei babord. Acolo, cei doi

marinari o amarară temeinic, în timp ce căpitanul Hull şi Dick Sand se urcară pe punte, căţărându-se nu fără greutate până la bocaportul deschis între cioturile celor două catarge.

Prin acest bocaport intrară amândoi în cala pe jumătate plină de apă; aici nu era nici un fel de marfă. Bricul naviga cu balast, fiind încărcat doar cu nisip, care alunecase spre babord, făcând astfel ca vasul să rămână aplecat pe o coastă. Aşadar, nu mai era vorba de salvat nimic.

— Nu-i nimeni aici! spuse căpitanul Huli.

— Nimeni, răspunse elevul-marinar, după ce se duse până în partea din faţă a calei.

Dar câinele, care rămăsese pe punte, lătra mereu şi părea că vrea să atragă cu mai multă tărie atenţia căpitanului.

— Să ne întoarcem, spuse căpitanul Hull elevului-marinar.

Ieşiră amândoi din nou pe punte.

Câinele, alergând spre ei, căută să-i ducă spre dunetă. Ei îl urmară. Acolo, în careul ofiţerilor, cinci trupuri omeneşti, fără îndoială cinci leşuri, zăceau întinse pe podea.

La lumina zilei, care pătrundea în voie prin luminator, căpitanul Hull recunoscu cinci trupuri de negri. Dick Sand, mergând de la unul la altul, avu impresia că sărmanii mai respiră încă.

— Pe bord! Pe bord! strigă căpitanul Hull.

Cei doi marinari care păzeau barca fură chemaţi şi ajutară la scoaterea naufragiaţilor din dunetă.

N-a fost prea uşor, dar după două minute cei cinci negri erau culcaţi în barcă, fără ca vreunul din ei să-şi fi venit în fire. Câteva picături de vin întăritor, apoi puţină apă proaspătă, dată cu grijă, i-ar fi putut probabil aduce din nou la viaţă.

Pilgrim se găsea tot la vreo jumătate de cablu de epavă, aşa că barca ajunse curând la el.

Se aduse o pânză şi fiecare negru fu ridicat separat, fiind apoi culcaţi toţi pe puntea bricului. Câinele îi întovărăşise.

— Sărmanii de ei! şopti doamna Weldon, privind la bietele fiinţe care păreau nişte trupuri neînsufleţite.

— Trăiesc, doamnă Weldon! O să-i salvăm! Da, o să-i salvăm! strigă Dick Sand.

— Dar ce li s-a întâmplat? întrebă vărul Benedict.

— Aşteptaţi să-şi recapete graiul şi au să ne spună totul, răspunse căpitanul Hull. Acum o să le dăm să bea puţină apă cu

câteva picături de rom. Apoi, întorcându-se, strigă: Negoro!

Auzind numele acesta, câinele ciuli urechile, părul i se zbârli şi-şi arătă colţii. Bucătarul nu se arătă.

— Negoro! repetă căpitanul Hull.

Câinele dădu din nou semne de mare furie.

Negoro ieşi din bucătărie. Îndată ce se arătă pe punte, câinele se repezi la el şi voi să-i înfigă colţii în grumaz. Bucătarul respinse animalul, lovindu-l cu vătraiul pe care-l ţinea în mână. Câţiva marinari de-abia reuşiră apoi să ţină câinele pe loc.

— Cunoşti cumva câinele ăsta? îl întrebă căpitanul pe bucătar.

— Eu? răspunse Negoro. Nu l-am văzut niciodată!

— Ciudat lucru! şopti Dick Sand.

Capitolul IV

SUPRAVIEŢUITORII DE PE WALDECK

Pe vremea când se petreceau cele povestite, negoţul cu sclavi se făcea încă pe o scară întinsă în toată Africa ecuatorială. Cu toate patrulările vaselor franceze şi engleze, nave încărcate cu sclavi părăseau în fiecare an coastele Angolei sau ale Mozambicului, pentru a transporta negri în diverse puncte ale lumii, şi trebuie spus: ale lumii civilizate.

Căpitanul Hull ştia aceasta şi,cu toate că meleagurile acelea nu prea erau străbătute de corăbiile neguţătorilor de sclavi, se întreba dacă negrii pe care îi salvase nu erau cumva supravieţuitorii vreunei încărcături de sclavi, pe care Waldeck urma s-o vândă în vreo colonie din Pacific. În orice caz, dacă aşa stăteau lucrurile, negrii aceştia îşi recăpătaseră libertatea prin simplul fapt că puseseră piciorul pe corabia Pilgrim; căpitanul Hull era nerăbdător să le facă cunoscut aceasta.

Între timp, naufragiaţilor de pe Waldeck li se dădeau în grabă toate îngrijirile. Doamna Weldon, ajutată de Nan şi Dick Sand, le dăduse să bea puţină apă proaspătă, apa de care

fuseseră lipsiţi câteva zile, şi aceasta, împreună cu puţină hrană, fu de ajuns pentru a-i aduce la viaţă.

Cel mai bătrân dintre ei, care putea să aibă vreo şaizeci de ani, fu curând în stare să vorbească şi putu să răspundă în limba engleză întrebărilor ce i se puneau.

— Nava care vă ducea a fost lovită? întrebă mai întâi căpitanul Hull.

— Da, răspunse bătrânul negru. Sunt zece zile de când nava noastră a fost lovită într-o noapte foarte întunecoasă. Dormeam...

— Cu oamenii de pe Waldeck ce s-a întâmplat?

— Când am urcat pe punte împreună cu tovarăşii mei, nu mai erau acolo, domnule.

— Echipajul a putut să sară pe bordul navei care l-a ciocnit pe Waldeck? întrebă căpitanul Hull.

— Poate că da; şi ar fi bine să se fi petrecut lucrurile aşa...

— Şi nava aceea, după ciocnire, nu s-a întors să vă ia şi pe voi ceilalţi ?

— Nu!

— S-a scufundat şi ea?

— Nu s-a scufundat, răspunse bătrânul negru scuturând din cap. Căci am văzut-o înaintând repede în noapte.

Lucrul acesta, confirmat de toţi supravieţuitorii naufragiului, poate să pară de necrezut. Şi totuşi mai existau căpitani care, după ce provocaseră o ciocnire, dispăreau în cea mai mare grabă cu corăbiile, fără să le pese de nenorociţii pe care îi lăsau în urmă, fără să încerce a le veni în ajutor.

Dacă unii vizitii se poartă în felul acesta şi lasă altora grija de a îndrepta nenorocirile pricinuite de ei pe şosele, lucrul acesta este, bineînţeles, condamnabil, deşi victimele lor au posibilitatea să primească un ajutor imediat. Dar ca omul să lase astfel pe om să piară în largul mării este de necrezut, este o ticăloşie.

Căpitanul Hull cunoştea şi el multe asemenea cazuri de neomenie şi trebui să repete doamnei Weldon că astfel de fapte, oricât ar părea de monstruoase, din nefericire nu erau rare.

După aceasta continuă să-l întrebe pe bătrânul negru:

— De unde venea Waldeck?

— De la Melbourne.

— Aşadar, nu sunteţi sclavi?...

— Nu, domnule, răspunse repede bătrânul negru, îndreptându-şi spatele. Suntem locuitori ai statului Pennsylvania şi cetăţeni liberi ai Americii.
— Prieteni, răspunse căpitanul Huli, să ştiţi că nu v-aţi pierdut libertatea trecând pe bordul bricului american Pilgrim.

Cei cinci negri de pe Waldeck erau într-adevăr cetăţeni ai statului Pennsylvania. Cel mai în vârstă fusese vândut ca sclav în Africa, la vârsta de şase ani, iar mai pe urmă ajunsese în Statele Unite; fusese însă eliberat de mulţi ani, prin actul de emancipare. Cât despre tovarăşii lui, cu mult mai tineri, erau fii de sclavi eliberaţi înainte de naşterea acestora: prin urmare, fuseseră născuţi liberi şi nici un alb nu avusese asupra lor vreun drept de proprietate. Nici nu vorbeau limbajul acela care nu foloseşte articolul şi nu cunoaşte decât infinitivul verbelor, limbă care a dispărut de altfel, încet-încet, din timpul războiului de secesiune. Aceşti negri plecaseră deci ca oameni liberi şi tot ca oameni liberi se înapoiau în Statele Unite.

După cum îi povestiră căpitanului Hull, se angajaseră ca muncitori la un englez care avea o moşie întinsă la Melbourne, în Australia meridională. Acolo petrecuseră trei ani, câştigând binişor; la terminarea angajamentului voiseră să se întoarcă în ţară.

Se îmbarcaseră aşadar pe Waldeck, plătindu-şi fiecare costul călătoriei, ca orice călător. La 5 decembrie părăsiseră Melbourne, iar după şaptesprezece zile, pe o noapte întunecoasă, Waldeck fusese lovit de un vapor mare.

În momentul acela, negrii dormeau. Câteva secunde după năprasnica lovitură, alergaseră cu toţii pe punte. Pânzele şi catargele navei se prăbuşiseră şi Waldeck se aplecase pe o coastă; dar nu avea să se scufunde, deoarece apa năvălise în cala vasului într-o cantitate destul de mică.

Căpitanul şi echipajul lui Waldeck dispăruseră. Poate că unii fuseseră zvârliţi în mare, poate că alţii se agăţaseră de vaporul străin, care, după ciocnire, pierise fără urmă.

Cei cinci negri rămăseseră singuri la bord, pe o corabie jumătate răsturnată, la o mie două sute de mile depărtare de orice ţărm.

Cel mai bătrân dintre ei se numea Tom. Vârsta, caracterul său energic şi experienţa pusă adesea la încercare în lunga sa viaţă de muncă făcuseră dintr-însul conducătorul firesc al

tovarăşilor săi.

Ceilalţi negri erau tineri, de douăzeci şi cinci până la treizeci de ani. Ei se numeau: Bat[11], fiul lui Tom, bătrânul Austin, Acteon şi Hercule. Toţi patru erau voinici şi ar fi preţuit mult pe pieţele de sclavi din Africa centrală. Deşi înduraseră lipsuri groaznice, se putea recunoaşte în ei exemplare minunate din această rasă puternică, asupra căreia educaţia din numeroasele şcoli nord-americane îşi pusese pecetea.

Aşadar, Tom şi tovarăşii săi rămăseseră singuri pe Waldeck după catastrofă. Nu aveau nici un mijloc de a pune în mişcare această corabie ţintuită locului şi nici s-o părăsească nu puteau, pentru că cele două bărci de la bord fuseseră sfărâmate şi ele. Nu le rămânea altceva de făcut decât să aştepte trecerea vreunei nave, în timp ce epava era mereu mânată de curenţi. Aşa se explica faptul că fusese întâlnită atât de departe de ruta obişnuită, căci Waldeck, care plecase din Melbourne, ar fi trebuit să se găsească la o latitudine mult mai nordică.

În timpul celor zece zile care trecuseră între ciocnire şi momentul în care Pilgrim sosise în ajutorul naufragiaţilor, cei cinci negri se hrăniseră cu puţinele alimente găsite în bucătărie. Dar, neputând pătrunde în cambuză pe care apa o înecase în întregime, ei nu avuseseră nici o băutură cu care să-şi potolească setea şi suferiseră groaznic, deoarece vasele cu apă aflate pe punte fuseseră sparte în timpul ciocnirii. Tom şi tovarăşii săi, chinuiţi de sete, îşi pierduseră cunoştinţa încă din ajun. Pilgrim sosise tocmai la timp spre a-i salva.

Aceasta fu povestea pe care Tom o spuse în puţine cuvinte căpitanului Hull. Nu era cazul să se pună la îndoială cuvântul bătrânului negru. Tovarăşii lui confirmară totul; de altminteri, faptele vorbeau de la sine.

O altă vietate, salvată de pe epavă, ar fi vorbit fără îndoială cu aceeaşi sinceritate, dacă ar fi putut s-o facă. Este vorba de câinele care se arăta atât de furios când îl vedea pe Negoro — ură într-adevăr inexplicabilă. Dingo — acesta era numele câinelui — făcea parte din renumita rasă de dulăi din Noua Olandă... Dar nu în Australia îl găsise căpitanul lui Waldeck. Dăduse peste Dingo cu doi ani în urmă, rătăcind, pe jumătate mort de foame, pe coasta de vest a Africii prin meleagurile unde fluviul Congo se varsă în ocean. Căpitanul lui

---

11 Diminutiv de la Bartolomeu. (n.a.)

Waldeck luase cu el frumosul animal, care rămase însă foarte puţin prietenos, părând să tânjească după vreun stăpân de care fusese despărţit în chip năprasnic şi pe care îi era cu neputinţă să-l mai găsească prin locurile acelea pustii. S.V. — două litere gravate pe zgarda lui — era tot ce mai lega pe acest animal de un trecut a cărui taină ar fi fost căutată în zadar.

Mare şi puternic, mai voinic chiar decât câinii din Pirinei, Dingo era un specimen minunat al acelei varietăţi de dulăi din Noua Olandă. Când se ridica în două labe, dând capul pe spate, era cât un om de înalt. Sprinteneala şi forţa muşchilor săi făceau din el unul din acele animale care atacă fără şovăire jaguarii sau panterele şi care nu se tem să ţină piept ursului. Cu blana deasă, coada stufoasă şi ţeapănă ca o coadă de leu, cu părul roşcat-închis, Dingo avea numai pe bot câteva pete albe. Când îl apucau furiile, animalul acesta putea să devină primejdios; se înţelege deci pentru ce Negoro nu fusese deloc încântat de primirea pe care i-o făcuse acest straşnic exemplar al rasei canine.

Cu toate că nu era prietenos, Dingo nu era un câine rău. Părea să fie mai curând trist.

Bătrânul Tom observase, când era pe Waldeck, că acest câine nu-i iubea pe negri. Nu căuta să le facă nici un rău, dar îi ocolea. Poate că pe coasta africană, pe unde pribegise, avusese de suferit din partea băştinaşilor. De aceea, deşi Tom şi tovarăşii lui erau oameni de treabă. Dingo nu se apropiase niciodată de ei.

În timpul celor zece zile pe care naufragiaţii le petrecuseră pe Waldeck, Dingo se ţinuse departe de locul unde se aflau negrii, hrănindu-se nu se ştie cu ce, dar suferind şi el groaznic de sete.

Aceştia erau supravieţuitorii epavei, pe care prima izbitură mai puternică a valurilor urma să o scufunde. Ea n-ar fi dus în adâncimile oceanului decât nişte cadavre, dacă sosirea neaşteptată a lui Pilgrim n-ar fi permis căpitanului Hull, întârziat el însuşi de lipsa vâniurilor prielnice, să facă o faptă de omenie.

Pentru ca binefacerea sâ fie desâvârşita, mai trebuia ca naufragiaţii de pe Waldeck, care-şi pierduseră economiile agonisite timp de trei ani de muncă, să fie repatriaţi. Aşa urma să se întâmple. După ce avea să-şi lase încărcătura la Valparaiso, Pilgrim trebuia să urce de-a lungul coastei

americane până la nivelul ţărmului californian. Acolo, Tom, şi tovarăşii săi aveau să fie bine primiţi de James W. Weldon — după cum îi asigura buna lui soţie — şi înzestraţi cu toate cele necesare pentru a se întoarce în Pennsylvania.

Oamenii aceştia de treabă erau liniştiţi asupra viitorului lor, mulţumită doamnei Weldon şi căpitanului Hull. Le erau desigur foarte îndatoraţi, şi deşi nu erau decât nişte negri sărmani, poate că totuşi trăgeau nădejde să-şi poată plăti odată şi odată această datorie de recunoştinţă.

Capitolul V

S.V.

Pilgrim pornise din nou spre est, încercând să înainteze cât mai repede. Căpitanul Hull era tot timpul necăjit din pricină că nu aveau vânt prielnic; asta nu pentru că o întârziere de o săptămână sau două pe drumul Noua Zeelandă — Valparaiso l-ar fi îngrijorat prea mult, ci din cauza oboselii pe care această întârziere o putea pricinui pasagerei sale. Dar doamna Weldon nu se plângea şi îndura cu răbdare greutăţile.

Chiar în ziua aceea, la 2 februarie, către seară, epava fu lăsată în urmă.

Căpitanul Hull se ocupă în primul rând de instalarea în condiţii cât mai bune a lui Tom şi a tovarăşilor săi. Postul echipajului de pe Pilgrim, amenajat pe punte în formă de şopron, ar fi fost prea mic pentru toţi. Atunci dădu dispoziţii să se facă un fel de paturi sub puntea de la prova. De altminteri, oamenii aceştia de treabă, obişnuiţi cu muncile grele, erau modeşti din fire. Pe o vreme frumoasă, caldă şi uscată, această locuinţă îi va putea adăposti tot drumul.

Viaţa de la bord, trezită o clipă din monotonia de fiecare zi, îşi reluă cursul.

Tom, Austin, Bat, Acteon şi Hercule ar fi vrut să le fie cât mai de folos celor de pe Pilgrim. Dar cu vânturile astea, bătând din aceeaşi direcţie, nu mai era nimic de făcut odată ce pânzele erau întinse. De câte ori era însă vorba de vreo schimbare a

direcţiei pânzelor, bătrânul negru şi tovarăşii lui se grăbeau să dea ajutor echipajului: şi trebuie să mărturisim că, de câte ori uriaşul Hercule punea mâna, se cunoştea. Negrul acesta viguros, înalt de şase picioare, făcea singur cât o macara!

Era o fericire pentru micul Jack să-l privească pe uriaş. Nu-i era frică de el, iar când Hercule îl sălta în braţe ca pe o păpuşă, copilul scotea ţipete de bucurie care nu se mai terminau.

— Ridică-mă sus de tot! spunea micul Jack.

— Poftim, domnule Jack! răspundea Hercule.

— Nu-i aşa că sunt greu ?

— Nici nu simt!

— Bine, atunci mai sus! cât ţi-e braţul de lung!

Şi Hercule, ţinând în palma lui mare picioruşele copilului, îl plimba pe sus, aşa cum fac acrobaţii la circ. Jack se vedea mare, mare, şi tare-i mai plăcea! Căuta chiar «să se lase greu», lucru de care colosul nici nu-şi dădea seama.

Aşadar, Dick Sand şi Hercule erau cei doi prieteni ai micului Jack. Curând îşi făcu şi un al treilea prieten. Pe Dingo.

Am spus mai înainte că Dingo era un câine nu prea prietenos. Aceasta se datora, fără îndoială, faptului că nu se împăca cu oamenii de pe Waldeck. Pe bordul lui Pilgrim, însă, lucrurile se schimbară. Pesemne că Jack înmuiase inima acestui frumos animal, căci începu să se joace cu băieţaşul, căruia îi plăcea tare mult acest joc. Se dovedi îndată că Dingo era unul dintre câinii care se împacă bine cu copiii. La rândul lui, Jack nu-i făcea nici un rău. Plăcerea lui cea mai mare era să-l prefacă pe Dingo într-un «cal» tare focos. Şi trebuie să recunoaştem că Jack avea toate motivele să fie încântat de «calul» său, care era, bineînţeles, mai bun decât un patruped de carton, fie el chiar cu rotiţe la picioare. Jack galopa pe deşelate pe Dingo, iar acesta era bucuros să se lase călărit; la drept vorbind, Jack nu era mai greu pentru el decât ar fi fost o jumătate de jocheu pentru un cal de curse. Dar şi provizia de zahăr din cămară scădea în fiecare zi!

Dingo ajunse curând răsfăţatul întregului echipaj. Numai Negoro continua să evite orice întâlnire cu el. Ura câinelui faţă de omul acesta era pe cât de vie, pe atât de inexplicabilă.

Deşi-l iubea atât de mult pe Dingo, micul Jack nu-l uitase nici pe Dick Sand, prietenul lui de demult. Elevul-marinar îşi petrecea tot timpul liber alături de băieţaş. Doamna Weldon,

bineînţeles, era foarte mulţumită de această prietenie.

Într-una din zile, şi anume la 6 februarie, doamna Weldon, discutând cu căpitanul Hull, aduse vorba despre Dick Sand. Acesta, la rându-i, îi aduse lui Dick Sand cele mai mari laude.

— Băiatul ăsta, îi spuse doamnei Weldon, o să fie într-o zi un marinar straşnic; sunt sigur de asta. Are într-adevăr instinctul mării, şi acest instinct îi înlocuieşte lipsurile în cunoaşterea acelor taine ale meseriei pe care nu le stăpâneşte încă. Este uimitor cât de multe ştie. Când te gândeşti la puţinul timp pe care l-a avut pentru învăţătură!

— Şi unde mai pui că este şi un element bun, un băiat de încredere, mult superior celor de vârsta lui şi care nu şi-a atras nici cea mai mică observaţie de când îl cunoaştem, răspunse doamna Weldon.

— Da, este un element bun, iubit şi apreciat de toţi, întregi căpitanul Hull.

— Ştiu că soţul meu are de gând să-l înscrie la un curs de hidrografic după această călătorie, ca să poată obţine mai târziu brevet de căpitan, spuse doamna Weldon.

— Domnul Weldon are dreptate, răspunse căpitanul Hull. Dick va face cu siguranţă cinste marinei.

— Bietul orfan şi-a început viaţa atât de trist! observă doamna Weldon. Viaţa i-a fost o şcoală grea!

— Fără îndoială, doamnă Weldon, dar lecţiile nu i-au fost în zadar: a înţeles că trebuie să se descurce singur în viaţă şi este pe drumul cel bun!

— Da, pe drumul datoriei!

— Priviţi-l acum, doamnă Weldon, reluă căpitanul Huli. Şade la cârmă cu privirea aţintită în direcţia arborelui trinchet. Nici cea mai mică neatenţie din partea acestui tânăr marinar, deci nici o deviere a vasului. Dick Sand are de pe acum siguranţa unui timonier bătrân! Bun început pentru un marinar! Meseria noastră, doamnă Weldon. este din acelea pe care trebuie să le începi de copil. Cine nu a fost mai întâi mus n-o să ajungă niciodată un marinar cum trebuie, cel puţin nu în marina comercială. Pentru un om al mării totul trebuie să fie prilej de învăţătură, astfel ca atunci când urmează să ia vreo hotărâre sau să acţioneze, să facă aceasta şi din instinct, dar şi cu mintea.

— Dar şi în marina de război sunt destui ofiţeri buni, adăugă

doamna Weldon.
— Desigur, răspunse căpitanul Hull, dar, după mine, cei mai buni sunt aceia care şi-au început cariera din copilărie. Fără să mai vorbesc de Nelson şi de alţi câţiva, cei mai buni marinari au fost mai întâi muşi.

Tocmai atunci apăru prin tambuchiul de la pupa şi vărul Benedict, mereu dus pe gânduri şi cu totul absent la cele ce se petreceau în jurul lui. Vărul Benedict începu să meargă încoace şi încolo pe punte, ca un apucat de ducă-se pe pustii, scormonind cu privirea crăpăturile bastingajului, scotocind pe sub coteţele de găini, plimbându-şi palma pe la încheieturile punţii unde se scorojise răşina.
— Ce mai faci, vere Benedict? întrebă doamna Weldon. Cum stai cu sănătatea?
— Bine... verişoară Weldon... bineînţeles că bine... dar abia aştept să ajungem la ţărm.
— Dar ce căutaţi atât de grijuliu sub bancă, domnule Benedict? întrebă căpitanul Hull.
— Insecte, domnule, insecte! răspunse vărul Benedict. Ce altceva aţi vrea să caut, dacă nu insecte?
— Insecte?! Trebuie să vă resemnaţi, căci nu pe mare vă veţi îmbogăţi colecţia!
— De ce nu, domnule? Nu-i deloc imposibil să dau chiar aici pe bord peste câteva exemplare de...
— Vere Benedict, îl întrerupse doamna Weldon, ai tot dreptul să-l blestemi pe căpitanul Hull! Nava sa este atât de bine întreţinută, încât n-o să poţi vâna nimic.

Căpitanul Hull începu să râdă.
— Doamna Weldon exagerează, răspunse dânsul. Totuşi, domnule Benedict, cred că vă pierdeţi timpul cotrobăind prin cabine!
— O ştiu prea bine! izbucni vărul Benedict, dând din umeri. Am căutat degeaba până acum...
— Poate să găsiţi libărci pe fundul calei, continuă căpitanul. Cred că asemenea gândaci nu prezintă interes pentru dumneavoastră.
— Credeţi că nu prezintă nici un interes aceste ortoptere nocturne care au atras asupra lor blestemele lui Vergiliu şi ale lui Horaţiu? răspunse vărul Benedict, scoţându-şi pieptul în afară... Să nu prezinte nici un interes aceste rude apropiate ale

«periplanetei orientalis» şi ale kakerlacului american, care locuiesc...
— Care mişună... îl corectă căpitanul Hull.
— Care domnesc pe bord... răspunse cu mândrie vărul Benedict.
— Plăcută domnie!
— Cum, dumneata nu eşti entomolog, domnule?
— Niciodată, şi mai ales nu pe propria-mi spinare!
— Ei, vere Benedict, spuse doamna Weldon zâmbind, te rog nu ne dori să fim mâncaţi de insecte numai de dragul ştiinţei.
— Eu nu doresc nimic altceva, verişoară Weldon, răspunse pătimaşul entomolog, decât să adaug la colecţia mea câteva exemplare rare, care să-i facă cinste.
— Nu eşti mulţumit de ceea ce ai cucerit în Noua Zeelandă?
— Ba da, verişoară Weldon. Am avut norocul să găsesc una din acele staphylinide care n-au fost descoperite până acum decât la câteva sute de mile mai departe, în Noua Caledonie.

În momentul acela, Dingo, care se juca cu Jack, se apropie zburdând de vărul Benedict.
— Pleacă de-aici! mormăi acesta, împingând animalul.
— Să te-mpaci cu libărcile şi să urăşti câinii! exclamă căpitanul Hull. Vai, domnule Benedict!
Un câine atât de bun! spuse micul Jack, cuprinzând cu mânuţele capul mare al lui Dingo.
— E drept... nu zic nu... răspunse vărul Benedict, dar ce vreţi? Animalul ăsta nu mi-a îndreptăţit speranţele pe care le-am avut când am dat cu ochii de el!
— Vai de mine! strigă doamna Weldon. Nu cumva sperai să-l poţi clasa în ordinul dipterelor sau al himenopterelor?
— Nu, răspunse foarte serios vărul Benedict. Dar nu e aşa că Dingo, cu toate că e de rasă neozeelandeză, a fost găsit pe coasta occidentală a Africii?
— E foarte adevărat, răspunse doamna Weldon. Tom l-a auzit adesea pe căpitanul de pe Waldeck spunând aceasta.
— Ei bine, credeam... speram... că acest câine va aduce cu sine câteva specimene de hemiptere, caracteristice faunei africane...
— Doamne sfinte! exclamă doamna Weldon.
— Şi s-ar mai fi putut, adăugă vărul Benedict, ca vreun purice care intră-n piele sau care irită pielea... de o specie necunoscută încă...
— Auzi, Dingo? spuse căpitanul Hull. Auzi, dulăule? Nu ţi-ai făcut

datoria!
— Degeaba l-am puricat... adăugă entomologul cu mare părere de rău, n-am găsit nici măcar o insectă…!
— Pe care nădăjduiesc că aţi fi ucis-o imediat şi fără nici o cruţare! izbucni căpitanul Hull.
— Domnule, răspunse scurt vărul Benedict, află că sir John Franklin îşi făcea mustrări de conştiinţă pentru uciderea celei mai mici insecte, fie chiar şi un ţânţar, a cărui înţepătură este mai primejdioasă decât a puricelui; şi totuşi, John Franklin, trebuie să recunoaşteţi, a fost un om al mării ca puţini alţii!
— Aşa e, spuse căpitanul Hull, făcând o plecăciune.
— Într-o zi, când a fost pişcat îngrozitor de o dipteră, suflă peste ea şi o goni, spunându-i, fără măcar să o tutuiască: «Ia du-te, mătăluţă, lumea este destul de mare, aşa că e loc pentru amândoi!»
— Hm! făcu căpitanul Hull.
— Chiar aşa, domnule!
— Ei bine, domnule Benedict, răspunse căpitanul Hull, altcineva a spus vorbele astea, cu mult înainte de sir John Franklin.
— Altcineva?
— Da, şi acel cineva este unchiul Toby.
— Un entomolog? întrebă repede vărul Benedict.
— Nu, unchiul Toby al lui Stemei[12]. Acest unchi a rostit aceleaşi cuvinte făcând vânt unui ţânţar care îl tot necăjea, dar pe care a crezut totuşi că poate să-l tutuiască: «Du-te, dragul meu, i-a spus el, lumea este destul de mare şi pentru mine, şi pentru tine!»
— De treabă om acest unchi Toby! răspunse vărul Benedict. A murit?
— Cred şi eu, răspunse serios căpitanul Hull, deoarece nici n-a existat.

Izbucniră cu toţii în hohote de râs, uitându-se la vărul Benedict.

Asemenea discuţii cu privire la entomologie şi multe altele aveau loc adesea între cei de la bord. Datorită lor, multe ore lungi din această călătorie plictisitoare păreau mai plăcute şi mai uşor de suportat. Marea era mereu frumoasă, dar lipsa vântului făcea ca bricul-goeletă să stea aproape pe loc. Pilgrim nu înainta decât foarte încet înspre est, din cauza brizei slabe;

---
12 L. Sterne, scriitor englez (1713-l768).

dorinţa cea mai vie a tuturor era să ajungă cât mai degrabă pe nişte meleaguri cu vânturi mai prielnice.

Trebuie să spunem că, în timpul acesta, vărul Benedict încercase să-l iniţieze pe tânărul elev-marinar în tainele entomologiei, dar Dick Sand se arăta destul de refractar faţă de aceste propuneri. Din lipsă de elevi, savantul îi luase în primire pe negri, care nu înţelegeau nimic din povestea asta. Tom, Acteon, Bat şi Austin sfârşiră prin a da bir cu fugiţii, aşa că profesorul se trezi cu un singur elev, Hercule, pe care îl socotea având oarecări înclinări pentru a putea deosebi un parazit de o tisanură.

Aşadar, uriaşul negru trăia în lumea coleopterelor, a carnivorelor, a groparilor, a racilor de mare, a cărăbuşilor, a rădaştelor, a gărgăriţelor, studiind toată colecţia vărului Benedict, nu fără ca acesta să tremure văzând gingaşele exemplare între degetele groase ale lui Hercule, care aveau duritatea şi forţa unei menghine. Dar uriaşul elev asculta cu atâta răbdare lecţiile profesorului, încât acesta avea de ce să-şi permită unele riscuri.

În timp ce vărul Benedict lucra astfel,doamna Weldon nu-l lăsa pe micul Jack să stea fără ocupaţie: îl învăţa să citească şi să scrie cât despre socotit, prietenul lui mai mare, Dick Sand, îi dădea primele cunoştinţe.

La vârsta de cinci ani, copilul este încă destul de fraged, aşa că învăţătura prin jocuri practice este mai potrivită decât lecţiile teoretice, desigur mai puţin atrăgătoare.

Jack învăţa să citească nu după abecedar, ci cu ajutorul unor cuburi de lemn, care aveau pe ele litere imprimate cu roşu. Copilul se juca cu aceste cuburi, potrivindu-le în aşa fel, încât să formeze cuvinte. Uneori, doamna Weldon lua cuburile, forma un cuvânt, pe urmă le amesteca şi era rândul lui Jack să le aşeze în aceeaşi ordine.

Băieţaşului îi plăcea mult acest fel de a învăţa să citească. Petrecea câteva ore pe zi, când în cabină, când pe punte, amestecând şi potrivind literele alfabetului.

Joaca aceasta dădu loc într-o zi unei întâmplări atât de neaşteptate, încât merită să fie povestită mai amănunţit.

În dimineaţa zilei de 9 februarie, Jack, tolănit pe punte, se juca formând un cuvânt, pe care bătrânul Tom trebuia să-l reconstituie după ce literele ar fi fost amestecate. Tom, cu mâna

la ochi, aşa cum stabiliseră, nu trebuia să vadă nimic şi nici nu vedea nimic din ceea ce făcea băieţaşul.

Din mulţimea aceea de litere — cam vreo cincizeci — unele erau litere mari, altele litere mici. Unele cuburi aveau şi o cifră, ceea ce îngăduia să se formeze şi numere, pe lângă cuvinte.

Cuburile erau orânduite pe punte şi micul Jack lua când unul, când altul, pentru a compune un cuvânt — lucru greu de tot.

Dingo, care se învârtea de câteva minute în jurul copilului, se opri la un moment dat cu privirea fixă, cu laba dreaptă ridicată, dând nervos din coadă. Deodată, se repezi asupra unui cub, îl luă în gură şi apoi îl lăsă jos pe punte, la câţiva paşi de Jack.

Cubul acela avea o literă mare: litera «S».

— Dingo, ce faci? Dingo! strigă băieţaşul care se temuse mai întâi că litera «S» o să fie înghiţită de câine.

Dar Dingo se înapoiase şi, făcând aceeaşi mişcare, apucă alt cub şi-l puse lângă primul. Pe cubul acesta era un «V» mare.

De data aceasta, Jack scoase un ţipăt.

Auzindu-l ţipând, doamna Weldon, căpitanul Huli şi tânărul elev-marinar, care se plimbau pe punte, veniră în grabă la el. Micul Jack le povesti imediat cele întâmplate.

Dingo cunoştea literele; Dingo ştia să citească. Era lucru sigur! Jack, cu ochii lui, văzuse asta!

Dick Sand voi să ia cele două cuburi ca să le dea înapoi prietenului său Jack, dar Dingo mârâi, arătându-şi colţii. Totuşi, elevul-marinar reuşi să ia două cuburi şi le puse la un loc cu celelalte. Dingo se repezi din nou, înşfăcă aceleaşi litere şi le duse iarăşi mai la o parte. De data aceasta puse amândouă labele deasupra lor, părând hotărât să le păstreze cu orice preţ. Cât despre celelalte litere ale alfabetului, păreau să nici nu existe pentru el.

— Ciudat lucru! spuse doamna Weldon.

— Foarte ciudat, într-adevăr, răspunse căpitanul Hull, uitându-se cu atenţie la cele două litere.

— S.V., rosti doamna Weldon.

— S.V., repetă căpitanul Hull. Tocmai literele de pe zgarda lui

— Dingo! Apoi se întoarse brusc spre bătrânul negru, întrebându-l: Tom, nu mi-ai spus oare dumneata că acest câine

a fost găsit de puţină vreme de căpitanul de pe Waldeck?

— Ba da, domnule, răspunse Tom. Dingo nu se afla pe bord decât de cel mult doi ani.

— Şi n-ai mai spus că acest câine fusese găsit de căpitanul de pe Waldeck pe coasta occidentală a Africii?

— Da, domnule, în jurul gurilor fluviului Congo. L-am auzit adesea pe căpitan spunând aceasta.

— Prin urmare, nu s-a aflat niciodată al cui a fost câinele şi de unde se pripăşise acolo?

— Niciodată, domnule. Un câine de pripas e mai de plâns decât un copil de pripas! Nu are cu el nici o hârtie care să arate al cui e şi, mai mult încă, nu ştie să vorbească.

Căpitanul Huli tăcu şi rămase dus pe gânduri.

— Aceste două litere trezesc în dumneata vreo amintire? întrebă doamna Weldon, după câteva clipe de tăcere.

— Da, doamnă Weldon, o amintire sau mai curând o bănuială ciudată.

— Care?

— Aceste două litere ar putea foarte bine să capete un sens şi să ne lămurească asupra sorţii unui călător îndrăzneţ...

— Ce vrei să spui? întrebă doamna Weldon.

— Iată, doamnă Weldon. În anul 1871 — sunt deci doi ani de atunci — un călător francez a plecat din îndemnul Societăţii de geografie din Paris, pentru a traversa Africa de la vest spre est. Punctul de plecare era locul de vărsare al fluviului Congo. Punctul de sosire trebuia să fie, pe cât posibil, capul Deldago, la gurile fluviului Rovuma, al cărui curs trebuia să-l urmeze. Călătorul francez se numea Samuel Vernon.

— Samuel Vernon! repetă doamna Weldon.

— Da, doamnă Weldon, şi aceste două nume încep tocmai cu cele două litere pe care Dingo le-a ales dintre toate literele lui Jack. Ele sunt săpate şi pe zgarda lui.

— Chiar aşa... răspunse doamna Weldon. Şi ce s-a mai aflat despre acest călător?

— Acest călător a plecat, dar de atunci nu s-a mai auzit nimic de dânsul, continuă căpitanul Hull.

— Nimic? întrebă elevul-marinar.

— Nimic, repetă căpitanul Huli.

— Ce concluzie trageţi? întrebă doamna Weldon.

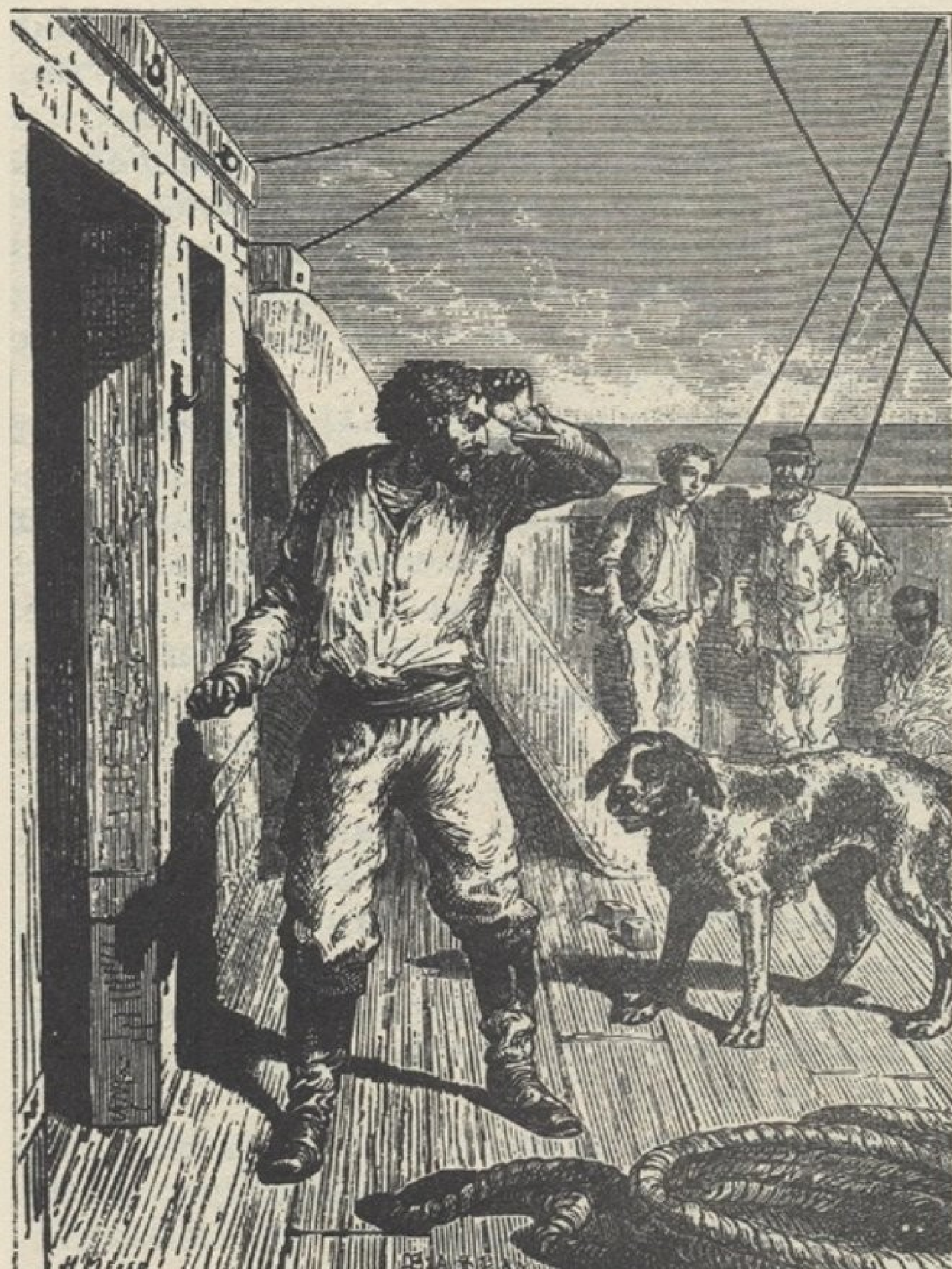
— Că Samuel Vernon nu a putut să ajungă pe coasta orientală a

Africii, fie din cauză că a fost luat prizonier de indigeni, fie din cauză că moartea l-a doborât pe drum.
— Şi atunci... câinele acesta?...
— S-ar putea ca acest câine să fi fost al lui. Mai norocos decât stăpânul, în cazul în care ipoteza mea e justă, câinele s-a înapoiat pe malul fluviului Congo, pentru că acolo şi cam pe atunci a fost găsit de căpitanul lui Waldeck.
— Dar, observă doamna Weldon, călătorul acela francez fusese întovărăşit, oare, de un câine la plecare? Nu cumva faci o simplă presupunere ?
— E drept că nu-i decât o presupunere, doamnă Weldon, răspunse căpitanul Hull. Dar ceea ce este sigur e că Dingo cunoaşte aceste două litere «S» şi «V», care sunt tocmai iniţialele celor două nume: Samuel Vernon. În ce împrejurări a învăţat animalul acesta să le deosebească nu pot să ştiu, dar, repet, câinele le cunoaşte foarte bine şi iată cum le împinge cu laba, de parcă ne îndeamnă să le citim.
— Într-adevăr, nu te puteai înşela asupra intenţiilor lui Dingo.
— Samuel Vernon fusese singur atunci când părăsise gurile fluviului Congo? întrebă Dick Sand.
— Asta n-o ştiu, răspunse căpitanul Hull. Este posibil să fi luat însă cu el o escortă de indigeni.
În momentul acela, Negoro ieşi din cabina comună şi veni pe punte. Mai întâi, nimeni nu-i remarcă prezenţa şi nici nu putu să observe privirea ciudată pe care i-o aruncă lui Dingo când zări cele două litere în faţa cărora câinele parcă stătea de gardă. Dar Dingo, zărindu-l pe bucătar, începu să dea semne de furie. Negoro se întoarse imediat în postul echipajului, lăsând să-i scape totuşi un gest de ameninţare la adresa câinelui.
— Aici e ceva la mijloc! şopti căpitanul Hull, care urmărise cu atenţie toată scena.
— Dar, domnule, răspunse elevul-marinar, nu este uimitor ca un câine să cunoască literele alfabetului?
— Ba nu! strigă micul Jack. Mămica mi-a povestit de multe ori despre un câine care ştie să citească, să scrie şi chiar să joace domino, ca un adevărat profesor!
— Dragul meu, răspunse doamna Weldon zâmbind, câinele acesta se numea Munito şi nu era deloc un savant cum crezi tu. După câte mi s-a spus şi mie, câinele nu putea să deosebească literele care îi serveau la compunerea cuvintelor. Dar stăpânul

lui, un american şmecher, observând că Munito are auzul foarte fin, începu să-i exerseze simţul acesta, pentru a trage anumite foloase, uimind lumea cu anumite trucuri.
— Dar cum făcea, doamnă Weldon? întrebă Dick Sand, pe care povestea îl interesa aproape tot atât de mult ca şi pe micul Jack.
— Iată cum, dragul meu: de câte ori Munito trebuia să «dea o reprezentaţie» în faţa publicului, litere asemănătoare acestora erau întinse pe o masă pe care câinele se învârtea încoace şi încolo, aşteptând să i se spună din public un cuvânt fie cu glas tare, fie încet. O condiţie esenţială era însă ca stăpânul lui să ştie cuvântul.
— Care va să zică, în lipsa stăpânului… spuse elevul-marinar.
— ...Câinele nu ar fi putut face nimic, răspunse doamna Weldon. Şi iată pentru ce: literele erau aşezate pe masă şi Munito se plimba printre ele. Cum ajungea înaintea acelora pe care trebuia să le aleagă pentru a forma cuvântul cerut, se şi oprea; câinele se oprea, însă, numai din pricină că auzea un zgomot, imperceptibil pentru altcineva: stăpânul său rupea în buzunar o scobitoare. Zgomotul acela era pentru Munito semnalul să ia litera din faţa lui şi să o aşeze în ordinea dorită.
— Care va să zică, ăsta e secretul! izbucni Dick Sand.
— Ăsta-i secretul, răspunse doamna Weldon. E foarte simplu, ca de altfel tot ce se face în materie de scamatorie. În lipsa stăpânului său,Munito nu ar fi fost Munito. De aceea mă miră că, deşi nu-i este de faţă stăpânul — dacă Samuel Vernon i-a fost vreodată stăpân — Dingo a recunoscut totuşi aceste două litere.
— Într-adevăr, răspunse căpitanul Hull. E foarte ciudat. Dar observaţi că aici nu este vorba decât de două litere, două litere anumite, şi nu de un cuvânt ales la întâmplare. La urma urmei, este ştiută povestea cu câinele care suna la poarta unei mănăstiri pentru a lua farfuria destinată trecătorilor săraci. La fel şi a aceluia care, împreună cu un altul, fusese învăţat să învârtă frigarea din două în două zile şi refuza să facă aceasta dacă nu era rândul lui; aceşti doi câini cred că îl întreceau pe Dingo în ce priveşte inteligenţa. De altfel, ne aflăm acum în faţa unui lucru indiscutabil. Din toate literele alfabetului, Dingo nu a ales decât pe acestea două: «S» şi «V». Pe celelalte pare că nu le cunoaşte deloc! Trebuie, deci, să tragem concluzia că, dintr-un motiv pe care nu-l putem şti, atenţia lui a fost atrasă îndeosebi asupra acestor două litere.

— Oh, căpitane Hull! răspunse tânărul elev-marinar. Dacă Dingo ar putea să vorbească! Poate că ne-ar spune ce înseamnă aceste două litere şi ce are împotriva bucătarului, căruia

Negoro lăsă să-i scape un gest de amenințare la adresa cîinelui

îi tot arată colţii.
— Şi încă ce colţi! răspunse căpitanul Hull, când Dingo căscă botul, arătându-şi dinţii mari şi puternici.

Capitolul VI

O BALENĂ ÎN ZARE

Este uşor de închipuit că în convorbirile care aveau loc la pupa vasului Pilgrim între doamna Weldon, căpitanul Hull şi tânărul elev-marinar a venit de multe ori vorba despre această întâmplare ciudată. Mai cu seamă Dick Sand simţea o neîncredere instinctivă faţă de Negoro, căruia însă nu i se putea reproşa nimic.

Se vorbea despre această întâmplare şi la prova, dar nu se ajungea la aceleaşi concluzii. Acolo, în postul echipajului, Dingo trecea pur şi simplu drept un câine care ştie să citească şi poate chiar să scrie mai bine decât mulţi dintre marinarii de pe bord. Şi dacă tăcea, apoi asta însemna că pesemne avea el motivele lui să tacă.

— Dar într-o bună zi, spuse cârmaciul Bolton, câinele o să vină să ne întrebe încotro ne îndreptăm, dacă vântul bate de la vest, nord-vest sau nord-est, iar noi o să trebuiască să-i răspundem!

— Sunt pe lume dobitoace care vorbesc, ca, de pildă, coţofenele sau papagalii, răspunse un alt marinar. Ei bine, de ce n-ar face la fel şi un câine, dacă ar avea poftă? E mai greu de vorbit cu pliscul decât cu botul!

— Bineînţeles, răspunse contramaistrul Howik. Numai că aşa ceva nu s-a mai pomenit.

Grozav s-ar mai fi mirat oamenii aceştia dacă li s-ar fi spus că s-a pomenit aşa ceva şi că un oarecare savant danez avea un câine care rostea lămurit vreo douăzeci de cuvinte. Dar de aci şi până la a spune că animalul acesta pricepe ce spune era o prăpastie. Bineînţeles că acel câine, a cărui limbă era astfel formată încât să poată scoate sunete precise, nu-şi dădea seama de înţelesul cuvintelor rostite de el, cum nu-şi dau seama nici papagalii, gaiţele sau coţofenele de înţelesul cuvintelor pe

care le rostesc. Pentru aceste animale, fraza nu este altceva decât un fel de cântec sau strigăte luate dintr-o limbă străină, cu totul fără sens pentru ele.

Oricum ar sta lucrurile, Dingo ajunsese un adevărat erou; părea însă că aşa ceva nu-l interesează şi nu se fudulea cu asta.

Căpitanul Hull făcu de mai multe ori experienţa cu literele. Cuburile din lemn, având pe ele literele alfabetului, erau puse şi amestecate înaintea lui Dingo; mereu, fără greş, fără şovăire, cele două litere, S.V., erau alese de acest ciudat animal, pe când celelalte litere nu-i atrăgeau niciodată atenţia.

Cât despre vărul Benedict, cu toate că experienţa aceasta fusese adesea repetată înaintea lui, părea că nu-l interesează. Într-o bună zi, catadicsi totuşi să spună:

— Nu trebuie să se creadă că privilegiul de a fi inteligent l-ar avea numai câinii. Şi alte animale ating acelaşi nivel de înţelegere, dezvoltându-şi doar instinctul. Aşa sunt şoarecii, care părăsesc corabia sortită să se scufunde, castorii, care ştiu să prevadă creşterea apelor şi înalţă diguri de apărare, caii lui Nicomed, Scanderbeg şi Oppian, a căror durere la moartea stăpânilor lor a fost atât de mare, încât au murit şi ei, asinii, remarcabili prin ţinerea lor de minte şi, în sfârşit, atâtea alte dobitoace care fac cinste animalelor în general! Nu s-au văzut, oare, şi păsări uimitor de bine dresate, care scriu fără greşeală cuvintele dictate de profesorii lor, sau papagali care numără tot atât de bine ca un matematician de la observatorul astronomic persoanele aflate într-o odaie? Nu a existat, oare, un papagal, plătit cu 100 de galbeni, care spunea pe dinafară, fără să greşească măcar un cuvânt, tot crezul în faţa cardinalului, stăpânul său? Şi oare un entomolog nu poate să fie nemaipomenit de mândru când priveşte cu admiraţie la furnicile acelea care, prin construcţiile pe care le ridică, pot servi drept exemplu primarilor din cele mai mari oraşe, sau argyroneţii acvatici, care fabrică clopote de scafandru fără să fi învăţat vreodată mecanica, puricii, care trag după ei căleşti ca nişte adevăraţi caretaşi, care fac instrucţie tot atât de bine ca ostaşii, care trag cu tunul mai bine decât artileriştii cu diplomă din West- Point[13] ? Nu! Dingo nu merită atâtea laude; fără îndoială că este atât de tare pe literele alfabetului deoarece face parte dintr-o specie de câini neclasată încă în ştiinţa zoologică şi

13 Şcoală militară din statul New York. (n.a.)

anume din specia «caniş alphabeticus» din Noua Zeelandă!

În ciuda acestor discursuri ale invidiosului entomolog, Dingo nu pierdea nimic din preţuirea de care se bucura din partea tuturor; în convorbirile care aveau loc între marinari, el era socotit mai departe drept un fenomen.

Numai Negoro părea să nu împărtăşească entuziasmul celorlalţi cu privire la animal. Poate că îl socotea prea inteligent! La rândul lui, câinele arăta aceeaşi ură faţă de bucătar, şi fără îndoială că aceasta ar fi putut să-l coste scump dacă nu ar fi fost pe de o parte în stare să se apere singur, iar pe de altă parte apărat de dragostea întregului echipaj. Negoro se ferea acum mai mult ca oricând să se pomenească faţă-n faţă cu Dingo. Dar lui Dick Sand nu-i scăpase faptul că, de la întâmplarea cu literele, ura reciprocă dintre om şi câine crescuse. Faptul acesta era chiar de neînţeles.

La 10 februarie, vântul de nord-est, care urmase după acea lungă şi obositoare acalmie, în timpul căreia Pilgrim rămăsese aproape pe loc, începu să cedeze. Căpitanul Hull putu, în sfârşit, să spere că va avea loc o schimbare în direcţia curenţilor atmosferici. Poate că bricul-goeletă va da peste un vânt favorabil. Trecuseră numai nouăsprezece zile de când părăsise portul Auckland. Întârzierea nu era prea mare şi, favorizat de vânt, Pilgrim ar fi putut foarte uşor să câştige timpul pierdut. Dar trebuiau să mai aştepte destule zile până când vânturile aveau să bată vreme mai îndelungată dinspre vest.

Această parte a Pacificului este întotdeauna pustie. Nici un vas nu se arată prin aceste meleaguri. Se aflau la o latitudine cu totul părăsită de navigatori. Vânătorii de balene din mările australe nu se pregăteau încă să treacă tropicul. Silit de împrejurări să părăsească locurile de pescuit înainte de sfârşitul sezonului, Pilgrim nu se putea deci aştepta să întâlnească vreo corabie de pescari. Cât despre pacheboturile transpacifice, s-a mai amintit că ele nu navigau la o latitudine atât de sudică pe drumul lor între Australia şi continentul american.

Cu toate acestea, şi tocmai pentru că marea era pustie, cei de la bord trebuiau să o scruteze cu atenţie până la orizont. Oricât de plictisitoare ar părea unui spirit superficial, marea oferă un aspect infinit de variat acelora care ştiu să o înţeleagă. Cele mai neobservate schimbări ale ei farmecă imaginaţia acelora care simt poezia oceanului. E de ajuns să vezi o algă

marină plutind unduitoare pe apă, o ramură de iarbă de mare a cărei urmă uşoară brăzdează suprafaţa valurilor, o bucată de scândură a cărei poveste ai dori s-o cunoşti — şi asta îţi ajunge. Înaintea acestei nemărginiri, spiritul nu mai este oprit de nimic. Închipuirea îşi dă frâu liber. Fiecare din moleculele acelea de apă, care, prin evaporare, se află când în mare, când în văzduh, ascunde poate taina vreunei catastrofe! De aceea sunt de invidiat oamenii ale căror gânduri ştiu să pătrundă tainele oceanului.

De altfel, viaţa freamătă atât deasupra, cât şi în adâncurile mărilor. Pasagerii de pe Pilgrim priveau stolurile de păsări care fugeau de ger, înainte de venirea iernii la pol, şi nu o dată Dick Sand, elev al lui James W. Weldon şi din acest punct de vedere, dădu dovadă de o minunată îndemânare la ochit cu puşca sau cu pistolul, doborând câte una din aceste zburătoare.

Ici şi colo puteau vedea pescăruşi albi şi pescăruşi ale căror aripi erau tivite cu o dungă cafenie. Uneori treceau unii din acei pinguini al căror mers pe pământ este atât de greoi şi de caraghios. Totuşi, după cum spunea căpitanul Hull, servindu-se de picioarele lor butucănoase ca de nişte adevărate lopeţi, aceşti pinguini pot să întreacă în înot peştii cei mai repezi, aşa că marinarii îi confundă adeseori cu un soi de lacherdă.

Mai sus, albatroşi uriaşi loveau aerul cu bătăi puternice din aripile care măsurau mai bine de zece picioare de la un capăt la altul. Se lăsau apoi pe suprafaţa apei, unde îşi căutau hrana.

Toate scenele acestea ofereau un spectacol variat, pe care numai sufletele închise în faţa farmecelor naturii le-ar fi putut găsi neinteresante.

În ziua aceea, doamna Weldon se plimba pe puntea-pupa, când un fapt destul de curios îi atrase atenţia. Apele mării se înroşiseră deodată; parcă erau pătate cu sânge. Culoarea aceasta ciudată se întindea cât puteai cuprinde cu privirea.

Dick Sand se afla împreună cu micul Jack lângă doamna Weldon.

— Ia te uită, Dick, spuse dânsa tânărului elev-marinar, ce ciudată culoare a căpătat Pacificul. Oare din pricina vreunor ierburi marine?

— Nu, doamnă Weldon, răspunse Dick Sand. Această culoare este pricinuită de milioane de crustacee mici, care servesc de obicei drept hrană mamiferelor mari. Pescarii le numesc, nu fără

motiv, «hrana balenelor».
— Crustacee? întrebă doamna Weldon. Dar sunt atât de mici, încât li s-ar putea spune insecte ale mării. Poate că vărul Benedict ar fi grozav de încântat să facă o colecţie din ele! Şi doamna Weldon strigă: Vere Benedict!

Vărul Benedict apăru din cabină aproape în acelaşi timp cu căpitanul Hull.
— Vere Benedict, continuă dânsa, priveşte această imensă suprafaţă roşie, care se întinde cât cuprinzi cu ochii.
— Aha! exclamă căpitanul Hull. Iată hrana balenelor! Domnule Benedict, aveţi un prilej deosebit de a studia această ciudată specie de crustacee!
— Ptiu! făcu entomologul.
— Cum ptiu! se miră căpitanul. Nu aveţi dreptul să arătaţi o asemenea indiferenţă! Dacă nu mă-nşel, crustaceele acestea formează una din cele şase clase ale articulatelor şi, ca atare...
— Ptiu! făcu din nou vărul Benedict, scuturând din cap.
— Nu, zău! Mi se pare că sunteţi puţin cam indiferent pentru un entomolog!
— Entomolog, mă rog, răspunse vărul Benedict, dar mai cu seamă hexapodist, căpitane Hull, vă rog să nu uitaţi!
— De! Se poate ca aceste crustacee să nu vă intereseze; vă asigur însă că aţi vorbi cu totul altfel dacă aţi avea stomac de balenă! Ce ospăţ aţi mai trage atunci! Iată de ce, doamnă Weldon, când noi, vânătorii de balene, dăm peste o asemenea grămadă de crustacee în timpul sezonului de pescuit, ne pregătim harpoanele. Suntem siguri atunci ca vânatul nu e departe!
— Cum se poate ca nişte animale atât de mici să servească drept hrană unor animale atât de mari? întrebă Jack.
— Ei, dragul meu, răspunse căpitanul Hull, grăunţele fine de griş, făina de grâu, făina de cartofi nu dau oare supele cele mai bune? Natura a întocmit astfel lucrurile: de câte ori o balenă pluteşte în mijlocul acestor ape roşii, ea găseşte supa pregătită. Nu are decât să deschidă gura-i imensă. Milioane şi milioane de crustacee pătrund înăuntru; fanoanele — adică nenumăratele lame elastice prinse de cerul gurii balenei — se întind ca o plasă, şi atunci nimic nu mai poate trece înapoi. Grămada de crustacee se prăvale în stomacul uriaş al balenei, întocmai ca o supă în stomacul tău.

— Poţi să-ţi închipui, Jack, observă Dick Sand, că doamna balenă nu-şi pierde timpul să cureţe unul câte unul crustaceele, cum faci tu cu crevetele!
— Trebuie să adaug, spuse căpitanul Hull, că atunci când animalul ăsta mâncăcios îşi ia masa, este mai uşor să te apropii de el fără să-i trezeşti bănuiala. E cel mai bun prilej ca să-nfigi cangea în el.

Chiar în clipa aceea, ca o îndreptăţire a vorbelor căpitanului Hull, se auzi glasul unui marinar dinspre prova navei:
— O balenă, înainte la babord!

Căpitanul Huli tresări.
— O balenă?... strigă el.

Şi, împins de instinctul său de pescar, se repezi la prova. Doamna Weldon, Jack, Dick Sand, chiar şi vărul Benedict îl urmară îndată.

Într-adevăr, la vreo patru mile depărtare, apele fierbeau în vârtejuri, semn că un uriaş mamifer marin se mişca în mijlocul valurilor roşii. Vânătorii de balene nu se puteau înşela în această privinţă. Dar distanţa era încă prea mare pentru a se recunoaşte specia căreia îi aparţinea mamiferul acela. Aceste specii sunt destul de deosebite unele de altele.

Să fi fost una din acele balene obişnuite, căutate mai cu seamă de pescarii din mările de nord? Cetaceele acestea, cărora le lipseşte înotătoarea dorsală, dar sub a căror piele se găseşte un strat gros de grăsime, pot să atingă o lungime de optzeci de picioare, în timp ce media este de şaizeci de picioare; unul singur din aceşti monştri poate da până la o sută de butoaie de grăsime.

Să fi fost, dimpotrivă, un «hump-back», care aparţine speciei balenopterelor — denumire a cărei terminaţie ar fi putut să-i atragă stima entomologului nostru? Acestea au pe spate două înotătoare de culoare albă, lungi cât jumătate din lungimea totală a corpului şi asemenea unei perechi de aripi, dând balenei aspectul unui animal zburător.

Nu era oare mai curând un «fin-back», mamifer cunoscut şi sub numele de «jubart», care are o înotătoare dorsală şi a cărui lungime poate ajunge cât a unei balene obişnuite?

Căpitanul Hull şi oamenii din echipaj nu puteau spune încă nimic. Priveau însă cu toţii animalul mai mult cu poftă decât cu admiraţie.

Dacă este adevărat că un ceasornicar nu poate sta într-un salon în faţa unei pendule fără să fie împins de dorinţa irezistibilă de a-i întoarce mecanismul, cu atât mai mult un vânător de balene trebuie să fie cuprins de dorinţa de a avea animalul atunci când îl zăreşte. Se spune că vânătorii de animale mari sunt mai înverşunaţi decât cei care vânează animale mai mici. Deci cu cât un vânat este mai mare, cu atât trezeşte mai mult dorinţa vânătorului. înţelegeţi, aşadar, ce trebuie să simtă un vânător de elefanţi sau de balene! Mai era apoi şi dezamăgirea întregului echipaj de pe Pilgrim de a se înapoia cu încărcătura incompletă!...

Căpitanul Hull se străduia să-şi dea seama de specia animalului semnalat în larg, ceea ce nu era deloc uşor de la o asemenea depărtare. Dar ochiul unui vânător de balene nu se putea înşela asupra unor amănunte mai uşor de observat de departe.

Într-adevăr, coloana de aburi şi apă, pe care balena o arunca prin răsuflători, trebuia să atragă atenţia căpitanului Hull şi să-i arate precis specia căreia aparţinea cetaceul acela.

— Nu este o balenă obişnuită! strigă dânsul. Coloana de apă pe care o aruncă ar fi mai înaltă şi totodată de un volum mai mic. Pe de altă parte, dacă zgomotul pe care îl face ar fi asemănător zgomotului unui tun îndepărtat, aş putea crede că balena aparţine speciei «hump-back». Dar zgomotul e cu totul diferit şi, ascultând mai atent, înţelegi bine că este de altă natură. Tu ce crezi, Dick? întrebă căpitanul Hull, întorcându-se spre elevul-marinar.

— Aş crede mai curând, căpitane, răspunse Dick Sand, că avem de-a face cu un jubart. Priviţi cu câtă violenţă azvârle în aer, prin răsuflători, coloana aceea de apă. Nu vi se pare — şi asta ar însemna că am dreptate — că ţâşnitura conţine mai multă apă decât vapori condensaţi? Şi, dacă nu mă-nşel, lucrul acesta este caracteristic jubartului.

— Ai dreptate, Dick, răspunse căpitanul Hull. Nu mai poate fi nici o îndoială. La suprafaţa apelor roşii pluteşte un jubart.

— Ce frumos e! strigă micul Jack.

— Da, puiule! Şi când te gândeşti că animalul ăsta uriaş stă tacticos la masă şi nici nu visează că vânătorii de balene se uită la el!

— Aş îndrăzni să spun că este un jubart mare, observă Dick

Sand.
— Desigur, răspunse căpitanul Hull, care se înflăcăra din ce în ce. Îi dau cel puţin şaptezeci de picioare lungime!
— Bun! adăugă şeful echipajului. Ar fi de ajuns vreo jumătate de duzină de balene de această talie pentru a umple un vas mare cât al nostru!
— Da, ar fi de ajuns! răspunse căpitanul Hull, urcându-se pe bompres pentru a vedea mai bine.
— Cu acesta, adăugă şeful echipajului, am umple în câteva ceasuri jumătate din cele două sute de butoaie care au rămas goale.
— Da... Hm... Da... îngână căpitanul Hull.
— Chiar aşa! reluă Dick Sand. Dar e foarte greu, uneori, să ataci aceşti jubarţi uriaşi!
— Foarte greu!... Foarte greu!... exclamă căpitanul Huli. Aceste balenoptere au nişte cozi formidabile, de care trebuie să te apropii cu multă băgare de seamă. Nici cea mai solidă barcă nu rezistă la o asemenea lovitură. Dar câştigul merită riscul!
— La naiba! exclamă unul dintre marinari. Un jubart dolofan ca ăsta înseamnă o pradă frumoasă!
— Şi mănoasă! răspunse un altul.
— Ar fi păcat să nu-l salutăm cu harponul, aşa, în trecere!...

Fireşte că aceşti curajoşi marinari se înflăcărau pe măsură ce priveau balena. Pentru ei, reprezenta o întreagă încărcătură de butoaie cu grăsime care plutea la îndemâna lor. După felul cum vorbeau, se părea că nu le mai rămăsese decât să ducă butoaiele cu grăsime în cala lui Pilgrim, spre a completa încărcătura.

Câţiva marinari, căţăraţi pe şarturile arborelui trinchet, îşi manifestau prin strigăte pofta de a vâna balena. Căpitanul Hull nu mai scotea o vorbă şi îşi rodea unghiile. Parcă un magnet uriaş ar fi atras, fără putinţă de împotrivire, atât corabia, cât şi întreg echipajul.
— Mămico, mămico! strigă deodată micul Jack. Şi eu aş vrea balena asta, ca să văd cum e făcută!
— Aha! Ai vrea balena asta, dragul meu? Păi de ce nu, prieteni? răspunse căpitanul Hull, cedând în sfârşit dorinţei sale ascunse. Pescari de ajutor nu mai avem, e drept, dar chiar numai noi singuri...
— Aşa e! Aşa e! strigară marinarii într-un glas.

— Nu e pentru prima oară când o să-mi fac meseria de aruncător cu harponul, adăugă căpitanul Hull, şi o să vedeţi dacă mai ştiu sau nu să-l arunc!
— Uraa! Uraa! Uraa! răspunse echipajul.

Capitolul VII

PREGĂTIRI

E lesne de înţeles înfrigurarea oamenilor de pe Pilgrim, pricinuită de apariţia acestui mamifer uriaş.

Balena care înota în mijlocul apelor roşii părea într-adevăr uriaşă. Prinderea ei, şi, deci, completarea încărcăturii, era desigur ceva foarte ademenitor! Se putea, oare, ca nişte vânători să piardă un asemenea prilej?

Doamna Weldon crezu însă de cuviinţă să-l întrebe pe căpitanul Hull dacă nu există nici o primejdie pentru el şi echipaj în cazul când se hotărăsc să atace o balenă în condiţiile în care se aflau ei.

— Nu-i nici o primejdie, doamnă Weldon, răspunse căpitanul Hull. Mi s-a întâmplat de mai multe ori să pornesc cu o singură barcă la vânarea unei balene şi am reuşit întotdeauna. Vă repet: nu-i nici o primejdie pentru noi şi, deci, nici pentru dumneavoastră.

Doamna Weldon, pe deplin liniştită, nu mai insistă.

Căpitanul Hull începu îndată pregătirile pentru capturarea jubartului. Ştia din experienţă că urmărirea acestui balenopter nu se face fără oarecare greutăţi şi voia să fie pregătiţi pentru orice eventualitate.

Vânarea balenei era îngreuiată şi de faptul că echipajul bricului-goeletă nu putea să se folosească decât de o singură ambarcaţiune. E drept că Pilgrim avea o şalupă aşezată între arborele mare şi arborele trinchet, precum şi trei baleniere, dintre care două erau agăţate de gruie în babord şi tribord, iar a treia la pupa, în afara punţii.

De obicei, aceste trei baleniere erau folosite în acelaşi

timp, pentru urmărirea cetaceelor. Dar, după cum se ştie, în timpul sezonului de vânătoare, un echipaj auxiliar adunat de prin porturile Noii Zeelande venea în ajutorul marinarilor de pe Pilgrim.

În împrejurările de acum, însă, Pilgrim nu dispunea decât de cei cinci marinari de la bord, adică exact numărul necesar pentru a completa o singură balenieră. Ca să fie mânuită de Tom şi tovarăşii lui, care se oferiseră imediat, era cu neputinţă, căci manevrarea ambarcaţiunii de vânătoare cere marinari bine instruiţi. O mişcare greşită din cârmă sau din vâsle ar fi putut avea urmări grave pentru balenieră şi pentru cei care se aflau în ea.

Pe de altă parte, căpitanul Hull nu voia să părăsească nava fără să lase pe bord măcar un om din echipaj în care să poată avea toată încrederea. Trebuia să aibă în vedere orice eventualitate. Deoarece era nevoie să aleagă numai marinari puternici pentru a arma baleniera, căpitanul Hull se văzu nevoit să lase pe seama lui Dick Sand grija de a păzi corabia.

— Dick, îi spuse dânsul, pe tine te-am ales să rămâi pe bord în lipsa mea, lipsă care sper că va fi de scurtă durată!

— Prea bine, domnule căpitan, răspunse tânărul elev-marinar.

Dick Sand ar fi vrut să ia parte la pescuitul jubartului, căci vânătoarea aceasta îl atrăgea foarte mult, dar înţelese imediat că braţele unui bărbat în toată firea sunt mai utile decât ale lui pentru vâslele balenierei. Apoi, pe de altă parte, îşi dădu seama că numai el putea să-l înlocuiască pe căpitanul Hull. De aceea se resemnă.

Echipajul balenierei trebuia să fie format din cinci oameni împreună cu maistrul Howik, adică din întregul echipaj de pe Pilgrim. Cei patru marinari trebuiau să ia loc la vâsle, iar Howik, să mânuiască vâsla de la pupa balenierei, vâslă care serveşte drept cârmă la asemenea ambarcaţiuni. O cârmă obişnuită nu poate fi mânuită destul de repede; prin urmare, în cazul în care vâslele laterale nu mai puteau fi folosite, vâsla aceasta, bine mânuită, putea feri baleniera de primejdia de a fi lovită de monstru.

Căpitanul Hull îşi rezervase sarcina de a arunca harponul; după cum spusese mai înainte, nu făcea aceasta pentru prima dată. Trebuia mai întâi să înfigă harponul în trupul balenei, apoi să supravegheze desfăşurarea parâmei cu care era legat şi, în

sfârşit, să ucidă animalul cu lovituri de lance, după ce acesta va fi revenit la suprafaţa oceanului.

Vânătorii de balene folosesc uneori arme de foc. Cu ajutorul unei maşini speciale, un fel de mic tun aşezat fie la bordul vasului, fie la prova balenierei, vânătorii aruncă un harpon, care trage după sine o parâmă fixată la extremitatea lui, sau mici proiectile care fac explozie şi provoacă răni grave în trupul animalului.

Pilgrim nu era înzestrat cu asemenea maşinării. De altfel, aparatele acestea erau foarte scumpe şi destul de greu de mânuit, aşa că pescarii preferau să folosească armele primitive, adică harponul şi lancea, pe care le mânuiau cu dibăcie.

Căpitanul Hull încerca, aşadar, să captureze prin mijloacele obişnuite jubartul semnalat la cinci mile de nava sa.

De altfel, vremea era prielnică pentru vânătoare. Marea liniştită era foarte potrivită pentru manevrele unei baleniere. Vântul începuse să se domolească. Pilgrim avea să navigheze foarte puţin în derivă, în timpul cât echipajul său va fi ocupat în larg cu vânătoarea.

Baleniera de la tribord fu lansată îndată şi cei patru marinari se suiră în ea.

Howik le dădu două din acele suliţe mari, care servesc drept harpoane, pe urmă alte două lănci mai lungi, foarte ascuţite. În afară de aceste arme de atac, au mai fost luaţi cinci colaci de parâmă subţire, dar rezistentă, căreia vânătorii de balene îi spun «strună de undiţă». Fiecare parâmă are o lungime de şase sute de picioare. E nevoie de atâtea pentru că se întâmplă adesea ca aceste coarde legate cap la cap să nu fie suficient de lungi pentru a ajunge până la adâncimea la care se cufundă balena.

Aceste unelte diferite au fost aşezate cu grijă la prova ambarcaţiunii.

Howik şi cei patru marinari nu aşteptau decât ordinul de a dezlega parâmele.

Un singur loc mai rămăsese liber în partea din faţă a balenierei: cel care trebuia să fie ocupat de căpitanul Hull.

Se înţelege de la sine că, mai înainte de a părăsi bordul, echipajul lui Pilgrim aşezase velele în pană, încât corabia să stea nemişcată. Cu alte cuvinte, aşezaseră vergile în aşa fel, încât pânzele să fie umflate de vânt în direcţii contrarii, bricul-goeletă

rămânând aproape pe loc.

În clipa îmbarcării, căpitanul Hull aruncă o ultimă privire asupra navei sale şi se asigură că totul era în ordine: parâmele bine întinse, iar pânzele orientate cum trebuie. Deoarece lăsa pe bord numai un tânăr elev-marinar, în timpul unei absenţe care putea să dureze câteva ceasuri, căpitanul Hull voia, pe bună dreptate, ca Dick să nu aibă de executat vreo manevră decât în caz de urgenţă.

În clipa plecării îi dădu ultimele dispoziţii, spunându-i:

— Dick, te las singur. Ai grijă de toate! Dacă, prin imposibil, o să fie nevoie să pui corabia în mişcare, în cazul în care noi am ajunge prea departe urmărind jubartul. Tom cu tovarăşii lui pot foarte bine să-ţi vină în ajutor. Arătându-le precis ce anume au de făcut, sunt sigur că au să facă treaba aşa cum se cuvine.

— Chiar aşa va fi, căpitane Hull, răspunse bătrânul Tom. Domnul Dick poate să se bizuie pe noi.

— Porunciţi ce să facem! Porunciţi ce să facem! strigă Bat. Tare mult dorim să vă fim de folos!

— De unde trebuie să trag?... întrebă Hercule, suflecându-şi mânecile largi.

— De nicăieri deocamdată, răspunse Dick Sand, zâmbind.

— La ordinele dumneavoastră, mai spuse uriaşul.

— Dick, continuă căpitanul Hull, vremea e frumoasă. Vântul nu mai suflă deloc. Nu-i nici un semn că o să înceapă din nou. Dacă totuşi s-ar întâmplă ceva, nu cobori nici o barcă pe mare şi nu părăseşti nava!

— Am înţeles!

— Dacă o să fie nevoie ca Pilgrim să ne ajungă, am să-ţi dau de veste legând un steguleţ de vârful unei căngi.

— Fiţi liniştit, domnule căpitan. N-am să slăbesc din ochi baleniera, răspunse Dick Sand.

— Bine, dragul meu, spuse căpitanul Hull. Curaj şi sânge rece! Iată-te căpitan secund. Poartă cu cinste acest grad. Nimeni nu l-a avut la vârsta ta.

Dick Sand nu răspunse, dar zâmbi şi obrajii i se împurpurară. Căpitanul Hull înţelese roşeaţa şi zâmbetul său. «Bun băiat, îşi spuse el. Mereu modest şi plin de voie bună.»

Toate recomandările acestea insistente pe care căpitanul Hull i le făcuse lui Dick Sand arătau limpede că, deşi nu părea să fie nici o primejdie, căpitanul nu părăsea cu inima uşoară

corabia, cu toate că nu era vorba decât de o absenţă de câteva ore. Dar instinctul de pescar şi mai cu seamă dorinţa arzătoare de a completa încărcătura de grăsime şi de a îndeplini astfel angajamentele luate la Valparaiso de James W. Weldon îl împingeau să-şi încerce norocul. De altminteri, marea atât de liniştită oferea condiţii minunate pentru urmărirea unui cetaceu. Nici căpitanul, nici echipajul nu ar fi putut rezista unei asemenea ispite. Campania de pescuit avea să fie totuşi încununată de succes, şi acest ultim argument valora mai mult decât orice pentru căpitanul lui Pilgrim.

Căpitanul Hull se îndreptă spre scară.

— Noroc! îi ură doamna Weldon.

— Mulţumesc, doamnă Weldon.

— Vă rog să nu loviţi prea rău biata balenă! strigă micul Jack.

— Nu, dragul meu! răspunse căpitanul Hull.

— Apucaţi-o încetişor de tot, domnule.

— Da... cu mănuşi, puiule!

— Uneori, intră în vorbă vărul Benedict, pot fi găsite insecte destul de interesante pe spatele acestor mari mamifere!

— Domnule Benedict, răspunse râzând căpitanul Hull, veţi avea dreptul să «entomologizaţi» cât voiţi, atunci când jubartul nostru o să fie întins de-a lungul lui Pilgrim. Apoi se întoarse spre Tom şi-i spuse: Tom, mă bizui pe tovarăşii dumitale şi pe dumneata, că o să ne ajutaţi să hăcuim balena, când o să fie adusă lângă corabie, adică nu peste prea multă vreme.

— La ordinele dumneavoastră, domnule căpitan, răspunse bătrânul negru.

Căpitanul Hull adăugă:

— Dick, oamenii aceştia de treabă au să-ţi dea o mână de ajutor ca să pregăteşti butoaiele goale. Aduceţi-le pe punte cât timp lipsim noi. În felul acesta, treaba o să meargă mai repede când ne întoarcem.

— Aşa o să facem, domnule căpitan!

Pentru cei ce nu ştiu cum se procedează cu balenele vânate, e bine să le spunem că jubartul, odată ucis, trebuia să fie remorcat până la Pilgrim şi legat la tribord. După aceea, marinarii, încălţaţi cu cizme cu colţari pe talpă, aveau să se caţăre pe spinarea cetaceului uriaş şi să-l ciopârţească metodic în hălci paralele, pornind de la cap spre coadă. Hălcile acelea trebuiau să fie pe urmă tăiate în fâşii late de un picior şi

jumătate, apoi împărţite în bucăţi şi aşezate în butoaie, care erau în sfârşit duse în fundul calei.

De obicei, nava de pescuit balene manevrează în aşa fel după sfârşitul pescuitului, încât să ajungă cât mai repede la ţărm, ca să-şi poată termina lucrul. Echipajul coboară pe uscat, unde trece la topirea grăsimii, din care, sub acţiunea căldurii, se scoate tot ce este utilizabil, adică untura[14]. Dar căpitanul Hull nu se putea gândi să se întoarcă pe uscat pentru a termina operaţia. El se gândea să topească tocmai la Valparaiso această grăsime. De altminteri, cu vânturile acelea care trebuiau să înceapă în curând să bată şi dinspre vest, spera să ajungă pe coasta americană înainte de douăzeci de zile; în timpul acesta, încărcătura nu se putea strica.

Veni şi clipa plecării. Înainte de a fi oprit, Pilgrim se apropiase puţin de locul în care jubartul continua să-şi semnaleze prezenţa prin ţâşniturile de vapori şi de apă.

Jubartul înota mereu în mijlocul nesfârşitului câmp roşu de crustacee, deschizând automat gura-i largă şi înghiţind de fiecare dată milioane şi milioane de vietăţi mărunte.

După spusele cunoscătorilor de pe vas, nu se puteau teme că o să fugă. Nu mai încăpea nici o îndoială că era unul din acele animale numite de pescari «balenă luptătoare». Căpitanul Hull trecu peste balustrada punţii, coborî pe scara de frânghie şi ajunse la prova balenierei.

Doamna Weldon, Jack, vărul Benedict, Tom şi tovarăşii lui îi urară încă o dată noroc căpitanului. Până şi Dingo se ridică pe labele dinapoi, ajungând cu capul dincolo de marginea parapetului, de părea că vrea şi el să-şi ia rămas bun de la echipaj. Pe urmă se întoarseră cu toţii pe puntea-prova, pentru a nu pierde nici un amănunt din peripeţiile atât de emoţionante ale unei asemenea vânători. Baleniera se dezlipi de corabie şi începu să înainteze, împinsă de cele patru lopeţi mânuite cu vigoare.

— Ai grijă, Dick, ai grijă! strigă încă o dată căpitanul Huli tânărului elev-marinar.

— Aveţi toată încrederea, domnule căpitan!

— Fii cu un ochi la navă şi cu altul la balenieră, dragul meu, nu uita!

---

14 În operaţia aceasta, grăsimea balenei pierde aproape o treime din greutate, (n.a.)

— Aşa voi face, domnule căpitan! răspunse Dick Sand, luându-şi locul la cârmă.

Baleniera uşoară se afla acum la câteva sute de picioare de navă. Căpitanul Hull nu mai putea fi auzit, dar îşi repeta recomandările prin gesturi expresive.

Deodată, Dingo, care stătea mereu cu labele sprijinite de marginea parapetului, scoase un scheunat jalnic. Un om cât de cât superstiţios ar fi fost impresionat. Scheunatul acesta o făcu pe doamna Weldon să tresară.

— Dingo, spuse dânsa, Dingo! Oare aşa-i încurajezi tu pe prietenii tăi? Ia latră o dată şi vesel!

Dar câinele nu mai lătră, ci îşi luă labele de pe balustradă şi veni încetişor spre doamna Weldon, căreia îi linse mâna cu dragoste.

— Nu se gudură!... Nu-i bucuros de fel! şopti Tom cu jumătate de glas. Semn rău! Semn rău!

Dar aproape în aceeaşi clipă, Dingo se încordă şi începu să latre furios. Doamna Weldon se întoarse. Negoro ieşise din cabină şi se îndrepta spre puntea-prova. Desigur că voia şi el să urmărească cu privirea manevrele balenierei.

Dingo se aruncă asupra bucătarului, pradă celei mai vii şi neînchipuite furii. Negoro puse mâna pe o rangă de fier şi luă poziţie de apărare. Câinele era gata să-i sară la gât.

— Aici, Dingo, aici! strigă Dick Sand, care părăsise o clipă postul de observaţie şi alergase într-acolo.

Doamna Weldon încercă şi dânsa să liniştească animalul. Dingo ascultă în silă şi se întoarse mârâind încet, îndreptându-se apoi spre tânărul elev-marinar.

În tot acest timp, Negoro nu scosese un cuvânt, dar faţa i se îngălbenise o clipă. Lăsă ranga din mână şi se întoarse în cabină.

— Hercule, spuse atunci Dick Sand, îţi ordon să-l supraveghezi în mod special pe omul acesta!

— Am să-l supraveghez! răspunse simplu Hercule, ai cărui pumni enormi se închiseră în semn de aprobare.

Doamna Weldon şi Dick îşi întoarseră apoi privirile spre baleniera care se îndepărta repede, împinsă de cele patru lopeţi. în momentul acela nu se mai vedea decât ca un punct pe mare.

Capitolul VIII

JUBARTUL

Căpitanul Hull, vechi şi priceput vânător de balene, ştia că nu trebuie să lase nimic la voia întâmplării. Prinderea unui jubart e un lucru destul de greu. Nici o măsură nu trebuie uitată într-o asemenea împrejurare; şi, într-adevăr, căpitanul Hull avusese grijă ca să fie luate toate măsurile.

Încă de la început, voia să se apropie de balenă contra vântului, astfel încât nici un zgomot să nu semnaleze mamiferului apropierea bărcii. Howik a trebuit, deci, să conducă baleniera de-a lungul curbei, destul de lungi, pe care o desena grămada roşiatică în mijlocul căreia plutea jubartul. S-a făcut deci un ocol până dincolo de balenă. Şeful echipajului, care făcea această manevră, era un marinar cu mult sânge rece şi căpitanul Hull avea mare încredere în el. Nu era de aşteptat din partea lui nici o şovăire, nici o lipsă de atenţie.

— Atenţie la cârmă, Howik, spuse căpitanul Huli. O să încercăm să surprindem jubartul. Să nu ne lăsăm simţiţi decât atunci când o să ajungem la distanţa de unde să putem arunca harpoanele.

— Am înţeles, domnule căpitan, răspunse şeful echipajului. Ţin barca de-a lungul limitei acestor ape roşietice, ca să fim mereu în vânt.

— Bine, spuse căpitanul Huli. Băieţi, cât mai puţin zgomot cu putinţă.

Vâslele, învelite cu împletitură de papură, se mişcau în tăcere. Ambarcaţiunea, condusă cu dibăcie de şeful echipajului, atinsese bancul de crustacee. Vâslele din tribord se afundau în apa verde şi limpede, în timp ce vâslele din babord ridicau lichidul roşiatic, care se prelingea apoi de pe ele ca nişte şiroaie de sânge.

— Vin şi apă! spuse unul din marinari.

— Da, răspunse căpitanul Hull, dar o apă pe care n-o poţi bea şi un vin pe care nu-l poţi da de duşcă! Hai, băieţi, să nu mai vorbim şi să tragem vârtos la rame!

Baleniera, condusă de şeful echipajului, aluneca fără zgomot pe suprafaţa apei, parcă uleioasă, ca şi cum ar fi plutit pe un strat de grăsime.

Jubartul nu se mişca deloc şi părea că nu observă ambarcaţiunea care-i dădea ocol. Făcând această manevră, căpitanul Hull se îndepărtă fără să vrea de Pilgrim, care părea din ce în ce mai mic.

Tare ciudată mai pare repeziciunea cu care se micşorează obiectele văzute pe mare! Parcă ar fi privite printr-o lunetă întoarsă.

Iluzia aceasta optică se datoreşte faptului că pe întinsul nesfârşit al mării lipsesc punctele de reper. Aşa se întâmpla şi cu Pilgrim, care descreştea văzând cu ochii, părând să fie mult mai îndepărtat decât era în realitate. După o jumătate de oră de la plecare, căpitanul Hull şi tovarăşii săi se aflau exact pe direcţia vântului, dincolo de balenă. Jubartul se găsea acum la jumătatea distanţei dintre navă şi ambarcaţiune.

Sosise momentul să se apropie făcând cât mai puţin, zgomot cu putinţă. Nu era un lucru imposibil să se apropie de animal din flanc şi să arunce harponul în el, mai înainte ca atenţia să-i fi fost trezită.

— Vâsliţi mai uşor, băieţi, şopti căpitanul Hull.

— Mi se pare că a simţit ceva! răspunse Howik. Suflă cu mai puţină violenţă decât până acum!

— Linişte!... Linişte!... repetă căpitanul Hull.

După cinci minute, baleniera se găsea cam la un cablu de jubart. Şeful echipajului, în picioare la pupa bărcii, manevra în aşa fel încât să se apropie de flancul stâng al mamiferului, având însă mare grijă să nu treacă prin dreptul cozii enorme, a cărei lovitură ar fi fost de ajuns să sfarme ambarcaţiunea. La prova, căpitanul Hull, cu picioarele puţin depărtate pentru a-şi păstra mai bine echilibrul, ţinea unealta cu care avea să dea prima lovitură. Se putea bizui pe îndemânarea sa. Harponul trebuia să se împlânte adînc în mormanul de carne care se ridica deasupra apei. Lângă căpitan, într-un hârdău, se afla prima din cele cinci corzi, fixată solid de harpon. De această parâmă puteau fi legate rând pe rând celelalte patru, în cazul când balena s-ar fi scufundat la adâncimi mari.

— Gata, băieţi? întrebă pe şoptite căpitanul Hull.

— Da, răspunse Howik, apucând şi mai strâns cârma în mâinile

lui mari.
— Aproape! Mai aproape!
Şeful echipajului ascultă ordinul şi baleniera se opri la o distanţă de mai puţin de zece picioare de animal. Jubartul nu se mişca deloc şi părea că doarme. Balenele surprinse în timpul somnului se capturează mai uşor şi se întâmplă adesea ca prima lovitură ce li se dă să fie mortală.
«Nemişcarea aceasta este destul de ciudată! se gândea căpitanul Huli. Trândava asta nu doarme, şi totuşi... Trebuie să fie ceva la mijloc!»
Aşa se gândea şi şeful echipajului, care căuta să vadă flancul celălalt al animalului.
Dar nu mai era vreme de gândit — sosise clipa atacului. Căpitanul Hull prinse harponul de mijlocul cozii şi-l legănă de mai multe ori, pentru a se asigura că lovitura va fi precisă, ţinti coasta jubartului, apoi îl aruncă cu toată puterea.
— Înapoi, înapoi! strigă îndată.
Marinarii se opintiră toţi în vâsle, îndepărtând baleniera, pentru a o pune la adăpost de loviturile cozii cetaceului. În clipa aceea, un strigăt al şefului de echipaj îi făcu să înţeleagă de ce stătea balena în nemişcare de atâta vreme la suprafaţa mării.
— Un pui de balenă! spuse Howik.
Într-adevăr, după ce fusese lovit de harpon, jubartul se rostogolise aproape de tot pe o coastă, descoperind astfel un pui de balenă pe care tocmai îl alăpta.
Căpitanul Hull ştia prea bine că această împrejurare urma să îngreuieze cu mult prinderea jubartului. De bună seamă că mama avea să se apere cu mai multă furie, luptându-se atât pentru ea, cât şi pentru «micuţul» ei, dacă se poate spune astfel despre un animal care măsoară nu mai puţin de douăzeci de picioare.
Cu toate acestea, jubartul nu se aruncă imediat asupra ambarcaţiunii, după cum era de aşteptat, aşa că nu a fost nevoie să se taie brusc coarda cu care era legat harponul, pentru ca echipajul să poată fugi repede. Dimpotrivă, aşa cum se întâmplă de cele mai multe ori, balena urmată de pui se afundă mai întâi aproape drept în jos; după aceea ieşi la suprafaţă printr-un salt uriaş şi începu să înoate cu o repeziciune îngrozitoare aproape de suprafaţa apei.
Dar mai înainte ca jubartul să se fi cufundat, căpitanul Hull

şi şeful echipajului, aflaţi amândoi în picioare, avură timp să-l vadă şi deci să-l preţuiască la adevărata lui valoare.

Jubartul acesta era într-adevăr o balenopteră dintre cele mai mari. De la cap la coadă avea pe puţin optzeci de picioare. Pielea lui, de un cafeniu gălbui, era pătată de numeroase porţiuni de un cafeniu mai închis. Ar fi fost într-adevăr păcat ca, după un atac reuşit la început, să fie nevoiţi să părăsească o pradă atât de bogată.

Urmărirea sau mai degrabă remorcarea începuse. Baleniera, ale cărei rame fuseseră ridicate, înainta ca o săgeată, alunecând pe crestele valurilor. Howik o menţinea în echilibru, în ciuda rapidelor şi înfricoşătoarelor ei oscilaţii. Căpitanul Huli, cu ochii la pradă, nu înceta de a repeta eternul refren:

— Atenţie, Howik, atenţie!

Şi putea fi sigur că vigilenţa şefului de echipaj nu slăbea deloc.

Cu toate acestea, pentru că barca nu alerga tot atât de repede ca balena, coarda harponului se desfăşura cu o asemenea viteză, încât ar fi putut să ia foc prin continua frecare de copastie. De aceea, căpitanul Hull avea grijă s-o ţină mereu udă, umplând necontenit cu apă hârdăul pe fundul căruia era încolăcită.

Jubartul nu părea că se va opri din fugă şi nici că va încetini. A doua coardă fu deci înnodată de prima, începând şi ea să se desfăşoare cu aceeaşi viteză. După cinci minute, trebuiră să înnoade şi cea de a treia coardă, care se afundă imediat sub apă.

Jubartul nu se oprea. Harponul nu pătrunsese, desigur, în vreo parte vitală a corpului. Ba chiar se putea observa, după direcţia tot mai oblică a coardei, că animalul se afunda în straturi de apă din ce în ce mai adânci, în loc să revină la suprafaţă.

— Ei drăcie! exclamă căpitanul Hull. Nemernica asta o să ne înghită toate cele cinci strune!

— Şi o să ne târască departe de Pilgrim! răspunse şeful echipajului.

— Dar tot o să trebuiască să vină la suprafaţă ca să respire! Adăugă căpitanul Hull. Doar nu-i peşte, aşa că are nevoie de aer ca şi omul!

— Şi-o fi ţinând respiraţia ca să alerge mai iute! glumi unul

dintre marinari.

Realitatea era că struna se desfăşura mereu cu aceeaşi viteză. După a treia coardă trebuiră să o lege pe a patra, lucru care-i puse pe gânduri pe marinari, în ce priveşte partea de câştig din acest vânat, ce li se cuvenea.

— Ei drăcie! Ei drăcie! mormăia căpitanul Hull. N-am mai pomenit aşa ceva! Al naibii jubart!...

în sfârşit, fu legată şi a cincea coardă. Era pe jumătate cufundată în apă, când începu să slăbească.

— Bine! Bine! strigă căpitanul Hull. Struna e mai puţin întinsă. Jubartul a obosit.

În momentul acela, Pilgrim se afla la mai mult de cinci mile de balenieră. Căpitanul Hull înălţă un fanion în vârful unei căngi, ca semn să se apropie. Şi aproape imediat văzu cum Dick Sand, ajutat de Tom şi tovarăşii lui, începu să manevreze vergile în aşa fel, încât pânzele să poată prinde vântul cât mai bine. Dar briza era slabă şi instabilă. Nu adia decât în izbucniri de scurtă durată. Era sigur că Pilgrim va ajunge cu greu la balenieră, dacă o va putea ajunge.

În timpul acesta jubartul, cu harponul înfipt în coastă, se întoarse să respire la suprafaţa apei, aşa cum prevăzuseră. Stătea aproape nemişcat, părând să-şi aştepte puiul, pe care goana aceea furioasă îl lăsase în urmă. Căpitanul Hull trebui să înteţească vâslitul ca să-l ajungă. În curând se afla la o distanţă destul de mică de animal.

Două vâsle fură ridicate şi doi marinari se înarmară, după cum făcuse şi căpitanul, cu două lănci lungi, destinate să lovească jubartul. Howik cârmi atunci cu dibăcie, fiind gata să întoarcă rapid barca, dacă balena s-ar fi năpustit brusc asupra ei.

— Atenţie! strigă căpitanul Hull. Nici o lovitură greşită! Ochiţi bine, băieţi! Gata, Howik?

— Gata, domnule căpitan, răspunse şeful echipajului, dar un lucru mă pune pe gânduri: animalul ăsta stă prea liniştit acum, după ce a fugit atât de repede.

— Ai dreptate, Howik, asta mă pune şi pe mine pe gânduri.

— Să băgăm bine de seamă!

— Da, dar să mergem înainte!

Căpitanul Hull se înflăcăra din ce în ce.

Ambarcaţiunea se apropie şi mai mult. Jubartul nu făcea

altceva decât să se învârtească pe loc. Puiul nu mai era lângă el şi poate că încerca să-l găsească. Deodată făcu o mişcare din coadă, care-l îndepărtă cu vreo treizeci de picioare. O va lua iarăşi la goană şi va trebui începută din nou urmărirea aceea nesfârşită?

— Atenţie! strigă căpitanul Hull. Animalul îşi ia avânt şi o să se repeadă asupra noastră! Cârmeşte, Howik, cârmeşte!

Într-adevăr, jubartul se întorsese cu faţa spre balenieră. Pe urmă, bătând violent apa cu enormele lui înotătoare, se năpusti înainte.

Şeful echipajului, care se aşteptase la această lovitură directă, cârmi astfel, încât jubartul trecu de-a lungul bărcii fără s-o atingă.

Căpitanul Hull şi cei doi marinari îi dădură trei lovituri puternice de lance, căutând să atingă vreun organ vital. Jubartul se opri şi, aruncând la o mare înălţime două coloane de apă amestecată cu sânge, se întoarse din nou şi se năpusti asupra bărcii făcând un salt înspăimântător.

Trebuia ca marinarii aceia să fi fost încercaţi vânători, ca să nu-şi piardă cumpătul într-o asemenea împrejurare! Howik evită din nou, cu dibăcie, atacul jubartului, îndreptând barca într-o parte.

Alte trei lovituri bine date pricinuiră alte trei răni animalului. Dar, în trecere, acesta bătu atât de tare apa cu coada lui enormă, încât un val uriaş se ridică, ca şi cum s-ar fi iscat brusc o furtună.

Baleniera fu cât pe-aci să se răstoarne, iar apa trecu peste copastie, umplând-o pe. jumătate.

— Găleata, găleata! strigă căpitanul Hull.

Cei doi marinari de la rame îşi părăsiră locurile şi începură să golească repede baleniera, în timp ce căpitanul tăia coarda, care acum nu mai folosea la nimic.

Animalul, turbat de durere, nu se mai gândea la fugă. Ataca el acum şi agonia lui se arăta a fi înspăimântătoare.. Se întoarse pentru a treia oară — «prova la prova», cum ar fi spus un marinar — şi se aruncă din nou asupra bărcii.

Dar baleniera, pe jumătate plină cu apă, nu mai putea manevra cu uşurinţă. Aşa stând lucrurile, cum ar mai fi izbutit oare să scape de lovitura care o ameninţa? Dacă nu era în stare să ia direcţia dorită, cu atât mai mult nu mai putea să fugă.

De altfel, oricât de iute s-ar fi deplasat barca, rapidul jubart tot ar fi ajuns-o din câteva salturi. Nu mai era vorba acum de a ataca, ci de a se apăra.

Căpitanul Hull nu se înşelase deloc. Al treilea atac al animalului nu putu fi evitat cu totul. În trecere jubartul atinse baleniera cu enorma lui înotătoare dorsală izbind-o cu atâta putere, încât Howik fu răsturnat.

Din nefericire, cele trei suliţe, deviate de oscilaţie, nu-şi atinseră ţinta de această dată.

— Howik! Howik! strigă căpitanul Hull, care se ţinuse cu greu să nu cadă.

— Prezent! răspunse şeful echipajului, ridicându-se.

Observă însă că vâsla care servea drept cârmă se rupsese.

— O altă vâslă! strigă căpitanul Hull.

— Gata! răspunse Howik.

În clipa aceea, apa începu să fiarbă doar la câţiva paşi de luntre. Puiul de balenă apăruse din nou. Balena îl văzu şi se repezi la el.

Această împrejurare nu putea decât să dea luptei un caracter şi mai groaznic. Acum, jubartul avea să se bată pentru doi.

Căpitanul Hull privi înspre Pilgrim. Mâna lui clătina cu înfrigurare încoace şi încolo prăjina de care era legat fanionul. Dar ce putea face Dick Sand mai mult decât făcuse după primul semnal al căpitanului? Pânzele lui Pilgrim erau bine orientate şi vântul începuse să le umfle. Din nefericire, bricul-goeletă nu avea o elice cu care să-şi poată mări viteza. Să lanseze la apă una dintre bărci şi să alerge în ajutorul căpitanului, împreună cu negrii, ar fi însemnat o pierdere de timp considerabilă, şi, de altminteri, elevul-marinar avea ordin să nu părăsească nava orice s-ar fi întâmplat. Totuşi coborî la apă barca de la pupa, trăgând-o la remorcă, pentru a oferi, în caz de nevoie, un refugiu căpitanului Hull şi tovarăşilor săi.

În clipa aceea, jubartul, acoperindu-şi puiul cu trupul, porni din nou la atac. De data aceasta se întoarse astfel, încât să lovească ambarcaţiunea în plin.

— Atenţie, Howik! strigă încă o dată căpitanul Hull.

Dar şeful echipajului era dezarmat. În locul unei pârghii lungi, care constituia toată forţa sa, avea acum în mână o vâslă

relativ scurtă, încercă să cârmească... Fu cu neputinţă...

Marinarii înţeleseră că erau pierduţi. Se ridicară cu toţii în picioare, scoţând ţipete îngrozitoare, care, poate, au fost auzite până pe Pilgrim.

O groaznică lovitură de coadă a monstrului izbi baleniera pe dedesubt. Barca, aruncata în aer cu o violenţă nemaipomenită, căzu sfărâmată în trei, amestecându-se cu valurile biciuite de salturile balenei.

Nenorociţii marinari, deşi grav răniţi, poate că ar mai fi avut puterea să se menţină la suprafaţă, fie înotând, fie agăţându-se de vreun rest al balenierei. Chiar aşa şi făcu căpitanul Hull, care fu zărit o clipă împingându-l pe şeful echipajului pe o epavă...

Dar jubartul, cuprins de o furie turbată, se întoarse, făcu un salt, poate în ultimele zvârcoliri ale unei agonii groaznice, şi izbi năprasnic cu coada apele învolburate în care nenorociţii aceia înotau încă! Timp de câteva minute nu se mai văzu decât un vârtej de apă împrăştiindu-se de jur împrejur în trâmbe lichide.

După un sfert de oră, Dick Sand — care se repezise într-o barcă, urmat de negri — ajunse la locul nenorocirii, dar nu mai găsi pe nimeni. Se mai vedeau doar câteva resturi din balenieră plutind pe apa înroşită de sânge.

Capitolul IX

CĂPITANUL SAND

Prima impresie a pasagerilor de pe Pilgrim în faţa acestei zguduitoare catastrofe a fost un amestec de milă şi de groază. Ei nu se mai gândeau decât la sfârşitul înspăimântător al căpitanului Hull şi al celor cinci marinari. Această scenă înfricoşătoare se întâmplase aproape sub ochii lor, fără ca vreunul să poată face ceva pentru a-i salva. Nu putuseră nici măcar să ajungă la timp pentru a-i smulge din valuri pe bieţii lor tovarăşi răniţi, dar încă în viaţă, şi pentru a opune corpul lui Pilgrim loviturilor formidabile ale jubartului. Căpitanul Hull şi

oamenii săi dispăruseră pentru totdeauna.

Când bricul-goeletă ajunse la locul nenorocirii, doamna Weldon căzu în genunchi, cu mâinile ridicate spre cer.

— Să ne rugăm, spuse evlavioasa femeie.

Lângă ea îngenunche, plângând, micul Jack. Bietul copil înţelesese totul. Dick Sand, Nan, Tom şi ceilalţi negri stăteau în picioare, cu capetele plecate. Repetau toţi rugăciunea prin care doamna Weldon cerea lui Dumnezeu îndurare pentru cei ce veniseră în faţa lui.

Apoi doamna Weldon se adresă tovarăşilor săi de drum:

— Acum, prieteni, să cerem şi pentru noi, Cerului, putere şi curaj.

Într-adevăr, nu aveau altceva de făcut decât să se roage Atotputernicului să le vină în ajutor, căci situaţia lor era dintre cele mai grele. Nava pe care se aflau nu mai avea nici căpitan pentru a o comanda, nici echipaj pentru a o manevra. Se afla în mijlocul acestui imens Ocean Pacific, la sute de mile de orice ţărm, în voia vânturilor şi a valurilor.

Ce întâmplare nenorocită făcuse ca în drumul lui Pilgrim să se ivească balena aceea? Ce-l determinase pe sărmanul căpitan Hull, atât de chibzuit de obicei, să înfrunte o asemenea primejdie, numai pentru a-şi completa încărcătura? Şi cât de mari erau proporţiile acestei catastrofe — una dintre cele mai mari pomenite vreodată în istoria vânătorii de balene — deoarece nu izbutise să se salveze nici măcar un singur om de pe balenieră!

Hotărât, fusese o întâmplare nenorocită!

Oare nu mai rămăsese în viaţă nici un marinar de la bordul lui Pilgrim? Ba da! Unul singur! Dick Sand, dar care nu era decât elev-marinar şi nu avea decât cincisprezece ani! Căpitan, şef de echipaj, marinari, se putea spune că tot echipajul era acum întruchipat de el.

La bord se afla o pasageră, o mamă cu un copil, şi prezenţa ei făcea ca situaţia să fie şi mai grea. Mai erau câţiva negri, oameni de treabă, curajoşi şi muncitori, fără îndoială, gata să asculte de oricine ar fi fost în stare să le dea ordine, dar lipsiţi de cea mai elementară noţiune în meseria de marinar.

Dick Sand rămase nemişcat, cu braţele încrucişate, privind locul în care se scufundase căpitanul Hull, protectorul său, pe care îl iubise ca pe un adevărat părinte. Cercetă apoi orizontul

cu privirea, căutând să descopere vreo navă, căreia să-i ceară ajutor şi sprijin, căreia ar fi putut cel puţin să i-o încredinţeze pe doamna Weldon. El nu ar fi părăsit bricul — asta sigur nu! — mai înainte de a fi încercat totul pentru a-l aduce într-un port. Dar doamna Weldon şi cu băieţaşul ar fi fost în siguranţă. N-ar mai fi avut de ce se teme pentru fiinţele acestea, cărora le era devotat trup şi suflet.

Oceanul era pustiu. De la dispariţia jubartului, nici un punct nu mai păta luciul mării. De jur împrejurul lui Pilgrim — numai cer şi apă. Tânărul elev-marinar ştia prea bine că se află în afara drumurilor urmate de navele de comerţ şi că celelalte corăbii se aflau încă foarte departe, prin locurile prielnice pescuitului. Şi totuşi, trebuia să privească situaţia în faţă, să vadă lucrurile aşa cum erau. Şi Dick Sand chiar aşa făcu.

Ce hotărâre avea să ia?

În momentul acela, Negoro, care părăsise puntea imediat după catastrofă, apăru din nou. Nimeni nu ar fi putut spune ce simţea în faţa acestei ireparabile nenorociri o fiinţă atât de enigmatică. Privise tot timpul dezastrului fără să facă un gest, fără să scoată o vorbă. Ochii lui urmăriseră cu sete toate amănuntele. Dacă cineva s-ar fi uitat la el în clipele acelea, ar fi rămas uimit văzând că nici un muşchi nu tresărea pe faţa lui nepăsătoare. Nici măcar nu răspunsese chemării doamnei Weldon, care se rugase pentru echipajul înghiţit de valuri.

Negoro înaintă spre puntea-pupa, acolo unde stătea nemişcat Dick Sand, şi se opri la trei paşi de elevul-marinar.

— Ai de spus ceva? întrebă Dick Sand.

— Am de vorbit cu căpitanul Hull sau, în lipsa lui, cu maistrul Howik, răspunse cu răceală Negoro.

— Ştii prea bine că amândoi au pierit! strigă tânărul marinar.

— Atunci, cine comandă? întrebă Negoro, plin de obrăznicie.

— Eu! răspunse fără şovăire Dick Sand.

— Dumneata! exclamă Negoro, ridicând din umeri. Un căpitan de cincisprezece ani!

— Da, un căpitan de cincisprezece ani! răspunse tânărul înaintând spre bucătarul-şef, care se dădu înapoi.

— Să nu se uite, spuse atunci doamna Weldon, că nu există decât un singur căpitan pe bord... Căpitanul Sand. Şi socot că e bine ca fiecare să ţină seama că Dick Sand va şti să se facă ascultat!...

Negoro se înclină, murmură pe un ton ironic câteva cuvinte pe care nu le auzi nimeni şi se întoarse la locul său.

După cum se poate vedea, hotărârea lui Dick Sand fusese luată.

Între timp, împins de briza care începuse să sufle mai tare, bricul-goeletă lăsase în urmă marele banc de crustacee.

Dick Sand cercetă starea velelor. Pe urmă coborî privirea jos, pe punte. Abia atunci îşi dădu seama că asupra lui apăsa o răspundere uriaşă şi că va trebui să aibă puterea s-o ducă bine până la capăt. Cuteză să-şi ridice privirea către supravieţuitorii de pe Pilgrim, ai căror ochi erau fixaţi asupra lui şi, citind în privirile lor că putea avea încredere în ei, le spuse în două cuvinte că şi ei se puteau bizui pe el.

Dick Sand îşi făcuse cu toată sinceritatea examenul de conştiinţă.

E drept că putea să schimbe sau să fixeze pânzele bricului-goeletă. După împrejurări, folosind braţele lui Tom şi ale tovarăşilor lui, dar nu avea totuşi toate cunoştinţele necesare pentru a-şi da seama, prin calcule, de locul în care se află. Peste vreo patru sau cinci ani, Dick Sand ar fi cunoscut temeinic această grea şi frumoasă meserie de marinar. Ar fi ştiut să se folosească de sextant, instrumentul acela pe care-l mânuia zilnic căpitanul Hull şi cu care afla înălţimea stelelor, ar fi ştiut să citească pe cronometru ora meridianului de la Greenwich şi ar fi dedus longitudinea prin unghiul orar. Soarele i-ar li fost sfetnicul de fiecare zi. Luna, planetele i-ar fi spus: aici, în acest punct al oceanului, se află nava ta. Bolta cerească pe care se mişcă stelele, aidoma acelor unui ceasornic perfect, pe care nici o zguduire nu le poate abate şi a căror exactitate este absolută, bolta aceasta i-ar fi spus orele şi distanţele. Prin observaţii astronomice ar fi stabilit, aşa cum stabilea în fiecare zi căpitanul Huli. locul unde se afla Pilgrim, cu aproximaţie de o milă, drumul urmat, ca şi drumul pe care trebuia să-l urmeze.

Pe când aşa, doar prin deducţie, adică după distanţa parcursă, măsurată cu lochul, după indicaţiile busolei şi cu corecţia derivei, putea să-şi dea seama de drumul pe care-l avea de parcurs.

Dar Dick Sand nu se lăsă copleşit.

Doamna Weldon înţelegea tot ce se petrecea în inima atât de hotărâtă a tânărului elev-marinar.

— Mulţumesc, Dick, spuse dânsa, fără ca glasul să-i tremure. Căpitanul Hull nu mai este. Tot echipajul a pierit odată cu el. Soarta navei e în mâinile tale. Dick, ştiu bine că ai să salvezi corabia şi pe cei ce călătoresc pe ea!
— Da, doamnă Weldon, răspunse Dick Sand. Da, voi încerca, cu ajutorul lui Dumnezeu.
— Tom cu tovarăşii lui sunt oameni de treabă, pe care te poţi bizui.
— Ştiu! Am să fac din ei marinari pricepuţi şi vom munci toţi laolaltă, ca să ducem totul la bun sfârşit. Dacă va fi vremea frumoasă, ne va fi uşor! Pe vreme rea... ei, pe vreme rea vom lupta şi tot vă vom salva, doamnă Weldon, pe dumneavoastră, pe micul Jack, pe toţi!... Da, cred că am să reuşesc! Şi repetă:... Cu ajutorul lui Dumnezeu.
— Acum, Dick, poţi să afli care e poziţia lui Pilgrim ? întrebă doamna Weldon.
— Foarte uşor, răspunse tânărul marinar. Nu am decât să consult harta de bord, pe care a fost însemnat ieri, de căpitanul Hull, punctul unde se afla corabia.
— Şi poţi să conduci nava pe direcţia bună?
— Da, pot s-o îndrept spre est, în direcţia litoralului american, unde trebuie să acostăm.
— Dar, Dick, reluă doamna Weldon, tu trebuie să înţelegi că această catastrofă poate, şi chiar trebuie, să modifice primele noastre proiecte. Nu mai poate fi vorba ca Pilgrim să meargă la Valparaiso. Portul nostru de destinaţie trebuie să fie acum portul cel mai apropiat de pe coasta americană.
— Fără îndoială, doamnă Weldon, răspunse tânărul. De altfel, fiţi fără grijă: coasta americană înaintează adânc spre sud, aşa că nu se poate să nu dăm peste ea.
— Încotro se află? întrebă doamna Weldon.
— Acolo, în direcţia aceasta, răspunse Dick Sand, arătând cu degetul spre est, punct cardinal pe care-l găsise cu ajutorul busolei.
— Bine, Dick, fie că atingem Valparaiso, fie că acostăm în orice alt punct de pe litoral, puţin interesează. Principalul este să ajungem la ţărm!
— Vom ajunge, doamnă Weldon, şi vă voi debarca într-un loc sigur! răspunse elevul-marinar cu glas hotărât. De altfel, sper că atunci când ne vom apropia de uscat, o să dăm peste vreuna

din navele care navighează din port în port de-a lungul coastei. Oh, doamnă Weldon, vântul începe să sufle stabil înspre nord-est! Dacă o să bată mereu aşa, apoi atunci o să înaintăm, şi încă bine de tot! O să înaintăm cu toate pânzele sus, de la brigantină, până la focul mic.

Dick Sand vorbise hotărât, ca un marinar stăpân pe o navă bună din toate punctele de vedere. Se pregătea să treacă la timonă şi să-şi cheme tovarăşii de călătorie pentru a orienta pânzele, când doamna Weldon îi aminti că primul lucru ce trebuia făcut era stabilirea poziţiei vasului.

Într-adevăr, era primul lucru care trebuia făcut. Dick Sand aduse din cabina căpitanului harta pe care era însemnat punctul din ajun, şi putu să-i arate astfel doamnei Weldon câ bricul-goeletă se alia la 43°35' latitudine şi 164° 13' longitudine, căci de douăzeci şi patru de ore nu înaintaseră aproape deloc.

Doamna Weldon se aplecase peste hartă. Privea culoarea cafenie care indica pământul pe partea dreaptă a oceanului acesta atât de întins. Era litoralul Americii de Sud, o imensă stavilă aruncată între Pacific şi Atlantic, de la Capul Horn până la ţărmul Columbiei. Privind harta astfel desfăşurată sub ochii lor, hartă pe care se întindea un ocean întreg, puteai crede că era uşor să repatriezi pasagerii de pe Pilgrim. Era o iluzie pe care o are orice om neobişnuit cu hărţile marine, unde o distanţă de un centimetru înseamnă în realitate zeci şi sute de mile. Într-adevăr, doamnei Weldon i se părea că pământul trebuia să se vadă în curând, aşa cum îl vedea pe bucata aceea de hârtie.

Dar dacă în mijlocul acelei pete albastre, care închipuia oceanul, Pilgrim ar fi figurat la o scară exactă, el ar fi fost mai mic decât cel mai microscopic dintre infuzori. Acel punct matematic, fără dimensiuni posibil de apreciat, ar fi părul că se pierde, după cum şi era în realitate, în imensitatea Pacificului!

Dick Sand nu avusese aceeaşi impresie ca doamna Weldon. El ştia cât de departe este pământul şi că nici câteva sute de mile nu ar li fost de ajuns pentru a măsura distanţa

Doamna Weldon se aplecase peste hartă

care-i despărţea de ţărm. Dar hotărârea lui era luată: în faţa răspunderii care apăsa acum pe umerii lui, devenise un bărbat în toată puterea cuvântului.

Sosise momentul să acţioneze! Trebuia să se folosească din plin de briza care se înteţea. Vântul potrivnic făcuse loc unui vânt favorabil şi câţiva nori împrăştiaţi la zenit, sub formă de nori Cirus, arătau că timpul se va menţine neschimbat, cel puţin câtăva vreme.

Dick Sand îl strigă pe Tom şi pe tovarăşii lui.

— Prieteni, le spuse el, nava noastră nu are alt echipaj în afară de voi. Nu pot manevra fără ajutorul vostru. Nu sunteţi marinari, dar aveţi braţe puternice. Puneţi-le în serviciul lui Pilgrim şi vom putea să-l manevrăm. Trebuie ca totul să meargă bine la bord, pentru că de aceasta depinde salvarea noastră, a tuturor.

— Domnule Dick, răspunse Tom, tovarăşii mei şi cu mine suntem marinarii dumitale. Bunăvoinţa n-o să ne lipsească. O să facem tot ce ne-o sta în putere.

— Ai vorbit bine, bătrâne Tom, spuse doamna Weldon.

— Da, a vorbit bine, zise şi Dick Sand. Dar trebuie să fim prevăzători şi să nu întindem prea multe pânze. Mai puţină viteză, dar mai multă siguranţă, iată ce ne poruncesc împrejurările. Am să vă arăt, prieteni, ce are de făcut fiecare în parte pentru manevrarea pânzelor. În ce mă priveşte, eu am să rămân la cârmă, până când oboseala o să mă facă s-o las din mâini. Câteva ceasuri de somn, din când în când, au să-mi fie de ajuns ca să mă odihnesc. Dar în aceste câteva ceasuri va trebui ca unul din voi să mă înlocuiască. Tom, am să-ţi arăt cum să conduci corabia cu ajutorul busolei. Nu-i greu şi, cu puţină atenţie, o să înveţi repede să ţii nava în direcţia bună.

— Oricând doriţi, domnule Dick, răspunse bătrânul negru.

— Atunci, îi spuse elevul-marinar, rămâi lângă mine la cârmă până la sfârşitul zilei. Dacă mă doboară oboseala, ai să şi poţi să mă înlocuieşti câteva ceasuri.

— Dar eu, spuse micul Jack, eu nu pot să-l ajut puţin pe prietenul meu Dick?

— Ba da, dragul meu, răspunse doamna Weldon, îmbrăţişându-l, ai să înveţi şi tu să conduci corabia şi sunt sigură că atâta vreme cât ai să fii la cârmă, o să bată vântul cel bun!

— Sigur, sigur, mamă, îţi promit! răspunse băieţaşul, bătând din palme.

— Sigur! spuse şi elevul-marinar, zâmbind. Este lucru ştiut de toţi mateloţii că un mus bun se pricepe să păstreze un vânt bun. Pe urmă se adresă lui Tom şi celorlalţi negri: Prieteni, să îndreptăm vergile în direcţia vântului. Să faceţi numai ce vă spun eu!
— La ordinele dumneavoastră! răspunse Tom. La ordinele dumneavoastră, căpitane Sand!

Capitolul X

CELE PATRU ZILE CARE AU URMAT

Aşadar, Dick Sand era căpitanul lui Pilgrim. Fără să piardă o clipă, el luă toate măsurile pentru ca vasul să navigheze cu toate pânzele sus.

Bineînţeles că pasagerii nu puteau nutri decât o singură nădejde, şi anume să ajungă în orice port de pe litoralul american, dacă nu chiar Valparaiso.

Dick Sand avea de gând să ţină seama de viteza şi direcţia lui Pilgrim pentru a putea calcula astfel media vitezei cu care navigau. Pentru aceasta, era de ajuns să însemne pe hartă, în fiecare zi, drumul parcurs, aşa cum avea să stabilească cu ajutorul lochului şi al busolei. Desigur, la bord se găsea unul din acele «patent-loch», cu cadran şi elice, care indică foarte exact viteza pe un timp anumit. Instrumentul acesta folositor şi foarte uşor de manevrat urma să le aducă cele mai mari servicii; chiar şi negrii ar fi putut foarte bine să-l mânuiască.

Rămânea o singură posibilitate ca să se ivească vreo greşeală în calcule: curenţii. În privinţa acestora, o corecţie aproximativă nu ar fi fost de nici un folos. Numai calculele astronomice ar fi putut să dea o situaţie exactă. Dar tânărul marinar nu era încă în stare să facă asemenea observaţii şi calcule.

Dick Sand se gândise o clipă să întoarcă nava din drum şi s-o îndrepte spre Noua Zeelandă. Drumul era mai scurt şi ar fi făcut cu siguranţă manevra de întoarcere, dacă vântul, potrivnic până atunci, n-ar fi devenit prielnic. De aceea socoti că e mai

bine să se îndrepte spre America.

Într-adevăr, vântul se schimbase aproape în direcţia contrară şi sufla acuma spre nord-vest, cu tendinţa de a se înteţi. Trebuia folosit din plin pentru a parcurge un drum cât mai lung. Dick Sand se pregăti, deci, să întindă toate pânzele.

Pe un bric-goeletă, arborele trinchet are patru pânze pătrate: jos de tot, trinca, apoi, deasupra, gabierul; pe urmă a treia — zburătorul — şi, sus de tot, o pânză mică, numită rândunică.

Catargul mare, dimpotrivă, are mai puţine pânze. În partea de jos are brigantina, iar deasupra, săgeata.

Între aceste două catarge, pe straiurile care le susţin spre prova, se poate aşeza încă un triplu etaj de pânze triunghiulare.

În sfârşit, la bompres — catargul orizontal din prova, cu vârful în afară — se leagă cele trei pânze triunghiulare: focurile.

Focurile, brigantina, săgeata şi pânzele de pe straiuri sunt uşor de mânuit. Ele pot fi înălţate de pe punte, fără să fie nevoie să te urci în arboradă, pentru că nu sunt strânse pe vergi cu parâme, care ar trebui mai întâi desfăcute.

Dimpotrivă, manevrarea pânzelor de pe arborele trinchet cere o mai largă practică a meseriei de marinar. Într-adevăr, atunci când e vorba să le aşezi, trebuie să te urci pe şarturi, fie la gabia trinchetului, fie pe vergile zburătorului, fie pe verga rândunică, şi aceasta atât pentru a le desfăşura sau a le strânge, cât şi pentru a le micşora suprafaţa, înfăşurându-le parţial pe vergi. De aici, necesitatea de a te deplasa repede, călcând pe nişte parâme întinse dedesubtul vergilor — de a lucra cu o mână în vreme ce cu cealaltă te sprijini — manevră primejdioasă pentru cine nu este obişnuit. Legănările navei dinspre un bord spre celălalt şi dinainte-înapoi — ruliul şi tangajul — foarte accentuate de înălţimea catargului, ca şi vibraţiile pânzelor umflate de o adiere mai puternică, pot arunca uşor de tot un om peste bord. Pentru Tom şi tovarăşii lui, manevra la pânzele de pe arborele trinchet era, aşadar, o operaţie cu adevărat primejdioasă.

Din fericire, vântul nu bătea prea tare. Marea nu avusese încă timp să se umfle. Legănarea navei era foarte slabă, aproape nesimţită. Când Dick Sand se îndreptă spre locul catastrofei, la semnalul căpitanului Hull, Pilgrim nu avea întinse decât focurile, brigantina, trinca şi gabierul. Pentru a pune

corabia în mişcare elevul-marinar nu trebuise decât să inverseze poziţia pânzelor arborelui trinchet.

Acum trebuia să manevreze altfel, orientând pânzele pe direcţia vântului; urma să ridice zburătorul, rândunică, săgeata şi velele de strai.

— Prieteni, spuse elevul-marinar celor cinci negri, urmaţi întocmai indicaţiile mele şi atunci totul o să meargă bine..

Dick Sand rămase la roata cârmei.

— Începeţi! strigă el. Tom, slăbeşte această manevră!

— Să slăbesc... manevra...? spuse Tom, care nu înţelegea deloc expresia.

— Da... Desfă-o! Dumneata, Bat... acelaşi lucru... Bine!... Trageţi!... întindeţi tare!... Trageţi în jos!

— Cum, aşa? întrebă Bat.

— Da, aşa, foarte bine!... Haide, Hercule... cu putere! O dată!

Să-i spui «cu putere» lui Hercule era foarte imprudent. Fără să-şi dea prea bine seama de ce se va întâmpla, uriaşul trase o dată de parâmă, de era să se năruiască o parte din pânze.

— Ei, nu chiar atât de tare, viteazule! strigă Dick Sand, zâmbind. O să dobori toată velatura.

— Păi, abia am tras! răspunse Hercule.

— Atunci, doar fă-te că tragi! O să fie de ajuns şi atât!... Bine!... Slăbiţi legăturile!... Daţi drumul!... Luaţi mâinile!... Prindeţi... Aşa!... Bine!... Toţi odată!... Trageţi!... Daţi drumul!...

Şi toate pânzele arborelui trinchet, ale cărui vergi fuseseră slăbite spre babord, se întoarseră încetişor. Vântul le umflă, dând corăbiei o oarecare viteză. Dick Sand slăbi atunci şi şcotele focurilor. După aceea îi chemă pe negri la pupa.

— Bravo, prieteni, aţi făcut treabă bună! Să ne ocupăm acum de catargul mare. Iar tu, Hercule, vezi să tragi mai uşurel, ca nu cumva să fărâmi ceva...

— Am să mă străduiesc, răspunse uriaşul, fără să promită mai mult.

Această a doua manevră fu destul de uşoară. Parâma ghiului fu slăbită puţin câte puţin şi brigantina prinse vânt mai uşor, adăugând acţiunea ei puternică la forţa pânzelor dinainte. Fu ridicată apoi şi săgeata deasupra brigantinei. Cum pânza aceasta nu era înfăşurată pe vergă, nu a fost nevoie decât să fie trasă funga pentru a o întinde în direcţia vântului şi apoi a o

fixa. Dar Hercule trase cu atâta putere, împreună cu prietenul său Acteon — fără să-l mai socotim pe micul Jack, care se amestecase şi el în treabă — încât parâma se rupse. Toţi trei căzură pe spate — dar fără să se lovească, din fericire. Jack nu mai putea de bucurie!

— Nu face nimic! Nu face nimic! strigă elevul-marinar. Înnodaţi provizoriu capetele şi ridicaţi pânza mai încet.

Aşa şi făcură, sub privirea lui Dick Sand, care nu părăsise timona nici o clipă. Pilgrim înainta acum cu repeziciune spre est şi nu mai trebuia făcut nimic altceva decât să fie menţinut pe direcţie — lucru destul de uşor, pentru că vântul era lin şi nu se mai temeau să se întâmple vreo deviere neprevăzută.

— Bine, prieteni! spuse tânărul comandant. O să ajungeţi nişte marinari straşnici înainte de sfârşitul călătoriei!

— O să facem tot ce ne stă în putinţă, căpitane Sand, răspunse Tom.

Doamna Weldon îi felicită de asemenea pe aceşti oameni curajoşi şi harnici. Chiar şi micul Jack îşi primi partea lui de laude, căci muncise şi el cu tragere de inimă.

— Ba eu cred, domnule Jack, spuse Hercule râzând, că mătăluţă ai rupt frânghia! Ce mai pumnişori ai! Fără matale n-am fi putut face nimic.

Micul Jack, foarte mândru de el, scutură cu putere mâna prietenului său Hercule.

Dar nu toate pânzele fuseseră întinse. Lipseau velele de sus, a căror acţiune este destul de importantă. Zburătorul, rândunica şi velastraiurile erau de cel mai mare folos pentru ca bricul-goeletă să navigheze în cele mai bune condiţii, şi Dick Sand se hotărî să le folosească. Manevra aceasta avea să fie mai grea decât celelalte, nu din cauza velelor de pe straiuri, care puteau fi orientate în direcţia vântului şi fixate de jos, ci din cauza pânzelor arborelui trinchet; trebuia să te urci până la vergi pentru a le da drumul. Dick Sand nu voia să expună pe nimeni din echipajul său improvizat, aşa că se urcă singur.

Îl chemă pe Tom şi îl aşeză la roata timonei, arătându-i cum trebuie păstrată direcţia. Pe urmă, după ce îi puse pe Hercule, Bat, Acteon şi Austin, unii la fungile rândunicii, alţii la ale zburătorului, se sui pe catarg. Căţăratul pe trinchet, pe crucetă sau pe vergi era un joc pentru tânărul elev-marinar. Într-un minut se şi afla sus pe crucea catargului, la verga

zburătorului, de unde slăbi legăturile care ţineau pânza strânsă.

Pe urmă puse din nou piciorul pe traversă, urcă scara de pisică de-a lungul arboretului până la verga pe care se afla stânsă rândunica şi o desfăşură în bătaia vântului.

Dick Sand termină de făcut toate aceste operaţiuni şi apucă una din parâmele de la tribord, lăsându-se să alunece până jos pe punte. Acolo, după indicaţiile lui, cele două pânze fură îndreptate în direcţia vântului şi fixate puternic; apoi cele două velastraiuri fură ridicate dintr-o dată. Pânzele susţinute de parâme fură aşezate între catargul mare şi arborele trinchet, manevra fiind astfel terminată.

De data. aceasta, Hercule nu rupsese nimic. Pilgrim înainta cu toate pânzele întinse. Dick Sand ar fi putut, desigur, să desfăşoare şi pânzele mici de la babord, dar aceasta era o manevră grea în împrejurările de faţă şi, dacă ar fi trebuit să le strângă în caz de vijelie, treaba aceasta ar fi cerut prea mult timp. Elevul-marinar se mulţumi deci doar cu atât. Tom fu schimbat din postul său de la timonă, pe care îl luă din nou Dick Sand.

Vântul bătea din ce în ce mai tare şi Pilgrim, aplecat puţin spre tribord, aluneca repede pe suprafaţa mării, lăsând în urmă un siaj nu prea adânc, mărturie a măiestritei sale construcţii.

— Iată-ne pe drumul cel bun, doamnă Weldon, spuse Dick Sand. Să sperăm că vântul acesta favorabil se va menţine!

Doamna Weldon strânse mâna tânărului. Pe urmă, copleşită de toate emoţiile din ziua aceea, se întoarse în cabină şi căzu într-un fel de amorţeală grea, căreia nu i se putea spune somn.

Noul echipaj rămase pe puntea bricului-goeletă, veghind lângă trinchet, gata să dea ascultare ordinelor lui Dick Sand, adică să modifice direcţia pânzelor după variaţiile vântului. Cât timp briza îşi menţinea aceeaşi forţă şi aceeaşi direcţie, nu era absolut nimic de făcut.

Dar cu ce se ocupa oare vărul Benedict în vremea asta?

Vărul Benedict se ocupa cu studierea unui articulat, pus sub lupă, pe care îl descoperise, în sfârşit, pe bord, un biet ortopter, o insectă cu elitrele plate, cu abdomenul burduhănos, cu aripile destul de lungi, care aparţinea familiei libărcilor, şi anume speciei de libarcă americană. Făcuse această preţioasă descoperire tot scotocind prin bucătăria lui Negoro, tocmai în

clipa în care bucătarul se pregătea să strivească fără milă gângania de care am vorbit, fapt care îl făcuse pe entomolog să-şi iasă din pepeni. Dar toate cuvintele entomologului nu reuşiseră să-l scoată pe Negoro din nepăsarea lui.

Ştia oare acest văr Benedict ce se petrecuse cu cei de la bord din clipa în care căpitanul Hull şi tovarăşii săi porniseră la funesta vânătoare a jubartului? Da, fără îndoială. Se aflase chiar pe punte când Pilgrim sosise lângă sfărâmăturile balenierei. Echipajul bricului-goeletă pierise sub ochii lui.

Dacă s-ar pretinde că groaznica nenorocire nu-l mişcase, ar însemna să fie învinuit pe degeaba. Sentimentul de milă faţă de semenii lui, sentiment pe care-l are toată lumea, l-a făcut să se înduioşeze, cu siguranţă, şi pe dânsul. Totodată era mişcat şi de situaţia verişoarei sale. Venise să-i strângă mâna doamnei Weldon, vrînd parcă să-i spună: «Nu-ţi fie teamă! sunt aici!».

Pe urmă, vărul Benedict pornise spre cabina lui, fără îndoială pentru a se gândi la consecinţele acelui eveniment dezastruos şi la măsurile energice care trebuiau luate... Dar pe drum dăduse peste libarca de care am pomenit şi, cum pretenţia lui — justificată de altfel, deşi unii entomologi sunt de altă părere — era de a dovedi că libărcile din genul phoraspeelor, remarcabile prin coloritul lor, au obiceiuri foarte deosebite de libărcile propriu-zise, se apucase să o studieze, uitând că până nu de mult pe navă se aflase căpitanul Hull, comandantul lui Pilgrim, şi că acest nefericit pierise împreună cu echipajul său. Şi acum libarca îl absorbea în întregime. O admira din tot sufletul şi se interesa de ea, de parcă această gânganie scârboasă ar fi fost un cărăbuş de aur.

Aşadar, viaţa pe navă îşi reluase cursul obişnuit, cu toate că fiecare rămase încă multă vreme impresionat de această catastrofă, atât de dureroasă şi de neaşteptată.

Dick Sand munci din răsputeri toată ziua, pentru ca totul să fie pus în ordine şi gata pentru orice împrejurare. Negrii îl ascultau cu multă tragere de inimă. Ordinea cea mai desăvârşită domnea la bord. Se putea deci nădăjdui că totul va merge bine.

În ceea ce-l priveşte pe Negoro, acesta nu mai făcu nici o încercare de a se împotrivi autorităţii lui Dick Sand. Se părea că înţelesese să se supună. Era mereu ocupat în bucătăria lui îngustă şi nu se arăta mai des ca înainte. De altfel, Dick Sand

era hotărât ca la cea mai mică abatere, la prima dovadă de nesupunere, să-l trimită în fundul calei, pentru tot timpul călătoriei. La un semn al său, Hercule şi-ar fi înfipt mâna în gâtul bucătarului şi i-ar fi făcut imediat de petrecanie. Într-un asemenea caz, Nan, care ştia să gătească, l-ar fi înlocuit pe bucătar în atribuţiile sale. Pesemne că Negoro îşi dăduse seama că nu era neapărată nevoie de el şi, pentru că era supravegheat îndeaproape, părea că nu vrea să dea nici un motiv de nemulţumire.

Deşi vântul se înteţi către seară, poziţia pânzelor de pe Pilgrim nu fu schimbată. Catargele solide şi scheletul de fier i-ar fi permis să suporte un vânt şi mai puternic.

În timpul nopţii se obişnuieşte adesea să se reducă numărul pânzelor şi mai cu seamă să se strângă velele de sus: săgeţile, zburătorul, rândunică şi celelalte. Aceasta se face ca măsură de prevedere, pentru cazul în care s-ar isca pe neaşteptate vreo furtună. Dar Dick Sand crezu de cuviinţă că poate renunţa la o asemenea măsură de precauţie. Starea atmosferei nu lăsa să se prevadă nimic supărător; de altfel, tânărul elev-marinar hotărâse să petreacă pe punte această primă noapte, pentru a supraveghea el însuşi mersul navei. Şi apoi, voia să înainteze cât mai repede, fiind nerăbdător să ajungă într-o regiune a oceanului mai puţin pustie.

S-a mai spus că lochul şi busola erau singurele instrumente de care se putea folosi Dick Sand pentru a-şi da seama cu aproximaţie de drumul parcurs de Pilgrim. În cursul zilei, elevul-marinar aruncase lochul în apă la fiecare jumătate de ceas şi notase indicaţiile date de instrument.

Busole (busola se mai numeşte şi compas) existau două pe bord. Una era aşezată într-un habitaclu[15], chiar sub privirea timonierului. Cadranul ei, luminat ziua de soare, iar noaptea de două lămpi laterale, arăta în orice moment direcţia pe care o urma nava. Cealaltă busolă era aşezată pe tocul ferestrei cabinei pe care o ocupase până atunci căpitanul Hull. În felul acesta, fără să-şi părăsească odaia, căpitanul putea să ştie în fiecare clipă dacă direcţia indicată este urmată întocmai sau dacă omul de la cârmă, din lipsă de îndemânare sau din neglijenţă, lasă nava să facă ocoluri prea mari.

De altfel, nu există navă de cursă lungă care să nu aibă

15 Cutie din lemn sau metal nemagnetic, servind drept lăcaş busolei.

cel puţin două busole, aşa cum arc şi două cronometre. Datele acestor instrumente sunt comparate între ele şi, prin urmare, indicaţiile lor trebuiesc mereu controlate.

Aşadar, Pilgrim era destul de bine înzestrat din acest punct de vedere. Dick Sand ceruse oamenilor să aibă cea mai mare grijă de cele două busole, care îi erau atât de necesare.

Dar din nefericire, în cursul nopţii de 12 spre 13 februarie, în timp ce tânărul marinar era de serviciu şi mânuia timona, se produse un accident supărător. Busola, care era fixată cu o verigă de aramă de tocul ferestrei cabinei, se desfăcu şi căzu pe podea. Faptul a fost descoperit de-abia în dimineaţa următoare.

Cum de căzuse busola? Era greu de închipuit. Se putea totuşi ca veriga să fi fost mâncată de rugină şi tangajul sau ruliul navei s-o fi desfăcut de tocul ferestrei. În noaptea aceea, marea fusese ceva mai agitată. Oricum s-ar fi întâmplat însă, busola se stricase şi nu se mai putea repara.

Dick Sand fu foarte necăjit. Era nevoit de-acum încolo să se folosească numai de busola din habitaclu. Bineînţeles că nimeni nu era vinovat de spargerea busolei, dar faptul putea să aibă urmări supărătoare. Elevul-marinar luă imediat măsuri pentru ca a doua busolă să fie pusă la adăpost de orice accident.

Până acum, în afară de întâmplarea aceasta, totul mersese bine pe bordul lui Pilgrim.

Văzând cât de liniştit era Dick Sand, doamna Weldon îşi recăpătase încrederea. Şi nici nu s-ar fi lăsat vreodată pradă desperării, fiindcă era o fire hotărâtă şi curajoasă.

Dick Sand aranjase să rămână numai el la timonă în timpul nopţii. Dormea cinci sau şase ore în timpul zilei şi părea să-i fie de ajuns, pentru că nu se simţea prea obosit. În timpul acesta, Tom sau fiul său, Bat, îl înlocuiau şi, urmând sfaturile lui Dick, începeau să se descurce binişor în meseria de timonier.

Doamna Weldon stătea deseori de vorbă cu tânărul marinar. Dick Sand primea bucuros sfaturi de la această femeie inteligentă şi curajoasă. În fiecare zi, el îi arăta, pe harta de bord, drumul parcurs. Se adânceau amândoi în socoteli, dar nu puteau stabili decât cu aproximaţie calea parcursă, deoarece calculele lor se întemeiau numai pe direcţia şi viteza navei.

— Doamnă Weldon, îi spunea el adeseori, cu vânturile acestea care ne împing înainte, nu se poate să nu atingem coasta

Americii de Sud. Nu vreau să spun cu siguranţă, dar cred că atunci când vom vedea pământul, nava noastră nu va fi departe de Valparaiso!

Doamna Weldon nu putea avea nici o îndoială ca direcţia pe care o urma nava n-ar fi cea bună, mai cu seamă că era favorizată de vânturile acelea de la nord-vest. Dar cât de departe de litoralul american i se părea că se află încă Pilgrim! Câte primejdii mai aveau de trecut până să atingă pământul, socotindu-le numai pe acelea care se puteau întâmpla în urma unei schimbări intervenite în atmosferă sau pe mare...

Jack, la fel de nepăsător cum sunt toţi copiii de vârsta lui, începuse din nou să se joace ca mai înainte, alergând pe punte şi hârjonindu-se cu Dingo. Îşi dădea seama, desigur, că prietenul lui, Dick, nu mai stătea cu el tot atât de mult ca mai înainte, dar mama sa îl făcuse să înţeleagă că elevul-marinar trebuia lăsat în pace, ca să se ocupe de treburile lui. Micul Jack înţelesese şi nu-l mai sâcâia pe «căpitanul Sand».

Aşa se petreceau lucrurile la bord. Negrii îşi îndeplineau însărcinările cu pricepere şi erau pe zi ce trecea tot mai dibaci în noua lor meserie. Tom fu numit, fireşte, şeful echipajului, şi desigur că tot pe el l-ar fi ales şi tovarăşii săi pentru această funcţie! Tom comanda serviciul de cart, în timp ce elevul-marinar se odihnea. Avea cu el pe fiul său, Bat, şi pe Austin. Acteon şi Hercule făceau parte din cartul de sub conducerea lui Dick Sand. În felul acesta, în timp ce unul stătea la cârmă, ceilalţi stăteau de veghe. Cu toate că meleagurile acelea erau pustii şi nu se puteau teme de vreo ciocnire, Dick Sand ceruse totuşi supraveghere atentă în timpul nopţii. Nu navigau niciodată fără să aibă luminile de poziţie: o lumină verde la tribord, una roşie la babord: această măsură era cât se poate de cuminte.

Totuşi, în timpul nopţilor pe care Dick Sand le petrecea în întregime la cârmă, simţea uneori cum îl cuprinde o moleşeală căreia nu-i putea rezista. Mâna lui conducea atunci în mod instinctiv. Era efectul oboselii de care nu voia să ţină seama.

Aşa se întâmplă că, în timpul nopţii de 13 spre 14 februarie, Dick Sand, foarte obosit, se duse să se culce câteva ore, lăsându-se înlocuit la cârmă de bătrânul Tom.

Cerul era acoperit de nori grei, care se iviseră odată cu seara, sub influenţa aerului rece. Era întuneric beznă; ar fi fost

cu neputinţă să desluşeşti pânzele de sus, pierdute în noaptea neagră. Hercule şi Acteon stăteau de veghe la prova. Pe puntea-pupa, felinarele de la habitaclul busolei nu lăsau să se zărească decât o lucire slabă, reflectată de garnitura metalică a timonei. Felinarele îşi proiectau lateral razele, lăsând puntea navei în beznă.

Către ora trei dimineaţa se produse un fel de fenomen hipnotic, de care bătrânul Tom nici nu-şi dădu seama. Ochii lui, care se fixaseră prea multă vreme asupra unui punct luminos al cutiei busolei, îşi pierdură deodată simţul văzului şi omul căzu în somnolenţă, ca în urma unei anestezii. Nu numai că nu vedea, dar ar fi putut fi atins sau ciupit tare, fără ca el să simtă ceva. Din această pricină nu văzu o umbră care aluneca pe punte. Era Negoro. Ajuns la pupa, bucătarul aşeză sub habitaclul busolei un obiect greu, pe care-l ţinea în mână. Pe urmă, după ce se uită o clipă atent la cadranul luminat al busolei, se retrase fără să fie văzut.

Dacă Dick Sand ar fi observat a doua zi obiectul acela pus de Negoro sub cutie, s-ar fi grăbit să-l dea la o parte imediat. Era o bucată de fier, a cărei influenţă schimbase indicaţiile busolei. Acul magnetic deviase şi, în loc să arate nordul magnetic, care se deosebeşte puţin de nordul geografic, arăta acum nord-est. Era, aşadar, o deviaţie de patru carturi sau, mai bine-zis, de o jumătate de unghi drept.

Tom îşi reveni din amorţeală aproape imediat. Ochii i se îndreptară spre busolă... şi i se păru că Pilgrim nu mai era pe direcţia bună. Roti, deci, timona cu putere, ca să îndrepte din nou corabia spre est... Aşa cel puţin gândea el. Dar din pricina deviaţiei acului magnetic, deviaţie pe care nu o putea bănui, direcţia navei fu schimbată cu patru carturi, îndreptând-o spre sud-est.

Şi astfel, în timp ce sub acţiunea favorabilă a vântului cei de pe Pilgrim erau îndreptăţiţi să creadă că urmează direcţia voită, corabia naviga în realitate cu o eroare de patruzeci şi cinci de grade.

Capitolul XI

FURTUNA

În săptămâna care urmă după acest eveniment, de la 14 la 21 februarie, la bord nu se mai întâmplă nimic de seamă. Vântul de nord-vest bătea din ce în ce mai tare, iar Pilgrim înainta repede, cu o viteză medie de o sută şaizeci de mile în douăzeci şi patru de ore. Era aproape tot ce se putea cere de la o corabie de asemenea dimensiuni.

După părerea lui Dick Sand, bricul-goeletă trebuia să se apropie în curând de regiunile oceanului mai frecventate de vapoarele care circulă dintr-o emisferă în cealaltă. Elevul-marinar trăgea mereu nădejde să întâlnească vreo astfel de navă, căci avea de gând fie să treacă pasagerii pe bordul ei, fie să ceară să-i împrumute câţiva marinari de ajutor, poate chiar şi un ofiţer. Dar deşi zările erau cercetate cu grijă, nici o navă nu fusese semnalată, iar marea rămânea mereu pustie. Faptul acesta îl cam uimea pe Dick Sand. Cu prilejul celor trei campanii de pescuit în mările australe, traversase de mai multe ori această parte a Pacificului; prin locurile acestea, aflate pe latitudinea şi longitudinea stabilite de el, rareori se întâmpla să nu se ivească vreun vas englez sau american, care venea de la Capul Horn spre Ecuator, sau care cobora către vârful Americii de Sud.

Dar ceea ce nu ştia Dick Sand, ceea ce nici nu putea măcar să bănuiască, era că Pilgrim se afla pe o latitudine mai mare, adică mai la sud decât îşi închipuia el. Şi aceasta din două motive:

În primul rând, curenţii din regiunile acelea, a căror viteză elevul-marinar nu putea s-o aprecieze cu prea multă exactitate, făcuseră ca nava să se abată din drum, fără ca el să-şi fi putut da seama.

În al doilea rând, busola, a cărei funcţionare fusese falsificată de mâna mârşavă a lui Negoro, dădea acum indicaţii greşite. După pierderea celei de a doua busole, indicaţiile nu mai puteau fi controlate de Dick Sand. În felul acesta, el credea — şi era firesc să creadă — că înainta spre est, pe când în realitate înainta spre sud-est. Doar avea mereu busola înaintea ochilor, iar lochul era mereu aruncat în apă! Instrumentele acestea îi îngăduiau, într-o oarecare măsură, să conducă nava şi

să-şi dea seama de numărul de mile parcurs. Dar era oare suficient?

Cu toate acestea, tânărul o îmbărbăta mereu pe doamna Weldon, găsind cuvintele cele mai nimerite pentru a potoli neliniştea pe care i-o provocaseră adesea cele întâmplate în cursul acestei călătorii.

— Vom ajunge, vom ajunge la ţintă! o asigura el. Vom atinge coasta americană într-un loc sau altul, n-are importanţă unde, dar până la urmă nu se poate să nu ajungem!

— Am toată încrederea, Dick!

— Bineînţeles, doamnă Weldon, că aş fi fost mult mai liniştit dacă n-aţi fi fost şi dumneavoastră la bord, dacă ar fi trebuit să răspundem numai de noi, dar...

— Dacă nu aş fi fost pe navă, răspunse doamna Weldon, dacă vărul Benedict, Jack şi cu mine n-am fi venit pe Pilgrim şi dacă, pe de altă parte, Tom cu tovarăşii lui n-ar fi fost găsiţi în largul mării, nu ar fi fost decât doi oameni la bord: tu şi Negoro... Ce-ai fi făcut tu, singur, cu omul acesta rău, în care nici măcar nu poţi avea încredere? Da, dragul meu, spune-mi, ce-ai fi făcut?

— În primul rând, l-aş fi pus în situaţia de a nu-mi putea face rău, răspunse cu hotărâre Dick Sand.

— Şi ai fi condus singur corabia?

— Da... singur...

Hotărârea cu care fuseseră rostite aceste cuvinte avu darul să întărească speranţele doamnei Weldon. Şi totuşi, când se uita la micuţul ei Jack, era de multe ori cuprinsă de îngrijorare! Dacă femeia nu lăsa să se vadă nimic din ceea ce simţea ca mamă, ea nu reuşea totuşi să-şi înăbuşe neliniştea aceea ascunsă, care-i strângea inima!

Deşi tânărul elev-marinar nu ajunsese prea departe cu studiile hidrografice, el poseda în cel mai înalt grad instinctul omului de mare, când era vorba să presimtă vremea. Înfăţişarea cerului, pe de o parte, indicaţiile barometrului, pe de alta, îi îngăduiau să-şi ia măsurile necesare. Căpitanul Hull, bun meteorolog, îl învăţase să consulte instrumentul acesta, ale cărui prevestiri sunt deosebii de precise.

Iată, în câteva cuvinte, ce se poate spune despre modul cum trebuiesc interpretate indicaţiile barometrului[16].

---

16 Rezumat din Dictionaire Mustre de Vorepierre. (n.a.)

1. când barometrul începe să coboare în mod brusc şi continuu după o vreme frumoasă, care a durat destul de mult, sunt semne sigure că va începe să plouă. Dar dacă vremea frumoasă a durat mult, mercurul poate scădea cu două-trei zile mai înainte de a se observa vreo schimbare în starea atmosferică. Atunci, cu cât va trece mai mult timp între coborârea mercurului şi sosirea ploii, cu atât mai mult va dura vremea ploioasă.

2. Dacă, dimpotrivă, pe o vreme ploioasă, care durează de multă vreme, barometrul începe să se urce încet şi regulat, atunci cu siguranţă că va fi timp frumos, şi vremea bună va dura cu atât mai mult, cu cât a trecut un interval mai lung între începutul timpului frumos şi începutul urcării coloanei de mercur.

3. în amândouă cazurile de mai sus, dacă schimbarea vremii are loc imediat după mişcarea coloanei barometrice, această schimbare nu va dura decât foarte puţin.

4. Dacă barometrul arată o urcare înceată şi continuă timp de două-trei zile sau chiar mai mult, atunci se anunţă vreme bună, chiar dacă ploaia nu încetează în zilele acelea, şi invers; dar dacă barometrul se ridică două zile sau mai mult, pe timp de ploaie, şi dacă începe vremea bună şi el coboară din nou, vremea bună va ţine foarte puţin, şi invers.

5. Primăvara sau toamna, o coborâre bruscă a coloanei barometrului anunţă vânt. Vara, dacă este foarte cald, anunţă furtună. Iarna, după un ger de câteva zile, o coborâre rapidă a coloanei barometrice anunţă o schimbare a vîntului, însoţită de moină si ploaie; dar o urcare pe timp geros care a durat mai mult anunţă zăpadă.

6. Oscilaţiile rapide ale barometrului nu trebuiesc interpretate ca prevestitoare de vreme uscată sau ploioasă de mai lungă durată. Asemenea indicaţii sunt date exclusiv de ridicarea sau coborârea care se face încet şi continuu.

7. Spre sfârşitul toamnei, dacă barometrul se ridică după o vreme ploioasă şi cu vânt care ţine de mai mult timp, aceasta arată că vântul va începe să bată dinspre nord şi se va lăsa ger.

Acestea sunt indicaţiile generale care se pot deduce din observarea acestui preţios instrument. Dick Sand le cunoştea

foarte bine, în urma constatărilor ce le făcuse în diverse împrejurări din viaţa sa de marinar. Aceasta îi permitea să ia în orice situaţie măsurile cele mai potrivite.

Către 20 februarie, oscilaţiile coloanei barometrice începură să-i dea de gândit tânărului marinar, care le înregistra de câteva ori pe zi cu multă grijă. Într-adevăr, barometrul începu să coboare încet şi continuu, fapt care prevestea ploaie. Ploaia întârziind să cadă, Dick Sand ajunse la concluzia că vremea rea va ţine mai mult. Şi aşa trebuia să se şi întâmple.

Dar ploaia înseamnă vânt şi, într-adevăr, la data aceea vântul începu să bată destul de tare, aerul deplasându-se cu o viteză de şaizeci de picioare pe secundă, adică treizeci şi una de mile pe oră (57,5 kilometri).

Dick Sand trebui să ia atunci unele măsuri de prevedere, pentru a nu primejdui catargele şi pânzele lui Pilgrim. Pusese mai înainte să se strângă rândunică, săgeata şi focul mare şi hotărî să facă acelaşi lucru acum cu zburătorul, iar mai pe urmă să strângă pe vergă două terţarole de la gabierul trinchet. Această ultimă operaţie trebuia să prezinte oarecări greutăţi, cu un echipaj atât de puţin experimentat. Dar nu era vreme de şovăială, şi nimeni nu se dădu înapoi de la muncă.

Dick Sand, însoţit de Bat şi Austin, se sui în greementul arborelui trinchet şi izbuti, nu fără greutate, să strângă zburătorul. Dacă timpul ar fi fost mai puţin ameninţător, ar fi lăsat cele două vergi pe catarg: dar prevăzând că va fi nevoit să coboare această parte de catarg sau chiar să o demonteze, desfăcu cele două vergi şi le coborî pe punte. E de la sine înţeles că atunci când vântul bate prea tare, trebuie redus nu numai numărul pânzelor ci şi cel al vergilor, ca şi unele părţi din accesoriile catargelor. Măsura aceasta aduce o mare uşurare navei. Fiind mai puţin încărcată în partea de sus, nu mai este atât de zdruncinată şi de legănată înainte şi înapoi sau dintr-o parte într-alta de loviturile valurilor.

După ce termină ce avusese de făcut, muncind două ore încheiate, Dick Sand şi tovarăşii lui se ocupară de reducerea suprafeţei velei gabier. Pilgrim nu avea, ca mai toate navele moderne, un gabier dublu, care ar fi uşurat mult manevrarea. Trebui, aşadar, să lucreze ca pe vremuri, adică să urce pe şarturi, să facă sul o pânză bătută de vânt şi să o fixeze solid, cu propriile ei legături. Toată munca fusese anevoioasă şi

primejdioasă, dar până la urmă gabierul fu micşorat, prinzând acum vânt mai puţin. În felul acesta, bricul-goeletă era cu mult mai uşor decât înainte.

După ce sfârşi toată treaba, Dick Sand coborî împreună cu Bat şi Austin. Pilgrim se afla aşadar în condiţiile potrivite de a naviga pe o vreme cunoscută în meteorologie sub numele de «vânt puternic».

În timpul celor trei zile care urmară, şi anume la 20, 21 şi 22 februarie, forţa şi direcţia vântului nu se schimbară prea mult. Totuşi, mercurul continua să coboare în tubul barometrului şi, în această ultimă zi, elevul-marinar observă că rămăsese staţionar sub douăzeci şi opt de şchioape[17] şi şapte linii[18].

De altfel, nu era nici un semn că barometrul ar putea curând urca. Cerul era întunecat şi învolburat de vânturi, fiind acoperit mereu de o ceaţă deasă. Pătura de negură era atât de groasă, încât nu se mai vedea nici soarele, şi era greu de ghicit unde e răsăritul şi unde apusul.

Dick Sand începu să fie cuprins de îngrijorare. Nu mai pleca deloc de pe punte. Dormea foarte puţin. Cu toate acestea, tăria lui morală îi dădea putinţa să-şi ascundă temerile în ungherele cele mai tăinuite ale inimii.

A doua zi, la 23 februarie, vântul păru că se potoleşte oarecum în timpul dimineţii, dar Dick Sand nu se încrezu prea mult. Avu dreptate, căci în cursul după-amiezii vântul se înteţi şi marea începu să fie şi mai agitată.

Către ora patru, Negoro, care putea fi văzut numai rareori, ieşi din cabină şi se duse înspre puntea-prova. Dingo dormea desigur în vreun colţ, căci nu lătră ca de obicei. Fără să scoată o vorbă, Negoro cercetă orizontul cu privirea timp de o jumătate de ceas.

Valuri mari urmau unul după altul, fără să se ciocnească încă. Erau însă mai înalte decât le-ar fi putut ridica forţa vântului, de unde se putea trage concluzia că la vest era vreme foarte rea. Probabil că distanţa care-l despărţea pe Pilgrim de locurile unde bântuia vijelia era destul de mică. Nu mai încăpea nici o îndoială că furtuna va sosi în curând şi pe meleagurile

---

17 Măsură egală cu 0,027 m.

18 Barometrele englezeşti şi americane sunt însemnate prin şchioape şi linii. Douăzeci şi opt de şchioape şi şapte zecimi este egal cu 728 milimetri, (n.a.)

acelea.

Negoro privi marea nesfârşită, adânc răscolită de jur împrejurul lui Pilgrim. Pe urmă, privirea lui rece şi întunecată se îndreptă spre cer.

Starea cerului dădea de gândit. Norii se fugăreau cu viteze foarte diferite. Cei din zona superioară alergau mai repede decât cei din straturile de jos ale atmosferei. Trebuia să se presupună că aceste mase grele se vor lăsa curând în jos. Atunci, ceea ce în momentul de faţă nu era decât un vânt puternic, adică o deplasare de aer cu aproximativ patruzeci şi trei de mile pe oră, putea să se transforme într-o furtună sau chiar într-un uragan.

Fie că Negoro nu era omul care să se înspăimânte, fie că nu pricepea nimic din ameninţările vremii, fapt e că nu părea să fie deloc impresionat. Ba chiar îi apăru pe buze un zâmbet răutăcios. S-ar fi putut spune, la urma urmei, că starea aceasta de lucruri părea mai curând să-i placă decât să-i displacă. Se sui o clipă pe bompres şi se căţără până aproape de vârful său, ca să poată cuprinde cât mai mult cu privirea, ca şi când ar fi căutat unele semne la orizont. Pe urmă coborî liniştit, fără să scoată un singur cuvânt, fără să facă cel mai mic gest, şi se retrase în postul echipajului.

Dar în pofida tuturor acestor posibilităţi îngrozitoare, călătorii de pe Pilgrim nu puteau trece cu vederea o împrejurare fericită, care îi interesa pe toţi cei de la bord: aceea că vântul le era favorabil, oricât de violent ar fi fost sau ar fi devenit. Datorită acestei împrejurări, Pilgrim părea să aibă şansa de a ajunge repede pe coasta americană. Călătoria ar fi putut continua fără mari greutăţi, dacă vântul nu s-ar fi transformat în uragan; adevăratele primejdii nu urmau să se ivească decât în cazul când ar fi fost vorba să acosteze într-un punct necunoscut de pe litoral.

Numai la eventualitatea aceasta se gândea acum Dick Sand. Oare ce urma să facă odată ce va zări pământul şi dacă nu va întâlni din timp un pilot care să cunoască bine ţărmul? În cazul în care vremea rea îl va sili să caute un port de adăpost, cum va proceda, de vreme ce litoralul acela îi era cu desăvârşire necunoscut? Dar fără îndoială că nu era cazul să se preocupe încă de pe acum de această eventualitate. Şi, totuşi, o să vină şi clipa când va trebui să ia o hotărâre. Ei bine, Dick Sand o va lua,

atunci când va trebui!

În timpul celor treisprezece zile care se scurseră de la 24 februarie la 9 martie, starea atmosferică nu se schimbă în mod simţitor. Cerul era mereu acoperit de straturi groase de ceaţă. Vântul se domolea vreme de câteva ceasuri, apoi continua să bată cu aceeaşi tărie. De vreo două-trei ori, barometrul se urcă, dar oscilaţiile lui, care depăşeau 10—12 linii, erau prea bruşte pentru a anunţa o schimbare de timp şi o domolire a vânturilor. De altfel, coloana de mercur cobora din nou imediat şi nimic nu putea să dea speranţa că vremea rea se va sfârşi curând. Câteodată izbucneau rafale de vânt puternic, care-l puneau pe gânduri pe Dick Sand. De câteva ori, trăsnetul căzu pe crestele valurilor, la numai câteva sute de metri de navă. Pe urmă începu o ploaie torenţială şi se formară vârtejuri de vapori pe jumătate condensaţi, care învăluiră corabia într-o pâclă deasă. Ceasuri în şir, omul de veghe care cerceta cu privirea largul mării nu mai putu vedea nimic, astfel că nava înainta la întâmplare.

Pilgrim se legăna îngrozitor, ca şi când ar fi fost o coajă de nucă. Din fericire, doamna Weldon suporta ruliul şi tangajul fără să sufere câtuşi de puţin. Dar băieţaşul ei fu greu încercat din pricina legănărilor puternice şi trebui să-l îngrijească. Cât despre vărul Benedict, el era tot atât de puţin bolnav ca şi libărcile americane care îl pasionau, şi îşi petrecea tot timpul studiind, ca şi cum ar fi fost instalat liniştit în biroul său din San Francisco.

Din fericire, Tom şi tovarăşii săi erau şi ei prea puţin sensibili la răul de mare, aşa că putură continua să-l ajute pe tânărul marinar, care, la rândul lui, era obişnuit cu clătinările dezordonate ale unei nave ce fuge din faţa furtunii.

Pilgrim înainta cu repeziciune, deşi avea pânzele reduse simţitor. Dick Sand prevedea însă că în curând va trebui să le mai reducă numărul. Dar el voia să le mai lase, atât timp cât aceasta nu ar fi însemnat o primejdie. După părerea lui, coasta nu putea fi departe. Echipajul veghea deci cu grijă. Cu toate acestea, elevul-marinar nu se putea bizui pe vederea tovarăşilor săi pentru descoperirea primelor indicii care ar fi vestit apropierea de o coastă oarecare. Într-adevăr, oricât de bună vedere ar avea, cel care nu este învăţat să cerceteze orizonturile mării nu e în stare să desluşească primele linii ale coastei, mai cu seamă în mijlocul ceţii. De aceea, Dick Sand

stătea de veghe el însuşi şi adesea se suia până în vârful catargului, pentru a vedea mai bine. Dar nu se zărea încă nimic din litoralul american.

Faptul acesta îl uimea, şi doamna Weldon, în urma câtorva vorbe spuse la întâmplare de elevul-marinar, pricepu starea lui sufletească.

Era 9 martie. Elevul-marinar privea când marea, când cerul, când catargurile lui Pilgrim, care începeau să se clatine sub continua bătaie a vântului.

— Nu vezi nimic, Dick? întrebă doamna Weldon, profitând de un moment de răgaz, în care Dick lăsase ocheanul din mână.

— Nimic, doamnă Weldon! răspunse tânărul. Şi totuşi orizontul pare să se lumineze; sunt semne că vântul va deveni şi mai puternic.

— După părerea ta, Dick, coasta americană nu poate să fie prea departe, nu-i aşa?

— Nu poate să fie prea departe, doamnă Weldon; ba ceea ce mă uimeşte este că n-am zărit-o încă!

— Dar, continuă doamna Weldon, nava a urmat tot timpul numai drumul cel bun, nu-i aşa?

— Desigur! Şi asta de când a început să bată vântul dinspre nord- vest, răspunse Dick Sand, adică din ziua în care l-am pierdut pe nefericitul nostru căpitan şi echipajul. Era atunci 10 februarie, iar azi suntem în 9 martie. De atunci au trecut deci 27 de zile!

— În ziua aceea la ce depărtare de coastă ne aflam ? întrebă doamna Weldon.

— La vreo patru mii cinci sute de mile, doamnă Weldon. Dacă am îndoieli asupra anumitor lucruri, cel puţin de această cifră sunt sigur.

— Şi care a fost viteza navei?

— În medie, o sută optzeci de mile pe zi, de când s-a înăsprit vântul, răspunse elevul-marinar. Tocmai de aceea sunt surprins că nu apare încă ţărmul! Dar ceea ce îmi pare mai curios este faptul că nu întâlnim nici măcar o singură navă din cele care trec de obicei prin locurile acestea.

— Nu te-ai înşelat oare, Dick, la calcularea vitezei lui Pilgrim ? continuă doamna Weldon.

— Nu, doamnă Weldon. Nu m-am putut înşela asupra acestui lucru. Lochul a fost aruncat la fiecare jumătate de ceas şi am

însemnat cu exactitate toate măsurătorile. Iată, îl voi arunca din nou şi veţi vedea că mergem cu zece mile pe oră, ceea ce face mai mult de două sute de mile pe zi!

Dick Sand îl chemă pe Tom şi îi dădu ordin să arunce lochul — operaţie cu care bătrânul negru era acum foarte obişnuit.

Lochul, bine legat cu o parâmă, fu azvârlit în apă. Abia se desfăşuraseră douăzeci şi cinci de brase[19], când coarda slăbi în mâinile lui Tom.

— Vai, domnule Dick! strigă el.

— Ce este, Tom ?

— S-a rupt frânghia!

— S-a rupt! strigă Dick Sand. S-a pierdut lochul!

Bătrânul Tom arătă capătul corzii care îi rămăsese în mâini. Era adevărat. Parâma nu se desfăcuse de la capătul unde era legată de loch, ci se rupsese de pe la mijloc. Dar parâma era trainică de tot, fiind împletită din fire de cânepă dintre cele mai solide. Ar fi trebuit ca în locul unde s-a rupt să fi fost uzată... Şi era într-adevăr, după cum constată Dick Sand, când luă în mâini crâmpeiul rupt. Dar era uzată oare prin întrebuinţare? Iată ce se întreba tânărul, care începuse să fie bănuitor.

Orice s-ar fi întâmplat, lochul era acum pierdut şi Dick Sand nu mai avea nici un mijloc de a calcula exact viteza navei. Drept unic instrument, mai poseda acum doar o busolă, fără să ştie că şi indicaţiile ei erau false!

Doamna Weldon îl văzu atât de abătut din pricina acestui accident, încât nu mai voi să insiste şi, întristată, se retrase în cabina sa.

Dacă viteza lui Pilgrim şi, prin urmare, drumul parcurs nu mai putea fi calculat, era totuşi uşor de constatat că dâra lăsată de navă pe apă nu se schimba, ceea ce arăta că nava merge cu aceeaşi viteză.

A doua zi, la 1 martie, barometrul coborî la două zecimi[20]. Se anunţa una din acele vijelii în care vântul ajunge până la viteza de şaizeci de mile pe oră. Era nevoie să se modifice cât mai degrabă situaţia pânzelor, pentru a nu se primejdui nava. Dick Sand se hotărî să strângă pânzele de jos, astfel încât să navigheze numai cu focul mic şi gabierul trinchet. Îi chemă pe

19 Măsură egală cu 1,62 m.

20 716 milimetri, (n.a.)

Tom şi pe tovarăşii lui, ca să-l ajute la operaţia aceasta grea, care din nefericire nu se putea executa repede.

Dar manevra trebuia făcută în cea mai mare grabă, căci furtuna se dezlănţuia cu violenţă. Dick Sand, Austin, Acteon şi Bat se urcară pe catarg, în timp ce Tom rămase la cârmă, iar Hercule pe punte, ca să elibereze fungile de îndată ce i s-ar fi spus.

După nenumărate eforturi, săgeata şi zburătorul fură strânse, dar nu fără ca aceşti oameni de treabă să fi fost de nenumărate ori ameninţaţi să cadă în mare, într-atât ruliul înclina catargele într-o parte şi-ntr-alta. După ce gabierul fu micşorat, iar trinca strânsă, bricul-goeletă nu mai rămase decât cu focul mic şi gabierul foarte puţin întins.

Cu toate că pânzele fuseseră reduse la limită, Pilgrim înainta totuşi cu cea mai mare viteză.

În ziua de 12, timpul se înrăutăţi şi mai mult. În acea dimineaţă, Dick Sand văzu cu spaimă barometrul coborând la douăzeci şi şapte de şchioape şi nouă linii[21]. Se anunţa o adevărată furtună, aşa că Pilgrim nu mai putea să păstreze nici măcar puţinele pânze care-i mai rămăseseră.

Văzând că furtuna se abate cu furie asupra pânzelor şi că va fi sfâşiat gabierul, Dick Sand dădu ordin să fie strâns. Dar zadarnic. O pală de vânt mai violentă se abătu în momentul acela asupra navei şi smulse pânza. Austin, care se afla pe verga micului gabier, fu lovit de şcota de la marginea de jos a pînzei. Rănit destul de uşor, reuşi să se coboare pe punte.

Dick Sand, îngrijorat la culme, nu mai avea decât o singură teamă: aceea că nava, împinsă cu asemenea furie, se va sfărâma dintr-o clipă într-alta, căci, după părerea lui, stâncile de pe litoral nu puteau fi departe. Se întoarse aşadar pe puntea-prova, dar nu văzu nimic care să poată însemna pământ şi reveni la cârmă.

O clipă după aceea, Negoro se sui pe punte. Acolo, fără voia lui, întinse braţul spre un punct al orizontului. S-ar fi spus că desluşea prin pâclă pămîântul îndepărtat!…

Pentru a doua oară, zâmbi cu răutate şi, fără să spună o vorbă despre ceea ce văzuse, se întoarse în cabina lui.

---

21 709 milimetri (n.a.)

Capitolul XII

LA ORIZONT

Furtuna luă cele mai îngrozitoare proporţii, transformându-se în uragan. Vântul se rotise către sud-vest şi sufla cu o viteză de nouăzeci de mile pe oră[22].

Era un uragan înspăimântător, una din acele răbufniri puternice care aruncă pe coastă toate navele dintr-o radă şi în faţa căreia nu rezistă nici cele mai solide construcţii făcute pe uscat. Un astfel de uragan pustiise Guadelupa la 25 iulie 1825. Când tunuri grele, de calibrul 24, sunt smulse de furtună de pe afeturile lor, ce se poate alege de un vas care nu are alt punct de sprijin decât marea dezlănţuită? Şi totuşi, corabia poate fi salvată tocmai datorită mobilităţii ei. Ea alunecă împinsă de vânt şi, dacă este solid construită, poate să înfrunte cele mai teribile lovituri ale mării. Aşa se petreceau lucrurile şi cu Pilgrim.

Câteva minute după ce gabierul fusese sfâşiat în bucăţi, a fost smuls şi focul mic. Dick Sand renunţă să mai aşeze până şi aşa-zisa pânză pentru furtună, făcută din pânză tare, şi care ar fi ajutat să se conducă mai uşor corabia.

Pilgrim naviga acum cu pânzele strânse, dar vântul şfichiuia coca, bordajul, catargele, greementul; şi nici nu trebuia mai mult pentru ca nava să fie mânată cu o viteză peste măsură de mare. Uneori, chiar, corabia părea că ţâşneşte din valuri, pe care de-abia le atingea.

În aceste condiţii, ruliul corăbiei, zbuciumată de uriaşele talazuri ridicate de furtună, era înspăimântător. Dick Sand putea să se teamă oricând de o groaznică lovitură a mării, în pupa corăbiei. Aceste valuri uriaşe alergau mai repede decât bricul-goeletă şi ameninţau să-l lovească în pupa, dacă nu se ridica destul de iute pe creasta lor. Aceasta este una dintre cele mai mari primejdii care ameninţă corăbiile silite să fugă în faţa furtunii.

Dar ce se putea face pentru a înlătura această eventualitate? Lui Pilgrim nu i se putea da o viteză mai mare, căci n-ar fi rezistat vântului nici măcar un petic de pânză.

22 Aproximativ 166 km. (n.a.)

Trebuia deci să încerce a-l ţine în echilibru, pe cât era cu putinţă, numai cu ajutorul cârmei, a cărei acţiune era adeseori neputincioasă.

Dick Sand nu mai părăsea roata timonei. Îşi legase o parâmă în jurul trupului, pentru a nu fi smuls de vreun talaz. Tom şi Bat, legaţi şi ei, erau gata să-i vină în ajutor. Hercule şi Acteon, legaţi de nişte babale[23], stăteau de veghe la prova.

Cât priveşte pe doamna Weldon, micul Jack, vărul Benedict şi Nan, ei şedeau în cabinele din pupa, aşa cum ordonase tânărul marinar. Doamna Weldon ar fi preferat să stea pe punte, însă Dick Sand se împotrivise. Ar fi fost o imprudenţă cu totul inutilă.

Toate bocapoartele fuseseră ermetic închise. Trăgeau nădejde că ele vor rezista, în cazul când vreo trombă uriaşă de apă s-ar fi prăbuşit pe punte. Dacă, din nenorocire, ele s-ar fi rupt sub greutatea avalanşelor, corabia s-ar fi umplut cu apă în scurt timp, fiind astfel în primejdie de a se scufunda. Din fericire, şi încărcătura fusese bine aşezată, aşa că, cu toate legănările înspăimântătoare, nu se clinti din loc.

Dick Sand micşorase şi mai mult numărul orelor de somn, aşa că doamna Weldon începu să se teamă că va cădea bolnav. De aceea îi ceru stăruitor să se odihnească, iar el îi făgădui că se va duce să aţipească puţin.

Şi tot în timpul când el dormea, în noaptea de 13 spre 14 martie, se petrecu o nouă întâmplare.

Tom şi Bat se aflau pe puntea-pupa, când Negoro, care venea rareori pe acolo, se apropie şi păru că ar vrea să intre în vorbă cu dânşii. Dar Tom şi fiul său nu-i răspunseră.

Deodată, din pricina unei mişcări puternice a corăbiei, Negoro căzu şi fără îndoială că s-ar fi prăbuşit în mare dacă nu s-ar fi agăţat de habitaclu.

Tom scoase un ţipăt, temându-se să nu se fi spart busola.

Dick Sand, care dormea iepureşte, auzi ţipătul lui Tom şi ieşi afară din cabină, alergând pe punte.

Negoro se ridicase, ţinând în mână o bucată de fier pe care tocmai o scosese de sub cutia busolei. El o făcu să dispară mai înainte ca Dick Sand să-l fi observat.

Avea oare interes Negoro ca acul magnetic să-şi reia adevărata direcţie? Da, căci aceste vânturi dinspre sud-vest

23 Stâlpi groşi, din lemn sau metal, fixaţi pe punte.

erau acum bine-venite pentru dânsul.
— Ce s-a întâmplat? întrebă elevul-marinar.
— Blestematul ăsta de bucătar a căzut peste busolă! răspunse Tom.

Auzind aceste cuvinte, Dick Sand, neliniştit în cel mai înalt grad, se aplecă asupra habitaclului... Era în stare bună, şi cadranul busolei, luminat de felinare, ca şi mai înainte, se sprijinea pe cele două cercuri concentrice.

Bătăile inimii tânărului marinar se potoliră. Sfărâmarea unicei busole de la bord ar fi fost o nenorocire ireparabilă.

Însă ceea ce Dick Sand nu putuse observa era că, de când fusese luată bucata de fier, acul îşi reluase poziţia normală şi arăta exact nordul magnetic, în direcţia în care trebuia să fie pe acest meridian.

Dar dacă Negoro nu putea fi tras la răspundere de faptul că i se întâmplase să cadă, fiindcă părea să o fi făcut fără voie, Dick Sand avea dreptate să se mire de prezenţa lui, la ora aceea, pe puntea- pupa.
— Ce cauţi aici? îl întrebă dânsul.
— Mă priveşte! răspunse Negoro.
— Ce-ai spus? strigă Dick Sand, care nu-şi putu opri un gest de mânie.
— Am spus, răspunse bucătarul-şef, că nu există nici o dispoziţie care să mă oprească să mă plimb pe punte, la pupa.
— Ei bine, am să dau acum această dispoziţie, răspunse Dick Sand, şi-ţi interzic să mai vii pe aici!
— Zău? răspunse Negoro.

Şi omul acesta, atât de stăpân pe sine până atunci, făcu un gest de ameninţare. Dick Sand scoase din buzunar un revolver şi-l îndreptă asupra bucătarului.
— Negoro, îi spuse el, află că acest revolver nu mă părăseşte niciodată şi că,la cel dintâi act de nesupunere, îţi zbor creierii!

În clipa aceea, Negoro simţi că o putere uriaşă îl cocoşează spre punte. Era Hercule, care doar îşi pusese mâna lui grea pe umărul bucătarului.
— Căpitane Sand, spuse uriaşul, vreţi să-l arunc peste bord pe acest ticălos? Le-ar face plăcere peştilor, care nu-s deloc mofturoşi!
— Încă nu, răspunse Dick Sand.

Negoro se sculă imediat ce simţi că mâna negrului nu-l

mai apasă. Trecând prin faţa lui Hercule, şopti:
— Negru blestemat, ai să mi-o plăteşti tu!

Între timp, vântul îşi schimbă direcţia, sau cel puţin părea că şi-a schimbat-o cu patruzeci şi cinci de grade. Şi totuşi, lucru ciudat, care îl izbi pe micul marinar: nimic din starea mării nu arăta această schimbare. Corabia avea aceeaşi direcţie însă vânturile şi talazurile, în loc s-o lovească din spate, o loveau acum din babord — situaţie destul de primejdioasă, căci expunea coasta navei la loviturile grele ale talazurilor. De aceea, Dick Sand fu silit să schimbe cu patru carturi direcţia, pentru a continua să fugă în faţa furtunii.

Atenţia lui era acum mai trează ca oricând. Se întreba dacă nu există vreo legătură între căderea lui Negoro şi spargerea primei busole. Ce treabă avusese acolo bucătarul? Avea oare vreun interes ca nici a doua busolă să nu mai poată fi folosită? Dar de ce să dorească aşa ceva? Nu putea găsi nici un motiv. Oare nu dorea şi Negoro, aşa cum doreau toţi, să ajungă cât mai curând cu putinţă pe ţărmul american?

Când Dick Sand îi vorbi despre incident doamnei Weldon, aceasta, deşi îi împărtăşea într-o oarecare măsură neîncrederea, nu putu să găsească un motiv plauzibil care să dovedească limpede că bucătarul ar fi pus la cale cu intenţii mârşave acea întâmplare.

Totuşi, din prudenţă, Negoro fu supravegheat foarte îndeaproape. De altfel, el ţinu seama de ordinele elevului-marinar şi nu mai îndrăzni să vină pe puntea din pupa, unde nu-l chemau îndatoririle serviciului său. De altfel, Dingo fu adus să stea de pază în permanenţă la locul acela şi bucătarul se feri să se mai apropie.

În tot timpul săptămânii, furtuna nu se domoli de fel. Barometrul scăzu şi mai mult. De la 14 la 26 martie a fost cu neputinţă să se folosească măcar o clipă de linişte pentru a instala câteva pânze. Pilgrim alerga spre nord-est cu o viteză care nu putea fi mai mică de o sută de mile în douăzeci şi patru de ore, dar pământul tot nu se zărea! Şi totuşi, pământul acesta trebuia să existe, exista! Aruncat ca o stavilă uriaşă între Atlantic şi Pacific, pe o lungime de mai bine de o sută douăzeci de grade, pământul acela alcătuia un continent — continentul american.

Dick Sand se întreba dacă nu era nebun, dacă mai avea

simţul realităţii, dacă nu cumva alerga de atâtea zile într-o direcţie greşită! Nu! Nu se putea înşela în aşa hal! Soarele, deşi nu-l putea zări prin ceaţă, se ridica mereu în faţa lui, pentru a se culca înapoia lui! Atunci, dispăruse oare acest pământ? Acea Americă, de care poate că se va sfărâma corabia sa, unde se afla, dacă nu aici? Fie continentul de sud, fie cel de nord — căci totul era cu putinţă în acest haos — Pilgrim ar fi trebuit să ajungă la unul din ele! Ce se întâmplase oare de la începutul acestei înspăimântătoare furtuni? Ce se mai întâmpla, oare, pentru ca această coastă — fie ea salvarea sau pierzania lor — să nu se zărească încă? Dick Sand trebuia oare să-şi închipuie că era înşelat de busolă, ale cărei indicaţii nu le mai putea controla, fiindcă îi lipsea a doua busolă, cu care ar fi putut face controlul? Da, această teamă, această nelinişte care-l rodea era pe deplin întemeiată, din pricină că pământul nu apărea în zare.

Când nu se afla la timonă, Dick Sand mânca din ochi harta tot timpul! Dar în zadar o întreba, căci ea nu putea să-i dea cheia unei taine care — aşa cum o ticluise Negoro — era de neînţeles pentru el, după cum ar fi fost şi pentru oricare altul!

Totuşi, în ziua de 21 martie, către orele opt şi jumătate dimineaţa, avu loc o întâmplare de cea mai mare însemnătate.

Hercule, care stătea de veghe la prova, strigă deodată:

— Pământ! Pământ!

Dick Sand sări la prova. Nu se înşelase oare Hercule, care nu avea ochi de marinar?

— Pământ? strigă Dick Sand.

— Acolo! răspunse Hercule, arătând un punct aproape imperceptibil la orizont, spre nord-est.

Cuvintele abia se auzeau în larma pricinuită de mugetul mării şi al vântului.

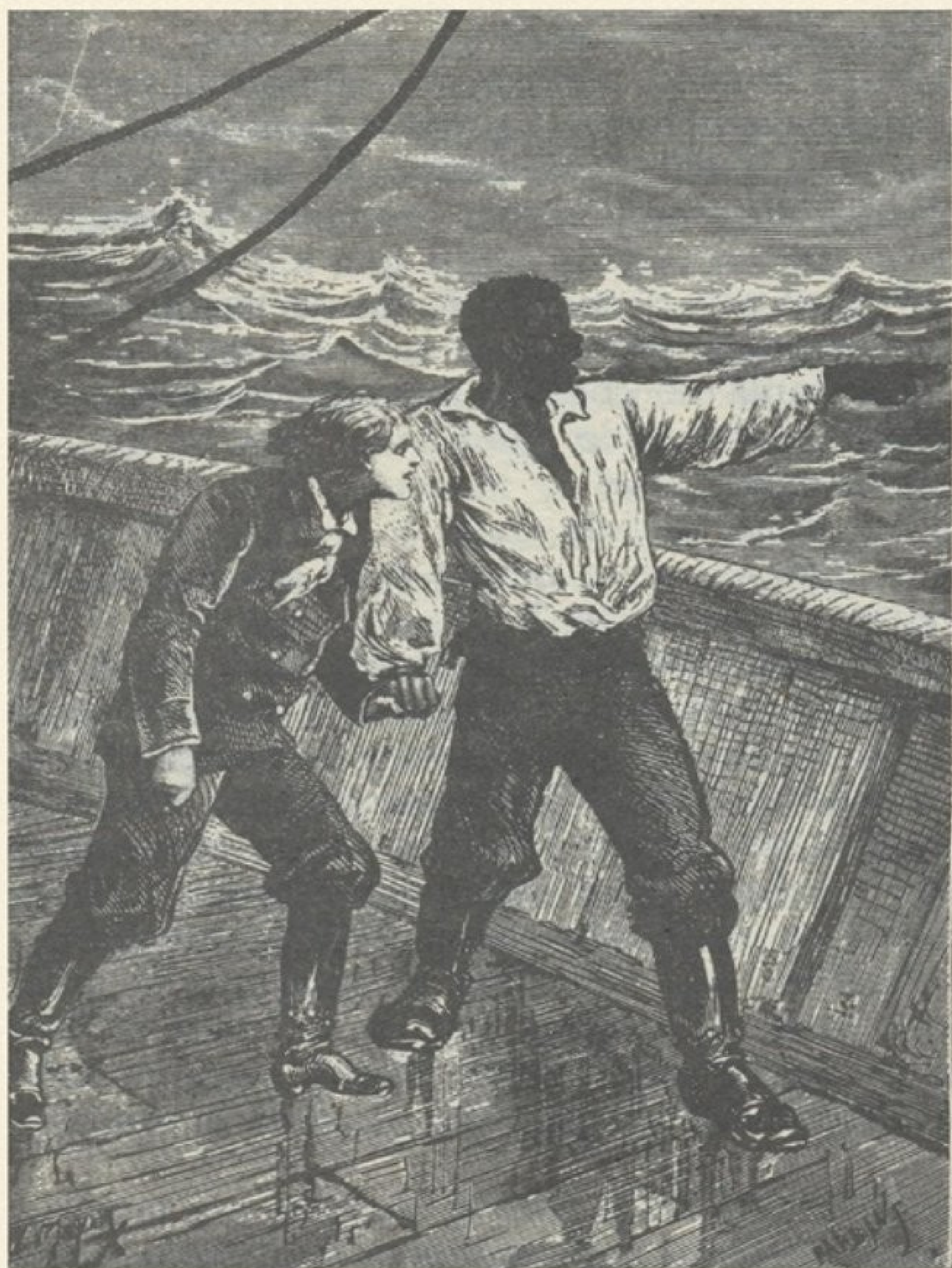
— Ai văzut pământ? întrebă elevul-marinar.

— Da! răspunse Hercule, făcând semn cu capul.

Şi mâna i se întinse din nou înainte, spre babord.

Elevul-marinar privi cu atenţie, dar nu văzu nimic...

— Ai văzut pămînt? întrebă elevul marinar

În clipa aceea, doamna Weldon, care auzise strigătul lui Hercule, se urcă pe punte, deşi făgăduise să nu vină acolo.

— Doamnă!... strigă Dick Sand.

Doamna Weldon, neputând să se facă auzită, încercă şi ea să zărească pământul pe care-l semnalase negrul; părea că-şi concentrase întreaga viaţă în privire.

Pesemne că mâna lui Hercule arăta greşit punctul din zare pe care voia să-l indice, căci nici doamna Weldon şi nici micul marinar nu putură să vadă nimic. Dar deodată Dick Sand întinse şi el mâna, exclamând:

— Da! Da! Pământ!

Un fel de pisc se ivise într-un luminiş al ceţii. Ochii lui de marinar nu-l puteau înşela.

— În sfârşit! strigă el. În sfârşit!

Se prinsese înfrigurat cu mâinile de parapet. Doamna Weldon, sprijinită de Hercule, sorbea din ochi acest pământ, la care aproape că nu mai nădăjduia să ajungă.

În momentul acela, coasta formată din acest pisc înalt se ridica la vreo zece mile, ivindu-se din pâclă înspre babord. Norii se zdrenţuiseră, făcând luminişul mai larg, aşa că acum se putea vedea mai lămurit. Era fără îndoială un promontoriu al continentului american. Cum Pilgrim naviga acum fără pânze, bineînţeles că n-ar fi fost în stare să se îndrepte spre el, dar mai devreme sau mai târziu tot urma să ajungă la coastă. Era vorba doar de o întârziere de câteva ore. Acum era ceasul opt dimineaţa; cu siguranţă că Pilgrim se va apropia de pământ mai înainte de amiază.

La un semn al lui Dick Sand, Hercule o conduse pe doamna Weldon la pupa, căci n-ar fi putut să reziste multă vreme violenţei tangajului.

Tânărul marinar mai rămase o clipă pe puntea-prova, apoi se înapoie la cârmă, lângă bătrânul Tom.

În sfârşit, vedea coasta pe care o dorise atât de mult, coasta atât de târziu descoperită!... Dar acum o privea cu un simţământ de teamă.

Într-adevăr, în condiţiile în care se afla Pilgrim, adică fugind de furtună şi având pământul în faţă, o încercare de acostare însemna sfărâmarea corăbiei cu toate urmările ei îngrozitoare.

Trecură două ore. Promontoriul se arăta acum la traversul

navei.

În acea clipă, Negoro fu văzut urcându-se pe punte. De astă dată privi coasta cu o mare atenţie. Mişcă apoi capul ca un om care ştie despre ce este vorba şi coborî din nou, după ce spuse un nume pe care nimeni nu-l putu auzi.

Dick Sand încerca în acest timp să zărească şi coasta care trebuia să se întindă dincolo de promontoriu.

Trecură alte două ore. Promontoriul se ridica la babord, în spate, însă coasta încă nu se arăta.

Dar cerul se luminase la orizont, aşa că o coastă înaltă, cum ar trebui să fie pământul american, mărginit de uriaşul lanţ al Anzilor, s-ar fi putut vedea de la peste douăzeci de mile depărtare.

Dick Sand îşi luă ocheanul şi îl plimbă încet asupra întregului orizont dinspre răsărit.

Nimic. Nu vedea nimic!

La ora două după-amiază, înapoia lui Pilgrim dispăruse orice urmă de pământ. În faţă, ocheanul nu putea să zărească profilul vreunei coaste înalte sau joase.

Un ţipăt îi scăpă atunci lui Dick Sand. Elevul-marinar părăsi îndată puntea şi coborî grăbit în cabina unde se aflau doamna Weldon împreună cu micul Jack, Nan şi vărul Benedict.

— O insulă! N-a fost decât o insulă! spuse el.

— O insulă, Dick! Dar care? întrebă doamna Weldon.

— O să ne spună harta! răspunse elevul-marinar şi alergă în cabină, de unde aduse harta de bord.

— Aici,doamnă Weldon, aici! spuse el. Pământul pe care l-am văzut nu poate fi decât punctul acesta pierdut în mijlocul Pacificului! Nu poate fi decât Insula Paştilor! Nu există altă insulă prin regiunea asta!

— Am lăsat-o în urmă? întrebă doamna Weldon.

— Da!

Doamna Weldon privea cu atenţie Insula Paştilor, care nu forma decât un punct ce abia se zărea pe hartă.

— Şi la ce distanţă de coasta americană se află această insulă?

— La treizeci şi cinci de grade.

— Ceea ce înseamnă?...

— Cam vreo două mii de mile.

— Dar oare Pilgrim nu s-a mişcat de fel din loc, dacă suntem încă atât de departe de continent?

— Nu ştiu, doamnă Weldon, răspunse Dick Sand, care îşi trecu pentru o clipă mâna pe frunte, ca şi cum ar fi căutat să-şi adune gândurile... nu pot să explic această întârziere de necrezut! Nu! Nu pot... Afară dacă nu cumva indicaţiile busolei au fost false!... Însă această insulă nu poate fi decât Insula Paştilor, pentru că am plutit cu vântul în spate, către nord-est. Şi să mulţumim Cerului, care ne-a dat putinţa, în felul acesta, să ne dăm seama de locul în care ne aflăm. Da! Este Insula Paştilor. Da! Ne aflăm la două mii de mile de coastă! Ştiu, în sfârşit, unde ne-a mânat furtuna şi, dacă se linişteşte, vom putea acosta pe ţărmul american cu destule şanse de salvare. Acum, cel puţin, corabia noastră nu mai este pierdută în nesfârşitul Pacificului!

Încrederea pe care o arăta tânărul marinar era împărtăşită de toţi cei care-l auzeau vorbind; însăşi doamna Weldon fu câştigată de optimismul lui. Părea, într-adevăr, că aceşti bieţi oameni se aflau la capătul suferinţelor, ca şi când Pilgrim s-ar fi găsit în apropiere de portul său, aşteptând numai refluxul pentru a pătrunde în el.

Insula Paştilor — pe numele ei adevărat Vai Hu — descoperită de David în 1686, vizitată de Cook şi La Perouse, este situată la 27° latitudine sudică şi 112° longitudine estică. Dacă bricul-goeletă fusese împins astfel cu mai mult de cincisprezece grade spre nord, aceasta se datora, desigur, furtunii din sud-est, dinaintea căreia fusese nevoit să fugă.

Aşadar, Pilgrim se afla încă la două mii de mile de coastă. Dar nu încăpea nici o îndoială că, împins de acest vânt iute ca fulgerul, trebuia să atingă un punct oarecare de pe ţărmul sud-american în mai puţin de zece zile.

De altfel, după cum spusese elevul-marinar, puteau trage nădejdea ca vântul să se mai potolească, aşa încât să poată întinde vreo câteva pânze atunci când se va zări pământul.

Aşa nădăjduia Dick Sand. El îşi spunea că uraganul, care ţinea de atâtea zile, va sfârşi prin «a se sinucide». Acum, datorită ivirii Insulei Paştilor, cunoştea exact poziţia navei. Avea deci toate motivele să creadă că, odată ajuns din nou stăpân pe corabia lui, va şti să o conducă spre o ţintă sigură. Faptul că dăduse peste acest punct singuratic în mijlocul mării îl făcuse să-şi capete din nou încrederea în sine; chiar dacă mergea mereu după pofta uraganului, pe care nu-l putea stăpâni, cel puţin nu mai mergea cu totul orbeşte.

De altfel, Pilgrim, solid construit şi bine echipat, suferise puţin de pe urma asprelor atacuri ale furtunii, fiind înzestrat cu toate cele necesare unei corăbii de cursă lungă. Avariile se reduceau la pierderea gabierului şi a focului mic, pierdere uşor de reparat. Nici o picătură de apă nu pătrunsese prin îmbinările cocii şi ale punţii. Pompele erau în stare perfectă. În această privinţă nu era nimic de temut. Rămânea de luptat numai împotriva acestui uragan care nu se mai termina odată şi a cărui furie părea că nu va putea fi domolită de nimic. Dacă Dick Sand putea, într-o oarecare măsură, să-şi pună corabia în stare să lupte împotriva furtunii, nu putea totuşi porunci vântului să se domolească, talazurilor să se liniştească şi nici cerului să se însenineze.

Capitolul XIII

PĂMÂNT! PĂMÂNT!

Încrederea aceasta, pe care Dick Sand o nutrea în mod instinctiv, avea să fie până la urmă justificată în parte.

A doua zi, la 27 martie, coloana de mercur se ridică în tubul barometrului. Oscilaţia nu era nici prea bruscă, nici prea mare — numai câteva linii — însă ridicarea părea să fie continuă. Fără îndoială că furtuna urma să intre în perioada de descreştere; şi, deşi marea era încă furioasă, se putea totuşi constata că vântul se domolea, îndreptându-se lin către vest.

Dick Sand nu se gândea încă să întindă velele, căci cea mai mică pânză ar fi fost smulsa de vânt. Nădăjduia însă ca, în mai puţin de douăzeci şi patru de ore, să poată ridica o velă de furtună.

Într-adevăr, în cursul nopţii, vântul se linişti simţitor în comparaţie cu ceea ce fusese până atunci, şi nava fu mai puţin zgâlţâită de ruliul violent care ameninţase s-o desfacă din încheieturi.

Călătorii începură să vină iarăşi pe punte. Nu mai erau în primejdie să fie luaţi de vreo trombă de apă.

Doamna Weldon părăsi cea dintâi locul unde Dick Sand, din prudenţă, îi ceruse să stea închisă în tot timpul acestei furtuni lungi. Ea veni să vorbească elevului-marinar, pe care o voinţă într-adevăr supraomenească îl făcuse în stare să reziste atâtor greutăţi. Slăbit, de o paloare pe care tenul bronzat nu o putea ascunde, ar fi trebuit să fie zdrobit din pricina lipsei de somn, atât de necesar la vârsta lui. Dar construcţia sa viguroasă rezista la toate. Poate că odată va plăti scump această vreme de grele încercări! Dar în clipa aceasta nu era el omul care să se lase doborât. Aşa îşi spusese Dick Sand, iar doamna Weldon îl găsi mai energic şi mai plin de hotărâre decât oricând. Şi apoi avea încredere, iar dacă încrederea nu se poate comanda, apoi ea poate comanda.
— Dick, dragul meu copil, dragul meu căpitan! spuse doamna Weldon, întinzând tânărului marinar mâna.
— Aşadar, doamnă Weldon, strigă Dick Sand zâmbind, iar nu-l ascultaţi pe căpitanul dumneavoastră. Veniţi din nou pe punte, din nou vă părăsiţi cabina, în ciuda.... rugăminţilor lui.
— Da, nu te ascult, răspunse doamna Weldon, dar inima îmi spune că furtuna se linişteşte sau se va linişti.
— Se linişteşte, într-adevăr, doamnă Weldon, răspunse tânărul marinar. Nu vă înşelaţi. Barometrul n-a mai coborât de ieri. Vântul s-a domolit şi am motive să cred că încercările noastre cele mai grele au trecut.
— Cerul să te audă,Dick. Ai suferit destul, dragul meu copil! Ţi-ai făcut...
— Numai datoria, doamnă Weldon.
— Cred că de acum încolo ai să te poţi odihni omeneşte.
— Odihnă! răspunse elevul-marinar. N-am nevoie de odihnă, doamnă Weldon. Sunt sănătos, slavă Domnului, şi trebuie să-mi duc misiunea la bun sfârşit! M-aţi numit căpitan şi am să rămân căpitan până ce toţi pasagerii de pe Pilgrim vor fi în siguranţă.
— Dick, răspunse doamna Weldon, soţul meu şi cu mine nu vom uita niciodată ce ai făcut tu pentru noi. Copilul meu, îţi repet că, prin tăria ta sufletească şi trupească, te-ai arătat bărbat, un bărbat demn de a comanda. Peste puţină vreme, adică după ce vei termina studiile, îi voi propune soţului meu, şi sunt sigură că va fi de acord, să preiei comanda unuia din vasele firmei «James W. Weldon».
— Eu... eu!... strigă Dick Sand, ai cărui ochi se împăinjeniră de

lacrimi.
— Dick, răspunse doamna Weldon, până acum erai copilul nostru de suflet; acum eşti fiul nostru, salvatorul mamei tale şi al frăţiorului tău Jack! Dragul meu Dick, te îmbrăţişez în numele soţului meu şi al meu.

Curajoasa femeie ar fi dorit să nu se înduioşeze îmbrăţişându-l pe tânărul marinar, dar era prea copleşită de emoţie. Cât priveşte frământările lui Dick Sand, ce pană le-ar putea descrie? Se întreba ce ar putea face mai mult decât de a-şi da viaţa pentru binefăcătorii lui şi accepta fără şovăire toate încercările la care l-ar mai fi putut supune soarta în viitor.

După această întrevedere, Dick Sand se simţi mai sigur de sine. Numai vântul de-ar fi mai lin, pentru a-i îngădui să întindă câteva pânze! Atunci, fără îndoială că va putea îndrepta corabia către un port, unde toţi cei pe care ea îi purta îşi vor găsi, în cele din urmă, salvarea.

În ziua de 29, vântul se mai domoli puţin, aşa că Dick Sand se gândi să întindă trinca şi gabierul mic, pentru ca să mărească viteza lui Pilgrim, asigurându-i totodată direcţia.
— Haide, Tom! Prieteni! strigă el când se urcă pe punic în zorii zilei. Veniţi! Am nevoie de braţele voastre.
— Suntem gata, căpitane Sand, răspunse bătrînul Tom.
— Gata la orice, adăugă Hercule. Am stat prea mult de pomană în timpul furtunii şi începusem să cam ruginesc!
— Trebuia să fi suflat în pânze cu gura ta cea mare, spuse micul Jack. Pun rămăşag că ai fi fost tot aşa de puternic ca vântul!
— E o idee, Jack! îl vom pune pe Hercule să sufle în pânze.
— La ordinele dumneavoastră, domnule Dick! răspunse viteazul negru, umflându-şi obrajii ca un uriaş zeu al vânturilor.
— Acum, dragii mei prieteni, continuă elevul-marinar, să începem prin a pune pe vergă o velă de schimb, căci gabierul nostru a fost luat de furtună. Poate că o să fie cam greu, dar trebuie s-o facem şi pe asta.
— Se va face! răspunse Acteon.
— Pot să vă ajut? întrebă micul Jack, mereu gala să facă şi el ceva.
— Sigur, Jack, răspunse elevul-marinar. Tu ai să stai la timonă lângă prietenul nostru Bat, şi ai să-l ajuţi să cârmească.

Este de prisos să mai spunem cât de mândru era micul Jack când s-a văzut ajutor de cârmaci pe Pilgrim.

— Şi acum, la lucru! continuă Dick Sand. Dar ţineţi seama de un sfat: pe cât se poate, să nu ne punem viaţa în primejdie.

Sub conducerea şi supravegherea elevului-marinar negrii începură de îndată lucrul. Să întindă un gabier pe vergă era un lucru destul de greu pentru Tom şi tovarăşii lui. Trebuiau mai întâi să ridice pânza înfăşurată şi apoi s-o fixeze pe vergă.

Dar Dick Sand conduse atât de bine lucrul şi fu atât de bine ascultat, încât după un ceas de muncă pânza era pusă pe vergă şi aceasta ridicată pe catarg.

Cât priveşte trinca şi focul mare, strânse înaintea furtunii, ele au fost întinse fără prea mare greutate, deşi vântul bătea încă destul de tare.

În cele din urmă, pe la ora zece din dimineaţa aceea, Pilgrim naviga cu trinca, micul gabier şi focul.

Dick Sand considera că nu ar fi bine să ridice mai multe pânze. Velatura întinsă trebuia să-i asigure, câtă vreme vântul nu s-ar fi domolit, o viteză de cel puţin două sute de mile în douăzeci şi patru de ore. Nici nu-i trebuia o viteză mai mare pentru a atinge coasta americană în cel mult zece zile.

Elevul-marinar fu într-adevăr satisfăcut când se înapoie la timonă, luându-şi din nou postul în primire. El mulţumi cu vorbe calde maistrului Jack, ajutorul de cârmaci de pe Pilgrim, pentru că-l înlocuise un timp. De astă dată nu se mai afla în voia talazurilor. Corabia putea fi manevrată acum după voia omului. Bucuria sa poate fi înţeleasă de toţi cei care cunosc cit de cât viaţa pe mare.

A doua zi, norii alergau tot atât de repede, dar nu în masă compactă ci lăsând între ei mari spaţii senine, prin care razele soarelui se strecurau până la suprafaţa apelor. Uneori, Pilgrim era potopit de lumină. Bine-venită era această lumină dătătoare de viaţă! Din când în când, lumina se stingea îndărătul unei mase întinse de vapori care zburau spre est, apoi apărea din nou, ca să dispară iarăşi. Timpul, însă, se făcea din ce în ce mai frumos.

Bocapoartele fuseseră deschise ca să se aerisească interiorul vasului. Aerul proaspăt, sănătos pătrundea în toată corabia, în careul din pupa, în postul echipajului. Pânzele umede fuseseră puse la uscat pe parâme întinse de la un catarg la altul. Puntea fu şi ea curăţată. Dick Sand nu voia ca nava să ajungă în port înainte de a o dichisi puţin. Câteva ore folosite zilnic în

acest scop aveau să ducă lucrul la bun sfârşit, fără să obosească echipajul.

Deşi nava nu mai avea loch, tânărul marinar avea destulă experienţă pentru a-şi da seama de viteza ei, după siajul lăsat în urmă. Era sigur că va zări pământul înainte de a trece săptămâna. Împărtăşi această părere şi doamnei Weldon, după ce îi arătase pe hartă poziţia probabilă a vasului.

— Şi în care punct al coastei vom ajunge, dragul meu Dick? îl întrebă dânsa.

— Aici, doamnă Weldon, răspunse elevul-marinar arătând lungul cordon al litoralului care se întinde de-a lungul coastelor statelor Peru şi Chile. N-aş putea fi mai precis. Iată Insula Paştilor, pe care am lăsat-o la vest. Ţinând seama de direcţia vântului, care s-a menţinut neschimbată, socot că vom întâlni pământul la est. Porturile de refugiu sunt destul de numeroase pe această coastă, dar ca să spun care-i cel în care vom căuta să aruncăm ancora, asta n-o pot face acum.

— Dragă Dick, oricare ar fi portul acela, pentru noi o să fie bine-venit.

— Aşa-i, doamnă Weldon. Şi sunt sigur că, odată ajunşi într-un port, o să găsiţi uşor mijlocul de a ajunge repede la San Francisco. Compania de navigaţie a Pacificului are serviciul foarte bine organizat pe acest litoral. Vapoarele sale trec prin toate centrele mai însemnate de pe coastă, aşa că o să fie foarte uşor să ajungeţi în California.

— Va să zică, n-ai de gând să-l duci pe Pilgrim până la San Francisco? întrebă doamna Weldon.

— Ba da, dar numai după ce am să vă debarc pe dumneavoastră, doamnă Weldon. Dacă putem găsi un ofiţer şi echipajul necesar, lăsăm încărcătura la Valparaiso, după cum urma să facă şi căpitanul Hull. După aceea ne întoarcem în portul nostru de bază. Dar asta v-ar întârzia prea mult, şi cu toate că-mi pare foarte rău să mă despart de dumneavoastră...

— Bine, Dick, răspunse doamna Weldon. O să vedem mai târziu cum e mai bine de făcut. Dar, ia spune-mi: mi se pare că te cam temi de primejdiile pe care le-am putea întâmpina lângă coastă...

— Sunt de temut destule primejdii, e drept, însă nădăjduiesc să întâlnesc vreun vas prin meleagurile astea şi sunt chiar foarte mirat că nu văd nici unul. Dacă ar trece măcar unul singur, am

intra în legătură cu el; ne-ar indica exact poziţia în care ne aflăm şi asta ne-ar uşura mult apropierea de uscat.
— Pe coasta asta nu sunt şalupe-pilot care fac de serviciu? întrebă doamna Weldon.
— Trebuie să fie, răspunse Dick Sand, însă mult mai aproape de ţărm, aşa că trebuie să mergem mereu înainte.
— Şi dacă nu întâlnim nici o şalupă-pilot?... întrebă doamna Weldon, care insista pentru a afla cum va face faţă tânărul marinar oricărei evantualităţi.
— În acest caz, doamnă Weldon, dacă vremea rămâne senină şi vântul domol, am să încerc să merg de-a lungul coastei, cât mai aproape de ţărm, până o să dăm de vreun refugiu, iar dacă vântul se înteţeşte, atunci...
— Atunci?... Ce-ai să faci atunci, Dick?
— Atunci, ţinând seama de starea în care se găseşte Pilgrim, dacă o să se împotmolească în apropierea ţărmului, o să fie foarte greu să-l mai urnim...
— Dar ce-ai să faci? întrebă din nou doamna Weldon.
— Dacă vântul se înteţeşte, o să fiu silit să trag la ţărm, indiferent de locul unde o să ne aflăm, răspunse elevul-marinar, a cărui frunte se întunecă o clipă. Asta e o situaţie extremă şi să dea Dumnezeu să nu ajungem acolo. Vă mai spun o dată, doamnă Weldon, că cerul pare liniştit şi nu se poate să nu dăm peste vreun vas sau vreo şalupă-pilot, aşa că să nădăjduim că totul va decurge în cele mai bune condiţiuni! Prova corăbiei este îndreptată spre pământ şi-l vom zări în curând.

Eşuarea navei pe ţărm este o manevră care se face numai în cazurile cele mai desperate şi nici cei mai curajoşi marinari nu se gândesc la ea fără să fie cuprinşi de groază. Nici Dick Sand nu voia să se gândească la această eventualitate atâta timp cât mai avea încă vreo posibilitate de scăpare.

Vreme de câteva zile, starea atmosferică suferi schimbări care-l nelinişitră din nou pe tânărul marinar. Vântul continua să sufle puternic şi oscilările coloanei barometrului arătau că tindea să se înteţească. Dick Sand se gândea îngrijorat dacă n-o să fie din nou silit să fugă fără pânze în faţa furtunii. Avea mare nevoie să-şi păstreze măcar gabierul şi era hotărât să-l păstreze atâta vreme cât nu era primejdie de a fi smuls de vijelie. Ca să asigure rezistenţa catargelor, le întinse mai tare parâmele de susţinere. În primul rând trebuia să aibă cea mai mare grijă de

starea navei, care ar fi ajuns destul de gravă dacă s-ar fi pierdut catargele.

De câteva ori, când coloana barometrului se urcă din nou, Dick Sand se temu ca nu cumva vântul să înceapă să bată din direcţie contrară, adică dinspre est. Atunci ar fi avut din nou de furcă!

Teama aceasta îi strecură în suflet o nouă nelinişte. Ce-ar fi făcut în faţa unui vânt potrivnic? Ar fi plutit cu pânzele aşezate pieziş? Dacă ar fi silit să facă asta, la câtă întârziere ar fi expus, cât de ameninţat ar fi să fie azvârlit din nou în larg!

Din fericire, teama se dovedi neîntemeiată. Vântul se stabili definitiv dinspre vest, după ce fusese schimbător câteva zile, bătând când dinspre nord, când dinspre sud. Era însă tot un vânt puternic, punând la încercare trăinicia catargelor.

Era în ziua de 5 aprilie. Se împliniseră mai mult de două luni de când Pilgrim părăsise Noua Zeelandă. Timp de douăzeci de zile, un vânt potrivnic şi lungi răstimpuri în care vântul nu bătuse de loc îi întârziaseră mersul. După aceea se găsise în condiţiuni prielnice pentru a atinge degrabă uscatul. Viteza lui trebuie să fi fost chiar foarte mare pe timpul furtunii. Dick Sand socotea viteza mijlocie la nu mai puţin de două sute de mile pe zi. Atunci cum de nu ajunsese încă la coastă? Fugea din faţa lui Pilgrim? Fenomenul nu putea fi explicat.

Şi totuşi, nici o geană de pământ nu fusese semnalată, deşi unul dintre negri stătea continuu de pază, sus, la cruceta catargului.

De multe ori Dick Sand se urca chiar el pe catarg, de unde căuta să vadă cu ocheanul dacă nu se zăreşte creasta vreunui munte. Lanţul Anzilor este foarte înalt, aşa că trebuia să caute sus, printre nori, vreun pisc care ar fi străpuns pâcla din zarea îndepărtată.

De multe ori. Tom şi tovarăşii lui s-au lăsat înşelaţi, părându-li-se că văd pământ. În realitate, însă, erau numai neguri cu forme ciudate, care se ridicau în depărtare. Se întâmpla chiar ca oamenii aceştia de treabă să se încăpăţâneze în părerile lor, dar, după câtăva vreme, erau nevoiţi să recunoască deschis că fuseseră înşelaţi de o iluzie optică. Aşa-zisul pământ se mişca de la locul lui, îşi schimba forma şi până la urmă dispărea cu totul.

Dar la 6 aprilie n-a mai putut fi vorba de nici o îndoială.

Era ora opt dimineaţa. Dick Sand tocmai se urcase pe catarg. În clipa aceea, pâcla se risipi sub primele raze ale soarelui şi orizontul se însenină. Din pieptul lui Dick izbucni în sfârşit:

— Pământ! Pământ în faţa noastră!

La acest strigăt, toată lumea alergă pe punte: micul Jack, curios cum sunt toţi copiii de vârsta lui; doamna Weldon, ale cărei grele încercări urmau să se sfârşească; Tom şi tovarăşii lui, care aveau să pună din nou piciorul pe pământ american; şi vărul Benedict, care nădăjduia să i se ivească prilejul de a culege o întreagă colecţie de insecte noi.

Numai Negoro nu veni pe punte.

Fiecare văzu apoi ceea ce văzuse Dick Sand. Unii zăriră punctul foarte lămurit, alţii credeau doar că-l văd. Nu se putea ca tânărul marinar, atât de obişnuit să cerceteze orizonturile mărilor, să se fi înşelat. După o oră, toată lumea trebui să recunoască deschis că nu se înşelase câtuşi de puţin!

La o distanţă de vreo patru mile spre est se zărea o geană de pământ, un ţărm nu prea înalt, sau cel puţin aşa părea. Desigur că în spatele coastei se întindea lanţul înalt al Anzilor, dominând regiunea, dar stratul de nori nu îngăduia să li se zărească culmile.

Pilgrim se îndrepta cu cea mai mare repeziciune înspre litoralul care se lăţea văzând cu ochii. După două ore nu se mai găsea decât la trei mile depărtare de ţărm.

Această parte a coastei se sfârşea către nord-est printr-un cap destul de ridicat, care acoperea un golfuleţ cu aspect sălbatic. În schimb, înspre sud-est, coasta se prelungea ca o limbă subţire de pământ. Câţiva arbori încununau ţărmul râpos, dar nu prea înalt, care se profila pe cer. Ţinând însă seama de caracterul geografic al ţinutului, era evident că lanţul înalt al munţilor Anzi se întindea ceva mai în fundul zării.

Încolo, de-a lungul ţărmului nu se vedea nici o locuinţă, nici un port, nici o gură de fluviu care ar fi putut servi drept refugiu pentru o corabie.

Pilgrim gonea drept spre pământ. Dick Sand nu-l putea împiedica din goana lui, căci bricul avea doar câteva pânze şi nu putea fi manevrat după voie, iar vântul bătea puternic, drept spre coastă.

În faţa ţărmului se desena un brâu lung de stânci, lovite

neîncetat de apele înspumate ale mării. Talazurile se rostogoleau, ajungând până la jumătatea coastelor prăpăstioase, unde se spărgeau apoi, mugind. în locurile acelea, frământarea către ţărm şi apoi retragerea în bulboane a talazurilor părea să fie uriaşă.

După ce zăbovi o vreme pe puntea-prova, cercetând atent coasta cu privirea, Dick Sand se întoarse la pupa corăbiei şi, fără să spună un cuvânt, apucă timona.

Vântul se înteţea mereu. Bricul-goeletă se afla acum doar la o milă de ţărm.

Dick Sand observă atunci un fel de golfuleţ şi se hotărî să intre în el; dar mai înainte de a ajunge acolo, trebuia să străbată brâul de stânci, printre care cu greu putea fi găsit un loc de trecere. Din felul cum se retrăgeau valurile, după ce se izbiseră de ţărm, se putea vedea că apa nu este prea adâncă.

În clipa aceea, Dingo, care alerga încoace şi încolo, se repezi spre prova şi, privind cu luare-aminte ţărmul, începu să scheaune jalnic. S-ar fi zis că acest câine recunoştea litoralul şi instinctul lui îi amintea de unele întâmplări triste.

Fără îndoială că Negoro îl auzise, deoarece un simţământ pe care nu şi-l putu înăbuşi îl împinse afară din cabină. Cu toate că se temea de Dingo, străbătu cu iuţeală puntea şi, rezemându-şi coatele de parapet, începu să privească spre coastă. Spre norocul lui, Dingo, care scheuna jalnic, uitându-se mereu spre ţărm, nu-l zări.

Negoro privea spre locul unde valurile jucau într-un vârtej ameţitor şi sălbatic, dar clocotul talazurilor nu păru totuşi să-l înspăimânte. Doamna Weldon, care privea cu atenţie, avu impresia că-l vede roşind uşor şi că, pentru o clipă, trăsăturile feţei i se înăspresc. Cunoştea oare Negoro acest punct al continentului înspre care gonea Pilgrim mânat de vânt?

În clipa aceea, Dick Sand părăsi cârma, încredinţând-o bătrânului Tom. Mai privi pentru ultima dată golful care se deschidea înaintea lor, apoi spuse cu glas hotărât:

— Doamnă Weldon, nu mai trag nici o nădejde că aş putea găsi vreun refugiu. În mai puţin de o jumătate de oră, Pilgrim se va ciocni de stânci, în pofida oricăror sforţări pe care le-aş face. Trebuie să-l pun pe uscat! N-am să mai pot duce corabia în portul ei. Sunt silit s-o pierd pentru a vă salva; între salvarea dumneavoastră şi a navei nu trebuie să şovăi câtuşi de puţin!

— Dick, ai tăcut tot ce-ţi este în putere? întrebă doamna Weldon.
— Tot! răspunse elevul-marinar.

Şi apoi începu imediat pregătirile pentru eşuare.

Doamna Weldon, Jack, vărul Benedict şi Nan trebuiră să-şi pună imediat colacii de salvare. Dick Sand, Tom şi ceilalţi negri, deşi erau înotători pricepuţi,se pregătiră de asemenea să poată ajunge cu bine la ţărm, în cazul când ar fi fost aruncaţi în mare.

Hercule trebuia să aibă în mod deosebit grijă de doamna Weldon. În ce-l privea pe Dick Sand, el avea în grijă pe micul Jack. Vărul Benedict, foarte liniştit de altfel, îşi făcu apariţia pe punte cu cutia de entomolog atârnată pe umăr cu o curea. Tânărul marinar îl dădu în primire lui Bat şi lui Austin. Cât despre Negoro, calmul său ciudat arăta îndeajuns că nu are nevoie de ajutorul nimănui.

Ca o ultimă măsură de prevedere, Dick Sand puse să se urce pe puntea-prova vreo zece butoaie din încărcătură, pline cu grăsime de balenă. Vărsată la vreme potrivită, şi anume când Pilgrim urma să se găsească în mijlocul valurilor care se retrăgeau după ce se loviseră de ţărm, grăsimea de balenă trebuia să liniştească pentru un moment zbuciumul mării, ungând, ca să spunem aşa, toată masa moleculelor de apă. Prin această manevră s-ar fi uşurat, poate, trecerea navei printre stânci. Dick Sand nu voia să neglijeze nimic din ceea ce ar fi putut asigura salvarea tuturor.

După ce luă toate aceste măsuri de prevedere, tânărul marinar veni să-şi ia din nou locul la timonă.

Pilgrim nu mai era decât la vreo două cabluri depărtare de mal, adică aproape să atingă stâncile. Coasta tribordului era acum scăldată în spuma albă a talazurilor care-l izbeau retrăgându-se de la ţărm. Tânărul marinar se aştepta în fiece clipă ca nava să se ciocnească cu chila de vreo stâncă.

Deodată, Dick Sand îşi dădu seama, după schimbarea care se produse în culoarea mării, că printre stânci se deschidea o cărăruie de apă. Trebuia să apuce numaidecât cu îndrăzneală pe cărarea aceea, pentru ca bricul să eşueze cât mai aproape de ţărm.

Tânărul marinar nu şovăi nici măcar o clipă. Cu o mişcare bruscă a cârmei, Dick Sand manevră corabia în aşa fel, încât o tăcu să intre în canalul strâmt şi întortocheat.

În locul acela, marea era şi mai furioasă, iar talazurile năvăleau până pe punte.

Negrii se aflau postaţi în faţă, lângă butoaie, aşteptând ordinele elevului-marinar.

— Vărsaţi grăsimea! strigă Dick Sand.

Sub acţiunea unturii de balenă care se revărsa în valuri, marea se linişti, ca prin farmec. Era desigur numai o clipă de acalmie de care trebuiau să se folosească, fiindcă ceva mai târziu marea putea să fie şi mai înspăimântătoare. Dar Pilgrim folosi acea clipă de linişte, alunecând cu repeziciune peste apele uleioase, şi se îndreptă direct spre ţărm.

Deodată, o izbitură puternică zgudui corabia. Ridicată de un talaz uriaş, goeleta fusese împinsă înainte şi se izbise de pământ, împotmolindu-se. Catargele se prăbuşiră, fără să rănească pe nimeni.

În coca lui Pilgrim, crăpată de izbitură, apa năvăli cu furie. Dar ţărmul se afla la mai puţin de o sută de metri, iar un lanţ de mici stânci negricioase îngăduia să se ajungă la el destul de uşor.

Şi aşa s-a făcut că, după vreo zece minute, toţi cei care călătoriseră pe Pilgrim au putut să ajungă pe uscat, la poalele malului râpos.

Capitolul XIV

CE ERA DE FĂCUT

Aşadar, după o călătorie pe ocean, stingherită multă vreme de lipsa vântului, iar apoi ajutată de vânturile dinspre nord-vest şi sud-vest, Pilgrim ajunsese în sfârşit la ţărm. Călătoria durase nu mai puţin de şaptezeci şi patru de zile!

Doamna Weldon şi tovarăşii săi mulţumiră Providenţei de îndată ce fură în siguranţă. într-adevăr, furtuna îi aruncase pe un continent şi nu pe una din insulele sinistre ale Polineziei. în orice punct al Americii de Sud ar fi atins ţărmul, înapoierea lor acasă părea să nu fie o problemă grea.

Pilgrim însă era pierdut. Nu mai rămăsese decât un schelet fără valoare, ale cărui rămăşiţe urmau să fie împrăştiate de talazuri în câteva ore. Era cu neputinţă de salvat ceva. Dick Sand nu avusese norocul de a aduce înapoi armatorului său un vas intact, dar, graţie îndemânării şi curajului lui, cei care fuseseră pe Pilgrim erau acum teferi, pe o coastă ospitalieră. Şi printre aceşti oameni se aflau şi soţia, şi copilul lui James W. Weldon.

Dar încă nu puteau şti exact în ce parte a litoralului american eşuase bricul-goeletă. Se aflau oare, după cum bănuia Dick Sand, pe ţărmul republicii Peru? Poate că aşa era. Dick ajunsese să facă această presupunere în urma descoperirii Insulei Paştilor, fapt care-i arătase că Pilgrim fusese gonit către nord-est, sub acţiunea vânturilor şi, fără îndoială, şi sub influenţa curenţilor zonei ecuatoriale. De la paralela patruzeci şi trei putuse foarte bine să ajungă, fără ca cineva să-şi fi dat seama, până la paralela cincisprezece.

Era, deci, lucru foarte important să stabilească neapărat, precis şi cât mai curând cu putinţă, poziţia exactă a coastei de care se zdrobise bricul-goeletă. De vreme ce coasta aparţinea republicii Peru, desigur că existau de-a lungul ei destule porturi, sate şi orăşele, aşa că era destul de uşor să ajungă la vreo aşezare omenească. În ce priveşte partea de litoral unde acostaseră, aceasta părea însă cu totul pustie.

Era o plajă îngustă, presărată cu stânci negre, pe care o curma o râpă de înălţime mijlocie, foarte neregulat tăiată de văgăuni, datorită prăbuşirii malurilor stâncoase. Ici şi colo, câteva pante uşoare îşi făceau drum până la creastă. În partea de nord, la un sfert de milă de locul naufragiului, se adâncea gura unui mic fluviu, care nu putuse fi zărită din larg. Pe malurile lui se plecau numeroşi «rizofori», un fel de manghier cu totul deosebit de semenii lui din India.

Creasta râpei era dominată de o pădure deasă, a cărei întindere verde se vălurea uşor în faţa ochilor şi se întindea până la munţii din fund. Dacă vărul Benedict ar fi fost botanist, ar fi găsit acolo nenumăraţi copaci care i-ar fi trezit admiraţia. Pe locurile acelea creşteau baobabi — cărora li s-a atribuit de altfel o extraordinară longevitate — cu coaja semănând cu sienita egipteană, pini albi, tamarinieri, arbori de piper de o anumită speţă şi sute de alte plante, pe care un american nu le

poate vedea în partea de nord a Noului Continent.

Era curios însă că în toată această vegetaţie nu se întâlnea nici măcar un exemplar din bogata familie a palmierilor, care cuprinde mai bine de o mie de specii, răspândite din belşug pe mai toată suprafaţa globului.

Deasupra ţărmului zbura un număr mare de păsări tare gureşe, făcând mai toate parte din deosebitele varietăţi de rândunele cu penele negre. Penele acestor zburătoare erau strălucitoare, bătând în albastru, cu reflexe de oţel, iar puful de deasupra capului era gălbui-închis. Ici-colo se ridicau şi câteva potârnichi de culoare cenuşie, cu gâtul în întregime golaş.

Doamna Weldon şi Dick Sand observară că aceste zburătoare nu păreau să fie prea sălbatice. Te puteai apropia de ele fără să le sperii. Nu învăţaseră să se teamă de prezenţa omului? Oare această coastă era atâta de pustie, încât pe aici nu fusese auzită încă niciodată detunătura vreunei arme de foc?

La marginea stâncilor se preumblau câţiva pelicani din specia «pelican minor», ocupaţi să-şi umple cu peştişori sacul pe care-l poartă în partea de jos a ciocului.

Câţiva pescăruşi, veniţi din larg, începeau să se rotească în jurul lui Pilgrim.

Păsările erau singurele vieţuitoare care păreau să locuiască prin această parte a ţărmului, fără să socotim, desigur, mulţimea de gângănii interesante, pe care vărul Benedict urma să le descopere. Dar, din păcate — şi în ciuda părerii lui Jack — nici una din aceste vieţuitoare nu putea fi întrebată de numele ţinutului. Ca să se afle ceea ce îi preocupa, ar fi trebuit să se adreseze neapărat unui băştinaş.

Nu exista însă nici unul, sau cel puţin nu se vedea nici unul. cât despre locuinţă, colibă sau baracă, nici atât; nici la nord, dincolo de micul fluviu, nici la sud, nici pe partea superioară a râpei, în mijlocul copacilor din pădurea cea deasă. Nici o dâră de fum nu se ridica în aer. Nici un semn sau vreo urmă nu arătau că această parte a continentului ar fi fost locuită de fiinţe omeneşti.

Dick Sand era nespus de mirat.

«Unde ne aflăm? Unde ne putem afla? se întreba el. Oare nu există nimeni pe aici cu care să putem schimba o vorbă?»

Nu se afla nimeni, într-adevăr — şi de altfel cu siguranţă că Dingo ar fi simţit şi i-ar fi anunţat printr-un lătrat dacă vreun

băştinaş s-ar fi apropiat de locul unde se găseau. Câinele alerga încoace şi încolo pe plajă, cu nasul adulmecând pământul, cu coada lăsată în jos şi mârâind încet. Purtarea lui era ciudată, fără îndoială, dar nu arăta apropierea vreunui om sau animal.
— Dick, ia priveşte-l pe Dingo! spuse doamna Weldon.
— Da, are o purtare ciudată! răspunse tânărul marinar. Pare că încearcă să regăsească o urmă pierdută.
— Într-adevăr, foarte ciudată... şopti doamna Weldon. Apoi întrebă: Negoro ce face?
— Exact ce face şi Dingo, răspunse Dick Sand. Se duce, se întoarce... La urma urmei, aici e liber să facă ce-l taie capul. Nu mai am dreptul să-i poruncesc. Serviciul lui a luat sfârşit după naufragiul lui Pilgrim!

Într-adevăr, Negoro mergea cu paşi mari pe plajă, se întorcea, privea ţărmul şi râpa, ca un om care caută să-şi adune amintirile şi să şi le fixeze în gând. Cunoştea oare ţinutul acesta? Probabil că ar fi refuzat să răspundă la o astfel de întrebare, dacă i-ar fi fost pusă. Cel mai bine era să nu se ocupe nimeni de acest personaj atât de puţin prietenos. Dick Sand îl văzu curând îndreptându-se spre fluviu şi, după ce Negoro dispăru la o cotitură a râpei, încetă să se mai gândească la el.

Dingo lătrase furios când bucătarul ajunsese pe mal, dar tăcuse aproape îndată.

Acum trebuiau luate măsuri urgente. Cel mai urgent lucru era, desigur, găsirea unui adăpost oarecare, unde să poată să se instaleze deocamdată şi să îmbuce câte ceva. Apoi se vor sfătui pentru a hotărî ce aveau de făcut.

De hrană nu trebuiau să se îngrijească. Fără să mai vorbim de resursele pe care trebuia să le ofere ţinutul, cambuza vasului se golise în avantajul supravieţuitorilor naufragiului. Talazurile aruncaseră ici-colo, în mijlocul stâncilor pe care le descoperea refluxul, o mulţime de lucruri. Tom şi tovarăşii săi adunaseră câteva butoaie cu biscuiţi, cutii cu conserve şi lăzi cu pastramă. Nefiind deloc stricate de apă, alimentaţia micului grup era asigurată pentru mai multă vreme decât îi trebuia până să ajungă în vreun sat sau târg din apropiere. Din punctul acesta de vedere nu aveau de ce să se teamă. Aceste provizii scoase din mare au fost aşezate în locuri sigure, ca să nu fie luate de flux.

Nici apa dulce nu lipsea. Încă de la început, Dick Sand

avusese grijă să-l trimită pe Hercule să aducă doi-trei litri de apă de la fluviu. Puternicul negru aduse însă pe umăr un butoi întreg, plin cu apă proaspătă şi limpede, care era bună de băut, marea fiind retrasă din pricina refluxului.

În ce priveşte focul, dacă ar fi fost nevoie să fie aprins, era destul lemn uscat prin împrejurimi, şi rădăcinile manghierilor puteau să procure tot combustibilul de care ar fi fost nevoie. Bătrânul Tom, fumător pasionat, era aprovizionat cu o cantitate de iască bine păstrată într-o cutie ermetic închisă, şi dacă ar fi trebuit să aprindă focul, n-avea decât să lovească cu amnarul cremenea luată de pe plajă.

Rămânea doar să găsească un loc adăpostit în care să poposească pasagerii de pe Pilgrim, în cazul în care ar fi avut nevoie de o noapte de odihnă, înainte de a-şi începe marşul.

Şi zău că micul Jack fu cel ce găsi camera de culcare de care aveau nevoie! Alergând pe la poalele râpei, el descoperi un fel de peşteră care se deschidea în dosul unui cot făcut de stâncă. Grota din stâncă avea pereţii foarte netezi. Era adânc scobită, aşa cum sapă marea atunci când valurile zvârlite de furtună bat mânioase coasta.

Băieţaşul era încântat. Îşi chemă mama cu strigăte de bucurie şi-i arătă, mândru descoperirea lui.

— Bine, Jack! răspunse doamna Weldon. Dacă am fi robinsoni sortiţi să trăim multă vreme pe acest ţărm, nu am uita să dăm acestei peşteri numele tău!

Peştera nu avea decât zece până la douăsprezece picioare în adâncime şi tot atâtea în lăţime, dar în ochii micului Jack părea o cavernă uriaşă. În orice caz, era destul de mare spre a-i adăposti pe toţi naufragiaţii, şi — lucru pe care doamna Weldon şi Nan îl constatară cu mulţumire — era foarte uscată. Luna se afla în primul pătrar şi nu se puteau teme că fluxul va atinge marginea râpei, deci nici peştera. Aşadar, era locul cel mai potrivit pentru o odihnă de câteva ceasuri.

După zece minute, toată lumea era întinsă pe un covor de iarbă de mare. Până şi Negoro socotise că este mai bine să se înapoieze şi să ia parte la masa care urma să aibă loc în comun. Fără îndoială că socotise mai potrivit să nu se aventureze singur în pădurea deasă în care se înfunda micul fluviu şerpuitor.

Era ora unu după-amiază. Carnea conservată, pesmeţii, apa dulce în care fuseseră turnate câteva picături de rom, din

care Bat salvase un butoiaş, au fost la mare cinste.

Deşi Negoro luă parte la masă, nu se amestecă de fel în cele discutate cu privire la măsurile necesare cerute de situaţia naufragiaţilor. Totuşi, fără a lăsa să se observe, el asculta şi, fără îndoială, trăgea concluzii din cele auzite.

În vremea aceasta, Dingo, care nu fusese nici el uitat, veghea la gura peşterii. În această privinţă puteau fi liniştiţi: nici o fiinţă nu s-ar fi arătat pe plajă, fără ca acest animal credincios să nu dea alarma.

Doamna Weldon, ţinându-l în braţe pe micul Jack, pe jumătate adormit, spuse:

— Dick, prietene, îţi mulţumesc în numele tuturor pentru devotamentul de care ai dat dovadă până în prezent. Dar rolul tău nu s-a terminat. Vei rămâne mai departe călăuza noastră pe pământ, aşa cum ai fost căpitanul nostru pe bord. Avem toţi încredere în tine! Spune, ce-i de făcut?

Doamna Weldon, bătrâna Nan, Tom şi tovarăşii lui aveau cu toţii ochii aţintiţi asupra tânărului marinar. Până şi Negoro îl privea cu o insistenţă curioasă. Desigur că ceea ce avea să răspundă Dick Sand îl interesa în mod deosebit.

Dick Sand se gîndi câteva clipe, apoi spuse:

— Doamnă Weldon, cel mai important lucru este să ştim mai întîi unde ne aflăm. Cred că nava noastră nu a putut acosta decât pe porţiunea litoralului american care formează coasta peruviană. Probabil că vânturile şi curenţii au împins-o până la această latitudine. Ne aflăm, oare, într-o provincie meridională a Perului, adică în partea cea mai puţin locuită, care se învecinează cu pampasul? Se prea poate. Aş fi îndemnat să cred acest lucru, mai ales când privesc plaja atât de pustie şi care pare atât de puţin umblată. în cazul acesta s-ar putea să fim destul de departe de târguşorul cel mai apropiat, ceea ce ar fi neplăcut.

— Ei bine, ce-i de făcut? întrebă din nou doamna Weldon.

— Părerea mea, continuă Dick Sand, este să nu părăsim adăpostul mai înainte de a şti sigur unde ne aflăm. Mâine, după o noapte de odihnă, doi dintre noi s-ar putea duce în recunoaştere. Fără să se îndepărteze prea mult, ei vor încerca să dea peste vreun băştinaş, căruia să-i ceară toate lămuririle. Se vor întoarce apoi la peşteră. Este imposibil să nu li se ivească cineva în drum pe o rază de zece sau douăsprezece mile.

— Să ne despărţim? întrebă doamna Weldon.
— Mi se pare necesar s-o facem, răspunse tânărul marinar. Dar dacă nu vom putea culege nici o informaţie, dacă, prin imposibil, ţinutul e cu desăvârşire pustiu, ei bine, atunci urmează să ne sfătuim din nou şi să vedem cum altfel putem ieşi din încurcătură.
— Şi cine dintre noi are să plece în recunoaştere? întrebă doamna Weldon, după o clipă de gândire.
— Asta rămâne s-o hotărâm acum, răspunse Dick Sand. Totuşi, socotesc că dumneavoastră, doamnă Weldon, Jack, domnul Benedict şi cu Nan nu trebuie să părăsiţi peştera. Bat, Hercule, Acteon şi Austin au să rămână lângă dumneavoastră, iar Tom şi cu mine vom merge înainte. Negoro... fără îndoială că va fi mai mulţumit să rămână aici, adăugă Dick Sand, uitându-se la bucătar.
— Poate că da... răspunse Negoro în doi peri.
— O să-l luăm cu noi şi pe Dingo, continuă tânărul marinar. O să ne fie de folos în cercetările noastre.

Dingo, auzind că i se rosteşte numele, apăru din nou la intrarea peşterii şi păru că aprobă printr-un lătrat scurt planurile lui Dick Sand.

De când elevul-marinar făcuse această propunere, doamna Weldon stătea mereu pe gânduri. Era împotriva unei despărţiri, fie cât de scurtă. Nu se putea întâmpla, oare, ca naufragiul lui Pilgrim să fi fost imediat cunoscut de triburile indiene care vânează de-a lungul litoralului atât în partea de nord, cât şi în partea de sud? Nu era mai bine să fie cu toţii împreună, pentru ca în cazul când s-ar fi ivit unii jefuitori de epave să-i poată pune pe goană?

Această obiecţie faţă de propunerea elevului-marinar merita într-adevăr să fie discutată. Ea fu înlăturată totuşi în faţa argumentelor lui Dick Sand, care atrase atenţia că indienii nu trebuiesc socotiţi totuna cu sălbaticii din Africa sau din Polinezia şi că nu era de temut o agresiune din partea lor. Dar a pătrunde în adâncul acestui ţinut, fără a şti măcar în care provincie a Americii de Sud se găseau şi nici la ce depărtare se află cel mai apropiat sat din această provincie, însemna a te expune la multe greutăţi. Despărţirea putea să aibă şi ea neajunsuri, dar totuşi mai puţine decât o călătorie făcută orbeşte de-a curmezişul unei păduri care părea că se prelungeşte până la

poalele munţilor.
— De altfel, insistă Dick Sand, nu cred că această despărţire o să dureze prea multă vreme, ba chiar dimpotrivă. Dacă în cel mult două zile Tom şi cu mine n-o să dăm peste nici o locuinţă sau nici un locuitor, ne întoarcem la peşteră. Dar un asemenea caz este de necrezut; n-o să pătrundem nici douăzeci de mile înlăuntrul ţinutului şi o să fim lămuriţi asupra situaţiei lui geografice. Poate că m-am înşelat în aprecierile mele, deoarece mi-au lipsit mijloacele de calcul astronomic, aşa că nu-i deloc imposibil să ne găsim mult mai la nord sau mai la sud decât am crezut.
— Da... desigur că ai dreptate, copilul meu, răspunse doamna Weldon, foarte neliniştită.
— Dumneavoastră, domnule Benedict, întrebă Dick Sand, ce credeţi despre acest plan?
— Eu?... întrebă vărul Benedict.
— Da, ce părere aveţi?
— N-am nici o părere, răspunse el. Găsesc că orice propunere e bună şi o să fac tot ce se hotărăşte. E vorba să mai rămânem aici o zi sau două? Mie îmi convine de minune, căci am să folosesc timpul studiind ţărmul din punct de vedere pur entomologie.
— Fă atunci cum crezi că e mai bine, îi spuse doamna Weldon lui Dick Sand. Noi rămânem aici şi tu pleci cu bătrânul Tom.
— Ne-am înţeles, spuse vărul Benedict, cu aerul cel mai liniştit din lume. Eu am să fac o vizită insectelor din ţinut.
— Să nu vă îndepărtaţi prea mult, domnule Benedict, îi spuse tânărul marinar, vă rugăm insistent.
— Fii fără grijă, dragul meu.
— Şi, mai ales, să nu ne aduceţi prea mulţi ţânţari, adăugă bătrânul Tom.

După câteva clipe, entomologul părăsea peştera, având agăţată pe umăr preţioasa lui cutie de tablă.

Aproape în acelaşi timp, Negoro o părăsea şi el. Acestui om i se părea foarte firesc să se ocupe numai de ceea ce-l privea. Dar în vreme ce vărul Benedict urca pantele râpei pentru a explora marginea pădurii, Negoro, întorcându-se către fluviu, se îndepărtă agale şi dispăru a doua oară, urcându-se pe mal.

Jack dormea dus. Doamna Weldon îl lăsă pe genunchii lui Nan şi coborî spre plajă. Dick Sand şi tovarăşii lui o urmară.

Trebuiau să vadă dacă marea le va îngădui să meargă până la scheletul lui Pilgrim, unde se mai găseau încă destule lucruri care le puteau fi de folos.

Stâncile între care se oprise bricul-goeletă erau descoperite, marea fiind retrasă. În mijlocul rămăşiţelor de tot felul, se ridica prova navei, pe care marea o acoperise în parte din pricina fluxului. Asta îl miră oarecum pe Dick Sand, căci ştia că fluxul este foarte redus pe coasta americană a Pacificului. Acest fenomen se putea explica totuşi prin furia vântului, care bătea către coastă.

La vederea bricului, doamna Weldon şi tovarăşii săi fură cuprinşi de un sentiment de durere. La bordul lui petrecuseră atâtea zile şi tot acolo le fusese dat să îndure atâtea suferinţe! Priveliştea acestei nave, pe jumătate sfărâmată, lipsită de pânze şi de catarge, culcată pe o coastă ca o fiinţă fără de viaţă, le strânse dureros inima.

Corabia trebuia vizitată mai înainte ca marea să-şi desăvârşească opera ei de distrugere.

Dick Sand şi negrii putură să pătrundă uşor înăuntru, căţărându-se pe punte cu ajutorul parâmelor care atârnau de-a lungul bordurilor. În vreme ce Tom, Hercule, Bat şi Austin se străduiau să scoată din cambuză tot ce putea fi de folos ca mâncare şi băutură, elevul-marinar pătrunse în careu. Spre norocul lor, apa nu ajunsese până în această parte a corăbiei, care avea înecată numai pupa, din pricină că eşuase aproape de ţărm. Acolo Dick Sand găsi patru carabine în stare bună şi vreo sută de cartuşe împachetate în cartuşierele lor. Avea acum cu ce să-şi înarmeze mica trupă şi s-o poată face să reziste dacă, împotriva oricărei aşteptări, indienii ar fi atacat-o pe drum.

Tânărul marinar luă şi o lampă de buzunar. Hărţile de bord însă, aflate într-o cabină din prova, erau distruse de apă, aşa că nu mai puteau fi folosite.

Mai existau în arsenalul lui Pilgrim câteva cuţite trainice — instrumente care slujeau la hăcuirea balenelor. Dick Sand alese şase din ele, pentru a completa armamentul tovarăşilor săi; nu uită nici mica puşcă inofensivă a lui Jack.

Cât priveşte celelalte obiecte care se mai găseau pe navă, ele ori fuseseră împrăştiate, ori nu mai puteau fi folosite. De altfel, era inutil ca naufragiaţii să se încarce peste măsură, pentru cele câteva zile cât avea să dureze călătoria. Alimente,

arme şi muniţii aveau mai mult decât le trebuia. Totuşi, după sfatul doamnei Weldon, Dick Sand nu uită să ia toţi banii care se găseau la bord — vreo cinci sute de dolari.

Erau puţini, într-adevăr! Doamna Weldon avusese cu ea o sumă mult mai mare decât aceasta, dar ceilalţi bani nu erau de găsit. Cine oare, dacă nu Negoro, putuse să se ducă pe epavă înaintea lor şi să fure banii căpitanului Hull şi ai doamnei Weldon? Desigur că nimeni, afară de el, nu putea fi bănuit. Totuşi, Dick Sand şovăi o clipă. Ştia şi bănuia din purtarea lui Negoro că te puteai aştepta la orice de la acest om ursuz, căruia suferinţa aproapelui îi putea smulge doar un rânjet! E adevărat că Negoro era un om rău, dar era pare şi un răufăcător? Dick Sand era un om drept şi nu putea să meargă atât de departe cu presupunerile. Dar, oare, puteau fi îndreptate bănuielile către un altul? Nu! Aceşti negri de treabă nu părăsiseră nici o clipă peştera, în timp ce Negoro rătăcise pe plajă. Numai el putea fi vinovatul. Aşadar, Dick Sand se hotărî să-l întrebe, la nevoie chiar să-l percheziţioneze, de îndată ce se va întoarce. Voia neapărat să afle adevărul.

Soarele cobora acum spre orizont; în anotimpul acela, încă nu trecuse dincolo de Ecuator, ca să răspândească lumină şi căldură în emisfera boreală, dar nu mai era mult până atunci. Cădea, aşadar, aproape perpendicular pe această linie circulară unde marea se uneşte cu cerul, inserarea ţinu puţin, făcându-se întuneric brusc, fapt care-i întări părerea tânărului marinar că acostase într-un punct al ţărmului aflat între Tropicul Capricornului şi Ecuator.

Doamna Weldon, Dick Sand şi negrii se înapoiaseră la peşteră, ca să se odihnească vreo câteva ore.

— O să fie o noapte grea şi asta! spuse Tom, arătând zarea încărcată de nori ameninţători.

— Da, răspunse Dick Sand. O să fie vânt puternic. Dar ce însemnătate mai are acum? Biata noastră corabie este pierdută şi furtuna nu ne mai poate atinge.

— Facă-se voia Domnului! spuse doamna Weldon.

Se înţeleseră ca în cursul nopţii, care era foarte întunecată, fiecare negru să vegheze pe rând la intrarea peşterii. Se puteau bizui foarte bine şi pe Dingo.

Atunci observară că vărul Benedict nu se întorsese încă. Hercule îl strigă din toată puterea uriaşilor săi plămâni, şi

aproape imediat entomologul fu văzut coborând pe coasta râpei, cu riscul de a-şi rupe gâtul.

Vărul Benedicf era foarte furios. Nu găsise în pădure nici o gânganie necunoscută, nici măcar un gândac care să merite să facă parte din colecţia lui! Scorpioni, scolopendre şi alte miriapode — câte pofteşti, ba chiar mai multe decât trebuiau! Se ştie însă că vărul Benedict nu se omora cu firea după miriapode.

— Nu merită osteneala, adăugă el, să umbli cinci sau şase mii de mile, să te lupţi cu furtuna, să fii aruncat pe o coastă, iar aici să nu dai măcar peste un singur hexapod american, care ar face cinste oricărui muzeu entomologie. Nu! Nu merită osteneala!

Drept urmare, vărul Benedict cerea să plece imediat de acolo. Nu mai voia să stea nici măcar un ceas pe ţărmul acesta de nesuportat.

Doamna Weldon îl linişti cu greu pe acest copil mare, făcându-l să spere că poate a doua zi avea să fie mai norocos. După ce vărul Benedict se lăsă convins, se duseră în peşteră ca să doarmă până la răsăritul soarelui.

Tom observă că Negoro încă nu se întorsese, deşi se făcuse noapte.

— Pe unde să fie? întrebă doamna Weldon.

— Puţin ne pasă! spuse Bat.

— Dimpotrivă, răspunse doamna Weldon, aş prefera să-l ştiu pe omul acesta printre noi!

Vărul Benedict era foarte furios

— Ar fi bine să fie aici, doamnă Weldon, răspunse Dick Sand, dar dacă a dat bir cu fugiţii de bună voie, nu văd cum l-am putea sili să se întoarcă. Cine ştie dacă n-are motive să nu mai dea niciodată ochii cu noi?

Şi luând-o deoparte pe doamna Weldon, Dick Sand îi împărtăşi bănuielile sale. Nu se miră când îşi dădu seama că şi dânsa gândea la fel. Numai asupra unui lucru părerile lor erau diferite.

— Dacă Negoro vine din nou, spuse doamna Weldon, asta înseamnă că şi-a pus la loc sigur suma furată. Dar întrucât nu avem încă posibilitatea de a-l descoperi, socot că lucrul cel mai înţelept pe care-l putem face este să nu-i arătăm că-l bănuim, lăsându-l să creadă că a reuşit să ne înşele.

Doamna Weldon avea dreptate şi Dick Sand îi primi povaţa.

Negoro fu strigat de mai multe ori, dar nu răspunse: sau era prea departe ca să-i audă, sau nu mai voia să se înapoieze.

Negrii nu regretau c-au fost scutiţi de prezenţa lui, însă, după cum spusese doamna Weldon, gândeau ca şi ceilalţi că poate era mai de temut de departe decât de aproape. Şi apoi, cum s-ar fi putut explica faptul că Negoro luase hotărârea să se aventureze singur în ţinutul acesta necunoscut? Nu cumva se rătăcise în noaptea asta întunecoasă şi căuta zadarnic drumul spre peşteră?

Doamna Weldon şi Dick Sand nu ştiau ce să creadă. Dar indiferent ce se întâmplase, ei nu puteau să se lipsească de o odihnă atât de necesară tuturor, tot aşteptându-l pe Negoro să se întoarcă.

În clipa aceea, câinele, care alerga pe plajă, începu să latre cu furie.

— Ce-i cu Dingo? întrebă doamna Weldon.

— Trebuie să aflăm neapărat ce se întâmplă, răspunse tânărul marinar. Poate că se întoarce Negoro.

Hercule, Bat, Austin şi Dick Sand se îndreptară îndată spre malul râului. Dar când ajunseră la râpă, nu văzură şi nu auziră nimic. Dingo tăcea acum. Dick Sand şi negrii se înapoiară în peşteră.

Popasul peste noapte fu organizat cât mai bine cu putinţă. Negrii se pregătiseră să stea pe rând de veghe afară.

Din cauza neliniştii, doamna Weldon nu putea să aţipească

deloc. I se părea că pământul acesta dorit cu atâta înflăcărare nu-i oferea ceea ce nădăjduise: siguranţă pentru ai săi şi odihnă pentru dânsa.

Capitolul XV

HARRIS

A doua zi, la 7 aprilie, Austin, care era de pază în zori, îl auzi pe Dingo lătrând şi-l văzu cum aleargă spre micul fluviu. Aproape îndată, doamna Weldon, Dick Sand şi negrii ieşiră din peşteră. Fără îndoială că se întâmplase ceva neobişnuit.

— Dingo a simţit prin preajmă vreo vietate, un om sau un animal, spuse elevul-marinar.

— În orice caz, nu-i Negoro, observă Tom, căci Dingo ar lătra mai furios.

— Dacă nu-i Negoro, atunci unde poate fi? întrebă doamna Weldon, aruncând lui Dick Sand o privire care nu fu înţeleasă decât de el. Şi dacă nu e el, cine să fie oare?

— Vom afla îndată, doamnă Weldon, răspunse elevul-marinar. Apoi se adresă lui Bat, Austin şi Hercule: înarmaţi-vă, prieteni, şi haideţi cu mine.

Fiecare negru luă câte o puşcă şi un cuţit, urmând exemplul lui Dick Sand. Puştile fură încărcate şi, astfel înarmaţi, se îndreptară toţi patru spre malul râului. Doamna Weldon, Tom şi Acteon rămaseră la gura peşterii, înăuntrul căreia se aflau Jack şi Nan.

Soarele tocmai răsărea. Razele sale, împiedicate de munţii înalţi din răsărit, nu ajungeau direct la faleză; dar, cât vedeai cu ochii, marea scânteia în strălucirea celor dintâi raze de lumină.

Dick Sand şi tovarăşii săi mergeau de-a lungul ţărmului, a cărui curbă se întâlnea cu gura fluviului. Acolo, Dingo se opri şi începu să latre. Fără îndoială că vedea sau simţea vreun băştinaş prin apropiere.

Într-adevăr, de data asta Dingo nu mai lătra la Negoro, duşmanul său de bord, ci la altcineva.

Un om se ivi în clipa aceea de după un cot al ţărmului

râpos. Înainta cu grijă pe plajă şi încerca să-l liniştească pe Dingo, făcându-i semne de prietenie. Se vedea că nu se teme să înfrunte furia puternicului animal.

— Nu-i Negoro! spuse Hercule.

— N-avem decât de câştigat, răspunse Bat.

— Nu-i el, spuse şi elevul-marinar. Probabil că-i un băştinaş, aşa că n-o să mai fie nevoie să ne despărţim. În sfârşit, o să aflăm exact unde suntem.

Şi toţi patru, punându-şi din nou puştile pe umăr, se îndreptară grăbiţi spre necunoscut. Acesta, văzându-i că se apropie, dădu la început semne de uimire. Cu siguranţă că nu se aştepta să întâlnească străini în această parte a coastei. Fără îndoială că încă nu zărise epava lui Pilgrim; altminteri, prezenţa naufragiaţilor nu l-ar fi mirat. De altfel, în timpul nopţii, talazurile sfârşiseră de sfărâmat scheletul vasului, din care nu mai rămăsese decât epava, care plutea în larg. în prima clipă, necunoscutul, văzând că aceşti patru oameni înarmaţi se îndreaptă către el, făcu o mişcare ca pentru a se întoarce. Purta o puşcă în bandulieră, pe care, la vederea lor, o trecu repede în mână şi din mână la umăr. Se vedea că este cuprins de nelinişte.

Dick Sand făcu un gest de salut, pe care fără îndoială că necunoscutul îl pricepu, căci după câteva şovăieli continuă să înainteze.

Dick Sand putu să-l cerceteze cu atenţie.

Era un bărbat voinic, cel mult de patruzeci de ani, cu ochi vioi, cu părul şi barba puţin încărunţite, cu chipul bronzat ca al unui nomad care trăieşte tot timpul în aer liber, în pădure sau pe câmpie. Un fel de bluză din piele tăbăcită îi acoperea trupul; pe cap avea o pălărie cu boruri late. Cizmele de piele îi ajungeau până sub genunchi, iar la tocurile înalte zăngăneau pinteni cu rotiţe mari. Dick Sand îşi dădu seama de la început că avea în faţa lui nu unul din indienii care cutreieră în mod obişnuit pampasul, ci unul dintre acei aventurieri fără patrie, oameni în care nu totdeauna te poţi încrede, care se întâlnesc adesea prin aceste meleaguri îndepărtate. După înfăţişarea lui destul de ţeapănă şi după culoarea roşcată a câtorva fire din barbă, părea chiar că necunoscutul poate fi de origine anglo-saxonă. În orice caz, nu era nici indian, nici spaniol.

Această părere se adeveri când Dick Sand, strigându-i în

limba engleză: «Fii binevenit», necunoscutul îi răspunse în aceeaşi limbă, fără ca pronunţia să fie stricată de vreun accent străin.
— Fii binevenit şi dumneata, tinere prieten, zise necunoscutul, înaintând către elevul-marinar, căruia îi strânse mâna.

Cât priveşte pe negri, se mulţumi să le facă un semn fără să le spună vreun cuvînt.
— Sunteţi englezi? îl întrebă străinul pe elevul-marinar.
— Americani, răspunse Dick Sand.
— Din America de Sud ?
— Nu, de Nord.

Părea că răspunsul acesta îi făcea plăcere necunoscutului, căci scutură mai puternic, americăneşte, mâna tânărului marinar.
— Pot să aflu şi eu, tinere prieten, întrebă străinul, cum de-aţi ajuns pe ţărmul ăsta?

În clipa aceea, fără să mai aştepte răspunsul la întrebare, necunoscutul îşi scoase pălăria şi salută. Doamna Weldon înaintase pe plajă şi se găsea acum în faţa lui. Dânsa fu aceea care răspunse întrebării:
— Domnule, suntem naufragiaţi. Corabia noastră s-a zdrobit ieri de aceste stânci!

O expresie de compătimire se aşternu pe chipul necunoscutului, iar privirile începură să caute nava care eşuase pe coastă.
— N-a mai rămas nimic din ea! adăugă elevul-marinar. Talazurile, în timpul nopţii, au sfărâmat corabia complet.
— Cea dintâi rugăminte a noastră, reluă doamna Weldon, este să ne spui unde ne aflăm.
— Sunteţi pe ţărmul Americii de Sud! răspunse necunoscutul, care păru mirat de întrebare. Aveţi vreo îndoială?
— Da, domnule, căci furtuna ar fi putut să ne abată din drumul nostru, pe care nu l-am putut calcula cu precizie, răspunse Dick Sand. Aşa că te rog să ne spui mai precis: suntem oare pe coasta Perului?
Nu, nu! Puţin mai la sud! Aţi naufragiat pe coasta boliviană.
— Ah! exclamă Dick Sand.
— Şi vă aflaţi chiar în partea sudică a Boliviei, vecină cu Chile.
— Atunci, ce pisc e acela? întrebă Dick Sand, arătând promontoriul dinspre nord.

— N-aş putea să vă spun numele, răspunse necunoscutul, căci deşi cunosc destul de bine ţinutul din interior, pe care l-am străbătut adesea, pe coasta aceasta vin pentru prima dată.

Dick Sand se gândea la cele auzite. Vorbele necunoscutului nu-l mirau peste măsură, căci calculele lui putuseră fi, ba chiar trebuiseră să fie greşite, din pricină că nu putuse să ţină seama de influenţa curenţilor asupra mersului navei. De fapt, greşeala nu era prea gravă: el socotise că se află aproximativ între paralelele douăzeci şi şapte şi treizeci, luând ca bază latitudinea Insulei Paştilor, şi acum aflase că naufragiase pe paralela douăzeci şi cinci. Nu era deloc cu neputinţă ca Pilgrim să se fi abătut de la drumul său, făcând această mică deviere, într-o călătorie atât de lungă.

De altfel, nimic nu te îndreptăţea să te îndoieşti de afirmaţiile necunoscutului şi, de vreme ce această coastă se afla în partea de sud a Boliviei, nu era de mirare că arăta atât de pustie.

— Domnule, spuse apoi Dick Sand, după răspunsul dumitale, trebuie să trag concluzia că ne aflăm destul de departe de Lima.

— O, Lima e departe... încolo, spre miazănoapte!

Doamna Weldon, neîncrezătoare încă din pricina dispariţiei lui Negoro, se uita cu mare atenţie la noul venit, dar nu surprinse, nici în înfăţişarea lui, nici în felul de a vorbi, ceva care te-ar fi putut face să te îndoieşti de buna lui credinţă.

— Domnule, spuse dânsa, nu vreau să-ţi pun o întrebare indiscretă, dar nu pari a fi de origine peruviană.

— Sunt american, ca şi dumneavoastră, doamnă.... spuse drumeţul, aşteptând o clipă ca să-i facă cunoscut numele ei.

— ...Weldon, spuse dînsa.

— Eu mă numesc Harris şi m-am născut în Carolina de Sud. S-au scurs douăzeci de ani de când mi-am părăsit ţara pentru pampasul din Bolivia şi vă daţi seama cât mă bucur să văd nişte compatrioţi.

— Locuiţi prin apropiere, domnule Harris? întrebă doamna Weldon.

— Nu, doamnă Weldon, răspunse Harris. Locuiesc în sud, lângă frontiera chiliană. Acum însă mă duc la Atacama, în nord-est.

— Nu cumva ne aflăm la marginea pustiului cu acest nume? întrebă Dick Sand.

— Ba chiar aşa, tinere. Pustiul ăsta se întinde până dincolo de

munţii care se văd în zare.
— Pustiul Atacama? repetă Dick Sand.
— Da, răspunse Harris. Pustiul ăsta formează un fel de regiune aparte în această uriaşă Americă şi se deosebeşte de ea în multe privinţe. Este în acelaşi timp partea cea mai interesantă, dar şi cea mai puţin cunoscută din acest continent.
— Şi călătoreşti singur prin el? întrebă doamna Weldon.
— Nu sunt la prima călătorie pe aici, răspunse americanul. La două sute de mile de aici se află o hacienda[24] mare, San Felice, care aparţine unui frate de-al meu. Acum mă duc într-acolo, pentru nişte treburi de-ale mele. Dacă doriţi să mergeţi cu mine, o să fiţi bine primiţi; o să găsiţi acolo şi mijloacele de transport cu care să puteţi ajunge în oraşul Atacama. Are să vi le dea bucuros chiar fratele meu.

Propunerea aceasta — făcută fără ocoluri — avu darul să-l ridice în ochii lor pe drumeţul care înnodă din nou firul vorbei, adresându-se doamnei Weldon şi arătând spre Tom şi tovarăşii lui:
— Negrii ăştia sunt sclavii dumneavoastră?
— Acum nu mai avem sclavi în Statele Unite, răspunse doamna Weldon. Statele din nord au desfiinţat de multă vreme sclavia, iar cele din sud au fost nevoite să le urmeze exemplul.
— Ah! Aşa e! răspunse Harris. Uitasem că războiul din 1862 a pus capăt tărăşeniei ăsteia. Să mă ierte aceşti oameni de treabă, adăugă Harris, cu un pic de ironie în glas, aşa cum face americanul din Sud când vorbeşte cu negrii. Văzându-i pe aceşti gentlemeni în slujba dumneavoastră, am crezut că...
— Nu sunt şi nu au fost niciodată în slujba mea, domnule, răspunse apăsat doamna Weldon.
— Ar fi o cinste pentru noi să ne aflăm în slujba dumneavoastră, doamnă Weldon! spuse atunci bătrânul Tom, adăugând apoi: Dar să ştie domnul Harris că nu suntem robii nimănui. Eu unul am fost rob, fiind vândut în Africa pe când n-aveam decât şase ani, dar fiul meu Bat, care-i de faţă, s-a născut dintr-un tată eliberat; în ce-i priveşte pe ceilalţi tovarăşi ai noştri, ei s-au născut din părinţi liberi.
— Nu pot decât să vă felicit! răspunse Harris pe un ton pe care doamna Weldon nu-l găsi destul de serios. Nici pe acest pământ al Boliviei nu avem sclavi. Aşadar, n-aveţi de ce să vă temeţi şi

24 Fermă.

puteţi circula tot atât de liberi aici, ca şi în statele Noii Anglii[25].

În clipa aceea, micul Jack ieşi din peşteră, urmat de Nan. Era încă somnoros şi-şi freca ochii ca să se trezească de-a binelea. Zărindu-şi mama, alergă spre dânsa. Doamna Weldon îl sărută cu dragoste.

— Ce băieţaş drăguţ! spuse străinul, apropiindu-se de Jack.

— Este fiul meu, răspunse doamna Weldon.

— Vai, doamnă Weldon, aţi avut de îndurat de două ori mai multe suferinţe, ştiind că şi fiul dumneavoastră se află într-o primejdie atât de mare!

— Din mila Domnului, a scăpat teafăr, ca şi noi toţi, răspunse doamna Weldon.

— Îmi îngăduiţi să-l sărut pe obrăjori? întrebă Harris.

— Poftim, răspunse doamna Weldon.

Se pare însă că figura «domnului Harris» nu-i plăcu micului Jack. căci se ghemui mai tare lângă mama sa.

— Ia te uită! Nu vrei să te pup? Te sperii de mine, micuţule?

— Nu i-o lua în nume de rău, e sfios, se grăbi să spună doamna Weldon.

— Bine, o să ne împrietenim cu timpul! răspunse Harris. Odată ajunşi la fermă, o să încalece pe un ponei drăguţ, care o să-i spună numai lucruri bune despre mine!

Dar nici făgăduiala unui «ponei drăguţ» nu păru să-l câştige pe Jack, cum nu-l câştigase nici perspectiva de a fi sărutat de domnul Harris.

Doamna Weldon, foarte stingherită de cele petrecute, căuta să schimbe vorba. Nu trebuia să-l jignească pe omul care-şi oferise serviciile cu atâta bunăvoinţă.

În această vreme, Dick Sand se gândea la propunerea, sosită tocmai la timp, de a merge la hacienda San Felice. După cum spusese Harris, urmau să facă un drum de mai bine de două sute de mile, când prin păduri, când peste câmpii. Era o călătorie foarte obositoare, fără îndoială, pentru că lipseau cu desăvârşire mijloacele de transport. Tânărul marinar făcu câteva observaţii în această privinţă şi aşteptă răspunsul pe care avea să-l dea americanul.

— Călătoria e cam lungă, ce-i drept, răspunse Harris, dar la câteva sute de paşi de ţărm am un cal pe care-l pot pune la dispoziţia doamnei Weldon şi a copilului. Pentru noi nu e nici

25 Nume care se mai dădea pe atunci Statelor Unite ale Americii.

greu şi nici măcar prea obositor ca să facem drumul ăsta pe jos. De altfel, când am vorbit de două sute de mile, m-am gândit la drumul de-a lungul fluviului, aşa cum am mers eu până acum. Dar dacă o să tăiem de-a curmezişul pădurii, scurtăm drumul cu pe puţin optzeci de mile. Şi dacă o să facem zece mile pe zi, o să ajungem la fermă fără să ne chinuim prea mult.

Doamna Weldon îi mulţumi străinului.

— Cel mai bun fel de a-mi mulţumi, răspunse Harris, este să-mi primiţi invitaţia. Deşi n-am străbătut niciodată această pădure, cred că n-o să-mi fie greu s-o fac acum, căci sunt destul de obişnuit cu pampasul. Rămâne o singură problemă mai importantă: alimentele. Eu n-am cu mine decât atât cât îi trebuie unui singur om pentru a ajunge la fermă.

— Domnule Harris, răspunse doamna Weldon, din fericire, noi avem alimente în cantitate mai mare şi vom fi bucuroşi să le împărţim cu dumneavoastră.

— Atunci, doamnă Weldon, mi se pare că totul o să meargă de minune şi nu ne mai rămîne decât s-o pornim la drum.

Harris se îndreptă spre ţărmul râului, vrând să se ducă să-şi ia calul din locul unde-l lăsase, când Dick Sand îl opri încă o dată pentru a-i mai pune o întrebare.

De fapt, tânărului marinar nu-i prea venea să părăsească ţărmul, ca să se afunde înăuntrul ţinutului, prin această pădure fără de sfârşit. Marinarul dintr-însul îşi spunea cuvântul: i-ar fi plăcut mai mult să meargă de-a lungul coastei.

— Domnule Harris, spuse el, în loc să călătorim o sută douăzeci de mile în deşertul Atacama, de ce să nu facem drumul ăsta pe coastă? Dacă este vorba de aceeaşi distanţă, de ce n-am încerca să ajungem la cel mai apropiat oraş dinspre sud sau dinspre nord?

— Tinere, răspunse Harris, încruntând uşor sprâncenele, după câte ştiu, nici nu există un oraş la mai puţin de trei sau patru sute de mile depărtare de aici pe această coastă, pe care e drept că o cunosc prea puţin.

— La nord, poate să fie aşa cum spui dumneata, răspunse Dick Sand, dar la sud?...

— La sud, continuă americanul, trebuie să cobori până în Chile. Drumul este aproape tot atât de lung şi, în locul dumneavoastră, n-aş căuta defel să pribegesc de-a lungul pampasului republicii argentiniene. În ce mă priveşte, trebuie să vă spun cu mare

părere de rău că n-am să vă pot însoţi pe drumul ăsta.
— Corăbiile care merg din Chile spre Peru nu pot fi văzute de pe coasta aceasta? întrebă atunci doamna Weldon.
— Nu, răspunse Harris. Navighează mult mai spre larg, de aceea nu aţi putea vedea nici una.
— Va să zică, asta era cauza! exclamă doamna Weldon. Dick, mai ai să-i pui vreo întrebare domnului Harris?
— Una singură, doamnă Weldon, răspunse elevul-marinar, căruia îi venea greu să fie de acord. L-aş ruga pe domnul Harris să ne spună în ce port crede că am putea găsi o corabie ca să ne întoarcem la San Francisco?
— Ei, prietene, nu prea aş putea să-ţi spun mare lucru, răspunse acesta. Tot ce ştiu este că, odată ajuns la ferma San Felice, eu şi cu fratele meu o să vă punem la dispoziţie toate mijloacele pentru a ajunge în oraşul Atacama. Dar de acolo...
— Domnule Harris, spuse atunci doamna Weldon, să nu credeţi că Dick şovăie să vă primească propunerile!
— Nu, doamnă Weldon, desigur că nu şovăi, răspunse tânărul marinar, dar îmi este tare ciudă că naufragiul nostru n-a avut loc la câteva grade mai spre nord sau mai spre sud! Ne-am fi găsit în apropierea vreunui port şi nu ar mai fi fost nevoie să-l supărăm pe domnul Harris, care ne arată atâta bunăvoinţă. În afară de aceasta, ne-ar fi fost mult mai uşor să ne întoarcem acasă.
— Să nu vă fie teamă că mă stingheriţi sau mă supăraţi cu ceva, doamnă Weldon, răspunse Harris. Vă mai spun încă o dată că am arareori prilejul să dau ochii cu compatrioţi. E o adevărată plăcere pentru mine că vă pot fi de folos.
— Primim propunerea dumitale, domnule Harris, răspunse doamna Weldon, dar n-aş vrea să te lipsesc de cal. Sunt obişnuită să umblu pe jos.
— Dar eu sunt şi mai obişnuit, răspunse Harris, făcând o plecăciune. Învăţat cum sunt cu drumuri lungi prin pampas, vă asigur că n-o să dau prilej de întârziere caravanei noastre. Nu, doamnă Weldon, dumneavoastră şi micuţul Jack vă veţi folosi de cal! De altfel, se prea poate ca în drum să dăm peste vreun argat de la fermă, şi cum oamenii ăştia umblă numai călare, o să ne dea frumuşel calul lui.

Dick Sand îşi dădu seama că dacă ar mai face noi obiecţiuni, ar însemna s-o supere pe doamna Weldon.

— Domnule Harris, spuse el, când o pornim?
— Chiar azi, tinere prieten, răspunse Harris. Anotimpul rău începe cam cu luna aprilie, aşa că, dacă e cu putinţă, ar trebui să ajungem la San Felice până nu ne apucă vremea rea. La urma urmei, drumul prin pădure este cel mai scurt şi poate că şi cel mai sigur. Este mai puţin expus, decât coasta, atacurilor date de indienii nomazi, puşi mereu pe jaf.
— Tom, prieteni, spuse Dick Sand, întorcându-se către negri, nu ne mai rămâne decât să facem pregătirile de plecare. Să alegem dintre proviziile de pe bord doar pe acelea care se pot transporta mai uşor şi să facem baloturi, pe care să le împărţim între noi.
— Domnule Dick, spuse Hercule, dacă vreţi, iau eu în cârcă toate baloturile!
— Nu, bravul meu Hercule! răspunse elevul-marinar. E mai bine să împărţim baloturile între noi.
— Eşti un straşnic tovarăş de drum, Hercule, spuse atunci Harris, care-l privea pe negru ca şi cum acesta ar fi fost de vânzare. Pe pieţele Africii ai fi preţuit la o sumă respectabilă.
— Preţuiesc cât preţuiesc, răspunse Hercule râzând. Cumpărătorii n-au decât să alerge mult şi bine ca să mă prindă!
Erau înţeleşi acum să pornească la drum şi, pentru a grăbi plecarea, se apucă fiecare de lucru. De altfel, elevul-marinar nu trebui să se îngrijească prea mult de hrana tovarăşilor săi. Călătoria de la ţărm până la fermă avea să dureze doar vreo zece zile.
— Mai înainte de a porni, domnule Harris, mai înainte de a primi să fim oaspeţii dumitale, te rog să primeşti şi dumneata să fii oaspetele nostru. Te invităm din toată inima, spuse doamna Weldon.
— Primesc, doamnă Weldon, primesc bucuros! răspunse vesel Harris.
— În câteva minute, prânzul va fi gata.
— Mulţumesc, doamnă Weldon. Voi folosi aceste câteva minute ca să-mi aduc calul. Cred că el a mâncat până acum!
— Vrei să vin cu dumneata? îl întrebă Dick Sand.
— Cum doreşti, tinere, îi răspunse Harris. Vino! Am să-ţi arăt partea de jos a fluviului.
Porniră amândoi.
Între timp, Hercule fusese trimis în căutarea

entomologului. Vărului Benedict prea puţin îi păsa de ceea ce se petrecea în jurul lui. Tocmai rătăcea pe culmea râpei, în căutarea unei insecte «de negăsit», pe care, de altfel, nici n-o găsea. Hercule îl aduse mai cu binele, mai cu răul. Doamna Weldon îl anunţă că hotărâseră să plece şi că timp de zece zile vor trebui să călătorească în interiorul ţinutului. Vărul Benedict răspunse că e gata de plecare şi că nu se dă în lături, chiar dacă trebuie să traverseze toată America, numai să fie lăsat să «colecţioneze» pe drum.

Doamna Weldon se ocupă, cu ajutorul lui Nan, de pregătirea unui prânz întăritor. Era o bună măsură de prevedere înainte de a porni la drum.

Între timp, Harris, însoţit de Dick Sand, cotise după râpă. Merseră amândoi vreo trei sute de paşi de-a lungul fluviului. Un cal legat de un copac necheză vesel la apropierea stăpânului său. Era un animal puternic, de o rasă pe care Dick Sand nu o putu recunoaşte. Cu gâtul lung, şoldurile scurte şi greabănul prelungit, cu coapsele netede şi botul aproape arcuit, calul avea toate caracteristicile cailor arăbeşti.

— Iată, tinere, spuse Harris, ce înseamnă să ai la drum un animal puternic! Poţi fi sigur că o să ne fie de mare folos.

Harris îşi dezlegă calul, îl luă de căpăstru şi coborî pe mal înaintea lui Dick Sand. Acesta aruncase o privire rapidă spre fluviu şi spre pădurea care cuprindea cele două maluri, dar nu zări nimic care să-l neliniştească. Totuşi, când îl ajunse din urmă pe american, îi puse pe neaşteptate următoarea întrebare, la care acesta nu se putea aştepta:

— Domnule Harris, n-ai întâlnit cumva azi-noapte un portughez cu numele Negoro?

— Negoro? răspunse Harris, cu glasul unui om care nu înţelege ce vrei să-i spui. Cine-i Negoro ăsta?

— A fost bucătar pe corabie şi a dispărut, răspunse Dick Sand.

— Nu cumva s-a înecat? întrebă Harris.

— Nu, nu! răspunse Dick Sand. Aseară era tot cu noi, dar peste noapte ne-a părăsit. Mă gândesc că poate o fi luat-o de-a lungul ţărmului acestui fluviu şi de aceea te-am întrebat pe dumneata dacă nu l-ai întâlnit, fiindcă ştiam că ai venit dintr-acolo.

— N-am întâlnit pe nimeni, răspunse americanul, dar dacă bucătarul dumneavoastră s-a aventurat singur în pădure, apoi e în primejdie să se rătăcească. Poate că o să-l ajungem din urmă.

— Da, s-ar putea, răspunse Dick Sand.

Când ajunseră la peşteră, prânzul era gata. Se compunea, ca şi cina din seara trecută, din conserve de carne, pastramă şi pesmeţi. Harris făcu cinste prânzului, ca un om pe care natura l-a dăruit cu multă poftă de mâncare.

— După felul cum m-aţi ospătat, zise el, îmi dau seama că n-o să murim de foame pe drum! N-aş putea spune însă acelaşi lucru despre nenorocitul de portughez despre care mi-a vorbit tânărul nostru prieten.

— Ah! exclamă doamna Weldon. Ţi-a spus Dick Sand că nu l-am mai văzut pe Negoro?

— Da, doamnă Weldon, interveni elevul-marinar. Voiam să aflu dacă nu cumva l-a întâlnit domnul Harris.

— Nu l-am întâlnit, răspunse Harris. Dar să-l lăsăm pe fugar acolo unde o fi şi să ne ocupăm mai bine de plecare. Pornim când hotărâţi dumneavoastră, doamnă Weldon.

Îşi luă fiecare balotul pe care trebuia să-l ducă. Ajutată de Hercule, doamna Weldon se sui pe cal. Nerecunoscătorul de Jack, care-şi purta mica puşcă în bandulieră, încălecă fără măcar să se gândească să mulţumească celui care-i pusese la îndemână acest cal de preţ. Spuse apoi, grozăvindu-se, mamei sale, care se afla în şa înapoia lui, că o să conducă foarte bine «calul lui domnu». I se dădu, prin urmare, hăţul în mână şi din clipa aceea nu mai avu nici o îndoială că el era adevăratul conducător al caravanei.

Capitolul XVI

LA DRUM

După cei trei sute de paşi făcuţi pe prundiş, până la ţărmul râului, Dick Sand pătrunse în pădurea deasă cu oarecare strângere de inimă, senzaţie care, de altfel, părea că nu-i cu nimic justificată. Înainte-i se întindea pădurea, ale cărei poteci şerpuitoare avea să le cutreiere cu tovarăşii săi vreme de zece zile.

Doamna Weldon, dimpotrivă, era cu totul încrezătoare,

deşi, ca femeie şi ca mamă, s-ar fi putut teme de două ori mai mult. Avea însă două motive foarte serioase pentru a se simţi liniştită: mai întâi, faptul că în această regiune a pampasului nu aveau să se teamă nici de băştinaşii şi nici de animalele care se găseau pe acolo; în al doilea rând, faptul că se aflau sub conducerea lui Harris — o călăuză atât de sigură de sine, pe cât părea să fie americanul — o îndreptăţea să nu ducă grijă că s-ar putea rătăci.

Ordinea care trebuia să fie păstrată pe cât posibil în tot timpul călătoriei era următoarea: Dick Sand şi Harris, amândoi înarmaţi, unul cu puşcă cu ţeavă lungă, altul cu carabină, se aflau în fruntea micii coloane. Urmau apoi Bat şi Austin, de asemenea înarmaţi cu câte o carabină şi câte un cuţit. În spatele lor veneau doamna Weldon şi Jack, călare pe calul lui Harris; apoi Nan şi Tom. După aceştia urma Acteon, înarmat cu a patra carabină, iar Hercule, cu o secure la brâu, încheia coloana.

Dingo alerga încoace şi încolo şi, după cum observă Dick Sand, era mereu neliniştit, părând că adulmecă o urmă. Purtarea lui se schimbase de când naufragiul lui Pilgrim îi aruncase pe acest ţărm. Părea agitat şi aproape fără întrerupere lăsa să-i scape un mârâit uşor, mai mult jalnic decât furios. Neliniştea animalului fusese observată de toţi, deşi nimeni nu putea lămuri motivul.

Fixarea unui loc în coloană pentru vărul Benedict se dovedise un lucru tot atât de imposibil ca şi fixarea unui loc pentru Dingo. Ca să-l facă să stea în rând, ar fi trebuit să i se pună zgardă. Cu cutia de tablă petrecută în bandulieră la spate, cu plasa în mână, cu lupa mare atârnată de gât, vărul Benedict o lua prin bălării, când înaintea coloanei, când în urmă, pândind ortopterele sau orice altă insectă a cărei denumire sfârşeşte în «pteră», chiar cu riscul de a fi muşcat de vreun şarpe veninos.

La începutul călătoriei, doamna Weldon, neliniştită, îl strigă de zeci de ori; dar degeaba.

— Vere Benedict, îi spuse în cele din urmă, te rog foarte serios să nu te mai depărtezi, şi-ţi spun pentru ultima oară să ţii seama de vorbele mele.

— Dar, verişoară, răspunse neînduplecatul entomolog, când am să văd o insectă...

— Când ai să vezi o insectă, continuă doamna Weldon, ai să fii

atât de bun şi ai s-o laşi să zboare în pace, că, dacă nu, am să pun să-ţi ia cutia.
— Să-mi ia cutia?! ţipă vărul Benedict, de parcă ar fi fost vorba să-i smulgă cineva rărunchii.
— Să-ţi ia cutia şi plasa! adăugă fără milă doamna Weldon.
— Plasa mea, verişoară? Şi de ce nu şi ochelarii? N-ai să îndrăzneşti! Nu! N-ai să îndrăzneşti!
— Ba chiar şi ochelarii, pe care îi uitasem! Îţi mulţumesc, vere Benedict, că mi-ai adus aminte că mai am şi mijlocul de a-ţi lua vederea... în felul ăsta cred că am să te forţez să fii cuminte!

Această întreită ameninţare îl făcu pe răzvrătitul văr Benedict să stea liniştit cam vreo oră. După aceea începu din nou să se îndepărteze şi, deoarece tot aşa ar fi făcut chiar şi fără plasă, şi fără cutie, şi fără ochelari, n-au mai avut încotro şi l-au lăsat să-şi facă mendrele. Hercule se obligă însă să-l supravegheze în mod special, lucru cu care era de altfel obişnuit. Urma să se poarte faţă de dânsul întocmai ca şi vărul Benedict faţă de o insectă, adică, la nevoie, să-l înşface şi să-l aducă lângă ceilalţi, tot atât de gingaş cum ar fi procedat entomologul cu cea mai rară dintre lepidoptere.

După ce toate acestea au fost puse la punct, nu se mai îngriji nimeni de vărul Benedict.

După cum s-a văzut, micul grup era bine înarmat şi-şi luase măsuri de pază severe. Dar, aşa cum spuse din nou Harris, nu aveau a se teme de altă întâlnire, decât de aceea cu indieni nomazi şi, după toate probabilităţile, părea că nici cu aceştia nu aveau să dea ochii. în orice caz, măsurile luate erau de ajuns ca să-i ţină la distanţă.

Cărările care şerpuiau prin pădurea deasă nu meritau deloc acest nume. Erau mai multe poteci de fiare sălbatice, nu poteci pentru oameni. Înaintarea prin ele era foarte anevoioasă, aşa că bine socotise Harris când spusese că micul grup o să facă în medie vreo cinci sau şase mile în douăsprezece ore de mers.

De altfel, timpul era foarte frumos, soarele se urca spre zenit, răspândind valuri de raze aproape perpendiculare. În câmpie, avu grijă Harris să spună, căldura aceasta ar fi fost greu de suportat, dar frunzişul de nepătruns al pădurii îi ocrotea.

Cei mai mulţi copaci erau necunoscuţi atât de doamna Weldon, cât şi de tovarăşii ei — negri sau albi. Un specialist ar fi observat însă că arborii se deosebeau mai mult prin speciile lor

decât prin înălţime. Ici creştea «bauhinia» sau arborele de fier, colo «molompi». identic cu pterocarpul, lemn tare şi uşor, bun de făcut vâsle sau pagaie, şi din al cărui trunchi se scurgea o răşină abundentă; mai departe se înălţau «fusteţi» încărcaţi cu materie colorantă şi «gaiaci», care aveau cam vreo douăsprezece picioare diametru, fiind însă de o calitate inferioară gaiacilor obişnuiţi.

În timp ce mergea, Dick Sand căuta să afle de la Harris numele diferiţilor arbori.

— N-ai mai fost niciodată pe coasta Americii de Sud? îl întrebă Harris, mai înainte de a-i răspunde la întrebare.

— Niciodată, răspunse elevul-marinar. În călătoriile de până acum, n-am avut niciodată prilejul să vizitez părţile astea. Şi, ca să fiu sincer, nu cred ca vreun cunoscător al acestor meleaguri să-mi fi vorbit vreodată despre ele.

— Dar, cel puţin, ai călătorit pe coastele Columbiei, cele ale republicii Chile sau ale Patagoniei?

— Nu, niciodată!

— Dar poate că doamna Weldon a vizitat această parte a noului continent, se interesă Harris. Americancele nu se tem de călătorii şi fără îndoială că...

— Nu, domnule Harris, răspunse doamna Weldon. Interesele comerciale ale soţului meu l-au făcut să se ducă numai în Noua Zeelandă, aşa că n-am avut unde să-l însoţesc în altă parte. Nimeni dintre noi nu cunoaşte partea aceasta a Boliviei de Sud.

— Ei bine, doamnă Weldon, dumneavoastră şi însoţitorii dumneavoastră aveţi acum prilejul să vedeţi un ţinut straniu, ale cărui ciudăţenii îl fac să se deosebească cu totul de regiunile din Peru, Brazilia şi Argentina. Flora sau fauna de aici ar uimi pe un naturalist. Zău că s-ar putea spune că aţi naufragiat tocmai unde trebuia! Aţi putea mulţumi întâmplării care v-a adus aici... continuă Harris.

— Aş vrea să cred că nu întâmplarea, ci bunul Dumnezeu ne-a adus încoace, domnule Harris.

— Dumnezeu! Hm, Dumnezeu! spuse americanul, cu tonul unui om care nu admite amestecul ceresc în cele pământeşti.

Aşadar, cum nimeni din micul convoi nu cunoştea nici ţinutul şi nici flora sau fauna, Harris începu bucuros să spună numele celor mai ciudaţi copaci din pădure.

Păcat că vărul Benedict, entomologul, nu era şi botanist!

Dacă până acum nu găsise insecte rare sau necunoscute, apoi ar fi făcut, în schimb, descoperiri frumoase în domeniul botanicii. Erau acolo arbori şi plante de toate mărimile, despre care încă nu se ştia că ar exista în pădurile tropicale ale Lumii Noi. Vărul Benedict şi-ar fi legat cu siguranţă numele de o descoperire în acest domeniu. Dar nu-i era dragă botanica şi nu se pricepea deloc în acest domeniu. Ba chiar nu putea suferi florile, lucru, de altfel, firesc, din pricină că unele din ele îşi îngăduie să închidă insecte în corole şi să le otrăvească cu sucul lor veninos.

Pădurea era uneori plină de mlaştini. Se simţea sub picioare mustind o întreagă reţea de firicele de apă, care alimentau afluenţii râului. Unele pârâiaşe, ceva mai late, nu puteau fi trecute decât căutându-se anumite vaduri. Pe malurile lor creştea trestie, căreia Harris îi dădu numele de «papirus». El nu se înşela câtuşi de puţin asupra acestor plante, care creşteau din belşug la poalele malurilor umede. Apoi, odată mlaştina trecută, desişul copacilor acoperea din nou potecile înguste ale pădurii.

Harris atrase atenţia doamnei Weldon şi lui Dick Sand asupra unor abanoşi foarte frumoşi, mai mari decât cei obişnuiţi, care dau un lemn mai negru şi mai tare decât cel cunoscut în comerţ. Manghierii erau încă destul de numeroşi, deşi se aflau la o mare depărtare de ţărm. Un fel de blană de licheni acoperea trunchiurile copacilor până la coroană. Umbra lor deasă, fructele lor minunate fac ca manghierii să fie nişte copaci de preţ; totuşi, după cum spunea Harris, nici un băştinaş n-ar fi îndrăznit să-i cultive. «Cine sădeşte un manghier, moare!» spune o zicală, arătând o superstiţie de prin aceste meleaguri.

În a doua jumătate a acestei prime zile de călătorie, după ce făcu un popas la prânz, mica trupă începu să urce pe un teren uşor înclinat. Nu erau încă pantele primului lanţ de munţi, ci un fel de podiş plin de văi şi vâlcele, care unea câmpia cu muntele.

Pe aici, copacii nu erau atât de deşi şi uneori creşteau în grupuri; această împrejurare ar fi putut face ca drumul să fie mai uşor, dacă pământul n-ar fi fost năpădit de tot felul de buruieni: parcă erau în junglele Indiei orientale! Vegetaţia părea mai puţin luxuriantă decât în valea joasă a râului, însă era mai bogată decât în regiunile temperate ale Vechiului sau ale Noului

Continent. Indigoul creştea din belşug şi, după cum spunea Harris, această leguminoasă era socotită, pe drept cuvânt, buruiana cea mai cotropitoare din întreaga regiune. De îndată ce o bucată de pământ rămânea necultivată, parazitul acesta, tot atât de dispreţuit ca scaiul sau urzica, îl şi năpădea.

Un singur copac părea că lipseşte din pădurea aceasta, un copac pe care ar fi trebuit să-l întâlnească foarte des în această parte a Noului Continent. E vorba de arborele de cauciuc. În adevăr, «ficus prinoides», «castilloa elastica», «cecropia peltata», «collophora utilis», «cameraria latifolia» şi mai cu seamă «syphonia elastica», care fac parte din familii de arbori diferite, se găsesc din belşug în provinciile Americii de Sud. Şi totuşi, lucru destul de ciudat, nu văzuseră nici unul măcar în tot lungul drumului.

Dar Dick Sand apucase să-i făgăduiască prietenului său Jack că are să-i arate arbori de cauciuc, aşa că băieţaşul era foarte dezamăgit. El îşi închipuia că pe aceşti arbori cresc în mod obişnuit păpuşi care vorbesc, paiaţe care dau din mâini şi din picioare, mingi elastice şi alte jucării şi, de aceea, începu să se smiorcăie, cerând să le vadă cât mai curând.

— Răbdare, puiule, îi răspunse Harris. O să găsim sute de astfel de arbori, în jurul fermei.

— Frumoşi şi elastici? întrebă micul Jack.

— Cum nu se poate mai elastici! Dar până atunci am să-ţi dau un fruct bun, ca să-ţi potoleşti setea.

— Spunând aceasta, Harris se duse să culeagă dintr-un copac câteva fructe care păreau să fie tot atât de gustoase ca piersicile.

— Eşti sigur, domnule Harris, că fructul acesta e bun de mâncat? întrebă doamna Weldon.

— Doamnă Weldon, am să vă conving imediat, răspunse americanul, muşcând cu poftă dintr-una din aceste poame. Asta e rodul manghierului.

Fără să se mai lase rugat, micul Jack urmă pilda lui Harris. În timp ce mânca, mărturisi că «perele astea» erau foarte gustoase, aşa că tăbărâră toţi pe arbore.

Aceşti manghieri făceau parte dintr-o specie ale cărei fructe se coc în martie-aprilie şi nu în septembrie, ca la speciile obişnuite; prin urmare, roadele lor erau numai bune de mâncat.

— Da! E bun, bun!... spunea mereu micul Jack, cu gura plină.

Dar prietenul meu Dick mi-a făgăduit c-o să-mi arate jucării de gumă în nişte pomi, dacă am să fiu cuminte. Vreau jucăriile!
— O să le capeţi curând, dragă Jack, răspunse doamna Weldon. Doar ţi-a făgăduit şi domnul Harris!
— Bine, bine, dar asta nu e tot ce vreau! continuă Jack. Prietenul meu Dick mi-a mai făgăduit ceva.
— Ce ţi-a făgăduit prietenul Dick? îl întrebă Harris zâmbind.
— Păsări-muşte, domnule.
— O să capeţi şi păsări-muşte, puiule, dar mai încolo, când o să ajungem mai departe! răspunse Harris.

Bineînţeles că micul Jack avea tot dreptul să vrea să vadă aceşti încântători colibri, căci se aflau într-un ţinut unde păsărelele acestea minunate trebuiau să roiască cu zecile de mii. Indienii, care ştiu să-şi împletească artistic în păr penele păsărilor colibri, au dat cele mai poetice nume acestor exemplare minunate ale neamului păsărilor. Ei le numesc când «razele» sau «părul soarelui», când «micul rege al florilor», când «floarea din cer, care vine în zbor să dezmierde floarea de pe pământ», sau «mănunchiul de nestemate care străluceşte în lumina zilei». Şi e posibil chiar ca imaginaţia lor să fi putut iscodi un nume poetic pentru fiecare din cele o sută cincizeci de specii de colibri, câte se cunosc.

Totuşi, oricât de numeroase trebuiau să fie aceste specii de păsări-muşte în pădurile Boliviei, micul Jack trebui să se mulţumească deocamdată tot numai cu făgăduiala lui Harris. După cum spunea americanul, erau încă prea aproape de coastă, şi păsărilor colibri nu le plac pustietăţile din apropierea oceanului. Prezenţa omului nu le sperie însă, şi la hacienda se auzea cât e ziulica de mare numai ciripitul lor «terr-teerr» şi zumzetul aripilor lor, asemănător zgomotului făcut de o vârtelniţă.
— Ah, cum aş vrea să fiu acolo! strigă micul Jack.

Cel mai sigur mijloc de a fi acolo, adică de a ajunge la hacienda San Felice, era de a nu sta pe loc. De aceea, doamna Weldon şi tovarăşii ei nu poposeau decât pentru a se odihni puţin.

De la un timp, pădurea începu să-şi schimbe înfăţişarea. Copacii nu mai erau atât de deşi, ici-colo se deschideau poiene întinse. Pământul ieşea la iveală de sub covorul de iarbă, arătându-şi compoziţia de granit trandafiriu şi de sienit, cu care

se amesteca o rocă asemănătoare unor plăci de lapis-lazuli[26]. Pe unele înălţimi creştea «salseparila» — plantă cu tubercule cărnoase, care forma un desiş de nestrăbătut. De bună seamă că era de preferat pădurea cu potecile ei înguste.

Înainte de apusul soarelui, mica trupă se găsea cam la opt mile depărtare de punctul de unde plecase. Drumul fusese făcut fără nici un incident, ba chiar fără mare oboseală. Este drept că nu era decât prima zi de mers, aşa că se prea putea să urmeze şi zile mai grele. Căzură toţi la învoială să facă popas chiar pe locul unde ajunseseră. Nu era vorba de organizat o tabără, ci doar de a-şi face un loc de mas peste noapte. Un om de gardă, schimbat la două ore, era de ajuns pentru paza din timpul nopţii, deoarece nu aveau să se teamă nici de băştinaşi şi nici de sălbăticiuni.

Aleseră ca adăpost un manghier uriaş, ale cărui crengi foarte lungi şi foarte stufoase formau un fel de şopron natural. La nevoie, se puteau cuibări în frunzişul lui. Numai că la venirea micii trupe, un concert asurzitor izbucni în vârful copacului. Manghierul servea drept adăpost peste noapte şi unei colonii de papagali cenuşii, gureşi şi certăreţi, zburătoare sălbatice, care atacă păsările şi asupra cărora te-ai fi înşelat amarnic dacă le-ai fi judecat după confraţii pe care europenii îi ţin în colivii.

Papagalii aceştia cârâiau atât de tare, încât Dick Sand se gândi să tragă un foc de puşcă, pentru a-i sili să tacă sau pentru a-i pune pe goană. Dar Harris îl povăţui să nu facă aşa ceva, arătând că prin pustietăţile acelea e mai bine să nu-ţi trădezi prezenţa prin detunătura unei arme de foc.

— Dacă trecem fără zgomot, apoi trecem şi fără primejdii, spuse el.

Cina fu pregătită îndată; nici n-a mai fost nevoie să se fiarbă alimentele, căci era compusă din conserve şi pesmeţi. Un pârâiaş care şerpuia pe sub ierburi le dădu apă bună de băut, care fu amestecată cu câteva picături de rom. Cât despre desert, manghierul îi îmbia cu fructele sale zemoase: papagalii nu-i lăsară să le culeagă fără să protesteze prin ţipete stridente.

Către sfârşitul cinei, începu să se întunece. Umbrele amurgului se ridicară încet de la pământ spre vârful copacilor, al căror frunziş se profilă curând, ca o dantelă gingaşă, pe bolta senină a cerului. Cele dintâi stele păreau nişte flori strălucitoare,

26 Piatră de culoare albastră.

scânteind printre ultimele ramuri din vârful copacilor. Vântul se domoli odată cu noaptea şi nu mai fremăta prin ramuri. Papagalii amuţiră şi ei. Natura adormea şi îndemna pe fiecare vieţuitoare s-o urmeze în acest somn adânc. Pregătirile de culcare au fost cât se poate de simple.

— Nu aprindem un foc mare peste noapte? îl întrebă Dick Sand pe american.

— La ce bun? răspunse Harris. Din fericire, nopţile nu sunt friguroase şi copacul ăsta uriaş o să ne apere şi de umezeală, şi de răcoare, îţi mai spun o dată, tinere prieten, ceea ce ţi-am mai spus adineauri: să trecem neobservaţii Dacă se poate, nu trebuie nici să facem foc şi nici să tragem cu puşca!

— Eu însă cred, spuse atunci doamna Weldon, că nu trebuie să ne fie teamă de indieni, nici chiar de aceia care — după cum ne-ai spus dumneata, domnule Harris — cutreieră pădurile. — Dar, oare, nu sunt şi alte fiinţe, cu patru labe, pe care focul le-ar ţine departe de noi?

— Doamnă Weldon, faceţi prea multă cinste sălbăticiunilor de prin meleagurile astea, răspunse americanul. Adevărul e că mai mult se tem ele de om, decât omul de ele!

— Dar ne găsim într-o pădure, spuse Jack, şi în pădure sunt mereu fiare sălbatice!

— Sunt păduri şi păduri, puiule, după cum sunt fiare şi fiare! răspunse Harris, râzând. Închipuiţi-vă că vă găsiţi acum în mijlocul unui parc. Nu degeaba spun indienii despre acest ţinut: «Es como el paradiso!» E ca raiul pe pământ!

— Sunt oare şerpi ?

— Nu, dragul meu Jack, răspunse doamna Weldon, nu sunt şerpi, aşa că poţi dormi liniştit.

— Nici lei? întrebă Jack.

— Nici urmă de lei, puiule, răspunse Harris.

— Dar tigri?

— Întreab-o pe mămica dacă a auzit vreodată că ar fi tigri pe acest continent.

— Niciodată! răspunse doamna Weldon.

— Mda!... mormăi vărul Benedict, care din întâmplare se afla de faţă. Dar dacă-i foarte adevărat că nu există nici lei, nici tigri în Lumea Nouă, se găsesc, în schimb, o mulţime de cuguari[27] şi jaguari.

---

27 Un fel de pisici sălbatice.

— Sunt răi? întrebă micul Jack.
— Da' de unde! exclamă Harris. Băştinaşii nu se tem să înfrunte singuri aceste animale, iar noi suntem atâţia... Uite, Hercule e destul de voinic ca să sugrume doi jaguari deodată, fiecare cu câte o mână.
— Să ne păzeşti bine, Hercule, spuse micul Jack, şi dacă vine vreo fiară să ne muşte...
— Am s-o muşc eu pe ea, domnule Jack! răspunse Hercule, arătându-i gura ferecată cu dinţi puternici.
— Ai să veghezi, Hercule, desigur, dar n-ai să fii singur. Tovarăşii dumitale şi cu mine te vom înlocui pe rând, spuse Dick Sand.
— Nu, domnule Dick, răspunse Acteon. Hercule, Bat, Austin şi cu mine suntem de ajuns pentru asta. Dumneata trebuie să te odihneşti toată noaptea.
— Mulţumesc, Acteon, răspunse Dick Sand, dar trebuie...
— Nu, dragă Dick, lasă-i pe oamenii aceştia de treabă să facă singuri de pază în noaptea asta! interveni atunci doamna Weldon.
— Am să stau şi eu de veghe! adăugă Jack somnoros.
— Desigur, dragul meu! Ai să stai şi tu de veghe!... îl aprobă doamna Weldon, nevrând să-l supere.
— Bine, dar dacă nu-s lei, dacă nu-s nici tigri, atunci or fi lupi în pădure!... continua copilul, gata să adoarmă.
— Oh, nişte lupi tare caraghioşi, răspunse americanul. Pe aici nu există nici măcar lupi adevăraţi, ci un soi de vulpi sau, mai curând, câini de pădure numiţi «guaras».
— Şi aceşti guaras muşcă? întrebă micul Jack.
— Da' de unde! Dingo ar putea să înghită dintr-o dată o sălbăticiune de-asta...
— Şi ce are a face? răspunse Jack, căscând din nou. Eu cred că guaraşii sunt lupi, deoarece li se spune lupi...

Şi, imediat apoi, Jack aţipi în braţele lui Nan, care se rezemase de trunchiul manghierului. Doamna Weldon se întinse lângă Nan şi îşi sărută încă o dată băieţaşul. Ochii ei osteniţi nu întârziară să se închidă de îndată pentru tot timpul nopţii.

După câteva clipe, Hercule îl aducea înapoi în tabără pe vărul Benedict, care o luase razna în căutare de pirofore, acei «cocuyos», sau muşte luminoase, pe care băştinaşele îi pun în păr ca pe nişte pietre scumpe, vii. Aceste insecte, care răspândesc o puternică lumină albăstrie prin două puncte aflate

la baza toracelui, sunt foarte numeroase în America de Sud.

Vărul Benedict socotea să-şi facă o provizie serioasă, dar Hercule nu-i dădu vreme şi, cu toate împotrivirile lui, îl aduse la locul de odihnă. Hercule ştia să execute ordinele milităreşte. Intervenţia lui a mai avut o urmare: numeroase muşte luminoase, care urmau să aibă trista soartă de a fi închise în cutia de tablă a entomologului, au fost salvate de la pieire.

Câteva minute după aceea, toţi erau cufundaţi într-un somn adânc, în afară de Hercule, care stătea de veghe.

Capitolul XVII

O SUTĂ DE MILE ÎN ZECE ZILE

Călătorii care străbat codri şi câmpii, când se culcă în pădure sub cerul liber, sunt deşteptaţi de obicei de urlete fantastice şi neplăcute, în concertul acesta de dimineaţă distingi cotcodăceli, grohăieli, cârâituri, mârâieli, chelălăieli şi aproape şi glasuri omeneşti.

Maimuţele sunt cele care salută în felul acesta zorii zilei. Printre ele se găseşte mica «marichina», apoi maimuţa cu mască pestriţă, numită «mono cenuşiu», a cărei blană este folosită de indieni pentru a-şi îmbrăca paturile puştilor, «saguanii», pe care-i recunoşti după cele două smocuri lungi de păr, şi alte multe specii din această numeroasă familie.

Dintre aceste maimuţe, cele mai interesante sunt, fără îndoială, aşa-numitele «gueribas», cu chip ca de diavol şi care stau agăţate de pomi, cu coada înfăşurată de vreo creangă. în zorii zilei, maimuţoiul cel mai bătrân din grup intonează cu glas gros şi înfiorător o psalmodie monotonă. Este baritonul trupei. Tinerii tenori repetă după el simfonia dimineţii. Indienii spun

atunci că maimuţele gueribas îşi fac rugăciunea.

Dar în dimineaţa aceea, se pare că maimuţele nu-şi «făceau rugăciunea», căci nu au fost auzite, deşi glasul lor răsună de obicei până departe, fiind produs de vibraţia rapidă a unui zgârci, în formă de tobă, aflat în gâtlej.

Pe scurt, dintr-un motiv sau altul, nici maimuţele gueribas, nici saguanii şi nici alte cuadrumane[28] din această uriaşă pădure nu intonară în această dimineaţă concertul lor obişnuit.

Liniştea aceasta i-ar fi nemulţumit pe indienii nomazi. Asta nu din pricină că băştinaşii s-ar da în vânt după acest fel de muzică corală, ci pentru că tare le place să vâneze maimuţe, deoarece carnea acestora este foarte bună de mâncat, mai ales când e şi afumată.

Cu siguranţă că Dick Sand şi tovarăşii lui nu cunoşteau obiceiurile maimuţelor gueribas, căci altfel liniştea care domnea i-ar fi pus pe gânduri. Se deşteptară, aşadar, unul după altul, întremaţi după cele câteva ceasuri de odihnă netulburate de nici un motiv de alarmă. Micul Jack n-a fost printre ultimii care-şi întindeau braţele să le dezmorţească. Primul lui gând a fost să-l întrebe pe Hercule dacă a mâncat vreun lup peste noapte. Dar nu venise pe-acolo nici un lup, aşa că Hercule nu luase încă gustarea de dimineaţă.

De altfel, toţi erau tot atât de flămânzi ca Hercule, aşa că Nan începu imediat să pregătească masa.

Felurile de mâncare erau aceleaşi ca la cina de ieri-seară, dar nu făcu nimeni mofturi, căci pofta de mâncare le era şi mai mult mărită de aerul proaspăt al dimineţii. Şi, mai ales, trebuiau să recapete puteri pentru o zi întreagă de drum. Vărul Benedict înţelese poate pentru întâia oară că a mânca nu e un act indiferent sau fără de folos în viaţă. Declară numai că nu venise doar «în vizită» prin aceste meleaguri, pentru a se plimba cu mâinile în buzunare, şi-i atrase atenţia lui Hercule că o să aibă de-a face cu el, în cazul când o să-l împiedice din nou să prindă «cocuyos» şi alte muşte luminoase.

Părea însă că ameninţarea aceasta nu-l sperie prea mult pe uriaş. Totuşi, doamna Weldon îl luă deoparte şi-i spuse că putea să-l mai lase pe «copilul ei cel mare» să o ia razna în dreapta şi în stânga. Dar numai să nu-l piardă din ochi. Vărul

---

28 Nume care se mai dă maimuţelor, din pricină că se slujesc cu aceeaşi îndemînare de toate cele patru membre.

Benedict nu trebuia oprit cu totul de la îndeletniciri atât de plăcute pentru vârsta lui.

La ora şapte dimineaţa, mica trupă o porni din nou către răsărit, păstrând aceeaşi ordine de marş ca în ajun.

În faţa lor se întindea mereu numai pădure. Pe acest teritoriu virgin, unde căldura şi umezeala se îngemănau pentru a face să crească vegetaţia, trebuia să te aştepţi ca regnul vegetal să se arate în toată splendoarea lui. Latitudinea pe care se afla acest podiş era cuprinsă aproape în zona tropicală, aşa că în unele luni ale verii soarele trecea la zenit potopind pământul cu razele sale perpendiculare. Exista, aşadar, o cantitate uriaşă de căldură înmagazinată în aceste terenuri, ale căror straturi adânci păstrau tot timpul umezeala. Nimic mai măreţ decât această succesiune de păduri sau, mai curând, această pădure fără sfârşit!...

Totuşi, Dick Sand constatase ceva: după cum spunea Harris, se aflau în regiunea pampasului. Dar, în limba indienilor quichna, cuvântul «pampas» înseamnă câmpie. Dacă nu-l înşela memoria, aceste câmpii prezintă următoarele caracteristici: lipsă totală de apă, de arbori, de stânci; belşug luxuriant de scaieţi în anotimpul ploilor, scaieţi care ajung aproape arbuşti în anotimpul cald şi formează tufe de nepătruns; de asemenea, foarte mulţi arbori pitici şi arbuşti spinoşi. Toate acestea dau pampasului o înfăţişare de câmpie stearpă şi pustie.

Dar priveliştea nu era deloc aşa, de când mica trupă condusă de american părăsise ţărmul oceanului. Dimpotrivă, pădurea se întindea mereu până la marginea zării. Nu! Nu ăsta era pampasul aşa cum şi-l închipuise tânărul elev-marinar! Oare — aşa cum spusese Harris — natura glumise creând o regiune cu totul deosebită în acest podiş al Atacamei, despre care, de altfel, nu ştia nimic altceva decât că este unul din cele mai mari pustiuri ale Americii de Sud, între Anzi şi Oceanul Pacific?

În ziua aceea, Dick Sand puse americanului câteva întrebări în această privinţă şi-i împărtăşi nedumerirea lui, pricinuită de această înfăţişare ciudată a pampasului. Dar Harris îl lămuri repede, dându-i amănuntele cele mai exacte asupra acestei părţi a Boliviei. În cursul discuţiei, Dick Sand putu să-şi dea seama că Harris avea cunoştinţe foarte bogate asupra ţinutului.

— Ai dreptate, tinere, spuse el. Adevăratul pampas este chiar

aşa cum ai citit în cărţile de călătorii, adică o câmpie aproape pustie şi de multe ori greu de străbătut. Seamănă cu savanele noastre din America de Nord, numai că acelea sunt mai mlăştinoase. Aşa cum este pampasul din Rio Colorado, aşa sunt şi stepele numite «llanos», din Orinoco şi din Venezuela. Dar aici ne aflăm într-un ţinut a cărui înfăţişare mă uimeşte până şi pe mine. E adevărat că merg pentru prima oară pe această cale, de-a curmezişul podişului, ştiind însă că, în felul acesta, scurtăm drumul. Dar, deşi n-am mai străbătut niciodată regiunea asta, ştiu că se deosebeşte cu totul de adevăratul pampas, pe care îl poţi găsi nu între Cordilierii de Vest şi lanţul înalt al munţilor Anzi, ci dincolo de aceşti munţi, în toată partea răsăriteană a continentului, până la malurile Atlanticului.

— Aşadar, o să trebuiască să trecem peste lanţul Anzilor? întrebă repede Dick Sand.

— Nu, prietene, nu, răspunse americanul, zâmbind. Am spus doar «îl poţi găsi» şi nu «îl vei găsi». Linişteşte-te! N-o să părăsim podişul ăsta, a cărui cea mai mare înălţime nu trece de o mie cinci sute de picioare. îţi spun drept că dacă ar fi trebuit să trecem peste Cordilieri numai cu mijloacele de transport pe care le avem, apoi nu v-aş fi îndemnat niciodată la o asemenea aventură.

— Desigur că, într-un asemenea caz, ar fi fost mult mai bine s-o pornim de-a lungul coastei, spre nord sau spre sud, răspunse Dick.

— Oh, de o sută de ori mai bine! răspunse Harris. Dar hacienda San Felice e aşezată dincoace de Cordilieri, aşa că n-o să ne fie prea greu nici acum, la început, şi nici către sfârşitul drumului.

— Şi nu ţi-e teamă că te-ai putea rătăci prin pădurile astea pe care le străbaţi pentru întâia oară? întrebă Dick Sand.

— Nu, tinere, nu! răspunse Harris. Ştiu prea bine că pădurea asta e ca o mare uriaşă sau, mai bine-zis, ca fundul unei mări, de unde nici un marinar n-ar putea să se ridice la suprafaţă ca să-şi dea seama unde se află. Dar cum sunt obişnuit cu călătoriile prin pădure, ştiu să-mi găsesc calea după felul cum cresc anumiţi copaci, după direcţia frunzelor lor, după ondulaţia sau compoziţia pământului şi după o mie de alte amănunte care scapă unui ochi neexperimentat. Fii sigur că am să te conduc atât pe dumneata, cât şi pe ai dumitale acolo unde trebuie să ajungeţi!

Toate aceste lucruri erau spuse pe un ton foarte sigur. Dick Sand şi cu Harris mergeau tot timpul în fruntea grupului, aşa că puteau sta de vorbă adesea, fără ca altcineva să-i audă. Dacă elevul-marinar se simţea cuprins de vreo nelinişte, pe care americanul nu putea s-o împrăştie, prefera să n-o mai spună şi celorlalţi. Zilele de 8, 9, 10, 11 şi 12 aprilie trecură una după alta, fără să se întâmple ceva neobişnuit. Nu făceau mai mult de opt până la nouă mile în douăsprezece ore. Orele de masă sau de odihnă erau respectate cu regularitate şi, deşi arătau puţin cam obosiţi, starea sănătăţii lor era satisfăcătoare.

Doar micul Jack începuse să sufere puţin în urma acestei vieţi duse în pădure, viaţă cu care nu era obişnuit şi care începea să fie destul de monotonă pentru el. Şi apoi, cei mari nu-şi ţinuseră toate făgăduielile pe care le făcuseră! Paiaţele de cauciuc şi păsările-muşte, toate aceste minunăţii păreau că se îndepărtează mereu. Fusese vorba să i se arate şi cei mai frumoşi papagali din lume, care se găseau fără îndoială în aceste păduri bogate. Unde erau oare papagalii cu pene verzi, a căror patrie este ţinutul acesta? Dar papagalii «aras», cu cozi lungi, ascuţite şi viu colorate, care nu se aşează niciodată pe pământ, şi papagalii «camindes» care trăiesc numai în ţinuturile tropicale? Dar micii papagali multicolori şi, în sfârşit, toate speciile de astfel de păsări guralive, care, după spusele indienilor, mai vorbesc încă în limba triburilor dispărute?

Dar dintre aceşti papagali, micul Jack nu-i vedea decât pe cei «jako», cenuşii, cu coada roşie, care mişunau prin copaci. Aceşti jako nu-i erau însă necunoscuţi, căci pot fi întâlniţi în toate părţile lumii. Pe ambele continente, aceşti papagali umplu casele cu trăncănitul lor nesuferit, căci din toată familia papagalilor ei învaţă cel mai uşor să vorbească.

Mai trebuie adăugat că dacă Jack nu era mulţumit, apoi nici vărul Benedict nu se simţea mai bine. E drept că fusese lăsat să mai alerge niţeluş încolo şi încoace. Totuşi, nu găsea nici o insectă demnă de a-i îmbogăţi colecţia. Seara, licuricii refuzau cu încăpăţânare să-i iasă în cale şi să-l atragă prin fosforescenţa toracelui lor. Natura părea că-şi bate joc de nefericitul entomolog, care devenise nemaipomenit de ursuz.

Marşul către nord-est continuă în aceleaşi condiţiuni timp de patru zile. La 16 aprilie, drumul pe care-l parcurseseră de la coastă nu putea fi socotit la mai puţin de o sută de mile. Dacă

Harris nu se rătăcise — şi el susţinea acest lucru cu tărie — hacienda San Felice nu mai era decât la douăzeci de mile depărtare de punctul unde poposiseră în ziua aceea. Nu vor mai trece, deci, nici patruzeci şi opt de ore până când micul grup va avea un adăpost bun, unde va putea în sfârşit să se odihnească, după atâtea greutăţi îndurate.

Dar deşi podişul fusese străbătut aproape în întregime prin partea de mijloc, nici un băştinaş, nici un călător pribeag nu fusese întâlnit prin pădurea uriaşă.

Dick Sand era din ce în ce mai necăjit, dar fără să spună cuiva, că nu eşuaseră într-un alt punct al ţărmului. Mai la sud sau mai la nord ar fi dat peste vreun orăşel, sat sau plantaţie, aşa că doamna Weldon şi tovarăşii săi ar fi găsit de multă vreme un adăpost.

Dar dacă ţinutul părea părăsit de om, animalele se arătară mai des în ultimele zile. Uneori se auzea un ţipăt lung şi plângător, pe care Harris îl atribuia unuia din acele mari tardigrade, obişnuite în aceste nesfârşite regiuni împădurite, şi care se numesc «ais».

Tot în ziua aceea, în timpul popasului de prînz, un şuierat spintecă aerul, răsunând atât de straniu, încât o nelinişti pe doamna Weldon.

— Ce este oare? întrebă dânsa, ridicându-se repede.

— Un şarpe! strigă Dick Sand, care, cu puşca încărcată, se repezi în faţa doamnei Weldon.

Era foarte posibil ca o reptilă să se fi furişat prin ierburi până la locul de popas. N-ar fi fost de mirare să fie unul din uriaşii «sucurus», un fel de boa care ajunge uneori la o lungime de patruzeci de picioare.

Harris o linişti îndată pe doamna Weldon şi îl chemă înapoi pe Dick Sand, care fusese imediat urmat de credincioşii negri. După părerea lui Harris, şuieratul acesta nu putea fi produs de un şarpe «sucurus», deoarece el nu şuieră, ci arăta prezenţa unor patrupede inofensive, destul de numeroase în acest ţinut.

— Liniştiţi-vă şi nu faceţi nici o mişcare care ar putea să sperie aceste animale! spuse Harris.

— Ce fel de animale? întrebă Dick Sand, care îşi făcea o datorie de conştiinţă să întrebe şi să-l facă pe american să vorbească.

Acesta, de altfel, nu se lăsa niciodată prea mult rugat.

— Sunt antilope, prietene, spuse Harris.

— Oh! Cum aş vrea să le văd! izbucni Jack.
— E destul de greu, puişorule, spuse americanul. Foarte greu!
— N-am putea încerca să ne apropiem de aceste antilope şuierătoare? continuă Dick Sand.
— Oh, n-o să faci nici trei paşi, răspunse americanul clătinând din cap, şi o să le şi pui pe fugă, aşa că te sfătuiesc să nu te osteneşti!

Însă Dick Sand avea motivele lui să fie curios. Voia să se convingă, şi cu puşca în mână se furişă prin iarbă. Dar, imediat, vreo zece gazele zvelte, cu coarne mici şi ascuţite, trecură prin faţa lui ca vântul. Blana lor, de un roşcat aprins, părea un nor de foc prin bălăriile înalte.
— Nu ţi-am spus eu? îi zise Harris, după ce elevul-marinar se înapoie.

Dacă antilopele acelea, atât de uşoare, au fost cu adevărat greu de văzut, nu acelaşi lucru se întâmplă cu un alt grup de animale, peste care au dat în aceeaşi zi. Acestea au putut fi văzute — deşi nu prea limpede — dar apariţia lor prilejui o convorbire destul de ciudată între Harris şi unii din tovarăşii lui.

Seara, pe la orele patru, mica trupă se oprise o clipă lângă o poiană. Deodată, vreo trei-patru animale cu picioare lungi năvăliră dintr-un tufiş, la vreo sută de paşi depărtare, apoi o rupseră la fugă.

În ciuda sfaturilor americanului, de astă dată tânărul marinar puse repede puşca la umăr şi trase într-unui din animale. Dar în clipa în care glonţul pornise pe ţeavă, Harris îi dădu o lovitură peste armă.

Aşa că Dick Sand greşi ţinta, cu toate că ochise cu dibăcia-i obişnuită.
— Fără împuşcături! Fără împuşcături! spuse americanul.
— Nemaipomenit! Astea-s girafe! strigă Dick Sand, fără să dea alt răspuns observaţiei lui Harris.
— Girafe? repetă Jack, ridicându-se în şaua calului. Unde sunt animalele astea mari?
— Girafe! exclamă doamna Weldon. Apoi adăugă: Te înşeli, dragă Dick. Nu există girafe în America.
— Chiar aşa, spuse şi Harris, care părea destul de mirat. În ţara asta nu există girafe!
— Atunci?... spuse Dick Sand.

— Nu ştiu ce că mai cred! răspunse Harris. Oare nu te-au înşelat ochii, prietene, iar animalele astea nu vor fi fost mai curând struţi?
— Struţi? repetară Dick Sand şi doamna Weldon, uitându-se surprinşi unul la altul.
— Da! Doar nişte struţi... repetă Harris.
— Dar struţii sunt păsări, continuă Dick Sand. N-au decât două picioare!
— Ei bine, răspunse Harris, mie mi s-a părut că animalele acelea care au fugit atât de repede erau bipede!
— Bipede! exclamă tânărul marinar.
— Ba eu cred că am văzut destul de bine că erau animale cu patru picioare! spuse atunci doamna Weldon.
— Şi eu la fel, adăugă bătrânul Tom, iar Bat, Austin şi Acteon spuseră că tot aşa au văzut şi ei.
— Struţi cu patru picioare! exclamă Harris, izbucnind în râs. Iată un lucru caraghios.
— Desigur că ar fi caraghios! răspunse Dick Sand. Numai că noi am crezut că vedem girafe şi nu struţi.
— Nu, tinere, nu! adăugă Harris. sunt sigur că aţi văzut greşit. Aceasta se explică prin repeziciunea cu care au fugit animalele acelea. De altfel,s-a întâmplat de multe ori ca unii vânători să se înşele la fel cum te-ai înşelat şi dumneata acum, fiind totuşi de cea mai perfectă bună credinţă.

Ceea ce spunea americanul era cu putinţă. Privind de la o oarecare distanţă un struţ înalt şi o girafă de înălţime mijlocie, e greu de făcut vreo deosebire. Fie că e vorba de cioc, fie că e vorba de bot, şi unul şi altul sunt cocoţate la capătul unui gât lung, răsturnat pe spate, aşa că la nevoie se poate spune că un struţ este o jumătate de girafă. Nu-i lipsesc decât picioarele dinapoi. Aşadar, acest biped şi acest patruped, trecând repede şi pe neaşteptate prin faţa ochilor, pot uneori să fie luaţi unul drept celălalt.

De altfel, cea mai sigură dovadă că doamna Weldon şi ceilalţi se înşelau e faptul că în America nu există girafe. Dick Sand făcu atunci această reflecţie:
— Dar eu credeam că nu numai girafele, dar nici struţii nu trăiesc în Lumea Nouă.
— Te înşeli, tinere, răspunse Harris. în America de Sud există o specie numită «nandu», din care fac parte şi struţii pe care i-ai

văzut.

Harris avea dreptate. Nandu, o pasăre cu picioare lungi, este destul de obişnuită în câmpiile Americii de Sud şi carnea ei e bună de mâncat când pasărea e tânără. Această vietate voinică, a cărei înălţime depăşeşte uneori doi metri, are ciocul drept, aripile lungi şi acoperite cu pene stufoase de culoare albăstrie şi picioare cu trei degete, terminate cu gheare — deosebire esenţială faţă de struţii din Africa.

Aceste amănunte exacte i-au fost spuse de Harris, care părea să cunoască foarte bine caracteristicile păsării. Dick, doamna Weldon şi tovarăşii ei trebuiră să-şi recunoască greşeala.

— De altfel, adăugă Harris, e cu putinţă să mai întâlnim alt cârd de struţi. Căutaţi atunci să vă uitaţi mai bine la ei şi să nu mai luaţi păsările drept patrupede! Dar, mai ales, tinere, nu uita sfatul meu şi nu mai trage cu puşca în nici un fel de animal! Nu suntem nevoiţi să vânăm ca să ne facem rost de hrană, şi îţi repet că nu trebuie ca prezenţa noastră în această pădure să fie trădată prin bubuituri de armă.

Totuşi, Dick Sand stătea pe gânduri. O nouă bănuială îşi croise drum în mintea lui.

A doua zi, 17 aprilie, porniră din nou la drum. Americanul îi asigură că nu vor trece nici douăzeci şi patru de ore până când mica trupă va poposi la hacienda San Felice.

— Acolo, doamnă Weldon, adăugă el, veţi primi toate îngrijirile de care aveţi nevoie. Vă veţi odihni şi sunt sigur că, în câteva zile, o să fiţi pe deplin întremată. Poate că nu o să vă simţiţi în această fermă ca în locuinţa dumneavoastră din San Francisco, cu care sunteţi obişnuită, dar veţi vedea că nici locuinţele noastre nu sunt lipsite cu totul de confort. Nu suntem nici noi chiar nişte sălbatici.

— Domnule Harris, răspunse doamna Weldon, dacă nu vă putem oferi decât mulţumiri pentru binevoitorul dumneavoastră ajutor, cel puţin fiţi sigur că vi le oferim din toată inima. De altfel, e şi timpul să ajungem!

— Aţi obosit, doamnă Weldon?

— De mine puţin îmi pasă, dar văd cum micul meu Jack se topeşte pe zi ce trece! A început să aibă friguri la anumite ore.

— Vedeţi, răspunse Harris, clima acestui podiş e foarte sănătoasă, dar, din nenorocire, în martie şi în aprilie bântuie

uneori frigurile.
— Aşa este, spuse atunci Dick Sand, dar natura, care totdeauna şi pretutindeni este prevăzătoare, a pus leacul alături de boală.
— Cum asta, prietene? întrebă Harris, care părea că nu înţelege.
— Nu suntem oare în ţinutul arborelui quinquinas[29] răspunse Dick.
— Într-adevăr, spuse Harris, ai perfectă dreptate. Arborii care dau preţioasa coajă febrifugă[30] sunt aici la ei acasă.
— Mă miră chiar, adăugă Dick Sand, că n-am văzut nici unul.
— Ei, prietene, răspunse Harris, arborii aceştia nu se pot deosebi uşor. Deşi uneori sunt înalţi, cu frunzele mari, cu flori trandafirii şi mirositoare, totuşi nu pot fi descoperiţi uşor. Arareori cresc în tufe. De obicei sunt presăraţi prin pădure, iar indienii, care recoltează coaja de chinină[31], nu-i recunosc decât după frunzişul lor mereu verde.
— Domnule Harris, se rugă doamna Weldon, dacă dăm peste vreun arbore, arată-mi-l şi mie.
— De bună seamă, doamnă Weldon. Veţi găsi însă la fermă sulfat de chinină. E mai bun pentru febră decât simpla coajă a copacului.

Această ultimă zi a călătoriei trecu fără să se mai întâmple ceva deosebit. Veni seara şi popasul pentru noapte fu organizat ca de obicei. până atunci nu plouase. Vremea începea să se schimbe însă, căci o boare umedă şi caldă se ridică de pe pământ şi formă în curând o ceaţă de nepătruns.

Trebuia să înceapă anotimpul ploilor. Din fericire, mica trupă avea să se bucure chiar a doua zi de un adăpost confortabil, oferit cu multă ospitalitate. Doar câteva ore mai trebuiau să treacă până să ajungă acolo.

Deşi după părerea lui Harris — care nu putea socoti distanţa parcursă decât după timpul cât durase călătoria — se aflau doar la şase mile de fermă, au fost totuşi luate ca de obicei toate măsurile de prevedere pentru noapte. Tom şi tovarăşii săi trebuiau să stea de veghe pe rând. Dick Sand ţinu

---

29 Se citeşte chinchinas — arborele de chinină.

30 Care vindecă frigurile.

31 Pe vremuri, coaja era măcinată până ce se prefăcea într-o pulbere căreia i se spunea «praful iezuiţilor», pentru că în 1649 iezuiţii primiseră la Roma o mare cantitate de astfel de pulbere, trimisă de misiunile lor din America, (n.a.)

ca nimic să nu fie neglijat în această privinţă. Acum, mai mult ca oricând, nu voia să renunţe la prudenţa lui obişnuită, căci o bănuială îngrozitoare începea să i se strecoare în suflet. Deocamdată însă nu voia să spună nimic.

Adăpostul fusese orânduit sub un pâlc de arbori mari. Din pricina oboselii, doamna Weldon şi ai săi adormiră imediat, când deodată fură treziţi de un ţipăt puternic.

— Ei! Ce s-a întâmplat? întrebă Dick Sand, care sări primul în picioare.

— Eu! Eu am ţipat! răspunse vărul Benedict.

— Ce ai? întrebă doamna Weldon.

— Am fost muşcat!

— De un şarpe?... întrebă înspăimântată doamna Weldon.

— Nu, nu! Nu e şarpe, e insectă! răspunse vărul Benedict. Aha, am prins-o! Am prins-o!

— Ei bine, striveşte gângania şi lasă-ne să dormim în pace, domnule Benedict, spuse Harris.

— Să strivesc o insectă?! strigă vărul Benedict. Nu se poate! Nu se poate! Trebuie să văd ce este!

— Vreun ţânţar, spuse Harris, dând din umeri.

— Ba deloc! E o muscă, răspunse vărul Benedict, şi încă o muscă dintre cele mai ciudate.

Dick Sand aprinse o mică lanternă de mână şi o apropie de vărul Benedict.

— Sfântă milostivire! strigă acesta. În sfârşit, o mângâiere şi pentru mine! Am făcut o mare descoperire!

Sărmanul om delira de fericire. Îşi privea musca cu nişte ochi în care se citea bucuria triumfului. Ar fi sărutat-o cu cea mai mare plăcere.

— Dar ce naiba este? întrebă doamna Weldon.

— Un dipter, verişoară, un dipter faimos!

Şi vărul Benedict le arătă o muscă mai mică decât o albină, de culoare închisă, cu dungi galbene pe partea de dedesubt a trupului.

— Nu e veninoasă? întrebă din nou doamna Weldon.

— Nu, verişoară, cel puţin pentru oameni, nu. Dar pentru animale, pentru antilope, pentru bivoli, pentru elefanţi... e altceva.. Ah! Iubita mea insectă!

— O să ne spuneţi odată, domnule Benedict, ce fel de muscă mai e şi asta? izbucni Dick Sand cu nerăbdare.

— Musca aceasta, răspunse entomologul, musca aceasta pe care o ţin între degete, musca aceasta... este o muscă ţeţe! Dipterul acesta faimos face cinste unui întreg ţinut, şi până acum nu s-a găsit niciodată o muscă ţeţe în America!

Dick Sand nu îndrăzni să-l întrebe pe vărul Benedict care este singura parte a lumii unde se găseşte înfricoşătoarea muscă ţeţe.

Curând după această întâmplare, tovarăşii elevului-marinar se adânciră din nou în somnul întrerupt. Dick Sand însă nu mai închise ochii toată noaptea, cu toată oboseala care îl copleşea.

Capitolul XVIII

GROAZNICUL CUVÂNT

Era vremea să ajungă la fermă. Doamna Weldon se simţea atât de obosită, încât n-ar mai fi putut continua multă vreme o călătorie făcută în condiţiuni atât de grele, iar Jack îţi făcea milă să-l vezi cât de aprinşi îi erau obrajii în timpul acceselor de friguri şi cât de palid era după aceea. Doamna Weldon nu voise să-şi lase copilul nici măcar în grija bunei Nan, ci îl ţinea culcat pe braţele ei.

Da! Era vremea să ajungă! După spusele americanului, chiar în seara zilei care începea acum, seara de 18 aprilie, mica trupă avea să fie la adăpost, la hacienda San Felice.

Cele douăsprezece zile de călătorie şi cele douăsprezece nopţi petrecute sub cerul liber o doborâseră pe doamna Weldon, cu toate că era atât de robustă. Copilul îndurase toate acestea şi mai greu. Starea micului Jack, bolnav şi lipsit de cea mai elementară îngrijire, zdrobea inima mamei.

Dick Sand, Nan, Tom şi tovarăşii lui înduraseră mai bine ostenelile călătoriei. Hrana, deşi pe sfârşite, nu le lipsise niciodată până acum.

Cât priveşte pe Harris, omul acesta parcă era făcut pentru încercările acestor drumuri lungi prin păduri. Părea că oboseala nu-l poale doborî. Numai că, pe măsură ce se apropiau de fermă, Dick Sand observă că americanul era mai îngândurat şi

mai posomorât ca înainte. Firesc ar fi fost să fie tocmai invers. Cel puţin aceasta era părerea tânărului marinar, care devenise bănuitor faţă de american. Dar ce interes l-ar fi putut împinge pe Harris să-i înşele? Dick Sand nu putea să-şi dea seama, dar supraveghea acum călăuza foarte de aproape.

Pesemne că americanul îşi dădu seama că este bănuit de Dick Sand şi fără îndoială că această neîncredere îl făcea să fie şi mai tăcut faţă de «tânărul său prieten».

Porniseră din nou la drum. în pădurea din ce în ce mai rară, copacii creşteau în grupuri răzleţe şi nu mai formau o perdea de nepătruns. Era oare adevăratul pampas despre care vorbise Harris?

În timpul primelor ore ale dimineţii, nu se mai întâmplă nimic deosebit care să mărească neliniştea lui Dick Sand. Totuşi, el mai observă două lucruri. Poate că nu aveau mare însemnătate, însă în împrejurările de acum nu trebuia trecut cu vederea nici un amănunt.

Mai întâi se schimbă purtarea lui Dingo, fapt care atrase atenţia tânărului marinar în chip deosebit.

Într-adevăr, câinele, care tot timpul cât durase călătoria părea că se ţine după o anumită urmă, îşi schimbă dintr-o dată purtarea. Până acum mersese cu nasul în pământ, amuşinând întruna prin bălării şi tufişuri. Tăcea mai tot timpul sau scotea un fel de scheunat jalnic, ca şi cum ar fi exprimat o mare durere sau părere de rău. În ziua aceea, însă, ciudatul animal începu să latre tare şi uneori chiar furios, aşa cum făcea de mult, când Negoro apărea pe puntea lui Pilgrim.

Prin mintea lui Dick Sand trecu o bănuială pe care Tom o întări, spunându-i:

— Mare ciudăţenie, domnule Dick! Dingo nu mai miroase pământul, cum făcea ieri! Acum adulmecă mereu aerul, cu nasul în vânt, nu stă locului o clipă, părul i se zbârleşte la tot pasul. S-ar spune că-l miroase de departe...

— Pe Negoro, nu-i aşa? răspunse Dick Sand, care apucă braţul bătrânului negru şi-i făcu semn să vorbească mai încet.

— Negoro, domnule Dick! Nu cumva s-o fi luat pe urmele noastre?

— Da, Tom, şi poate că în clipa asta nu e prea departe.

— Dar... pentru ce? spuse Tom.

— Sau Negoro nu cunoaşte acest ţinut, spuse Dick Sand, şi

atunci avea tot interesul să nu ne piardă din vedere...
— Sau...? îl întrebă Tom, care-l privea neliniştit pe elevul-marinar.
— Sau, continuă Dick Sand, îl cunoaşte şi atunci…
— Dar de unde să cunoască Negoro acest ţinut? N-a fost niciodată pe aici!
— N-a fost niciodată pe aici... murmură Dick Sand. În sfârşit, fapt neîndoielnic este că Dingo se poartă ca şi cum omul acesta, pe care nu-l poate suferi, ar fi pe aproape!

Întrerupse apoi convorbirea şi strigă câinele, care şovăi câteva clipe, dar veni totuşi lângă el. Dick Sand strigă: «Negoro! Negoro!» Un lătrat furios fu răspunsul lui Dingo. Acest nume avu asupra lui efectul obişnuit. Se repezi înainte, ca şi cum Negoro ar fi fost ascuns după un tufiş. Harris văzuse toată scena. Cu buzele strânse, se apropie de elevul-marinar şi-l întrebă:
— Ce-i cereţi lui Dingo ?
— Mai nimic, domnule Harris, răspunse bătrânul Tom în glumă, îi cerem veşti de la tovarăşul de călătorie pe care l-am pierdut.
— Aha! mormăi americanul. Este vorba de portughezul acela, bucătarul de pe navă de care mi-aţi vorbit?
— Da, răspunse Tom. Auzindu-l pe Dingo cât de furios latră, mai că s-ar putea spune că Negoro e prin apropiere.
— Dar cum să fi putut ajunge până aici? întrebă Harris. După câte ştiu, n-a fost niciodată prin regiunile astea.
— Poate că nu ne-a spus nouă, răspunse Tom.
— Ar fi de mirare, adăugă Harris. Dar dacă vreţi, hai să cercetăm desişurile. Poate că nenorocitul are nevoie de ajutor, poate să i se fi întâmplat ceva...
— Nu-i nevoie, domnule Harris, răspunse Dick Sand. Dacă Negoro a ştiut cum să vină până aici, o să ştie să meargă şi mai departe. E un om care se pricepe să iasă din încurcătură.
— Cum vreţi, răspunse Harris.
— Hai, Dingo, taci! spuse Dick Sand, punând totodată capăt convorbirii.

Al doilea fapt observat de tânărul marinar era în legătură cu calul, care nu părea să «simtă grajdul», aşa cum fac animalele din specia lui. Nu adulmeca aerul, nu-şi grăbea pasul, nu-şi umfla nările, nu necheza anunţând sfârşitul unei călătorii. Dacă îl observai bine, părea să fie tot atât de indiferent, ca şi cum hacienda la care fusese de câteva ori şi pe care trebuia s-o

cunoască bine s-ar fi găsit la o depărtare de câteva sute de mile.

«Nu arată a cal care ajunge la capătul călătoriei», gândea elevul-marinar.

Totuşi, după cum spusese Harris cu o zi mai înainte, nu mai erau decât şase mile de făcut şi, din aceste ultime şase mile, patru fuseseră cu siguranţă parcurse până către ora cinci după-amiază. Dar aşa cum calul nu simţea câtuşi de puţin grajdul de care trebuia să aibă atâta nevoie, nimic nu anunţa nici apropierea vreunei plantaţii mari, aşa cum trebuia să fie hacienda San Felice.

Doamna Weldon, deşi preocupată numai de copilul ei, era mirată văzând ţinutul atât de pustiu. Cum, nici un băştinaş, nici unul din argaţii fermei nu se arăta la o distanţă atât de mică? Se rătăcise oare Harris? Nu! Respinse această idee. O nouă întârziere ar fi însemnat pierderea micului Jack.

Dar Harris mergea mereu înainte. Părea că cercetează adâncimile pădurii şi că se uită la dreapta şi la stânga, ca un om care nu-i sigur de el... sau de drumul lui! Doamna Weldon închise ochii. Mai bine să nu mai vadă nimic.

Străbătură o câmpie lată, cam de vreo milă, apoi pădurea apăru din nou, deşi mai puţin deasă decât în ţinutul de vest. Mica trupă începu iarăşi să meargă pe sub copacii mari.

La ora şase seara ajunseră în dreptul unui desiş, pe unde părea că trecuse o turmă de animale puternice. Dick Sand se uită cu mare atenţie în jurul său. La o înălţime care depăşea cu mult statura unui om, crengile fuseseră smulse sau rupte. Totodată, bălăriile date cu violenţă la o parte lăsau să se vadă pe pământul noroios urme de labe care nu puteau să fie de jaguari sau de cuguari. Să fi fost oare urme de «ais» sau alte tartigrade? Atunci cum se explica ruperea crengilor la o asemenea înălţime? Numai nişte elefanţi ar fi putut lăsa urme atât de mari, numai ei ar fi putut să facă o asemenea spărtură în desişul de nepătruns. Dar aceste uriaşe pachiderme nu se găsesc pe continentul american! Nici măcar nu au fost aclimatizate în aceste regiuni.

Ipoteza că pe acolo au trecut elefanţi era absolut de necrezut.

Dick Sand nu-şi dezvălui gândurile care îl frământau în legătură cu acest fapt şi nici pe american nu-l mai întrebă nimic

în această privinţă. Ce mai putea aştepta de la un om care încerca să-i facă să iii girafele drept struţi? Harris ar mai fi dat şi acum vreo explicaţie mai mult sau mai puţin bine născocită, care nu ar fi schimbat cu nimic situaţia.

Oricum, Dick îşi formase părerea sa asupra americanului. Îşi dădea seama că acesta este un trădător! Nu aştepta decât un prilej potrivit ca să-i dea în vileag necinstea. Totul îi spunea că acest prilej se apropie.

Dar ce scop tainic urmărea Harris? Ce viitorii aştepta pe supravieţuitorii de pe Pilgrim? Dick Sand îşi repeta mereu că răspunderea sa nu încetase odată cu naufragiul. Acum trebuia mai mult ca oricând să se îngrijească de salvarea acelora pe care naufragiul îi aruncase pe această coastă. Era datoria lui să-i salveze pe doamna Weldon, pe Jack, pe negri — să-i salveze pe toţi tovarăşii lui de nenorocire! Dar dacă pe navă se simţea sigur de sine, bizuindu-se pe pregătirea sa de marinar, aici, în vălmăşagul încercărilor grele pe care le întrevedea, cum trebuia să procedeze?

Dick Sand nu voia să închidă ochii în faţa înspăimântătoarei realităţi pe care fiecare clipă o făcea mai sigură. În aceste împrejurări, care se anunţau atât de grele, el,căpitanul de cincisprezece ani, care comandase pe Pilgrim, îşi luă din nou sarcina de conducător al micii trupe. Se hotărî însă să nu spună nimic care ar fi îngrijorat-o pe sărmana mamă, mai înainte de clipa în care vor trebui luate măsuri.

Şi nu spuse nimic, nici chiar atunci când, rămânând în urma celorlalţi cu vreo sută de paşi, pe malul unei ape destul de mari, observă nişte animale uriaşe, care o luară la goană pe sub ierburile înalte ale malului. «Hipopotami! Hipopotami!» era cât pe-aci să strige.

Erau, într-adevăr, câteva din acele pachiderme cu capul uriaş, cu botul mare şi umflat, a căror gură este înarmată cu dinţi mai lungi de un picior. Îndesaţi pe picioarele lor scurte, aceste animale au pielea fără păr şi de culoare roşcată, ca pielea tăbăcită. Hipopotami în America!...

Merseră mai departe toată ziua, dar din ce în ce mai greu. Oboseala începu să facă până şi pe cei mai voinici să încetinească pasul. Era într-adevăr timpul să ajungă, căci altfel ar fi trebuit să se oprească.

Preocupată numai de micul Jack, poate că doamna Weldon

nici nu mai simţea osteneala, dar din toată înfăţişarea sa se vedea că era la capătul puterilor. De altfel, toţi erau mai mult sau mai puţin doborâţi de oboseală. Dick Sand rezista printr-o supremă încordare a voinţei, izvorâtă din sentimentul datoriei.

Către ora patru seara, bătrânul Tom găsi în iarbă un obiect care-i atrase atenţia. Era o armă,un fel de cuţit de o formă specială, alcătuit dintr-o lamă lată şi curbă, prinsă în nişte plăsele de fildeş destul de grosolan împodobite. Cuţitul fu adus de Tom lui Dick Sand, care-l luă în mână, îl cercetă şi apoi îl arătă americanului, spunând:

— Aşa-i că băştinaşii nu mai sunt departe?

— Cu siguranţă! răspunse Harris. Şi totuşi...

— Totuşi? repetă Dick Sand, privindu-l pe Harris în albul ochilor.

— Ar fi trebuit să fi ajuns foarte aproape de fermă, continuă Harris şovăitor, dar nu cunosc nimic pe aici...

— Care va să zică,te-ai rătăcit? întrebă repede Dick Sand.

— De rătăcit nu m-am rătăcit... Ferma nu poate fi mai departe de trei mile de aici. Dar vrînd să iau calea cea mai scurtă prin pădure, poate c-am greşit.

— Poate... îl îngână Dick Sand.

— Cred că aş face mai bine s-o iau puţin înainte, de unul singur, spuse Harris.

— Nu, domnule Harris, să nu ne despărţim! răspunse Dick Sand.

— Cum vrei, continuă americanul. Dar în timpul nopţii o mi-ar fie greu să vă conduc.

— Nu-i nimic, răspunse Dick Sand. O să facem un popas. Doamna Weldon va accepta să mai petreacă o ultimă noapte sub copaci, iar mâine, când se va lumina, pornim mai departe. Cele două sau trei mile câte ne-au mai rămas le facem într-o oră.

— Bine, răspunse Harris.

În clipa aceea, Dingo începu să latre din nou, înfuriat.

— Ce-i Dingo, ce-i? strigă Dick Sand. Doar ştii bine că nu-i nimeni pe aici, căci locurile sunt pustii!

Hotărâră deci să se oprească pentru acest ultim popas. Doamna Weldon lăsă totul în seama tovarăşilor ei şi nu spuse tot timpul nici măcar o vorbă. Micul Jack, moleşit de friguri, se odihnea în braţele ei.

Căutară locul cel mai ferit pentru a petrece noaptea. Dick Sand se gândea să-l aleagă sub frunzişul des al unui pâlc de

copaci, dar bătrânul Tom, care se ocupa de aceste pregătiri împreună cu tânărul marinar, se opri deodată şi strigă:
— Domnule Dick! Uită-te! Uită-te!
— Ce-i, Tom? întrebă Dick Sand cu glasul liniştit, ca al unui om care se aşteaptă la orice.
— Acolo... acolo, spuse Tom... pe copacii... aceia, urme de sânge. Iar pe pământ.... mădulare de om, ciopârţite!

Dick Sand se repezi spre locul arătat de bătrânul Tom. Apoi, întorcându-se spre negru, îi spuse:
— Taci, Tom, taci!

Într-adevăr, pe pământ zăceau mai multe mâini tăiate, iar lângă aceste resturi omeneşti se aflau câteva furci sfărâmate şi un lanţ rupt.

Din fericire, doamna Weldon nu văzuse nimic din acest spectacol îngrozitor. Cât despre Harris, el se ţinea la distanţă; dacă cineva s-ar fi uitat mai cu atenţie la el în clipa aceea, ar fi fost izbit de cruzimea care i se întipărise pe faţă. Era înfiorător la vedere.

Dingo veni lângă Dick Sand şi începu să latre cu furie în faţa acestor resturi însângerate. Elevul-marinar izbuti să-l izgonească numai cu mare greutate.

În vremea aceasta, bătrânul Tom, care văzuse cel dintâi furcile şi lanţul rupt, rămăsese nemişcat, ca şi cum ar fi prins rădăcini în pământ. Cu ochii holbaţi, cu mâinile încleştate, privea ţintă, bolborosind cuvinte fără şir.
— Am văzut.... am mai văzut astfel de furci... când eram mic de tot... am mai văzut!...

Fără îndoială că amintirile copilăriei sale îi reveneau în minte încet-încet, iar el se străduia să-şi aducă aminte... Cu siguranţă că avea să vorbească...
— Taci, Tom! repetă Dick Sand. Taci! Pentru liniştea doamnei Weldon, pentru salvarea noastră a tuturor, taci!...

Şi elevul-marinar îl trase după sine pe bătrânul negru.

Aleseră un alt loc de popas, ceva mai departe, şi apoi totul fu pregătit pentru noapte.

Cina rămase aproape neatinsă. Oboseala întrecea foamea. Erau cu toţii cuprinşi de o nelinişte vecină cu groaza.

Întunericul se lăsa încetul cu încetul. în curînd se făcu beznă. Cerul era acoperit de nori prevestitori de furtună. Printre copaci se vedeau din când în când licăriri de fulgere, în partea

dinspre apus a orizontului. Vântul încetase; nici o frunză nu se mai mişca. O tăcere adâncă lua locul larmei de peste zi, de parcă atmosfera grea, îmbibată de electricitate, ajunsese să nu mai poată transmite sunetele.

Dick Sand, Austin şi Bat stăteau tustrei de veghe. Căutau să zărească sau să audă, în această noapte de nepătruns, dacă nu scânteiază vreo licărire de lumină, dacă nu răsună vreun zgomot suspect. Dar nimic nu tulbura liniştea şi întunericul pădurii.

Într-adevăr, pe pămînt zăceau resturi omeneşti, lîngă care se aflau cîteva furci sfărîmate şi un lanţ rupt

Tom nu putea să aţipească deloc. Năpădit de amintiri, stătea nemişcat, cu capul plecat, ca şi cum ar fi fost izbit de o lovitură neaşteptată.

Într-adevăr, pe pământ zăceau resturi omeneşti, lângă care se aflau câteva furci sfărâmate şi un lanţ rupt.

Doamna Weldon îşi legăna copilul în braţe, gândindu-se ce se va mai întâmplă de acum încolo.

Poate că numai vărul Benedict dormea ca un prunc nevinovat, căci numai el nu era copleşit de îngrijorarea şi teama care-i cuprinsese pe toţi. El nu avea atât de dezvoltat simţul presimţirii.

Deodată, către ora unsprezece noaptea, se auzi un răcnet prelung şi înfiorător, urmat de un fel de mârâit mai ascuţit. Tom sări în picioare şi mâna i se întinse spre un desiş aflat cam la o milă de acolo. Dick Sand îl apucă de braţ, dar nu-l putu împiedica pe Tom să strige:

— Leul! Leul!

Acest răget, pe care-l auzise atât de des în copilărie, fusese recunoscut îndată de bătrânul negru.

— Leul! repetă el.

Dick Sand, nemaiputând să se stăpânească, se repezi cu cuţitul în mână spre locul unde dormea Harris. Dar Harris nu mai era acolo, iar calul dispăruse odată cu el.

În mintea lui Dick Sand se făcu deodată lumină… Nu se aflau acolo unde crezuseră că se află! Pilgrim nu acostase pe ţărmul american! Nu Insula Paştilor era aceea pe care elevul-marinar o descoperise în larg, ci cu totul altă insulă aşezată la vestul acestui continent, aşa cum Insula Paştilor se află la vestul Americii. Busola îl înşelase o bună parte a călătoriei, şi se ştie de ce. Mânat de furtună pe o cale greşită, Pilgrim ocolise Capul Horn şi trecuse din Oceanul Pacific în Oceanul Atlantic! Viteza navei, pe care nu o putuse calcula decât cu multă aproximaţie, fusese de două ori mai mare din pricina urganului, iar el nu-şi dăduse seama de aceasta! Iată din ce pricină arborii de cauciuc şi de chinină, care cresc din belşug în America, lipseau din acest ţinut care nu era nici podişul Atacama, nici pampasul bolivian. Da, girafe, nu struţi, alergaseră prin poiană! Elefanţi fuseseră animalele acelea mari care traversaseră desişul pădurii! Hipopotami au fost matahalele pe care Dick Sand le tulburase din odihna lor sub bălăriile înalte. Musca ţeţe era dipterul găsit

de vărul Benedict, groaznica muscă ţeţe, care face să piară, prin pişcătura ei, animalele caravanelor! Şi răget de leu, nu de alt animal, fusese răcnetul care cutremurase pădurea. Iar furcile, lanţurile, cuţitul de o formă speciali erau unelte ale neguţătorilor de sclavi. Mâinile acelea ciopârţite erau mâini de oameni ţinuţi în fiare! Portughezul Negoro şi americanul Harris trebuie să fi fost înţeleşi între ei.

Şi buzele lui Dick Sand rostiră aceste cuvinte îngrozitoare, pe care el le bănuise încă de multă vreme!

— Africa! Africa ecuatorială! Africa neguţătorilor de sclavi şi a sclavilor!

Partea a doua

Capitolul I

NEGOŢUL DE SCLAVI

Negoţul de sclavi! Toată lumea ştie ce înseamnă vorbele acestea, vorbe care ar fi trebuit să nu existe în nici o limbă omenească. Acest îngrozitor comerţ de sclavi, practicat multă vreme în folosul ţărilor europene care aveau colonii peste mări, a fost interzis cu mulţi ani în urmă. El continuă totuşi pe o scară largă, mai cu seamă în Africa centrală[32]. Chiar în plin secol al XlX-lea, încă mai exista câteva state ce se pretind creştine, dar care nu au semnat convenţia cu privire la desfiinţarea sclaviei.

S-ar putea crede că acest negoţ nu se mai face, că această cumpărare şi vânzare de fiinţe omeneşti a încetat! Dar nu-i deloc aşa, şi cititorul nu trebuie să ignore acest fapt, dacă vrea să se intereseze mai îndeaproape de întâmplările din cea de a doua parte a acestei povestiri. El trebuie să afle ce anume sunt aceste vânători de oameni, care ameninţă să despopuleze un continent întreg pentru a întreţine câteva colonii cu munca gratuită a sclavilor, el trebuie să afle în ce locuri şi în ce chip se făptuiesc aceste vânători barbare, cât sânge se varsă, câte incendii şi jafuri se dezlănţuie cu un asemenea prilej şi, în sfârşit, în folosul cui se fac toate acestea.

Negoţul de negri a început dc-abia în secolul al XV-lea, în următoarele împrejurări:

După ce musulmanii au fost alungaţi din Spania, ei s-au refugiat dincolo de strâmtoarea Gibraltar, pe coasta Africii. Dar portughezii, care stăpâneau pe atunci această parte a ţărmului, i-au urmărit cu înverşunare. Unii din aceşti fugari au fost luaţi prizonieri şi aduşi în Portugalia. Ajunşi robi, ei au format primul grup de sclavi africani, din Europa apuseană, din era creştină.

Dar aceşti musulmani făceau parte mai toţi din familii bogate, care erau gata să-i răscumpere cu bani grei. Portughezii au respins însă oferta de răscumpărare; nu le păsa de preţul oferit. N-aveau ce să facă cu aurul străin. Ceea ce lipsea acum erau braţele de muncă necesare exploatării primelor colonii: braţe de rob — ca să spunem lucrurilor pe nume.

Familiile musulmane, neputând să-şi răscumpere rudele cu aur, s-au oferit atunci să dea în schimbul prizonierilor un număr foarte mare de negri africani, pe care îi puteau captura foarte uşor. Portughezii au primit acest târg, care era spre

---

32 Jules Verne a publicat acest roman în anul 1878.

folosul lor şi, în felul acesta, a început negoţul de sclavi în Europa.

Spre sfârşitul veacului al XVI-lea, acest negoţ îngrozitor era îngăduit de mai toată lumea. Moravurile încă barbare ale societăţii de pe vremea aceea nu erau cu nimic jenate. Toate statele proteguiau acest negoţ, pentru a izbuti să colonizeze cât mai repede şi cât mai sigur insulele din Lumea Nouă. Într-adevăr, sclavii de culoare neagră rezistau în regiunile unde albii ar fi pierit cu miile, deoarece nu erau obişnuiţi cu climatul şi nu puteau să îndure căldura climei tropicale, în curând, transportarea negrilor în coloniile din America a început să se facă regulat cu vase speciale; această ramură a comerţului transatlantic a dus apoi la crearea unor importante pieţe de sclavi în diferitele puncte ale ţărmului african. «Marfa» era foarte ieftină la cumpărare şi câştigurile foarte mari.

Dar indiferent de motivele care au dus la formarea coloniilor de peste mări, ele nu puteau îndreptăţi pieţele de carne omenească, împotriva negoţului de negri se ridicară glasurile unor oameni de suflet, care protestau şi cereau guvernelor europene, în numele principiilor umanitare, desfiinţarea sclaviei.

În 1751, quakerii se puseră în fruntea mişcării aboliţioniste, chiar în sânul acelei Americi de Nord unde, peste o sută de ani, avea să izbucnească războiul de secesiune, căruia nu i-a fost străină chestiunea sclaviei. Diferite state din nord — Virginia, Connecticut, Massachusetts, Pennsylvania — decretară abolirea comerţului de sclavi şi eliberară sclavii aduşi cu cheltuială mare pe teritoriile lor.

Dar campania începută de quakeri nu s-a mărginit la statele nordice ale Lumii Noi. Adepţii sclaviei au fost puternic atacaţi şi dincoace de Atlantic. Mai ales Franţa şi Anglia au dat partizani ai acestei cauze drepte. «Mai bine să piară coloniile decât principiul!» — aceasta a fost lozinca generoasă care a răsunat în toată Lumea Veche şi, în ciuda intereselor politice şi comerciale angajate în această problemă, lozinca s-a răspândit şi a avut urmări în toată Europa.

Calea fusese deschisă. În 1807, Anglia a desfiinţat comerţul de negri din coloniile ei; Franţa i-a urmat pilda în 1814. Cele două naţiuni puternice încheiară în această privinţă un tratat, care fu întărit de Napoleon în timpul celor o sută de zile.

Totuşi nu era vorba decât de o declaraţie pur teoretică. Vasele cu negri străbăteau mai departe mările şi debarcau în porturile coloniale «încărcătura lor de abanos».

Mai târziu a trebuit să se ia măsuri mai practice pentru a se pune capăt acestui negoţ. Statele Unite în 1820 şi Anglia în 1824 au declarat negoţul de sclavi drept act de piraterie, iar pe cei care-l practicau — piraţi. Ca atare, negustorii de negri puteau fi pedepsiţi cu moartea şi erau urmăriţi cu asprime. Franţa aderă şi ea curând la noul tratat. Dar statele din America de Sud, coloniile spaniole şi portugheze nu au iscălit şi ele tratatul, aşa că exportul de negri a continuat în folosul lor, cu toată recunoaşterea dreptului de vizitare a vasului, care de fapt se mărginea la verificarea pavilionului navelor bănuite că ar transporta sclavi.

Noua lege pentru desfiinţarea comerţului de sclavi nu avea însă şi efect retroactiv. E adevărat că acum nu se mai capturau alţi sclavi, dar vechii sclavi nu-şi dobândiseră libertatea.

În aceste împrejurări, Anglia dădu, prima, exemplul. La 14 mai 1833,0 «declaraţie generală» i-a eliberat pe toţi negrii din coloniile Marii Britanii, iar în august 1838 au fost declaraţi liberi 670 000 de sclavi.

Zece ani mai târziu, în 1848, Republica franceză eliberă pe toţi sclavii din coloniile franceze, adică 260 000 de negri.

În 1859, războiul civil dintre statele din nord şi cele din sudul Statelor Unite ale Americii a desăvârşit opera de emancipare a sclavilor şi a extins această emancipare în toată America de Nord.

Aşadar, cele trei puteri mari desăvârşiră această operă de omenie. Pe vremea când se petrec cele povestite în cartea de faţă, negoţul de sclavi nu se mai făcea decât în folosul coloniilor spaniole sau portugheze, cum şi pentru acela al populaţiilor turceşti sau arabe din Orient. Dacă Brazilia nu a eliberat încă pe vechii ei sclavi, totuşi nu mai primea alţii noi, iar copiii de negri se năşteau acolo ca oameni liberi.

În interiorul Africii, în urma războaielor sângeroase duse de diferiţii şefi de triburi pentru această vânătoare de oameni, sunt înrobite triburi întregi. Caravanele cu sclavi iau unul din aceste două drumuri opuse: spre apus, către colonia portugheză Angola, sau spre răsărit, către Mozambic. Dintre acei puţini

nenorociţi care mai ajung la destinaţie, unii sunt trimişi fie în Cuba, fie în Madagascar, iar ceilalţi — în provinciile arabe sau turceşti din Asia, la Mekka sau la Mascat. Crucişătoarele engleze sau franceze nu pot împiedica acest negoţ decât într-o slabă măsură, întrucât supravegherea unor ţărmuri atât de întinse este deosebit de anevoioasă.

Dar numărul unor asemenea exporturi îngrozitoare mai este încă atât de însemnat?

Da! Se crede că încă aproape 80 000 de sclavi ajung pe ţărm şi că acest număr nu reprezintă decât a zecea parte din numărul băştinaşilor măcelăriţi. În urma acestor măceluri înspăimântătoare, câmpiile pârjolite rămân pustii, satele mistuite de flăcări rămân fără locuitori, fluviile rostogolesc cadavre şi jivinele pun stăpânire pe tot. Livingstone povesteşte că de câte ori se înapoia printr-o regiune prin care trecuse cu câteva luni înainte şi unde între timp avuseseră loc asemenea vânători de oameni, n-o mai recunoştea. Şi toţi ceilalţi călători, Grant, Spekc. Burton, Cameron şi Stanley, vorbesc în aceiaşi termeni despre desele încăierări războinice care au loc între diferiţii şefi de triburi pe acest podiş împădurit al Africii centrale, principalul lor teatru de război. În ţinutul marilor lacuri, peste toată această întindere imensă dintre Bornu şi Fezzan, mai spre sud, pe malurile Nyassei şi ale Zambeziului, apoi la vest, în regiunile Zairului superior — pe care le-a străbătut îndrăzneţul Stanley — în toate aceste locuri care alimentează cu sclavi târgul din Zanzibar, călătorii întâlnesc mereu acelaşi spectacol: măceluri, ruine, vetre pustii. Oare sclavia nu va înceta în Africa decât odată cu dispariţia tuturor negrilor, iar soarta acestei rase va fi aceeaşi cu a rasei australiene din Noua Olandă[33]?

Dar piaţa din coloniile spaniole şi portugheze se va închide într-o bună zi, iar locul acesta de desfacere va dispărea. Popoarele civilizate nu mai pot îngădui multă vreme negoţul cu negri!

Da, fără îndoială, şi chiar anul acesta — 1878 — trebuie să aducă eliberarea tuturor sclavilor pe care îi mai au statele creştine. Totuşi, încă mulţi ani după aceasta, naţiunile musulmane vor continua traficul care pustieşte continentul

33 Nume dat continentului australian de către olandezi, care, la începutul secolului al XVII-lea, au explorat coasta vestică a insulei, întemeind colonii şi aducând de acolo numeroşi băştinaşi.

african. Într-adevăr, spre ele se trimit cei mai mulţi sclavi; numărul băştinaşilor smulşi cu sila de la vetrele lor şi îndreptaţi spre coasta de răsărit depăşeşte în fiecare an 40 000 de suflete. Cu mult înainte de expediţia din Egipt, negrii din Sennaar erau vânduţi cu miile negrilor din Darfur, şi invers. Generalul Bonaparte a putut cumpăra, astfel, un număr de negri pe care i-a făcut soldaţi, organizându-i după exemplul mamelucilor. De atunci, în cursul secolului al XIX-lea, din care până acum au trecut patru cincimi, negoţul cu sclavi nu a scăzut. Ba, dimpotrivă.

La urma urmei, islamismul închide ochii la negoţul de sclavi, în provinciile musulmane, sclavul negru a înlocuit pe sclavul alb de odinioară. Totodată, negustorii de sclavi, de toate naţiile, continuă pe scară mare această meserie îngrozitoare. Ei furnizează astfel un supliment de populaţie acelor seminţii care se sting şi vor pieri, deoarece nu se regenerează prin muncă. Ca şi pe timpul lui Bonaparie. Sclavii ajung adesea soldaţi. În unele triburi de pe Nigerul superior, din ei sunt alcătuite aproape jumătate din armatele căpeteniilor africane. În aceste condiţii, situaţia lor nu este cu mult inferioară celei de om liber. De altfel, când nu-i soldat, sclavul reprezintă o monedă de schimb care are curs chiar şi în Egipt, iar în Bornu plata ofiţerilor şi a funcţionarilor se face cu astfel de monedă. Guillaume Lejean a văzut şi a spus asta.

Iată, deci, situaţia actuală a negoţului cu sclavi.

Mai e nevoie să se spună că un mare număr de agenţi ai statelor europene nu se ruşinează să arate pentru comerţul de sclavi o indulgenţă demnă de dispreţuit? În timp ce crucişătoarele supraveghează coastele Atlanticului şi ale Oceanului Indian, în interior comerţul se desfăşoară nestingherit. Caravanele de sclavi trec pe sub ochii unora dintre aceşti funcţionari, iar măcelurile în care pier zece negri pentru a se pune mâna pe unul singur, care să fie vândut ca sclav, sunt hotărâte dinainte la date stabilite cu precizie.

Se înţelege acum grozăvia cuvintelor rostite de Dick Sand: «Africa! Africa ecuatorială! Africa neguţătorilor de sclavi şi a sclavilor!»

Şi nu se înşela: era într-adevăr Africa, cu toate primejdiile care îl păşteau pe el şi pe tovarăşii lui.

Dar în ce parte a continentului african îi aruncase soarta?

De bună seamă, pe coasta de vest: şi tânărul marinar se temea că Pilgrim se ciocnise tocmai de ţărmul Angolei, adică acolo unde vin caravanele care deservesc toată această parte a Africii.

Şi într-adevăr acolo se aflau: în ţinutul pe care Cameron şi Stanley aveau să-l străbată peste câţiva ani, cu preţul atâtor primejdii, primul venind dinspre sud, iar al doilea — dinspre nord. Pe vremea aceea, din ţinutul acesta întins, format din trei provincii: Benguela, Congo şi Angola, nu era cunoscut decât ţărmul. El se întinde între Nurse, la sud, şi Zair, la nord, şi are două porturi principale: Benguela şi Sf. Paul de Loanda[34], acesta din urmă fiind şi capitala coloniei care aparţine Portugaliei.

În interior, ţinutul era pe atunci aproape neumblat. Puţini călători îndrăzniseră să se aventureze în acele locuri. Climă nesănătoasă, pământuri calde şi umede, bântuite de friguri, băştinaşi în stare de primitivism, încăierări permanente între triburi, neîncrederea negustorilor de sclavi faţă de orice străin care încearcă să pătrundă tainele comerţului lor odios iată greutăţile şi primejdiile pe care urmau să le înfrunte şi să le învingă în această provincie, Angola, una din regiunile cele mai de temut al Africii ecuatoriale.

În 1816, Tuckey mersese în susul fluviului Congo, până dincolo de cascadele Yellala, dar nu parcursese mai mult de 200 de mile în interior. Drumul acesta scurt nu era de ajuns pentru o cunoaştere serioasă a ţinutului, dar a pricinuit totuşi moartea celor mai mulţi dintre savanţii şi ofiţerii care alcătuiau expediţia.

După treizeci şi şapte de ani, doctorul Livingstone înaintă de la Capul Bunei Speranţe până pe cursul superior al fluviului Zambezi. În luna noiembrie 1853, el plecă din acest punct şi, cu o îndrăzneală nemaipomenită, străbătu Africa de la sud spre nord-vest, trecu peste Coango, unul din afluenţii fluviului Congo, şi ajunse la 31 mai 1854 la Sf. Paul de Loanda. Era prima explorare în necunoscutul marii colonii portugheze.

Optsprezece ani mai târziu, doi călători îndrăzneţi aveau să străbată Africa de la răsărit la apus şi să ajungă unul la sud, altul la nord de Angola, cu preţul unor greutăţi nemaipomenite.

Primul a fost locotenentul englez de marină Verney-Howett Cameron. În 1872, toată lumea credea că expediţia americanului Stanley, trimisă pentru a-l găsi pe Livingstone în

34 Astăzi Luanda.

regiunea marilor lacuri, nu se va mai întoarce. Locotenentul Cameron se oferi să plece pe urmele expediţiei. Oferta lui fu primită. Cameron, întovărăşit de doctorul Dillon, de locotenentul Cecil Murphy şi de Robert Moffat, nepotul lui Livingstone, plecă din Zanzibar. După ce străbătu Ugogo, dădu peste trupul neînsufleţit al lui Livingstone, pe care oamenii lui credincioşi îl transportau spre coasta răsăriteană. Continuându-şi atunci drumul spre apus, cu voinţa dârză de a ajunge de la un ţărm la celălalt, străbătu Unyanyembe, Ugunda şi Kahuele, unde strânse toate însemnările marelui călător. Trecu apoi peste Tanganyika, peste munţii Bambarre şi peste Lualaba, pe al cărui curs nu putu coborî, vizită toate provinciile pustiile de război şi rămase aproape fără locuitori din cauza comerţului de sclavi, trecu prin regiunile Kilemba, Urua, pe la izvoarele râului Lomane, apoi prin Uluda şi Lovale. După ce străbătu Coanza şi pădurile uriaşe, în care Harris îi făcuse pe Dick Sand şi pe tovarăşii lui să se rătăcească, energicul locotenent Cameron reuşi, în sfârşit, să zărească Oceanul Atlantic şi ajunse până la localitatea Sf. Filip de Benguela. Această călătorie de trei ani şi patru luni costase viaţa a doi dintre tovarăşii lui, doctorul Dillon şi Robert Moffat.

Pe această cale a descoperirilor, englezului Cameron avea să-i urmeze aproape imediat americanul Henry Moreland Stanley. Se ştie că acest curajos corespondent al ziarului New York Herald, trimis să-l caute pe Livingstone, îl găsise pe explorator la 30 octombrie 1871, la Ujiji, pe malurile lacului Tanganyika. Dar tot ceea ce făptuise până atunci, cu succes, doar dintr-un sentiment de omenie, Stanley se hotărî să continue în interesul ştiinţei geografice. Ţinta lui fu de a explora cursul fluviului Lualaba, pe care îl văzuse doar în treacăt. Cameron se afla încă pierdut în provinciile Africii centrale, când, în noiembrie 1874, Stanley părăsea Bagamoyo de pe coasta răsăriteană. După douăzeci şi una de luni, adică la 24 august 1876, Stanley părăsi regiunea pustiită de o epidemie de vărsat, străbătu în şaptezeci şi patru de zile drumul de la lac la N'yangwe, mare tîrg de sclavi, vizitat mai înainte de Livingstone şi de Cameron, şi asistă la cele mai îngrozitoare scene de vînătoare de sclavi făcute de ofiţerii sultanului din Zanzibar pe teritoriile triburilor Marungu şi Manyuema.

Stanley socoti că de aici poate porni la cercetarea cursului fluviului Lualaba, coborând pe el până la vărsare. O sută

patruzeci de hamali pentru bagaje, angajaţi la N'yangwe, şi nouăsprezece bărci alcătuiau materialul şi personalul expediţiei sale. Încă de la început a trebuit să dea lupte împotriva canibalilor din tribul Ugusu, şi tot de la început a fost silit să ia măsuri ca bărcile să fie duse în spinare de oameni, pe uscat, pentru a ocoli cascadele ce nu puteau fi trecute cu barca. Ceva mai spre sud de Ecuator, în punctul în care Lualaba o apucă spre nord, nord-est, cincizeci şi patru de bărci, pline cu mai multe sute de băştinaşi, atacară mica flotă a lui Stanley, care reuşi să-i pună pe fugă. După aceea, urcând până la paralela a doua din latitudinea nordică, curajosul american constată că fluviul Lualaba nu era altceva decât chiar cursul superior al fluviului Zair, care mai era cunoscut şi sub numele de Congo, şi că dacă îi urma cursul ajungea direct la mare. Şi chiar aşa făcu, războindu-se aproape zilnic cu triburile de pe ţărmuri. La 3 iunie 1877, în timp ce trecea cataractele de la Massassa, pierdu pe unul din tovarăşii lui, Francis Pocock; el însuşi fu târât cu barcă cu tot, la 18 iulie, în cascada M'belo, de unde nu scăpă cu viaţă decât printr-o minune.

În sfârşit, la 6 august, Henry Stanley ajunse în satul Ni Sanda, aflat la o depărtare de patru zile de coastă. După două zile, el găsi la Banza M'buko proviziile trimise de doi negustori din Emboma şi se odihni, în sfârşit, în acest orăşel de pe litoral. La treizeci şi cinci de ani se simţea îmbătrânit din cauza oboselii şi a lipsurilor pe care trebuise să le îndure străbătând tot continentul african, într-o călătorie care durase doi ani şi nouă luni.

Dar cursul fluviului Lualaba era acum cunoscut până la Atlantic, şi dacă Nilul e cea mai mare arteră din nord, dacă Zambezi e cea mai însemnată arteră din est, se ştie acum că Africa mai are în vest cel de al treilea mare fluviu din lume, care curgând pe o distanţă de două mii nouă sute de mile[35], sub numele de Lualaba, de Zair şi de Congo, face legătura între regiunea marilor lacuri şi Oceanul Atlantic.

Deşi situată între cele două drumuri unui urmai de Stanley şi celălalt de Cameron. provincia Angola era necunoscută ca şi în anul 1873, an în care vasul Pilgrim naufragiase pe coasta Africii. Tot ce se ştia despre ea era faptul că pe teritoriul acestei provincii se desfăşura comerţul de sclavi, datorită importantelor

35 4 650 kilometri, (n.a.)

târguri de la Bihe, de la Cassange şi de la Kazonde.

Or, tocmai în acest ţinut fusese atras Dick Sand. la mai mult de o sută de mile de coastă, având ca tovarăşi de drum o femeie istovită de oboseală şi durere, un copil sfârşit de boală şi câţiva negri, pradă tare râvnită de lăcomia negustorilor de sclavi.

Da, era Africa şi nicidecum acea Americă unde nici băştinaşii, nici fiarele sălbatice şi nici clima nu sunt cu adevărat de temut. Nu era acea regiune prietenoasă, aşezată între Cordilieri şi coastă, unde orăşelele sunt numeroase. Erau tare departe aceste provincii ale Perului şi Boliviei, spre care furtuna ar fi îndreptat cu siguranţă vasul, dacă o mână criminală nu i-ar fi schimbat drumul, împiedicându-i astfel pe naufragiaţi să găsească posibilităţi sigure de întoarcere în patrie.

Era îngrozitoarea Angola. Şi nici măcar coasta supravegheată direct de autorităţile portugheze, ci mijlocul acestei colonii, unde se încrucişau caravanele de sclavi, mânate de harapnicul havildarilor.

Ce ştia Dick Sand despre aceasta ţară unde îl aruncase trădarea?

Foarte puţine lucruri din cele spuse de misionarii din veacul al XVI-lea şi al XVII-lea, de negustorii portughezi, care străbăteau drumul de la Sf Paul de Loanda prin San-Salvaaor către Zair, şi din ce povestise doctorul Livingstone despre călătoria lui din 1853. Dar şi acestea ar fi fost de ajuns ca să zdruncine un suflet mai puţin oţelit decât al lui Dick Sand.

Se aflau într-adevăr într o situaţie groaznică!

Capitolul II

HARRIS ŞI NEGORO

A doua zi, după ce Dick Sand şi tovarăşii lui tăcuseră ultimul popas în pădure, doi oameni se întâlneau la trei mile de acolo, aşa cum se înţeleseseră dinainte. Cei doi oameni erau Harris şi Negoro. Se va vedea în curând care e locul jucat de întâmplare în faptul că pe ţărmul Angolei s-au întâlnit

portughezul venit din Noua Zeelandă şi americanul pe care meseria de negustor de sclavi îl silea să străbată deseori această provincie din vestul Africii.
Harris şi Negoro stăteau la poalele unui bananier uriaş, pe malul unui pârâu năvalnic, care curgea printre două perdele de papirus.
Portughezul şi americanul, care se întâlniseră tocmai în momentul acela, începură să vorbească despre întâmplările care avuseseră loc cu câteva ceasuri în urmă.
— Aşadar, Harris, spuse Negoro, n-ai putut să-i atragi mai în adâncul Angolei pe cei din mica trupă a căpitanului Sand, cum îi zic ei băieţaşului aceluia de cincisprezece ani?
— Nu, prietene, răspunse Harris, şi e chiar de mirare că am izbutit să-i aduc şi până aici, la cel puţin o sută de mile de coastă. De mai multe zile, tânărul meu prieten Dick Sand mă privea cu ochi bănuitori şi bănuielile i se schimbau încet-încet în siguranţă, aşa că, zău...
— Numai încă o sută de mile de i-ai mai fi dus, Harris, am fi fost şi mai siguri de ei. Dar nu trebuie să ne scape nici acum!
— Ei, asta e!... Cum s-ar putea să ne scape? răspunse Harris, dând din umeri. Îţi repet, Negoro, că era timpul s-o şterg!... Am citit în ochii tânărului meu prieten că tare i-ar mai fi plăcut să-mi tragă un glonte în burtă şi, după cum ştii, am un stomac delicat, care nu poate mistui corcoduşe de-astea, cam douăşpe bucăţi la oca.
— Bine! spuse Negoro. Am şi eu o socoteală de aranjat cu elevul ăsta marinar.
— Pe care ai să i-o plăteşti cu vârf şi îndesat, prietene. Şi acum să-ţi spun ce-am făcut: în primele zile ale călătoriei am izbutit să-i fac să creadă că se găsesc în deşertul Atacama, pe care îl vizitasem pe vremuri. Dar, într-o zi, mucosul ăla mic îmi ceru să-i arăt arbori de cauciuc şi păsări-muscă, ba mamă-sa ceru quinquinas... Ce să mai vorbesc de vărul Benedict ăla, care se încăpăţâna să găsească gângănii americane... Zău că nu mai ştiam ce să născocesc. După ce i-am făcut cu multă trudă să ia nişte girafe drept struţi — asta imaginaţie, Negoro, nu-i aşa? — nu mai ştiam cum să fac ca să scap cu faţa curată şi mai departe. De altfel, vedeam limpede că tânărul meu prieten nu se mai mulţumea cu explicaţiile pe care i le dădeam. În drum am dat peste urme de elefanţi. Apoi au apărut şi nişte

hipopotami!... Şi ştii şi tu. Negoro, că a spune că în America sunt elefanţi şi hipopotami e totuna cu a spune că în temniţele din Benguela sunt oameni cinstiţi. În sfârşit, ca să mă dea gata de tot, iată că pe negrul ăla bătrân îl puse naiba să dea lângă un copac peste nişte furci şi lanţuri de care se descotorosiseră niscaiva sclavi ca să poată fugi! Şi, colac peste pupăză, chiar în clipa aceea se auzi şi un răcnet de leu, care puse vârf la toate. Şi cum n-ar fi fost deloc cuminte să spun că n-a fost răcnet de leu, ci doar un miorlăit de pisică nevinovată, am sărit pe cal şi... p-aci ţi-e drumul!
— Te înţeleg! răspunse Negoro. Dar tare mi-ar fi plăcut să-i ştiu cu o sută de mile mai în adânc.
— Face omul ce poate, prietene, răspunse Harris. Cât despre tine, să ştii că bine ai făcut că te-ai ţinut mai la o parte, urmărind caravana de pe coastă până aici. Dar te-au simţit! Au cu ei un câine, Dingo, care se pare că nu prea te iubeşte. Ce naiba i-ai făcut potăii ăşteia?
— Nimic, răspunse Negoro, dar cred că în curând o să primească un glonte în cap!
— Aşa cum ai fi primit şi tu unul de la Dick Sand, dacă te-ai fi arătat în bătaia puştii lui. Grozav mai ţinteşte tânărul meu prieten! Şi, între noi fie vorba, trebuie să mărturisesc că în felul lui e un băiat şi jumătate.
— Oricât de grozav ar fi, o să-mi plătească scump obrăzniciile, răspunse Negoro, pe al cărui chip se aşternu o expresie de o cruzime înfiorătoare.
— Ai rămas aşa cum te ştiu, murmură Harris. Nu te-au schimbat deloc călătoriile! Apoi, după o clipă de tăcere, continuă: când te-am întâlnit pe neaşteptate la locul naufragiului, la gura fluviului Longa, n-am avut răgazul să vorbim mai pe îndelete. Mi-ai înfăţişat în câteva cuvinte pe fiecare dintre aceşti preacinstiţi oameni, rugându-mă să-i duc cât pot mai adânc în această aşa-zisă Bolivie, dar nu mi-ai spus ce-ai făcut în ăşti doi ani de când nu ne-am mai văzut! Doi ani. În viaţa noastră zbuciumată, e timp, nu glumă! Îmi aduc aminte că într-o zi, după ce-ai luat conducerea unei caravane de sclavi pentru bătrânul Alvez, ai cărui umili agenţi suntem, ai părăsit Cassange şi nu s-a mai auzit vorbindu-se de tine! Am crezut c-ai avut niscai neplăceri cu vasele de pază engleze, că te-au spânzurat.
— Era cât pe-aci s-o păţesc chiar aşa, prietene Harris...

— O să vie şi asta!
— Mulţumesc.
— Ce să-i faci? răspunse Harris pe un ton de indiferenţă filozofică. Ăsta-i riscul meseriei! Nu poţi să te ocupi cu comerţul de sclavi pe coastele Africii, fără să te gândeşti că n-o să mori în propriul tău pat. Ei, dar până la urmă te-au prins?
— Da.
— Englezii?
— Nu! Portughezii.
— Înainte,sau după ce-ai livrat marfa? întrebă Harris.
— După... răspunse Negoro, care şovăi puţin înainte de a răspunde. Portughezii ăştia fac acum pe grozavii. Nu mai vor să audă de sclavie, deşi până mai ieri au tras foloase, nu glumă, de pe urma ei! Mă denunţase cineva, aşa că eram supravegheat şi m-au prins...
— Şi te-au condamnat?
— Să-mi sfârşesc zilele în închisoarea din Sf. Paul de Loanda.
— Mii de draci! exclamă Harris. O închisoare! Ce loc nesănătos pentru oameni ca noi, obişnuiţi să trăiască numai în aer liber! Mie mi-ar fi plăcut mai curând să fiu spânzurat.
— De pe podişca spânzurătorii nu mai scapi, pe când de la închisoare... de! răspunse Negoro.
— Ai putut să evadezi ?
— După cum vezi, Harris! La vreo cincisprezece zile după ce m-au întemniţat, am izbutit să mă ascund în fundul calei unui vapor englez care pleca spre Auckland, în Noua Zeelandă. Un butoiaş cu apă şi o ladă cu conserve, între care mă ascunsesem, mi-au asigurat mâncarea şi băutura pe tot timpul călătoriei. Vai de mine cât am suferit din pricină că nici după ce am ajuns în largul mării nu puteam să ies la iveală! Dacă aş fi făcut prostia asta, cu siguranţă că m-ar fi trimis tot în fundul calei, aşa că de voie, de nevoie, aş fi îndurat aceleaşi chinuri! Afară de asta, cu siguranţă că, ajuns la Auckland, aş fi fost din nou pe mâna autorităţilor engleze şi, până-n cele din urmă, m-ar fi dus tot la închisoarea din Loanda, sau poate, aşa cum spuneai şi tu, m-ar fi spânzurat. Iată de ce mi-am zis că e mai bine să călătoresc pe ascuns.
— Fără măcar să-ţi plăteşti biletul de drum! exclamă Harris, râzând. Vezi asta nu-i frumos din partea ta! Să călătoreşti şi să mănânci pe degeaba...

— Da, cam aşa e... reluă Negoro. Dar ştii tu ce înseamnă să călătoreşti treizeci de zile în fundul calei unui vapor?
— Ei, şi ce-a mai urmat? Spuneai că ai plecat spre Noua Zeelandă, în ţara maorilor, şi acum te văd aici... Te-ai întors tot în felul ăsta?
— Nu, Harris. îţi închipui că acolo nu mă rodea decât un singur gând: cum să mă întorc în Angola şi să-mi încep iar meseria de negustor de sclavi.
— Aşa e: când te obişnuieşti cu meseria, apoi începe şi să-ţi placă... răspunse Harris.
— Timp de optsprezece luni...
După ce rosti aceste cuvinte, Negoro se opri brusc. Îl apucă de braţ pe prietenul lui şi ascultă cu atenţie.
— Harris, spuse el în şoaptă, n-ai auzit un fel de foşnet în tufişul de papirus?
— Ba parcă da, răspunse Harris apucând puşca, gata să tragă.
Negoro şi Harris se ridicară de pe iarbă, priviră împrejur şi ascultară cu atenţia încordată.
— Nu-i nimic, spuse Harris. Pârâul ăsta s-a umflat în urma ploilor şi curge acum cu zgomot mai tare. Hei, prietene, în ăşti doi ani ţi-ai pierdut obişnuinţa de-a desluşi zgomotele pădurii, dar ai să ţi-o capeţi din nou. Mai bine zi-i mai departe cu povestirea întâmplărilor prin care ai trecut. După ce-am să ştiu bine ce-a fost, o să vorbim şi despre ce-o să mai fie.
Negoro şi Harris se aşezară din nou la rădăcina copacului. Portughezul continuă:
— La Auckland am stat degeaba aproape optsprezece luni. Imediat ce vaporul cu care călătorisem a tras la ţărm, am putut coborî, fără să fiu văzut, dar n-aveam nici un piastru, nici un dolar în buzunar! Şi ca să nu crăp de foame a trebuit să fac tot felul de meserii...
— Până şi meseria de om cinstit, Negoro?
— Da! până şi pe asta...
— Bietul băiat!
— Tot aşteptam o împrejurare favorabilă, dar nu se ivea nici una, până când, în cele din urmă, sosi în portul Auckland baleniera Pilgrim.
— E vorba de vasul care a naufragiat pe coasta Angolei? întocmai, Harris. Pe el urmau să se îmbarce ca pasageri doamna
— Weldon cu copilul şi vărul ei. Ca vechi marinar ce sunt — am

fost chiar secund pe un vas ce transporta negri — n-aveam de ce pregeta să mă angajez pe un vas. M-am înfăţişat deci căpitanului corăbiei, dar echipajul era complet. Din fericire pentru mine, bucătarul acestui bric-goeletă dezertase. Dar cum nu există marinar care să nu ştie să gătească, m-am oferit să fiu angajat ca bucătar. M-au primit pentru că nu aveau pe altul. După câteva zile, Pilgrim se depărta de pământurile Noii Zeelande.

— Toate bune, dar,după câte mi-a spus tânărul meu prieten, Pilgrim nu urma să se îndrepte spre coasta Africii. Cum de a ajuns aici?

— Dick Sand n-a putut pricepe nici până azi ce s-a petrecut şi poate că n-o să priceapă niciodată, răspunse Negoro. Ţie, Harris, îţi pot spune însă ce s-a întâmplat şi, dacă-ţi face plăcere, poţi s-o spui mai departe tânărului tău prieten.

— Cum de nu! răspunse Harris. Vorbeşte, prietene, vorbeşte!

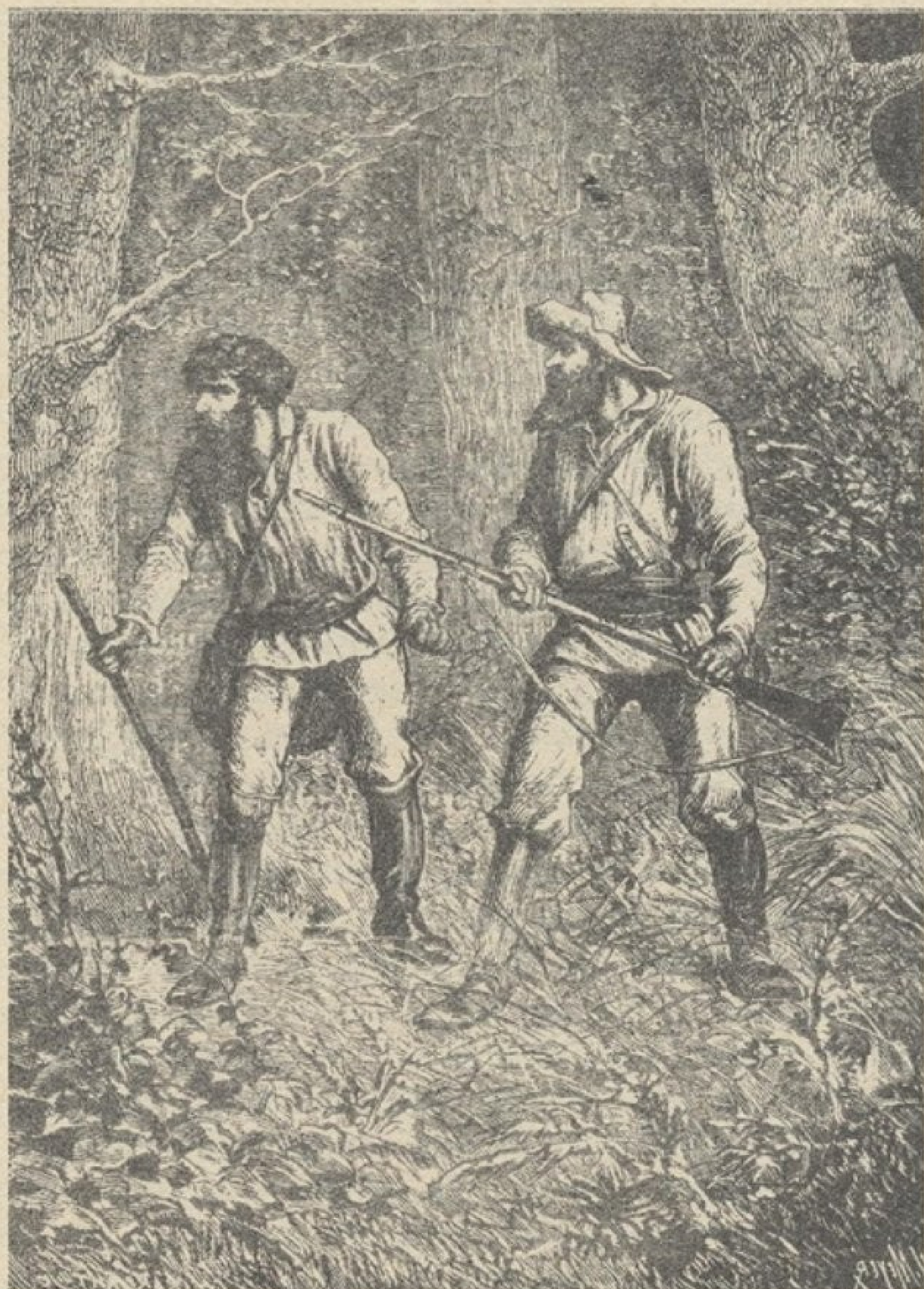
— Pilgrim, continuă Negoro, se îndrepta spre Valparaiso. când m-am îmbarcat, credeam că am să merg doar până în Chile. Asta însemna jumătate din drumul dintre Noua Zeelandă şi Angola, apropiindu-mă cu mai multe mii de mile de coasta Africii. Se întâmplă însă că, la trei săptămâni după ce părăsisem portul Auckland, căpitanul Hull, care conducea vasul, să piară... cu echipaj cu tot, vrând să vâneze o balenă. În ziua aceea nu se mai aflau pe bord decât doi marinari: elevul Dick Sand şi bucătarul Negoro.

— Şi ai luat comanda vasului? întrebă Harris.

— Mă păştea la început gîndul ăsta, dar mi-am dat seama că n-au încredere în mine. Pe bord se aflau şi cinci negri vînjoşi, nu sclavi, ci oameni liberi! N-aş fi putut ajunge să iau comanda cu forţa, aşa că, după ce am chibzuit mai bine, am rămas ceea ce fusesem de la început: bucătar pe Pilgrim.

— Va să zică, doar întîmplarea a îndreptat vasul spre coasta Africii?

Negoro şi Harris se ridicară de pe iarbă, priviră împrejur şi ascultară cu atenţie încordată

— Ba deloc, Harris, răspunse Negoro. În toată aventura asta, nimic nu s-a petrecut întâmplător, afară de faptul că am dat peste tine pe când te aflai în una din expediţiile tale de negustor de negri, tocmai în această parte a ţărmului unde a naufragiat Pilgrim. Cât despre faptul că am ajuns în dreptul Angolei, apoi asta se datorează voinţei mele şi fără ştirea cuiva. Tânărul tău prieten, încă începător în ale meseriei de marinar, nu putea stabili poziţia vasului decât cu ajutorul lochului şi al busolei. Ei bine, într-o zi lochul a rămas în mare. Într-o noapte, busola a fost măsluită şi Pilgrim, mânat de o furtună puternică, a început s-o ia pe un drum greşit. Chiar pentru un marinar mai încercat — cu atât mai mult pentru Dick Sand — lungimea drumului ar fi rămas inexplicabilă. Fără ca tânărul căpitan s-o ştie, fără ca măcar să bănuiască, am ocolit Capul Horn. Dar numai eu l-am recunoscut prin ceaţă. Atunci, de-abia atunci acul busolei şi-a căpătat din nou datorită mie, direcţia adevărată, aşa încât corabia târâtă spre nord-est de un uragan înspăimântător, a naufragiat pe coasta africană, tocmai pe aceste meleaguri ale Angolei, unde voiam să ajung!
— Şi tocmai în acea clipă, frăţioare, răspunse Harris, m-a scos norocul în calea ta, ca să te primesc aşa cum se cuvine, iar oamenilor ălora să le fiu călăuză, ducându-i cât mai înăuntrul ţinutului. Erau convinşi — şi nici nu le putea trece prin minte altceva — că se află în America. Aşa că mi-a fost uşor să-i fac să ia această provincie drept Bolivia inferioară, cu care, de altfel, are o oarecare asemănare.
— Da, te-au crezut, aşa cum tânărul tău prieten era sigur că vede Insula Paştilor când am trecut pe lângă insula Tristan da Cunha.
— Oricine s-ar fi putut înşela, Negoro.
— Ştiu, Harris, şi tocmai pe asta mă bizuiam. Ei... şi acum iată-i pe doamna Weldon şi pe tovarăşii ei la o sută de mile în interiorul acestui continent în care voiam să-i târăsc!
— Dar acum ei ştiu unde sunt! răspunse Harris.
— Ei, şi!... Ce mai contează asta acum? răspunse Negoro.
— Şi ce-ai de gând să faci cu ei? întrebă Harris.
— Ce-am de gând să fac cu ei? Mai înainte de a-ţi răspunde, Harris, spune-mi tu ce mai face stăpânul nostru, negustorul de sclavi Alvez, pe care nu l-am mai văzut de doi ani.
— O, bătrânului ticălos îi merge de minune! răspunse Harris. Şi

o să fie foarte încântat să te vadă din nou.
— E la târgul de sclavi din Bihe? întrebă Negoro.
— Nu, prietene, se află de un an la taraba lui din Kazonde.
— Merg bine treburile?
— Bine al dracului! exclamă Harris. Deşi negustoria asta e din ce în ce mai grea, cel puţin pe ţărmul de aici. Autorităţile portugheze, pe de o parte, crucişătoarele engleze, pe de alta, ne stânjenesc rău de tot exportul. În ziua de azi, îmbarcarea negrilor se mai poate face, cu oarecare posibilităţi de reuşită, numai în apropiere de Mossamedes, în partea sudică a Angolei. Chiar în clipa de faţă, barăcile sunt pline de sclavi şi se aşteaptă corăbiile care trebuie să-i încarce ca să-i ducă în coloniile spaniole. Nici pomeneală să-i mai poţi trece prin Benguela sau prin Sf. Paul de Loanda! Guvernatorii,şi cu atât mai puţin toţi aceşti «chefes»[36] de aici,nici nu vor să mai audă de aşa ceva. Trebuie să ne întoarcem spre târgurile din interior, şi tocmai asta vrea să facă bătrânul Alvez. O să plece spre N'yangwe şi Tanganyika, pentru ca să schimbe acolo pe fildeş şi sclavi stofele pe care le duce cu sine. Afacerile cu Egiptul superior şi cu coasta Mozambicului, care aprovizionează tot Madagascarul, sunt foarte rodnice. Dar tare mi-e teamă că o să vină vremea când n-o să se mai poată face negoţ de sclavi. Englezii pătrund tot mai adânc în interiorul Africii. Misionarii înaintează şi se ridică împotriva noastră. Livingstone ăsta, lua-l-ar dracu', după ce a cutreierat toată regiunea lacurilor, vrea acum — după câte se spune — să se îndrepte spre Angola. Pe urmă se mai vorbeşte de un locotenent Cameron, care vrea să străbată continentul de la est la vest. Sunt temeri că şi americanul Stanley vrea să facă la fel. Nu se poate ca aceste expediţii să nu ne încurce iţele, Negoro, aşa că dacă ne cunoaştem interesele, apoi nici unul din aceşti călători nu trebuie să se mai înapoieze ca să povestească în Europa ceea ce a avut indiscreţia să vadă în Africa.

Auzindu-i vorbind pe aceşti ticăloşi, ai fi spus că era vorba de niscaiva negustori care discută despre o criză comercială ce le stânjenea deocamdată afacerile. Cine ar fi crezut că, în loc de saci de cafea sau de căpăţâni de zahăr, era vorba de fiinţe omeneşti! Aceşti vânzători de sclavi nici nu-şi mai dădeau

---

36 Titlu care se dă guvernatorilor portughezi din aşezările omeneşti mai mici. (n.a.)

seama ce e drept şi ce e nedrept. Erau cu totul lipsiţi de simţul moral, şi chiar dacă l-ar fi avut vreodată, cu siguranţă că l-ar fi pierdut repede în vălmăşagul cruzimilor înspăimântătoare ale comerţului de sclavi din Africa.

Harris avea dreptate când spunea că civilizaţia începea să pătrundă încetul cu încetul în aceste ţinuturi sălbatice, datorită expediţiilor acelor călători îndrăzneţi, al căror nume urma să fie legai pentru totdeauna de descoperirile făcute în Africa ecuatorială. Primul care explorase o bună parte din acest teritoriu necunoscut fusese David Livingstone. După el urmaseră: Grant, Speke, Burton, Cameron, Stanley. Toţi aceşti eroi vor avea renumele de binefăcători ai omenirii.

Când discuţia lor ajunse la acest punct, Harris aflase tot ce făcuse Negoro în ultimii doi ani de când fuseseră despărţiţi. Vechiul agent al neguţătorului de sclavi Alvez, evadat din închisoarea din Loanda, era şi acum aşa cum îl cunoscuse dintotdeauna: gata la orice mârşăvie. Dar Harris nu ştia încă ce voia să facă Negoro cu naufragiaţii de pe Pilgrim, şi de aceea îl întrebă pe complicele său:

— Şi acum, ce-ai de gând să faci cu oamenii ăştia?

— O să-i împart în două grupuri, răspunse Negoro, ca om al cărui plan era hotărât de multă vreme. Unii pe care o să-i vând ca sclavi, şi alţii pe care...

Portughezul nu-şi termină vorba, dar expresia înfricoşătoare a chipului său arăta limpede intenţiile pe care le avea.

— Şi pe care o să-i vinzi? întrebă Harris.

— Pe negrii care o întovărăşesc pe doamna Weldon, răspunse Negoro. Bătrânul Tom nu prea face parale, dar ceilalţi sunt patru vlăjgani zdraveni, pe care o să iau bani buni la târgul din Kazonde!

— Cred şi eu, Negoro! răspunse Harris. Patru negri vânjoşi, obişnuiţi cu munca, şi care nu seamănă deloc cu animalele astea care ne vin din interior! Sigur că ai să-i vinzi scump! Sclavi născuţi în America şi expediaţi pe pieţele Angolei — iată o marfă rară! Dar, adăugă americanul, nu mi-ai spus dacă ai găsit ceva bani pe bordul vasului!

— A, doar vreo câteva sute de dolari, pe care nu i-am lăsat să-i ia apa! Noroc că mă bizui pe nişte câştiguri...

— Pe care, frate dragă? întrebă curios Harris.

— Ei... nimic! Am spus şi eu aşa... răspunse Negoro, căruia îi părea rău acum că a spus mai multe decât ar fi trebuit.
— Rămâne, dar, să punem mâna pe marfa asta de preţ, spuse Harris.
— E chiar atât de greu? întrebă Negoro.
— Ba deloc, prietene! La zece mile de aici, pe Coanza, se află caravana de sclavi, condusă de arabul Ibn Hamis, care nu aşteaptă decât întoarcerea mea pentru a se îndrepta spre Kazonde. Acolo se găsesc războinici băştinaşi mai mulţi decât ne trebuie pentru a-i prinde pe Dick Sand şi pe tovarăşii lui. Este de ajuns deci ca tânărul meu prieten să se îndrepte spre Coanza...
— Dar o să se gândească la aşa ceva? întrebă Negoro.
— Desigur, răspunse Harris, fiindcă e deştept şi fiindcă nu poate bănui primejdia care-l pândeşte. Nu cred că Dick Sand se gândeşte să se întoarcă pe coastă pe drumul pe care l-am făcut împreună, fiindcă e sigur că s-ar rătăci în mijlocul acestor păduri uriaşe. Nu mă îndoiesc câtuşi de puţin că o să caute să ajungă la unul din râurile care curg spre ţărm, pentru a putea coborî pe o plută cursul râului. Altceva nu-i rămâne de făcut şi sunt sigur că la hotărârea asta o să ajungă.
— Da... poate!... răspunse Negoro dus pe gânduri.
— Nu trebuie să spui «poate», ci «sigur»! Vezi tu, Negoro, asta e totuna ca şi cum i-aş fi dat tânărului meu prieten întâlnire pe malurile Coanzei...
— Păi, dacă-i aşa, atunci să plecăm, răspunse Negoro. Îl cunosc pe Dick Sand. N-o să zăbovească nici măcar un ceas, aşa că trebuie să i-o luăm înainte.
— La drum, prietene!

Tocmai se sculau, când se auzi din nou zgomotul care atrăsese atenţia portughezului. Foşneau din nou frunzele tufişului de papirus. Negoro se opri şi îl prinse de mână pe Harris. Deodată se auzi un lătrat înăbuşit. Pe mal apăru un câine, cu botul deschis, gata să se repeadă.
— Dingo! strigă Harris
— Aha, de data asta n-o să-mi mai scape! spuse Negoro.

Dingo tocmai se pregătea să se repeadă asupra lui, dar Negoro, smulgând puşca din mâinile lui Harris,ochi şi trase.

Detunăturii îi răspunse un lung urlet de durere şi Dingo dispăru printre arbuştii de pe malul apei.

Negoro coborî imediat pe mal, până lângă apă.

Picături de sânge pătau pe alocuri trestia de papirus şi o lungă dâră roşie colora pietrele dinspre pârâu.

— În sfârşit, animalul ăsta blestemat şi-a primit pedeapsa! strigă Negoro.

Harris asistase, fără să scoată un cuvânt, la tot ce se petrecuse.

— După cum se pare, Negoro, câinele ăsta avea mare pică pe tine...

— Cam aşa cred şi eu, Harris, dar de acum încolo n-o să mai aibă.

— Şi de ce te ura atâta, frăţioare?

— Eh!... O răfuială veche.

— O răfuială veche? întrebă Harris.

Negoro nu mai spuse nimic, aşa că Harris înţelese că portughezul îi ascunde vreo întâmplare din trecut, dar nu ceru să i-o spună şi lui.

După câteva minute, începură să coboare de-a lungul râului, îndreptându-se spre Coanza, de-a curmezişul pădurii.

Capitolul III

PE DRUMUL DE ÎNAPOIERE

Africa! Acest cuvînt atât de îngrozitor, în asemenea împrejurări, acest nume cu care trebuia să-l înlocuiască în cele din urmă pe cel de America, nu putea să se şteargă nici măcar o clipă din mintea lui Dick Sand. Când se gândea la săptămânile din urmă, o făcea numai pentru a se întreba cum de sfârşise Pilgrim prin a acosta pe acest ţărm primejdios, cum de ocolise Capul Horn şi cum de trecuse dintr-un ocean într-altul? Desigur că acum îşi explica pentru ce se arătase uscatul atât de târziu, cu toată iuţeala cu care naviga Pilgrim, căci, fără ca el să ştie, corabia parcursese o cale de două ori mai lungă decât drumul pe care l-ar fi avut de făcut pentru a atinge coasta americană.

— Africa! Africa! repeta Dick Sand.

Apoi, deodată, în timp ce se frământa să-şi aducă aminte incidentele acestei călătorii de neînţeles, îi veni ideea că busola

fusese în aşa fel deranjată, încât să dea indicaţii false. Îşi aminti de asemenea că prima busolă fusese spartă, că parâma lochului fusese ruptă luându-i-se astfel putinţa de a verifica viteza vasului.

«Da! gândi el. Pe bord nu mai rămăsese decât o singură busolă, ale cărei indicaţii nu le puteam controla.... şi într-o noapte am fost trezit de un ţipăt al bătrânului Tom... Negoro era acolo, la pupa!... Căzuse peste busolă!... Oare nu cumva o stricase atunci?»...

În mintea lui Dick Sand începea să se facă lumină. Vedea adevărul din ce în ce mai limpede. Acum înţelegea tot ceea ce i se păruse nelămurit şi ciudat în purtarea lui Negoro. Îl vedea amestecat în acest şir de întâmplări care duseseră la pierderea lui Pilgrim şi care primejduiseră atât de grav viaţa călătorilor de pe corabie.

Dar cine era acest ticălos? Fusese vreodată marinar deşi tăinuise totdeauna un asemenea fapt? Se pricepea oare să urzească o suită de maşinaţii atât de mârşave, care urmau să arunce vasul pe coastele Africii ?

În orice caz, dacă privind trecutul mai avea încă unele nelămuriri, prezentul era cât se poate de limpede. Tânărul ştia acum prea bine că se află în Africa şi foarte probabil în primejdioasa provincie Angola, la mai mult de o sută de mile de coastă. Ştia, de asemenea, că trădarea din partea lui Harris nu putea fi pusă la îndoială. De aici trăgea imediat concluzia sigură că americanul şi portughezul se cunoşteau mai de mult, că o întâmplare nefericită îi făcuse să se întâlnească pe acest ţărm şi că amândoi puseseră la cale un plan al cărui rezultat trebuia să fie fatal pentru naufragiaţii de pe Pilgrim.

Dar pentru ce toate acestea? Se putea admite că Negoro voia să pună mâna pe Tom şi pe tovarăşii lui ca să-i vândă ca sclavi şi că, mânat de ură, căuta să se răzbune pe Dick Sand, fiindcă acesta se purtase cu el aşa cum meritase. Dar ce avea de gând ticălosul cu doamna Weldon şi cu copilaşul?

Dacă Dick Sand ar fi putut auzi măcar un crâmpei din conversaţia dintre Harris şi Negoro, ar fi ştiut la ce să se aştepte şi ce primejdie o ameninţa pe doamna Weldon, pe negri şi pe el însuşi!

Situaţia era îngrozitoare, dar tânărul marinar nu-şi pierdu curajul. Căpitan pe bord, va continua să rămână căpitan şi pe

uscat! Numai el putea s-o salveze pe doamna Weldon, pe micul Jack şi, în sfârşit, pe toţi cei a căror soartă se afla în mâinile lui. Misiunea lui de abia începea! Şi o va duce până la capăt!

După vreo două-trei ore, în timpul cărora examină situaţia şi posibilităţile — bune sau rele, acestea din urmă, din păcate, mai numeroase — pentru a ieşi din impas, Dick Sand se ridică dârz şi hotărât. Primele licrăriri ale zorilor luminau creasta înaltă a pădurii. În afară de Dick Sand şi de Tom, toţi ceilalţi dormeau.

Dick Sand se apropie de bătrânul negru.

— Tom, îi spuse el încetişor, ai auzit răgetul leului, ai văzut uneltele neguţătorilor de sclavi, aşa că ţi-ai dat seama că ne aflăm în Africa.

— Da, domnule Dick, mi-am dat seama!

— Ei bine, Tom, să nu spui un cuvânt nici doamnei Weldon, nici tovarăşilor tăi. Numai noi doi trebuie să ştim adevărul, numai noi trebuie să purtăm teama în suflet!

— Numai noi doi… aşa e… trebuie!… răspunse Tom.

— Tom, continuă tânărul, trebuie să fim cu ochii-n patru mai mult ca oricând. Suntem într-o ţară duşmană. Ce ţară! Şi ce duşmani! Cred că o să fie de ajuns să le spunem tovarăşilor noştri că am fost trădaţi de Harris, pentru ca să se păzească şi ei. Au să creadă doar că ne putem aştepta la atacul vreunui trib de indieni nomazi, şi asta o să fie destul.

— Te poţi bizui pe curajul şi devotamentul lor, domnule Dick.

— Ştiu ca mă pot bizui pe ei, aşa cum mă bizui şi pe bunul simţ şi experienţa ta. Bunule Tom, o să-mi fii de ajutor?

— Pe deplin şi pretutindeni, domnule Dick.

Dick Sand luase o hotărâre, iar hotărârea lui fusese aprobată şi de bătrânul negru. Deoarece Harris se văzuse descoperit ca trădător mai înainte de a putea da lovitura, aceasta însemna că tânărul marinar şi tovarăşii lui nu erau ameninţaţi de o primejdie imediată. Într-adevăr, pricina dispariţiei neaşteptate a americanului fusese răgetul leului şi găsirea celor câteva lanţuri părăsite de niscaiva sclavi. Înţelesese că a fost descoperit şi fugise, probabil, mai înainte ca micul grup pe care-l călăuzea să fi ajuns la locul unde trebuia să fie atacat. Cât despre Negoro, a cărui prezenţă fusese simţită de Dingo în ultimele zile, cu siguranţă că se întâlnise cu Harris ca să se înţeleagă cu el. În orice caz, aveau să treacă vreo câteva ore până să fie atacaţi; răgazul acesta trebuia folosit cât mai

bine.

Singura cale de scăpare era să ajungă cât mai repede pe coastă. Tânărul credea, şi pe bună dreptate, că era coasta Angolei. Odată ajuns la ţărm, Dick Sand avea să se străduiască să găsească, fie spre nord. fie spre sud, aşezări portugheze, unde tovarăşii lui puteau aştepta în siguranţă să se ivească un mijloc de a se întoarce în patrie.

Dar pentru a se înapoia la ţărm trebuiau oare să meargă neapărat tot pe drumul pe care veniseră? Dick Sand era împotriva unui asemenea plan şi Harris avusese dreptate când spusese că împrejurările au să-l silească pe tânărul marinar să ia drumul cel mai scurt...

Într-adevăr, ar fi însemnat să facă o greşeală, ca să nu spunem chiar o imprudenţă, dacă s-ar fi înapoiat pe acelaşi drum, prin pădure, ca să ajungă în cel mai bun caz tot acolo de unde plecaseră. În felul acesta ar fi îngăduit complicilor lui Negoro să se ia pe urmele lor pe o cale cunoscută. Singura posibilitate de a călători fără să lase urme era să plutească în josul unui râu. În felul acesta erau şi mai feriţi de atacurile fiarelor sălbatice, care din fericire nu se iviseră până atunci. Plutind pe un râu, ar fi fost mai puţin de temut chiar un atac al băştinaşilor. Odată îmbarcaţi pe o plută solidă şi bine înarmaţi, Dick Sand şi tovarăşii lui ar fi fost în stare să facă faţă oricărui atac. Rămânea doar de găsit cursul de apă.

Trebuie să spunem că, ţinând seama de starea în care se aflau acum doamna Weldon şi micul Jack, acest fel de transport le-ar fi convenit mai mult. Fireşte, la nevoie s-ar fi găsit cine să ducă în braţe copilul bolnav, iar în lipsa calului lui Harris s-ar fi putut înjgheba o targă din crengi pe care să fie dusă doamna Weldon. Dar, în felul acesta, din cei cinci negri, doi ar fi fost ocupaţi să ducă targa; Dick Sand însă dorea, şi pe bună dreptate, ca toţi tovarăşii lui să se poată mişca liberi, în cazul unui atac neaşteptat. Şi apoi plutirea de-a lungul unui curs de apă însemna pentru Dick Sand să fie din nou în elementul lui.

Mai rămânea doar să ştie dacă se află prin împrejurimi vreo apă pe care să poată călători cu pluta. Dick Sand era sigur de aceasta, şi iată de ce:

Fluviul care se vărsa în Atlantic în locul unde naufragiase Pilgrim nu putea curge nici prea la nord, nici prea la est, de vreme ce un lanţ de munţi, destul de apropiaţi unii de alţii —

aceia pe care călătorii îi luaseră drept Cordilieri — închidea orizontul în aceste două părţi. Prin urmare, fluviul trebuia fie să izvorască din acele înălţimi, fie să cotească spre sud. În amândouă cazurile, nu se putea ca Dick Sand să nu dea peste cursul apei. Ba chiar era cu putinţă ca mai înainte de a întâlni fluviul — i se putea da acest nume, deoarece se vărsa direct în ocean — să dea peste unul din afluenţii lui, pe care micul grup să poată naviga cu ajutorul unei plute. În orice caz, nu încăpea nici o îndoială că prin apropiere se afla un curs de apă.

Într-adevăr, pe ultimele mile parcurse în timpul călătoriei, înfăţişarea terenului se schimbase. Povârnişurile erau mai adânci şi mai umede. Printre bălării, ici şi colo, şerpuiau pârâiaşe repezi, dovedind că subsolul ascundea o întreagă reţea de apă. În ultima zi de marş, caravana trecuse pe lângă unul din aceste pârâiaşe, ale cărui ape colorate în roşu, datorită oxidului de fier, rodeau malurile surpate. Pârâul acesta putea fi găsit uşor. Cursul lui era, de bună seamă, prea năvalnic pentru a putea fi coborât pe o plută, dar era uşor să meargă de-a lungul lui până la vărsarea în vreun afluent mai important şi, deci, bun de navigat.

După ce se sfătui şi cu bătrânul Tom, Dick Sand se hotărî pentru acest plan foarte simplu.

Când mijiră zorile, tovarăşii săi se treziră unul după altul. Doamna Weldon îl puse în braţele lui Nan pe micul Jack, care dormita încă. Îţi era mai mare mila să vezi cât de palid era copilaşul, între două accese de friguri.

Doamna Weldon se-apropie de Dick Sand.

— Dick, întrebă dânsa după ce îl privi îndelung, unde e Harris? Nu-l văd.

Tânărul marinar socoti că, deşi urma să-i lase pe tovarăşii săi să creadă că se află pe pământul Boliviei, era bine să dea în vileag trădarea americanului. De aceea spuse fără să şovăie:

— Harris nu mai e cu noi!

— A plecat înainte? continuă doamna Weldon.

— A fugit, doamnă Weldon. răspunse Dick Sand. Harris este un trădător şi ne-a târît până aici în bună înţelegere cu Negoro!

— În ce scop? întrebă repede doamna Weldon.

— Nu ştiu, răspunse Dick Sand, dar e sigur că trebuie să ne înapoiem cât mai curând pe coastă.

— Omul ăsta... un trădător! repetă doamna Weldon. Mi-o spunea

mie inima! Şi tu crezi, Dick, că este înţeles cu Negoro?
— Aşa trebuie să fie, doamnă Weldon. Acest nemernic era pe urmele noastre. Întâmplarea a făcut ca acei doi ticăloşi să se întâlnească şi...
— Şi nădăjduiesc că atunci când o să-i întâlnesc din nou, au să fie tot împreună! spuse Hercule. Am să-i bat cap în cap până o să le sară ţăndări din ţeastă! adăugă uriaşul, arătându-şi pumnii mari.
— Dar copilaşul?... spuse doamna Weldon. Îmi făcusem atâtea speranţe că am să-l pot îngriji la ferma San Felice...
— Jack o să se însănătoşească atunci când o să ne apropiem de ţinuturile mai sănătoase de lângă ţărm, răspunse bătrânul Tom.
— Dick, continuă doamna Weldon, eşti sigur că acest Harris ne-a trădat ?
— Da,doamnă Weldon, răspunse tânărul marinar, care se ferea să dea prea multe explicaţii în legătură cu acest subiect. Pe aceea se şi grăbi să adauge, privind către bătrânul negru: Noaptea trecută am descoperit împreună cu Tom că Harris e un trădător. Dacă n-ar fi zbughit-o călare, l-aş fi ucis!
— Dar ferma de care vorbea?
— Prin împrejurimi nu-i nici o fermă, nici un sat, nici un orăşel, răspunse Dick Sand. Vă repet, trebuie să ne înapoiem pe coastă.
— Pe acelaşi drum, Dick?
— Nu, doamnă Weldon, ci coborând pe o apă care ne va duce, fără oboseală şi fără primejdii, până la mare. Mai avem câteva mile de străbătut pe jos şi nu mă îndoiesc că...
— O! sunt în stare să merg! răspunse doamna Weldon, răzvrătindu-se împotriva propriei ei slăbiciuni. Am să merg pe jos şi am să-mi duc şi copilul în braţe!
— Mai suntem şi noi pe aici, doamnă Weldon, răspunse Bat. Vă putem duce şi pe dumneavoastră.
— Da! Da!... adăugă Austin. Facem o targă din două crengi, peste care punem de-a curmezişul ramuri şi frunze...
— Mulţumesc, prieteni, răspunse doamna Weldon, dar vreau să merg pe jos... şi am să merg! Să pornim!
— Să pornim! răspunse tânărul marinar.
— Daţi-mi-l mie pe Jack! spuse Hercule, care-i luă lui Nan copilul din braţe. Dacă nu duc nimic, încep să obosesc!

Şi bunul negru îl luă cu gingăşie în braţele-i vânjoase pe băieţaşul adormit, care nici nu se trezi.

Cercetară cu grijă armele şi strânseră ceea ce mai rămăsese din provizii într-un singur balot, pe care-l luă în cârcă Acteon, astfel că tovarăşii săi aveau mâinile libere.

Vărul Benedict, ale cărui picioare lungi şi oţelite sfidau orice oboseală, era şi el gata de drum. Observase oare dispariţia lui Harris? Greu de spus aşa ceva! În orice caz, asta l-ar fi interesat foarte puţin, fiindcă în clipa aceea era lovit de cea mai cumplită nenorocire; într-adevăr, mare pacoste — vărul Benedict îşi pierduse lupa şi ochelarii.

Din fericire, însă, Bat găsise aceste două obiecte preţioase în iarba în care dormise vărul Benedict, dar, sfătuit de Dick Sand, el nu i le dăduse, pentru că numai aşa puteau fi siguri că acest copil mare va fi liniştit în timpul mersului, neputând să vadă mai departe de vârful nasului.

De aceea, obligat să meargă între Acteon şi Austin şi primind ordin să nu se depărteze de ei, bietul văr Benedict nu protestase şi mergea ca un orb dus de mână.

Micul grup nu făcuse nici cincizeci de paşi, când bătrânul Tom se opri.

— Unde e Dingo? întrebă el.

— Adevărat, Dingo nu-i aici! răspunse Hercule.

Şi, cu glasul lui puternic, negrul strigă de mai multe ori câinele. Dar nici un lătrat nu-i răspunse.

Dick Sand rămase pe gânduri. Lipsa câinelui era un lucru destul de grav, fiindcă el i-ar fi putut păzi de orice surpriză neplăcută.

— S-o fi luat după Harris? întrebă Tom.

— După Harris nu s-a luat el, nu... răspunse Dick Sand, dar poate să se fi dus după Negoro. îl simţise tot timpul că-i pe urmele noastre!

— Te pomeneşti că blestematul de bucătar o să-l împuşte! exclamă Hercule.

— Numai dacă nu i-o face Dingo de petrecanie mai înainte! răspunse Bat.

— Se prea poate! spuse tânărul marinar. Dar nu putem sta pe loc ca să-l aşteptăm pe Dingo. De altfel, dacă mai trăieşte, o să ne găsească, fiindcă e inteligent. Şi acum, înainte!

Era mare zăpuşeală. încă din zori, nori groşi întunecau orizontul, în văzduh se arătau semne ameninţătoare de furtună. Aproape sigur că ziua nu avea să sfârşească fără să se audă

tunetul. Din fericire, pădurea, deşi nu prea deasă, păstra puţină răcoare la suprafaţa pământului. Din loc în loc, tufişuri dese înconjurau pajişti acoperite cu buruieni înalte şi ţepoase. În unele locuri, trunchiuri uriaşe, împietrite, zăceau pe pământ, arătând că acolo se găsesc terenuri carbonifere, care se întâlnesc destul de des pe continentul african. În luminişuri, al căror covor verde era smălţuit cu flori de toate culorile, puteai vedea cimbru albastru, lobelii galbene şi orhidee roşii, în jurul cărora roiau tot timpul insecte care le polenizau.

Arborii nu mai formau ziduri de nepătruns, dar erau de cele mai felurite specii. Se găseau acolo «elais,» un fel de palmieri care dau un ulei foarte căutat în Africa, arbuşti de bumbac, formând tufişuri înalte de opt până la zece picioare, şi ale căror trunchiuri lemnoase produc un fel de fire „de bumbac, lungi şi mătăsoase, asemănătoare cu cele produse de bumbacul din Fernambuc. «copaii», care lăsau să se prelingă, din găurile făcute de unele insecte, o răşină aromată pe care indigenii aveau să o strângă de pe pământ, lămâi, rodii sălbatice şi zeci de alte plante arborescente — mărturie a uimitoarei rodnicii a acestui podiş al Africii centrale. În unele locuri erai izbit de parfumul delicat al copacului de vanilie, fără să-l poţi descoperi unde se află.

Toţi aceşti arbori şi toate aceste plante erau verzi, în ciuda anotimpului secetos, deşi aceste ţinuturi cu vegetaţie atât de bogată erau udate de ploaie doar când erau bântuile de vreo furtună. Acum era anotimpul frigurilor. Dar, după cum observase Livingstone, poţi să scapi de friguri doar depărtându-te de locul unde te-ai îmbolnăvit. Dick Sand cunoştea această observaţie a marelui explorator şi spera că nu va fi dezminţită nici în cazul micului Jack. El îi spuse aceasta şi doamnei Weldon, după ce constatase că accesul periodic, de care se temeau atât, nu se produsese şi că băieţaşul se odihnea liniştit în braţele lui Hercule.

Mergeau astfel cu băgare de seamă şi cât puteau mai repede. Uneori dădeau peste locuri unde se vedea că pe acolo trecuseră de curând animale sau oameni. Ramurile tufişurilor şi bălăriilor, date la o parte sau rupte, le îngăduiau atunci să meargă ceva mai repede. Dar, spre necazul lui Dick Sand, înaintarea micului grup era întârziată mai tot timpul de piedici numeroase, care trebuiau învinse. Erau lianele încâlcite, pe care

le puteai asemui cu greementul încurcat al unei corăbii, unii curpeni agăţători, încovoiaţi ca nişte iatagane cu tăişul plin de spini lungi, şerpi vegetali lungi de cincizeci sau şaizeci de picioare, care au proprietatea de a se răsuci în aşa fel încât să-i înţepe pe trecători cu acele lor ascuţite. Negrii străbăteau această vegetaţie tăind-o cu toporişca, dar mereu alte liane se înălţau până în vârful celor mai înalţi copaci, pe care-i împodobeau ca nişte ghirlande.

Nici regnul animal nu era mai puţin ciudat în această parte a provinciei Angola. Stoluri de păsări zburau pe sub bolta de ramuri, dar se înţelege că n-aveau de ce să se teamă de nişte oameni care voiau să se strecoare cât mai în grabă şi neştiuţi de nimeni. Erau cârduri de bibilici, francoline de toate soiurile, de care era foarte greu să te apropii, şi unele din acele păsări pe care americanii din nord le-au numit onomatopeic «whip-poor-will», prin trei silabe care reproduc întocmai strigătele lor. Pe bună dreptate, Dick Sand şi Tom s-ar II putut crede într-una din provinciile Noului Continent. Dar, vai, ştiau prea bine despre ce este vorba!

Până atunci, fiarele, care sunt atât de primejdioase în Africa, nu se apropiaseră de aceşti călători singuratici. În prima parte a drumului, zăriseră numai girafe, despre care Harris ar fi continuat să spună că sunt struţi — dar în zadar de data asta. Animalele acestea iuţi treceau în goană, speriate de apariţia unei caravane prin aceste coclauri atât de puţin umblate. În depărtare, la marginea câmpiilor, se înălţa din când în când un nor gros de praf. Era vreo turmă de bivoli ce galopau zguduind pământul, de parcă ar fi trecut nişte care pline.

Cale de vreo două mile, Dick Sand urmă cursul unui pârâu, care trebuia să ajungă la vreun râu mai mare. Zorea întruna, căutând să încredinţeze cât mai repede soarta tovarăşilor săi unuia dintre fluviile care se îndreptau spre ţărm. Credea că în felul acesta primejdiile şi încercările vor fi mai mici.

Spre prânz străbătuseră vreo trei mile, fără să li se întâmple nimic. Nici urmă de Harris sau Negoro, şi nici Dingo nu apăruse.

Se opriră să se odihnească şi să mănânce. Poposiră într-un tufiş de bambuşi, care ascundea întregul grup.

În timpul mesei schimbară doar câteva cuvinte. Doamna Weldon îşi luase din nou băieţaşul în braţe; nu-l mai slăbea din

ochi şi nu putea să mănânce nimic.
— Trebuie să mâncaţi cât de cât, doamnă Weldon, îi spuse de mai multe ori Dick Sand. Cum veţi putea rezista altfel? Mâncaţi, doamnă Weldon, mâncaţi! Vom porni îndată şi apa unui râu o să ne ducă fără osteneală până la coastă.

În timp ce Dick Sand îi vorbea, doamna Weldon îl privea ţintă. Ochii lui înflăcăraţi arătau că tânărul marinar era însufleţit de o mare voinţă. Văzând cât de hotărât era Dick Sand şi cât de inimoşi se arătau negrii, doamna Weldon, femeie şi mamă, nu voi să-şi piardă nădejdea. La urma urmei, de ce s-ar fi lăsat pradă desperării? Nu credea ea, oare, că se află într-un ţinut ospitalier? În ochii ei, trădarea lui Harris nu putea avea urmări prea grave. Dick Sand îi ghicea gândurile şi parcă se simţea obligat să-şi plece capul.

Capitolul IV

GROAZNICELE DRUMURI ALE ANGOLEI

În clipa aceea, micul Jack se trezi din somn şi îşi trecu braţele pe după gâtul mamei. Înfăţişarea lui arăta că se simte mai bine. Frigurile nu-l mai apucaseră.
— Ţi-e mai bine, puiul mamei? întrebă doamna Weldon, strângând la piept copilul bolnav.
— Da, mămico, răspunse Jack, dar mi-e sete.
— Nu i se putu da decât apă proaspătă şi el sorbi cu plăcere

câteva înghiţituri.
— Unde e prietenul meu Dick? întrebă el.
— Iată-mă, Jack, răspunse Sand, luându-l de mână.
— Şi prietenul meu Hercule ?
— Prezent, domnule Jack! răspunse uriaşul, apropiindu-se.
— Şi calul? întrebă micul Jack.
— Calul? S-a dus, domnule Jack, răspunse Hercule. Acum eu sunt calul dumitale. Eu te duc călare. Ţi se pare că nu merg destul de lin la trap?
— Nu, răspunse micul Jack, dar acuma n-o să mai am hăţuri de care să trag!
— Atunci, dacă vrei, pune-mi un frâu în gură, spuse Hercule, deschizând gura lui mare, şi pe urmă o să poţi trage de el cât pofteşti!
— Ştii tu că n-o să trag aproape deloc!
— N-ai face bine! Am gura destul de tare!
— Dar ferma domnului Harris? începu iar băieţaşul cu întrebările.
— Ajungem acuşica şi acolo, scumpule, răspunse doamna Weldon, da... acuşica!
— Vreţi să pornim din nou ? spuse Dick Sand, pentru a pune capăt convorbirii.
— Bine, Dick, să plecăm! răspunse doamna Weldon.

Tabăra fu strânsă şi plecară din nou la drum, în aceeaşi ordine.

Ca să nu se îndepărteze de cursul pârâului, trebuiau să treacă prin tufişuri. Odinioară, pe aici fuseseră câteva cărărui, dar acum potecile erau «moarte» — după expresia băştinaşilor — adică năpădite de mărăcini şi de bălării. Ca să străbată o milă în asemenea condiţii grele, le-au trebuit aproape trei ore. Negrii munceau fără încetare. Hercule îl încredinţă pe micul Jack lui Nan şi începu să ajute şi el. Învârtea toporişca prin aer şi, lovind în plin, făcea spărturi uriaşe în tufişurile încâlcite, de parcă ar fi fost un foc mistuitor.

Din fericire, această muncă obositoare nu avea să dureze prea mult. După ce străbătură prima milă, dădură peste un fel de spărtură largă, care ducea pieziş prin tufişuri spre pârâu. Era un loc pe unde trecuseră elefanţi. Animalele acestea, care merg în cete de câteva sute, aveau obiceiul să coboare întotdeauna prin această parte a pădurii. Picioarele uriaşelor pachiderme se

înfundaseră în pământul îmbibat de apă ca un burete, lăsând urme adânci.

Îşi dădură însă în curând seama că pe acolo nu trecuseră numai elefanţi, ci şi fiinţe omeneşti luaseră de nenumărate ori această cale, fiinţe omeneşti mânate ca vitele la abator. Ici şi colo, pământul era presărat de oase, de resturi de schelete, pe jumătate roase de fiare, şi din care unele mai purtau crâmpeie din lanţurile de sclavi!

În Africa Centrală sunt multe drumuri lungi şi anevoioase presărate cu asemenea rămăşiţe omeneşti. Caravanele străbat sute de mile şi câţi nenorociţi nu cad pe drum sub biciul agenţilor negustorilor de sclavi, ori seceraţi de oboseală, de lipsuri sau de boli! Şi câţi alţii nu erau măcelăriţi chiar de către aceşti negustori, de îndată ce alimentele erau pe sfârşite! Da! când nu mai aveau cu ce-i hrăni, îi ucideau împuşcându-i, tăindu-i cu sabia, cu cuţitul; şi asemenea măceluri nu sunt deloc rare.

Fără îndoială că pe drumul acesta merseseră şi caravane de sclavi. Timp de o milă, Dick Sand şi tovarăşii săi dădură peste tot felul de resturi omeneşti şi trebuiră să pună pe goană corbi uriaşi care zburau speriaţi, bătând greu din aripi la apropierea lor şi apoi plutind în văzduh deasupra.

Doamna Weldon privea fără să înţeleagă. Dick Sand tremura la gândul că-i va pune întrebări şi trăgea nădejde că vor ajunge la coastă mai înainte de a fi silit să-i spună că trădătorul Harris îi rătăcise într-o provincie africană. Din fericire, doamna Weldon nu căuta explicaţia lucrurilor pe care le vedea. Voise doar să-şi ia din nou copilul în braţe, şi micul Jack, adormit, îi absorbea acum toate gândurile. Nan mergea lângă ea, şi nici una, nici alta nu-i puseră tânărului elev-marinar întrebările de care acesta se temea atât.

Bătrânul Tom mergea cu capul plecat. El înţelegea foarte bine de ce locul de trecere era plin de oase omeneşti. Tovarăşii lui priveau în dreapta şi în stânga cuprinşi de mirare, ca şi cum ar fi străbătut un cimitir fără de sfârşit, ale cărui morminte ar fi fost răscolite de un cataclism. Mergeau, dar nu spuneau nimic.

Pe măsură ce înaintau, albia pârâului se făcea mai adâncă şi totodată mai largă. Apa nu mai curgea atât de vijelios. Dick Sand nădăjduia că va deveni în curând navigabil sau că nu prea departe avea să se verse în vreun râu mai mare, care să-i ducă

până la Atlantic.

Tânărul era hotărât să urmeze cu orice preţ acest curs de apă. De aceea, când poteca de trecere, urcând pieziş, se îndepărtă de pârâu, nu şovăi s-o părăsească.

Mica ceată se aventură încă o dată prin tufărişul des, croindu-şi drum cu toporişca printre lianele şi tufişurile încâlcite. Dar deşi vegetaţia era foarte abundentă la sol, totuşi nu mai era pădurea aceea deasă care pornise de pe coastă. Copacii erau din ce în ce mai rari. Doar bambuşii se mai înălţau deasupra bălăriilor, atât de sus încât îl întreceau chiar şi pe Hercule. Numai clătinatul trestiilor de bambus putea trăda trecerea micului grup.

În ziua aceea, către ora trei, înfăţişarea terenului începu să se schimbe. Ajunseră pe nişte câmpii întinse, care probabil că în timpul ploilor erau complet inundate. Pământul, mustind de apă, era acoperit de un covor de muşchi des, din care răsăreau ferigi încântătoare. Acolo unde povârnişul era mai repede, vedeai apărând hematita cafenie — semn al bogatelor zăcăminte minerale pe care le conţinea pământul acesta.

Dick Sand îşi aduse atunci aminte de ceea ce citise despre călătoriile lui Livingstone. Nu o dată fusese în primejdie îndrăzneţul medic să se scufunde în aceste mlaştini atât de înşelătoare.

— Băgaţi de seamă, prieteni! spuse el trecând în fruntea grupului, încercaţi pământul cu piciorul înainte de a păşi.

— Da, zău, răspunse Tom. S-ar zice că pământurile astea au fost potopite de ploaie, deşi n-a plouat în ultimele zile.

— Nu, n-a plouat, dar o să plouă, căci se apropie furtuna, răspunse Bat.

— Un motiv în plus să ne grăbim să ieşim din acest ţinut mlăştinos înainte de izbucnirea furtunii, spuse Dick Sand. Hercule, ia-l pe băieţaş în braţe. Bat, Austin, staţi lângă doamna Weldon, ca să-i veniţi în ajutor la nevoie. Dumneavoastră, domnule Benedict... dar ce faceţi, domnule Benedict?

— Cad..., răspunse, simplu, vărul Benedict, care se afundase în pământ de parcă i s-ar fi deschis pe neaşteptate un chepeng sub picioare.

Într-adevăr, bietul om călcase pe pământul mlăştinos şi se scufundase până la brâu într-un noroi cleios. I se întinse mâna şi, cu mari sforţări, fu scos din mlaştină, plin de noroi, dar foarte

mulţumit că nu şi-a stricat preţioasa cutie de entomolog. Acteon se apropie de el, rămânând apoi pe seama lui grija de a împiedica orice altă cădere a ghinionistului miop.

De altfel, vărul Benedict alesese destul de rău terenul unde să se scufunde. Când îl traseră afară din nămol, un mare număr de băşici urcară la suprafaţă şi, spărgându-se, făcură să se răspândească în aer gaze cu miros înăbuşitor. Livingstone, care intrase uneori până la piept în astfel de mlaştini, le asemuia cu nişte bureţi uriaşi, alcătuiţi dintr-un lut negru şi poros în care piciorul, afundându-se, făcea să ţâşnească numeroase şuviţe de apă. Locurile acestea erau foarte primejdioase.

Cale de aproape o jumătate de milă, Dick Sand şi tovarăşii lui trebuiră să meargă pe acest pământ îmbibat de apă ca un burete. Uneori, doamna Weldon era nevoită să se oprească, simţind că intră până la genunchi în mâl. Hercule, Bat şi Austin, care voiau s-o scutească mai mult de neplăcerile decât de oboseala străbaterii acestei câmpii mlăştinoase, făcură o targă de bambus, pe care ea acceptă să se urce, ţinându-l în braţe pe Jack. Oamenii se grăbeau să străbată cât mai repede aceasta mlaştină rău mirositoare.

Era tare greu de mers. Acteon îl ţinea zdravăn pe vărul Benedict, iar Tom o ajuta pe Nan, care, dacă n-ar fi fost el, ar fi dispărut cu siguranţă în vreun ochi de mlaştină. Ceilalţi trei negri duceau targa. Dick Sand mergea în frunte, sondând terenul. Era destul de anevoios să aleagă locul unde să pună piciorul. Cel mai bun lucru era să păşească pe marginea porţiunilor mocirloase, acolo unde creştea un fel de iarbă deasă şi aspră. Dar de multe ori lipsea orice punct de sprijin şi piciorul se afunda până la genunchi în noroi.

În sfârşit, pe la cinci seara, mlaştina fusese străbătută şi pământul începu să fie mai tare datorită straturilor argiloase. Îl simţeai însă sub pas că e tot îmbibat de apă. Cu siguranţă că terenul se afla sub nivelul râurilor din apropiere, aşa că apa se furişa prin pământul afinat.

Căldura începuse să devină înăbuşitoare. N-ar fi putut fi îndurată dacă între razele arzătoare ale soarelui şi pământ nu s-ar fi aflat un strat de nori groşi care prevesteau furtuna. În depărtare, fulgerele începură să sfâşie norii şi vuietele surde ale tunetelor răscoleau văzduhul. O furtună formidabilă sta gata să

izbucnească.

În Africa, un asemenea potop este îngrozitor: ploi torenţiale, pale de vânt, în faţa cărora nu mai pot sta în picioare nici arborii cei mai solizi, trăsnete unul după altul. Aşa se luptă elementele naturii în această parte a pământului. Dick Sand ştia toate acestea, aşa că era din ce în ce mai neliniştit. Nu putea petrece noaptea fără un adăpost. Câmpia avea să fie înecată foarte repede şi pe întinsul ei nu se găsea nici un dâmb pe care micul grup de oameni să se fi putut refugia.

Unde să găsească adăpost în această pustietate, fără un copac, fără măcar un tufăriş? Nici măruntaiele pământului nu te puteau adăposti, căci la o adâncime de două picioare gâlgâia apa.

Totuşi, se părea că spre nord un şir de dealuri, nu prea înalte, puneau capăt câmpiei mlăştinoase. Parcă era o margine a văii. Câţiva copaci se profilau printr-o spărtură a norilor, pe o geană de cer senin, în zare.

Chiar dacă acolo nu ar fi găsit nici un adăpost, micul grup ar fi fost cel puţin scutit de primejdiile unei inundaţii. Poate că acolo le era salvarea.

— Înainte, prieteni, înainte! repetă Dick Sand. Încă trei mile şi o să fim mai în siguranţă decât în valea asta.

— Să ne grăbim! Să ne grăbim! strigă Hercule.

Viteazul negru ar fi vrut să-i ia pe toţi aceşti oameni în braţe şi să-i ducă singur până acolo.

Cuvintele acestea îi însufleţiră pe curajoşii drumeţi şi, cu toată oboseala unei zile de mers, porniră mai repede decât la începutul drumului.

Când se dezlănţui furtuna, se aflau la o depărtare de încă două mile de ţinta pe care voiau s-o atingă. Dar ploaia nu începu — aşa cum era de aşteptat — odată cu primele fulgere care se încrucişară pe cer, între pământ şi norii încărcaţi cu electricitate. Deşi soarele nu dispăruse la orizont, se făcu întuneric beznă. Dar bolta norilor se lăsa mereu mai în jos, ca şi cum ar fi fost gata să se năruie — iar năruirea ar fi însemnat o ploaie torenţială. Fulgere roşcate şi albăstrii sfâşiau cerul în mii de locuri, cuprinzând câmpia într-o reţea încâlcită de flăcări.

Dick Sand şi tovarăşii lui erau mereu ameninţaţi de primejdia de a fi loviţi de trăsnet. Pe acest podiş lipsit de arbori, ei erau singurele puncte mai înalte care ar fi putut atrage

descărcările electrice. Jack, trezit de bubuitul tunetelor, se ghemuise în braţele lui Hercule. Dar, cu toate că i se făcuse tare frică, nu lăsa să se vadă acest lucru, ca să n-o supere şi mai mult pe mama sa. Hercule înainta cu paşi mari şi căuta să-l liniştească pe băieţaş cum putea mai bine.

— Nu te teme, Jack, spunea el. Dacă se apropie trăsnetul, îl rup în două c-o singură mână! Sunt mai puternic ca el!

Şi, într-adevăr, puterea uriaşului îl liniştea pe micul Jack.

Ploaia sta să se dezlănţuie dintr-o clipă-n alta. Un potop de apă urma să se reverse pe pământ din norii condensaţi. Ce s-ar fi ales de doamna Weldon şi de tovarăşii săi dacă nu aveau să găsească degrabă un adăpost?

Dick Sand se opri o clipă lângă bătrânul Tom şi-l întrebă:

— Ce-i de făcut?

— Să mergem înainte, domnule Dick, răspunse Tom. Nu putem rămâne pe câmpul ăsta, pe care ploaia o să-l prefacă în mlaştină.

— Nu, Tom! Fireşte că nu! Dar avem nevoie de un adăpost! Unde, cum să-l găsim? Ah, de-ar fi măcar o colibă!...

Dick Sand îşi întrerupse brusc fraza. Un fulger mai puternic luminase toată câmpia.

— Ce-am văzut acolo, la vreun sfert de milă de aici? exclamă Dick.

— Da, şi eu am văzut ceva! răspunse bătrînul Tom, dînd din cap.

— O tabără, nu-i aşa?

— Da, domnule Dick, trebuie să fie o tabără... dar o tabără de băştinaşi!...

Din nou, un fulger le îngădui să vadă mai limpede această aşezare de oameni, care ocupa o parte din cîmpia întinsă.

Într-adevăr, în depărtare se înălţau vreo sută de corturi ţuguiate, rânduite simetric şi având fiecare câte douăsprezece până la cincisprezece picioare înălţime. Nici un paznic înarmat nu se vedea prin apropierea lor. Să se fi adăpostii oare toţi războinicii în corturi, aşteptând trecerea furtunii, sau, poate, era o tabără părăsită? În primul caz, oricât de puternice ar fi fost ameninţările cerului, Dick Sand ar fi trebuit să fugă cât mai repede. În al doilea caz, poate că ar fi găsit acolo adăpostul pe care-l căutau.

«O să aflu îndată!» îşi spuse Dick Sand.

Apoi se adresă bătrânului Tom:

— Rămâi aici! Să nu mă urmeze nimeni! Mă duc în recunoaştere.

— Domnule Dick, îngăduie să te întovărăşească măcar unul din noi.

— Nu, Tom. Mă duc singur. Aşa o să mă pot furişa Iară să fiu zărit. Rămâneţi aici.

Micul grup de călători, în fruntea căruia mergeau Tom şi Dick Sand, se opri. Tânărul elev-marinar se depărtă şi dispăru în întuneric. Bezna se risipea numai când fulgerele sfâşiau norii. Picături mari de ploaie începuseră să cadă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă doamna Weldon, apropiindu-se de bătrânul negru.

— Am zărit o tabără, doamnă Weldon, răspunse Tom, o tabără... sau poate chiar un sat, şi căpitanul nostru a plecat în recunoaştere înainte de a ne duce pe toţi acolo.

Doamna Weldon se mulţumi cu acest răspuns.

Trei minute mai tîrziu, Dick Sand se întorcea.

— Haideţi, haideţi! strigă el cu un glas în care se citea toată bucuria de care era cuprins.

— E o tabără părăsită? întrebă Tom.

— Nu-i nici tabără şi nici sat! răspunse tânărul. Sunt nişte furnicare!

— Furnicare? strigă vărul Benedict, trezit ca din somn la auzul acestui cuvânt.

— Da, domnule Benedict, dar nişte furnicare înalte de douăsprezece picioare, în care vom încerca să ne ghemuim şi noi!

— Păi atunci, răspunse vărul Benedict, sunt furnicarele termitelor războinice, sau ale termitelor devoratoare! Numai

insectele astea geniale pot înălţa asemenea monumente, cu care s-ar făli chiar şi cei mai mari arhitecţi!
— Termite sau nu, domnule Benedict, răspunse Dick Sand, trebuie să le evacuăm şi să le luăm locul.
— Dar au să ne mănînce de vii! Şi au dreptul s-o facă.
— Să pornim, să pornim!...
— Dar, ia stai puţin! mai spuse vărul Benedict. până acum credeam că asemenea furnicare nu există decât în Africa!...
— La drum! strigă încă o dată Dick Sand cu oarecare violenţă, temându-se ca doamna Weldon să nu fi auzit cumva ultimul cuvânt rostit de entomolog.

Îl urmară toţi în mare grabă. Vântul bătea năprasnic. Picături mari izbeau cu zgomot pământul. Peste câteva clipe, nimic nu va mai putea sta în faţa palelor de vânt.

Ajunseră curând la unul din aceste conuri care împânzeau câmpia. Oricât de ameninţătoare ar fi fost termitele, nu trebuiau să şovăie deloc daca să stea sau nu în furnicar împreună cu ele, în cazul când nu aveau să reuşească să le alunge.

La poalele conului, construit dintr-un fel de argilă roşcată, se alia o deschizătură foarte strâmtă, pe care Hercule o lărgi cu cuţitul în câteva minute, pentru a face loc de trecere chiar şi unui om de talia lui.

Spre marea mirare a domnului Benedict, însă, nu se ivi nici una din miile de termite care ar fi trebuit să ocupe furnicarul. Conul era oare părăsit?

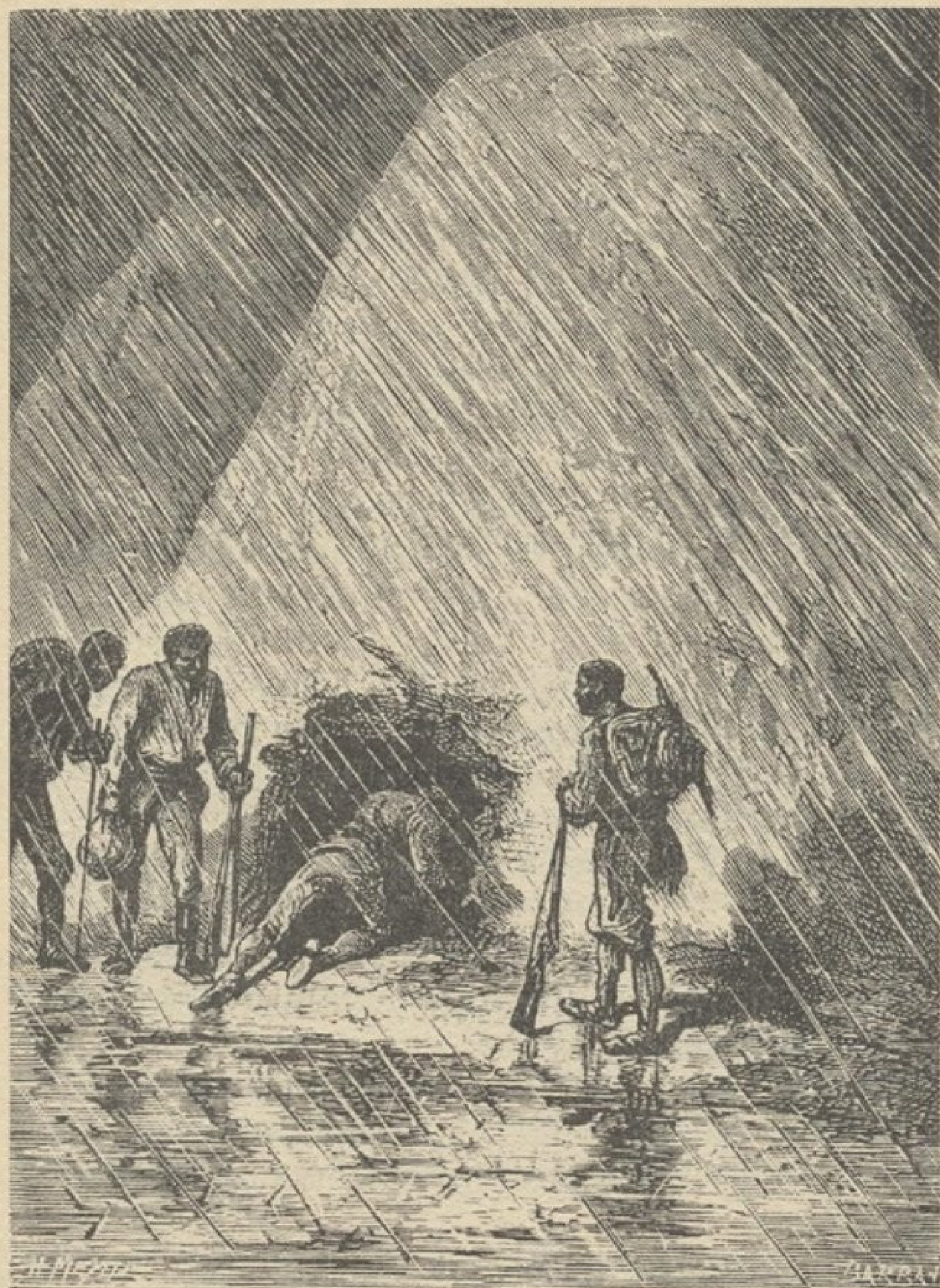
După ce deschizătura fu lărgită, Dick şi tovarăşii lui se furişară înăuntru. Hercule dispăru ultimul, chiar în clipa când ploaia se dezlănţuia cu atâta furie, încât părea că are să stingă până şi fulgerele.

Acum nu mai aveau să se teamă însă de furia vântului. O întâmplare fericită pusese la îndemâna curajoşilor călători acest adăpost solid, mai bun decât orice cort, mai bun decât orice colibă de băştinaşi.

Era una din acele construcţii conice făcute de termite, despre care locotenentul Cameron spunea că, deoarece au fost zidite de insecte atât de mici, sunt cu mult mai valoroase decât piramidele Egiptului, înălţate de mâna omului.

«E ca şi cum un popor ar fi clădit Everestul, unul din piscurile cele mai înalte ale munţilor Himalaia», spunea Cameron.

Dick şi tovarăşii lui se furişară înăuntru

Capitolul V

LECŢIE DESPRE FURNICI ŢINUTĂ ÎNTR-UN FURNICAR

Furtuna însoţită de ploaie se dezlănţuise cu o violenţă necunoscută în regiunile cu climă temperată. Era într-adevăr un mare noroc că Dick Sand şi tovarăşii lui găsiseră un adăpost.

Ploaia nu cădea în picături distincte, ci în şuviţe de apă, mai groase sau mai subţiri. Uneori formau o masă compactă, o trâmbă de apă, curgând ca o cataractă, ca Niagara. Închipuiţi-vă un bazin aerian, de volumul unei mări, răsturnându-se dintr-o dată! Sub o asemenea revărsare, pământul este mâncat de curgerea apelor, câmpiile se prefac în lacuri, pâraiele în torente, iar fluviile ieşite din albii îneacă teritorii întinse. Contrar celor ce se întâmplă în zonele temperate, unde violenţa furtunilor este invers, proporţională cu durata lor, în Africa, oricât de puternice ar fi ele, durează zile întregi. E greu de înţeles cum de pot norii să strângă în ei atâta electricitate. Şi totuşi aşa se întâmplă, încât parcă te-ai trezi dintr-o dată în vremurile extraordinare ale perioadei diluviene.

Din fericire, furnicarul avea pereţii foarte groşi, fiind cu totul impermeabili. Chiar o vizuină de castori, făcută din pământ bine bătătorit, nu ar fi fost atât de rezistentă la apă. Dacă asupra lui s-ar fi revărsat un torent întreg, nici măcar o picătură de apă n-ar fi pătruns prin porii furnicarului.

De îndată ce se instalară în furnicar, Dick Sand şi tovarăşii săi începură să-i cerceteze interiorul. Aprinseră un felinar şi furnicarul fu luminat destul de bine. Conul avea o înălţime de douăsprezece picioare în interior şi o lărgime de unsprezece picioare, afară de partea superioară, unde se îngusta ca o căpăţână de zahăr. Grosimea pereţilor era pretutindeni de aproape un picior, iar între caturile de celule prinse jur-împrejur de pereţi era loc gol. Omul rămâne uimit văzând asemenea monumente construite prin munca fără preget a unei armate de insecte, construcţii care se găsesc destul de des în interiorul Africii. Un călător olandez din veacul trecut, Smeathman, a avut loc să stea cu alţi patru din tovarăşii lui pe vârful unui asemenea con. La Lunde, Livingstone a studiat mai multe furnicare zidite

din argilă roşie, a căror înălţime atingea între cincisprezece şi douăzeci de picioare. Locotenentul Cameron a luat de multe ori drept aşezări omeneşti puzderia de conuri întâlnite în câmpia din N'yangwe. El a dat chiar peste adevăratele palate, care atingeau nu douăzeci, ci patruzeci-cincizeci de picioare înălţime, nişte uriaşe conuri rotunjite, înconjurate de nişte mici clopotniţe ca turlele unei catedrale şi care se întâlnesc foarte des în Africa de miazăzi.

Ce specie de furnici construiesc aceste minunate furnicare? «Termita războinică», ar fi răspuns fără să şovăie vărul Benedict, de îndată ce şi-ar fi dat seama de materialele folosite pentru construirea lor.

După cum am mai spus, pereţii erau făcuţi din argilă roşcată. Dacă ar fi fost făcuţi din pământ aluvionar cenuşiu sau negru, furnicarele ar fi putut fi atribuite fie termitelor «Mordax»[37], fie termitelor «Atrox»[38]? După cum se vede, aceste insecte au nişte nume destul de puţin liniştitoare, care nu pot încânta decât urechile unui entomolog pătimaş ca vărul Benedict.

Partea centrală a conului unde se refugiaseră la început, şi care forma principalul spaţiu gol din interior, nu ar fi putut să-i cuprindă pe toţi. Dar largi goluri suprapuse formau un fel de vetre, în care o persoană de statură mijlocie putea să se ghemuiască cu uşurinţă. închipuiţi-vă un şir de sertare deschise, în fundul cărora se află milioane de alveole unde stătuseră termitele. Aceste sertare erau suprapuse, cum sunt cuşetele pe un vapor, şi doamna Weldon, micul Jack, Nan şi vărul Benedict se putură refugia în cele de sus. Cu un cat mai jos se instalară Austin, Bat şi Acteon. Dick Sand, Tom şi Hercule rămaseră în partea inferioară a conului.

— Prieteni, Ie spuse tânărul elev-marinar celor doi negri, pământul începe să se îmbibe cu apă. Trebuie să pomostim partea de jos, surpând argila de la baza furnicarului, dar să nu acoperim deschizătura prin care pătrunde aerul; am risca să ne sufocăm în furnicarul ăsta!

— Avem de petrecut o singură noapte aici, răspunse bătrânul Tom.

— Să căutăm atunci ca în noaptea aceasta să ne odihnim bine,

37 Muşcătoare, în limba latină.

38 Feroce, în limba latină.

după atâta oboseală! Asta e prima noapte, din ultimele zece zile, în care nu mai suntem siliţi să dormim afară!
— Zece zile! repetă Tom.
— De altfel, adăugă Dick Sand, de vreme ce furnicarul e un adăpost trainic, poate că e mai bine să rămânem aici o noapte şi o zi. Între timp eu am să mă duc în recunoaştere, încercând să dau peste cursul de apă pe care-l căutăm şi care nu poate fi prea departe. Cred că cel mai nimerit lucru, până ce vom construi pluta, este să nu părăsim acest adăpost. Aici nu ne pasă de furtună şi de ploaie. Aşadar, să pomostim baza furnicarului, ca să-l ţinem zvântat.

Cele spuse de Dick Sand fură urmate întocmai. Hercule sparse cu toporişca primul cat de alveole, făcut dintr-o argilă destul de sfărâmicioasă. El înălţă astfel cu aproape un picior partea interioară a furnicarului care era construit pe un teren mlăştinos. Dick Sand se asigură că aerul putea pătrunde cu uşurinţă înăuntrul conului prin deschizătura de la bază.

Desigur, faptul că furnicarul fusese părăsit de termite era o împrejurare fericită. Dacă ar fi fost ocupat de câteva mii de furnici, cu siguranţă că nimeni n-ar fi putut rămâne în el. Dar fusese oare părăsit de mai multă vreme, sau aceste insecte lacome de-abia plecaseră? Întrebarea nu era fără rost. Primul care şi-o puse fu vărul Benedict, tare mirat de un asemenea eveniment. Şi se convinse repede că furnicile emigraseră de curând.

Într-adevăr, el coborî repede în partea de jos a conului şi acolo, la lumina felinarului, începu să cotrobăie prin ungherele cele mai tainice ale furnicarului.

Descoperi astfel ceea ce el numea «magazia generală» a termitelor, adică locul unde aceste insecte harnice îngrămădeau proviziile coloniei.

Era o scobitură în perete, nu departe de celula regală, pe care Hercule o făcuse să dispară odată cu celulele hărăzite tinerelor larve.

În această «magazie», vărul Benedict găsi o oarecare cantitate de bucăţele de clei şi sucuri de plante, de-abia întărite, ceea ce dovedea că termitele aduseseră de curând aceste provizii dinafară.
— Ei bine, nu! exclamă el, ca şi cum ar fi răspuns cuiva care-l contrazice. Nu! Acest furnicar n-a fost părăsit de multă vreme!

— Nimeni nu susţine contrariul, domnule Benedict, răspunse Dick Sand. Că l-au părăsit mai de mult sau mai de curând e totuna. Important e că termitele l-au părăsit, deoarece trebuia ca noi să le luăm locul!
— Important ar fi să ştim din ce pricină l-au părăsit. Ieri, ba chiar azi-dimineaţă, insectele astea înţelepte mai locuiau încă aici, de vreme ce am găsit sucuri nesolidificate pe deplin. Iar astă-seară...
— La ce concluzie vrei să ajungi, domnule Benedict? întrebă Dick Sand.
— Cred că o presimţire tainică le-a făcut să părăsească furnicarul. Nu numai că nici una din aceste termite nu a rămas în alveole, dar au şi avut grijă să ia cu ele tinerele larve, din care nu pot să găsesc nici una. Ei bine, repet că n-au făcut asta fără motiv şi că aceste insecte isteţe au prevăzut o primejdie apropiată!...
— Prevedeau probabil că o să dăm noi năvală în locuinţa lor, răspunse Hercule râzând.
— Ei, nu zău! răspunse vărul Benedict, vădit supărat de răspunsul negrului. Te socoţi chiar atât de grozav, încât să poţi fi socotit o primejdie pentru aceste insecte curajoase? câteva mii de asemenea nevroptere te-ar transforma foarte repede într-un schelet, dacă te-ar întâlni mort în drum!
— Dacă aş fi mort, cu siguranţă! răspunse Hercule, care nu voia să se dea bătut. Dar viu, aş putea terciui mii de termite!
— Ai terciui o sută de mii, cinci sute de mii, un milion! răspunse vărul Benedict, înflăcărându-se. Dar nu un miliard! Un miliard te-ar mânca, viu sau mort, până la ultima părticică!
În timpul acestei discuţii, care nu era chiar atât de fără rost pe cât s-ar putea crede, Dick Sand se gândea la observaţia pe care o făcuse vărul Benedict. Fără îndoială că savantul cunoştea destul de bine obiceiul termitelor, ca să nu se înşele în cele spuse. Dacă afirma că un instinct tainic le prevenise să părăsească în grabă furnicarul, asta însemna că era în adevăr primejdios să rămână acolo.
Cu toate acestea, nu putea fi vorba să părăsească adăpostul, acum când furtuna izbea cu o putere fără seamăn. Dick Sand nu mai căută explicaţii unor lucruri care păreau inexplicabile, ci se mulţumi să spună:
— Ei bine, domnule Benedict, dacă termitele şi-au lăsat

proviziile în acest furnicar, să nu uităm că noi le-am adus pe ale noastre! De aceea, să mâncăm. Mâine, după ce se va potoli furtuna, o să vedem ce hotărâre trebuie să luăm.

Îşi pregătiră masa de seară, căci oricât de mare ar fi fost oboseala, ea nu tăiase pofta de mâncare a acestor drumeţi vajnici. Dimpotrivă, conservele care trebuiau să le ajungă pe încă două zile fură întâmpinate cu bucurie. Pesmeţii nu fuseseră pătrunşi de umezeală şi timp de câteva minute nu se auzi decât ronţăitul dinţilor solizi ai lui Dick Sand şi ai tovarăşilor săi. În gura lui Hercule, pesmeţii se sfarâmau ca grăunţele sub piatra morii. El nu ronţăia, ci măcina.

Numai doamna Weldon mâncă puţin, şi asta doar în urma rugăminţilor tânărului marinar. Lui Dick i se părea că această femeie curajoasă era mai dusă pe gânduri şi mai tristă decât fusese până atunci, cu toate că micul ei Jack se înzdrăvenise simţitor. Accesele de friguri nu se mai repetaseră. Jack se odihnea acum sub ochii mamei sale, într-o firidă căptuşită cu haine. Dick Sand nu ştia ce să mai creadă.

E de prisos să mai spunem că vărul Benedict cinsti cum se cuvine masa, şi asta nu pentru că ar fi dat vreo atenţie cantităţii sau calităţii alimentelor pe care le devora, ci pentru că găsise în sfârşit un prilej fericit ca să ţină o lecţie de entomologie — despre termite. Ah! Dacă ar fi putut găsi o termită, măcar una, în furnicarul părăsit! Dar nu găsise nimic!

— Aceste insecte admirabile, spuse el fără să vadă dacă este ascultat sau nu, fac parte din încrengătura minunată a nevropterclor, care au antenele mai lungi decât capul, mandibulele foarte pronunţate şi aripile inferioare egale cu cele superioare. Această încrengătură este constituită din cinci clase: panorpartele, myrmileonienele, hemerobinele, termitinele şi perlidele. Inutil să adaug că insectele a căror locuinţă o ocupăm — poate pe nedrept — sunt termitine.

Dick Sand îl asculta cu luare-aminte pe vărul Benedict. Nu cumva faptul că dăduseră peste aceste termite trezise în el gândul că se află pe continentul african, fără a şti prin ce întâmplare ajunsese aici? Neliniştit, tânărul marinar căuta să-şi dea seama dacă bănuiala sa era întemeiată. Dar savantul se afla în elementul său şi-i dădea înainte cu lecţia:

— Aceste termitine se caracterizează prin patru articulaţii ale torsului, prin mandibule cornoase, de o putere remarcabilă.

Există mai multe specii: specia mantisp, specia rafidie şi specia termită, cunoscută mai ales sub numele de furnica albă. Din specia aceasta fac parte: termita ucigaşă, termita cu pieptar galben, termita care fuge de lumină, cea care muşcă, cea care distruge...
— Dar cele care au construit acest furnicar? întrebă Dick Sand.
— Acestea sunt termitele războinice, răspunse vărul Benedict, rostind numele de parcă ar fi vorbit despre macedoneni sau despre vreun alt popor antic, renumit pentru vitejia arătată în războaie. Da! Războinice şi de staturi felurite! Între Hercule şi un pitic ar fi o deosebire mai mică decât între cea mai mare şi cea mai mică dintre aceste insecte. Dacă printre ele se găsesc furnici lucrătoare, lungi de cinci milimetri, soldaţi, lungi de zece, masculi şi femele, lungi de douăzeci, există de asemenea şi o altă specie, foarte ciudată, numită «sirafus», care numără exemplare lungi de o jumătate de şchioapă şi care au un soi de cleşti în loc de mandibule şi capul mai mare decât trupul, aidoma rechinilor. Aceste furnici sunt rechinii insectelor; ba, dacă nişte furnici «sirafus» s-ar încăiera cu un rechin, aş pune rămăşag că furnicile ar fi biruitoare!
— Şi unde se găsesc de obicei aceste insecte? întrebă atunci Dick Sand.
— În Africa, răspunse vărul Benedict, şi anume în regiunile ei centrale şi meridionale. Africa e prin excelenţă patria furnicilor. Trebuie să citeşti ce spune Livingstone despre ele în ultimele lui note, găsite de Stanley! Mai fericit decât mine, doctorul Livingstone a putut asista la o bătălie homerică dată între o armată de furnici negre şi o armată de furnici roşii. Au învins acestea din urmă, cărora noi le spunem «drivers» şi pe care băştinaşii le numesc «sirafus». Celelalte, numite «tciungus», au luat-o la fugă, ducând cu ele ouăle şi larvele, după ce se apăraseră vitejeşte. Niciodată, relatează Livingstone, nici la om, nici la vreun animal, spiritul războinic nu a fost mai dezvoltat. Cu mandibulele lor puternice, care sfâşie ca nişte gheare, aceste «sirafus» fac să dea înapoi chiar pe omul cel mai viteaz. Până şi cele mai puternice animale, leii şi elefanţii, fug din faţa lor. Nimic nu le stă în cale: nici arborii, pe care se caţără până în vârf, şi nici pâraiele, pe care le trec formând un adevărat pod suspendat din trupurile lor înlănţuite unul de altul. Şi cât de multe sunt! Un alt călător african, Du Chaillu, a asistat timp de

douăsprezece ore la defilarea unei coloane de furnici care nu se opreau nici o clipă din drum! De altfel, de ce să ne mire numărul lor atât de mare? Fecunditatea insectelor e uimitoare. Cât priveşte termitele războinice, s-a constatat că o femelă face până la şaizeci de mii de ouă pe zi! Aceste nevroptere constituie pentru băştinaşi şi o hrană aleasă! Dragii mei prieteni, nu cunosc nimic mai bun în lume decât furnici fripte!

— Ai mâncat vreodată, domnule Benedict? întrebă Hercule.

— Niciodată, răspunse savantul, dar aş mânca cu plăcere.

— Unde?

— Aici!

— Aici nu suntem în Africa! spuse repede Tom.

— Nu... Nu! răspunse vărul Benedict... Şi totuşi, până acum aceste termite războinice şi asemenea furnicare n-au fost observate decât pe continentul african. Iată, ăştia sunt călătorii! N-au ştiut să vadă în jurul lor. La urma urmei, cu atât mai bine. Tot eu am descoperit o muscă ţeţe în America! La această glorie — vă daţi seama — voi adăuga-o şi pe aceea de a fi semnalat prezenţa termitelor războinice pe continentul american! Ce material pentru o comunicare! O să facă senzaţie în cercurile ştiinţifice europene, şi poate că o să-mi ajungă chiar pentru o lucrare,cu planşe şi gravuri în afara textului!

Era limpede că vărul Benedict nu descoperise încă adevărul. Ca şi toţi ceilalţi, în afară de Dick Sand şi Tom, bietul om credea, şi nu avea cum să nu creadă, că se află într-o regiune unde în realitate nu se aflau! Era nevoie să se mai întâmple şi altceva, să se producă fapte şi mai grave decât aceste curiozităţi ştiinţifice, pentru ca să vadă cu toţii, în sfârşit, realitatea.

Se făcuse aproape ora nouă noaptea, dar vărul Benedict tot mai vorbea... Oare nu-şi dăduse seama că ascultătorii lui adormiseră rând pe rând în culcuşurile lor, în timpul lecţiei lui de entomologie? Nu, fără îndoială că nu. Ţinea lecţia de dragul lecţiei. Nici Dick Sand nu-i mai punea întrebări, ci stătea nemişcat, deşi nu dormea. Cât despre Hercule, el rezistase mai mult decât toţi ceilalţi. Dar oboseala îl făcuse şi pe el să închidă ochii şi, deci, şi urechile.

Vărul Benedict continuă să mai vorbească o vreme. Totuşi, somnul îl birui şi pe el, aşa că se urcă până la firida de sus a conului, pe care şi-o alesese drept domiciliu.

În interiorul furnicarului se aşternu o tăcere adâncă, în timp ce afară furtuna umplea văzduhul de bubuituri şi fulgere. Nimic nu părea să arate că acest cataclism se apropie de sfârşit.

Felinarul se stinse. Interiorul conului era cufundat într-o beznă adâncă. Probabil că toţi dormeau. Doar Dick Sand nu-şi afla în somn odihna, care i-ar fi fost şi lui atât de necesară. Era năpădii de gânduri. Cugeta mereu la tovarăşii lui, pe care voia să-i salveze cu orice preţ. Naufragiul vasului Pilgrim nu însemnase sfârşitul crudelor încercări prin care trecuseră, ci, dimpotrivă, puteau să înceapă altele mult mai îngrozitoare, dacă ar fi căzut în mâinile băştinaşilor.

Dar cum să se ferească de această groaznică primejdie, cea mai ameninţătoare din toate, acum, în drum spre coastă? Era sigur că Harris şi Negoro nu-i aduseseră la o sută de mile în interiorul Angolei fără să fi pus la cale în taină prinderea lor. Dar ce planuri avea ticălosul de portughez? Pe care dintre călători îl ura atât de mult? Tânărul marinar îşi spunea că numai pe el avea motive să-l urască. Îşi aducea aminte de toate întâmplările din timpul călătoriei — cum au dat peste epava cu negri, cum au pornit la vânarea balenei, cum a pierit căpitanul Hull cu echipaj cu tot!...

La 15 ani, Dick Sand trebuie să preia sarcina de a conduce un vas, care avea să fie lipsit, în urma manevrelor criminale ale lui Negoro, şi de busolă, şi de loch. Se vedea din nou impunându-şi voinţa faţă de obraznicul bucătar, ameninţându-l că-l va pune în lanţuri sau că-l împuşcă! Ah, de ce-i şovăise mâna? Cadavrul lui Negoro ar fi fost aruncat peste bord şi nu ar mai fi avut loc atâtea nenorociri.

Acesta era firul gândurilor tânărului marinar. Îşi aduse apoi aminte de naufragiul care încheiase călătoria lui Pilgrim. Atunci a apărut şi trădătorul Harris, şi această provincie a Americii de Sud începuse să se transforme încetul cu încetul. Bolivia devenea groaznicul teritoriu angolez, cu animalele sale sălbatice şi cu atâtea alte primejdii! O să reuşească, oare, micul grup să ajungă nevătămat până pe coastă? Fluviul pe care Dick Sand îl căuta cu înfrigurare, şi pe care nădăjduiau să-l întâlnească, îi va duce cu mai multă siguranţă şi cu mai puţină oboseală până la ţărm? Nu voia să pună la îndoială asta, căci ştia foarte bine că un marş de o sută de mile prin acest ţinut neprimitor, plin de ameninţări, nu era cu putinţă!

«Din fericire, îşi spunea el, doamna Weldon şi toţi ceilalţi nu-şi dau seama de gravitatea situaţiei! Doar Tom şi cu mine ştim că Negoro ne-a aruncat pe coasta Africii şi că Harris ne-a târît în adâncurile Angolei».

Dick Sand era în prada acestor gânduri, când simţi pe frunte ca o adiere uşoară. O mână îl atinse pe umăr şi un glas plin de emoţie îi şopti la ureche:

— Ştiu tot, sărmanul meu Dick! Doar bunul Dumnezeu poate să ne scape. Facă-se voia lui!

Capitolul VI

CLOPOTUL SCAFANDRULUI

În faţa unei destăinuiri atât de neaşteptate, Dick Sand nu mai putea răspunde nimic! De altfel, doamna Weldon îţi relua imediat locul lângă micul Jack. Fără îndoială că nu voia să spună mai mult, şi tânărul elev-marinar nu avu curajul să o mai reţină.

Aşadar, doamna Weldon ştia despre ce e vorba. Probabil că cele petrecute în timpul drumului, sau poate chiar numai cuvântul «Africa», rostit în ajun de vărul Benedict, o făcuseră să înţeleagă totul.

«Doamna Weldon ştie totul... îşi spunea mereu în gând Dick Sand. Dar poate că e mai bine aşa. Dacă această femeie curajoasă nu-şi pierde nădejdea, apoi nu trebuie să mi-o pierd nici eu!»

De-abia aştepta să se lumineze mai curând de ziuă, ca să poată cerceta împrejurimile acestui sat de termite. Un fluviu care să se verse în Atlantic, un curs de apă repede — atât avea nevoie să găsească, pentru a putea transporta micul grup; şi parcă presimţea că un asemenea fluviu se află pe aproape. În primul rând, însă, trebuia să aibă grijă ca nu cumva să dea peste băştinaşii care poate şi plecaseră în urmărirea lor, călăuziţi de Harris şi Negoro.

Dar nu era nici un semn că se crapă de ziuă. Nici o rază de lumină nu se furişa prin deschizătura de jos a conului. Bubuiturile tunetului se auzeau înfundat prin grosimea zidurilor,

arătând că furtuna nu se potolise încă. De câte ori îşi încorda auzul, Dick auzea răpăitul furios al ploii la temelia furnicarului. Stropii grei nu mai cădeau pe pământ tare, aşa că trase concluzia că toată câmpia fusese inundată.

Se făcuse aproape unsprezece noaptea când Dick Sand simţi că este cuprins de un fel de toropeală, poate chiar de somn. În orice caz, avea să se odihnească. Dar când era pe cale să se lase pradă acestei destinderi, îi trecu prin minte gândul că deschizătura de jos s-ar putea astupa prin îngrămădirea argilei îmbibate de apă. Dispărând astfel orice mijloc de comunicare cu aerul din exterior, respiraţia celor zece persoane ar fi viciat aerul din interior, încărcându-l de acid carbonic.

Dick Sand se lăsă să lunece până atinse pământul pomostit cu argila primului etaj de alveole. Pe jos era încă uscat. Prin deschizătură, aerul pătrundea cu uşurinţă şi, odată cu el, şi scânteierea fulgerelor, şi zgomotele furtunii, pe care potopul de ploaie nu putea s-o potolească.

Dick Sand văzu că totul era în ordine. Părea că nici o primejdie nu ameninţă deocamdată aceste termite omeneşti, care luaseră locul coloniei de nevroptere. Tânărul se hotărî să se odihnească vreo câteva ceasuri, lăsându-se furat de somnul care-l toropea. Dar, ca o ultimă prevedere, se culcă pe mormanul de argilă pe care-l bătătoriseră la temelia conului, aproape de deschizătura îngustă. În felul acesta, dacă afară s-ar fi petrecut ceva, ar fi fost primul care s-o ştie şi să-i anunţe pe ceilalţi. Se va scula apoi în revărsat de zori şi va porni să cerceteze câmpia.

Dick Sand se culcă rezemat cu capul de perete, cu puşca în mână, şi adormi de îndată.

N-ar fi putut spune cât stătuse în toropeala asta, când se trezi simţind ceva rece. Se sculă şi, cuprins de o mare nelinişte, îşi dădu seama că apa pătrundea în furnicar, şi încă atât de repede, încât peste câteva clipe avea să ajungă până la culcuşul lui Tom şi Hercule.

Dick Sand îi trezi din somn pe cei doi şi le arătă noua complicaţie. Felinarul fu aprins şi interiorul conului se lumină pe dată. Apa se oprise la o înălţime de aproape cinci picioare şi nu mai creştea.

Ce se întîmplă, Dick? întrebă doamna Weldon.

— Mai nimic, răspunse tînărul. A fost inundată partea de jos a

conului. Cred că vreun râu din apropiere s-a revărsat peste câmpie din pricina ploii.
— Asta-i bine! spuse Hercule. E cea mai bună dovadă că râul se află pe aproape.
— Da, răspunse Dick Sand. Râul ăsta o să ne ducă pe coastă. Fiţi liniştită, doamnă Weldon; apa n-o să poată ajunge până la dumneavoastră şi nici până la Jack, Nan sau vărul Benedict.

Doamna Weldon nu răspunse. Cât despre vărul Benedict, el dormea ca o adevărată termită.

În timpul acesta, negrii aplecaţi deasupra pânzei de apă în care se oglindea lumina felinarului aşteptau ca Dick Sand, care măsura înălţimea apei, să le spună ce trebuiau să facă.

Dar Dick Sand nu spuse o vorbă, ci se îngriji numai să pună alimentele şi armele la adăpost, ferindu-le din calea apei.
— Apa a pătruns prin deschizătură? întrebă Tom.
— Da, răspunse Dick Sand, şi acum împiedică aerul din interior să se reîmprospăteze.
— N-am putea face o gaură în perete, deasupra nivelului apei? întrebă bătrânul negru.
— Ba da... Tom, dar dacă înăuntru sunt cinci picioare de apă, afară trebuie să fie vreo şase-şapte, dacă nu şi mai mult.
— De ce crezi asta, domnule Dick?
— Cred asta pentru că apa, pătrunzând în furnicar, a comprimat aerul în partea de sus. El constituie acum un fel de piedică la ridicarea ei. Dar dacă facem în perete o gaură prin care să iasă aerul, apa ar continua să urce până ar atinge nivelul pe care îl are afară, sau, dacă apa este mai sus de gaură, nivelul ei s-ar urca aici până când ar presa din nou aerul. Iată-ne, deci, ca nişte scafandri, într-unul din acele clopote cu care se cercetează adâncimile mărilor...
— Atunci, ce-i de făcut? întrebă Tom.
— Să chibzuim bine înainte de a lua vreo hotărâre. Lipsa de prevedere ne-ar putea costa viaţa, răspunse Dick Sand.

Observaţia tânărului marinar era foarte justă. Avusese dreptate să asemuiască furnicarul cu un clopot de scafandru. Numai că, în asemenea aparate, aerul este împrospătat fără încetare cu ajutorul unor pompe, iar scafandrii respiră destul de bine şi nu au altceva de îndurat decât oboseala pricinuită de rămânerea mai îndelungată într-o atmosferă supusă la alte presiuni decât presiunea normală.

Dar aici, spaţiul fusese redus cu aproape o treime prin însăşi năvala apei, iar aerul nu ar fi putut fi împrospătat decât dacă se stabilea o legătură cu exteriorul printr-o gaură făcută în perete. Dar n-ar fi fost oare mai rău dacă străpungeau peretele, pentru că ar fi urmat să întâmpine după aceea toate primejdiile de care vorbise Dick Sand?

Lucru sigur este că apa din interior se menţinea la acelaşi nivel. Numai două cauze ar fi putut s-o facă să-l depăşească: sau perforarea peretelui, dacă nivelul apei ar fi fost mai înalt afară decât înăuntru, sau creşterea continuă a nivelului apei dinafară. În amândouă cazurile, în interiorul furnicarului n-ar mai fi rămas decât un spaţiu strâmt, în care aerul neîmprospătat ar fi fost comprimat din ce în ce mai mult.

Dar nu s-ar fi putut, oare, ca întreg furnicarul să fie smuls de pe pământ şi răsturnat de inundaţie, punând în cea mai mare primejdie pe cei ce se aflau într-însul? Nu, căci furnicarul, asemenea bordeielor de castori, era bine închegat cu pământul la temelia lui.

Lucrul cel mai de temut era, aşadar, ca furtuna să continue şi astfel inundaţia să ia proporţii tot mai mari. Dacă apa din câmpie ar fi atins înălţimea de treizeci de picioare, conul ar fi fost acoperit de o pătură de apă groasă de optsprezece picioare, socotite de la vârful lui în sus. care ar fi împins aerul dinăuntru cu o presiune de o atmosferă.

Dar pe măsură ce se gândea mai bine, Dick Sand se temea tot mai mult că inundaţia va creşte. Părea că înecul nu se datoreşte numai potopului dezlănţuit din nori. Aproape sigur că un curs de apă din împrejurimi, umflat de ploaie, ieşise din albie şi se revărsase peste câmpia care se afla la un nivel mai jos. Dacă aşa stăteau lucrurile, cine putea să-l asigure că furnicarul nu fusese cu totul acoperit de apă şi că vor mai putea ieşi din el măcar prin partea de sus, pe care ar fi putut s-o dărâme destul de repede şi de uşor?

Neliniştit la culme, Dick Sand se întreba ce să facă. Să mai aştepte, sau să încerce dezlegarea problemei, ştiind prea bine la ce se putea aştepta?

Era ora trei noaptea. Stăteau cu toţii nemişcaţi, tăcuţi şi ascultau. Zgomotele de afară nu mai pătrundeau decât foarte slab prin deschizătura astupată. Totuşi, un vuiet surd, dar puternic şi necurmat, arăta că lupta stihiilor nu încetase.

În clipa aceea, bătrânul Tom le atrase atenţia că nivelul apei creştea încetul cu încetul.
— Ai dreptate! răspunse Dick Sand. Deşi aerul n-are pe unde să iasă afară, nivelul apei se urcă, pentru că apele cresc şi presează aerul din ce în ce mai mult.
— Până acum, încă nu-i primejdie, spuse Tom.
— Fără îndoială, răspunse Dick Sand, dar cine ştie când se va opri?
— Domnule Dick, spuse Bat, vrei să mă duc afară să văd ce se întâmplă? Mă las la fund şi am să încerc să mă strecor prin deschizătură...
— Mai bine să încerc chiar eu, răspunse Dick Sand.
— Nu, domnule Dick, nu! răspunse iute bătrânul Tom. Lasă-l pe feciorul meu şi ai încredere în dibăcia lui. În caz că nu se mai întoarce, prezenţa dumitale aici e mai necesară. Pe urmă, vorbind mai încetişor, adăugă: Nu-i uita pe doamna Weldon şi pe micul Jack!
— Fie!... răspunse Dick Sand. Du-te, Bat. Dacă furnicarul e acoperit cu apă, nu mai încerca să intri din nou. O să căutăm să ieşim şi noi ca tine. Dar dacă vârful conului este încă deasupra apelor, caută să-l dărâmi, lovindu-l cu toporişca asta. Când te vom auzi, asta va fi un semnal ca şi noi să facem la fel, pe dinăuntru. Ne-am înţeles?
— Da, domnule Dick, răspunse Bat.
— Du-te, băiete, adăugă bătrânul Tom, strângând mâna fiului său.

După ce trase aer mult în plămâni, Bat se scufundă în masa lichidă, a cărei adâncime era mai mare de cinci picioare. Era o treabă destul de grea, căci trebuia să găsească pe dibuite deschizătura de la temelia furnicarului, să se furişeze prin ea şi apoi să iasă la suprafaţa apelor dinafară. Acţiunea aceasta trebuia făcută repede.

Trecură aproape treizeci de secunde. Dick Sand credea că Bat a reuşit să iasă afară, când negrul se ivi din nou.
— Ei?! strigă Dick Sand.
— Deschizătura e astupată de dărâmături! răspunse Bat, după ce-şi trase răsuflarea.
— Astupată? repetă Tom.
— Da! răspunse Bat. Probabil că apa a înmuiat întăritura de argilă. Am pipăit pereţii cu mâna, de jur-împrejur. Nu mai există

nici o gaură!

Dick Sand clătină din cap. Se aflau închişi ermetic în acest con, care poate că era acoperit în întregime de apă.

— Dacă nu mai există nici o deschizătură, spuse atunci Hercule, să facem una.

— Aşteaptă! răspunse tânărul marinar, oprindu-l pe Hercule, care se pregătea să sară în apă cu toporişca în mână.

Dick Sand chibzui câteva clipe, apoi spuse:

— Vom face altfel. Cel mai important lucru e să ştim dacă apa acoperă furnicarul sau nu. Dacă am face o mică deschizătură în vârful conului, am putea şti ce se petrece afară. Dar, în caz că furnicarul e în întregime acoperit de apă, ea ar năvăli înăuntru şi am fi pierduţi. Să încercăm tatonând.

— Dar repede! spuse Tom.

Într-adevăr, apa continua să urce încet. În interiorul conului atinsese înălţimea de şase picioare. Cu excepţia doamnei Weldon, a fiului ei, a vărului Benedict şi a lui Nan, care se refugiaseră în firidele de sus, toţi ceilalţi erau cufundaţi până la brâu în apă. Trebuiau să se grăbească.

Dick Sand se hotărî să facă o gaură în peretele de argilă, la un picior deasupra nivelului apei dinăuntru, deci la şapte picioare de la pământ. Dacă prin gaura aceasta se stabilea o legătură cu aerul dinafară, însemna că vârful furnicarului ieşea deasupra apei. Dacă, dimpotrivă, gaura ar fi fost sub nivelul apei din exterior, aerul presat dinăuntru ar fi ţâşnit afară şi, în acest caz, gaura ar fi trebuit imediat astupată, căci altfel apa ar mai fi crescut până la nivelul orificiului. După aceea, experienţa ar trebui repetată, făcându-se încercarea la o înălţime mai mare cu un picior, şi aşa mai departe. Dar dacă nu s-ar fi dat de aerul din exterior nici prin sfredelirea părţii de sus a vârfului, asta ar fi însemnat că apa din câmpie are o înălţime de peste cincisprezece picioare şi că întregul sat de termite dispăruse, fiind înecat! Şi atunci, ce şansă le mai rămânea prizonierilor din furnicar ca să scape de cea mai îngrozitoare moarte, moartea prin asfixiere?

Deşi ştia toate acestea, Dick Sand nu-şi pierdu sângele rece nici o clipă. În acelaşi timp, însă, îşi dădu bine seama de toate consecinţele pe care le-ar fi putut avea experienţa lui. Dar nu era cu putinţă să mai aştepte. Ameninţarea de a se asfixia toţi în acest spaţiu strâmt, din ce în ce mai strâmt, în această

atmosferă încărcată de acid carbonic, creştea necontenit.

Unealta cea mai nimerită de care se putea servi Dick Sand pentru a face o gaură în perete era o vergea de curăţat puşca, prevăzută la un capăt cu ghinturi. Învârtind repede vergeaua, argila ar fi fost găurită. Deschizătura nu putea să aibă un diametru mai mare decât cel al vergelei, dar era suficient pentru ca aerul să poată pătrunde înăuntru.

Hercule ţinea sus felinarul, care îşi arunca razele spre Dick Sand. Mai aveau câteva lumânări, aşa că nu se temeau că le va lipsi lumina.

La câteva clipe după ce tânărul începuse să sfredelească, vergeaua trecu prin perete şi imediat se auzi un bolborosit înfundat, ca acela tăcut de bulele de aer care trec printr-o pătură de apă. Aerul ţâşnea afară şi, în acelaşi timp, nivelul apei din con creştea, oprindu-se abia când atinse deschizătura, ceea ce dovedea că fusese sfredelită prea jos, adică sub masa lichidă.

— Trebuie să o luăm de la început! spuse liniştit tânărul, după ce astupa repede gaura cu un pumn de argilă.

Apa din con nu mai creştea, dar spaţiul liber se redusese cu încă vreo opt şchioape. Respirau cu toţii din ce în ce mai anevoios, deoarece oxigenul se împuţinase şi mai mult. Lucrul acesta se putea vedea şi după lumina felinarului, care devenise mai roşcată, pierzându-şi o parte din strălucire.

Dick Sand făcu o a doua gaură, prin acelaşi procedeu, la un picior deasupra primei. Dacă nici această experienţă nu izbutea, apa urma să se urce şi mai mult în interiorul conului... dar experienţa trebuia încercată.

În timp ce Dick Sand mînuia vergeaua, vărul Benedict exclamă deodată:

— Ei, drace! Iată... iată... iată de ce!

Hercule ridică felinarul şi-l lumină pe vărul Benedict, a cărui figură exprima cea mai deplină satisfacţie.

— Da! repetă el. Iată de ce au părăsit furnicarul aceste termite inteligente! Presimţiseră inundaţia! Ah! Instinctul, prieteni, instinctul! sunt mai deştepte ca noi termitele astea, mult mai deştepte!

Asta era singura învăţătură trasă de vărul Benedict din situaţia în care se aflau!

În clipa aceea, Dick Sand scoase vergeaua care străpunsese peretele. Se auzi un gâlgâit, şi apa se mai înălţă cu

încă un picior. Gaura răspunsese tot sub nivelul apei din exterior.

Se aflau într-o situaţie îngrozitoare. Doamna Weldon îl luase pe micul Jack în braţe, căci apa se ridicase până aproape de ei. Se sufocau toţi în acest spaţiu strâmt. Urechile le vâjâiau. Felinarul nu mai arunca decât o lumină foarte palidă.

— Oare tot conul să fie sub apă? murmură Dick Sand.

Trebuia să afle neapărat acest lucru şi, de aceea, socotea necesar să facă o gaură chiar în vârful calotei.

Dacă şi această încercare dădea greş, îi aştepta asfixia, moartea imediată. Aerul dinăuntru ar fi ţâşnit prin deschizătură şi apa ar fi umplut tot furnicarul!

— Doamnă Weldon, spuse atunci Dick Sand, vă daţi seama de situaţie. Dacă mai zăbovim, nu vom mai avea aer. Dacă nici cea de a treia încercare nu ne reuşeşte, apa va umple şi spaţiul rămas. Singura noastră nădejde e ca vârful conului să fie deasupra apei. Vreţi să facem şi această ultimă încercare?

— Da, Dick! răspunse doamna Weldon.

În clipa aceea, felinarul se stinse, fiindcă oxigenul se împuţinase şi mai mult. Doamna Weldon şi tovarăşii ei se treziră cufundaţi în întunericul cel mai adânc.

Dick Sand se urcase pe umerii lui Hercule, care se prinsese cu mâinile de pereţii uneia din firidele laterale şi stătea în apă până la gât. Doamna Weldon, Jack şi vărul Benedict se ghemuiseră în ultimul cat.

Dick Sand începu să scobească peretele şi vergeaua pătrunse uşor prin argilă. Dar deoarece peretele era aici mai gros şi mai tare, era mai greu de găurit. Dick Sand se grăbea, dar era totuşi grozav de neliniştit, căci prin această deschizătură strâmtă putea pătrunde fie aerul — adică viaţa, fie apa — adică moartea!

Deodată se auzi un şuierat ascuţit. Aerul comprimat ieşea prin deschizătură... dar o rază de lumină pătrunse în furnicar. Apa se înălţă cu încă vreo opt degete şi apoi se opri, fără ca Dick Sand să fie nevoit să astupe gaura. Între nivelul apei dinăuntru şi cel al apei din exterior se stabilise un echilibru. Aşadar, vârful conului ieşea deasupra apei. Doamna Weldon şi tovarăşii ei erau salvaţi!

După un «ura» puternic, în care se putea distinge glasul tunător al lui Hercule, cuţitele fură puse la lucru. Calota începu

să se fărâmiţeze încetul cu încetul. Deschizătura devenea din ce în ce mai mare. Prin ea intrau valuri de aer curat şi, odată cu ele, primele raze ale soarelui care răsărea. După ce vârful conului va fi tăiat, va fi uşor pentru cei dinăuntru să se caţăre până sus pe el, de unde vor încerca să ajungă la vreun loc mai înalt din apropiere, unde să fie feriţi de inundaţie.

Dick Sand se urcă primul în vârful furnicarului...

...Şi scoase un ţipăt.

Prin văzduh se auzi acel zgomot caracteristic, foarte cunoscut celor ce călătoresc prin Africa: şuieratul săgeţilor slobozite din arc.

Dick Sand avusese timp să observe o tabără la vreo sută de paşi de satul furnicilor şi, la zece paşi de con, în câmpia inundată, nişte bărci lungi, pline cu băştinaşi.

Norul de săgeţi plecase dintr-una din aceste bărci, în clipa în care capul tânărului ieşise afară din furnicar.

Dick Sand explică totul tovarăşilor săi, în câteva cuvinte. Luând puşca, el se urcă din nou în vârful conului, urmat de Hercule, Acteon şi Bat, şi cu toţii deschiseră focul asupra bărcii care se apropia.

Se prăbuşiră mai mulţi băştinaşi. Urlete şi împuşcături răspunseră focurilor de puşcă trase de cei din furnicar. Dar ce puteau face Dick Sand şi tovarăşii lui împotriva a o sută de războinici africani, care-i înconjuraseră din toate părţile?

Furnicarul fu luat cu asalt. Doamna Weldon, fiul ei, vărul Benedict şi toţi ceilalţi fură târâţi afară şi, fără a avea vreme să-şi spună măcar un cuvânt sau să-şi strângă pentru ultima oară mâinile, se văzură despărţiţi unii de ceilalţi, desigur potrivit unor porunci primite cu mult înainte.

O primă luntre îi luă pe doamna Weldom, pe micul Jack şi pe vărul Benedict, şi Dick Sand îi văzu dispărând în mijlocul taberei. El, împreună cu Nan, cu bătrânul Tom, cu Hercule, Bat, Acteon şi Austin fură aruncaţi într-o altă luntre, care se îndreptă spre colină.

În prima luntre se aflau douăzeci de băştinaşi. În urma ei veneau alte cinci. Orice rezistenţă era imposibilă. Cu toate acestea, Dick Sand şi tovarăşii lui o încercară. Răniră câţiva soldaţi din caravană şi desigur că ar fi plătit această împotrivire cu viaţa, dacă păzitorii lor nu ar fi avut porunca să-i cruţe.

Distanţa până la colină fu străbătută în câteva minute. Dar

în clipa când barca trase la ţărm, Hercule se smuci de nu-l mai putu ţine nimeni şi sări pe pământ. Doi băştinaşi se repeziră asupra lui, dar uriaşul învârtea arma ca pe o măciucă şi băştinaşii căzură la pământ, cu capetele sfărâmate.

În clipa următoare, Hercule dispărea în desişul pădurii, în mijlocul unei ploi de gloanţe, în timp ce Dick Sand şi tovarăşii lui, debarcaţi pe colină, erau puşi în lanţuri, ca nişte sclavi.

Capitolul VII

O TABĂRĂ PE MALURILE COANZEI

Înfăţişarea ţinutului se schimbase. Inundaţia prefăcuse într-un lac întins câmpia unde se ridicau aşezările termitelor. Vreo douăzeci de furnicare străpungeau cu vârfurile lor pânza de apă.

Toate acestea se datorau fluviului Coanza, care se revărsase în timpul nopţii, deoarece afluenţii lui ieşiseră din albie.

Coanza, unul din fluviile Angolei, se varsă în Oceanul Atlantic la vreo sută de mile de punctul unde se scufundase Piligrim. Locotenentul Cameron avea să treacă peste acest fluviu, câţiva ani mai târziu, mai înainte de a ajunge la Benguela. Coanza e hărăzită să devină principala cale de transport în interiorul acestei părţi a coloniei portugheze. Încă de pe acum, vaporaşele circulă pe cursul inferior al fluviului, dar peste zece ani ele vor începe să circule şi pe cursul superior. Dick Sand avusese dreptate, deci, să caute spre nord vreun curs de apă navigabil. Pârâul al cărui curs îl urmase era unul din afluenţii Coanzei. Dacă nu ar fi avut loc acest atac neaşteptat, care nu putea fi prevăzut, ar fi dat peste fluviu la o milă mai departe de locul unde se aflau. Atunci, el şi tovarăşii lui s-ar fi putut îmbarca pe o plută uşor de construit şi, coborând pe Coanza, ar fi avut mari şanse să ajungă până la târgurile portugheze unde se opresc vapoarele. În felul acesta, salvarea lor ar fi fost asigurată.

Dar nu se întâmplase aşa.

Tabăra zărită de Dick Sand era aşezată pe o înălţime din apropierea furnicarului în care soarta îl aruncase ca într-o capcană. În vârful acestei înălţimi creştea un sicomor uriaş, care ar fi putut adăposti cu uşurinţă cinci sute de oameni sub frunzişul lui des. Cel ce nu a văzut cu ochii lui aceşti arbori uriaşi din Africa centrală cu greu poate să şi-i imagineze. Crengile lor formează o adevărată pădure, în care te poţi rătăci. Ceva mai încolo, nişte bananieri uriaşi, din acea speţă ale cărei seminţe nu se transformă în fructe, completau peisajul.

La umbra acestui sicomar, ascunsă ca într-un adăpost tainic, poposise o caravană. Era chiar aceea a cărei sosire o vestise Harris lui Negoro. Acest uriaş convoi de băştinaşi, luaţi cu forţa din satele lor de către agenţii negustorului de sclavi Alvez, se îndrepta spre târgul din Kazonde. De acolo, sclavii erau trimişi, după cum se simţea nevoia, ori în barăcile de pe coasta de vest, ori spre N'yangwe sau spre regiunea marilor lacuri, pentru a fi îndreptaţi fie spre târgurile de sclavi din Egiptul superior, fie spre plantaţiile din Zanzibar.

După ce au sosit în tabără, Dick Sand şi tovarăşii lui au fost trataţi ca orice sclavi. Bătrânul Tom, Bat, Austin, Acteon şi Nan, care erau negri, au fost socotiţi, deşi nu aparţineau rasei africane, ca nişte prizonieri băştinaşi. După ce au fost dezarmaţi, cu toată împotrivirea lor, au fost legaţi, cu gâtul într-un fel de jug, doi câte doi. Jugul era o prăjină lungă de vreo şase-şapte picioare, cu capetele terminate în formă de furcă şi închise cu un resteu de fier. În felul acesta, ei erau siliţi să meargă unul în urma celuilalt, fără să se poată depărta la dreapta sau la stânga. Ca o prevedere suplimentară, au fost legaţi de brâu cu un lanţ greu... Braţele le aveau libere pentru a putea duce poveri, picioarele tot libere, pentru a putea merge, dar n-ar fi putut fugi. Urmau să străbată astfel sute de mile, sub loviturile de bici ale vreunui havildar. Acum stăteau întinşi ceva mai la o parte, istoviţi de lupta pe care o duseseră cu negrii; nu mai puteau face nici o mişcare! De ce nu reuşiseră să-l urmeze pe Hercule, care fugise? Şi totuşi, ce nădăjduia fugarul? Oricât de voinic ar fi fost, ce se putea alege de el în această regiune neprimitoare, unde foamea, singurătatea, fiarele sălbatice, băştinaşii - într-un cuvânt, totul era împotriva lui? N-o să ajungă odată şi odată chiar să-i pară rău că nu a împărtăşit soarta

tovarăşilor lui? Dar nici aceştia nu se puteau aştepta să fie trataţi cu blândeţe de către conducătorii arabi sau portughezi ai caravanei, a căror limbă nu o înţelegeau şi care nu comunicau cu ei decât prin priviri şi gesturi ameninţătoare.

Dick Sand nu era legat de nici un sclav. Era un alb şi fără îndoială că nu îndrăzniseră să se poarte cu el aşa cum se purtau cu ceilalţi. Era dezarmat, cu mâinile şi picioarele libere, dar un havildar nu-l slăbea din ochi. Tânărul privea prin tabără şi se aştepta în fiecare clipă să-i vadă apărând pe Harris sau pe Negoro... Dar aştepta degeaba. Totuşi, nu avea nici cea mai mică îndoială că aceşti doi ticăloşi conduseseră atacul împotriva furnicarului.

Era absolut convins că doamna Weldon, micul Jack şi vărul Benedict fuseseră duşi în altă parte tot din ordinul americanului sau al portughezului. Nevăzând pe nici unul din ei, bănui că cei doi complici îşi întovărăşeau poate victimele. Unde îi duceau? Ce voiau să facă cu ei? Aceasta era grija lui cea mare. Căci Dick Sand nu se mai gândea la situaţia lui, ci doar la salvarea doamnei Weldon şi alor săi.

Caravana, care poposise sub sicomorul uriaş, era formată din nu mai puţin de vreo opt sute de persoane, dintre care vreo cinci sute de sclavi, bărbaţi şi femei, două sute de soldaţi, hamali,şi hoţi cu sarcina specială de a face rost de hrană prin jefuirea ţinuturilor pe unde treceau, la care se adăugau gardienii, havildarii şi căpeteniile caravanei.

Aceste căpetenii erau arabi sau portughezi. E greu de închipuit cruzimea cu care se purtau aceste fiinţe neumane faţă de captivi, îi loveau fără încetare, iar pe aceia dintre sclavi care cădeau istoviţi, şi deci nu mai puteau fi vânduţi, îi împuşcau sau îi înjunghiau. Se făceau ascultaţi prin teroare; rezultatul acestei purtări era că, la sosirea caravanei, cincizeci la sută din sclavi lipseau din socotelile negustorului, fie că unii putuseră să scape, fie că oasele celor care muriseră în chinuri se înşiruiau de o parte şi de alta a lungilor drumuri care duc din interior spre coastă.

Agenţii de origine europeană, în majoritate portughezi, nu sunt decât nişte netrebnici lepădaţi de ţara lor de origine: ocnaşi condamnaţi, care evadaseră, negustori de negri, care nu fuseseră încă prinşi şi spânzuraţi — într-un cuvânt, lepădăturile societăţii. Negoro şi Harris tăceau şi ei parte din această tagmă,

aflându-se în slujba unuia dintre cei mai mari negustori de sclavi din Africa centrală, Jose-Antonio Alvez, binecunoscut de ceilalţi negustori din provincia Angola şi despre care locotenentul Cameron ne-a dat informaţii foarte curioase.

Soldaţii care-i escortează pe prizonieri sunt de obicei băştinaşi în slujba negustorilor. Dar aceştia din urmă nu erau singurii care dădeau loviturile banditeşti prin care îşi procurau sclavi. Şefii de triburi duceau între ei războaie sălbatice pentru acelaşi scop. Învinşii — adulţi, femei şi copii — erau luaţi sclavi şi vânduţi de către învingători negustorilor, pentru câţiva coţi de stambă, praf de puşcă, arme, mărgele trandafirii sau roşii, şi uneori — după cum spune Livingstone — în epocile de foamete, pentru câteva boabe de porumb.

Privindu-i pe soldaţii care escortau caravana bătrânului Alvez, îţi puteai face o idee destul de exactă despre ceea ce însemnau poterele africane. Era o adunătură de tâlhari. îmbrăcaţi sumar, purtând pe umeri puşti cu cremene, ale căror ţevi erau împodobite cu multe inele de aramă. Cu o asemenea escortă, la care se adăugau hoţii de aceeaşi teapă, agenţii aveau deseori mult de furcă. Soldaţii discutau ordinele, dacă să le îndeplinească sau nu, impuneau locurile şi orele de popas şi-i ameninţau mereu pe agenţi că-i lasă baltă. De aceea, agenţii erau nevoiţi de multe ori să le îndeplinească pretenţiile.

Deşi sclavii, bărbaţi şi femei, erau siliţi să ducă greutăţile, în timp ce caravana se afla în mers, totuşi exista şi un număr de hamali. Hamalii aceştia purtau numele de «pagazis», şi ei duceau în spate baloturile cu obiecte de preţ, în primul rând fildeşul. Uneori, dinţii de elefant sunt atât de groşi — unii cântăresc până la şaizeci de livre încât e nevoie de doi «pagazis» pentru transportarea lor la agenţiile de unde această marfă preţioasă este dusă la târgurile din Khartoum, Zanzibar şi Natal. La sosire, aceşti «pagazis» erau plătiţi potrivit învoielii şi se alegeau cu vreo douăzeci de coţi de pânză de bumbac sau de stofă, numită «merikani», puţin praf de puşcă, un pumn de «cauris»[39], câteva mărgele sau chiar câţiva sclavi — din cei care s-ar fi vândut mai greu — atunci când vânzătorul n-avea altă monedă.

Printre cei cinci sute de sclavi din caravană se aflau puţini

---

39 Scoici obişnuite în această regiune şi care servesc drept monedă, (n.a.).

oameni în vârstă. Aceasta se explica prin faptul că la sfârşitul fiecărei «razii» satul era incendiat, orice băştinaş de peste patruzeci de ani fiind măcelărit fără milă şi spânzurat de cel mai apropiat copac. Numai tinerii de ambele sexe şi copiii erau vânduţi la târguri. De-abia dacă a zecea parte din numărul învinşilor supravieţuiau acestor vânători de oameni. Aşa se explică înspăimântătoarea depopulare care preschimba în pustietăţi întinsele ţinuturi ale Africii centrale.

Îmbrăcămintea adulţilor şi copiilor din această caravană se rezuma doar la câteva fâşii de împletitură, făcută din scoarţa unor arbori, pe care băştinaşii o numesc «mbuzu». Nu se putea închipui spectacol mai jalnic decât turma aceasta de fiinţe omeneşti: femei pline de răni din pricina loviturilor de bici ale havildarilor, copii gălbejiţi, slabi, cu picioarele sângerânde, pe care mamele se străduiau să-i ducă în braţe, deşi duceau şi alte poveri, tineri strâns legaţi unul de altul prin furca aceea mai chinuitoare decât lanţurile ocnaşilor. Pe bună dreptate, starea acestor nenorociţi, abia trăgându-şi sufletul, cu glasurile aproape stinse, starea acestor «schelete de abanos», după expresia lui Livingstone, ar fi înduioşat chiar şi inima fiarelor sălbatice. Dar toate aceste mizerii nu-i impresionau câtuşi de puţin pe aceşti arabi nemiloşi sau pe portughezii care, după spusele locotenentului Cameron, sunt şi mai cruzi[40].

Se înţelege de la sine că prizonierii erau păziţi cu străşnicie atât în timpul marşului, cât şi al popasului. Dick Sand înţelese repede că nici măcar nu trebuia să încerce să fugă. Dar atunci cum avea s-o poată găsi pe doamna Weldon? Nu mai

---

40 Iată ce spune Cameron:

«Pentru a pune mâna pe cele cincizeci de femei pe care Alvez le socotea drept proprietate a lui, zece sate au fost distruse, dintre care fiecare număra o sută până la două sute de suflete: deci aproape o mie cinci sute de locuitori. Unii dintre ei putuseră să scape, dar cei mai mulţi — aproape toţi — au pierit în flăcări, au fost ucişi în timp ce-şi apărau familiile sau au murit de foame în junglă, în afară de cazul când animalele de pradă au pus mai repede capăt suferinţelor lor.

Aceste crime făptuite în centrul Africii, de oameni care se fălesc că sunt creştini şi îşi zic portughezi, ar putea părea de necrezut locuitorilor din ţările civilizate. Este cu neputinţă ca guvernul din Lisabona să nu cunoască aceste atrocităţi făptuite de oameni care se laudă că sunt supuşi portughezi şi arborează stindardul portughez».

N.B. în Portugalia s-au ridicat proteste foarte vii împotriva acestor afirmaţii ale lui Cameron. (n.a.)

încăpea nici o îndoială că Negoro o răpise şi pe ea, şi pe fiul ei Jack. Portughezul voia s-o despartă de tovarăşii ei, din motive pe care tânărul marinar nu le cunoştea încă. Era sigur că Negoro este amestecat şi în întâmplările de acum; i se frângea inima la gândul atâtor primejdii care o ameninţau pe doamna Weldon.

«Ah! îşi spunea el. Când mă gândesc că i-am avut pe aceşti doi ticăloşi în faţă, în bătaia puştii mele, şi că nu i-am ucis!...»

Era unul din gândurile care-l frământau fără încetare. Moartea binemeritată a lui Harris şi a lui Negoro i-ar fi cruţat de multe nenorociri nu numai pe ei, ci şi pe toţi aceştia pe care vânzătorii de oameni îi tratau acum ca sclavi.

Dick Sand îşi dădea seama de toată grozăvia situaţiei în care se aflau doamna Weldon şi micul Jack. Nici mama, nici copilul nu se puteau bizui pe vărul Benedict. Bietul om de-abia dacă se putea ajuta pe sine! Fără îndoială că toţi trei erau târâţi în vreun loc ascuns al provinciei Angola. Dar cine ducea în braţe copilul încă bolnav? «Mama lui! Cu siguranţă că mama lui! îşi spunea Dick Sand. Pentru micul Jack, ea va găsi puterea necesară! Va face aşa cum fac şi aceste sclave nenorocite. Şi oare se va prăbuşi şi dânsa ca aceste sclave? Ah! Dacă aş mai da o dată ochii cu călăii...!»

Dar era prizonier! Nu era altceva decât un sclav făcând parte din această turmă pe care havildarii o mânau spre interiorul Africii! Nu ştia nici măcar dacă Negoro şi Harris conduc ei înşişi convoiul din care făceau parte victimele lor! Dingo nu se mai afla printre ei, pentru a da de urma portughezului, pentru a da de veste că-i prin apropiere. Doar Hercule putea veni în ajutor nefericitei doamne Weldon. Dar putea nădăjdui într-o asemenea minune?

Cu toate acestea, Dick Sand nu-şi pierdea nădejdea. Îşi spunea întruna că negrul cel voinic este liber. Şi nu se îndoia de devotamentul lui. Era sigur că Hercule va face tot ce va fi omeneşte cu putinţă pentru a o salva pe doamna Weldon. Da, Hercule va încerca să dea de urma doamnei Weldon, va încerca să-l găsească pe Dick şi poate să-l răpească din lagăr sau să-l elibereze cu forţa! În timpul popasurilor de noapte, profitând de faptul că nu se deosebea de aceşti prizonieri, fiind negru ca şi ei, n-ar fi putut Hercule oare să înşele vigilenţa soldaţilor de pază, să ajungă până la Dick, să-l răpească şi să fugă cu el în

pădure? Ce n-ar face ei, împreună, pentru salvarea doamnei Weldon! Cursul unui fluviu repede le-ar da putinţa să ajungă până la coastă, şi Dick Sand ar încerca din nou să pună în practică, cu noi posibilităţi de succes şi cu o mai adâncă cunoaştere a greutăţilor, planul pe care atacul băştinaşilor îl zădărnicise.

Tânărul elev-marinar se lăsa în voia gândurilor, fiind cuprins când de temeri, când de nădejdi. Dar nu se dădea bătut! Dimpotrivă: datorită firii sale energice, se pregătea să se folosească de cea mai mică posibilitate pe care i-ar fi oferit-o evenimentele.

În primul rând, voia să ştie spre ce târg de sclavi se îndrepta convoiul acesta de robi. Dacă se ducea spre vreunul din târgurile din Angola, apoi mai aveau de mers doar câteva zile: dar dacă mai aveau de făcut sute de mile prin Africa centrală? Târgul principal al vânzătorilor de sclavi era cel din N'yangwe, în Manyema, situat pe acel meridian care desparte continentul african în două părţi aproape egale. Pe acolo se întindea ţinutul marilor lacuri pe care Livingstone îl străbătea tocmai atunci. Dar de la tabăra de pe malurile Coanzei şi până la acel târg era un drum foarte lung; ar fi trebuit să treacă luni şi luni de zile ca să ajungă până acolo!

Acesta era unul din gândurile care-l munceau mereu pe Dick Sand. Chiar în cazul în care doamna Weldon, Hercule, ceilalţi negri şi el însuşi ar fi izbutit să scape din N'yangwe, ar fi fost foarte greu, dacă nu chiar imposibil, să ajungă la coastă, înfruntând primejdiile unui drum atât de lung.

Dick Sand avea dreptate să creadă că se apropia de destinaţie. Deşi nu înţelegea limba folosită de conducătorii caravanei, care vorbeau când araba, când vreun dialect african, auzea pomenindu-se tot mai des în discuţie numele unui important târg de sclavi din regiune. Era vorba de Kazonde. Dick Sand ştia că în târgul acela comerţul de sclavi era în floare. Era firesc, deci, să tragă concluzia că acolo se va hotărî soarta prizonierilor, fie în folosul regelui acelui district, fie în folosul vreunui bogat negustor de sclavi din regiune. Şi nu se înşela. Deoarece se interesa de tot ce se întâmplă în domeniul geografiei, Dick Sand cunoştea destul de bine tot ceea ce se ştia în legătură cu Kazonde. De la Sf. Paul de Loanda şi până la acel târg de sclavi nu erau mai mult de patru sute de mile şi, prin

urmare, de la lagărul aşezat pe malurile Coanzei şi până acolo puteau fi cel mult două sute cincizeci de mile. Dick Sand făcea această socoteală cu aproximaţie, luând drept punct de comparaţie drumul străbătut de mica ceată condusă de Harris. În împrejurări obişnuite, pentru călătoria aceasta nu ar fi fost nevoie de mai mult de zece-douăsprezece zile de drum. Chiar socotind un timp de două ori mai lung, deoarece era vorba de o caravană istovită de drum, Dick Sand ajunse la concluzia că durata călătoriei de la Coanza până la Kazonde era de trei săptămâni. Ar fi vrut să le comunice şi lui Tom şi tovarăşilor lui toate aceste lucruri. Faptul că nu erau târâţi în centrul Africii, într-unui din acele ţinuturi blestemate din care nu mai poţi nădăjdui să scapi, ar fi fost o mângâiere pentru ei. Doar câteva cuvinte, spuse în treacăt, ar fi fost de ajuns pentru a le anunţa ceea ce ei nu ştiau. Dar oare va putea să le spună aceste cuvinte?

O întâmplare fericită făcuse ca Tom şi cu Bat — tatăl şi fiul — ca şi Acteon şi Austin să fie legaţi împreună doi câte doi. Acum se găseau la extremitatea din dreapta a taberei, unde erau păziţi de un havildar şi vreo zece soldaţi.

Dick Sand avea putinţa să facă mişcări, nefiind legat; se hotărî deci să micşoreze puţin câte puţin distanţa de cincizeci de paşi ce-l despărţea de grupul în care se aflau tovarăşii lui. Începu deci să se apropie.

Probabil că bătrânul Tom ghicise ce voia să facă Dick Sand, căci şopti câteva cuvinte, atrăgând celorlalţi atenţia să fie cu luare-aminte. Nu se mişca nici unul, ca şi când nu s-ar fi petrecut nimic, dar erau toţi numai ochi şi urechi.

În curând, Dick Sand străbătu cei vreo cincizeci de paşi cu un aer indiferent. Chiar din locul unde se afla acum ar fi putut să strige numele de Kazonde, în aşa fel încât să fie auzit de Tom, comunicându-i în acelaşi timp şi care va fi durata probabilă a călătoriei. Dick Sand socoti însă că ar fi mai bine să le poată da mai multe amănunte şi să se înţeleagă cu ei asupra felului cum să se poarte în timpul călătoriei. Continuă deci să se apropie de ei. Cu inima plină de nădejde, Dick Sand ajunse la câţiva paşi de cei patru; dar atunci, ca şi când i-ar fi înţeles gândurile, havildarul se repezi deodată la el. Auzind zbierătele pline de furie ale acestuia, vreo zece soldaţi veniră în goană într-acolo şi Dick Sand fu târât înapoi cu forţa, în timp ce Tom şi ai lui erau

duşi în cealaltă extremitate a taberei.

Înfuriat la culme, Dick Sand se aruncă asupra havildarului. Rupse în două puşca, pe care aproape izbutise să i-o smulgă din mâini, dar vreo şapte-opt soldaţi tăbărâră asupra lui, aşa că fu silit să-i dea drumul. Furioşi, soldaţii l-ar fi măcelărit cu siguranţă dacă unul din conducătorii caravanei, un arab înalt cu o înfăţişare cruntă, n-ar fi intervenit. Acest arab era chiar şeful Ibn Hamis, despre care vorbise Harris. El rosti câteva cuvinte, pe care Dick Sand nu le putu înţelege, şi soldaţii fură nevoiţi să lase prada din mâini şi să se depărteze.

Din cele întâmplate reieşea limpede că se dăduse poruncă strictă ca, pe de o parte, tânărul elev-marinar să nu fie lăsat să schimbe vreo vorbă cu tovarăşii lui, iar, pe de alta, să-i fie cruţată viaţa. Cine altul decât Harris sau Negoro ar fi putut da astfel de ordine?

În clipa aceea — erau orele 9 din ziua de 19 aprilie — răsunară semnalele răguşite date dintr-un corn de cudu[41] şi apoi bătăi de tobă. Popasul luase sfârşit. Toţi conducătorii — soldaţi, hamali şi sclavi — se sculară în picioare. După ce baloturile fură luate în cârcă, mai multe grupuri de prizonieri se strânseră sub conducerea unui havildar, care desfăşură un steag în culori vii. Semnalul de plecare fusese dat.

Văzduhul fu străbătut de cântece. Dar erau cântecele învinşilor, nu ale învingătorilor. Şi iată ce spuneau ei în aceste cântece — ameninţare plină de credinţă naivă, adresată asupritorilor lor, călăilor lor:

«M-aţi mânat voi spre ţărm, dar când o să fiu mort, n-o să mai am jug şi atunci o să vin eu înapoi să vă ucid!»

Capitolul VIII

41 Un soi de rumegătoare din Africa (n.a.)

CÂTEVA ÎNSEMNĂRI ALE LUI DICK SAND

Deşi furtuna din ajun încetase, vremea era tot mohorâtă. De altfel, se aflau în epoca «masika», a doua perioadă a anotimpului ploios de prin aceste meleaguri ale Africii. Nopţile, mai ales, urmau să fie ploioase timp de două sau trei săptămâni, ceea ce avea să mărească şi mai mult mizeria în care se zbătea caravana care, după ce părăsise malurile Coanzei pe o vreme posomorâtă, o luase aproape direct spre răsărit.

Vreo cincizeci de soldaţi mergeau în fruntea caravanei, alţi vreo sută — de fiecare parte a convoiului, iar ceilalţi păzeau coloana la urmă. Chiar dacă nu ar fi fost în lanţuri, prizonierilor tot le-ar fi fost greu să fugă. Femei, copii, bărbaţi mergeau de-a valma, iar havildarii îi zoreau cu lovituri de bici. Câte o biată mamă îşi alăpta pruncul din mers, ţinând totodată un al doilea copil de mână. Altele îi târau pe bieţii ţânci, despuiaţi, cu picioarele goale, prin ierburile tăioase care acopereau pământul.

Conducătorul caravanei, cruntul Ibn Hamis, care intervenise în lupta dintre Dick Sand şi slujitorul său, supraveghea toată această turmă, mergând când spre capul, când spre coada coloanei. Dar dacă atât lui cât şi slujitorilor săi le păsa prea puţin de nenorocirile prizonierilor lor, trebuiau să fie mereu cu ochii în patru fie la soldaţii care cereau vreun supliment de hrană, fie la hamalii care voiau să facă vreun popas. De aici, certuri urmate adesea de încăierări. Până în cele din urmă, havildarii îşi vărsau focul tot pe sclavi. Nu se auzeau decât ameninţări dintr-o parte şi ţipete de durere de cealaltă. Cei ce se aflau în ultimele rânduri călcau pe pământul stropit cu sângele celor dinaintea lor.

Ţinuţi cu grijă în fruntea convoiului, tovarăşii lui Dick Sand nu puteau să comunice deloc cu acesta. Înaintau unul după altul, cu grumazul prins în furca aceea grea, care nu le îngăduia nici măcar să-şi mişte capul, şi primeau tot atâtea lovituri de bici ca şi ceilalţi tovarăşi de nenorocire.

Bat mergea înaintea tatălui său, căznindu-se să nu zdruncine prea mult furca prin care erau fixaţi unul de altul şi alegând locurile pe unde trebuiau să calce, fiindcă bătrânul Tom

urma să treacă după el. Din când în când, profitând de faptul că havildarul rămânea mai în urmă, şoptea câteva vorbe de încurajare, dintre care doar unele ajungeau până la Tom. Ori de câte ori simţea că Tom obosea, încerca să-şi încetinească mersul. Faptul că nu putea măcar să-şi întoarcă o clipă capul, ca să-şi vadă tatăl pe care-l iubea atât de mult, era un adevărat chin pentru acest fiu bun. În ce-l priveşte pe Tom, el era mulţumit că se află alături de fiul său. Dar plătea scump această mulţumire. De câte ori nu-l podidise plânsul văzând cum biciul havildarului îl loveşte pe Bat! Simţea o durere mai mare decât dacă ar fi primit el loviturile...

Austin şi Acteon mergeau la câţiva paşi mai în urmă, legaţi unul de altul şi brutalizaţi în fiecare clipă. Ah! cât de mult invidiau soarta lui Hercule! Oricât de mari ar fi fost primejdiile care-l ameninţau, el putea, cel puţin, să se bizuie pe puterile lui şi să-şi apere viaţa.

Încă din primele clipe ale captivităţii lor, bătrânul Tom le spusese tot adevărul. Spre marea lor mirare, ei aflaseră de la el că se găseau în Africa şi că şi Negoro, şi Harris îi trădaseră, târându-i până aici. De asemenea, le atrase atenţia că nu trebuiau să se aştepte la nici o milă din partea actualilor lor stăpâni.

Nici Nan nu era tratată mai bine. Făcea parte dintr-un grup de femei care mergeau în mijlocul convoiului. Fusese legată de o tânără mamă, care avea doi copii. Pe unul îl purta la sân, iar celălalt, în vârstă de trei ani, abia se mai târa lângă ea. Înduioşată, Nan îl luase în braţe pe micuţ şi sărmana sclavă îi mulţumise printr-o lacrimă. Nan ducea copilul în braţe, ferindu-l nu numai de oboselile drumului, care ar fi putut să-l răpună, dar şi de loviturile havildarului. Pentru bătrâna Nan, copilul era însă o greutate prea mare. Se temea că au s-o lase puterile, dar atunci se gândea la micul Jack! Şi-l închipuia în braţele mamei sale. Boala îl slăbise, dar era încă greu pentru braţele obosite ale doamnei Weldon! Unde era? Ce se alesese de ea? Oare avea s-o mai revadă vreodată bătrâna Nan?

Dick Sand fusese aşezat în coada convoiului. Din locul acela nu-i putea zări nici pe Tom, nici pe tovarăşii lui şi nici pe Nan. Nu putea vedea capul coloanei decât atunci când caravana străbătea vreo câmpie. Mergea abătut, în prada celor mai triste gânduri, din care nu reuşeau să-l smulgă nici măcar zbieretele

havildarilor. Nu se gândea nici la el, nici la truda pe care trebuia să o mai îndure, şi nici la chinurile pe care probabil i le rezerva Negoro. Nu se gândea decât la doamna Weldon. Tot timpul era cu ochii în pământ, căutând prin spini, prin ramurile mai scunde ale copacilor, urma trecerii ei. Căuta în zadar... Dar nu pierdea nădejdea şi gândul i se oprea, încăpăţânat, asupra aceleiaşi preocupări. Dacă, după cum era probabil, fusese târâtă spre Kazonde, nu putuse lua alt drum. Ce n-ar fi dat să găsească vreo dovadă că şi ea se îndrepta spre acelaşi târg unde erau duşi ei!

Iată situaţia în care se găsea tânărul elev-marinar şi tovarăşii lui. Dar oricât de mult s-ar fi temut pentru ei înşişi şi oricât de mari ar fi fost propriile lor suferinţe, nu puteau să nu se înduioşeze de înspăimântătoarea mizerie în care se afla această turmă de prizonieri şi să nu se revolte văzând cruzimea stăpânilor lor. Din nefericire, însă, nu puteau să-i ajute pe primii şi nici să se împotrivească celorlalţi!

În toată partea de la răsărit de Coanza se întindea o pădure de vreo douăzeci de mile. Dar copacii erau mai rari decât în ţinutul din vecinătatea ţărmului, fie că piereau din cauza insectelor dăunătoare, fie că turmele de elefanţi îi rupeau de tineri. Din pricina aceasta, mersul prin pădure era mult mai uşor. Arbuştii de bumbac creşteau puzderie, atingând o înălţime de şapte-opt picioare. Bumbacul servea la fabricarea acelor stofe în dungi albe şi negre, care se poartă în interiorul provinciei.

În unele locuri, pădurea se transforma într-o junglă deasă, în care convoiul dispărea cu totul! Dintre toate animalele ţinutului, numai elefanţii şi girafele ar fi putut întrece ca înălţime trestiile, asemănătoare bambusului, şi buruienile cu tulpini groase de o şchioapă. Havildarii trebuiau să cunoască foarte bine regiunea ca să nu se rătăcească.

În fiecare zi, caravana pleca în zori şi abia la prânz făcea un popas de o oră. Se deschideau atunci câteva baloturi cu manioc şi acest aliment era împărţit cu zgârcenie sclavilor. Li se mai dădeau un fel de cartofi cu carne de capră şi viţel, dar asta numai atunci când soldaţii prădau în trecere vreun sat. Dar oboseala era atât de mare şi odihna atât de scurtă, ba chiar imposibilă în cursul acestor nopţi ploioase, încât atunci când venea timpul împărţirii alimentelor, prizonierii de-abia puteau să mai mănânce. De aceea, la opt zile după plecarea de pe

malurile Coanzei, vreo douăzeci de sclavi căzuseră pe drum, pradă fiarelor care mişunau în urma convoiului. Lei, pantere şi leoparzi îşi aşteptau victimele, care nu se putea să nu le pice în gheare. În fiecare seară după apusul soarelui, răcnetele lor se auzeau de la o depărtare atât de mică, încât se putea crede că fiarele au să atace direct convoiul.

Ascultând aceste răgete, pe care întunericul le făcea şi mai înfiorătoare, Dick Sand se gândea cu groază la piedicile pe care le-ar constitui pentru Hercule asemenea întâlniri, la primejdiile care-l pândeau la fiecare pas. Totuşi, nici el n-ar fi stat câtuşi de puţin la îndoială dacă s-ar fi ivit un prilej să fugă.

De altfel, iată însemnările lui Dick Sand din timpul acestei călătorii de la Coanza la Kazonde! Pentru a străbate drumul de două sute cincizeci de mile, trebuiseră să facă douăzeci şi cinci de «marşuri», fiecare marş însemnând în limbajul negustorilor de sclavi zece mile parcurse, plus popasul de zi şi cel de noapte.

De la 25 la 27 aprilie. — Văzut un sat înconjurat de ziduri de trestie înaltă de opt-nouă picioare. Câmpuri semănate cu porumb, bob, mei şi diferite arachide. Doi negri prinşi şi luaţi prizonieri. Cincisprezece ucişi. Populaţia fugărită.

A doua zi, trecut peste un râu năvalnic, lat de o sută cincizeci de yarzi. Pod plutitor, făcut din trunchiuri de copaci legaţi cu liane. Pilonii podului pe jumătate mâncaţi de ape. Două femei înjugate la aceeaşi furcă au căzut în apă. Una îşi ducea copilul în braţe. Apele se învolburează şi se colorează de sânge omenesc. Crocodilii se furişează printre trunchiurile de lemn ale punţii. Primejdie să-ţi vâri piciorul în botul căscat al vreunuia din ei...

28 aprilie. — Străbătut o pădure de bauhinias. Arbori înalţi, cu lemn de esenţă tare, foarte căutaţi de portughezi.

Ploaie cu găleata. Pământul desfundat. Marş deosebit de anevoios.

În mijlocul convoiului am zărit-o pe sărmana Nan, ducând în braţe un mic negru. Abia se târăşte. Sclava prinsă în aceeaşi furcă şchioapătă, şi din umărul sfâşiat de lovituri de bici şiroieşte sângele.

Poposit seara sub un baobab uriaş, cu flori albe şi frunze de un verde deschis. Noaptea, răgete de lei şi leoparzi. Foc de armă tras de unul din băştinaşi într-o panteră. Ce-are să se aleagă de Hercule?

29 şi 30 aprilie. — Primele semne de răcoare, a ceea ce se numeşte «iarnă» africană. Rouă multă. Cu venirea lunii aprilie se sfârşeşte anotimpul ploios, început în noiembrie. Câmpiile încă inundate. Vânturi dinspre răsărit, care zvântă transpiraţia oamenilor, făcându-i să se îmbolnăvească mai uşor de friguri.

Nici urmă de doamna Weldon şi vărul Benedict... Unde să-i fi dus, dacă nu la Kazonde? Trebuie să fi plecat înaintea noastră, pe acelaşi drum. Sunt ros de griji. Poate că micul Jack a fost din nou prins de friguri în aceste ţinuturi nesănătoase... Dar o mai fi trăind oare?

De la 1 la 6 mai. — Străbătut, timp de mai multe etape, întinse câmpii înecate, încă nezvântate. Câteodată, apa ajunge până la brâu. Sumedenie de lipitori ni se prind de piele. Trebuie totuşi să înaintăm. Pe câteva grinduri care ies din apă, lotuşi şi papiruşi. Sub apă, în mâlul de pe fund, alte plante, cu frunze mari ca de varză, de care piciorul se împiedică la tot pasul. Mulţi se poticnesc.

În aceste ape mişună peşti din familia somnului, pe care indigenii îi abat în heleşteie făcute anume şi-i prind în cantităţi imense, ca să-i vândă caravanelor.

Imposibil de găsit un loc de popas pentru noapte. Câmpia înecată pare să n-aibă margini. Trebuie să mergem orbecăind prin întuneric. Cu «siguranţă că mâine vor lipsi din convoi foarte mulţi sclavi! Groaznică situaţie! Când cazi, de ce să te mai scoli? Câteva clipe sub apă şi totul s-ar sfârşi ! Ciomagul havildarului nu te mai ajunge!

Da ! Dar doamna Weldon şi fiul ei? N-am dreptul să-i părăsesc! Voi rezista până la capăt. E datoria mea!

Ţipete deznădăjduite în noapte! Vreo douăzeci de soldaţi au smuls câteva ramuri îmbibate de răşină din nişte pomi care nu fuseseră cu totul acoperiţi de apă şi le-au aprins. Pâlpâiri palide în beznă.

Iată motivul ţipetelor auzite: un atac al crocodililor. Doisprezece sau cincisprezece monştri s-au aruncat prin întuneric asupra caravanei. Femei şi copii au fost prinşi şi târâţi de crocodili până la «păşunile» lor, aşa cum le spune Livingstone gropilor adânci în care aceste amfibii îşi depun prada, după ce au înecat-o, căci n-o mănâncă decât după ce a început să putrezească.

Solzii unuia din crocodili mi-au răzuit piciorul. Un sclav în

puterea vârstei a fost înhăţat chiar de lângă mine. Jugul care-l ţinea legat de gât s-a rupt în bucăţi. Ce ţipăt de deznădejde, ce urlet de durere a scos bietul om! Parcă-l aud şi acum!

7 şi 8 mai. — A doua zi, se numără victimele! Au dispărut doisprezece sclavi.

Încă din zori i-am căutat pe Tom şi tovarăşii lui. Slavă Domnului! Trăiesc! Dar oare trebuie spus «slavă Domnului»? Nu sunt mai fericiţi cei ce au scăpat de toate aceste chinuri? Tom e în fruntea convoiului. La un moment dat, Bat s-a poticnit, furca s-a întors pieziş şi Tom m-a zărit şi el. O caut zadarnic pe bătrâna Nan. N-o fi cumva în grupul din mijloc? Sau a pierit în noaptea asta îngrozitoare!

A doua zi, trecut de câmpia inundată, după douăzeci şi patru de ore în apă. Poposim pe un deal. Soarele ne zvântă puţin. Mâncăm, dar ce hrană groaznică! Puţin manioc, câţiva pumni de porumb... De băut, numai apă tulbure. Câţi din prizonierii întinşi acum pe pământ au să se mai scoale?

Nu! Nu e cu putinţă ca doamna Weldon şi micul Jack să fi trecut prin atâtea chinuri! Poate că au luat un alt drum spre Kazonde. Nenorocita mamă n-ar fi putut îndura atâtea!

În caravană, noi cazuri de vărsat, aşa-numitul «ndue». Bolnavii nu vor putea merge mai departe. Vor fi părăsiţi ?

9 mai. — Plecat în zori. Nimeni nu întârzie. Bicele havildarilor aupus în picioare pe toţi cei doborâţi de oboseală şi boală! Sclavii aceştia au o valoare. Reprezintă o monedă. Agenţii nu-i vor lăsa pe drum, atâta timp cât vor mai avea putere să umble. Sunt înconjurat de schelete vii. Nu mai au nici măcar glas să se plângă.

Am zărit-o în sfârşit pe bătrâna Nan! Ţi-e mai mare mila s-o vezi. Nu mai duce în braţe pe micul negru. E singură, de altfel! Îi va fi mai uşor aşa, dar lanţul de fier îi atârnă încă de brâu şi ea a fost nevoită să-i arunce capătul pe umăr.

Grăbindu-mi paşii, m-am putut apropia de dânsa. S-ar fi zis că nu mă mai recunoaşte. M-am schimbat oare într-atât?

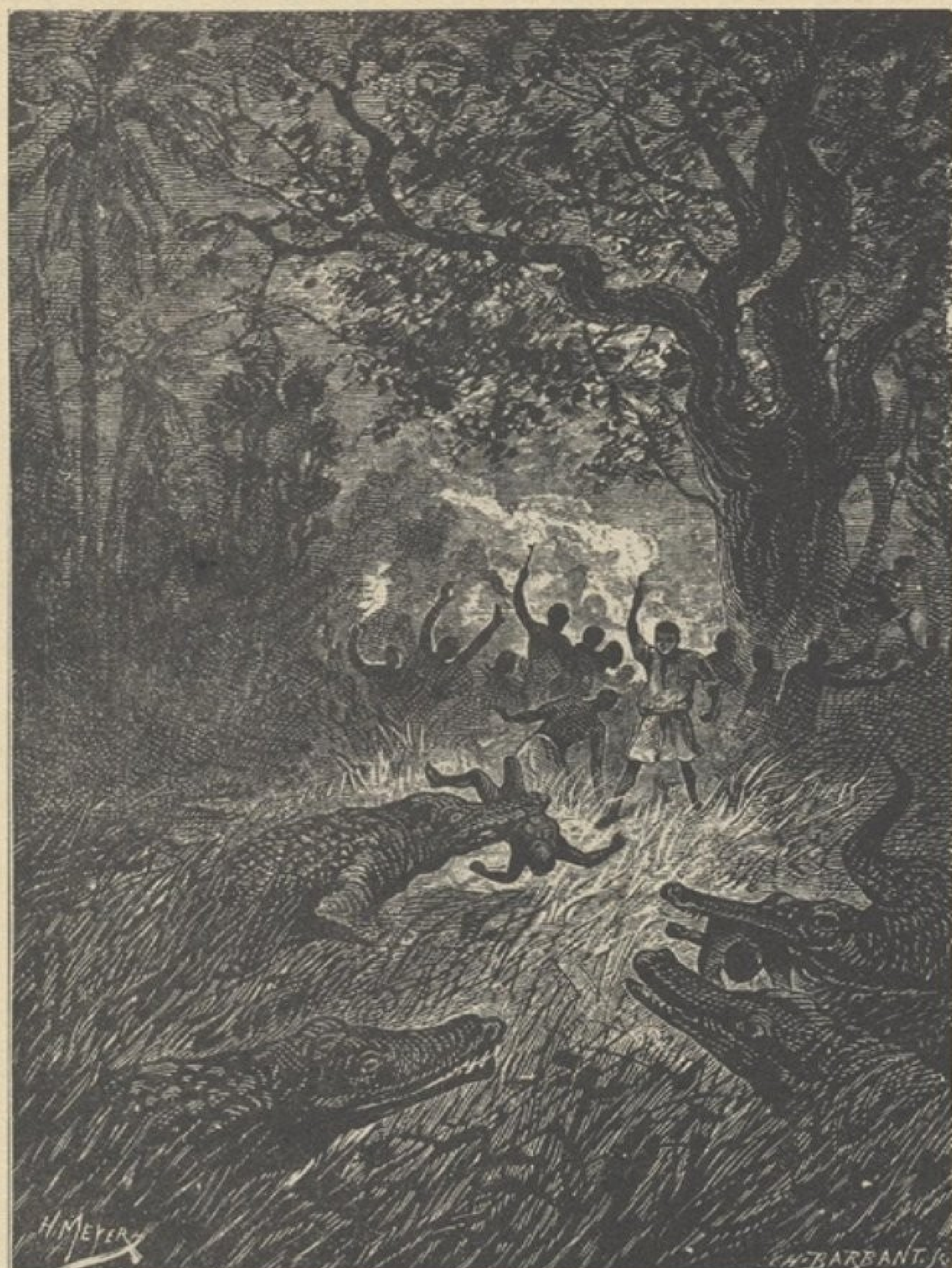
— Nan! am strigat-o.

Bătrâna m-a privit îndelung şi apoi a murmurat:

— Ah!...Dumneata, domnule Dick! Eu... Eu... am să mor curând.

— Nu, n-ai să mori, curaj! i-am răspuns plecându-mi ochii ca să nu mai văd chipul străveziu al acestei nenorocite, care părea o arătare.

Doisprezece sau cincisprezece monştri s-au aruncat prin întuneric asupra caravanei

— Am să mor... şi n-am să-i mai văd niciodată pe scumpa mea doamnă Weldon şi pe micul Jack.

Am vrut s-o sprijin pe bătrâna Nan, care tremura ca varga în veşmintele ei sfâşiate!... M-aş fi lăsat bucuros înjugat alături de ea, ca să port la cingătoare o parte din acel lanţ, a cărui greutate era silită s-o ducă singură de la moartea tovarăşei ei. Dar un braţ vânjos mă îmbrânci cât colo şi biata Nan, încolăcită de şfichiul unui bici, fu împinsă în gloata sclavilor. Am vrut să mă năpustesc asupra fiarei cu biciul, dar se ivi conducătorul arab, care, apucându-mă de braţ, mă ţinu tare, până când mi-am luat din nou locul în ultimul rând. Apoi rosti un nume: «Negoro!»

Negoro! Aşadar, din ordinul portughezului se poartă cu mine altfel decât cu tovarăşii mei de nenorocire!

Oare ce soartă mă aşteaptă?

10 mai. — Trecut azi pe lângă două sate în flăcări. Colibele ard în pălălăi. Nenumărate cadavre spânzură de copacii scăpaţi de foc. Populaţia fugărită. Lanurile devastate. Şi pe aici au trecut negustorii de sclavi... Peste două sute de oameni ucişi, ca să prindă vreo zece- doisprezece sclavi.

S-a înserat. Popas de noapte. Tabăra aşezată sub nişte copaci uriaşi. Bălării înalte, care formează un crâng la marginea pădurii.

Câţiva prizonieri fugiseră în ajun, după ce sfărâmaseră furcile. Au fost prinşi şi pedepsiţi cu o cruzime fără seamăn. Soldaţii şi havildarii supraveghează acum cu mai multă străşnicie.

S-a lăsat noaptea. Răgete de lei şi de hiene. Sforăit îndepărtai de hipopotami. Prin apropiere trebuie să fie vreun lac sau vreun râu.

Cu toată oboseala, nu pot să dorm! Mă gândesc la atâtea şi atâtea!

Deodată mi se pare că aud cum foşneşte ceva prin bălării. Poate-i vreo fiară sălbatică. Oare va îndrăzni să pătrundă până în tabără?

Ascult. Nimic! Ba da! Un animal trece printre trestii. Sunt neînarmat! Totuşi mă voi apăra. Voi striga după ajutor! Viaţa mea poate fi de folos doamnei Weldon şi tovarăşilor mei!

Caut să străpung întunericul cu privirea. Nu e lună. Bezna e de nepătruns. Doi ochi sticlesc în noapte, printre papiruşi. Ochi

de hienă sau de leopard! Dispar... şi apar din nou. În sfârşit, un foşnet de iarbă. Şi deodată, pe neaşteptate, un animal se repede asupra mea.

Vreau să strig, să dau alarma...

Din fericire, m-am putut opri la timp!...

Nu-mi vine să-mi cred ochilor!... E Dingo... Dingo e lângă mine!... Ce câine viteaz! Cum de s-a întors? Cum de m-a găsit? Ah! Instinctul!... Dar poate oare instinctul să explice asemenea minuni de fidelitate? Îmi linge mâinile. Ah! Câine drag, eşti acum singurul meu prieten! Aşadar, n-au reuşit să te ucidă!...

Îl mângîi şi eu. Mă înţelege! Ar vrea să latre...

îl potolesc. Nu trebuie să-l audă nimeni! Va urma caravana fără să fie zărit, şi poate că... Dar ce-o fi cu el? Îşi freacă cu insistenţă gâtul de mâinile mele, de parcă ar vrea să-mi spună: «Caută aici!» Caut şi simt că are legat ceva de zgardă... O bucată de trestie vârâtă în zgarda pe care sunt săpate cele două litere S.V., al căror mister nu l-am dezlegat până acum.

Am scos bucata de trestie, am spart-o şi înăuntru am găsit un bilet... Dar nu-l pot citi! Trebuie să aştept să se lumineze... Aş vrea să-l opresc pe Dingo, dar câinele, deşi continuă să-mi lingă mâinile, pare grăbit. A înţeles că şi-a îndeplinit misiunea!...

Dintr-un salt, dispare fără zgomot printre ierburi.

Dumnezeu să-l apere de colţii leilor şi ai hienelor!

Dingo s-a întors desigur la acela care mi l-a trimis.

Biletul acesta, pe care nu-l pot citi încă, îmi arde mâinile. Cine l-a scris? Doamna Weldon? Hercule? Cum de s-a putut întâlni credinciosul animal, pe care îl socoteam mort, cu vreunul din ei? Ce veşti îmi va aduce biletul? Au pus la cale un plan de evadare, sau voi primi doar ştiri despre cei care îmi sunt dragi? Oricum ar fi, faptul acesta m-a mişcat adânc şi m-a liniştit puţin.

Ah, cât de greu se crapă de ziuă! Pândesc cea mai slabă lumină la orizont. Nu pot să închid defel ochii. În auz îmi stăruie încă răgetele fiarelor! Bietul meu Dingo! De-ai putea scăpa teafăr!

În sfârşit se face ziuă aproape brusc, fără revărsat de zori, aşa cum se întâmplă destul de des prin aceste regiuni tropicale. Mă întorc în aşa fel ca să nu fiu văzut!...

Încerc să citesc biletul, dar nu pot încă. În sfârşit, l-am citit! E scris de Hercule, pe o bucată de hârtie, cu creionul...

Iată ce scrie în el:

Doamna Weldon e dusă cu micul Jack într-o «kitanda». Vărul Benedict e cu ei. Harris şi Negoro îi însoţesc. Sunt mai înainte, la o depărtare de trei sau patru etape de caravană. N-am putut intra în legătură cu dânsa. L-am găsit pe Dingo, care trebuie să fi fost rănit de un glonte, dar acum e vindecat. Nu-ţi pierde speranţa, domnule Dick, nu mă gândesc decât la dumneavoastră toţi! De aceea am fugit, ca să vă pot fi cât mai de folos!

Hercule

Ah! Doamna Weldon şi fiul ei trăiesc! Slavă Domnului!... Nu au de suferit ca noi chinurile acestor marşuri grele!... O kitanda e un fel de targă din ierburi uscate, atârnată de nişte pari de bambus şi purtată pe umeri de doi oameni. De obicei e acoperită cu o perdea de pânză. Doamna Weldon şi micul Jack călătoresc într-o astfel de kitanda. Ce vor să facă Harris şi Negoro cu ei? Aceşti ticăloşi îi îndreaptă desigur spre Kazonde. Da! Am să-i găsesc! Ah, în acest noian de chinuri. Dingo mi-a adus o veste bună, mi-a adus o bucurie.

De la 11 la 15 mai. — Caravana îşi continuă drumul. Prizonierii se târăsc din ce în ce mai greu. Cei mai mulţi dintre ei lasă dâre de sânge pe unde trec. Cred că mai avem încă zece zile de mers până la Kazonde. Câţi vor scăpa de suferinţe între timp? Eu însă trebuie să ajung cu orice preţ! Şi voi ajunge!

E groaznic. Sunt în convoi femei al căror trup e numai o rană. Frânghiile cu care sunt legate le intră adânc în carne.

O mamă îşi duce în braţe, de ieri, copilul care a murit de foame! Nu vrea să se despartă de el!...

Drumul nostru e semănat cu leşuri. Vărsatul bântuie tot mai tare.

Am trecut pe lângă un arbore de care erau legaţi de gât câţiva sclavi. Fuseseră lăsaţi acolo să moară de foame.

De la 16 la 24 mai. — sunt aproape la capătul puterilor, dar n-am dreptul să mă las doborât. Ploile au încetat cu totul. Acum facem «marşuri forţate». Vânzătorii de sclavi le numesc «tirikesa» sau marşuri de după-amiază. Trebuie să mergem mai repede, dar dăm peste dealuri tot mai greu de urcat.

Trecem prin ierburi înalte, foarte rezistente, cunoscute sub numele de «nyassi». Tulpinile îmi jupoaie obrajii şi grăunţele lor ţepoase mi se strecoară până la piele. Din fericire, încălţămintea

rezistă încă.

Havildarii lasă în drum pe sclavii prea bolnavi, care nu pot merge mai departe. De altfel, merindele încep să lipsească. Soldaţii şi hamalii s-ar răzvrăti dacă li s-ar micşora raţia. Şi cum conducătorii nu îndrăznesc să facă aşa ceva, atunci au să reducă din mâncarea sclavilor!

«N-au decât să se mănânce între ei!» a spus şeful caravanei.

Se întâmplă uneori ca unii sclavi tineri, destul de voinici încă, să cadă morţi, fără nici un semn de boală. În această privinţă, îmi amintesc de cuvintele doctorului Livingstone: «Aceşti nenorociţi se plâng că-i doare inima; ei îşi duc mâinile la piept şi se prăbuşesc. Şi aşa este: li se frânge inima. Aşa se întâmplă cu oamenii liberi, luaţi în robie cu totul pe neaşteptate».

Astăzi, douăzeci de prizonieri care nu mai puteau să se târască au fost măcelăriţi cu lovituri de secure de către havildari! Conducătorul caravanei nu s-a împotrivit acestui măcel.

Scena a fost îngrozitoare! Biata Nan a căzut şi ea victimă acestui măcel înfiorător. În mers, m-am împiedicat de cadavrul ei! Nu pot nici măcar s-o îngrop creştineşte.

E prima dintre supravieţuitorii de pe Pilgrim pe care Dumnezeu o cheamă la el. Biata Nan!

În fiecare noapte îl aştept pe Dingo. Dar nu mai vine. I s-a întâmplat oare vreo nenorocire? Sau poate lui Hercule! Nu!... Nu!... Nu vreau să-mi închipui astfel de lucruri! Tăcerea aceasta, care-mi pare atât de lungă, nu-mi dovedeşte decât un lucru, şi anume că Hercule n-are nimic nou să-mi comunice. De altfel, trebuie să fie prudent şi să ia seama la tot ce face...

Capitolul IX

KAZONDE

La 26 mai, caravana de sclavi sosea la Kazonde. Cincizeci la sută dintre prizonierii capturaţi în această ultimă expediţie

muriseră pe drum. Cu toate acestea, pentru negustorii de sclavi era încă o afacere bună. Cererile erau din ce în ce mai mari, şi pe pieţele Africii preţul sclavilor avea să fie în continuă creştere.

Pe vremea aceea, Angola făcea comerţ cu negri pe scară mare. Autorităţile portugheze de la Sf. Paul de Loanda sau din Benguela n-ar fi putut împiedica acest comerţ decât cu foarte multă greutate, căci convoaiele se îndreptau spre interiorul continentului african. Barăcile de pe litoral erau pline până la refuz cu captivi. Cele câteva vase de transportat sclavi, care reuşeau să treacă neobservate printre crucişătoarele din larg, erau neîncăpătoare pentru a-i îmbarca pe negrii hărăziţi coloniilor spaniole din America.

Aşezată la trei sute de mile de gura fluviului Coanza, Kazonde este una din principalele «lakoni», adică una din cele mai de seamă pieţe de sclavi din provincia Angola. Târgul se face în piaţa centrală, numită «citoka». Acolo sunt expuşi şi vânduţi sclavii. De aici, caravanele se îndreaptă spre regiunea marilor lacuri.

Ca mai toate oraşele mari din Africa centrală, Kazonde se împarte în două părţi distincte: într-o parte e cartierul negustorilor arabi, portughezi sau băştinaşi, şi cuprinde barăcile acestora, iar în cealaltă parte se află reşedinţa regelui negru, vreun beţiv fără pereche, încoronat, care domneşte prin teroare asupra băştinaşilor şi trăieşte din nenumăratele daruri în natură pe care i le fac negustorii de sclavi.

Pe vremea aceea, cartierul comercial din Kazonde aparţinea acelui Jose-Antonio Alvez despre care vorbiseră Harris şi Negoro — simpli agenţi în slujba lui. La Kazonde se afla principala întreprindere comercială a acestui negustor, care mai avea o a doua întreprindere la Bihe şi o a treia la Cassange, în Benguela, unde locotenentul Cameron avea să-l întâlnească peste câţiva ani.

Târgul avea o uliţă principală, de-a lungul căreia se înşirau grupuri de case, aşa-numitele «tembe» — un fel de colibe cu acoperişul teşit, cu pereţi din lut spoiţi pe dinafară, cu curţi pătrate care serveau drept ocol de vite. La capătul uliţei se întindea o piaţă mare, «citoka», împrejmuită de barăci. Deasupra acestei îngrămădiri de locuinţe se înălţau câţiva bananieri uriaşi, al căror frunziş era foarte bogat, ici şi colo palmieri drepţi ca nişte mături uriaşe înfipte cu coada în

pulberea drumului, apoi vreo douăzeci de păsări de pradă, care se îngrijeau să curăţe orăşelul de mortăciuni. Iată înfăţişarea cartierului comercial al Kazondei.

În apropierea pieţei curgea Luhi, un râu al cărui curs nu fusese încă explorat şi care era probabil un afluent sau un subafluent al lui Coango, la rândul lui afluentul Zairului.

Reşedinţa regelui din Kazonde se învecina cu cartierul comercial; nu era decât o adunătură de colibe murdare, împrăştiate pe o suprafaţă de peste un kilometru pătrat. În unele din aceste colibe se putea intra direct, dar altele erau împrejmuite cu un gard de trestie sau înconjurate de un tufiş de smochini mici. O curte împrejmuită cu un gard de papirus, vreo treizeci de colibe care serveau drept locuinţă sclavilor, un alt grup de colibe destinate femeilor, un «tembe» mai încăpător şi mai înalt, aproape pierdut în lanuri de manioc — iată reşedinţa regelui din Kazonde. Acesta era un om de vreo cincizeci de ani, pe nume Moini Lungga. El nu mai avea situaţia înfloritoare a înaintaşilor săi. Nu-i mai rămăseseră nici măcar patru mii de soldaţi, faţă de douăzeci de mii câţi găsiseră primii negustori portughezi, şi nu-şi mai putea permite, ca în vremurile bune, să poruncească să se sacrifice douăzeci şi cinci sau treizeci de sclavi în fiecare zi.

De altfel, regele îmbătrânise înainte de vreme, din cauza vieţii desfrânate pe care o ducea, a rachiurilor care-i arseseră măruntaiele. Ajunsese un nebun fioros, găsind o distracţie în schilodirea supuşilor, ofiţerilor sau miniştrilor săi, punând ca unora să li se taie nasul sau urechile, altora să li se smulgă un picior sau o mână. Moartea lui, aşteptată curând-curând, n-avea să facă pe nimeni să plângă.

Poate că un singur om din toată Kazonde ar fi avut de pierdut prin moartea lui Moini Lungga. Era negustorul de sclavi Jose-Antonio Alvez, care se înţelegea foarte bine cu beţivanul acesta, al cărui cuvânt era ascultat în tot ţinutul. Negustorul se temea că dacă după moartea regelui n-ar fi fost primită să domnească regina Moina, prima dintre nevestele beţivanului, atunci regatul lui Moini Lungga ar fi fost cotropit de un rival vecin, unul din regii din Ukusu. Acesta, mai tânăr şi mai îndrăzneţ, cucerise mai de mult câteva sate care aparţinuseră regatului din Kazonde. Era sprijinit de un alt negustor de sclavi şi duşman de moarte al lui Alvez. E vorba de acel negru

mahomedan Tipo-Tipo, care avea să-l viziteze pe Cameron la N'yangwe.

Iată, de altfel, cine era acest Alvez, adevăratul stăpân al ţării în timpul domniei unui rege abrutizat, căruia îi dezvoltase şi-i exploatase viciile.

Jose-Antonio Alvez, bătrân şi el, nu era, aşa cum s-ar fi putut crede, un «msungu», adică un om de rasă albă. Doar numele îi era portughez şi îl împrumutase, fără îndoială, pentru nevoile comerţului său. Era un negru sadea, binecunoscut în lumea negustorilor de sclavi. Adevăratul lui nume era Kendele şi se născuse la Donndo, pe malurile Coanzei. Fusese la început un simplu agent al vânătorilor de sclavi. Acum ajunsese negustor de mare vază printre cei ce se îndeletniceau cu comerţul de sclavi. Un ticălos îmbătrânit în rele, care se credea cel mai cinstit om din lume. Peste acest Alvez avea să dea Cameron pe la sfârşitul anului 1874, la Kilemba, capitala districtului Kassonngo din provincia Urua, iar Alvez avea să-l călăuzească cu caravana până la sediul său din Bihe, pe un drum de şapte sute de mile.

Când ajunse la Kazonde, convoiul de sclavi fu îndreptat imediat spre piaţa mare.

Era ziua de 26 mai. Aşadar, Dick Sand făcuse bine socotelile. Călătoria durase treizeci şi opt de zile — de când plecaseră din tabăra de pe malurile Coanzei. Cinci săptămâni petrecute în cele mai îngrozitoare chinuri sortite să fie îndurate vreodată de o fiinţă omenească!

Convoiul intră în Kazonde pe la prânz. Tobele răpăiau, iar semnalele din corn de cudu se amestecau cu detunăturile de armă. Soldaţii din caravană trăgeau nenumărate focuri în vânt, iar servitorii lui Jose-Antonio Alvez le răspundeau trăgând şi ei. Toţi aceşti ticăloşi erau fericiţi că se văd din nou, după o despărţire de patru luni. În sfârşit, acum aveau să se odihnească mai mult şi să câştige timpul pierdut, petrecând şi îmbătându-se.

Prizonierii, cei mai mulţi dintre ei la capătul puterilor, se ridicau încă la un număr de două sute cincizeci de suflete. După ce fuseseră mânaţi ca o turmă, urmau să fie închişi în nişte barăci, pe care fermierii din America nu le-ar fi folosit nici ca grajduri. În barăci se mai aflau alţi o mie două sute sau o mie cinci sute de sclavi, care trebuiau să fie expuşi peste două zile la

marele târg din Kazonde. Tot în aceste barăci au fost înghesuiţi şi sclavii din caravană. Li se scoseseră furcile grele, dar rămăseseră tot ferecaţi în lanţuri.

Hamalii se opriseră în piaţă, după ce descărcaseră fildeşul pe care aveau să-l ia în primire negustorii din Kazonde. După ce-şi primiră plata, adică vreo câţiva coţi de stambă colorată sau altă stofă mai scumpă, plecară să caute altă caravană la care să se angajeze.

Bătrânul Tom şi tovarăşii lui fură eliberaţi de jugul pe care-l purtaseră timp de cinci săptămâni. Bat şi tatăl său se îmbrăţişară. Îşi strânseră toţi mâinile, dar de-abia îndrăzneau să vorbească. Ce cuvinte ar fi putut rosti fără ca în ele să li se citească deznădejdea? Bat, Acteon şi Austin, toţi trei vânjoşi şi obişnuiţi cu muncile grele, putuseră rezista oboselii, dar bătrânul Tom, slăbit de chinuri şi lipsuri, era la capătul puterilor. Dacă drumul ar mai fi durat câteva zile, leşul bătrânului ar fi fost părăsit pradă fiarelor, aşa cum fusese lăsat leşul bătrânei Nan.

Toţi patru fură băgaţi într-o baracă strâmtă, a cărei uşă se închise imediat în urma lor. Găsiseră acolo ceva de mâncare şi aşteptau vizita negustorului de sclavi, faţă de care voiau să protesteze, arătând că sunt cetăţeni americani, dar, bineînţeles, zadarnic.

Dick Sand rămăsese în piaţă, sub supravegherea atentă a unui havildar. Ajunsese în sfârşit la Kazonde, unde nu se îndoia că sosiseră mai înainte şi doamna Weldon, micul Jack şi vărul Benedict. în timp ce străbătea diferitele cartiere ale oraşului, îi căutase cu privirea, cercetând acele «tembe» care mărgineau uliţele şi această «citoka», acum aproape pustie.

Dar doamna Weldon nu era acolo!

«Oare să n-o fi adus aici? se întreba Dick Sand. Dar atunci unde poate fi? Nu! Hercule nu s-ar fi înşelat. Toate acestea făceau doar parte din planurile tainice ale lui Harris şi Negoro! Şi totuşi, nici pe aceştia nu-i văd nicăieri!»

Dick Sand se simţea lot mai mult cuprins de nelinişte. Îşi explica el faptul că n-o văzuse pe doamna Weldon, deoarece era prizonieră. Dar Harris şi Negoro?... Mai cu seamă acesta din urmă trebuia să ardă de nerăbdare să dea ochi cu tânărul elev-marinar, aflat acum în mâinile lor, fie numai ca să se bucure de triumful lor, să-l insulte, să-l chinuie, să se răzbune. Faptul că nu se aflau acolo nu însemna, oare, că luaseră o altă direcţie şi că

doamna Weldon fusese târâtă spre o altă regiune a Africii centrale? Chiar dacă prezenţa americanului şi a portughezului ar fi apropiat clipa răzbunării acestora asupra lui. Dick Sand dorea totuşi să se întâlnească cu ei. Dacă Harris şi Negoro ar fi la Kazonde, asta i-ar dovedi cu siguranţă că şi doamna Weldon şi micul Jack se aflau acolo.

Dick Sand se mai întreba şi din ce pricină nu se mai ivise Dingo din noaptea în care îi adusese biletul de la Hercule. De aceea nu putuse face să ajungă la destinaţie răspunsul pe care îl pregătise pentru orice eventualitate şi prin care îl sfătuia pe Hercule să nu se gândească decât la doamna Weldon, să nu-i piardă urma şi s-o informeze pe cât posibil despre tot ce se petrece. Oare din ce pricină nu încercase Hercule să-l mai trimită încă o dată pe Dingo, aşa cum făcuse prima oară, când câinele se strecurase printre rândurile caravanei? Nu cumva credinciosul animal îşi pierduse viaţa în vreo încercare ce dăduse greş? Sau Hercule, ţinându-se mereu pe urmele doamnei Weldon, aşa cum ar fi făcut şi Dick Sand dacă ar fi fost în locul lui, poate că pătrunsese împreună cu Dingo în adâncurile acestui podiş împădurit, trăgând nădejde să ajungă la vreo agenţie comercială aflată în interior! Ce altceva şi-ar fi putut închipui Dick Sand, de vreme ce nici doamna Weldon şi nici cei care o răpiseră nu se aflau acolo? Fusese atât de sigur — poate fără motiv — că-i va întâlni la Kazonde, încât faptul că nu-i vedea constituia pentru el o lovitură puternică. Deznădejdea îi era atât de mare, încât nu şi-o putea stăpâni. Era gata să moară acum, de vreme ce viaţa lui nu mai putea fi de folos celor ce-i erau dragi. Dar, gândind astfel, Dick Sand se înşela asupra propriului său caracter. În urma încercărilor prin care trecuse, copilul devenise un adevărat bărbat; deznădejdea care-l cuprinsese pentru o clipă nu putea fi datorată decât unei trecătoare slăbiciuni omeneşti.

În clipa aceea izbucni o hărmălaie groaznică, un amestec de fanfare şi zbierăte omeneşti. Dick Sand, care stătuse prăvălit în praf, sări brusc în picioare. Orice nou incident putea să-l pună pe urmele celor pe care îi căuta. Deznădăjduitul de adineauri căpătase din nou curaj.

— Alvez! Alvez!...

Numele acesta era strigat întruna de o liotă de băştinaşi şi de soldaţi care năvăliseră în piaţă. În sfârşit, avea să apară omul

în mâinile căruia se afla soarta atâtor nenorociţi. Şi ar fi fost posibil să-l însoţească şi cei doi agenţi ai lui, Harris şi Negoro. Dick Sand stătea în picioare, cu ochii larg deschişi, cu nările dilatate. Cei doi trădători îl vor găsi în faţa lor pe acest căpitan de cincisprezece ani stând drept, hotărât, privindu-i în albul ochilor. Că doar n-o să tremure căpitanul vasului Pilgrim în faţa fostului bucătar de pe bord!

Un hamac, un fel de «kitanda» acoperită cu o perdea decolorată şi numai zdrenţe, apăru după colţul uliţei mari. Din ea coborî un negru bătrân. Era Jose-Antonio Alvez.

Câţiva servitori îl însoţeau, zbierând şi făcând temenele.

Odată cu el îşi făcu apariţia şi prietenul său Coimbra, fiul maiorului Coimbra din Bihe, care, după spusele locotenentului Cameron, se dovedise a fi cea mai mare canalie din toată provincia Angola. Era o fiinţă murdară, o arătare hodorogită, cu ochii urduroşi, părul aspru şi creţ şi faţa gălbejită, îmbrăcat într-o cămaşă numai zdrenţe. De la mijloc în jos, trupul îi era acoperit de un fel de fustă din ierburi. Aşa cum arăta cu pălăria-i jerpelită de pai, ai fi zis că-i o zgripţuroaică bătrână. Acest Coimbra era confidentul, geniul rău al lui Alvez, organizatorul vânători lor de sclavi, demn comandant al cetelor de bandiţi ale negustorului.

Alvez, îmbrăcat într-un costum turcesc ponosit, avea parcă o înfăţişare mai puţin respingătoare decât complicele său. Totuşi, te făcea să nu ai deloc o părere prea bună despre aceşti mari negustori care fac comerţ cu negri, pe scară largă.

Spre marea dezamăgire a tânărului, nici Harris şi nici Negoro nu tăceau parte din alaiul lui Alvez. Trebuia să renunţe oare la nădejdea de a-i întâlni la Kazonde?

Între timp, conducătorul caravanei, arabul Ibn Hamis, dădea mâna cu Alvez şi Coimbra, care-l firitiseau călduros. Aflând că jumătate din numărul sclavilor pieriseră pe drum, ceea ce însemna o pierdere din socoteala totală, Alvez se strâmbă. Totuşi, afacerea i se păru încă destul de bună. Cu sclavii pe care-i avea acum în barăci putea să facă faţă tuturor cererilor venite din interior şi să facă schimb de sclavi pe colţi de fildeş şi bare de aramă.

Havildarii au fost şi ei lăudaţi; cât despre hamali, negustorul dădu ordin să li se plătească imediat ce li se cuvenea.

Jose-Antonio Alvez şi Coimbra vorbeau un fel de portugheză amestecată cu multe cuvinte de-ale băştinaşilor. Un om născut la Lisabona ar fi înţeles cu greu jargonul celor doi. Dick Sand nu pricepea nimic din ceea ce-şi spuneau «negustorii» între ei. Era oare vorba şi de tovarăşii lui şi de el, înglobaţi prin trădare în acest convoi?

Odată cu Alvez își făcu apariția și prietenul său Coimbra

Tânărul se dumeri însă curând, atunci când, la un gest al arabului Ibn Hamis, un havildar se îndreptă spre baraca în care erau închişi Tom, Austin, Bat şi Acteon. Cei patru americani fură aduşi pe dată în faţa lui Alvez. Dick Sand se apropie încet, pentru că nu voia să piardă nimic din această scenă.

Chipul lui Jose-Antonio Alvez se lumină la vederea acestor negri vânjoşi, cărora odihna şi o hrană mai îmbelşugată aveau să le redea în curând vigoarea de altădată. În schimb, nu avu decât o privire plină de dispreţ pentru bătrânul Tom, care, din cauza vârstei, trebuia vândut mai ieftin. Pentru ceilalţi trei, negustorul era sigur că avea să obţină un preţ foarte bun la târgul din Kazonde. Atunci, Alvez îşi aminti cele câteva cuvinte englezeşti pe care le putuse învăţa cândva de la unii agenţi de teapa americanului Harris. Bătrânul maimuţoi se crezu dator să ureze ironic bun venit noilor săi sclavi.

Tom înţelese cuvintele negustorului şi înaintă spre Alvez, arătând spre tovarăşii săi şi spre sine.

— Suntem oameni liberi! spuse el. Oameni liberi! Cetăţeni ai Statelor Unite!

Fără îndoială că Alvez înţelesese cele spuse de Tom. Răspunse printr-un fel de strâmbătură, care ar fi vrut să arate că e bine dispus, şi dădu din cap.

— Da... Da... Americani! Bineveniţi... Bineveniţi!

Fiul maiorului din Bihe se apropie de Austin şi, întocmai ca un negustor care examinează o mostră, voi să-l facă să deschidă gura, spre a-i vedea dinţii, după ce îi pipăise mai-nainte pieptul şi spinarea. Dar în clipa aceea, senor Coimbra primi drept în faţă cea mai straşnică lovitură de pumn dată vreodată vreunui fiu de maior!

Omul de încredere al lui Alvez se rostogoli la pământ, la zece paşi de-acolo. Câţiva soldaţi se năpustiră asupra lui Austin, care poate că avea să plătească scump această ieşire dintr-o clipă de furie. Dar Alvez îi opri cu un gest. Râdea de păţania prietenului său Coimbra, care din cei cinci-şase dinţi pe care-i avusese mai rămăsese numai cu doi!

Josd-Antonio Alvez nu înţelegea să i se vatăme «marfa».

În afară de aceasta, el era un om vesel din fire şi nu mai avusese de multă vreme prilejul să râdă cu atâta poftă. Îl mângâie cum putu pe Coimbra, care, năucit de lovitură, se sculă împleticindu-se şi veni să-şi ia locul alături de negustor,

ameninţându-l cu pumnul pe îndrăzneţul Austin.

În clipa aceea, Dick Sand fu împins de un havildar înaintea lui Alvez. Acesta ştia cu siguranţă cine era tânărul marinar, de unde venea şi cum fusese prins în tabăra de lângă Coanza. De aceea, după ce-l privi cu un aer răutăcios, spuse într-o englezească stricată:

— Mic yankeu!

— Da! Yankeu! răspunse Dick Sand. Ce aveţi de gând să faceţi cu mine şi cu tovarăşii mei?

— Yankeu, yankeu! Mic yankeu! repeta Alvez.

Nu înţelesese, sau nu voia să înţeleagă ce-l întrebase Dick Sand? Acesta îi puse din nou aceeaşi întrebare, care-l privea pe el şi pe tovarăşii lui. Se adresă în acelaşi timp şi lui Coimbra, care nu părea a fi indigen, deşi abia i se mai distingeau trăsăturile pe faţa buhăită din cauza abuzului de băuturi alcoolice. Coimbra făcu din nou gestul cu care-l ameninţase mai înainte pe Austin şi nu răspunse.

În acest timp, Alvez vorbea cu multă însufleţire cu arabul Ibn Hamis despre lucruri care-i priveau cu siguranţă pe Dick Sand şi pe prietenii lui. Fără îndoială că voiau să-i despartă din nou. Cine putea şti dacă vor mai avea prilejul să schimbe câteva vorbe între dânşii!

— Prieteni, spuse Dick Sand pe şoptite, ca şi cum şi-ar fi vorbit lui însuşi, am să vă spun doar câteva cuvinte. Am primit prin Dingo un bilet de la Hercule. A mers pe urmele caravanei. Harris şi Negoro îi escortau pe doamna Weldon, pe Jack şi pe domnul Benedict. Unde i-au dus, asta nu mai ştiu, de vreme ce nu sunt aici, la Kazonde. Răbdare, curaj, fiţi gata oricând! Dumnezeu să se milostivească de noi!

— Dar Nan? întrebă bătrânul Tom.

— Nan a murit!

— Cea dintâi!...

— Şi cea din urmă, răspunse Dick Sand, căci vom şti...

În clipa aceea, o mână îl apucă de umăr. Pe un ton politicos, care îi era foarte cunoscut, el auzi cuvintele:

— O! Dacă nu mă înşel, iată-l şi pe tânărul meu prieten! Încântat de revedere!

Dick Sand se întoarse. În faţa lui stătea Harris.

— Unde e doamna Weldon? strigă Dick Sand, apropiindu-se de american.

— Vai! răspunse Harris, prefăcându-se înduioşat. Biata mamă! Cum ar fi putut supravieţui...
— Moartă! exclamă Dick Sand. Şi copilul ei?
— Bietul copilaş! răspunse Harris pe acelaşi ton. Cum ar fi putut îndura oboseli atât de mari?...

Aşadar, tot ceea ce Dick Sand iubise nu mai exista! Ce se petrecu oare atunci în sufletul lui? Cuprins de o mânie năvalnică, de o sete de răzbunare pe care trebuia s-o potolească cu orice preţ, se năpusti asupra lui Harris, îi smulse pumnalul de la brâu şi i-l împlântă în inimă.
— Blestem!... exclamă americanul, prăvălindu-se.

Peste câteva clipe, Harris era mort.

Capitolul X

O ZI DE MARE TÂRG

Gestul lui Dick Sand fusese atât de iute, încât nu putuse fi împiedicat de nimeni. câţiva băştinaşi se aruncară asupra lui şi erau gata să-l masacreze, când apăru Negoro.

La un semn al portughezului, băştinaşii se dădură la o parte, luând cu ei cadavrul lui Harris. Alvez şi Coimbra cerură ca Dick Sand să fie ucis imediat, dar Negoro le spuse în şoaptă că nu aveau nimic de pierdut dacă mai aşteptau câtăva vreme. Dădu apoi ordin ca tânărul marinar să fie dus de acolo şi supravegheat îndeaproape.

În sfârşit, Dick Sand îl vedea din nou pe Negoro, pentru prima oară după plecarea de la ţărm. De data aceasta, însă, Dick Sand ştia că ticălosul acesta era singurul vinovat de pierderea lui Pilgrim. Trebuia să-l urască mai mult decât pe complicele său. Şi totuşi, după ce-l pedepsise cum se cuvenea pe american, nu mai voia să-i adreseze lui Negoro nici măcar un cuvânt.

Harris spusese că doamna Weldon şi copilul ei muriseră! Nu-l mai interesa nimic, orice i s-ar fi întâmplat. Fu târât undeva. Unde? Puţin îi păsa.

Legat fedeleş, Dick Sand fu zvârlit în fundul unei barăci

fără ferestre, un fel de temniţă, în care negustorul Alvez îi închidea pe sclavii condamnaţi la moarte pentru răzvrătire sau lovire. Din locul unde se afla nu mai putea avea nici o legătură cu cei dinafară. Dar acum nu-i mai părea rău. îi răzbunase pe cei pe care-i iubea şi care nu mai erau în viaţă. Era pregătit să înfrunte orice l-ar fi aşteptat.

Se înţelege de la sine că Negoro nu-i oprise pe băştinaşii care voiau să răzbune uciderea lui Harris pentru că ar fi vrut să-l ocrotească pe Dick Sand; dimpotrivă, voia să-l ucidă în chinuri groaznice. Fostul bucătar al vasului îl avea în mână pe căpitanul de cincisprezece ani. Nu-i mai lipsea decât Hercule, pentru ca să se poată răzbuna din plin.

După două zile, adică la 28 mai, se deschise târgul, marele «lakoni», unde urmau să se întâlnească negustorii din interior cu băştinaşii din provinciile învecinate. Târgul acesta din Angola nu se făcea numai pentru vânzarea de sclavi; aici veneau o sumedenie de oameni, cu tot felul de produse ale acestei Africi atât de roditoare.

E greu de închipuit forfota care începuse încă din zori în marea «citoka» din Kazonde. Era îmbulzeală mare, vreo patru-cinci mii de persoane, în care erau cuprinşi şi sclavii lui Jose-Antonio Alvez. Printre aceştia se aflau şi Tom cu tovarăşii lui. Bieţii oameni aveau să fie mai căutaţi decât alţii de către aceşti samsari de carne omenească, tocmai pentru că ei nu erau negri din Africa.

Alvez se afla în fruntea tuturor. însoţit de Coimbra, el oferea negustorilor din interior diferite loturi de sclavi, din care aceştia aveau să formeze o caravană. Printre negustori puteau fi zăriţi unii metişi din Ujiji, principalul târg de sclavi de lângă lacul Tanganyika, şi arabi, care erau mult mai meşteri decât metişii în acest fel de comerţ. Nici băştinaşii nu lipseau. Se înghesuiau aici copii, bărbaţi, femei, acestea din urmă neguţătoare pătimaşe şi care ar fi putut da lecţie semenelor lor de rasă albă, în ce priveşte negustoria. în pieţele marilor oraşe, chiar într-o zi de târg, nu s-ar fi putut auzi mai mare larmă şi nici nu s-ar fi putut face mai multe afaceri! La oamenii din ţările civilizate, poate că nevoia de a vinde predomină faţă de tendinţa de a cumpăra. La aceşti băştinaşi din Africa, oferta este făcută cu tot atâta pasiune ca şi cererea.

Pentru băştinaşi, târgul este zi de sărbătoare. Chiar dacă

nu-şi puneau cu toţii veşmintele cele mai frumoase, din simplul motiv că nu aveau veşminte, cel puţin purtau podoabele cele mai de preţ. Bărbaţii îşi răsuceau părul în diferite chipuri, împărţindu-l în patru părţi şi ungându-l cu un soi de pământ roşu şi cu ulei. Pe lângă părul lor propriu, foloseau cozi false, răsucite pe creştet în formă de melci, prinzându-le cu ajutorul unor pene roşii, cu diferite broşe, ace de fier sau din fildeş. Cei mai eleganţi dintre ei purtau adesea, înfipt în părul creţ, câte un cuţit de tatuaj. Coafura aceasta părea o adevărată broderie din pricina mărgelelor colorate pe care şi le împleteau în păr. Femeilor le plăcea să-şi împartă părul în mici moaţe rotunde, de mărimea unei cireşe. Altele îl purtau în formă de colac de cârlionţi, ale căror vârfuri formau un desen în relief, sau de cârlionţi care atârnau de-a lungul feţei. Cele cu gusturi mai simple — ba poate şi mai frumoase — îşi lăsau părul pe spate, ca englezoaicele, sau tăiat pe frunte, în formă de breton, ca franţuzoaicele. Şi aproape întotdeauna, pe deasupra acestei coafuri, fiecare femeie îşi dădea cu un amestec de grăsime, argilă şi «nkola» — ulei roşu din lemn de santal. Văzându-le de departe, ai fi zis că femeile acestea elegante purtau pe cap o construcţie de ţiglă roşie.

Nu trebuie să ne închipuim însă că împodobirea se mărginea numai la pieptănătură. La ce-ar folosi urechile, dacă n-ar atârna de ele beţigaşe de lemn preţios, inele de alamă sau tigve mici, care le serveau drept tabachere? Uneori, din pricina greutăţii, lobul urechii se lungea, ajungând până în dreptul umerilor. La urma urmei, băştinaşii din Africa nu au buzunare, şi, de altfel, cum ar putea să aibă? De aici nevoia de a-şi pune unde pot, şi cum pot, cuţitele, pipele şi alte obiecte de care se folosesc de obicei. Gâtul, braţele, încheieturile mâinilor, pulpele picioarelor şi gleznele erau destinate să poarte brăţări de aramă şi de bronz, şiraguri de mărgele roşii numite «samc-same» sau «talakas», care erau foarte la modă. Bogătaşii exagerau această dorinţă de împodobire şi păreau adevărate moaşte împopoţonate şi mişcătoare.

Pe lângă aceasta, dacă natura dăruise dinţi indigenilor, păi nu o făcuse pentru ca să-şi smulgă incisivii de sus şi de jos sau să-i pilească în formă de ac sau arcuiţi ca dinţii şerpilor? Dacă unghiile creşteau la capătul degetelor, nu trebuiau oare lăsate să crească peste măsură, încât bieţii oameni abia să se mai

poată folosi de mâini? Dacă trupul omului e învelit în piele neagră sau brună, păi pielea aceasta nu-i hărăzită să fie încrustată cu tot felul de tatuaje sau «temmbos» reprezentând arbori, păsări, semilune sau linii ondulate, care l-au făcut pe Livingstone să creadă că poate recunoaşte în ele unele asemănări cu vechile desene egiptene? Aceste tatuaje ale părinţilor, care se fac introducându-se o materie albastră în scrijelitură, sunt reproduse apoi aidoma pe trupurile copiilor, slujind drept semn de recunoaştere între triburi sau familii. La nevoie, poţi să-ţi gravezi blazonul pe piept, dacă nu poţi să ţi-l vopseşti pe trăsură!

Acesta era felul de a se împodobi al băştinaşilor. Cât despre veşmintele propriu-zise, ele se rezumau, pentru bărbaţi, la un şorţ din piele de antilopă, lung până la genunchi, sau chiar la o fustă de ierburi împletite şi vopsite în culori vii, iar pentru femei, la o cingătoare de mărgele care susţinea pe talie o fustă verde, brodată cu mătase şi împodobită cu mărgele de sticlă sau cochilii de melci, sau câteodată la un fel de şorţ din «lambba» — ţesătură din iarbă, vărgată în albastru, negru şi galben, foarte căutata de locuitorii din Zanzibar.

Fireşte, asemenea veşminte purtau numai băştinaşii care făceau parte din «înalta societate». Ceilalţi, negustori sau sclavi, umblau aproape despuiaţi. De obicei femeile purtau poverile cu mărfuri de vânzare. Fie veneau în piaţă ducând în cârcă un fel de coşuri uriaşe, pe care le susţineau cu ajutorul unor curele trecute peste frunte. După ce-şi descărcau marfa, se ghemuiau în coşul gol.

Uimitoarea rodnicie a ţării se putea vedea din tot soiul de produse alimentare de prima calitate, pe care le găseai din belşug la acest tîrg. Fuseseră aduse aici, spre vânzare, mari cantităţi din acel orez din care se recoltează o sută de boabe la un fir, porumb care, dând trei recolte pe an, aduce două sute de boabe la bobul însămânţat, susan, piper de Urua, mai tare decât cel din Cayenne, manioc, mei, anumite fructe cu miros de mosc, sare şi ulei de palmier. Sute de capre, de berbeci şi de porci, mari cantităţi de păsări de curte şi peşte erau oferite cumpărătorilor. Fot felul de oale, foarte simetric lucrate, atrăgeau privirile prin culorile lor ţipătoare. Băuturi felurite, al căror nume era strigai cu glas piţigăiat de micii băştinaşi, ispiteau pe amatori: vin de banane, numit «pombe» — o licoare

foarte puternică şi căutată o bere dulce numită «malofu», făcută din banane şi dintr-un amestec de miere şi apă fermentată cu hamei.

Dar ceea ce dădea importanţă târgului de la Kazonde era comerţul de stofe şi fildeş.

În ceea ce priveşte stofele, găseai mii de metri de «şukkas», de «mericani» — stambă de culoare deschisă, adusă aici tocmai de la Salem din Massachusetts — «kaniki» — pânză de bumbac albastru, lată de aproape doi metri şi jumătate — «sohari» — stofă în pătrăţele albe şi albastre, cu marginea roşie şi cu mici dungi albastre, care era mult mai ieftină decât cea numită «diulis», din mătase de Surate, cu fondul verde, roşu sau galben; aceasta costa de la şapte până la optzeci de dolari bucata de trei coţi, când era ţesută cu aur.

Fildeşul fusese adus aici din toate părţile Africii centrale, urmând să ia drumul pieţelor de desfacere din Khartoum, Zanzibar şi Natal, unde numeroşi negustori se ocupau în mod exclusiv cu această ramură a comerţului african.

E greu de făcut socoteala câţi elefanţi sunt ucişi pentru a se ajunge la cele cinci sute de mii de kilograme de fildeş care se exportă anual în Europa şi mai cu seamă în Anglia. Numai acestei ţări îi trebuiesc 40 000 kg. Coasta occidentală a Africii furnizează singură aproape 140 de tone din această materie preţioasă. În medie, o pereche de colţi de elefant are o greutate de 28 de livre şi valorează până la 1 500 de franci, dacă socotim după preţurile din 1874, dar există perechi care cântăresc până la 165 de livre. Amatorii de fildeş puteau vedea la târgul din Kazonde exemplare minunate, dintr-un fildeş translucid, uşor de lucrat, cu coajă brună, care îşi păstrează culoarea şi nu se îngălbeneşte cu timpul, ca fildeşul provenit din alte părţi.

Dar în ce chip se efectuau diferitele operaţiuni comerciale dintre vânzători şi cumpărători, şi care era moneda curentă? Fireşte, pentru traficanţii de sclavi, singura monedă o constituia sclavul. Băştinaşii plăteau însă cu boabe de sticlă, de fabricaţie veneţiană, numite «cacio-colos», când erau albe ca varul, «bubulus», când aveau o culoare neagră, şi «sicundereces», când băteau în trandafiriu. Asemenea mărgele, înşirate pe câte zece rânduri sau «khetes», erau văzute în şiraguri duble la gâtul femeilor, formând un «fundo» — podoabă foarte căutată. Măsura cea mai obişnuită pentru această podoabă era

«frasilah». Adică 70 de livre. Livingstone, Cameron şi Stanley au avut întotdeauna grijă să aibă din belşug o asemenea monedă. În lipsa mărgelelor de sticlă, erau folosite pentru schimb «pise» — o monedă din Zanzibar de patru centime — şi scoica «viunguas», cu care se făceau plăţile, mai cu seamă pe coasta de răsărit.

Cam aşa arăta marele târg. Către amiază, însufleţirea mulţimii atinse culmea; larma era asurzitoare. Ar fi greu de arătat prin cuvinte furia vânzătorilor care nu-şi putuseră desface marfa sau mânia pe care o arătau prin gesturi şi răcnete cumpărătorii păcăliţi. Din această pricină izbucneau adesea încăierări, pe care nu le potolea nimeni, pentru că, bineînţeles, în piaţă nu se aflau poliţişti pentru păstrarea ordinii.

Către amiază, Alvez porunci să fie aduşi în piaţă sclavii pe care voia să-i vândă. Mulţimea se mări cu încă două mii de nenorociţi de toate vârstele, pe care negustorul îi ţinea în barăci de mai multe luni. «Stocul» acesta de marfă nu arăta prea rău. Odihna îndelungată şi o hrană mai substanţială îi făcuseră pe prizonieri să arate destul de bine, aici la «lakoni». cât priveşte pe ultimii sosiţi, aceştia se aflau într-o stare jalnică. Alvez ştia că i-ar fi putut vinde pe un preţ mai bun dacă i-ar mai fi ţinut o lună în barăci. Dar cererile care îi veneau de la negustorii de pe coasta orientală erau atât de mari, încât se hotărî să-i scoată la vânzare în starea în care se aflau.

Hotărârea aceasta însemna o adevărată nenorocire pentru Tom şi prietenii lui. Havildarii îi împinseră în mijlocul pieţii împreună cu un grup mai mare de prizonieri. Ca şi ceilalţi sclavi, erau legaţi zdravăn cu lanţuri, şi privirile le erau pline de mânie şi ruşine.

— Domnul Dick nu-i aici... spuse Bat, după ce-şi roti ochii prin piaţă, îndelung.

— Nu! răspunse Acteon. Se vede că nu-l scot la vânzare.

— Au să-l omoare, dacă n-au făcut-o până acum! adăugă bătrânul negru. cât despre noi, n-avem decât o singură nădejde: să fim cumpăraţi toţi de acelaşi negustor. Ne-am mai mângâia cu gândul că suntem toţi laolaltă.

— Ah, să te ştiu departe de mine, muncind ca sclav, bietul meu tată! exclamă Bat, înăbuşindu-şi plânsul.

— Nu... spuse Tom. N-au să ne despartă! Şi poate chiar să izbutim...

— Dacă ar fi aici Hercule! exclamă Austin.

Dar uriaşul nu mai dăduse nici un semn de viaţă. Din ziua când trimisese scrisoarea prin câine, nu mai aflaseră nimic nici despre Hercule şi nici despre Dingo. Era oare de invidiat soarta lui Hercule? Sigur că da! Chiar dacă pierise în vreo împrejurare oarecare, nu-i fusese dat să poarte lanţurile sclaviei!

Între timp începuse vânzarea. Bărbaţi, femei şi copii erau plimbaţi în grupuri prin faţa mulţimii de către oamenii lui Alvez, cărora puţin le păsa dacă despărţeau mame de puii lor. Se poate vorbi astfel despre sclave şi pruncii lor, căci negustorii aceştia se purtau faţă de ele cum s-ar fi purtat cu nişte vite de povară.

Tom şi tovarăşii lui fură trecuţi în felul acesta de la un cumpărător la altul. Un agent mergea înaintea lor, strigând preţul cu care urmau să fie vânduţi. Samsarii arabi sau metişi din provinciile centrale îi opreau ca să-i examineze cu atenţie. Nu găseau la ei nici unul din semnele caracteristice rasei africane, care se modificaseră la aceşti negri născuţi în a doua generaţie pe pământul Americii. Negrii aceştia viguroşi, cu totul deosebiţi de cei aduşi de pe meleagurile fluviului Zambezi sau Lualaba, aveau o mare valoare în ochii lor. Îi pipăiau, îi întorceau şi pe o parte şi pe alta, le cercetau dinţii, aşa cum fac geambaşii când vor să cumpere cai. Ca să-şi dea seama de felul cum merg, aruncau departe un băţ şi-i sileau să alerge după ei.

Metoda aceasta era folosită de toţi cumpărătorii şi nici un sclav nu scăpa de astfel de «examene» umilitoare. Să nu se creadă însă ca aceşti nenorociţi rămâneau nepăsători văzându-se trataţi astfel. În afară de copii, care nu puteau înţelege în ce stare de degradare fuseseră aduşi, toţi ceilalţi, bărbaţi şi femei, se simţeau umiliţi. Nu erau scutiţi de altfel nici de insulte, nici de lovituri. Coimbra, pe jumătate beat, şi agenţii lui Alvez îi tratau cu cea mai mare brutalitate. Şi nu erau întâmpinaţi mai bine nici de noii lor stăpâni, care-i cumpăraseră dând în schimb stofe sau mărgele! Sclavii erau despărţiţi cu brutalitate unii de alţii, mama de copil, soţul de soţie, fratele de soră, neîngăduindu-li-se nici măcar să-şi ia rămas bun sau să se îmbrăţişeze, deşi la acest «lakoni» se vedeau pentru cea din urmă oară.

Cerinţele comerţului de sclavi erau diferite şi, de aceea, bărbaţii urmau să fie vânduţi în loturi separate de cele ale femeilor. Negustorii care cumpărau bărbaţi nu cumpărau şi

femei. Acestea erau îndreptate mai ales spre ţările arabe, unde domnea poligamia, fiind schimbate pe fildeş. Cât despre bărbaţi, care erau sortiţi muncilor grele, aceştia erau trimişi spre locurile de îmbarcare, pentru a fi exportaţi fie în coloniile spaniole, fie pe pieţele din Mascat şi Madagascar. Despărţirile acestea dădeau loc la scene zguduitoare între cei ce erau smulşi unul de lângă altul şi care nu aveau să se mai vadă vreodată.

Tom şi tovarăşii lui urmau să împărtăşească soarta celorlalţi sclavi. Dar, la drept vorbind, nu se temeau de această eventualitate. Pentru ei era mai bine să fie duşi într-o colonie cu sclavi, căci acolo tot ar mai fi putut să spună cine sunt şi să-şi ceară drepturile, pe când aici, pierduţi în cine ştie ce colţ al continentului african, n-ar mai fi putut nădăjdui să-şi câştige iarăşi libertatea.

S-a întâmplat aşa cum doriseră. Ba chiar avură marea mângâiere de a nu fi despărţiţi. Pentru cumpărarea lor s-a dus o luptă mare între mulţi negustori din Ujiji. Jose-Antonio Alvez îşi freca mâinile. Preţul sclavilor urca mereu. Mulţimea se îngrămădise în jurul lor, ca să-i vadă pe aceşti sclavi preţuiţi la o valoare încă necunoscută pe piaţa din Kazonde şi a căror provenienţă Alvez avusese grijă s-o ascundă. Cum Tom şi tovarăşii lui nu cunoşteau limba ţării, nici măcar nu puteau să protesteze.

Noul lor stăpân, un bogat negustor arab, urma să-i trimită peste câteva zile spre lacul Tanganyika, de unde trebuiau să se îndrepte, împreună cu alte convoaie de sclavi, spre exploatările din Zanzibar.

Dar aveau să ajungă oare vreodată acolo, când urmau să străbată cele mai nesănătoase şi mai primejdioase ţinuturi ale Africii centrale? O mie cinci sute de mile de străbătut în asemenea condiţii, nevoiţi să treacă prin regiuni stăpânite de triburi care se războiau necontenit şi să îndure un climat ucigător! Va avea oare bătrânul Tom puterea să suporte toate aceste suferinţe nemaipomenite? Nu va cădea şi el pe drum aşa cum căzuse sărmana Nan?

Totuşi erau laolaltă! Lanţul care-i lega pe toţi patru li se părea mai puţin greu de purtat. Negustorul arab îi duse într-o baracă aparte: ţinea să păstreze în cele mai bune condiţiuni «marfa» aceasta, pe care spera să ia un preţ bun la târgul din Zanzibar.

Tom, Bat. Acteon şi Austin părăsiră deci piaţa, aşa că nu mai avură putinţa nici să vadă şi nici să afle ceva despre scena cu care avea să se încheie marele «lakoni» din Kazonde.

Capitolul XI

UN PUNCH[42] OFERIT REGELUI DIN KAZONDE

Către ora patru după-amiază, un zgomot asurzitor din zeci de tobe, ţimbale şi alte instrumente de origine africană se auzi către capătul uliţei principale. Şi deodată forfota se înteţi în toate colţurile pieţei. O jumătate de zi de zbierăte şi încăierări nu stinsese glasurile şi nu obosise mâinile şi picioarele acestor negustori îndrăciţi. Mai rămăseseră nevândute încă multe loturi de sclavi şi neguţătorii se ciorovăiau pentru ele cu o înflăcărare despre care Bursa din Londra n-ar putea să ne dea decât o idee imperfectă, chiar într-o zi în care acţiunile ar fi în creştere mare.

Dar în clipa în care văzduhul vui din toate părţile de zgomotul asurzitor al tobelor, tocmelile fură întrerupte şi agenţii putură să-şi tragă sufletul.

Regele din Kazonde, Moini Lungga, cinstea cu vizita lui marele «lakoni». Era urmat de un alai numeros de femei, «funcţionari», soldaţi şi sclavi. Alvez şi ceilalţi negustori îi ieşiră în întâmpinare, potopindu-l cu tot felul de linguşeli, lucru la care ţinea foarte mult această brută încoronată.

Moini Lungga coborî în mijlocul pieţei dintr-o lectică veche, fiind ajutat de zeci de braţe.

Regele avea vreo cincizeci de ani, dar i-ai fi dat cu uşurinţă optzeci. Părea o maimuţă bătrână, aşteptându-şi moartea de pe o zi pe alta. Pe cap purta un fel de coroană regească, împodobită cu gheare de leopard vopsite în roşu şi înfrumuseţată cu nişte smocuri de păr albicios. Aceasta era coroana regilor din Kazonde. De cingătoare îi atârnau două şorţuri din piele de cudu brodate cu perle, mai murdare şi mai scorojite decât şorţul unui fierar. Pe piept avea tatuaje

42 Se citeşte «punci». Un amestec de băuturi alcoolice, căruia i se dă foc înainte de a fi băut (în limba engleză în text).

numeroase, care mărturiseau străvechea nobleţe a regelui. Dacă ar fi să-i dăm crezare lui Moini Lungga, genealogia sa se pierdea în negura vremurilor. La glezne, la încheieturile mâinilor şi pe braţe, «maiestatea sa» purta brăţări de aramă, încrustate cu cristal de stâncă, iar în picioare era încălţat cu nişte cizme de lacheu, cu carâmbi de piele galbenă, răsfrânţi, pe care i le dăruise Alvez cu vreo douăzeci de ani în urmă. În mâna stângă avea un baston cu măciulie argintată, iar în dreapta, o apărătoare de muşte cu mânerul bătut în perle. Unul din slujitori îi ţinea deasupra capului o umbrelă cârpită cu zeci de petice, parcă toate tăiate, din pantalonii vreunei paiaţe. De gâtul monarhului atârna un lanţ de care era prinsă o lupă, iar pe nas i se proţăpea o pereche de ochelari — erau ochelarii şi lupa vărului Benedict — obiecte cărora acesta le ducea dorul şi care fuseseră furate din buzunarul lui Bat. Iată portretul acestui monarh negru, în faţa căruia tremura toată provincia Angola, pe o distanţă de o sută de mile împrejur.

Moini Lungga pretindea că-i de origină divină, prin simplul fapt că stătea pe un tron regal; dacă vreunul din supuşii lui ar fi pus la îndoială aceasta, l-ar fi trimis imediat pe lumea cealaltă, ca să se convingă singur. Mai spunea şi că el nu e supus nici uneia din necesităţile vieţii pământeşti,odată ce este de esenţă divină. Mânca pentru că aşa voia el, bea numai pentru că-i făcea plăcere. De altfel, nici n-ar fi putut să bea mai mult decât bea. «Miniştrii» şi «funcţionarii» lui, nişte beţivi fără leac, ar fi trecut pe lângă el drept nişte oameni cumpătaţi. Era o maiestate alcoolizată în ultimul grad şi mereu îmbibată cu bere tare, cu pombe şi mai ales cu un anumit rachiu cu care avea grijă Alvez să-l aprovizioneze din belşug.

Regele acesta avea în haremul lui neveste de tot soiul şi de toate vârstele. Cele mai multe dintre ele îl însoţeau acum în vizita pe care o făcea la «lakoni». Prima soţie, Moina, care purta şi titlul de regină, era o zgripţuroaică de vreo patruzeci de ani, de sânge regal, ca şi colegele sale. Ea purta pe umeri un fel de şal lat, în culori ţipătoare, o fustă împletită din ierburi şi brodată cu mărgele, salbe şi brăţări peste tot unde puteau să atârne, şi o pieptănătură în etaje, ca o ramă uriaşă pentru ţeasta ei cât o tărtăcuţă; pe scurt — o dihanie. Celelalte soţii, care erau sau verişoarele, sau surorile regelui, erau mult mai sărăcăcios îmbrăcate, dar mai tinere decât Moina; ele mergeau în urma ei,

gata să-şi îndeplinească la un semn al stăpânului funcţia lor de mobile umane, căci într-adevăr aceste nenorocite nu sunt nimic altceva. Dacă regele vrea să stea jos, două din aceste femei se apleacă la pământ şi îi slujesc drept scaun, în timp ce picioarele i se odihnesc pe alte trupuri de femei, ca pe un covor de abanos!

În urma lui Moina Lungga veneau «funcţionarii», conducătorii de oşti şi vracii. Dar ceea ce te izbea de la început era faptul că tuturor acestor sălbatici, care se împleticeau aidoma stăpânului lor, le lipsea vreo parte oarecare a corpului: unuia o ureche, altuia un ochi, nasul sau o mână. Nici unul nu era teafăr. Şi aceasta se datora, fireşte, faptului că la Kazonde nu se cunoşteau decât două soiuri de pedepse: mutilarea sau moartea, totul depinzând, bineînţeles, de cheful regelui. Pentru cea mai mică greşeală urma o amputare oarecare. Cei mai nenorociţi erau cei cărora li se tăiaseră amândouă urechile, fiindcă nu mai puteau purta cercei.

Căpitanii de «kilolos» — guvernatorii districtelor — numiţi pe viaţă sau pe patru ani, purtau tichii din piele de zebră, iar drept uniformă aveau nişte ilice roşii. În mână ţineau un fel de bastoane unse la cap cu leacuri magice.

Armamentul de atac şi apărare al soldaţilor era compus din arcuri de lemn împodobite cu ciucuri, cuţite cu lama subţire şi încovoiată ca limba de şarpe, suliţe ascuţite şi scuturi din lemn de palmier împodobite cu desene. Pentru uniforme, vistieria maiestăţii sale nu trebuia să facă nici o cheltuială pentru că nici un soldat nu purta uniformă.

Alaiul regal se termina cu vracii şi muzicanţii.

Vracii, numiţi «mgannga», sunt medicii acestei ţări. Sălbaticii cred orbeşte în ghicit, descântece şi amulete — figurine de argilă vopsite în alb şi roşu, reprezentând animale fantastice sau figuri de bărbaţi şi de femei sculptate în lemn. De altfel, şi vracii erau tot atât de schilodiţi ca şi ceilalţi curteni. Fără îndoială că asta era răsplata dată de monarh vracilor pentru leacurile care nu fuseseră bune de nimic.

Muzicanţii — bărbaţi şi femei — scoteau sunete piţigăiate din nişte morişti de lemn, băteau în tobe zgomotoase sau ciocăneau cu beţişoare prevăzute la capăt cu o bilă de cauciuc, în «marimeba» — un fel de ţimbal format din două rânduri de tigve de dimensiuni diferite — făcând o hărmălaie asurzitoare

pentru orice om care avea o pereche de urechi normale.

Pe deasupra acestei mulţimi care alcătuia alaiul regal fluturau câteva steaguri, iar în vârful suliţelor rânjeau craniile albite ale căpeteniilor rivale pe care Moini Lungga le învinsese.

În clipa când Moini Lungga coborî din lectică, izbucniră aclamaţii de pretutindeni. Soldaţii din paza caravanelor îşi descărcară sâneţele lor vechi, ale căror detunături slabe nici nu reuşiră să se audă de hărmălaia mulţimii. Havildarii, după ce-şi frecară gura şi nasul cu praf de chinoros, pe care-l purtau într-un săculeţ legat la gît, începură să facă mătănii în faţa regelui. Se apropie apoi şi Alvez, oferind regelui o cantitate de tutun proaspăt — «iarba liniştitoare», cum i se spune prin aceste meleaguri. De altfel, Moini Lungga chiar avea mare nevoie să fie calmat, fiindcă, nu se ştie de ce, era foarte morocănos.

Odată cu Alvez veniră să se prosterneze în faţa puternicului suveran din Kazonde Coimbra, Ibn Hamis şi negustorii arabi şi metişi. «Marhaba!» rosteau negustorii arabi, urându-i astfel bun sosit în limba folosită în Africa centrală. Unii băteau din palme, ploconindu-se până la pământ, iar alţii se spoiau cu noroi pe faţă — cel mai puternic semn de slugărnicie faţă de acest monarh hidos.

Moini Lungga abia catadicsea să se uite la această gloată şi păşea cu picioarele crăcănate, ca şi când pământul pe care călca ar fi avut clătinări de ruliu şi tangaj. Se plimbă aşa sau, mai degrabă, se învârti printre grupurile de sclavi; şi dacă negustorii se temeau ca nu cumva să-i vină gândul de a-şi trece câţiva sclavi pe numele lui, apoi şi sclavilor le era tot atât de frică să nu cadă în mâinile unei asemenea brute.

Negoro nu-l părăsise nici o clipă pe Alvez; stătea lângă acesta şi-i spunea vorbe linguşitoare regelui. Vorbeau în limba băştinaşilor, dacă se poate spune că «vorbeau», când de fapt Moini Lungga lua parte la conversaţie doar bolborosind nişte monosilabe care-şi găseau cu greu drum printre buzele-i umflate de alcool. Cu toate că era beat turtă, nu înceta să-i ceară prietenului său Alvez să-i împrospăteze provizia de rachiu, pe care o terminase de curând.

— Regele Lungga este binevenit la târgul din Kazonde! spuse negustorul.

— Mi-e sete!… răspunse monarhul.

Havildarii începură să facă mătănii în fața regelui

— ... Şi o să aibă partea lui de câştig la toate afacerile care s-au încheiat în acest mare «lakoni», adăugă Alvez.
— Dă-mi să beau! răspunse Moini Lungga.
— Prietenul meu Negoro e fericit că-l vede din nou pe regele din Kazonde, după o absenţă atât de îndelungată.
— Dă-mi să beau! repetă beţivul, a cărui întreagă făptură răspândea o dezgustătoare duhoare de alcool.
— Prea bine! Aduceţi pombe şi hidromel! strigă Jose-Antonio Alvez, ştiind prea bine unde voia Moini Lungga să ajungă.
— Nu!... Nu!... răspunse regele. Rachiu de la prietenul meu Alvez şi... am să-i dau pentru fiecare picătură din apa lui de foc...
— ... O picătură din sângele unui alb! exclamă Negoro, după ce-i făcuse lui Alvez un semn, pe care acesta îl înţelesese şi-l aprobase.
— Un alb! Să ucidem un alb! răspunse Moini Lungga, ale cărui instincte sălbatice se treziseră la propunerea portughezului.
— Un agent al lui Alvez a fost ucis de acest alb, continuă Negoro.
— Da... Agentul meu Harris, răspunse negustorul. Trebuie ca moartea lui să fie răzbunată.
— Să-l trimitem regelui Massongo, în Zairul de Sus, la assuaşi. Au să-l facă harcea-parcea şi-au să-l mănânce de viu! Assuaşii n-au uitat gustul cărnii de om! exclamă Moini Lungga.

Massongo domnea, într-adevăr, peste un trib de canibali. De altfel este foarte adevărat, din păcate, că în anumite provincii ale Africii centrale canibalismul se practică încă pe faţă. Şi Livingstone spune asta în notele lui de călătorie. Cameron a întâlnit astfel de canibali la Moene Bugga.

Dar oricât de crud ar fi fost felul de moarte pe care-l propusese regele pentru Dick Sand, el nu-i putea conveni lui Negoro, care nu voia să-şi dea victima din mână.
— O, rege, nu uita că albul mi-a ucis tovarăşul aici! spuse el.
— Şi că aici trebuie să moară, adăugă Alvez.
— ...Unde vrei tu, Alvez, răspunse Moini Lungga. Dar nu uita: o picătură de apă de foc pentru o picătură de sânge.
— S-a făcut! răspunse negustorul. Am să-ţi dau apă de foc! Azi o să vezi singur că-şi merită numele! Ba chiar o s-o facem să ardă... Jose-Antonio o să-l cinstească pe regele Moini Lungga cu un punch!...

Beţivul strânse mâinile prietenului său Alvez. Nu-şi mai încăpea în piele de bucurie. Femeile şi curtenii împărtăşeau delirul care-l cuprinsese. Nu mai văzuseră niciodată rachiu arzând şi, fără îndoială, se gândeau că o să-l bea aprins.

Sărmanul Dick Sand! Ce chinuri groaznice îl aşteptau! Când te gândeşti la efectele oribile sau groteşti ale beţiei în ţările civilizate, îţi poţi da seama până unde poate împinge alcoolul aceste fiinţe înapoiate.

Deodată se lăsă seara, o seară fără amurg, ziua fiind înlocuită aproape brusc de întunericul nopţii. Era ora cea mai potrivită pentru aprinderea alcoolului.

Alvez avusese într-adevăr o idee grozavă când se gândise să-i ofere un punch lui Moini Lungga şi să-l robească şi mai mult acestui viciu, făcându-l să dorească rachiul sub o formă nouă. De la o vreme, Moini Lungga începuse să spună că apa de foc nu-şi îndreptăţeşte pe deplin numele. Poate că sub forma aceasta de flăcări avea să-i gâdile mai plăcut limba, care aproape că-şi pierduse simţul gustului.

Programul din seara aceea cuprindea, aşadar, mai întâi o beţie şi apoi o ucidere prin chinuri cumplite.

Dick Sand urma să iasă din temniţa lui întunecată numai în momentul când trebuia să fie dus spre locul unde avea să fie chinuit până la moarte. Ceilalţi sclavi, vânduţi sau nu, au fost închişi din nou în barăci. în piaţă nu mai rămăseseră decât negustorii, havildarii şi soldaţii, gata să ia parte şi ei la beţie, dacă regele şi curtea le-ar fi îngăduit.

Sfătuit de Negoro, Alvez orândui bine lucrurile.

Fu adus şi aşezat în mijlocul pieţei un cazan mare de aramă, care putea să cuprindă pe puţin o sută de litri. în vas vărsară butoaie care conţineau un alcool de calitate inferioară, dar foarte bine contrafăcut. Nu se făcu economie nici de scorţişoară, nici de piper, nici de alte mirodenii care puteau să mărească efectul acestei băuturi îngrozitoare.

Făcură toţi cerc în jurul regelui Moini Lungga, care înaintă, împleticindu-se, spre cazan. S-ar fi spus că acest vas plin cu alcool îl fascina şi că era gata-gata să se azvârle în el. Dar Alvez, mărinimos, îl opri şi îi puse în mână o făclie aprinsă.

— Foc! strigă el, căutînd să pară nemaipomenit de satisfăcut.

— Foc! răspunse Moini Lungga, trăgând prin alcool capătul făcliei.

Ce vâlvătaie şi ce efect grozav se produse în momentul în care flăcările albăstrui se întinseră pe toată suprafaţa vasului! Pentru a-l face şi mai pişcător, Alvez amestecase în alcool şi câţiva pumni de sare de mare. Din pricina aceasta, când izbucni vâlvătaia, pe chipurile celor de faţă se aşternu acea paloare verzuie pe care oamenii îşi închipuie că ar avea-o strigoii. Curtenii, beţi dinainte, începură să urle şi să gesticuleze, apoi, luându-se de mâini, încinseră o horă uriaşă în jurul regelui din Kazonde.

Alvez amesteca cu un uriaş polonic de metal lichidul ce arunca scânteieri gălbui asupra acestor maimuţe cuprinse de delir.

Moini Lungga tăcu câţiva paşi înainte, luă polonicul din mâinile negustorului, îl afundă în cazan, apoi îl scoase plin de; punch în flăcări şi îl duse la buze. Groaznic a fost atunci urletul scos de regele din Kazonde!

O flacără izbucni pe neaşteptate: se produsese efectul numit «combustie spontană». Regele luase foc, de parcă ar fi fost un bidon de benzină. Deşi răspândea puţină căldură, focul ardea puternic.

În faţa acestei privelişti, dansul se opri pe dată. Un sfetnic al lui Moini Lungga se aruncă asupra regelui, pentru a-l stinge, dar cum nu era mai puţin îmbibat de alcool decât stăpânul lui, luă şi el foc. De altfel, întreaga curte a lui Moini Lungga era în primejdie să ia foc din aceeaşi pricină!

Alvez şi Negoro se fâstâciseră şi nu ştiau în ce chip ar putea să vină în ajutorul «maiestăţii sale». Cuprinse de spaimă, femeile o rupseră la fugă. Cât despre Coimbra, el o zbughi repede, şttiind bine cât era de inflamabil.

Regele şi sfetnicul său se prăbuşiseră la pământ, zvârcolindu-se în prada unor chinuri groaznice.

În materialele îmbibate mult cu alcool, arderea se; face cu o flăcăruie plăpândă şi albăstruie, dar care nu poate fi stinsă cu apă. Chiar dacă focul este stins la suprafaţă, el continuă să ardă în adâncul ţesuturilor. Când alcoolul a pătruns în toate ţesuturile, nu mai există nici o posibilitate de a opri arderea. După câteva clipe, Moini Lungga şi sfetnicul său îşi dădură duhul, dar leşurile lor ardeau în continuare. Curând, pe locul unde se prăbuşiseră nu se mai vedeau decât câţiva pumni de scrum, două-trei vertebre din şira spinării, degetele de la mâini

şi de la picioare, pe care focul nu le mistuie când arde repede, dar pe care le acoperă cu un fel de grăsime arsă, care duhneşte îngrozitor. Era tot ce mai rămăsese din regele Kazondei şi din sfetnicul lui.

Capitolul XII

O ÎNMORMÂNTARE REGEASCĂ

A doua zi, la 29 mai, oraşul Kazonde căpătase o înfăţişare neobişnuită. Cuprinşi de spaimă, băştinaşii nu cutezau să mai iasă din colibele lor. Niciodată nu se mai întâmplase ca un rege, care-şi zicea coborâtor din zei,sau chiar un simplu sfetnic să piară de o moarte atât de îngrozitoare. Fireşte, băştinaşii mai arseseră şi în trecut alţi semeni de-ai lor, ba cei mai bătrâni nu puteau să uite chiar de unele preparative culinare din perioada canibalismului. Ştiau, aşadar, cât de încet arde un trup omenesc; dar iată că regele lor împreună cu sfetnicul lui arseseră de parc-ar fi fost de paie. Lucrul acesta li se părea de neînţeles şi, într-adevăr, era firesc să li se pară aşa!

Jose-Antonio Alvez sta pitit acasă. Pesemne se temea să nu i se ceară socoteală de cele întâmplate. Negoro îi povestise tot ce se petrecuse în piaţă şi-l sfătuise să se păzească. Dacă ar fi fost învinuit de moartea lui Moini Lungga, s-ar fi găsit într-o situaţie neplăcută, din care poate că n-ar fi scăpat cu una, cu două.

Dar Negoro avu o idee bună. Urmându-i sfatul, Alvez răspândi zvonul că moartea regelui din Kazonde este supranaturală şi că marele Manitu nu o hărăzea decât aleşilor săi. Locuitorii oraşului, atât de înclinaţi spre superstiţii, acceptară cu uşurinţă această minciună gogonată. Focul ţâşnit din trupul regelui şi al sfetnicului său fu socotit foc sfânt. Nu mai rămânea decât ca lui Moini Lungga să i se facă o înmormântare demnă de un om înălţat în rândul zeilor.

Înmormântarea aceasta, cu tot ceremonialul ei obişnuit la triburile africane, era un prilej bun pentru Negoro ca să scape şi de Dick Sand. Dacă exploratorii Africii centrale şi mai ales

locotenentul Cameron nu ar fi povestit lucruri care azi nu mai pot fi puse la îndoială, de bună seamă că nimeni n-ar fi crezut că moartea regelui Moini Lungga avea să prilejuiască atâta vărsare de sânge.

Moştenitoarea firească a regelui din Kazonde era regina Moina. Procedând imediat la ceremonia înmormântării, ea făcea un act de autoritate, putând în felul acesta să o ia înaintea celor ce râvneau tronul, printre aceştia găsindu-se mai ales regele din Ukusu, care ţinea să ştirbească drepturile regilor din Kazonde. Şi apoi Moina, prin însuşi faptul că devenea regină, scăpa de soarta crudă rezervată în asemenea împrejurări celorlalte soţii ale mortului şi în acelaşi timp se descotorosea şi de rivalele mai tinere, de care ea, ca primă soţie, avusese întotdeauna să se plângă. De altfel, o asemenea hotărâre se potrivea de minune cu firea crudă a acestei zgripţuroaice. Porunci să se vestească prin sunete de corn de cudu şi bătăi de marimeba că înmormântarea regelui mort avea să aibă loc în seara următoare, cu tot ceremonialul cuvenit.

Nici cei de la curte, nici oamenii din gloată nu cutezară să cârtească. Alvez şi ceilalţi negustori n-aveau de ce se teme de înscăunarea reginei Moina. Cu câteva; daruri şi câteva linguşeli, aveau să ştie ei să facă din ea tot ce voiau. Problema moştenirii tronului fu deci soluţionată fără nici un incident. Numai în harem vestea stârni mare groază, şi nu fără motive.

Pregătirile pentru înmormântare începură chiar în ziua aceea.

La capătul uliţei celei mari din Kazonde curgea un râu adânc şi năvalnic, afluent al lui Coango. Apa acestui râu trebuia abătută, pentru ca în albia secată să se sape mormântul regelui. După înmormântare, avea să i se redea râului cursul lui firesc.

Băştinaşii începură să construiască un dig, silind râul să-şi croiască o albie vremelnică prin câmpia Kazondei. La sfârşitul ceremoniei funebre, digul acela avea să fie dărâmat, torentul luându-şi din nou vechea lui matcă.

Negoro hotărâse ca Dick Sand să nu lipsească dintre victimele care urmau să fie sacrificate pe mormântul regelui. El fusese martor la furiei de nestăpânit a tânărului elev-marinar atunci când Harris îi adusese la cunoştinţă moartea doamnei Weldon şi a micului Jack. Negoro, netrebnic fără curaj, nu s-ar fi expus la acelaşi risc ca tovarăşul său. Dar de un prizonier legat

de mâini şi de picioare îşi spunea că nu trebuie să-i fie teamă şi hotărî deci să-i facă o vizită. Negoro era unul dintre acei netrebnici care nu se mulţumesc doar să-şi chinuiască victimele, ci le place şi să se desfete privindu-le cum se chinuiesc.

Aşadar, pe la amiază,intră în baraca în care Dick Sand era păzit de un havildar. Strâns legat, tânărul elev-marinar zăcea azvârlit într-un ungher al încăperii, lipsit de mâncare de aproape douăzeci şi patru de ore, istovit de suferinţele prin care trecuse, cu trupul săgetat de durerile pricinuite de legăturile ce-i pătrundeau în carne, de-abia putînd să se întoarcă şi aşteptând moartea, oricât de crudă ar fi fost ea, ca o izbăvire care avea să pună, în sfârşit, capăt suferinţelor ce ie îndura.

Cu toate acestea, când îl zări pe Negoro, i se încrâncenat carnea pe el. Instinctiv făcu o sforţare ca pentru a rupe frânghiile care-l împiedicau să se năpustească asupra acestui mizerabil, ca să-i vină de hac. Dar nici măcar Hercule n-ar fi fost în stare să le rupă. Înţelese atunci că între ei trebuia să aibă loc o altfel de luptă. Se strădui deci să-şi păstreze cumpătul, mărginindu-se doar să-l privească dispreţuitor pe Negoro şi hotărât să nu-i facă cinstea de a-i răspunde, indiferent ce i-ar fi spus.

— Am socotit că este de datoria mea, începu Negoro, să-l salut pentru ultima dată pe tânărul meu căpitan şi să-i mărturisesc adânca mea părere de rău că aici nu mai poate comanda, aşa cum comanda pe bordul lui Pilgrim.

Şi fiindcă Dick Sand nu-i răspundea, Negoro continui:

— Dar ce-i cu dumneata, căpitane? Nu cumva nu-l mai cunoşti pe fostul dumitale bucătar? Dar iată că el vine să-ţi primească ordinele şi să te întrebe ce trebuie să servească la masă!

Rostind aceste cuvinte, Negoro îl lovea cu piciorul pe tânărul elev-marinar lungit la pământ.

— De altfel, adăugă el, voiam să te mai întreb şi altceva, tânărul meu căpitan. Ai putea oare, în sfârşit, să mă lămureşti cum de-ai reuşit să ajungi aici, în Angola, deşi voiai să dai peste coasta Americii?

Fără îndoială că Dick Sand nu mai avea nevoie de cuvintele portughezului pentru a înţelege că bănuiala sa era întemeiată. De mult îşi dăduse seama că busola de pe Pilgrim fusese măsluită de acest trădător. Dar întrebarea lui Negoro venea ca o mărturisire. Dick Sand nu răspunse nici de data

aceasta decât printr-o tăcere dispreţuitoare.
— Trebuie să recunoşti, căpitane, continuă Negoro, că, din fericire pentru voi toţi, pe bord se afla un marinar, un marinar adevărat. Unde am fi ajuns fără el, Dumnezeu ştie! În loc să pieriţi toţi pe cine ştie ce colţ de stâncă unde v-ar fi aruncat furtuna, iată-vă ajunşi, datorită acestui marinar de treabă, într-un port primitor; şi dacă trebuie să fi ţi recunoscători cuiva, apoi lui trebuie să-i fiţi; tânărul meu căpitan, să ştii că greşeşti dispreţuindu-l pe acest marinar!

Spunând aceste cuvinte, Negoro, a cărui linişte aparentă nu era decât rezultatul unei sforţări uriaşe, se apropiase de Dick Sand. Chipul lui căpătase deodată o înfăţişare sălbatică, încât s-ar fi crezut că voia să-l înghită de viu. Mizerabilul nu mai putea să-şi stăpânească furia.
— Fiecare la rândul lui! răcni el furios la culme, văzând cât de liniştită era victima sa. Astăzi, eu sunt căpitanul, eu sunt stăpânul! Viaţa ta de elev-marinar, încă neîmplinită, se află în mâinile mele!
— Ia-o! îi răspunse Dick Sand fără şovăire în glas. Dar află că exiştă un Dumnezeu care răzbună toate ticăloşiile, iar pedeapsa ta nu e departe!
— Dacă Dumnezeului ăsta îi pasă de oameni, apoi e timpul să se gândească şi la tine.
— Sunt gata să mă înfăţişez lui, răspunse liniştit Dick Sand, iar moartea nu mă înspăimântă.
— O să vedem noi! urlă Negoro. Nu cumva îţi închipui că o să găseşti ajutor aici, la Kazonde, unde Alvez şi cu mine suntem atotputernic? Eşti nebun! Crezi, poate, că mai sunt aici tovarăşii tăi, bătrânul Tom cu ceilalţi! Părăseşte gândul ăsta, băiete! Au fost vânduţi de mult şi trimişi în Zanzibar, dacă nu cumva or fi crăpat pe drum!
— Dumnezeu găseşte mii de feluri şi chipuri ca să facă dreptate, răspunse Dick Sand. Îi este de ajuns o unealtă oricât de umilă. Hercule e liber !
— Hercule! strigă Negoro, bătând din picior. Hercule a pierit de mult, sfâşiat de lei şi de pantere, şi nu-mi pare rău decât de un singur lucru, şi anume că aceste fiare sălbatice mi-au luat-o înainte.
— Dacă Hercule? e mort, răspunse Dick Sand, în schimb Dingo trăieşte. Un câine ca acesta, Negoro, este mai mult decât e

nevoie pertru a-i veni de hac unui om de teapa ta! Te cunosc bine, Negoro, ştiu că eşti laş! Dingo te caută; are să te găsească, şi până la urmă o să te sfâşie!
— Mizerabile! strigă portughezul, scos din fire. Dingo a murit împuşcat de mine! E mort, aşa cum moartă e şi doamna Weldon, cum mort e şi fiul ei, şi aşa cum au să moară toţi cei ce-au scăpat cu viaţă de pe Pilgrim.
— Şi aşa cum ai să mori şi tu, curând-curând! răspunse Dick Sand, a cărui privire liniştită îl făcea pe portughez să pălească.

Turbând de furie, Negoro era gata să se repeadă asupra prizonierului dezarmat şi să-l sugrume cu mâinile lui. Se şi aruncase asupra lui, zgâlţâindu-l cu o furie sălbatică, dar se opri deodată, străfulgerat de un gând. Înţelese că, ucigându-şi victima, s-ar fi terminat totul, ceea ce ar fi însemnat s-o scutească de cele douăzeci şi patru de ore de chinuri pe care i le pregătise. Se ridică deci, şopti câteva cuvinte havildarului,îi porunci să nu scape din ochi prizonierul şi părăsi baraca.

În loc să-l doboare, scena aceasta îl făcu pe Dick Sand să-şi recapete din nou forţa morală. În acelaşi timp parcă îşi simţea şi trupul mai înviorat. Oare atunci când Negoro, cuprins de furie, îl zgâlţâise cu putere, nu slăbise puţin legăturile care-l împiedicau pe Dick Sand să facă până şi cea mai mică mişcare? Probabil că da, căci tânărul elev-marinar băgă de seamă că-şi putea mişca mâinile mai în voie. Îşi zise deci că ar putea izbuti să şi le elibereze cu oarecare sforţări. În situaţia în care se găsea, întemniţat şi păzit cu străşnicie, faptul că-şi simţea mâinile ceva mai libere nu însemna, fireşte, mare lucru; cel mult,nu se mai chinuia atât. Dar există împrejurări în viaţă când o uşurare oricât de mică înseamnă foarte mult.

Fără îndoială că Dick Sand nu mai avea nici o speranţă. Vreun ajutor de afară era cu neputinţă. Şi de unde oare ar fi putut veni? Aştepta acum sfârşitul cu resemnare. La drept vorbind, nici nu mai ţinea să trăiască! Îi treceau prin minte chipurile tuturor celor care-şi găsiseră moartea înaintea lui; şi nu mai avea altă dorinţă decât să-i întâlnească. Negoro îi repetase ceea ce îi spusese şi Harris: doamna Weldon şi micul Jack muriseră. Şi fără îndoială că Hercule, încolţit de atâtea primejdii, pierise şi el, poate chiar de o moarte crudă! Tom şi tovarăşii lui erau prea departe, pierduţi pentru totdeauna pentru el. În privinţa aceasta, Dick Sand nu mai putea avea nici o îndoială. Ar

fi fost o nebunie să nădăjduiască altceva decât curmarea acestor suferinţe printr-o moarte care nu putea fi mai groaznică decât viaţa lui de acum. Se pregătea, aşadar, să întâmpine moartea cu seninătate.

Ceasurile treceau. Se lăsa noaptea. Îngustele şuviţe de lumină care se furişau prin împletitura de paie a barăcii începură să pălească. Ultimele zgomote din citoka se stinseră şi ele; spre deosebire de învălmăşeala din ajun, larma din piaţă fusese mai potolită în ziua aceea, încetul cu încetul, întunericul năpădi încăperea strâmtă a închisorii. O linişte deplină pogorî asupra micului oraş Kazonde.

După un somn odihnitor de două ceasuri, Dick Sand se trezi mai înviorat. Reuşi să-şi smulgă din frânghii unul din braţe, care şi începuse să se dezumfle, şi i se păru o fericire nespusă când putu să-l întindă în voie.

Trebuie să fi fost către miezul nopţii. Cu mâna încleştată în jurul gâtului unei sticle de rachiu, pe care o golise până la ultima picătură, paznicul căzuse într-un somn adânc. Dick Sand se hotărî să ia de la paznic armele, care puteau să-i fie de mare ajutor în cazul unei evadări, dar chiar în clipa aceea i se păru că aude un râcâit în partea de jos a uşii. Folosind mâna liberă, reuşi să se târască până spre prag, fără să trezească paznicul. Auzul nu-l înşelase. Râcâiturile se auzeau tot mai desluşit. S-ar fi zis că cineva scormonea pământul în dreptul uşii. Vreun animal? Sau un om?

«Hercule, de-ar fi Hercule!» îşi spuse tânărul elev-marinar.

Ochii i se aţintiră asupra paznicului, dar omul zăcea nemişcat, pradă unui somn de plumb. Apropiindu-şi gura de pragul uşii, cuteză să rostească numele lui Hercule. îi răspunse un geamăt, asemenea unui scheunat plin de jale.

«Nu este Hercule, îşi spuse Sand, este Dingo! M-a adulmecat până şi în această baracă! Îmi aduce oare vorbă de la Hercule? Dar dacă Dingo n-a murit, Negoro a minţit, şi atunci poate că...»

În clipa aceea, pe sub uşă se ivi o labă. Dick Sand o apucă şi recunoscu laba lui Dingo. Dar dacă avea un bilet, acesta nu putea să fie legat decât de gâtul animalului. Ce era de făcut? Ar fi putut oare să mărească gaura, într-atât încât Dingo să-şi poată trece capul? În orice caz, trebuia să încerce.

Dar abia începuse Dick Sand să scormonească pământul

cu unghiile, că din apropiere porniră lătrături, care nu erau ale lui Dingo. Câinii tribului mirosiseră urma câinelui străin. Nemaiavând încotro, credinciosul animal o luă la fugă. Câteva detunături sfâşiară liniştea nopţii. Paznicul deschise ochii, încă buimăcit de somn. Fiindcă nu mai putea fi vorba acum de evadare, deoarece se dăduse alarma, Dick Sand se ghemui din nou în ungherul său şi, după o aşteptare chinuitoare, văzu ivindu-se zorile zilei care pentru el trebuia să fie cea din urmă.

În ziua aceea, oamenii însărcinaţi cu săparea mormântului avură mult de lucru. Numeroşi băştinaşi luau parte la aceste lucrări, sub supravegherea marelui sfetnic al reginei Moina. Până la ora hotărâtă, pregătirile trebuiau sfârşite, sub pedeapsa mutilării, căci regina se dovedea o demnă urmaşă a răposatului suveran, ale cărui procedee promitea să le urmeze punct cu punct.

O dată apele abătute din matca lor, săpară o groapă adâncă în albia secată a râului. Groapa măsura cincizeci de picioare în lungime, zece picioare în lăţime şi zece picioare în adâncime.

Spre sfârşitul zilei începură s-o căptuşească pe fund şi de-a lungul pereţilor cu femei vii, alese dintre sclavele lui Moini Lunjgga. De obicei, aceste nenorocite erau îngropate de vii. Dar datorită acestei ciudate şi poate miraculoase morţi a lui Moini Lungga, se hotărî se ca ele să fie înecate lângă trupul stăpânului lor[43].

Datina cerea ca trupul regelui răposat să fie îmbrăcat cu veşmintele cele mai bogate, înainte de a fi culcat în mormânt. Dar cum, în cazul de faţă, din mândrul rege nu mai rămăseseră decât nişte biete ciolane pe jumătate arse, a fost nevoie să se procedeze într-alt mod. S-a făcut din răchită un fel de momâie, care reprezenta destul de frumos, ba poate chiar prea frumos, pe Moini Lungga. înlăuntrul acestei momîi au fost puse rămăşiţele pe care focul nu le misituise. Momîia fu îmbrăcată cu veşmintele regale — adică zdrenţele acelea pe care le cunoaştem. Dintre podoabe nu lipseau nici faimoşii ochelari ai

43 E greu să ne închipuim proporţiile pe care le iau aceste oribile hecatombe, atunci când este vorba de a cinsti memoria unui şef puternic, la aceste triburi. Cameron spune că mai mult de o sută de victime au fost sacrificate în felul acesta la înmormântarea tatălui regelui din Kassonngo. (n.a.)

vărului Benedict. Toată această mascaradă era de un caraghioslâc înfiorător.

Ceremonia urma să se desfăşoare la lumina făcliilor aprinse şi cu mult alai. Toată populaţia din Kazonde, băştinaşi sau nu, trebuia să ia parte.

Când începu să se însereze, un cortegiu lung coborî încet pe strada principală, venind dinspre citoka şi îndreptându-se spre locul de înmormântare. Urlete, dansuri funebre, vrăji şi descântece, duruit de tobe, pocnete ale vechilor flinte — nimic nu lipsea.

Jose-Antonio Alvez, Coimbra, Negoro, neguţătorii arabi, slugile lor îngroşaseră rândurile populaţiei din Kazonde. Nimeni nu părăsise încă târgul cel mare. Regina Moina n-ar fi îngăduit-o şi n-ar fi fost prea nimerit să înfrunţi ordinele celei care încerca să se obişnuiască cu meseria de regină.

Momâia în chip de rege, culcată într-un palanchin,era dusă sus de cei din ultimele rânduri ale convoiului. Regele era înconjurat de soţiile de al doilea rang, dintre care unele trebuiau să-l însoţească şi în mormânt. Regina Moina, în veşminte de ceremonie, mergea în urma a ceea ce am putea numi catafalc. Se înnoptase de-a binelea când convoiul ajunse pe malurile râului, dar făcliile de răşină aruncau asupra mulţimii fâşii strălucitoare de lumină.

Mormântul se vedea acum foarte bine. Fundul şi pereţii erau căptuşiţi cu trupuri negre, vii, care se zbăteau în lanţurile ce le ţintuiau de pământ. Cincizeci de sclave, mai toate tinere băştinaşe, aşteptau să fie acoperite de apele râului. Unele păreau resemnate şi stăteau ca mute, altele se zvârcoleau, scoţând vaiete jalnice.

Soţiile sortite pieirii fuseseră alese de către regină, care poruncise să fie înveşmântate ca de sărbătoare. Una dintre victime, aceea care purta titlul de a doua soţie, fusese aşezată în genunchi şi cu mâinile proptite în pământ, pentru a servi drept scaun regal aşa cum servise şi în timpul cât regele fusese în viaţă; a treia soţie sprijinea trupul regelui, în timp ce a patra stătea culcată la picioarele lui.

În faţa momâii, la celălalt capăt al gropii, era înfipt un stâlp vopsit în roşu. De acest stâlp era legat un om alb, sortit să se numere şi el printre victimele acestei înmormântări sângeroase. Albul acela era Dick Sand. Corpul lui, pe jumătate

gol, mai păstra încă urmele chinurilor la care fusese supus din porunca lui Negoro. Legat de stâlp, îşi aştepta moartea ca un om care nu mai are nici o nădejde decât în lumea de dincolo de moarte. Dar încă nu sosise momentul ca digul care stăvilea apa să fie înlăturat.

La un semn al reginei, a patra soţie, aceea trântită la picioarele regelui, fu înjunghiată de călăul din Kazonde şi sângele ei se scurse în groapă. Acesta a fost semnalul pentru începerea unui măcel îngrozitor. Cincizeci de sclave căzură sub cuţitele gealaţilor. Albia râului se înroşi de sângele vărsat.

În cele din urmă, regina Moina făcu un semn şi stăvilarul care ţinea pe loc apele începu să se deschidă puţin câte puţin. Pentru a prelungi chinurile morţii, construiseră stăvilarul într-aşa chip, încât apa să pătrundă în groapă cu încetul, nu să năvălească, cum s-ar fi întâmplat dacă s-ar fi spart digul. Moarte lentă, nu moarte rapidă.

Apa acoperi mai întâi covorul de sclave întinse pe fundul gropii. Se vedeau zvâcnirile deznădăjduite ale celor care încă mai luptau împotriva înecului. Dick Sand, cufundat în apă până la genunchi, încercă cu o ultimă sforţare să-şi rupă legăturile.

Dar albia se umplea tot mai mult cu apă. Capetele dispărură sub torentul care îşi luă din nou vechea matcă şi nimic nu mai arăta că în fundul acestui râu se afla un mormânt, în care mai mult de o sută de victime pieriseră în cinstea regelui din Kazonde.

Capitolul XIII

ÎNTR-O FACTORIE[44]

Harris şi Negoro minţiseră atunci când spuseseră că doamna Weldon şi micul Jack muriseră. Amândoi, împreună cu vărul Benedict, se aflau la Kazonde.

După atacul de la furnicar, fuseseră târâţi dincolo de

44 Agenţie de comerţ într-o colonie; de data aceasta, agenţie de comerţ de sclavi.

tabăra din Coanza de către Harris şi Negoro, întovărăşiţi de un grup de ostaşi băştinaşi.

Mormîntul se vedea acum foarte bine

Doamna Weldon şi cu micul Jack erau transportaţi într-un palanchin — «kitanda», cum i se zice prin partea locului. De ce această grijă din partea unui om ca Negoro?
Doamna Weldon nu cuteza să-şi răspundă la această întrebare.

Drumul de la Coanza până la Kazonde se scurse repede şi fără oboseală. Vărul Benedict, asupra căruia nenorocirile păreau să n-aibă nici o înrâurire, călca în pas cu ceilalţi. Pentru că era lăsat să caute mereu gângănii, alergând când la dreapta, când la stânga potecii, nici prin gând nu-i trecea să se plângă. Mica trupă ajunse la Kazonde cu opt zile înaintea caravanei lui Ibn Hamis. Doamna Weldon fu închisă cu copilul ei şi cu vărul Benedict în agenţia lui Alvez.

Trebuie să ne grăbim să spunem că micul Jack se simţea mult mai bine. Părăsind ţinuturile mlăştinoase, unde se îmbolnăvise de friguri, starea lui se îmbunătăţea treptat, şi acum era aproape însănătoşit. Fără îndoială că nici el, nici doamna Weldon nu ar fi putut îndura chinurile mersului pe jos în caravană. Dar datorită condiţiilor în care făcuseră această călătorie, în timpul căreia nu li se refuzaseră oarecări îngrijiri, se găseau acum într-o stare satisfăcătoare, cel puţin fiziceşte.

Cât priveşte pe tovarăşii lor, doamna Weldon nu mai ştia nimic de ei. Pe Hercule îl văzuse fugind în pădure, dar nu ştia ce se mai întâmplase cu el. Iar în legătură cu Dick Sand, doamna Weldon nădăjduia că, fiind alb, va fi poate cruţat, mai ales că Harris şi Negoro nu mai erau acolo ca să-l chinuiască. În schimb, fără îndoială că soarta lui Nan, Tom, Bat, Austin, Acteon fusese mult mai vitregă, ei fiind negri. Bieţii oameni! N-ar fi trebuit niciodată să calce pe pământul acestei Africi, unde îi aruncase trădarea!

Când caravana lui Ibn Hamis sosi la Kazonde, doamna Weldon nu putu afla despre ce era vorba, deoarece nu avea nici o legătură cu cei dinafară. Zgomotele din piaţă care pătrundeau până la dânsa nu-i spuneau nici ele nimic. Ea nu află că Tom cu ai săi fuseseră vânduţi unui negustor din Ujiji şi că urmau să plece în curând. Nu află nici de moartea regelui Moini, la înmormântarea căruia căzuse victimă şi Dick Sand, printre atâtea alte victime. Biata femeie se afla aşadar singură la Kazonde, la cheremul neguţătorilor de sclavi, în puterea lui Negoro şi, fiindcă nu-şi putea părăsi copilul, trebuia să-şi alunge până şi gândul salvator al morţii!

Soarta care o aştepta îi era cu totul necunoscută. În tot timpul călătoriei de la Coanza la Kazonde, Harris şi Negoro nu-i adresaseră o vorbă. De la sosire, ea nu-i văzuse nici pe unul, nici pe celălalt şi nici nu putea părăsi curtea care împrejmuia locuinţa bogatului negustor.

Mai este oare nevoie să se spună că vărul Benedict — copilul ei cel mare — nu-i fusese de nici un ajutor doamnei Weldon? E de la sine înţeles.

Când demnul savant află că nu se găseşte pe continentul american, după cum credea, nici prin minte nu-i trecu să se neliniştească, întrebându-se cum de se putuse întâmplă un asemenea lucru. Nu! Câtuşi de puţin! Prima lui reacţie fusese un gest de ciudă. Va să zică insectele acelea despre care îşi închipuia că le descoperise primul în America, musca ţeţe şi celelalte, nu erau altceva decât simple hexapode africane, pe care atâţia alţi naturalişti le găsiseră înaintea lui, pe locurile lor de baştină! Adio, deci, gloria de a-şi lega numele de aceste descoperiri! Într-adevăr, pe cine l-ar mai fi putut uimi o colecţie de insecte africane, din moment ce fuseseră colecţionate în Africa?

Dar, după prima dezamăgire, vărul Benedict îşi spuse că «pământul faraonilor» — cum se încăpăţâna să-l numească — poseda nemaipomenite bogăţii entomologice şi că nu pierduse nimic prin faptul că nu era pe «pământul incaşilor».

«Ei, îşi spunea el întruna şi o repeta chiar şi doamnei Weldon, care nici nu-l asculta, aici este patria manticorelor, adică a acelor coleoptere cu picioare lungi, păroase, cu elitre tăioase, cu mandibule enorme, dintre care cea mai interesantă este manticora buburoasă! Este patria calosomelor cu cap aurit, a goliaţilor de Guineea şi de Gabon, ale căror picioare sunt prevăzute cu ghimpi, a antidiilor pătate, care îşi depun ouăle în scoica goală a melcilor, patria scarabeilor sfinţi, pe care locuitorii din Egiptul de Nord îi venerau ca pe nişte zei! Aici s-au născut sfineşii aceia cu capete de morţi, răspândiţi acum în toată Europa, şi acei «idias bigoţi», de a căror înţepătură senegalezii de pe coastă se tem foarte mult. Da! Aici pot fi făcute descoperiri splendide, şi le voi face, dacă oamenii aceştia de treabă au să-mi dea voie».

Se ştie cine erau acei «oameni de treabă» de care vărului Benedict nici prin gând nu-i trecea să se plângă. De altminteri,

după cum am mai spus, entomologul, în tovărăşia lui Negoro şi a lui Harris, se bucurase de oarecare libertate, de care Dick Sand îl lipsise cu desăvârşire în timpul călătoriei de la coastă la Coanza. Naivul savant fusese deci foarte mişcat de atitudinea prevenitoare a acestor «oameni de treabă».

Pe scurt, vărul Benedict ar fi fost cel mai fericit dintre entomologi, dacă n-ar fi suferit o pierdere pe care o simţea la tot pasul. E drept că mai avea cutia de tinichea, dar ochelarii nu-i mai împodobeau nasul şi lupa nu-i mai atârna de gât! Un naturalist fără lupă şi fără ochelari!... Aşa ceva nu se poate! Vărul Benedict era sortit să nu-şi mai revadă niciodată aceste două instrumente optice, dat fiind că fuseseră înmormântate împreună cu momâia în formă de rege. Din pricina aceasta, ori de câte ori găsea vreo insectă, era nevoit aproape să şi-o bage în ochi, pentru a deosebi chiar caracteristicile cele mai elementare. Aceasta era marea durere a vărului Benedict, care ar fi plătit oricât pentru o pereche de ochelari, dacă s-ar fi găsit un astfel de obiect în acel «lakoni» din Kazonde. Vărului Benedict i se îngăduise să umble în voie prin curtea în care se aflau colibele lui Jose-Antonio Alvez. Erau convinşi toţi că omul acesta nu era în stare să încerce să fugă. De altminteri, un gard foarte înalt despărţea factoria de celelalte cartiere ale oraşului; şi peste gardul acesta nu se putea sări uşor!

Dar dacă era bine înconjurat, ţarcul măsura de jur împrejur nu mai puţin de o milă. Copaci şi arbuşti caracteristici Africii, ierburi înalte, câteva pâraie, acoperişurile de paie ale barăcilor şi colibelor, toate acestea erau mai mult decât trebuia pentru a aduna cele mai rare insecte de pe continent, spre marea mulţumire a vărului Benedict. De altfel, chiar descoperise câteva hexapode şi era gata-gata să-şi piardă vederea tot străduindu-se să le studieze, fără ochelari. În sfârşit îşi mărise preţioasa sa colecţie şi pusese temelia unui vast studiu asupra entomologiei africane. Dacă steaua lui bună l-ar ajuta să descopere o insectă necunoscută de care să-şi lege numele, apoi n-ar mai dori nimic pe lumea asta!

Şi dacă această curte a lui Alvez era destul de mare pentru preumblările ştiinţifice ale vărului Benedict, ea părea nesfârşit de mare pentru micul Jack, căruia îi era de asemenea îngăduit să se plimbe în voie. Dar copilul acesta nu se arăta prea încântat de bucuriile atât de fireşti vârstei sale. Arareori se

despărţea de maică-sa, care se temea mereu de vreo nenorocire şi se ferea să-l lase singur. Micul Jack vorbea adesea de tatăl său, pe care nu-l mai văzuse de atâta vreme! Spunea mereu că vrea să plece acasă. Întreba de toţi, de bătrâna Nan, de prietenul său Hercule, de Bat, de Austin, de Acteon şi de Dingo, care părea că-l părăsise şi el. Voia să-l revadă pe prietenul său Dick Sand. În mintea lui fragedă revenea necontenit amintirea celor petrecute. Dar la toate întrebările copilului, doamna Weldon nu putea să răspundă decât luându-l în braţe şi acoperindu-l cu sărutări. Tot ceea ce putea face era să-şi stăpânească plânsul!

Doamna Weldon nu scăpase din vedere că pe toată durata călătoriei de la Coanza fusese scutită de orice neplăceri şi nimic nu arăta că pe domeniile lui Alvez va fi supusă vreunui tratament mai aspru. În factorie nu se mai găseau decât sclavii din serviciul neguţătorului. Toţi ceilalţi sclavi fuseseră mai întâi închişi în barăcile din piaţă, apoi vânduţi negustorilor din interior. Magaziile negustorului de sclavi erau acum pline de stofe şi de fildeş. Stofele aveau să fie schimbate în provinciile din centrul Africii, iar fildeşul urma să fie exportat pe pieţele principale de pe continent.

Aşadar, era puţină lume la factorie. Doamna Weldon cu Jack locuiau într-o colibă, vărul Benedict într-alta. Cu slugile neguţătorului n-aveau nici o legătură. La prânz şi seara mâncau împreună. Hrana — carne de capră sau de oaie, legume, tapioca, mei şi fructe din ţinut — le era de ajuns. Halima, o tânără sclavă din serviciul doamnei Weldon, îi arăta, după priceperea şi în felul ei, o afecţiune poate cam sălbatică, dar fără îndoială sinceră.

Doamna Weldon îl vedea rar pe Jose-Antonio Alvez, care locuia în clădirea principală a agenţiei, şi deloc pe Negoro, care locuia în oraş. Această reţinere din partea lui Negoro o mira şi totodată o neliniştea.

«Ce urmăreşte? Ce aşteaptă omul acesta? se întreba mereu doamna Weldon. De ce ne-a adus la Kazonde?»

Aşa trecură cele opt zile până la sosirea caravanei lui Ibn Hamis, adică cu două zile înainte de ceremonia înmormântării, şi apoi alte şase zile.

În mijlocul tuturor acestor frământări, doamna Weldon nu putea uita să soţul ei se afla, de bună seamă, în prada unei

deznădejdi amarnice, văzând că nici soţia, nici copilul nu sosesc la San Francisco. Domnul Weldon nu avea de unde să ştie că soţia sa avusese nefericita idee de a se îmbarca pe Pilgrim, şi probabil credea că se îmbarcase pe unul din vapoarele companiei transpacifice. Dar aceste vapoare soseau cu regularitate; şi nici doamna Weldon, nici Jack, nici vărul Benedict nu se aflau la bordul lor! Şi apoi, chiar Pilgrim ar fi trebuit să sosească de mult în port; cum însă vasul nu venea, James Weldon trebuia să-l socotească printre vasele presupuse pierdute, din lipsă de veşti. Ce lovitură groaznică a primit desigur în ziua când corespondenţii săi din Auckland l-au vestit că Pilgrim plecase şi că doamna Weldon se îmbarcase pe această corabie! Ce-ar fi putut să facă? Dacă nu se împăcase cu gândul că soţia şi fiul său au pierit în valuri, atunci prin ce meleaguri începuse să-i caute? Desigur, prin insulele din Pacific, poate chiar pe ţărmul american. Dar nici o clipă, da, nici o clipă nu-i putea trece prin minte că supravieţuitorii de pe Pilgrim ar fi putut fi aruncaţi pe coasta Africii!

Aşa îşi frământa mintea doamna Weldon. Dar ce putea face?... Să fugă?... Cum?... Era supravegheată îndeaproape!... Şi apoi să fugă ar fi însemnat să se aventureze în pădurile acelea dese, unde primejdiile o pândeau la tot pasul, să încerce să străbată mai mult de două sute de mile până la coastă! Doamna Weldon era hotărâtă s-o facă, dacă nu i s-ar fi oferit o altă posibilitate de a-şi recăpăta libertatea. Dar, mai înainte de toate, voia să cunoască planurile lui Negoro.

Şi în curând îi fu dat să le cunoască.

În ziua de 6 iunie, la trei zile după înmormântarea regelui din Kazonde, Negoro intră în curtea factoriei, unde nu mai pusese piciorul de când venise aici, şi se duse de-a dreptul în coliba în care locuia doamna Weldon.

Doamna Weldon era singură. Vărul Benedict pornise într-una din obişnuitele sale preumblări ştiinţifice. Micul Jack, sub supravegherea sclavei Halima, se juca în curte.

Negoro împinse uşa colibei şi spuse fără înconjur:

— Doamnă Weldon, Tom şi cu tovarăşii lui au fost vânduţi ca sclavi şi duşi spre târgul din Ujiji.

— Dumnezeu să-i aibă în pază, spuse doamna Weldon, ştergându-şi o lacrimă.

— Nan a murit pe drum, Dick Sand a pierit...

— Nan a murit! Dick de asemenea! izbucni doamna Weldon.
— Da. În ce-l priveşte pe tânărul dumitale căpitan de cincisprezece ani, el a plătit — pe bună dreptate — cu viaţa uciderea lui Harris, continuă Negoro. Acum eşti singură la Kazonde, singură în mâinile fostului bucătar de pe Pilgrim. Complet singură. Înţelegi, doamnă?

Ceea ce spunea Negoro era foarte adevărat, chiar şi în ceea ce privea soarta lui Tom şi a tovarăşilor săi. Bătrânul negru, fiul său Bat, Acteon şi Austin plecaseră înainte cu o zi, împreună cu caravana negustorului din Ujiji, fără să fi avut mângâierea de a o mai vedea o dată pe doamna Weldon, fără să fi ştiut măcar că tovarăşa lor de nenorocire se afla la Kazonde, în casa lui Alvez. Fuseseră trimişi spre ţinuturile lacurilor. Din călătoria aceasta, la care iau parte sute de mii de sclavi, puţini sunt cei care izbutesc să ajungă până la capăt şi mai puţini cei care au norocul să scape de acolo!
— Ei bine, continuă, şopti doamna Weldon privind ţintă la Negoro, fără a-i răspunde la întrebare.
— Doamnă Weldon, reluă portughezul cu glas tăios, aş putea să mă răzbun pe dumneata pentru suferinţele pe care le-am îndurat pe Pilgrim. Dar moartea lui Dick Sand m-a răzbunat îndeajuns! Acum sunt iarăşi negustor şi iată care-mi sunt planurile în legătură cu dumneata.

Doamna Weldon îl privea mereu, fără să scoată o vorbă.
— Dumneata, continuă Negoro, copilul dumitale şi acest ţicnit care aleargă după muşte aveţi o valoare comercială pe care vreau s-o folosesc. De aceea am de gând să vă vând!
— Aparţin unei ţări libere, răspunse doamna Weldon cu un ton hotărât.
— În faţa mea nu eşti decât o sclavă.
— Şi cine va cumpăra o femeie albă?
— Un om care va plăti cât voi cere!

Timp de o clipă, doamna Weldon plecă ochii în pământ; îşi dădea seama că totul era cu putinţă în ţara aceasta îngrozitoare.
— M-ai înţeles? reluă Negoro.
— Şi cine e omul acela căruia vrei să mă vinzi? întrebă doamna Weldon.
— Să te vând, sau să te revând!... Cel puţin aşa presupun! adăugă portughezul rânjind.

— Cum se numeşte omul acela? insistă doamna Weldon.
— Omul acela... este James W. Weldon, soţul dumitale!
— Soţul meu! strigă doamna Weldon, care nu-şi putea crede urechilor.
— Chiar el, doamnă Weldon, soţul dumitale. Nu înţeleg să-i dau înapoi, gratuit, soţia, ci să-l silesc să şi-o răscumpere, împreună cu copilul şi cu vărul Benedict!

Doamna Weldon se întreba dacă nu cumva Negoro îi întindea o cursă. Îşi spuse totuşi că vorbea foarte serios. Când un nemernic pentru care banul este totul îţi propune o afacere din care el are numai de câştigat, poţi să te încrezi în ce spune; şi acum era vorba tocmai de o astfel de afacere.
— Şi când ai dori să faci acest târg? urmă doamna Weldon.
— Cât mai curând cu putinţă.
— Şi unde?
— Chiar aici. Fără îndoială că James Weldon nu va pregeta să vină până la Kazonde ca să-şi caute soţia şi fiul.
— Nu! Nu va pregeta! Dar cine îi va duce vestea?
— Eu! Am să mă duc până la San Francisco ca să dau peste James Weldon. Bani pentru călătoria asta am destui.
— Banii furaţi de pe Pilgrim?
— Da... aceia... şi alţii, recunoscu fără ruşine Negoro. Dar dacă vreau să vă vând repede, asta nu înseamnă că vreau să vă vând şi ieftin. Socot că James Weldon n-o să se tocmească pentru o sută de mii de dolari...
— Nu, nu se va tocmi dacă va putea să-i dea, răspunse cu dispreţ doamna Weldon. Numai că soţul meu, căruia de bună seamă îi vei spune că sunt prizonieră la Kazonde, în Africa centrală...
— Fireşte...
— Soţul meu nu te va crede fără dovezi, şi nu va fi atât de nesocotit să vină până aici numai pentru o simplă vorbă de-a dumitale.
— Ba o să vină, răspunse Negoro, dacă-i aduc o scrisoare de la dumneata în care o să-i arăţi situaţia, iar pe mine ai să mă dai drept un servitor credincios care a reuşit să fugă din mâinile acestor sălbatici.
— Niciodată nu voi scrie o astfel de scrisoare! răspunse doamna Weldon pe un ton şi mai dispreţuitor.
— Te împotriveşti? strigă Negoro.

— Mă împotrivesc!

Gândul la primejdiile pe care le-ar fi întâmpinat soţul ei venind până la Kazonde, neîncrederea cu care trebuiau privite făgăduielile portughezului, posibilitatea ca acesta să-l ia prizonier pe James Weldon, după ce ar fi pus mâna pe bani, toate acestea făcură ca, din capul locului, doamna Weldon, uitând până şi de copilul ei, să respingă cu hotărâre propunerea lui Negoro.

— Ai să scrii scrisoarea!... porunci Negoro.

— Nu!... îl înfruntă din nou doamna Weldon.

— Ia seama! strigă Negoro. Nu eşti singură aici! Copilul dumitale se află şi el în mâinile mele şi mă pricep destul de bine să...

Doamna Weldon ar fi vrut să-i răspundă, spunându-i că nu se poate să se gândească la aşa ceva. Dar glasul îi pierise; inima îi bătea să-i spargă pieptul.

— Doamnă Weldon! strigă Negoro. Gândeşte-te bine la propunerea pe care ţi-am făcut-o! Peste opt zile, ori o să-mi dai scrisoarea către James Weldon, ori, dacă nu, o să te căieşti amarnic.

După ce spuse aceste cuvinte, portughezul părăsi încăperea, fără să-şi fi dat frâu liber mâniei. Era limpede însă că nu se va da înapoi de la nimic centru a o sili pe doamna Weldon să-i dea ascultare.

Capitolul XIV

VEŞTI DESPRE DOCTORUL LIVINGSTONE

Rămasă singură, doamna Weldon nu se mai gândea decât la faptul că în opt zile trebuia să-i dea lui Negoro răspunsul cerut. Avea destulă vreme să chibzuiască bine şi să ia o hotărâre. Această hotărâre trebuia să se întemeieze nu pe faptul că portughezul ar fi un om cumsecade, ci un om care are un anumit interes. «Valoarea comercială» pe care ea o reprezenta pentru el îl făcea pe acesta să se poarte bine cu prizoniera lui şi s-o ţină, cel puţin deocamdată, la adăpost de orice primejdie. Poate că până la urmă se va găsi o posibilitate să se înapoieze la soţul ei, fără a-l obliga pe James Weldon să vină el până la Kazonde. Era convinsă că de îndată ce ar primi o scrisoare din partea soţiei sale. James Weldon n-ar şovăi o clipă, ci ar pleca imediat să înfrunte pericolele unei călătorii prin coclaurile cele mai pline de primejdii ale Africii. Dar odată ajuns la Kazonde şi după ce Negoro va fi pus mâna pe cei o sută de mii de dolari, ce garanţie ar mai avea James Weldon, soţia sa, copilul, vărul Benedict că vor fi lăsaţi să plece? N-ar putea oare să-i împiedice o simplă toană a reginei Moina? N-ar fi, deci, mai nimerit ca «livrarea» prizonierilor să aibă loc undeva în apropierea coastei? în felul acesta, James Weldon ar fi scutit de primejdiile unei călătorii în interiorul Africii şi s-ar îndepărta greutatea, ca să nu spunem chiar imposibilitatea, de a pleca înapoi de acolo.

Doamna Weldon se gândea la toate acestea. De aceea refuzase să accepte din capul locului propunerea lui Negoro şi să-i dea o scrisoare pentru soţul ei. Şi îşi mai spunea că Negoro îi dăduse un timp de gândire de opt zile fiindcă, de bună seamă, avea nevoie de acest răgaz pentru a se pregăti de drum. Altminteri n-ar fi pregetat să-i smulgă — consimţământul pe loc.

— Oare chiar are de gând să mă despartă de copil? murmură ea.

În clipa aceea, Jack intră în colibă. Cu o mişcare instinctivă, maică-sa se repezi la el şi-l înlănţui strâns în braţe, ca şi cum Negoro ar fi fost gata să i-l smulgă.

— Eşti necăjită tare, mamă? întrebă copilul.

— Nu, dragul meu, nu! răspunse doamna Weldon. Mă gândeam doar la tăticu'! Ţi-e dor de el?

— Da, mamă! Vine încoace?

— Nu... nu! Nu trebuie să vină!

— Atunci, ne ducem noi la el ?
— Da, dragul meu I
— Cu prietenul Dick... şi cu Hercule, şi cu bătrânul Tom?
— Da... da! răspunse doamna Weldon, ferindu-şi ochii pentru a-şi ascunde lacrimile.
— Ţi-a scris tăticu'? întrebă micul Jack.
— Nu, dragul meu.
— Atunci îi scrii tu, mamă ?
— Da... da, poate... răspunse doamna Weldon.

Fără să-şi dea seama, micul Jack nu făcea decât să continue gândurile mamei sale, care, pentru a nu-i da alt răspuns, îl acoperi de sărutări.

Trebuie să spunem că printre multele motive care-o îndemnaseră pe doamna Weldon să respingă propunerile lui Negoro mai era încă unul, şi nu chiar lipsit de temei. Se gândea că s-ar putea ivi vreun prilej, cu totul neaşteptat, ca să-şi recapete libertatea, fără să fie nevoie de ajutorul soţului şi chiar împotriva planurilor lui Negoro. Nu era decât o slabă nădejde, chiar foarte slabă, dar era totuşi o nădejde.

Într-adevăr, câteva cuvinte dintr-o convorbire surprinsă cu câteva zile înainte o făcuseră pe doamna Weldon să întrevadă putinţa ca într-un timp nu prea îndepărtat să capete un ajutor... un ajutor providenţial, s-ar putea spune.

La câţiva paşi de coliba în care se afla doamna Weldon, Alvez stătuse de vorbă cu un metis din Ujiji. Fireşte, subiectul acestei discuţii nu putea fi altul decât tot negoţul de sclavi. Cei doi traficanţi de carne omenească discutau despre perspectivele comerţului lor. Erau foarte îngrijoraţi din pricina străduinţelor englezilor de a pune capăt acestui negoţ, nu numai printr-un control al mărilor, ci şi prin expediţii în interiorul continentului, prin misionari şi exploratori.

Jose-Antonio Alvez era de părere că expediţiile acestor curajoşi pionieri nu puteau decât să dăuneze negoţului lor. Celălalt era de aceeaşi părere şi adăugă că toţi aceşti călători trebuiau primiţi cu focuri de armă.

Era, de altfel, cam ceea ce se şi făcea; dar, spre furia neguţătorilor, dacă unii dintre aceşti «curioşi» erau ucişi, alţii scăpau cu viaţă şi înapoiaţi în patria lor, povesteau «cu multe exagerări», cum spunea Alvez, despre ororile negoţului de sclavi. Şi lucrul acesta dăuna foarte mult afacerilor lor, care şi

aşa erau prost privite.

Metisul era de aceeaşi părere. Deplângea mai ales starea de lucruri de pe pieţele din N'yangwe, din Ujiji, din Zanzibar şi din toată regiunea marilor lacuri. Acolo sosiseră pe rând Speke, Grant, Livingstone, Stanley şi alţii. Era o adevărată năvală! În scurtă vreme, europenii şi americanii aveau să ocupe toată ţara!

Alvez îşi plângea din toată inima prietenul şi mărturisea că, în această privinţă, provinciile din Africa occidentală fuseseră întrucâtva cruţate, adică mai puţin vizitate. Dar epidemia de exploratori lua proporţii tot mai mari. Dacă până acum Kazonde fusese scutită, nu acelaşi lucru se întâmplă cu Cassange şi cu Bihe, unde Alvez avea câte o agenţie pentru vânzarea de sclavi. Să ne amintim că şi Harris pomenise faţă de Negoro de un oarecare locotenent Cameron, despre care se spunea c-ar fi avut îndrăzneala să încerce să străbată Africa de la o coastă la cealaltă şi, plecând din Zanzibar, să-şi termine călătoria ieşind la ţărm prin Angola.

Temerile neguţătorului erau deci îndreptăţite. Într-adevăr, la numai câţiva ani după aceea, Cameron şi Stanley aveau să exploreze, unul din partea nordică şi celălalt prin partea sudică, provinciile acestea din apusul Africii atât de puţin cunoscute, să descrie ororile de neînchipuit ale negoţului de sclavi, să demaşte complicitatea agenţilor străini şi să tragă la răspundere pe cei vinovaţi.

Dar despre aceste explorări făcute de Cameron şi de Stanley nu puteau şti încă nici Alvez, nici metisul; ceea ce ştiau însă, ceea ce discutaseră, ceea ce doamna Weldon auzise şi ceea ce pentru ea era de un interes atât de mare, pe scurt ceea ce o susţinuse în împotrivirea de a accepta pe loc propunerea lui Negoro era următorul lucru:

În curând doctorul David Livingstone avea să sosească la Kazonde.

Sosirea lui Livingstone şi a gărzii lui, puternica influenţă de care faimosul explorator se bucura în Africa, concursul dat de autorităţile portugheze din Angola, toate acestea ar fi putut să ducă la punerea în libertate a doamnei Weldon şi alor săi, împotriva voinţei lui Negoro, împotriva voinţei lui Alvez! Ar fi putut aduce chiar repatrierea lor într-un timp nu prea îndepărtat, fără ca James Weldon să mai fie nevoit să-şi rişte viaţa într-o călătorie al cărei rezultat nu putea fi decât

dezastruos.

Dar era oare întemeiat zvonul că doctorul Livingstone avea să viziteze în curând această parte a continentului? Da. Căci numai urmând acest drum putea să termine explorarea Africii centrale.

Se cunoaşte viaţa plină de eroism a fiului unui mic negustor de ceai din Blantyre, orăşel din ţinutul Lanark. Născut la 13 martie 1813, David Livingstone, cel de al doilea din şase copii, a făcut studii de teologie şi medicină. După ce s-a pregătit într-o societate de misionari London missionary Society — el debarcă la Colonia Capului în 1840, cu intenţia de a-l întîlni pe misionarul Moffat în Africa meridională.

De la Oraşul Capului, viitorul explorator trece în ţara beciuanilor, pe care o explorează pentru prima dală, se înapoiază la Kuruman. Se căsătoreşte cu fiica lui Moffat — această curajoasă tovarăşă de viaţă, care avea să se dovedească demnă de soţul ei — şi în 1843 întemeiază o misiune în valea Mabotsa.

Peste patru ani, îl găsim stabilit la Kolobeng, localitate situată la două sute douăzeci şi cinci de mile spre nord de Kuruman, în ţara beciuanilor.

După doi ani, în 1849, Livingstone, împreună cu soţia sa, cu cei trei copii şi cu doi prieteni, Oswell şi Murray, pleacă din Kolobeng. La 1 august al aceluiaşi an, Livingstone descoperă lacul N'gami şi, înapoindu-se la Kolobeng, coboară de-a lungul râului Zouga.

În cursul acestei călătorii, Livingstone, oprit de îndărătnicia indigenilor, nu a putut să treacă de lacul N'gami. Cea de a doua încercare nu se dovedi nici ea mai fericită. Abia a treia avea să reuşească. Luând din nou drumul spre nord, împreună cu familia sa şi cu Oswell, după suferinţe groaznice, lipsă de alimente, de apă, care erau să-l coste viaţa copiilor săi, el ajunse, urmând cursul râului Ciobe, afluent al fluviului Zambezi, pe meleagurile tribului makalolo. Căpetenia de acolo, Sebituane, îi ieşi înainte la Linyanti. La sfârşitul lui iunie 1851, Zambezi era descoperit şi doctorul se întoarse în Oraşul Capului, pentru a-şi trimite familia în Anglia. Curajosul Livingstone voia să-şi rişte numai el singur viaţa în călătoria pe care îşi pusese de gînd să o facă.

De data aceasta era vorba ca, plecând de la Oraşul

Capului, să străbată Africa de-a curmezişul, de la sud la vest, în aşa fel încât să ajungă la Sf. Paul de Loanda.

Însoţit de câţiva băştinaşi, doctorul porni pe ziua de 3 iunie 1852. Ajunse la Kuruman şi o luă de-a lungul deşertului Kalahari. La 31 decembrie intră în Litubaruba şi dădu peste ţinutul beciuanilor pustiit de buri — vechii colonişti olandezi care stăpâneau Colonia Capului înainte ca aceasta să devină posesiune engleză.

Livingstone părăsi Litubaruba la 15 ianuarie 1853, pătrunse în inima ţinutului bamanguatoşilor şi, la 23 mai, ajunse la Linyanti, unde tânărul rege al macalolilor, Sekeletu, îl primi cu mare cinste.

Reţinut de friguri, doctorul studie acolo un timp obiceiurile ţării şi pentru prima dată putu să-şi dea seama de pustiirea pe care o aduce negoţul de sclavi în Africa.

După o lună, coborî de-a lungul râului Ciobe, ajunse la Zambezi, intră în Naniele, vizită Katonga şi Libonta şi, ajungând la confluenţa fluviului Zambezi cu râul Leeba, îşi propuse să urce în susul acestuia, până la posesiunile portugheze din vest. Se înapoie, deci, la Linyanti după nouă săptămâni, ca să se pregătească pentru noua sa călătorie.

La 11 noiembrie 1853, doctorul, întovărăşit de douăzeci şi şapte de macaloli, părăsi Linyanti şi la 27 decembrie atinse punctul de vărsare al râului Leeba. Înaintă apoi în susul acestui râu până la teritoriul balondaşilor, acolo unde Leeba se întâlneşte cu Makondo, care vine de la răsărit. Pentru prima dată pătrundea în această regiune un om alb.

La 14 ianuarie, Livingstone ajunse la reşedinţa lui Şinte, cel mai puternic rege al balondaşilor, care-l primi bine, şi în ziua de 26 a aceleiaşi luni, după ce traversă Leeba, ajunse la reşedinţa regelui Katema. Primit şi aici cu multe onoruri, Livingstone cu mica sa trupă porni mai departe, iar la 20 februarie se opri pe meleagurile lacului Dilolo.

De aici înainte parcă totul era împotriva lui Livingstone: terenuri greu de străbătut, pretenţii din partea băştinaşilor, atacuri date de triburile localnice, răscoală între tovarăşii de drum, ameninţări cu moartea; poate că un om mai puţin energic ar fi părăsit lupta. Dar doctorul nu se dădu bătut şi, la 4 aprilie, ajunse la Coango, marele fluviu care formează graniţa posesiunilor portugheze şi se varsă, la nord, în Zair.

După şase zile, Livingstone intră la Cassange, unde neguţătorul de sclavi Alvez îl văzu în trecere, iar la 31 mai ajunse la Sf. Paul de Loanda. Pentru prima dată şi după doi ani de călătorie, Africa fusese traversată de-a curmezişul, de la sud la vest.

La 24 septembrie, în acelaşi an, David Livingstone părăsi Loanda. Porni de-a lungul malului drept al Coanzei, locul unde li se întâmplaseră atâtea nenorociri lui Dick Sand şi alor săi, şi ajunse la punctul de confluenţă cu Lombe, întâlnind în drum numeroase caravane de sclavi. Trecu din nou prin Cassange, plecă de acolo la 20 februarie, traversă Coango şi ajunse la Zambezi în punctul Kavava. La 8 iunie se înapoie la lacul Dilolo, îl revăzu pe Şinte, coborî de-a lungul fluviului Zambezi şi veni din nou la Linyanti, de unde plecă iarăşi la 3 noiembrie 1855.

Această a doua parte a călătoriei, a cărei ţintă era coasta orientală, constituie ultima etapă a traversării Africii de la vest la est.

După ce văzu vestitele căderi de apă Victoria — «fumul tunător» — David Livingstone părăsi Zambezi, plecând spre nord-est. Străbătu teritoriul batocilor, băştinaşi abrutizaţi din pricina obiceiului de a fuma frunze şi sământă de cânepă, şi-l vizită pe Semalembue, căpetenia atotputernică a ţinutului, traversă Kafue, reveni la Zambezi, se abătu pe la regele Mburuma, cercetă ruinele din Zumbo, vechi oraş portughez, se întâlni la 17 ianuarie 1856 cu căpetenia Mpende, pe atunci în război cu portughezii, şi, la 2 martie, ajunse în cele din urmă la Tete, pe malurile lui Zambezi. Acestea au fost principalele etape ale călătoriei. La 22 aprilie, Livingstone părăsi orăşelul acesta, odinioară atât de bogat, coborî până la delta fluviului şi, în ziua de 20 mai, la patru ani după ce părăsise Colonia Capului, ajunse la Quelimane. La 12 iulie se îmbarcă, plecând spre insulele Mauriciu, iar la 22 decembrie se înapoia în Anglia, după o absenţă de şaisprezece ani.

Premiul Societăţii de geografie din Paris, marea medalie a Societăţii de geografie din Londra, recepţii strălucite cinstiră întoarcerea ilustrului explorator. Un altul s-ar fi gândit, poate, că şi-a câştigat cu prisosinţă dreptul la odihnă. Doctorul era însă de altă părere. întovărăşit de fratele său Charles, de căpitanul Bedindfield, de doctorii Kirk şi Meller, de Thornton şi Baines, Livingstone plecă la 1 martie 1858, iar în mai debarcă pe coasta

Mozambicului, având ca obiectiv studierea bazinului Zambezi.

Nu toţi aveau să se înapoieze din această călătorie.

Un mic vapor, Ma-Robert, îngădui exploratorilor să urce în susul marelui fluviu, trecând de locul de vărsare al lui Kongone. Sosiră la Tete la 8 septembrie. în ianuarie 1859 îşi încheiară cercetările asupra cursului inferior al lui Zambezi şi al unuia din afluenţii săi de pe malul stâng, Şire. În aprilie vizitară lacul Şirua. La 10 septembrie explorară teritoriul manganjaşilor şi descoperiră lacul Nyassa, după care, la 9 august 1860, se înapoiară la cascada Victoria. La 31 ianuarie 1861 avu loc întâlnirea cu episcopul Mackenzie şi cu misionarii săi, la vărsarea lui Zambezi, după care, în martie, urmă explorarea lui Rovuma cu vasul Pionnier şi înapoierea la lacul Nyassa în septembrie 1861. Rămaseră acolo până la sfârşitul lui octombrie. Sosirea, la 30 ianuarie 1862, a doamnei Livingstone şi a celui de al doilea vas, Lady Nyassa, au constituit aproape singurele întâmplări mai însemnate ale acestei noi expediţii. La data aceea, episcopul Mackenzie şi unul dintre misionari muriseră din pricina climei, iar la 27 aprilie doamna Livingstone se stinse în braţele soţului ei.

În mai, doctorul încercă a doua explorare a lui Rovuma, apoi, la sfârşitul lui noiembrie, se întoarse pe Zambezi, ca să urce din nou cursul afluentului Şire. Pierzînd în aprilie 1863 pe tovarăşul său Thornton, îi trimise în Europa pe fratele său Charles şi pe doctorul Kirk, amândoi măcinaţi de boală, iar la 10 noiembrie revăzu pentru a treia oară Nyassa, a cărei hartă hidrografică o completă. Peste trei luni se afla la vărsarea lui Zambezi, trecu prin Zanzibar şi, la 20 iulie 1864, după cinci ani de absenţă, ajunse la Londra, unde publică lucrarea intitulată: «Explorarea fluviului Zambezi şi a afluenţilor săi».

La 28 ianuarie 1866, Livingstone debarcă din nou la Zanzibar. Începea a patra sa călătorie!

La 8 august, după ce asistă la scenele înfiorătoare ale negoţului de sclavi de prin regiunile acelea, doctorul, care de data aceasta nu avea cu dânsul decât câţiva soldaţi hinduşi şi câţiva negri, ajunse la Mokalaose, pe malurile lacului Nyassa. După şase săptămâni, cei mai mulţi dintre oamenii care îl întovărăşeau fugiră şi, înapoindu-se la Zanzibar, răspândiră zvonul mincinos că Livingstone ar fi murit.

În ciuda acestor împrejurări, doctorul Livingstone nu se

dădu bătut. Voia să exploreze ţinutul cuprins între Nyassa şi lacul Tanganyika. La 10 decembrie, ajutat de câţiva băştinaşi, traversă fluviul Laongua şi, la 2 aprilie 1867, lacul Liemba. Rămase acolo o lună, bolnav, zbătându-se între viaţă şi moarte. Cum se făcu ceva mai bine, la 30 august, ajunse până la lacul Moero, al cărui mal nordic îl cercetă în amănunţime, iar la 21 noiembrie intră în oraşul Cazembe, unde rămase patruzeci de zile, timp în care mai cercetă de două ori lacul Moero.

De la Cazembe, Livingstone se îndreptă spre nord, cu scopul de a vizita însemnatul oraş Ujiji, de pe ţărmul lacului Tanganyika. Surprins acolo de creşterea apelor, părăsit de călăuze, fu nevoit să se înapoieze la Cazembe. La 6 iunie coborî spre sud, iar peste şase săptămâni ajunse la marele lac Bangweulu. Rămase aici până la 9 august, încercând apoi să urce spre lacul Tanganyika.

Ce călătorie! Începând de la 7 ianuarie 1869, acest erou era atât de slăbit, încât trebui să fie dus pe targă. În februarie ajunse în sfârşit la lacul Tanganyika şi intră în Ujiji, unde găsi câteva obiecte trimise pe adresa sa de către Compania Orientală din Calcutta.

Livingstone nu mai avea decât un singur gând: să ajungă până la izvoarele sau la Valea Nilului, luând-o de-a lungul lacului Tanganyika. La 21 septembrie se afla la Bambarre, în Manyuema, ca să ajungă apoi la Lualaba, care — după cum bănuise Cameron şi avea s-o confirme Stanley — nu era decât Zairul superior sau Congo. La Mamohela, doctorul rămase optzeci de zile grav bolnav. Nu mai avea decât trei servitori. La 21 iulie 1871 plecă în sfârşit spre Tanganyika, şi de-abia la 23 octombrie intră în Ujiji. Dar doctorul David Livingstone nu mai era decât pielea şi osul!

Fiindcă de multă vreme nu mai sosiseră în Europa veşti de la doctorul Livingstone, toţi îl socoteau mort. Dealtfel, şi el pierduse orice nădejde de a mai primi vreun ajutor.

În ziua de 3 noiembrie, după unsprezece zile de la intrarea sa în Ujiji, focuri de puşcă răsunară la un sfert de milă de lac. Doctorul alergă la faţa locului. Un om, un alb, se afla înaintea lui.

— Doctorul Livingstone, nu-i aşa ?

— Da, răspunse acesta cu un zâmbet binevoitor, scoţându-şi şapca din cap.

Mâinile lor se strânseră cu căldură.
— Mulţumesc lui Dumnezeu că mi-a dat putinţa să vă întâlnesc. urmă omul alb.

Mîinile lor se strînseră cu căldură

— Şi eu sunt fericit că mă aflu aici ca să vă primesc, zise doctorul Livingstone.

Omul alb era Stanley, reporterul ziarului New York Herald, pe care domnul Benett, directorul ziarului, îl trimisese în căutarea lui David Livingstone.

În luna octombrie 1860, omul acesta, un adevărat erou, fără şovăire, fără să spună vreo vorbă, se îmbarcase la Bombay cu destinaţia Zanzibar şi, plecând pe drumul parcurs de Speke şi Burton, după greutăţi fără număr, riscându-şi viaţa în nenumărate rânduri, ajunsese la Ujiji.

Cei doi călători, deveniţi doi prieteni, făcură împreună o expediţie la nord de lacul Tanganyika. Merseră cu bărcile până la Capul Magala, şi, după o explorare amănunţită, ajunseră la concluzia că marele lac alimenta un afluent al lui Lualaba. Cameron şi însuşi Stanley aveau să stabilească precis aceasta peste câţiva ani. La 12 decembrie, Livingstone şi tovarăşul său se înapoiară la Ujiji.

Stanley se pregăti de plecare. La 27 decembrie, după o călătorie de opt zile, doctorul Livingstone şi Stanley ajunseră la Urimba, iar la 23 februarie intrară în Kuihara.

Ziua de 12 martie a fost ziua de rămas bun.

— Aţi făcut ceea ce puţini oameni ar fi făcut, şi mult mai bine decât mulţi dintre marii călători, i se adresă doctorul tovarăşului său. Vă sunt recunoscător din tot sufletul. Dumnezeu să vă călăuzească paşii, prietene, şi să vă binecuvânteze.

— Iar pe dumneavoastră, zise Stanley, să vă aducă sănătos printre noi, dragă doctore.

Stanley se smulse repede din această îmbrăţişare, întorcându-se pentru a-şi ascunde lacrimile.

— Bun rămas, doctore, prietene drag, spuse el cu glasul sugrumat de emoţie.

— Bun rămas, răspunse cu glasul stins Livingstone.

Stanley plecă, şi la 12 iulie 1872 debarcă la Marsilia.

Livingstone avea să-şi reia cercetările. La 25 august, după cinci luni petrecute la Kuihara, întovărăşit de servitorii săi negri Suzi, Şuma şi Amoda, de alţi doi servitori, de Iacob Wainwright şi de cincizeci şi şase de oameni trimişi de Stanley, el se îndreptă spre sudul lacului Tanganyika.

După o lună, caravana ajunse la M'ura, în mijlocul furtunilor dezlănţuite de o secetă cumplită. Apoi urmară ploile,

duşmănia băştinaşilor, pierderea vitelor de povară, căzute sub înţepăturile muştelor ţeţe. La 24 ianuarie 1873, mica trupă se afla la Citunkue. La 27 aprilie, după ce înconjurase pe la răsărit lacul Bangweulu, se îndreptă spre satul Citambo.

Iată locul unde îl lăsaseră pe Livingstone câţiva negustori de sclavi. Iată ceea ce aflaseră de la ei Alvez şi prietenul lui din Ujiji. Părea întemeiată presupunerea că, după ce va fi explorat sudul lacului, doctorul se va aventura prin ţinutul Loanda şi se va îndrepta apoi spre vest, în căutare de ţinuturi necunoscute. Traversarea Angolei şi cercetarea ţinuturilor acelora unde negoţul de sclavi era în floare, ajungând până la Kazonde, iată de bună seamă calea cea mai indicată şi pe care fără îndoială că doctorul Livingstone avea să o urmeze.

Doamna Weldon se bizuia tocmai pe această sosire apropiată a marelui explorator, dat fiind că la începutul lui iunie se împliniseră mai bine de două luni de când exploratorul ar fi trebuit să atingă sudul lacului Bangweulu. Dar la 13 iunie, adică în ajunul zilei în care Negoro avea să-i ceară doamnei Weldon scrisoarea care să-i aducă o sută de mii de dolari, printre localnici se răspândi o veste de care Alvez şi negustorii nu aveau decât să se bucure: Doctorul David Livingstone murise în zorii zilei de 1 mai 1873. Într-adevăr, la 29 aprilie, caravana atinsese aşezarea Citambo, la sudul lacului. Doctorul era purtat pe o targă; în noaptea de 30 spre 1, pradă unei dureri chinuitoare, el scoase un geamăt abia auzit: «Ah! Vai! Vai!» şi căzu apoi într-o stare de toropeală. După un ceas, îl chemă pe servitorul său Suzi, ceru câteva medicamente, apoi rosti cu glasul stins:

— Acum mi-e mai bine. Poţi pleca.

Pe la orele patru dimineaţa, Suzi, împreună cu cinci oameni din escortă, intră în coliba doctorului. Îngenuncheat lângă patul său, cu capul proptit în mâini, David Livingstone părea că se roagă. Suzi atinse încetişor obrazul cu degetul: era rece. David Livingstone murise.

După nouă luni, trupul lui, transportat de servitorii săi credincioşi cu preţul unor greutăţi extraordinare, fu adus la Zanzibar, iar la 12 aprilie 1874 fu înmormântat în catedrala Westminster din Londra, în mijlocul acelor oameni mari pe care Anglia îi cinsteşte la fel ca pe regi.

Capitolul XV

UNDE POATE DUCE O MANTICORĂ

Când se află în nenorocire, nu se agaţă oare omul de cel mai neînsemnat fir de pai? Şi există oare o licărire de nădejde, oricât de slabă, pe care ochii celui condamnat să nu caute s-o descopere? Aceasta era situaţia doamnei Weldon. E lesne de înţeles, deci, ce a simţit când a aflat, chiar de la Alvez, că doctorul Livingstone murise într-un sătuc din Bangweulu. I se părea că acum e mai singură ca oricând; parcă se rupsese un fir prin care se simţea legată de acest călător şi, prin el, de lumea civilizată. Paiul de care voia să se agaţe îi scăpase din mâini, ultima licărire de nădejde se stinsese. Tom şi tovarăşii lui părăsiseră Kazonde, îndreptându-se spre regiunea lacurilor. Despre Hercule n-avea nici cea mai mică ştire. Hotărât lucru: doamna Weldon nu se mai putea bizui pe nimeni!... Nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să primească propunerea lui Negoro, încercând să obţină condiţii mai bune şi să se asigure că ele vor fi aduse la îndeplinire.

La 14 iunie, în ziua fixată, Negoro se înfăţişă în coliba doamnei Weldon.

Ca de obicei, portughezul se dovedi — după cum îi plăcea s-o spună singur — un om practic; de altfel, n-a trebuit să scadă nimic din preţul de răscumpărare, pe care prizoniera nici măcar nu-l puse în discuţie. Dar, la rândul ei, doamna Weldon dădu şi ea dovadă de un ascuţit spirit practic, spunându-i:

— Dacă vrei să închei o afacere, nu o face imposibilă prin condiţiuni care nu pot fi acceptate. Obţinerea libertăţii noastre în schimbul sumei pe care o ceri se poate face fără ca soţul meu să vină într-o ţară în care vezi foarte bine ce i se poate întâmplă unui alb! Sub nici un cuvânt nu voi accepta ca soţul meu să vină aici!

După ce şovăi puţin, Negoro primi, aşa că doamna Weldon obţinu în cele din urmă ca James Weldon să nu se aventureze până la Kazonde. Un vapor avea să-l lase la Mossamedes, un mic port de pe coasta de sud a Angolei, destul de des vizitat de negustorii de sclavi şi bine cunoscut de Negoro. Portughezul avea să-l aducă pe James Weldon acolo, iar la o dată ce urma să

fie stabilită, agenţii lui Alvez aveau să o aducă tot acolo pe doamna Weldon, cu Jack şi vărul Benedict. Suma urma să fie înmânată acestor agenţi, în schimbul prizonierilor. Negoro, care avea să joace faţă de James Weldon rolul unui om cinstit, trebuia să se facă nevăzut la sosirea vaporului.

Izbutind să-şi impună condiţiile, doamna Weldon câştigase un punct foarte important: îl scăpase pe soţul său de primejdiile unei călătorii la Kazonde, de riscul de a fi luat prizonier, după ce va plăti suma cerută, sau de primejdiile drumului la înapoiere. Cât despre parcurgerea celor şase sute de mile de la Kazonde până la Mossamedes, dacă drumul era făcut în condiţiunile în care venise de la Coanza, doamna Weldon nu avea a se teme decât de puţină oboseală. Dealtminteri, interesul lui Alvez, căci şi el era amestecat în afacere, cerea ca prizonierii să ajungă vii şi nevătămaţi.

După ce căzură de acord, doamna Weldon îi scrise soţului ei în sensul acesta, lăsându-i lui Negoro grija de a se da drept un servitor credincios scăpat din mâinile băştinaşilor. Negoro luă scrisoarea care trebuia să-l facă pe James Weldon să vină la Mossamedes. A doua zi, însoţit de vreo douăzeci de negri, porni spre nord. De ce luă această direcţie?! Intenţiona oare să se îmbarce pe vreunul din vapoarele, care străbat gurile fluviului Congo, ocolind astfel ţinuturile de sub stăpânire portugheză şi, deci, temniţele al căror oaspete fusese fără voie? Poate că da. Cel puţin aceasta a fost explicaţia pe care i-a dat-o lui Alvez.

După plecarea lui, doamna Weldon se strădui să-şi orânduiască astfel viaţa, încât să-şi uşureze condiţiile de trai pe timpul cât avea să mai rămână la Kazonde, adică vreo trei sau patru luni, în cel mai bun caz. Călătoria lui Negoro nu putea să dureze mai puţină vreme.

Doamna Weldon nu avea deloc de gând să părăsească factoria. Şi ea, şi copilul ei, şi vărul Benedict se găseau aici oarecum în siguranţă. Grija pe care le-o purta Halima îndulcea întrucâtva asprimea acestei captivităţi. De altfel, probabil că nici negustorul de sclavi nu i-ar li îngăduit să părăsească locul acela. Suma însemnată ce trebuia să-i revină din răscumpărarea prizonierei merita oboseala de a o păzi cu străşnicie. De aceea lui Alvez îi părea bine că nu era silit să plece din Kazonde pentru a inspecta celelalte două agenţii din Bihe şi din Cassange. Coimbra se dusese ca să-l înlocuiască la începerea de noi

vânători de oameni şi nu avea nici un motiv să regrete absenţa acestui beţiv.

De altfel, înainte de plecare, Negoro îi făcuse lui Alvez cele mai stăruitoare recomandări cu privire la doamna Weldon. Trebuia supravegheată îndeaproape. Nimeni nu ştia ce se întâmplase cu Hercule. Dacă nu pierise prin pădurile acestui ţinut îngrozitor, poate că avea să încerce să se apropie de prizonieră şi s-o smulgă din mâinile lui Alvez. Negustorul înţelesese foarte bine situaţia, văzută prin prisma unei mari sume de bani, pe care trebuia să pună mâna. O păzea, deci, pe doamna Weldon aşa cum îşi păzea buzunarul.

Viaţa monotonă a prizonierei, în timpul primelor zile după sosirea la factorie, continua neschimbată. Cele petrecute aici, în agenţie, nu se deosebeau cu nimic de viaţa dusă de băştinaşii dinafară. Alvez nu încercase să schimbe felul de trai al localnicilor. Femeile munceau aşa cum făceau şi în târg, spre cea mai mare satisfacţie a soţilor sau a stăpânilor. Băteau orezul cu maiul în piuliţe de lemn până la decortica- rea totală; cojeau şi dădeau la ciur grăunţele de porumb şi făceau toate muncile necesare pentru extragerea acelei substanţe granuloase care serveşte la prepararea supei numită «mtyele»; culegeau costreiul — un fel de mei mare, a cărui recoltare începuse printr-o mare solemnitate; extrăgeau un ulei mirositor, din fructe de «mpafu» — un fel de măsline, din al căror suc se scoate un parfum foarte căutat de băştinaşi : scărmănau bumbacul, ale cărui fire erau toarse cu ajutorul unui fus lung de un picior şi jumătate şi pe care ţesătoarele îl răsuceau repede: băteau cu un fel de ciocănele stofele ţesute din scoarţă de copac; smulgeau rădăcini de manioc şi pregăteau răsadurile necesare unor produse ale regiunii: «cassave», făină extrasă din manioc, bob ale cărui păstăi, lungi de cincisprezece centimetri, numite «mosiţanes», cresc în nişte copaci înalţi de douăzeci de picioare, alune din care se extrage ulei, mazăre de un albastru deschis, cunoscută sub numele de «cilobes», ale cărei flori amintesc de gustul puţin sălciu al supei de «costrei», cafeaua indigenă, trestia de zahăr, din al cărei suc se face siropul, ceapă, pere exotice, numite «goyave», susan, castraveţi ale căror seminţe le prăjeau ca pe castane; preparau băuturi, îngrijeau de animalele domestice, de vacile care nu se lasă mulse decât în prezenţa viţelului lor sau a unui viţel împăiat, de juncile mici cu coarne

scurte, dintre care unele au o cocoaşă, de caprele care, în unele regiuni, sunt crescute pentru carnea lor şi sunt un important obiect de schimb, ba se poate spune chiar o monedă la fel de obişnuită ca şi sclavul; în sfârşit, îngrijeau de orătăniile din ogradă şi de porci, oi, boi etc. Această lungă enumerare arată grelele munci pe care le fac femeile în regiunile sălbatice din continentul african.

În acest timp, bărbaţii fumează tutun sau cânepă, vânează elefanţi sau bivoli, intră cu simbrie la negustorii de sclavi. Recoltele de porumb sau de sclavi sunt totuşi recolte care se fac în anotimpuri dinainte hotărâte. Aşa că din aceste felurite îndeletniciri, doamna Weldon nu cunoscuse la agenţia lui Alvez decât pe cele rezervate femeilor.

Micul Jack îşi însoţea adesea mama în plimbările ei prin curtea îngrădită, dar ar fi dorit mult să treacă dincolo de gard. Zărise el, într-un baobab uriaş, cuiburi de «marabu», alcătuite din câteva nuiele, şi cuiburi de «suimangas» cu gâtul şi pieptul roşu, care semănau cu cele ale păsărilor ţesătoare[45]; pe urmă, de «văduvioare», care strică acoperişurile colibelor în folosul puişorilor lor; «calaoşi», care cântă nespus de frumos, papagali de un cenuşiu deschis, cu coada roşie, cărora în Manjema li se spune «roşcaţi», şi după care sunt numiţi şi şefii triburilor, «drugoşi» insectivori, care ar semăna cu cânepari cenuşii dacă ar avea un cioc mare, roşu. Se mai puteau vedea sute de fluturi de specii diferite, zburând mai cu seamă prin vecinătatea pârâiaşelor care străbăteau domeniul lui Alvez. Dar fluturii intrau mai degrabă în preocupările vărului Benedict decât într-ale micului Jack, căruia îi părea foarte rău că nu este mai înalt, pentru a putea privi peste gard. Ah! Unde era oare bunul său prieten Dick Sand, care îl suia aşa de sus pe catargele lui Pilgrim ? Cum l-ar mai fi urmat prin ramurile acestor copaci, ale căror vârfuri se ridicau la mai bine de o sută de picioare! Cum s-ar mai fi jucat împreună!

În schimb, vărul Benedict se simţea întotdeauna mulţumit oriunde s-ar fi găsit, numai să nu-i lipsească gângăniile. Din fericire, descoperise destule pe domeniul lui Alvez şi le studia cu mare atenţie, pe cât putea s-o facă fără lupă şi fără ochelari, indiferent dacă era vorba de o mică albină, care-şi construia alveolele în lemnul ros de carii, sau o viespe care îşi depunea

45 Păsări ţesătoare sau cusătorese, care-şi cos cuibul.

ouăle în celulele străine, aşa cum cucul îşi depune ouăle în cuibul altor păsări. Nu lipseau nici ţânţarii din preajma apelor, care îl tatuau cu înţepăturile lor până ce-l făceau de nerecunoscut. Când doamna Weldon îl mustra că se lasă pişcat în aşa hal de aceste insecte răufăcătoare, vărul Benedict îi răspundea scărpinându-se de-i dădea sângele:

— Bietele făpturi o fac din instinct de conservare şi nu trebuie să le-o luăm în nume de rău.

Într-o bună zi, la 17 iunie, vărul Benedict era cât pe-aci să se socotească cel mai fericit dintre entomologi. Dar întâmplarea aceasta, care avu urmări neaşteptate, merită să fie povestită mai pe îndelete.

Era pe la orele unsprezece dimineaţa. O zăpuşeală de nesuferit alungase în colibele lor pe toţi locuitorii din factorie. până şi uliţele din Kazonde erau pustii.

Doamna Weldon aţipise lângă micul Jack, care dormea dus. Din pricina arşiţei dogoritoare a soarelui tropical, chiar şi vărul Benedict renunţase la vânătoarea sa favorită — lucru pe care nu-l făcuse deloc cu inima uşoară, căci auzea zumzăind în razele soarelui o întreagă lume de insecte. Se refugiase, cu multă părere de rău, în fundul colibei, şi somnul tocmai începuse să-l toropească.

Deodată, în clipa când pleoapele erau gata să i se închidă, auzi un zumzet, adică un bâzâit supărător de insectă, pricinuit de bătaia aripilor; unele insecte pot atinge până la cincisprezece-şaisprezece mii de bătăi din aripi pe minut.

— Un hexapod! strigă vărul Benedict trezit din toropeală şi trecând de la poziţia orizontală la cea verticală.

Că în colibă bâzâia un hexapod nu mai încăpea nici o îndoială. Dacă vărul Benedict era foarte miop, avea în schimb auzul foarte ascuţit, atât de ascuţit, încât putea să deosebească o insectă de alta numai după intensitatea bâzâitului. Dar bâzâitul acela i se părea necunoscut, deşi nu putea fi pricinuit decât de un uriaş al speciei.

«Ce hexapod o fi acesta?» se întrebă vărul Benedict.

Şi iată-l străduindu-se să zărească insecta, lucru destul de anevoios pentru ochii săi, fără ochelari; încercă însă s-o identifice după bătăile aripilor.

Instinctul său de entomolog îi spunea că era vorba de o descoperire însemnată şi că insecta care pătrunsese atât de

providenţial în colibă nu putea fi un exemplar de rând.

Vărul Benedict stătea în capul oaselor şi nu mai făcea nici o mişcare. Asculta. Câteva raze de soare pătrundeau până la dânsul. Ochii săi descoperiră atunci un punct mare, negru, ce se tot rotea în jurul lui, dar care nu se apropia îndeajuns de entomolog, pentru ca acesta să-l poată identifica. Abia mai cuteza să respire şi, chiar dacă ar fi simţit că-l pişcă de obraz sau de mâini, era hotărât să nu facă nici cea mai mică mişcare, temându-se să nu alunge hexapodul.

În cele din urmă, după ce-i dăduse de câteva ori târcoale bâzâind neîncetat, insecta i se aşeză drept pe creştet. Gura vărului Benedict se lărgi un moment, ca pentru a schiţa un zâmbet, şi ce mai zâmbet! Simţea cum mica făptură îi aleargă prin păr şi avea o poftă nebună să ducă mâna la cap şi s-o prindă; se abţinu însă şi făcu foarte bine.

«Nu, nu, chibzui el. O s-o scap sau, şi mai rău, am s-o ucid. Mai bine s-o las să-mi vină la îndemână. Na,c-a-nceput să meargă! Coboară! Îi simt picioruşele cum aleargă pe craniu! Trebuie să fie un hexapod straşnic! Doamne! Fă-l numai să coboare pe vârful nasului! Dacă mi-ar ajunge aici şi m-aş uita puţin şaşiu, poate că aş reuşi să-l văd şi să-mi dau seama din ce ordin, gen, specie sau varietate face parte!»

Astfel gândea vărul Benedict. Era însă un drum lung din creştetul capului său, destul de ţuguiat, până pe vârful nasului destul de lung şi el. Dar capricioasa insectă putea foarte bine să-şi aleagă şi alte drumuri, cum ar fi pe lângă urechi, sau spre ceafă; aceste drumuri ar fi îndepărtat-o de privirea savantului, fără a mai socoti că în orice clipă ar fi putut să-şi ia din nou zborul, să iasă din colibă, să se piardă în razele soarelui în care îşi petrecea viaţa, plecând spre zumzetul semenelor ei, care până la urmă aveau s-o atragă afară!

Vărul Benedict ştia toate acestea. Niciodată, în toată cariera lui de entomolog, nu trecuse prin clipe mai emoţionante. Un hexapod african, dintr-o specie, sau cel puţin dintr-o subvarietate nouă, era acolo, pe capul său, şi el nu-l putea identifica decât numai dacă gângania avea să se îndure să se apropie la mai puţin de o şchioapă de ochii lui.

Până la urmă, dorinţa vărului Benedict se împlini. După ce i se plimbă prin claia de păr ca pe un vârf de arbust sălbatic, gângania începu să coboare spre marginea frunţii. Vărul

Benedict simţi crescând într-însul nădejdea că insecta se va aventura şi pe rădăcina nasului. Odată ajunsă acolo, de ce n-ar coborî şi spre vârf!

«Eu, în locul ei, aş coborî», îşi spunea savantul.

La drept vorbind, orice alt om în locul vărului Benedict şi-ar fi tras o scatoalcă puternică pe frunte, ca să omoare plicticoasa insectă sau măcar să o facă să zboare. Să simţi şase picioare care se plimbă pe pielea ta, fără a mai pomeni de primejdia de a fi muşcat, precum şi de teama de a nu alunga insecta printr-o mişcare involuntară — apoi aşa ceva e adevărat eroism! Spartanul care şi-a lăsat pieptul să-i fie sfâşiat de o vulpe, romanul care a ţinut jeratic în mână nu dăduseră dovadă de mai multă stăpânire de sine decât vărul Benedict, care de bună seamă că avea printre strămoşii săi şi pe aceşti doi eroi.

După ce se roti de vreo douăzeci de ori, insecta se hotărî să coboare pe nas. Când gângania stătu o clipă pe gânduri, vărul Benedict simţi că inima aproape încetează să-i mai bată. Va urca hexapodul spre frunte, sau va coborî pe nas?

Şi hexapodul coborî. Vărul Benedict îi simţi picioruşele păroase înaintând spre baza nasului. Insecta nu se abătu nici la dreapta, nici la stânga, ci rămase între cele două nări, care fremătau, adică drept la rădăcina acestui nas puţin coroiat, de savant, anume făcut parcă pentru a purta ochelari. Trecu apoi peste micul şanţ produs de întrebuinţarea neîncetată a acelui instrument optic,de a cărui lipsă suferea atât de mult bietul văr Benedict,şi poposi chiar la extremitatea apendicelui nazal.

Nu era loc mai bun pe care l-ar fi putut alege hexapodul. La distanţa aceea, ochii vărului Benedict, privind niţel cruciş, puteau să se aţintească asupra insectei ca focarele a două lentile.

— Dumnezeule mare! nu-şi putu reţine un strigăt vărul Benedict. E o manticoră! O manticoră buburoasă!

N-ar fi trebuit însă să strige, ci să se mulţumească doar să facă această constatare în gând. Dar n-ar fi însemnat oare să cerem prea mult înflăcăratului entomolog? Să ai pe vârful nasului o manticoră cu elitre mari, o insectă din tribul cicindeletelor, o mostră rară în colecţie, specifică regiunilor meridionale ale Africii, şi să nu scoţi un strigăt de admiraţie! Aşa ceva ar întrece puterile unui om!

Din nefericire, manticora auzi strigătul, urmat aproape

imediat de un strănut care scutură apendicele pe care poposise insecta. Vărul Benedict se repezi s-o prindă, întinse mâna şi o închise brusc, dar nu reuşi să-şi apuce decât vârful nasului.
— Afurisit ghinion! strigă el.

După aceea, însă, dădu dovadă de un sânge rece extraordinar.

Ştia că manticora buburoasă zboară foarte încet, că mai mult merge decât zboară. Se lăsă aşadar în genunchi şi reuşi să descopere, la mai puţin de zece şchioape de ochiul său, punctul negru care aluneca repede într-o rază de soare. La drept vorbind, în poziţia aceasta putea să o studieze mai în voie. Dar cu nici un preţ nu trebuia să-i scape din vedere.

«Dacă aş încerca s-o prind, aş risca s-o strivesc, îşi spuse vărul Benedict. Nu! Mai bine s-o urmăresc şi s-o admir! Am tot timpul s-o prind!»

Se înşela oare vărul Benedict? Poate că da, poate că nu, dar iată-l de-a buşilea, scurmând ţărâna cu nasul, ca un câine de vânătoare adulmecând vânatul, şi urmărind de aproape frumosul hexapod. Peste o clipă era afară din colibă, sub soarele de amiază, şi după câteva minute se afla la poalele gardului care împrejmuia domeniul lui Alvez.

Nu cumva avea de gând manticora, odată ajunsă aici, să treacă dintr-o săritură dincolo de gard, punând un zid de netrecut între ea şi urmăritorul ei? Nu, hexapodul nu obişnuia să facă astfel de salturi, şi vărul Benedict o ştia prea bine. Continuă să se târască, deci, ca o şopârlă, fiind prea departe pentru a observa, entomologiceşte vorbind, insecta, dar destul de aproape pentru a observa punctul acela mare, mişcător, care mergea pe pământ.

Ajunsă lângă gard, manticora dădu peste gura unui şanţ subteran destul de adânc, care trecea chiar pe sub gard. Gângania nu şovăi nici o clipă, ci se strecură în această galerie subterană, căci îi place să caute locuri întunecate. Vărul Benedict crezu că o va pierde din vedere. Dar, spre marea lui surprindere, deschizătura era mai largă de două picioare, şanţul formând un fel de galerie, prin care corpul lung şi slab al savantului se putu furişa uşor. Urmărea cu o încordare atât de pătimaşă mişcările insectei, încât nu băgă de seamă că, târându-se astfel, trecea pe dedesubtul gardului. Într-adevăr, galeria stabilea o comunicaţie naturală între interior şi exterior.

În mai puţin de un minut, vărul Benedict se afla dincolo de factorie. Dar nu-l interesa deloc acest lucru! Era cucerit cu totul de frumoasa gânganie, care parcă îl ducea de nas. Fără îndoială însă că manticora se plictisise de atâta drum pe pământ, căci îşi depărtă elitrele şi îşi desfăcu aripile. Vărul Benedict simţi primejdia şi, întinzând mâna, se pregăti să prindă insecta în podul palmei... când, frrr!... manticora îşi luă zborul.

Mare supărare! Noroc că manticora nu poate zbura prea departe! Vărul Benedict se ridică fără s-o scape din ochi şi se avântă pe urmele ei, cu palmele deschise...

Insecta îi zbura pe deasupra capului şi vajnicul nostru savant nu mai zărea decât un punct mare, negru, fără o formă precisă.

Oare manticora se va lăsa din nou pe pământ, după ce avea să descrie câteva cercuri la întâmplare în jurul capului ciufulit al vărului Benedict? Poate că da!

Din nefericire pentru nenorocosul savant, această parte a domeniului lui Alvez, situată la capătul de nord al târgului, se mărginea cu o pădure mare, care acoperea teritoriul Kazondei pe o suprafaţă de mai mulţi kilometri pătraţi. Dacă manticora ajungea în desişul copacilor şi dacă acolo începea să zboare din creangă în creangă, savantul ar fi fost nevoit să renunţe la orice nădejde de a o mai avea în faimoasa cutie de tinichea, în care ar fi figurat la loc de cinste, fiind cea mai preţioasă bijuterie.

Şi vai! Chiar aşa se întâmplă! Manticora se aşeză din nou pe pământ. Vărul Benedict, având de data aceasta neaşteptatul prilej de a o prinde, se năpusti imediat asupra ei, cu faţa în jos. Insecta însă nu mai mergea, ci se depărta cu sărituri mici.

Obosit, cu genunchii şi degetele de la mâini însângerate, vărul Benedict sări după ea. Braţele sale, cu palmele desfăcute, se întindeau când la dreapta, când la stânga, după cum punctul acela negru sărea când ici, când colo. S-ar fi spus că înoată la suprafaţa pământului încins, făcând gesturile pe care un înotător le face la suprafaţa apei.

Dar osteneală zadarnică! Mâinile sale frământau aerul fără să prindă nimic. Insecta îi scăpa mereu de parcă şi-ar fi bătut joc de el, până când, în cele din urmă, ajunsă în frunzişul verde, îşi luă din nou zborul, după ce mai întâi atinse urechea vărului Benedict cu bâzâitul foarte puternic şi parcă şi mai ironic al aripilor sale de coleopteră.

— Afurisită gânganie! strigă din nou vărul Benedict. Iar mi-a scăpat! Blestemat hexapod! Şi când te gândeşti că îţi rezervasem un loc de cinste în colecţie! Ei bine, nu! Nu te las cu una, cu două! Am să mă ţin scai de tine şi tot am să te prind!

Nenorocosul văr uită că, cu ochii săi miopi, nu putea să mai vadă manticora în frunziş. Dar nu-şi mai dădea seama ce se petrece cu el. Furia, necazul îl scoseseră din minţi. El şi numai el era de vină în toată întâmplarea! Dacă ar fi pus mâna de la început pe insectă, în loc s-o lase liberă, nimic din toate acestea nu s-ar mai fi întâmplat şi minunatul exemplar de manticoră africană, care poartă un nume de animal fabulos, cu cap de om şi trup de leu, s-ar afla acum în mâinile sale.

Vărul Benedict îşi ieşise din fire. Nici nu-i trecea prin minte că o întâmplare cu totul neprevăzută îi dăduse libertatea. Încă nu se dumerise că galeria prin care se strecurase răspundea de partea cealaltă a gardului şi că, deci, ieşise din curtea lui Alvez. El nu ştia decât că se găsea în pădure, iar pe sub copaci zbura o manticoră pe care voia să pună mâna cu orice preţ!

Iată-l, aşadar, alergând prin pădurea aceea deasă, fără să-şi dea măcar seama de ce face, închipuindu-şi pesemne că vede mereu preţioasa insectă şi bătând aerul cu braţele sale lungi, ca un păianjen gigant. Nu se întreba nici încotro merge, nici cum va găsi drumul la înapoiere, dacă bineînţeles se va mai înapoia. Se afundă astfel aproape un kilometru în pădure, fără să-i treacă prin minte că s-ar putea întâlni cu vreun băştinaş sau că ar putea fi atacat de vreo fiară sălbatică.

Deodată, trecând pe lângă un hăţiş, o făptură uriaşă se năpusti asupra lui. Pe urmă, aşa cum ar fi făcut şi vărul Benedict cu o manticoră, făptura aceea îl prinse cu o mână de ceafă, cu cealaltă de fundul pantalonilor şi, fără să-i dea răgaz să se dezmeticească, pieri cu el în desişul pădurii.

Nu mai încăpea nici o îndoială că vărul Benedict pierduse în ziua aceea cel mai bun prilej de a se putea numi cel mai fericit entomolog de pe toate cele cinci continente!

Capitolul XVI

UN MGANNGA

În acea zi de 17, doamna Weldon fu cuprinsă de cea mai vie nelinişte văzând că vărul Benedict nu se înapoiază la ora obişnuită. Nu-şi imagina ce i s-ar fi putut întâmpla copilului acestuia vârstnic. Părea cu neputinţă să fi izbutit să părăsească domeniul,al cărui gard nu putea să fie trecut! De altfel, doamna Weldon îşi cunoştea vărul. Omul acesta ciudat n-ar fi admis nici în ruptul capului să fugă, părăsindu-şi şi cutia de tinichea, şi colecţia sa de insecte africane. Dar cutia era acolo, în colibă, neatinsă, plină cu tot ceea ce savantul putuse aduna de când pusese piciorul pe continentul african. Era cu neputinţă ca vărul Benedict să se fi despărţit de bună voie de toate aceste comori entomologice.

Şi totuşi, vărul Benedict nu se mai afla în cuprinsul domeniului lui Jose-Antonio Alvez.

În tot timpul zilei aceleia, doamna Weldon îl căută pretutindeni. Micul Jack şi sclava Halima o însoţeau. Dar toate cercetările ei se dovediră zadarnice.

Doamna Weldon se văzu atunci silită să admită o ipoteză destul de neliniştitoare: că prizonierul fusese răpit din ordinul neguţătorului de sclavi, pentru motive care ei îi erau încă necunoscute. Dar atunci ce făcuse Alvez cu el? Îl închisese într-una din barăcile din piaţa mare?

Şi ce rost avea această răpire, după cele convenite între ea şi Negoro. de vreme ce şi vărul Benedict figura printre prizonierii pe care neguţătorul trebuia să-i aducă la Mossamedes, pentru a-i preda în schimbul sumei ce i-o va aduce James Weldon?

Dacă doamna Weldon ar fi fost martoră mâniei lui Alvez atunci când acesta descoperi lipsa prizonierului, ar fi înţeles că

această dispariţie avusese loc împotriva voinţei lui. Dar atunci, dacă vărul Benedict fugise de bună voie, de ce n-o înştiinţase şi pe ea?

Cercetările lui Alvez şi ale servitorilor lui, făcute cu cea mai mare grijă, duseră la descoperirea tunelului care lega domeniul neguţătorului de sclavi cu pădurea învecinată. Alvez nu se mai îndoia nici o clipă că «prinzătorul de muşte» fugise prin această deschizătură îngustă. Îşi poate oricine închipui furia care îl cuprinse când îşi dădu seama că va fi făcut răspunzător de fuga prizonierului său şi că, de bună seamă, i se va scădea partea corespunzătoare din suma ce i se cuvenea.

«Nu preţuia mare lucru acest zănatic, îşi spunea el, şi totuşi o să mă coste scump! Ah, dacă aş putea pune mâna pe el!...»

Dar în ciuda tuturor cercetărilor făcute în cuprinsul domeniului şi deşi cutreierară pădurea pe o rază destul de întinsă, nu putură da de urma fugarului. Doamna Weldon trebui deci să se împace cu gândul că şi-a pierdut vărul, iar Alvez că a pierdut o parte din suma de bani ce i se cuvenea. Fiindcă nu se putea presupune că prizonierul ar fi stabilit legături cu exteriorul, nu mai încăpea îndoială că fuga savantului se datora doar faptului că descoperise printr-o simplă întâmplare tunelul, ceea ce-l îndemnase să o ia razna fără să se mai gândească la tovarăşii săi de captivitate, ca şi cum aceştia nici n-ar fi existat.

Cu toate că doamna Weldon îşi dădea seama că numai astfel se petrecuseră lucrurile, totuşi nici prin minte nu-i trecea să aducă vreo învinuire acestui om, care nu putea fi făcut răspunzător de faptele sale.

«Nenorocitul! Ce s-o fi ales de el?» se întreba ea.

Bineînţeles că, în aceeaşi zi chiar, tunelul fu astupat cu cea mai mare grijă şi supravegherea se înăspri, atât înăuntrul cât şi în afara domeniului lui Alvez.

Pentru doamna Weldon şi copilul ei începu din nou viaţa searbădă de prizonieri.

Între timp, în regiune se produse un fenomen climateric foarte rar în acest anotimp. Către 19 iunie se porniră nişte ploi neîntrerupte, deşi trecuse încă din aprilie perioada ploilor, numită «masika». Cerul se acoperi de nori şi pământul Kazondei fu potopit de ploi torenţiale.

Dacă pentru doamna Weldon, care se vedea nevoită să

renunţe la plimbările obişnuite, aceste ploi erau doar ceva supărător, pentru populaţia băştinaşă ele însemnau o adevărata nenorocire. Terenurile mai joase, pe care holdele începuseră să dea în pârg, fuseseră în întregime inundate. Locuitorii provinciei, care se vedeau dintr-o dată lipsiţi de recoltă, erau sortiţi să moară de foame. Toate muncile agricole erau compromise, şi regina Moina, împreună cu sfetnicii ei, nu ştia cum să facă faţă catastrofei. Cerură atunci ajutorul vracilor, dar nu al celor care se ocupă cu tămăduirea bolilor prin descântece şi vrăji sau ghicesc băştinaşilor viitorul. Fiind vorba de o nenorocire obştească, cei mai mari «mgannga» - vraci care au darul să încuie sau să descuie ploile — au fost rugaţi să înlăture năpasta.

Dar şi aceştia se făcură de ruşine. Zadarnic boscorodeau cântecul lor monoton, sunau din tălăngi şi zornăiau zurgălăii, zadarnic făceau vrăji cu preţioasele lor amulete şi mai cu seamă cu un corn plin cu noroi şi scoarţă de copac, al cărui vârf se termina prin trei mici ramificaţii, zadarnic desfăceau vrăji le, aruncând cocoloaşe de bălegar sau scuipând în obrazul marilor dregători ai curţii, căci tot nu reuşeau să alunge duhurile rele care hotărăsc alcătuirea norilor.

Lucrurile se înrăutăţeau din zi în zi. Atunci regina Moina se gândi să cheme un vestit mgannga, care pe vremea aceea se pripăşise în nordul Angolei. Era un vraci neîntrecut, a cărui ştiinţă era cu atât mai uimitoare, cu cât niciodată nu fusese pusă la încercare în acest ţinut, în care de altfel niciodată nu-i călcase piciorul. Acum nu era vorba decât să arate ce poate în privinţa legării ploilor.

În dimineaţa zilei de 25 iunie, vestitul vraci îşi anunţă cu mare tămbălău sosirea la Kazonde, zornăind tot felul de clopoţei.

Vraciul se îndreptă spre piaţa oraşului şi populaţia localnică se grăbi să-i iasă în întâmpinare. Norii care se mai risipiseră, vântul care înclina să-şi schimbe direcţia vădeau oarecare semne de înseninare; faptul că ele se petrecuseră odată cu sosirea vraciului dădeau mari speranţe tuturora.

Vraciul era un bărbat falnic, bine clădit. Avea pe puţin şase picioare înălţime şi desigur că era neobişnuit de puternic. Statura lui tăcu impresie deosebită asupra mulţimii.

De obicei, vracii se strâng câte trei-patru sau chiar cinci, atunci când colindă satele, şi mai totdeauna sunt însoţiţi de o

numeroasă ceată de ucenici şi de gură-cască. Vraciul acesta era însă singur. Tot pieptul îi era vopsit în lung şi-n lat cu dungi de lut alb. De la brâu în jos, trupul îi era înfăşurat într-un fel de fustă largă făcută din pânză de iarbă, a cărei trenă ar fi fost o podoabă chiar şi pentru o femeie de lume din zilele noastre. La gât, un şirag de cranii de pasăre, pe cap un fel de coif de piele împodobit cu pene şi mărgele, în jurul şoldurilor un brâu de aramă de care atârnau câteva sute de zurgălăi mai zgomotoşi decât harnaşamentul unui catâr din Spania — iată cum era îmbrăcat acest ilustru reprezentant al tagmei vracilor indigeni.

Toate sculele artei sale magice se limitau la un fel de coş, pe fundul căruia se găseau o tigvă plină cu scoici, amulete, idoli de lemn şi tot felul de alte fetişuri, apoi o însemnată cantitate de cocoloaşe de balegă, accesorii importante pentru descântece şi pentru vrăji în Africa centrală.

Mulţimea îşi dădu în curând seama că vraciul acesta are un semn deosebit: era mut, dar acest beteşug nu făcea decât să-l ridice şi mai mult în ochii mulţimii. Vorba lui se reducea la un sunet gutural şi tărăgănat, cu totul lipsit de sens. Un motiv în plus ca să fie bine înţeles de duhuri, când face vrăji.

Vrăjitorul dădu mai întâi ocol pieţei, executând un fel de dans turbat, care tăcea să zornăie clopoţeii atârnaţi de brâu. Mulţimea îl urma de aproape, imitându-i mişcările. Apoi, pe neaşteptate, vraciul coti pe strada principală din Kazonde, îndreptându-se spre reşedinţa regală.

Îndată ce i se vesti sosirea marelui vraci, regina îi ieşi în întâmpinare, urmată de curteni. Vrăjitorul se înclină până la pământ, apoi înălţă capul, îndreptându-şi trupul uriaş. Braţele sale se ridicară spre cerul acoperit de norii fugăriţi de vânt. Spre norii aceştia arătă mâna vraciului şi el se porni să imite mişcările lor, îi arătă alergând spre apus, dar întorcându-se spre răsărit printr-o mişcare de rotaţie pe care nimeni n-o putea opri.

Apoi, spre nespusa mirare a gloatei şi a curtenilor, vraciul prinse mâna temutei regine din Kazonde. Câţiva curteni încercară să împiedice acest gest, cu totul împotriva obiceiurilor de la curte, dar puternicul mgannga îl apucă de ceafă pe cel mai apropiat şi îl zvârli cât colo.

Regina nu părea câtuşi de puţin supărată de purtarea semeaţă a vraciului. Întoarse spre ei faţa-i schimonosită de ceea ce ea socotea pesemne că ar fi un surâs. Vraciul porni mai

departe, trăgând-o pe regină după el, însoţit de mulţimea care se îmbulzea pe urmele lui. Se îndreptă apoi spre domeniul lui Alvez şi ajunse în curând înaintea porţii zăvorâte. Dintr-o singură lovitură de umăr o azvârli la pământ, apoi o împinse pe supusa regină în interiorul factoriei.

Neguţătorul, soldaţii şi sclavii săi veniră în goană să-l alunge pe cutezătorul care îşi

Vrăjitorul dădu ocol pieței, executînd un fel de dans turbat

îngăduia să sfarme porţile, fără să aştepte să i se deschidă. Când o văzură însă pe suverană, care nu i se împotrivea, se opriră într-o atitudine plină de respect.

Alvez se pregătea s-o întrebe pe regină cărui prilej datora cinstea de a i se face această vizită, dar vrăjitorul nu-i dădu răgaz şi, făcând semn mulţimii să se dea înapoi şi să lase locul liber în jurul său, începu din nou pantomima, cu o şi mai mare însufleţire. Arătă norii cu mâna. Îi ameninţă, îi blestemă, tăcu un gest de a-i opri mai întâi şi apoi de a-i îndepărta. Îşi umflă obrajii uriaşi şi se porni să sufle asupra acestor greoaie îngrămădiri de vapori, ca şi cum ar fi avut puterea să-i risipească. Şi parcă nu era deloc cu neputinţă ca să-i pună pe goană, cu statura lui uriaşă.

Superstiţioasa regină, prinsă de jocul acestui mare păcăliri, îşi pierdu cumpătul. Începu şi ea să urle, repetând instinctiv gesturile vraciului. Curtenii, gloata începură s-o imite, şi sunetele guturale ale mutului se pierdură atunci în mijlocul acestor cântece, strigăte şi urlete, atât de abundente în limba indigenilor.

Vor înceta oare norii să se mai ridice în partea de răsărit şi să acopere soarele tropical? Se vor risipi oare, înspăimântaţi de blestemele marelui vraci? Nu. Căci chiar în clipa când regina şi poporul îşi spuneau că îmblânziseră duhurile răufăcătoare care-şi puseseră în gând să-i înece, iată că cerul, puţin înseninat în zorii aceleiaşi zile, începu să se întunece mai puternic. Stropi mari de ploaie, vestitori ai furtunii, căzură în ropot pe pământ. Un murmur se ridică atunci din mulţime împotriva acestui vrăjitor care se dovedea că nu-i cu nimic mai bun ca ceilalţi. După privirile încruntate ale reginei era lesne de înţeles că în cel mai fericit caz vraciul va rămâne fără urechi. Mulţimea se îmbulzi în jurul lui. Pumnii se ridicară ameninţători, şi poate că vraciul n-ar fi scăpat teafăr dacă o întâmplare neprevăzută n-ar fi abătut într-altă parte furia mulţimii. Vraciul, a cărui statură uriaşă se înălţa deasupra acestei mulţimi furioase, întinse deodată braţul spre un punct din fundul curţii. Gestul acesta fusese atât de poruncitor, încât îşi întoarseră toţi privirile într-acolo.

Doamna Weldon şi micul Jack, atraşi de această larmă, ieşiseră afară din colibă. Pe ei îi arăta acum cu mâna stângă vrăjitorul furios, în timp ce mâna lui dreaptă se ridica spre cer.

Ei, ei erau vinovaţii! Femeia aceasta albă şi copilul ei erau pricina răului! De aici li se trag nenorocirile! Norii aceştia ei îi aduseseră din ţinuturile lor ploioase, pentru a pustii pământul Kazondei!

Gesturile vrăjitorului fuseseră înţelese. Regina Moina făcu un semn de ameninţare, arătând spre doamna Weldon. Mulţimea se năpusti asupra ei, urlând înfiorător.

Doamna Weldon se crezu pierdută şi, strângându-şi fiul în braţe, rămase nemişcată ca o stană de piatră, înaintea acestei mulţimi înnebunite. Vraciul se îndreptă şi el spre ea. Mulţimea se feri în lături, făcându-i loc. Se părea că, odată cu pricina răului, vrăjitorul acesta găsise şi leacul. Alvez, pentru care viaţa prizonierei era atât de preţioasă, se apropie de el, neştiind ce să facă. Vrăjitorul îl apucase pe micul Jack şi, smulgându-l din braţele mamei sale, îl ridică spre cer. S-ar fi zis că îi va sfărâma capul de pământ, pentru a-i îndupleca pe zei! Doamna Weldon scoase un strigăt sfâşietor şi se prăbuşi leşinată. După ce făcu reginei un semn ca pentru a o linişti cu privire la intenţiile lui, vraciul o ridică de jos pe nenorocita mamă şi, luând-o în braţe împreună cu copilul ei, se îndepărtă cu paşi repezi, în timp ce mulţimea, cu totul năucită de vrăjitor, îi făcea loc.

Dar Alvez, turbând de furie, era de altă părere. Să piardă mai întâi un prizonier din cei trei câţi îi fuseseră daţi în pază, apoi să privească neputincios cum i se răpesc şi ceilalţi doi ce-i fuseseră încredinţaţi, şi odată cu ei şi marea răsplată ce urma să o primească de la Negoro, nu, lucrul acesta nu-l putea admite nici în ruptul capului, chiar dacă un nou potop ar fi trebuit să şteargă Kazonde de pe suprafaţa Pământului! Încercă să se împotrivească.

Furia indigenilor se abătu atunci asupra lui. Regina porunci oltenilor să-l ţină pe loc, iar negustorul de sclavi, ştiind ce l-ar putea aştepta, fu nevoit să stea liniştit, blestemând în sine stupida superstiţie a supuşilor augustei Moina. Sălbaticii aşteptau să vadă norii pierind odată cu străinii care îi atrăseseră. Erau siguri că vraciul va izbuti să stăvilească cu sângele străinilor furia apelor, de pe urma cărora suferiseră atât de mult.

Între timp, mgannga se depărta cu victimele sale. Ducea în braţe pe micul Jack îngrozit şi pe doamna Weldon leşinată, cu aceeaşi uşurinţă cu care un leu ar fi dus o pereche de căprioare

a căror greutate n-ar fi însemnat mai nimic pentru fălcile lui puternice. Gloata, în culmea furiei, îl urma urlând. Părăsind domeniul lui Alvez, vraciul străbătu Kazonde şi pătrunse în pădure, mergând drept înainte încă vreo trei mile, fără ca pasul său să şovăie câtuşi de puţin. când rămase singur — băştinaşii înţeleseseră în cele din urmă că nu mai voia să fie urmărit — se îndreptă spre un râu, al cărui curs cotea spre nord.

Acolo, în fundul unei peşteri adânci, dincolo de bălăriile care ascundeau ţărmul, se găsea o pirogă acoperită cu un fel de rogojină. Vraciul îşi aşeză povara pe fundul pirogii, pe care apoi o împinse spre apă, sprijinindu-se cu piciorul de ţărm. Luntrea pomi repede la vale, târâtă de curent. Atunci, vraciul rosti cu glas foarte lămurit:

— Căpitane, iată-i pe doamna Weldon şi pe micul Jack! La drum! Şi toţi norii cerului să-şi reverse acum apele asupra acestor dobitoci din Kazonde!

Capitolul XVII

ÎN VOIA CURENTULUI

Cel ce vorbea astfel era Hercule, de nerecunoscut sub masca lui de vraci. Iar cel căruia i se adresa era Dick Sand — Dick Sand atât de slăbit, încât pentru a se ridica era nevoit să se sprijine de vărul Benedict, lângă care era culcat Dingo.

Doamna Weldon, care se trezise din leşin, nu putu rosti decât aceste cuvinte:

— Tu eşti, Dick! Tu!...

Tânărul elev-marinar dădu să se ridice, dar doamna Weldon se şi repezise să-l îmbrăţişeze, în timp ce Jack nu mai contenea cu mângâierile.

— Prietenul meu Dick! Prietenul meu Dick! repeta întruna băieţaşul. Se întoarse apoi spre Hercule şi-i zise: Şi când te gândeşti că nu te-am recunoscut deloc!

— Era şi greu, aşa împopoţonat cum eram! răspunse Hercule, ştergându-şi tărcăturile care-i brăzdau pieptul.

— Erai prea urât! se plânse micul Jack.

— De! Făceam pe diavolul, şi diavolul numai frumos nu e!
— Hercule! rosti doamna Weldon, întinzând mâna curajosului negru.
— El v-a salvat, adăugă Dick Sand. Aşa cum m-a salvat şi pe mine, deşi nu vrea s-o recunoască.
— Salvaţi, salvaţi! Ba nu suntem deloc salvaţi până acum, răspunse Hercule. De altfel, dacă nu era domnul Benedict, care să vină să ne spună unde vă găsiţi, n-am fi putut face nimic!

Într-adevăr, Hercule fusese acela care, cu cinci zile înainte, se năpustise asupra savantului rătăcit în pădure în urmărirea preţioasei sale manticore, la o depărtare de mai bine de două mile de agenţia comercială. Dacă nu s-ar fi ivit acea întâmplare, nici Dick Sand, nici negrul n-ar fi cunoscut locul unde era închisă doamna Weldon, iar Hercule nu s-ar fi putut aventura la Kazonde în zdrenţele unui vraci.

În timp ce piroga aluneca repede pe această parte îngustă a râului, Hercule povesti tot ce se întâmplase de când fugise din lagărul de lângă Coanza; cum îi urmărise, fără să fie văzut, pe doamna Weldon şi pe fiul ei; cum îl găsise pe Dingo rănit; cum ajunseseră amândoi în împrejurimile Kazondei; cum îi trimisese un bilet lui Dick Sand, în care îl punea la curent cu cele întâmplate doamnei Weldon; cum, după sosirea neaşteptată a vărului Benedict, încercase zadarnic să pătrundă în factorie, păzită de la fuga savantului cu şi mai multă străşnicie; cum, în sfârşit, găsise prilejul de a o smulge pe prizonieră din mâinile groaznicului Jose-Antonio Alvez. Prilejul se oferise de la sine, în aceeaşi zi. Un mgannga pornit să colinde ţinutul pentru a-şi arăta meşteşugul său într-ale vrăjitoriei, acel vestit mgannga aşteptat cu atâta nerăbdare, trecuse prin pădurea prin care Hercule dădea târcoale în fiecare noapte, pândind, veghind, gata la orice. Sărise asupra vraciului, îl despuiase de straie, de podoabele de vrăjitor, îl legase de trunchiul unui copac, cu liane atât de strâns înnodate, încât nimeni nu le-ar fi putut desface, îşi vopsise trupul aşa cum era vopsit trupul vraciului şi jucase rolul de stăpânitor al ploilor; toate acestea nu i-au luat decât câteva ceasuri. Dar a fost neapărată nevoie de credulitatea superstiţioasă a localnicilor pentru a se lăsa traşi pe sfoară.

În toată povestea aceasta, pe care Hercule se străduia s-o scurteze cât mai mult, nu fusese deloc vorba despre Dick Sand.
— Şi tu, Dick? întrebă doamna Weldon.

— Eu, doamnă Weldon, răspunse tânărul elev-marinar, nu pot să vă spun nimic. Ultimul meu gând a fost la dumneavoastră, la Jack!... M-am căznit în zadar să rup frânghiile cu care eram legal de stâlp... Apa mi-a trecut peste cap... Mi-am pierdut cunoştinţa... când mi-am venit din nou în fire, eram adăpostit într-o văgăună ascunsă de stufărişul de pe malul acestei ape, iar Hercule, în genunchi, se străduia să mă readucă în simţiri!...
— Păi dacă sunt medic, ghicitor, vraci, mag... îi răspunse Hercule.
— Hercule, întrebă doamna Weldon, spune-mi, te rog, cum l-ai salvat pe Dick Sand?
— Eu l-am salvat, doamnă Weldon? răspunse uriaşul. N-ar fi fost cu putinţă oare ca apele repezi ale râului să smulgă stâlpul de care era legat căpitanul nostru şi apoi să fie târât de curent, în toiul nopţii, până la locul de unde l-am cules eu, mai mult mort decât viu? Şi apoi ce mare scofală ca, la adăpostul întunericului, să te furişezi printre victimele care pardoseau mormântul, să aştepţi năvala apelor, să înoţi aproape de fundul râului, şi apoi, cu o mică opintire, să smulgi cât ai clipi din ochi stâlpul de care era legat tânărul nostru căpitan? Nu-i cine ştie ce mare ispravă! Oricine în locul meu ar fi făcut la fel! Iată, de pildă, chiar domnul Benedict, sau chiar Dingo!... Şi, la drept vorbind, nu văd de ce n-ar fi făcut-o chiar el!...

Auzindu-şi numele, Dingo începu să latre. Luând în mâini capul mare al câinelui, Jack îl mângîie, întrebându-l:
— Dingo, tu l-ai salvat pe prietenul meu Dick ?

În acelaşi timp, el sili câinele să-şi mişte capul de la stânga la dreapta.
— Spune că nu, Hercule! exclamă triumfător Jack. Vezi, dar, că nu el l-a salvat. Hercule l-a salvat pe căpitanul nostru, nu-i aşa, Dingo?
— Şi băieţaşul împinse capul câinelui de cinci-şase ori de sus în jos.
— Spune că da, Hercule! Spune că da! strigă micul Jack. Vezi că tu l-ai salvat?...
— Prietene Dingo, răspunse Hercule, mângâind câinele, nu e frumos ce faci! Mi-ai făgăduit că n-ai să mă dai de gol!

Da! Hercule îşi riscase viaţa pentru a salva viaţa lui Dick Sand. Dar modestia lui nu-i dădea voie s-o spună deschis. De altminteri, găsea totul foarte firesc şi repeta întruna că în

asemenea împrejurări oricare dintre tovarăşii săi ar fi făcut, fără să şovăie, tot ceea ce făcuse el.

Doamna Weldon îşi aminti acum de bătrânul Tom, de fiul lui, de Acteon, de Austin, nenorociţii lor tovarăşi. Fuseseră duşi toţi în regiunea lacurilor. Hercule îi văzuse trecând în mijlocul caravanei de sclavi. Îi urmărise, dar nu se ivise nici un prilej ca să intre în legătură cu ei. Plecaseră! Erau pierduţi!

După ce râsese din toată inima, Hercule avea acum obrajii brăzdaţi de lacrimi, pe care nici nu încerca să le oprească.

— Nu plânge, prietene, încercă să-l mângâie doamna Weldon. Cine ştie dacă n-o să-i vedem iarăşi într-o bună zi!

În câteva cuvinte, Dick Sand fu pus la curent cu tot ceea ce se întâmplase cu doamna Weldon la factoria lui Alvez.

— Poate c-ar fi fost mai bine dacă rămâneam la Kazonde, adăugă doamna Weldon.

— Mare prostie am făcut! strigă Hercule.

— Nu, Hercule, nu! răspunse Dick Sand. Acei nemernici ar fi găsit prilejul de a-l atrage pe domnul Weldon într-o cursă! Să fugim cu toţii, fără să mai pierdem vremea. O să ajungem la ţărm înainte ca Negoro să se întoarcă la Mossamedes. Acolo vom cere ajutorul autorităţilor portugheze, iar când Alvez se va prezenta să primească cei o sută de mii de dolari...

— O sută de mii de lovituri de ciomag în capul acestui bătrân nemernic, asta o să primească! strigă Hercule. Şi mă însărcinez să i le dau chiar eu!

Deşi nici vorbă nu putea fi ca doamna Weldon să se înapoieze la Kazonde, totuşi mai era de rezolvat o problemă. Trebuiau să ajungă la ţărm înaintea lui Negoro. Toate proiectele lui Dick Sand trebuiau de aici înainte să tindă spre acest lucru.

Tânărul elev-marinar îşi punea în practică planul la care chibzuise de atâta vreme, şi anume de a ajunge la coastă folosindu-se de cursul unui râu sau al unui fluviu. Râul era găsit, cursul lui ducea spre nord şi poate că se vărsa chiar în Zair. În cazul acesta, în loc să ajungă la Sf. Paul de Loanda, ar fi ajuns la gurile acestui mare fluviu. Ajutoare vor găsi destule în coloniile din Guineea inferioară.

După ce se hotărî să se lase în voia apelor ca să fie duşi în josul acestui râu, Dick Sand se gândi la început să se îmbarce pe un plaur — insulă plutitoare formată din tot felul de ierburi, care

sunt atât de numeroase pe fluviile africane[46].

Dar Hercule, tot cercetând ţărmul, avusese norocul să găsească o pirogă care plutea dusă de curent. Dick Sand n-ar fi putut dori alta mai bună... Soarta le fusese de mare ajutor. Într-adevăr, nu era vorba de una dintre bărcile acelea înguste de care se folosesc de obicei băştinaşii; luntrea găsită de Hercule avea o lungime de peste treizeci de picioare şi o lărgime de patru; mânată de câţiva vâslaşi, barca avea să lunece cu repeziciune pe apele marilor lacuri. Doamna Weldon şi însoţitorii ei puteau aşadar să se instaleze destul de confortabil, piroga urmând a fi lăsată să plutească în voia curentului; direcţia i se putea menţine doar cu ajutorul unei vâsle.

Dick Sand avusese de gând la început să călătorească numai noaptea, ca să nu fie văzut; dar a pluti numai douăsprezece ore din douăzeci şi patru însemna a dubla durata unei călătorii care şi aşa putea să fie foarte lungă. Dick Sand avu atunci ideea să facă deasupra pirogii un fel de acoperiş, alcătuit din crengi şi ierburi şi susţinut de o prăjină arcuită, proptită în cele două capete. Acoperişul acesta se prelungea în faţa şi înapoia bărcii până la suprafaţa apei, ascunzând până şi vâsla cea mare. S-ar fi zis că-i un plaur acoperit cu ierburi, care cobora pe apa râului printre insulele plutitoare. până şi păsările se lăsară înşelate de ingeniosul camuflaj şi, ademenite de grăunţele de pe acoperiş, se ţineau după pirogă, pe care se lăsau din zbor când şi când. De altfel, acest acoperiş verde servea totodată drept adăpost împotriva arşiţei soarelui. O călătorie făcută în asemenea condiţii putea să decurgă aproape fără oboseală, însă nu fără primejdie.

Călătoria urma să fie destul de lungă şi trebuiau să-şi procure hrana de fiecare zi. Erau deci nevoiţi să acosteze din când în când, pentru a vâna pe ţărmurile împădurite, dacă nu ar fi putut prinde peşte îndeajuns. Singura armă de foc a lui Dick Sand era puşca luată de Hercule, după atacul de la furnicar. Îşi propusese însă să nu piardă nici un foc. Poate că, ascuns sub tufişul care acoperea ambarcaţiunea, va putea înşela mai lesne vânatul.

Piroga continua să plutească la vale, purtată de curent cu o repeziciune pe care Dick Sand o aprecie la aproape două mile pe oră. Dacă avea să-şi păstreze această viteză, spera să facă

46 Cameron vorbeşte adesea de asemenea insule plutitoare, (n.a.)

cincizeci de mile între două răsărituri de soare. Dar tocmai din pricina acestei repeziciuni se impunea o supraveghere continuă, pentru a se feri de piedicile din cale: stânci, trunchiuri de arbori şi ridicăturile de pe fundul albiei. Şi apoi, trebuiau să se ferească de pragurile şi cataractele atât de obişnuite pe râurile africane.

Dick Sand, care îşi recăpătase toate forţele de când avusese bucuria s-o vadă din nou pe doamna Weldon şi pe copilul ei, se aşezase în partea dinainte a pirogii. Printre ierburile înalte, privirea lui scruta cursul apei şi, fie printr-o vorbă, fie printr-un gest, îi arăta lui Hercule, care ţinea cârma în mâinile sale vânjoase, ce avea de făcut pentru a menţine luntrea pe direcţia bună.

Doamna Weldon, culcată în mijlocul luntrii pe un pat de frunze uscate, căzuse pe gânduri. Vărul Benedict nu scotea un cuvînt, mulţumindu-se doar să încrunte sprâncenele când privirile sale îl întâlneau pe Hercule, căruia nu-i putea ierta intervenţia în chestiunea cu manticora. Cugetând la colecţia sa pierdută, la însemnările sale de entomolog, pe care de bună seamă că indigenii din Kazonde nu le vor preţui după merit, savantul stătea posomorât, cu picioarele întinse, cu braţele încrucişate pe piept, făcând uneori gestul instinctiv de a-şi ridica pe frunte ochelarii care nu-i mai împodobeau nasul. Cât despre micul Jack, înţelegând că nu trebuie să facă zgomot, dar fiindu-i totuşi îngăduit să se mişte, îl imita pe prietenul său Dingo şi alerga de-a buşilea de la un capăt la altul al luntrii. În primele două zile se hrăniră cu merindele pe care Hercule putuse să şi le procure înainte de plecare. Dick Sand nu se oprea decât pentru câteva ceasuri în timpul nopţii, atât cât să-şi îngăduie un pic de odihnă. Se ferea însă să debarce atâta timp cât nu i-o va cere nevoia de a-şi face noi provizii.

Începutul călătoriei pe râul acesta necunoscut, care măsura în lărgime peste o sută cincizeci de picioare, se petrecu fără nici un incident. câteva insule plutitoare alunecau la vale cu aceeaşi viteză ca şi luntrea. Deci, o ciocnire era exclusă, afară de cazul că li s-ar fi ivit în drum vreo stavilă. De altmintcri, ţărmurile păreau pustii. De bună seamă, aceste regiuni ale ţinutului Kazonde erau prea puţin umblate.

Malurile erau pline de plante sălbatice, care îmbrăcau pământul în culori vii. Asclepii cu flori mătăsoase, gladiole, crini, clematite, balsamine, diferite ombeliferc, aloe, ferigi

arborescente, arbuşti mirositori tiveau ţărmurile cu o fâşie strălucitoare. Pădurile îşi înmuiau din loc în loc crengile copacilor în apele repezi. Salcâmi cu frunze tari, arbori «de fier», cu trunchiul acoperit de un strat de muşchi în partea expusă vânturilor mai reci, smochini sprijinindu-se pe nişte rădăcini în formă de pari şi tot felul de alţi arbori ca în basme îşi plecau crengile deasupra apei. Vârfurile lor înalte se împreunau la peste o sută de picioare deasupra capului, alcătuind o boltă prin care nu putea străbate nici o rază de soare. Uneori, coroanele arborilor de pe un ţărm se împreunau cu coroanele arborilor de pe celălalt ţărm, alcătuind un fel de punte de liane. în ziua de 27, spre nespusa încântare a micului Jack, călătorii zăriră trecând pe una dintre aceste punţi vegetale o ceată de maimuţe, ţinându-se una de coada celeilalte, ca măsură de prevedere pentru cazul când podeţul s-ar fi rupt sub greutatea lor.

Aceste maimuţe din Africa centrală, care fac parte din specia de cimpanzei numită «soko», sunt unele din cele mai urâte exemplare din întreg neamul maimuţelor: au fruntea teşită, faţa de un gălbui deschis, urechile aşezate spre creştetul capului. Ele trăiesc în grupe de câte zece, latră ca dulăii şi sunt foarte temute de băştinaşi, cărora le fură uneori copiii ca să-i zgârie şi să-i muşte. Trecând pe podul de liane, maimuţele nu puteau bănui că sub acoperişul acela de ierburi, pe care torentul îl ducea la vale, se găsea un băieţaş cu care ar fi petrecut de minune. Ascunzătoarea născocită de Dick Sand era, se vede, foarte bine făcută, dat fiind că până şi făpturile acestea atât de isteţe se lăsau înşelate.

În aceeaşi zi, după ce parcursese vreo douăzeci de mile, luntrea se opri pe neaşteptate.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Hercule de la postul său.

— O stavilă, răspunse Dick Sand, o stavilă naturală.

— Trebuie s-o sfărâmăm, domnule Dick.

— Da, Hercule, cu toporul. Câteva insule plutitoare s-au izbit de ea, dar n-au putut-o străpunge.

— La lucru, căpitane, la lucru! răspunse Hercule, apropiindu-se de prova pirogii.

Stavila aceasta era făcută din plasa deasă a acelei buruieni trainice numită «tikatika», buruiană cu frunzele ceruite şi care creşte des, făcând o masă aproape compactă şi foarte

rezistentă. Pe o asemenea împletitură poţi trece de pe un mal pe altul, dacă nu te temi că are să ţi se afunde piciorul în încâlceala ierburilor. Minunate flori de lotus acopereau acest întreg baraj.

Se întunecase, astfel că Hercule putu să-şi părăsească ascunzătoarea fără a risca prea mult şi, mânuind cu multă dibăcie securea, izbuti în două ore să înlăture cele două jumătăţi tăiate ale barajului, aşa că luntrea îşi putu continua drumul.

Mai trebuie însă spus un lucru, fără înconjur: copilul acela mare, vărul Benedict, nădăjduise o clipă că n-au să poată trece de stavilă, aşa că vor fi nevoiţi să se înapoieze. Călătoria aceasta îl dezgusta la culme. Îi părea rău după factoria lui Jose-Antonio Alvez şi după coliba în care se mai afla încă preţioasa lui cutie de entomolog. Suferinţa lui era vădită şi, privindu-l, te cuprindea mila. Să nu aibă nici o insectă şi nici să poată prinde vreuna!

Mare-i fu bucuria când Hercule, «elevul» lui la urma urmei, se apropie de el, aducându-i o gânganie mică şi urâtă, pe care o culesese de pe un fir de tikatika. Lucru ciudat: dându-i gângania, negrul părea oarecum stingherit!

Dar cine ar putea reda exclamaţiile de bucurie ale vărului Benedict când văzu mica insectă, pe care o prinse între degetul mare şi cel arătător şi o apropie cât mai mult de ochii lui miopi, care nu mai puteau fi ajutaţi acum nici de ochelari, nici de lupă!

— Hercule! strigă el. Hercule! Ah! Meriţi să te iert! Verişoară Weldon! Dick! Un hexapod unic în genul lui, şi de origine africană! Pe ăsta o să trebuiască să mi-l recunoască toţi savanţii şi n-o să mă mai părăsească decât dacă o să mor şi eu!

— Este atât de preţios? întrebă doamna Weldon.

— Dacă e preţios!... exclamă vărul Benedict. O insectă care nu e nici coleopteră, nici nevropteră, nici himenopteră, care nu aparţine nici uneia din cele zece ordine recunoscute de savanţi şi pe care am fi ispitiţi să o clasăm mai curând în a doua încrengătură a arahnidelor! Un soi de păianjen, care ar fi păianjen dac-ar avea opt picioare, şi care e totuşi un hexapod, pentru că nu are decât şase! Ah! Dragii mei prieteni, Cerul îmi datora această bucurie! Voi putea, în sfârşit, să-mi leg numele de o descoperire ştiinţifică! Această insectă se va numi «hexapodes benedictus»!

Entuziasmul norocosului savant era atât de mare, încât

uitase cu totul nenorocirile prin care trecuse şi pe cele care mai puteau veni. Doamna Weldon şi Dick Sand se grăbiră să-l felicite.

Între timp, piroga continua să alunece pe apele întunecate ale râului. Liniştea nopţii nu era tulburată decât de scrâşnetul solzilor crocodililor sau de fornăitul hipopotamilor care se zbenguiau lângă ţărm.

Apoi luna răsări de după crestele copacilor, strecurându-şi razele argintii prin împletitura acoperişului de ierburi şi luminând până-n interiorul ambarcaţiunii.

De pe malul drept răzbi acum o larmă îndepărtată, apoi un zgomot surd, pricinuit parcă de nişte pompe uriaşe lucrând în beznă. Erau câteva sute de elefanţi, care, sătui de rădăcinile lemnoase mâncate în timpul zilei, veneau să se adape înainte de a se culca. S-ar fi putut crede că trompele acestea, care se aplecau şi se ridicau cu aceeaşi mişcare ritmică, aveau să sece râul.

Capitolul XVIII

DIFERITE ÎNTÂMPLĂRI

Timp de opt zile, piroga continuă să plutească,dusă la vale de curent. Nici o întâmplare deosebită nu veni să tulbure călătoria. Pe o întindere de câteva mile, apele râului scăldau marginile unei păduri minunate: apoi, despuiat de aceşti arbori frumoşi, ţinutul începea să facă loc junglei, a cărei întindere nu putea fi cuprinsă cu privirea.

Dacă în această regiune nu se găseau băştinaşi — lucru de care lui Dick Sand nici prin minte nu-i trecea să se plângă — în schimb mişunau tot felul de animale. Zebre care se hârjoneau pe ţărmuri, cerbi şi un soi de antilope, numite «caamas», dispăreau odată cu venirea nopţii, când locul lor era luat de leoparzi, ale căror răcnete răsunau până departe, şi chiar de lei care alergau prin hăţişul înalt.

Până acum, fugarii n-avuseseră nimic de suferit din partea

acestor fiare sălbatice, care mişunau prin păduri şi ape. Totuşi, în fiecare zi, de obicei după-amiază, Dick Sand apropia luntrea de unul din maluri, alegea cu grijă un loc pentru debarcare şi cerceta apoi tufişurile de pe ţărm.

Trebuiau să-şi procure hrana de fiecare zi, iar prin ţinuturile acestea fără plante cultivate de om nu-ţi puteai pune nădejdea în manioc, mei, porumb şi nici în fructele care alcătuiesc hrana vegetală a triburilor băştinaşe. Aceste vegetale nu creşteau aici decât în stare sălbatică şi deci nu erau bune de mâncat. Dick Sand era nevoit să vâneze, deşi detunătura puştii ar fi putut duce la vreo întâlnire neplăcută.

Focul îl făcea frecând un beţişor răşinos de o bucată de lemn de smochin sălbatic, după obiceiul indigenilor, sau chiar după cel al maimuţelor, pentru că se pare că unele gorile se folosesc de acelaşi mijloc ca să aprindă focul. Apoi frigeau câteva hălci de carne de cerb sau antilopă, împrospătându-şi proviziile pentru câteva zile. În ziua de 4 iulie, Dick Sand izbuti să omoare dintr-un singur foc un «poku», aşa că făcură rost de carne pentru mai multe zile în şir. Era un animal de cinci picioare, cu coarne lungi, inelate, cu părul de culoare gălbui-roşcată, presărat cu mici pete lucioase, cu pântecele alb. Carnea acestui animal era foarte bună la gust. Punând la socoteală coborârile pe ţărm făcute aproape în fiecare zi, precum şi ceasurile de odihnă în timpul nopţii, desigur că drumul străbătut până la 8 iulie nu putea fi socotit la mai mult de o sută de mile. Era totuşi foarte mult, şi Dick Sand începuse să se întrebe până unde oare avea să-i ducă râul acesta nesfârşit, care, deşi primise apele câtorva mici afluenţi, nu devenea mai mare.

Numai cursul lui se modificase, părăsindu-şi direcţia nordică şi cotind spre nord-vest.

Oricum, nul acesta le dădea o bună parte din hrană. Liane lungi, pe care prindeau spini în chip de undiţă, le dădeau putinţa să pescuiască peşti delicioşi ca «sangikas» — care, dacă sunt afumaţi, pol fi transportaţi în toată regiunea — «usakas» — peşti negri destul de preţuiţi — «monde» — cu capul lat şi ale căror gingii, în loc de dinţi, sunt prevăzute cu nişte firişoare de păr aspre ca o perie — mici «daga- las» — cărora le place să trăiască în apele repezi, asemănători întru- câtva cu peştii numiţi «whitebaits», din Tamisa.

În ziua de 9 iulie, Dick Sand dădu dovadă de mult sânge rece. Se găsea singur pe ţărm, pândind un cerb ale cărui coarne se vedeau deasupra unui desiş. Glontele tocmai pornise, când, de la vreo treizeci de paşi depărtare, se năpusti un al doilea vânător, înfricoşător la vedere, venind să-şi ceară prada la care de bună seamă că nu voia să renunţe. Era un leu uriaş, dintre cei numiţi de indigeni «karamos», nu din specia leilor fără coamă, numiţi «leii din Nyassi». Fiara era înaltă — peste cinci picioare; era, într-adevăr, un exemplar rar. Dintr-o săritură, leul se aruncă asupra cerbului culcat la pământ de glontele lui Dick Sand. Biata făptură, în care încă mai pâlpâia viaţa, se zbătea mugind jalnic sub laba cumplitei fiare.

Dick Sand n-avusese timp să-şi încarce din nou arma. Leul îl zărise din primul moment, dar se mulţumi deocamdată să-l privească. Dick Sand se dovedi destul de stăpân pe sine pentru a nu face nici o mişcare, îşi aminti că în asemenea împrejurări, pentru a-ţi salva viaţa, cel mai bun lucru este să stai nemişcat. Nu încercă să-şi încarce arma şi nici măcar să fugă. Leul continua să-l privească ţintă cu ochii săi de pisică, roşii şi strălucitori. Şovăia între cele două prăzi, cea care i se zbătea sub labe şi cea care nu se clintea. Dacă cerbul nu s-ar fi zvârcolit în ghearele lui, Dick Sand ar fi fost pierdut. Trecură, aşa, două minute. Leul se uită la Dick Sand şi Dick Sand se uită la leu, fără măcar să clipească. În cele din urmă, înşfăcându-şi prada cu fălcile-i puternice, cu aceeaşi uşurinţă cu care un câine ar fi înşfăcat un iepure, leul dispăru în desiş, lovind cu coada sa vânjoasă crengile arbuştilor.

Dick Sand mai rămase câteva clipe nemişcat, apoi se grăbi să plece. Ajunse din nou la tovarăşii săi de drum, dar nu le spuse nimic despre primejdia din care scăpase datorită stăpânirii de sine. Dacă în loc de a pluti la vale pe apele râului acestuia repede fugarii ar fi fost nevoiţi să străbată câmpiile şi pădurile locuite de asemenea fiare, poate că nici unul dintre naufragiaţii de pe Pilgrim nu ar mai fi fost în viaţă.

Dar dacă ţinutul acesta era acum nelocuit, nu fusese totdeauna aşa. Adeseori, pe unele văi ale terenului puteai da peste urme de sate părăsite. Un călător obişnuit să străbată regiunile acestea, aşa cum tăcuse David Livingstone, nu s-ar fi lăsat înşelat. La vederea înaltelor garduri vii alcătuite din copaci,care odinioară împrejmuiseră îngrămădirea colibelor de

stuf, a câte unui smochin singuratic în mijlocul unui loc îngrădit, exploratorul ar fi putut afirma, fără primejdia de a fi dezminţit, că nu cu mult în urmă fuseseră aici aşezăminte omeneşti, dar că, după obiceiurile băştinaşilor, moartea vreunei căpetenii fusese de ajuns pentru a-i face pe locuitori să-şi părăsească locuinţele, mutându-se într-altă parte a ţinutului. Poate că pe ţărmurile acestui rîu triburile îşi făcuseră locuinţele sub pământ, întocmai ca în alte ţinuturi ale Africii. De aceea, Dick hotărî să nu mai debarce decât atunci când era neapărată nevoie şi numai după ce-l sili pe Hercule să-i promită că la cea mai mică alarmă va împinge piroga spre larg. Curajosul negru făgăduise, dar ori de câte ori Dick Sand punea piciorul pe pământ, cu mare greutate reuşea să-şi ascundă faţă de doamna Weldon îngrijorarea care-l chinuia.

În seara de 10 iulie, fură nevoiţi să sporească măsurile de prevedere. Pe ţărmul drept se ridica un sat de locuinţe lacustre. Albia, ceva mai largă, a râului formase acolo un fel de heleşteu, ale cărui ape scăldau vreo treizeci de colibe construite pe nişte stâlpi de lemn. Cursul apei cotea pe dedesubtul acestor colibe. Luntrea era nevoită să treacă tot pe acolo, deoarece partea stângă a râului, presărată cu stânci, nu era navigabilă.

Satul era locuit. Câteva focuri licăreau sub acoperişuri şi se auzeau glasuri, semănând mai degrabă a răgete. Dacă, din nefericire, năvoadele ar fi fost întinse ca de obicei între stâlpi, desigur că piroga, încercând să-şi croiască un drum, ar fi atras atenţia locuitorilor colibelor.

Dick Sand stătea în faţă, dând îndrumări în şoaptă şi străduindu-se să ocolească stâlpii mâncaţi de apă. Era o noapte senină şi se vedea destul de bine pentru a conduce piroga, dar şi pentru a putea fi văzuţi de băştinaşi.

Urmară câteva clipe de groază. Doi băştinaşi vorbeau tare, stând ghemuiţi pe nişte bârne chiar la suprafaţa apei, printre care curentul împingea barca; direcţia acesteia nu putea fi schimbată, deoarece acolo locul de trecere era foarte strâmt. Oare n-au să observe oamenii aceştia luntrea şi să trezească apoi tot satul cu strigătele lor? Mai aveau de străbătut cel mult o sută de picioare, când Dick Sand îi auzi pe cei doi indigeni vorbind parcă cu mai multă însufleţire. Îşi arătau unul altuia grămada aceea de ierburi plutitoare, care se apropia ameninţând să sfâşie plasele de liane de-abia întinse. Se zoreau

acum să le ridice, chemându-şi totodată prin strigăte tovarăşii în ajutor. Alţi cinci sau şase negri se lăsară să lunece de-a lungul stâlpilor şi se aşezară călare pe bârnele care legau stâlpii unul de altul, zbierând şi făcând o larmă de neînchipuit.

În pirogă, în schimb, domnea o linişte deplină, întreruptă doar de ordinele lui Dick Sand, rostite în şoaptă; nici o mişcare, afară de cea făcută de braţul lui Hercule care mânuia cârma. Uneori, Dingo mârâia înfundat şi atunci Jack îi prindea botul cu mânuţele sale şi-l ţinea strâns. Pe toată întinderea nu se auzea decât şopotul apei despicată de stâlpi, iar din colibele lacustre, răcnetele locuitorilor.

Între timp, indigenii se zoreau să ridice năvoadele. Dacă izbuteau s-o facă la timp, luntrea putea trece nestingherită; altminteri avea să se încurce în ele şi toţi acei care se găseau în ea ar fi fost pierduţi! Orice încercare de a schimba direcţia sau de a opri ar fi fost zadarnică, dat fiind că tocmai în locul acela malurile erau apropiate şi deci râul curgea mai repede.

În mai puţin de un minut, piroga ajunse între stâlpi. Printr-un noroc nemaipomenit, indigenii izbutiseră cu o ultimă sforţare să ridice năvoadele. Dar, aşa cum se temuse Dick Sand, în trecere pe dedesubtul colibelor, o parte din acoperişul de ierburi al ambarcaţiunii fusese smuls. Unul dintre indigeni scoase un strigăt. Avusese oare timp să zărească ce se ascundea sub acoperişul acela şi dăduse de veste tovarăşilor săi?... Se prea poate!...

Dar Dick Sand şi ai săi nu mai puteau fi ajunşi din urmă: peste câteva clipe, împinşi de curentul transformat aici într-un adevărat torent, satul lacustru dispăru din văzul lor.

— Spre malul stâng! porunci prevăzător Dick Sand. Albia a devenit din nou navigabilă!

— Spre malul stâng! repetă Hercule, şi împinse cârma cu braţul său vânjos.

Dick Sand trecu lângă el scrulând întinderea apei pe care luna o lumina din plin. Nu zări nici o luntre pornită în urmărirea lor. Poate că indigenii aceia nici n-aveau luntre. Nici în dimineaţa următoare nu zăriră vreun indigen ivindu-se pe râu sau pe maluri. Cu toate acestea, ca o măsură de prevedere, poate exagerată, piroga era mereu ţinută pe partea stângă a râului.

În timpul celor patru zile următoare, de la 11 la 14 iulie,

doamna Weldon şi tovarăşii săi observară schimbări simţitoare în ce priveşte vegetaţia regiunii. Nu era numai un ţinut pustiu, ci pustiul însuşi, asemenea deşertului Kalahari, explorat de Livingstone în prima sa călătorie. Pământul sterp nu amintea cu nimic de mănoasele câmpii din ţinuturile pe lângă care trecuseră.

Îşi continuară deci călătoria pe râul acesta nesfârşit, căruia i s-ar fi putut spune fluviu, pentru că părea că va sfârşi tocmai în Atlantic!

Procurarea merindelor în ţinutul acesta sterp deveni acum o problemă greu de rezolvat. Proviziile erau pe sfârşite. Pescuitul aducea puţin; vânătoarea nu mai dădea nimic. Cerbi, antilope, «pokuşi» şi alte animale n-ar fi putut găsi nimic de mâncare în pustiu. Odată cu ele dispăruseră şi fiarele carnivore.

Nopţile nu mai răsunau de răcnetele obişnuite. Liniştea nu era tulburată decât de orăcăitul broaştelor, zgomot pe care Cameron îl asemăna cu acela pricinuit de călăfătuitorii care călăfătuiesc o corabie, nituitorii care bat niturile, perforatorii care perforează pe un şantier de construcţii navale. De o parte şi de alta a ţărmului se întindea regiunea despuiată de copaci, până la poalele îndepărtatelor coline care o mărgineau la răsărit şi la apus. Vegetaţia era alcătuită aproape în întregime numai din euforbiacee — nu din acele euforbiacee care dau făina de manioc, numită «cassave», ci dintr-acelea din care se scoate un fel de ulei necomestibil.

Şi cu toate acestea trebuiau să-şi procure hrană. Dick Sand nu ştia cum s-o scoată la capăt. Hercule îi aminti atunci că băştinaşii obişnuiesc să mănânce mlădiţe tinere de ferigă şi miezul tulpinii de papirus. Chiar el fusese nevoit să-şi potolească foamea cu aceste buruieni tot timpul cât urmărise prin pădure caravana lui Ibn Hamis. Din fericire, ferigi şi papirus creşteau din belşug de-a lungul ţărmurilor. Miezul acela dulceag plăcu tuturor, mai ales micului Jack.

Totuşi, felul acesta de alimentaţie nu era îndestulător. În ziua următoare însă, mulţumită vărului Benedict, putură face rost de hrană mai substanţială.

De când cu descoperirea acelui «hexapodes benedictus», care trebuia să-i aducă nemurirea, vărul Benedict nu mai era atât de morocănos. Insecta fu pusă la loc sigur, adică prinsă cu un ac în calota pălăriei, iar savantul îşi începu iarăşi cercetările

în timpul orelor de debarcare. În ziua acea, scotocind prin ierburile înalte, dădu peste o pasăre al cărei ciripit îi atrase luarea-aminte. Dick Sand tocmai se pregătea să tragă, dar vărul Benedict îl opri, strigându-i:

— Nu trage, Dick, nu trage! O singură pasăre la cinci persoane tot nu-i de ajuns.

— E de ajuns însă pentru Jack, răspunse Dick Sand, ochind pentru a doua oară pasărea, care nu părea grăbită să-şi ia zborul.

— Nu trage! Nu trage! îl împiedică din nou vărul Benedict. Este o călăuză care ne poate procura multă miere!

Dick Sand plecă ţeava puştii, socotind că, oricum,câteva livre de miere fac mai mult decât o biată pasăre. împreună cu vărul Benedict, începu să urmărească pasărea-călăuză, care când îşi lua zborul, când se lăsa la pământ, de parcă îi îndemna s-o urmeze. Nu merseră prea departe. După câteva minute zăriră nişte buturugi ascunse între euforbiacee, în jurul cărora albinele zumzăiau de zor.

Vărul Benedict n-ar fi voit să le lipsească pe aceste himenoptere harnice de «rodul muncii lor», după cum spunea el. Dar Dick Sand nu era de aceeaşi părere. El izgoni albinele, făcând fum cu ierburi uscate, şi izbuti să ia o însemnată cantitate de miere. Pentru pasărea- călăuză lăsă fagurii de ceară, care reprezentau partea ce i se cuvenea. Apoi se înapoie la tovarăşii săi de pe luntre, însoţit de vărul Benedict.

Mierea a fost primită cu bucurie; dar nici aceasta n-ar fi fost de ajuns şi ar fi suferit cu toţii de foame, dacă în ziua de 12 luntrea nu s-ar fi oprit în apropierea unui golf în care lăcustele mişunau cu zecile de mii, acoperind în două sau trei rânduri suprapuse pământul şi arbuştii. Şi cum vărul Benedict avu grijă să le spună că indigenii obişnuiesc să se hrănească cu aceste ortoptere, lucru de altfel foarte adevărat, se grăbiră să dea iama în ele. Erau atât de multe, încât s-ar fi putut umple de zece ori luntrea. Prăjite deasupra unui foc domol, aceste lăcuste bune de mâncat ar fi părut foarte gustoase chiar şi unor oameni mai puţin flămânzi. Vărul Benedict înghiţi o cantitate însemnată — ce-i drept oftând — dar totuşi înghiţi.

Dar acest neîntrerupt şir de încercări morale şi fizice trebuia să ia odată sfârşit! Deşi călătoria cu piroga era mai puţin obositoare decât fusese primul drum prin pădurile de pe litoral,

totuşi zăpuşeala din timpul zilei, umezeala din timpul nopţii, pişcăturile necontenite ale ţânţarilor, toate acestea făceau destul de anevoioasă călătoria cu barca. Ar fi trebuit să ajungă la ţintă, dar Dick Sand nu putea să spună când se va sfârşi această călătorie. Peste opt zile? Peste o lună? Greu de spus! Dacă râul ar fi mers tot timpul spre vest, atunci de mult ar fi ajuns la coasta Angolei nordice. Cum însă râul avea direcţia mai degrabă spre nord, putea trece încă multă vreme până să ajungă la ţărmul oceanului.

Dick Sand era deci nespus de îngrijorat. Dar în dimineaţa zilei de 14 iulie, râul îşi schimbă pe neaşteptate direcţia. Micul Jack se afla în prova pirogii şi, la adăpostul acoperişului, privea în larg; o apă mare apăru la orizont.

— Marea! strigă el.

La auzul acestui cuvânt, Dick Sand tresări şi se apropie de copil.

— Marea! repetă la rându-i. Nu, încă nu. Dar, oricum, este un fluviu care curge spre vest şi în care se varsă râul pe care am venit noi! S-ar putea să fie chiar Zairul!

— Dumnezeu să te audă, Dick, răspunse doamna Weldon.

Într-adevăr, dacă ar fi fost Zairul sau Congo, pe care Stanley avea să-l exploreze peste câţiva ani, era de ajuns să se lase purtaţi la vale de apele lui ca să ajungă la orăşelele portugheze aşezate în vecinătatea locului de vărsare al fluviului. Cel puţin aşa nădăjduia Dick Sand şi avea tot dreptul să nădăjduiască.

În zilele de 15, 16, 17 şi 18 iulie, luntrea pluti pe apele argintii ale acestui fluviu, în mijlocul unui ţinut întrucâtva roditor. Totuşi nu renunţară la măsurile de prevedere şi nu îndepărtară acoperişul de crengi şi ierburi care ascundea luntrea.

Încă vreo câteva zile şi supravieţuitorii vasului Pilgrim vor ajunge la capătul suferinţelor. Atunci se va vedea mai bine cât de viteaz a fost fiecare din ei. Şi dacă tânărul elev-marinar nu va spune că el a dat dovadă de cel mai mare devotament, apoi acest lucru va fi spus de doamna Weldon, pentru el.

Dar în noaptea de 18 iulie, un incident neprevăzut puse în mare primejdie viaţa celor de pe luntre. Către orele trei dimineaţa, un zgomot îndepărtat, încă înăbuşit, se auzi dinspre partea de apus a fluviului. Îngrijorat, Dick Sand se strădui să-i

afle pricina. Ferindu-se să-i trezească pe doamna Weldon, pe Jack şi pe vărul Benedict, care dormeau pe fundul pirogii, Dick Sand îl chemă pe Hercule în partea din faţă a pirogii şi îi spuse să asculte cu cea mai mare atenţie. Noaptea era liniştită. Nu se simţea nici cea mai mică adiere.

— Vuietul mării! spuse Hercule, cu ochii sclipind de bucurie.

— Nu, răspunse Dick Sand, clătinând din cap.

— Ce să fie atunci? întrebă Hercule.

— Să aşteptăm să se lumineze de ziuă, dar să veghem cu cea mai mare grijă!

După acest răspuns, Hercule trecu la locul său, în partea dinapoi a pirogii. Dick Sand, la postul său, continua să asculte atent. Zgomotul creştea din ce în ce. În curând se auzi ca un muget îndepărtat.

În sfârşit se făcu brusc ziuă, fără zori. În josul fluviului, la o depărtare de vreo jumătate de milă, un fel de nor plutea deasupra apei. Dar norul nu putea fi format din vapori, fiindcă în clipa când primele raze ale soarelui îl străbătură refractându-se, un curcubeu de toată frumuseţea se arcui de pe un ţărm pe celălalt.

— Trage la ţărm! strigă Dick Sand, a cărui voce o trezi pe doamna Weldon. E o cataractă! Norii aceia nu sunt decât stropi mici de apă! La ţărm, Hercule!

Dick Sand nu se înşela. Albia fluviului trecea aici peste o râpă de peste o sută de picioare, în care apele cădeau cu o superbă, dar distrugătoare năvală. Încă o jumătate de milă, şi luntrea ar fi fost târâtă în prăpastie.

Capitolul XIX

S.V.

Cu o singură opintire a braţului său vânjos, Hercule cârmi piroga spre malul stâng. De altfel, în locul unde se alia luntrea, curentul nu era prea puternic, albia râului păstrându-şi înclinarea normală până aproape de cataractă. După cum s-a

mai spus, era vorba de o desprindere bruscă a terenului, astfel că atracţia abisului nu se simţea decât cu trei-patru sute de picioare mai sus de cataractă.

Păduri înalte străjuiau malul stâng al fluviului. Nici o lumină nu răzbătea prin perdeaua deasă a frunzişului. Dick Sand privea cu spaimă ţinutul acesta locuit de canibalii de pe cursul inferior al lui Congo, ţinut pe care acum erau nevoiţi să-l străbată pe jos, deoarece luntrea n-ar mai fi putut urma cursul apei şi nici nu putea fi transportată dincolo de cataractă. O nouă şi grea lovitură pentru aceşti oameni, primită chiar în ajunul sosirii în aşezările portugheze. Totuşi, până acum se descurcaseră. Oare soarta nu-i va ajuta şi de aici înainte?

Piroga atinse în curând malul stâng al râului. Pe măsură ce se apropiau de ţărm, Dingo dădea semne ciudate de nelinişte şi în acelaşi timp de durere. Dick Sand, care nu-l mai slăbea din ochi, căci până şi cel mai mic lucru putea însemna o primejdie, se întreba dacă printre înalţii papiruşi de pe ţărm nu se ascundea vreo fiară sau vreun băştinaş, înţelese însă curând că animalul nu era stăpânit de un simţământ de furie.

— S-ar părea că plânge! se miră micul Jack, îmbrăţişându-şi câinele.

Dingo însă se smulse din braţele lui, sări în apă când luntrea se afla la vreo douăzeci de picioare de ţărm, se căţără pe malul înalt şi pieri în bălării. Nici Dick Sand, nici doamna Weldon, nici Hercule nu ştiau ce să creadă.

După câteva clipe, barca fu trasă la mal în mijlocul unei spume verzi de mătasea broaştei şi alte plante de apă. Câţiva pescăruşi scoaseră ţipete ascuţite, şi nişte bâtlani, albi ca neaua, îşi luară zborul. Hercule legă zdravăn piroga de un trunchi de manghier. Se urcară apoi cu toţii pe ţărm, deasupra căruia se aplecau crengile copacilor înalţi. Nici o potecă nu brăzda pădurea. Totuşi, stratul de muşchi care acoperea pământul era bătătorit pe alocuri, dovedind că locul acesta fusese călcat de curând fie de fiare sălbatice, fie de băştinaşi.

Dick Sand, cu puşca încărcată, şi Hercule, cu securea în mână, nu făcură nici zece paşi şi dădură peste Dingo. Câinele adulmeca mereu cu botul în pământ, căutând o urmă şi lătrând din când în când. Parcă o presimţire tainică îl atrăsese în această parte a ţărmului. Altă presimţire îl atrăgea acum spre inima pădurii. Faptul acesta era vădit pentru toţi.

— Luaţi seama! atrase Dick Sand atenţia celorlalţi. Doamnă Weldon, domnule Benedict, Jack,nu vă depărtaţi! Fii cu băgare de seamă, Hercule!

În clipa aceea, Dingo înălţă capul şi, sărind în jurul lor, îi îndemnă să-l urmeze. Peste câteva clipe, doamna Weldon şi însoţitorii ei îl ajunseră din urmă la rădăcina unui sicomor pierdut în desişul pădurii.

Acolo se afla o cocioabă dărăpănată, cu scândurile desprinse, înaintea căreia Dingo scheuna jalnic.

— Cine e acolo? strigă Dick Sand, intrând în cocioabă.

Doamna Weldon împreună cu ceilalţi îl urmară. Pe jos se vedeau oseminte omeneşti, albite sub acţiunea decolorantă a aerului.

— Un om a murit în această cocioabă! rosti doamna Weldon.

— Dingo l-a cunoscut pe omul acesta! adăugă Dick Sand. Trebuie să fi fost stăpânul lui! Priviţi!

Dick Sand arătă spre trunchiul sicomorului din fundul colibei. Pe trunchi se vedeau două litere mari, roşii, aproape şterse, dar care încă se mai puteau citi. Dingo pusese laba dreaptă pe trunchi şi părea că le arată literele.

— S.V.! citi Dick Sand. Aceleaşi litere pe care Dingo le-a recunoscut dintre toate celelalte. Iniţialele pe care le poartă pe zgardă!...

Nu sfârşi bine vorbele acestea şi se aplecă să ridice o cutiuţă de aramă coclită, azvârlită într-un ungher al colibei. Deschise cutia şi din ea căzu o bucată de hârtie, pe care Dick citi aceste cuvinte:

Asasinat... jefuit de călăuza mea Negoro...
3 decembrie 1871... aici... la 120 mile de coastă...
Dingo!... Ajutor!...
S. Vernon.

Biletul lămurea întreaga taină. Samuel Vernon, plecat cu câinele său Dingo să exploreze centrul Africii, îl avusese călăuză pe Negoro! Banii pe care îi avea asupră-i aţâţaseră lăcomia ticălosului, care hotărâse să pună mâna pe ei. Exploratorul francez, ajuns pe ţărmul fluviului Congo, se adăpostise în coliba aceasta şi, tot acolo, fusese atacat, jefuit, părăsit... După făptuirea acestei fărădelegi, Negoro se grăbise să părăsească aceste locuri şi căzuse în mâinile portughezilor. Identificat drept unul din agenţii neguţătorului de sclavi Alvez, Negoro fusese

transportat la Sf. Paul de Loanda şi condamnat să-şi sfîrşească zilele într-una din închisorile coloniei. Se ştie că izbutise să evadeze, după care ajunsese în Noua Zeelandă şi se îmbarcase pe Pilgrim, spre nenorocirea tuturor celor care se aflau la bord. Dar ce se întîmplase după făptuirea crimei? Uşor de închipuit! Nenorocitul Vernon, înainte de a muri, avusese timp să scrie biletul, care, împreună cu dala şi cu motivul crimei, dădea numele criminalului. Biletul îl închisese în aceeaşi cutie în care de bună seamă se aflaseră banii. Apoi, cu o ultimă sforţare, trăsese cu degetul însângerat, ca o inscripţie pe mormînt, iniţialele numelui său... Dingo trebuie să fi stat multe zile în faţa celor două litere roşii. învăţase să le cunoască. Şi n-avea să le uite niciodată! Pe urmă, întors la ţărm, fusese luat de căpitanul de pe Waldeck, ca apoi, pe bordul lui Pilgrim, să-l găsească pe Negoro. În timpul acesta, osemintele călătorului albeau în inima unei păduri din Africa centrală. Şi numai cîinele lui îşi mai amintea de dânsul.

Dick Sand şi Hercule se pregăteau să înmormânteze rămăşiţele lui Samuel Vernon, când Dingo, scoţând un urlet furios, se năpusti afară din colibă. Îndată după aceea, auziră în apropiere ţipete de spaimă. Pesemne că cineva fusese atacat de puternicul animal. Hercule, ca şi Dingo, se năpusti afară din colibă. Dick Sand, doamna Weldon. Benedict îl urmară şi-l văzură aruncându-se asupra unui om, care se zvârcolea pe jos, zdravăn înşfăcat de gât de colţii înfricoşători ai câinelui.

Era Negoro.

În drum spre gurile Zairului, înainte de a se îmbarca pentru America, ticălosul îşi lăsase însoţitorii în urmă şi venise chiar la locul unde îl asasinase pe călătorul care avusese încredere în el. Fără îndoială că nu tăcuse asta fără vreun motiv temeinic, motiv pe care-l înţeleseră cu toţii când văzură câţiva pumni de galbeni francezi strălucind într-o groapă de curând săpată la rădăcina unui copac. Era vădit că, după făptuirea crimei şi înainte de a cădea în mâinile portughezilor, Negoro îşi ascunsese prada, cu gândul de a se înapoia cândva pentru a o ridica. Tocmai se pregătea să pună mâna pe tot aurul acela, când Dingo, simţindu-l prin apropiere, îl căută şi îşi înfipse colţii în gâtul lui. Luat prin surprindere, nemernicul trăsese cuţitul şi lovise câinele, în clipa când Hercule se năpustise asupra lui, strigând:

— A, tîlharule! În sfârşit, pot să te sugrum!

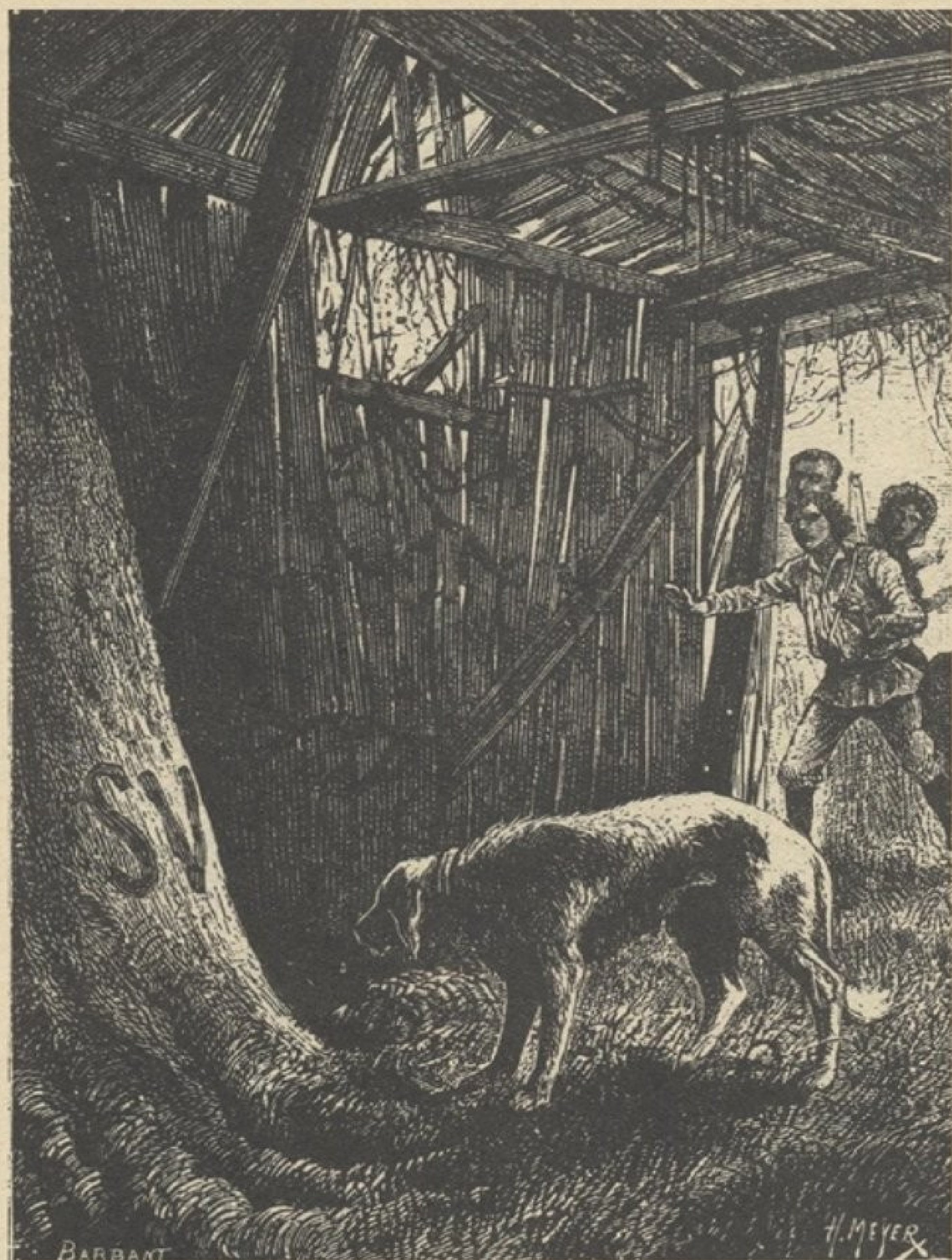
Era însă prea târziu! Portughezul nu mai dădea semne de viaţă. Fusese pedepsit — de o justiţie imanentă, s-ar putea spune — chiar pe locul unde făptuise crima. Dar credinciosul animal primise o lovitură de moarte. Târându-se până la colibă, veni să moară pe acelaşi loc unde murise şi Samuel Vernon.

Hercule îngropă adânc rămăşiţele exploratorului, iar Dingo, plâns de toţi, fu aşezat în aceeaşi groapă cu stăpânul său.

Dacă Negoro murise, în schimb indigenii care îl însoţiseră de la Kazonde nu puteau fi prea departe. Văzând că nu se mai înapoiază, cu siguranţă că aceştia aveau să-l caute pe malul fluviului. Această împrejurare însemna o mare primejdie.

Dick Sand şi doamna Weldon se sfătuiră asupra celor ce aveau de făcut, fiindcă nu se mai putea pierde nici o clipă.

Pe trunchi se vedeau două litere mari, aproape şterse

Asupra unui singur lucru nu mai aveau nici o îndoială, şi anume că fluviul pe care călătoriseră era Congo, fluviul pe care indigenii îl numesc Kwango sau Ikutu ya Kongo, şi căruia la o anumită longitudine i se spune Zair, iar la alta, Lualaba. Era artera aceea mare care străbate Africa centrală şi căreia eroicul Stanley îi dăduse numele glorios de «Livingstone», nume pe care geografii l-ar fi putut tot atât de bine înlocui cu acela al lui Stanley.

Dar dacă nu mai încape nici o îndoială în ceea ce priveşte identitatea fluviului, în schimb biletul exploratorului francez dovedea că gurile de vărsare se aflau, socotind de la locul acesta, la o depărtare de mai bine de o sută douăzeci de mile. Din nefericire, pe toată această porţiune, fluviul nu mai era navigabil. Uriaşe căderi de apă, pesemne cataractele de la Ntamo, făceau cu neputinţă folosirea unei bărci. Trebuiau deci să continue călătoria pe unul din cele două maluri,cel puţin până ce vor trece de cataractă, ceea ce însemna că mai aveau de mers o distanţă de o milă sau două. Pe urmă vor putea să-şi construiască o nouă plută, pe care să se lase din nou purtaţi în voia curentului...

— Aşadar, nu ne mai rămâne altceva de făcut, încheie Dick Sand, decât să hotărâm dacă ne vom continua călătoria pe malul stâng, unde ne aflăm, sau pe cel drept. Pe amândouă le socotesc la fel de primejdioase, dat fiind că şi pe unul şi pe celălalt riscăm să dăm peste indigeni. Totuşi, pe malul acesta se pare că primejdia e mai mare, deoarece putem să ne întâlnim şi cu însoţitorii lui Negoro.

— Să trecem atunci pe malul celălalt, hotărî doamna Weldon.

— Să fie cumva acesta un drum mai uşor? şovăi Dick Sand. Fără îndoială că drumul cel mai indicat spre gurile de vărsare ale fluviului Congo este pe malul stâng, deoarece pe acesta l-a ales Negoro. Oricum, noi nu putem alege. Dar înainte de a trece pe celălalt ţărm, trebuie să ştiu dacă vom putea coborî până mai jos de cataracte.

Procedând în felul acesta, tânărul marinar dădea dovadă de multă înţelepciune şi spirit de prevedere. Fără să mai piardă vremea, Dick Sand trecu la îndeplinirea planului său.

În locul acela, fluviul nu era mai lat de trei-patru sute de picioare, distanţă pe care tânărul marinar, obişnuit să mânuiască o barcă, o putea străbate cu uşurinţă. Doamna

Weldon, Jack şi vărul Benedict urmau să rămână pe ţărm, sub paza lui Hercule, până la înapoierea lui Dick Sand. După ce luară toate aceste măsuri de prevedere şi Dick Sand se pregăti să pornească, doamna Weldon îi spuse:
— Nu te temi că ai să fii târât spre cataractă, Dick?
— Nu, doamnă Weldon. Am să ajung pe celălalt mal cu vreo patru sute de picioare mai sus de ea.
— Dar pe malul celălalt?...
— N-am să mă dau jos din luntre dacă am să simt cea mai mică primejdie.
— Ia-ţi puşca.
— Bine, am s-o iau. Dar nu-mi duceţi grija!
— Poate că ar fi mai bine să te însoţim şi noi, adăugă doamna Weldon, având parcă o presimţire.
— Nu... E mai bine să mă duc singur... răspunse Dick Sand. E necesar, pentru binele tuturor! în mai puţin de un ceas sunt înapoi! Hercule, fii cu băgare de seamă!

Şi după aceste cuvinte, Dick Sand împinse piroga în larg, îndreptându-se spre celălalt ţărm al Zairului. Doamna Weldon şi Hercule, ascunşi printre tulpinile papiruşilor, îl urmăreau cu privirea. Ajunse în curând în mijlocul fluviului. Curentul, deşi nu prea puternic, era totuşi ceva mai repede din pricina cataractei.

La patru sute de picioare înaintea cataractei, vuietul puternic al apelor umplea văzduhul şi o bură subţire, purtată de vântul dinspre apus, ajungea până la tânărul elev-marinar. Dick Sand se înfiora gândindu-se că, dacă în noaptea trecută n-ar fi stat de veghe, luntrea târâtă de curent s-ar fi putut prăbuşi în adâncul cataractei, de unde valurile n-ar mai fi scos la suprafaţă decât nişte cadavre. Dar acum primejdia fusese înlăturată. Mânuită cu dibăcie, piroga îşi continua drumul spre ţărm, menţinându-şi direcţia puţin pieziş faţă de cursul apei. În mai puţin de un sfert de oră, Dick Sand ajunse la ţărm şi se pregăti să debarce.

În clipa aceea însă izbucniră nişte urlete şi vreo zece indigeni se năpustiră asupra acoperişului de ierburi care ascundea luntrea. Erau indigenii din satul lacustru. Timp de opt zile merseseră la vale pe malul drept al râului. Sub acoperişul de ierburi smulse de stâlpii colibelor lor, îi zăriseră pe fugari şi, de bună seamă. Îşi tăcuseră socoteala că prada nu le putea scăpa, dat fiind că mai devreme sau mai târziu căderile de apă îi vor sili

pe aceşti nenorociţi din luntre să debarce pe un mal sau altul.

Dick Sand se socoti pierdut. Se întreba însă dacă sacrificiul vieţii sale nu i-ar putea salva pe prietenii săi. Fără să-şi piardă cumpătul, în picioare în partea dinainte a pirogii, cu degetul pe trăgaciul puştii, el îi ţinea la respect pe atacanţi.

Totuşi, aceştia reuşiseră să smulgă acoperişul de ierburi, sub care bănuiau că se ascund şi alte victime. Când se încredinţară însă că tânărul elev-marinar era singur, fură cuprinşi de o furie care se manifestă prin urlete înspăimântătoare. Un băieţandru de cincisprezece ani la zece oameni! Deodată, unul dintre indigeni se ridică şi întinse braţul spre malul stâng. Doamna Weldon şi însoţitorii ei urmăriseră cele petrecute. Neştiind cum ar putea veni în ajutorul lui Dick Sand, părăsiseră adăpostul lor şi ieşiseră la ţărm. Uitând situaţia în care se găsea, Dick Sand îşi frământa mintea să găsească un mijloc prin care să-i poată salva.

Sălbaticii împinseră luntrea în larg, cu gând să treacă pe celălalt mal. Sub ameninţarea puştii, nu cutezau să se repeadă la tânărul marinar, cunoscând efectele armelor de foc. Dar unul dintre ei, apucând vâsla care servea drept cârmă şi mânuind-o cu pricepere, întoarse luntrea spre malul celălalt. În câteva minute se apropiară la o sută de picioare de malul stâng.

— Fugiţi! strigă Dick Sand doamnei Weldon. Fugiţi!

Dar nici doamna Weldon, nici Hercule nu se clintiră. S-ar fi spus că picioarele le erau înţepenite în pământ. Să fugă! La ce bun, când în mai puţin de o oră urmăritorii i-ar fi ajuns!

Dick Sand înţelese. Atunci se ivi ideea salvatoare pe care o căutase cu atâta înfrigurare. întrevăzu mijlocul de a-i salva pe toţi aceia pe care-i iubea, sacrificându-şi el viaţa!... Nu şovăi nici o clipă!

— Dumnezeu să le ajute şi să se milostivească şi de mine! Murmură el.

În aceeaşi clipă, Dick Sand îndreptă puşca spre băştinaşul care mânuia cârma şi trase. Vâsla, sfărâmată de glonte, zbură în ţăndări. Atacanţii scoaseră un urlet de groază. Lipsită de cârmă, luntrea plutea acum în voia curentului, care o târa la vale cu o viteză din ce în ce mai mare. În câteva clipe ajunse la mai puţin de o sută de picioare de cataractă.

Cei de pe ţărm înţeleseră intenţia lui Dick Sand. Tânărul marinai încerca să-şi salveze prietenii, aruncându-i pe

urmăritori, odată cu el însuşi, în prăpastie. Micul Jack şi mama sa, îngenuncheaţi pe mal, îi trimiteau un ultim rămas bun. Braţul acum neputincios al lui Hercule se întindea spre tânărul său prieten!... în clipa aceea, indigenii, socotind că înotând vor putea ajunge la ţărm, se aruncară în apă. Sărind din piroga care se răsturnă din pricina mişcărilor lor.

Dick Sand nu-şi pierdu cumpătul în faţa morţii care îl pândea de. aproape. O ultimă idee salvatoare îi străfulgeră atunci prin minte.

Luntrea aceea, care plutea răsturnată, putea însemna salvarea lui. Într-adevăr, două primejdii îl pândeau din clipa în care avea să se prăbuşească în cataractă: asfixierea prin cădere sau înecul. Dar această cocă răsturnată era ca un fel de cutie, în care poate că va reuşi să-şi ţină capul deasupra apei. În acelaşi timp ea l-ar feri şi de sufocare, căci, căzând în gol, n-ar mai fi putut respira din pricina vitezei cu care s-ar fi prăbuşit. În aceste condiţii părea posibil să scape şi de sufocare şi de înec, chiar în mijlocul unei Niagare.

Toate aceste gânduri trecură ca un fulger prin mintea lui Dick Sand. Cu o mişcare instinctivă, se agăţă de banca prinsă de marginile bărcii şi, la adăpost sub coca răsturnată, se strădui să-şi ţină capul deasupra apei. Târât de curentul puternic, tânărul elev-marinar simţi cum se prăbuşeşte aproape vertical...

Piroga se afundă în prăpastia pe care apele o săpaseră la picioarele cataractei şi ieşi apoi din nou la suprafaţă. Dick Sand, înotător priceput, înţelese că salvarea depinde acum de vigoarea braţelor sale...

În mai puţin de un sfert de oră ajunse pe malul stâng, unde-i găsi pe doamna Weidon, micul Jack şi vărul Benedict aduşi în grabă acolo de Hercule.

Dar urmăritorii dispăruseră în vâltoarea apelor. Ei nu fuseseră ocrotiţi ca Dick Sand de barca răsturnată, aşa că încetaseră să mai trăiască înainte de a fi atins adâncimile. Cadavrele lor aveau să se zdrobească de stâncile ascuţite, de care se izbeau spumegând apele fluviului, mai la vale de cataractă.

Capitolul XX

ÎNCHEIERE

După două zile, la 20 iulie, doamna Weldon şi însoţitorii ei dădură peste o caravană care se îndrepta spre Emboma — orăşel aflat la vărsarea fluviului Congo. De data aceasta, însă, caravana nu era alcătuită din neguţători de sclavi, ci de paşnici negustori portughezi, care se îndeletniceau cu comerţul de fildeş.

Fugarii fură primiţi cu multă bucurie, şi ultima parte a călătoriei lor se desfăşură în condiţii mulţumitoare.

Întâlnirea cu această caravană fusese de-a dreptul o milostivire a Cerului. Dick Sand n-ar mai fi putut să continue călătoria la vale cu pluta, pe apele Zairului. De la cataracta Ntamo şi până la Yellala, fluviul era plin de praguri şi cataracte. Stanley a numărat şaizeci şi două, şi nici o ambarcaţiune n-ar fi fost în stare să le înfrunte. Peste patru ani, tot aici, la gurile fluviului Congo, neîntrecutul explorator avea să dea ultima din cele treizeci şi două de bătălii pe care le-a avut cu indigenii. Iar puţin mai la sud, la cataractele de la Mbelo, avea să scape ca prin minune de la moarte.

La 11 august, doamna Weldon, Dick Sand, Jack, Hercule şi vărul Benedict sosiră la Emboma, unde domnii Motta Viega şi Harrisson îi primiră cu o generoasă ospitalitate. Un vapor era gata de plecare spre istmul Panama. Doamna Weldon şi însoţitorii ei se îmbarcară şi ajunseră cu bine pe pământul american.

O telegramă expediată la San Francisco îl înştiinţa pe James W. Weldon de întoarcerea neaşteptată a soţiei şi a fiului său, pe care până atunci zadarnic îi căutase pretutindeni pe unde bănuia că ar fi putut naufragia Pilgrim.

În sfârşit, la 25 august, trenul îi aduse pe naufragiaţi în capitala Californiei. Vai! Dacă bătrânul Tom şi tovarăşii săi ar fi fost cu ei!...

Ce să mai spunem acum despre Dick Sand şi despre Hercule? Unul deveni fiul, celălalt prietenul familiei Weldon. James Weldon ştia tot ce datorează tânărului elev-marinar, tot ce datorează bravului negru. Pe de altă parte, era fericit că

Negoro nu ajunsese până la el. Fără îndoială că, pentru a-şi răscumpăra soţia şi fiul, James Weldon n-ar fi şovăit să-şi sacrifice întreaga avere şi să pornească spre coasta Africii, unde nu se ştie la câte alte ticăloşii s-ar mai fi putut aştepta din partea lui Negoro.

Acum, câteva vorbe şi despre vărul Benedict. Chiar în ziua sosirii sale, savantul, după ce strânse mâna lui James W. Weldon, se închise în biroul său, aşternându-se la lucru ca şi cum ar fi continuat o frază întreruptă în ajun. Îşi pusese în gând să scrie o lucrare monumentală asupra lui «hexapodes benedictus», operă de bază a ştiinţei entomologice. Acolo, în biroul său tapisat cu insecte, vărul Benedict găsi în primul rând o lupă şi nişte ochelari... Dar vai! Ce strigăt de desperare scoase când cercetă cu ajutorul acestor instrumente optice unicul exemplar pe care-l adusese din Africa! «Hexapodes benedictus» nu era un hexapod! Era un biet păianjen ca toţi păianjenii! Şi dacă nu avea decât şase picioare în loc de opt, apoi aceasta se datora faptului că-i lipseau cele două picioare din faţă. Şi dacă îi lipseau, apoi aceasta se datora faptului că Hercule, atunci când îl prinsese, i le rupsese din greşeală. Dar această mutilare îl reducea pe aşa-zisul «hexapodes benedictus» la situaţia unui biet invalid, înglobându-l în clasa arahnidelor celor mai banale — lucru de care vărul Benedict nu-şi putuse da seama din capul locului din pricina miopiei. De supărare, vărul Benedict se îmbolnăvi, dar din fericire se însănătoşi curând.

Trei ani mai târziu, când micul Jack împlinise opt ani, Dick Sand îl ajuta să-şi facă lecţiile, deşi propriile sale studii îi dădeau destul de furcă. Într-adevăr, de cum pusese piciorul pe continent, elevul-marinar se aşternuse pe învăţătură cu multă râvnă şi parcă cu un fel de remuşcare: remuşcarea omului pe care lipsa de cunoştinţe îl pusese în situaţia de a nu putea face faţă obligaţiilor luate.

— Trebuie să recunosc, repeta adeseori Dick Sand, că dacă pe bordul lui Pilgrim aş fi ştiut tot ceea ce trebuie să ştie un marinar, multe nenorociri ar fi putut fi evitate.

La împlinirea celor 18 ani, el îşi termină studiile de hidrografie şi, cum primi în mod cu totul excepţional un brevet de absolvire, i se dădu comanda unui vas aparţinând firmei James W. Weldon.

Iată unde ajunsese, prin purtarea sa, prin munca şi

străduinţele sale, micul orfan găsit pe limba de nisip din golfuleţul Sandy-Hook. Deşi foarte tânăr, se bucura de dragostea şi, s-ar putea spune, şi de respectul tuturor. Dar simplitatea şi modestia lui, care i se păreau ceva firesc, îl ajutară să nu ajungă un înfumurat. Nici prin minte nu-i trecea că dârzenia, curajul şi isteţimea de care dăduse dovadă în grelele încercări prin care trecuse făcuseră din el un erou.

Îl muncea totuşi un gând. În scurtul răgaz pe care i-l îngăduiau studiile, se gândea la bătrânul Tom, la Bat, la Austin, la Acteon. Se socotea răspunzător de nenorocirea acestora. De altfel, faptul era o pricină de mâhnire şi pentru doamna Weldon. Nu-i de mirare, deci, că James Weldon, Dick Sand şi Hercule au pus să se răscolească cerul şi pământul pentru a da de urma lui Tom şi a tovarăşilor săi. Şi în cele din urmă, datorită agenţilor de legătură pe care cunoscutul armator îi avea pretutindeni, îi descoperiră în Madagascar, unde sclavia nu fusese încă desfiinţată.

Dick Sand era gata să-şi jertfească micile sale economii ca să-şi răscumpere prietenii, dar James Weldon era de altă părere. Unul dintre agenţii săi duse totul la bun sfârşit şi, într-o bună zi, la 15 noiembrie 1877, patru negri băteau la uşa locuinţei familiei Weldon. Erau bătrânul Tom, Bat, Acteon şi Austin. Oamenii aceştia cumsecade, după ce scăpaseră de atâtea primejdii, erau cât pe aci să fie înăbuşiţi în ziua aceea de îmbrăţişările prietenilor lor.

Dintre toţi cei pe care Pilgrim îi azvârlise pe coasta plină de primejdii şi nenorociri a Africii, nu mai lipsea decât sărmana Nan. Dar bătrâna femeie de serviciu nu mai putea fi înviată, aşa cum nu mai putea fi înviat nici Dingo. Era însă o adevărată minune că numai două fiinţe pieriseră în împrejurările acelea nenorocite.

În ziua aceea a fost mare sărbătoare în casa negustorului californian. Cel mai cald cuvânt de laudă a fost cel rostit de doamna Weldon în cinstea lui Dick Sand, «căpitan la cincisprezece ani»!

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ŞCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ŞARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEŢII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (voL. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (voL. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAŢI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIŞNUITE
24. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. I)
25. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂŢÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ